Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Факультет іноземних мов
Кафедра романо-германської філології

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Університет Мармара (м. Стамбул, Туреччина)

Люблінський католицький університет Івана Павла II (м. Люблін, Польща)

Університет Яна Кохановського (м. Кельце, Польща)

Федерація «Обмін Франція-Україна»

Спілка літературознавців Німеччини

Матеріали
II Міжнародної науково-практичної
конференції

«Франкофонія в умовах глобалізації і полікультурності світу»

19 березня 2020 р.

м. Тернопіль

УДК 81(063)
ББК 80/84

Рекомендовано до друку вченою радою ТНПУ імеін Володимира Гнатюка
(протокол № 10 від 31 березня 2020 р.)

Франкофонія в умовах глобалізації і полікультурності світу: збірник тез II Міжнародної науково-практичної конференції / Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль : ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2020. 416 с.

Збірник містить матеріали науково-практичної конференції з актуальних питань дослідження мови в різних аспектах, а також методики викладання іноземних мов і перекладу у вищих навчальних закладах. Конференція зібрала науковців та студентів з різних міст України та інших країн. Матеріали конференції можуть бути цікавими та корисними для науковців, аспірантів, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

Рецензенти:

Ольга Царик, д-р пед. наук, керівник Українсько-німецької факультет-програми ім. Б. Д. Гаврилишина, професор кафедри іноземних мов, т. в. о. заступника директора інституту кафедри іноземних мов Тернопільського національного економічного університету;

Любов Струганець, д-р філол. наук, професор Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Богдан Гінка, к. філол. наук, доцент кафедри німецької філології та методики викладання німецької мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Головний редактор

Ольга Косович – д-р філол. наук, проф.

Заступники головного редактора:

Мар'яна Сокол – д-р пед. наук, проф.

Ірина Бойко – к. філол. наук, асист.

Редакційна колегія:

Роман Помірко, д-р філол. наук, проф., **Роман Сєронь**, д-р пед. наук, проф. (Польща), **Ольга Станіслав**, д-р філол. наук, проф., **Ірина Задорожна**, д-р пед. наук, проф., **Віктор Дребет**, д-р філол. наук, проф., **Микола Кебало**, к. філол. наук, доц., **Тетяна Цепенюк**, к. філол. наук, доц., **Іван Яцюк**, к. філол. наук, доц., **Андрій Турчин**, к. пед. наук, доц., **Ольга Царик**, д-р пед. наук, проф., **Роман Бубняк**, к. філол. наук, доц., **Ольга Пежинська**, к. філол. наук, доц., **Ольга Пермякова**, к. пед. наук, доц., **Ольга Плавуцька**, к. філол. н., асист., **Анастасія Чорній**, к. філол. наук, асист., **Галина Дзись**, асист., **Ганна Бубняк**, асист.

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних і посилань.

Адреса кафедри: Тернопільський національний педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка, вул. М. Кривоноса, 2а, каб. 903, м. Тернопіль, 46027, Україна
тел.: (0352) 43-59-67
E-mail: dobrakafedra@ukr.net

© Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка, 2020

НАПРЯМ 1

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

МОРФЕМНА СТРУКТУРА МОВИ В ПАРАДИГМІ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Бабій І. М.
кандидат філологічних наук, доцент кафедри загального мовознавства і слов'янських мов
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Постановка наукової проблеми та її значення. В останні десятиріччя дослідження в галузі словотвору набули особливої активності та актуальності. Вагомим здобутком сучасної дериватології є теоретичні праці І. Ковалика, К. Городенської, О. Безпояско, Н. Клименко, Є. Карпіловської, М. Плющ, В. Горпинича, Л. Полюги, З. Сікорської та ін. Вивчення морфемної будови мови здавна викликає науковий інтерес дослідників з погляду етимології, семасіології, історії мови тощо, тому і сьогодні дериватологічні розвідки є **актуальними.** У центрі нашого дослідження буде сучасна система морфем в українській мові, їх класифікація та характеристика.

Мета праці – здійснити аналіз морфемної системи української мови, розглянути сучасні класифікації морфем та особливості їх вивчення в сучасній лінгвістиці.

Для реалізації задекларованої мети необхідно розв'язати такі **завдання:** а) розглянути систему морфем української мови; б) охарактеризувати їх типи; в) описати сучасну класифікацію афіксів; г) визначити аспекти та особливості вивчення морфемікону.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Словотвір як окрема наукова галузь сформувався в останні десятиліття ХХ ст. До цього часу будову слів та їх творення вивчали в розділі «Морфологія», але завдяки працям І. Ковалика, К. Городенської, Н. Клименко, Є. Карпіловської, З. Потіхи, О. Земської, О. Кубрякової, Г. Циганенко та ін. «Словотвір» виділився і почав функціонувати як окремий розділ зі своїм об'єктом, термінним апаратом, своєю системою завдань і проблематикою.

Курс «Словотвір» об'єднує 3 підрозділи зі своїми завданнями та предметом вивчення: морфеміку, словотвір і деривацію. Головна проблема «Морфеміки» – з'ясування морфемної будови слова, виділення морфем.

Основною одиницею морфеміки є *морфема*. Поняття «морфема» в науковий обіг увів та витлумачив значення І. Бодуен де Куртене у 70-х роках XIX ст. *Морфема* – «елементарна , мінімальна одиниця мови, формально не подільна в межах одного слова, але подільна за семантикою» [9, с. 342]. Головні риси морфеми «як одиниці словотвірного рівня (або підрівня): 1) її мінімальність у плані значущих одиниць мови; 2) бінарний, 2-сторонній характер; 3) відтворюваність як готової і цілісної одиниці; 4) її повторюваність в інших словах» [2, с. 16].

Складним і важливим завданням дослідників морфемної системи мови є укладання морфемних словників. В україністиці наявні такі основні лексикографічні праці: «Морфемний словник» (1983 р.) [7], «Словник українських морфем» (2001 р.) Л. Полюги [8]; «Морфемний аналіз. Словник-довідник» (1980 р.) І. Яценка [10].

У сучасній лінгвістиці поширений поділ усіх морфем на *кореневі* й *афіксальні*. Корінь слова – «основна, єдина обов'язкова для кожного слова морфема, що є носієм його лексичного значення, повторюється у всіх граматичних формах і споріднених словах» [9, с. 254]. В українській мові налічують близько 15 тисяч коренів. Слова зі спільним коренем становлять словотвірні гнізда. В україністиці першим морфемно-словотвірним словником гніздового типу є «Кореневий гніздовий словник української мови» (2002 р.) [4], у реєстрі якого зафіксовано 2594 корені, у корпусі Словника – більше 70 тисяч слів. Усі корені мовознавці поділяють на вільні і зв'язані. Вільні – це ті, що можуть функціонувати у мовленні як окреме самостійне слово (*мир, край, берег, книга, хліб);* зв'язані ж уживаються тільки у сполученні з афіксами (*трен*ер, *вул*иця, *парод*ія), найчастіше – у запозичених словах.

Корені також характеризують за походженням: власне українські (*поле, небо*) та запозичені (*цирк, пенал, статус, міксер, раунд*). Зазначимо, що в перші десятиріччя ХХ ст. у мові з'явився великий пласт неозапозичень (*акаунт, батл, бренд, блог, спіч, селфі, саундтрек, гаджет)*. Їх поява зумовлена розвитком суспільного життя, науки, техніки, економіки тощо. Велика кількість неолексем з'явилася в галузі комп'ютерних технологій, економіці, політиці. Багато запозичених лексем спостерігаємо в мові мас-медіа.

Афікси є носієм словотвірного і граматичного значення слова. У сучасній українській мові афіксальні морфеми (префікс, суфікс, конфікс, інтерфікс, постфікс) зафіксовано у «Словнику афіксальних морфем української мови» (1998 р.) [6]. «За матеріалами морфемно-словотвірного фонду української мови Інституту мовознавства НАН України, в якому понад 166 тисяч слів виділено: 320 суфіксів (суфіксальних аломорфів 682), 81 префікс (142 префіксальні аломорфи), 78 флексій, 54 інтерфікси і 7 постфіксів, тобто 540 службових морфем» [5, с. 31].

У сучасній лінгвістиці існує кілька класифікаційних схем афіксів за різними критеріями: за позицією у структурі слова, за функціями, за способом їх вираження, за походженням і структурою, за ступенем повторюваності. Так, за позицією в структурі слова (щодо місця морфеми у стосунку до кореня: у препозиції чи постпозиції) виділяють префікс, суфікс, інтерфікс, постфікс, конфікс. За функціями афікси поділяють на словотворчі (деривaційні) і формотворчі. Деривaційна роль афіксів полягає у творенні похідного слова, наприклад, суфікси зі значенням «рід занять» -ач, -ист, -тель (*читач, перекладач, тракторист, учитель, вихователь*). Формотворчі афікси служать для творення граматичних форм слів, наприклад, за допомогою суфіксів -в, -л утворюються дієслова минулого часу (*продумав, сиділа*). За ступенем повторюваності морфеми бувають регулярні та нерегулярні.

За способом вираження науковці виокремлюють виражені (звуковими відрізками) і невиражені (нульові) морфеми. За структурно-семантичними ознаками морфеми поділяють на прості й складені, складні, а також на питомі та запозичені. Складені (вторинні, похідні) морфеми утворені з кількох компонентів (суфікси *-ник, -арн-, -ичн-, -анин*: *лісник, львів'янин;* префікси *зне-, недо-, попо-, спів-: знеболити, попочитати, співбесіда).* Прості морфеми містять один компонент (префікси *до-, по-, при-, ви-, на-, не-* та ін.). У сучасній українській мові майже половина префіксів запозичені (38), наприклад: *архі-, екс-, дис-, а-, де-* (*дисквaліфікація, аморальний*); більше 30 запозичених суфіксів, наприклад: *-ис, -ент, -аж, -ес, -атор, -ур* (*поетеса, агітатор, метраж*). У системі флексій української мови відсутні запозичення.

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Отже, морфемна система мови об'єднує різні за значенням та призначенням морфеми, які досліджують науковці з різних боків: семантики, структури, походження, функцій, уживання тощо. Основним шляхом розширення морфемікону є запозичення, зокрема кореневих морфем. В україністиці укладено низку морфемних та словотвірних лексикографічних праць. Дослідження сучасної морфемної і словотвірної системи мови – важливе та актуальне завдання подальших лінгвістичних розвідок.

Література

1. Бабій І. М., Лісняк Н. І. Сучасна українська мова. Морфеміка і словотвір: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. 112 с.
2. Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Українська мова. Морфеміка і словотвір. Тернопіль : Лілея, 1999. 220 с.
3. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія : навч. посіб. Київ : Вища шк., 1999. 207 с.
4. Карпіловська Є. А. Кореневий гніздовий словник української мови: Гнізда слів з вершинами – омографічними коренями. Київ : «Укр. енцикл.», 2002. 912 с.
5. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови. Київ, 1998. 162 с.
6. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Карпіловський В. С., Недозим Т. І. Словник афіксальних морфем української мови. Київ, 1998. 435 с.
7. Морфемний словник / укл. Л. М. Полюга. Київ : Рад. школа, 1983. 464 с.
8. Полюга Л. М. Словник українських морфем. Львів : Світ, 2001. 448 с.
9. «Українська мова». Енциклопедія. Київ : «Укр. енцикл»., 2000. 752 с.
10. Яценко І. Т. Морфемний аналіз. Словник-довідник / за ред. Н. Ф. Клименко. Київ : Вища шк., 1980-1981. 352 с.

ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE FOR SPANISH SPEAKERS

Бендерська Ю. П.
магістрант, автономний університет Барселони,
аспірант, університет Леріди,
вчитель англійської мови, академія «Ilerllengües»
м. Каталонія, Іспанія

In the light of the 21st century, we face the development of multicultural communities all over the planet. This brings us face to face with a new task – learning ways of bringing these cultures closer to each other without anyone getting hurt. This seems a rather challenging thing to do when one finds himself a part of a community which unites different nationalities, religions and political beliefs within one city.

As a teacher of English, I accepted the challenge, as a foreigner, I took it to another level. I teach a foreign language using another foreign language while thinking in my mother tongue. This task may seem unrealistic, yet here we are, constantly learning and improving ourselves. I would like to show you in detail what difficulties we teachers face when we work in a foreign environment

The first obstacle on your way will be the language barrier. Having come to another country you might face a culture shock in the first years of your stay. Having started working at school, foreign teachers in Spain face another challenge – you must help your students understand English through the prism of their own language, which means that your speaking skills should go way deeper than just a trivial conversation about the weather;

I firmly believe in two things we should keep in mind when we explain it to our Spanish students: I always make sure they understand in what context they may apply a certain grammar construction and whether it coincides with the Spanish grammar. Grammar in no way should be underestimated, for in represents the base of one's language skills. Positioning grammar as the key element of learning a language will be a prudent strategical step in a Spanish speaking community.

Language skills and learning English in particular, are one of the main objectives for Spanish education and can be considered the priority. Many public schools in Spain sign contracts with private language schools which provide them with the teachers of English for their classes in primary and secondary schools. My objective in a public school is not only to teach my students but also to develop a strong bond between us, to create a positive environment in a classroom which will stimulate their learning skills. The main difference between my teaching in public schools and in the private one where I currently work is the dynamics of the class rhythm and the material layout. I base my teaching techniques on my students' motives trying to adjust to their necessities and make the most of the classroom time.

Multicultural society brings up a generation of tolerant teachers, parents and students. We have learnt to respect each other and avoid topics that may become triggers of an intense argument on a base of migration, racism or religion. It is recommended to use politically neutral topics in a multicultural classroom.

Bridging generations in a language school is not a problematic issue. Due to the personal pronoun "you" in English, ESL teachers have no problems. However, with my elderly A1 students I must use Spanish for translations and explanations. It is acceptable to use personal pronoun "tu" even with people who are older than you if you know them well. "Usted" is more respectful and is used when we meet someone older for the first time. Spanish is rather flexible and loyal in this question and gives us many options without intimidating ourselves.

THE INFLUENCE OF FRENCH ON THE ENGLISH LANGUAGE

Боднарчук Н. Б.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

A comprehensive analysis of the lexical system of any language is impossible without careful research and consistent study of the historical stages of its development. Currently, there are many French borrowings in English and some French words have become internationalism. The borrowing process is mainly due to political and linguistic and cultural contacts of societies. The English language has borrowed a large number of words from different languages throughout its history, but the largest share of borrowing is in the French language.

The study of French borrowing in English is relevant in modern linguistics, which is confirmed by numerous studies. The purpose of the article is to find out the degree of influence of French borrowing on English.

The influence of French upon the English language not only pertains to its syntax and grammar, but also to its lexicon, orthography, and pronunciation. The Norman invasion of England in 1066 had a major impact not only on the country, but also on the English language [5]. William the Conqueror and his merry band of Normans brought with them Norman French, which became the language of the court, government and the upper class for the next three centuries. English continued to be used by ordinary people, and Latin was the language of the church. During the period when Norman French was the dominant language, English was rarely used in writing, and started to change in many ways. Before the conquest English had a much more complex grammar, however 70 or 80 years later, the grammar had become much simpler. According to Laura K. Lawless, more than a third of modern English vocabulary is of French origin [1]. According to linguist Henriette Walter, words of French origin represent more than two thirds of English vocabulary. Linguist Anthony Lacoudre estimated that over 40,000 English words come directly from French and may be understood without orthographical change by French speakers [2].

More than 10,000 French words found their way into English – words associated with government, law, art, literature, food, and many other aspects of life. About three quarters of these words are still used, and words derived directly or indirectly from French now account for more than a third of English vocabulary. In fact English speakers know around 15,000 French words, even before they start learning the language.

Quite a lot of the words of French origin used in English sit alongside native English ones, and in some cases there are words of Latin and/or Greek origin with similar meanings. Beef (from French "boeuf") is meat from a cow (from Old

English "cu"), a type of bovine (from Latin bovinus via French "bovin"). A king (from Old English "cyning") can be kingly, royal (from French "roial") and regal (from Latin "regalis").

In some cases words with the same or similar meanings were borrowed from both Norman French and Parisian French at different times. For example "warden" comes from Norman French, while "guardian" comes from Parisian French.

The pronunciation of English changed to some extent under the influence of French, as did the spelling. For example, the Old English spellings *cw*, *sc* and *c* became *qu*, *sh* and *ch*, so we now write "queen" rather than "cwen", "ship" rather than "scip", and "should" rather than "scolde".

English grammar did take on a few French structures, such as putting in adjectives after nouns in some expressions – "attorney general", "secretary general", "surgeon general".

Some Old French words do not survive in modern French, while they still exist in English (soulace, conceler, estriver, gone).

Most English words ending in -ous, -ty (on the model of -té), -tion, -ture, -ture, -ent are of French origin.

Uses in social and intellectual life, and also domestic and food uses, demonstrate the omnipresence of French in English society. For example, the names of meat: "beef" comes from the French buef (beef), "mutton" from moton (sheep), "pork" from porc, "veal" from veel (calf) [6].

Borrowing from the French in the period after the Norman Conquest is often characterized by the preservation of the pronunciation and spelling peculiarities of the French language, such as words such as: machine, coquette, rouge, police are not different in their pronunciation and spelling from the words of the French language.

Borrowings from the French language continue to supplement the vocabulary of the English language in the following centuries. In the XIX and XX centuries. borrowings are mainly bookish.

There are many words borrowed from English from French that have become international: toilet, hotel, illumination, elegant extravagant, delicate, miniature, grotesque, naive.

The borrowing of vocabulary is a consequence of the rapprochement of nations on the basis of economic, political, scientific interests and interstate cultural ties. A striking example of this can be the numerous French borrowings in English. The study showed that the greatest influence on the part of the French English was in the Norman period. Attempts to continue the borrowing process in the XX-XXI centuries did not bring much success, since the need for such borrowing was eliminated – the language became self-sufficient.

References

1. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка : учеб. пособие. 2-е изд., перераб. Москва : ФЛИНТА : Наука, 2012. 376 с.

2. Верба Л. Г. Історія англійської мови : посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця : НОВА КНИГА, 2006. 296с.
3. Шапошникова И. В. История английского языка : учеб. пособие. 2-е изд., стереотип. Москва : ФЛИНТА, 2011. 508 с.
4. "L'incroyable histoire des mots français dans la langue anglaise. Vidéo invidio". invidio.us. Retrieved 2019-12-05.
5. "Terms of Enrichment: How French Has Influenced English". french.about.com. Archived from the original on 2016-12-16. Retrieved 2018-11-20.
6. France-Amérique (26 March 2015). "L'influence du français sur la langue anglaise est considérable et insoupçonnée "". Archived from the original on 2016-09-29. Retrieved 2018-11-21.

РІЗНОЖАНРОВІ ТЕКСТИ ЯК КОМУНІКАТИВНІ СФЕРИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРМІНІВ

Бойко І. І.
кандидат філологічних наук, асистент кафедри
романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Продовжуючи традицію функціонально-стилістичного аналізу ролі термінів у текстах, пропонуємо дослідження прагмастилістичних функцій термінів у трьох групах різножанрових текстів, що репрезентують три комунікативні сфери – медійну, наукову та науково-дидактичну.

Виходячи з ідеї нерозривного зв'язку між жанрами, комунікативними сферами, в яких вони породжуються, та відповідними їм функціональними стилями, дослідження стилістичних функцій термінів проводилось з позицій міждисциплінарного напряму – прагмастилістики, яка інтегрує прагматичний та стилістичний підходи.

Оскільки з'ясування функціональних особливостей термінів в різних типах текстів потребує обізнаності з відповідними контекстами, то дослідження розпочинається з виявлення комунікативно-прагматичних та жанрово-стильових характеристик медійних, наукових та науково-дидактичних текстів.

Виявлення особливих функцій термінів, зумовлених жанровими та прагматичними особливостями текстів, в яких вони функціонують є метою цього дослідження. Завдання розвідки: провести аналіз особливостей функціонування

термінологічних одиниць в різножанрових текстах (медійних, наукових, науково-дидактичних); з'ясувати характеристики термінів «жанр» і «стиль»; здійснити порівняння функціональних особливостей термінів у медійних, наукових, науково-дидактичних текстах; проаналізувати перспективи для подальшого дослідження функціонування термінів в різних комунікативних сферах.

Кількість праць, у яких досліджено терміни в тому вигляді, як їх зафіксовано у словниках, набагато більша за кількість досліджень, присвячених особливості функціонування терміна в тексті. Основну увагу, як вважає К. Д. Діброва [3], надано терміну у сфері фіксації, а сфера функціонування нерідко вважається несуттєвою. Але не враховувати сферу функціонування термінів неможливо, природне вживання термінології це те основне джерело, де з'являються нові терміни, які набувають обґрунтування та права на життя.

Слід зазначити, що існує певна кількість досліджень, присвячених функціонуванню термінів в різних, у тому числі, неспеціальних контекстах, зокрема художньому і газетно-публіцистичному, фахових текстах О. І. Дуда, Т. Р. Кияк, А. П. Коваль, Г. І. Крохмальна, М. В. Лутцева, В. В. Прима, Т. В. Яхонтова, L. Antal, T. F. Brunner, K. Klasson.

Варто зазначити, що всі терміни, ґрунтуючись на лексичних одиницях як на мовному субстраті, виконують базові функції слова: номінативну, сигнифікативну, комунікативну, прагматичну, текстотвірну.

Сучасне бачення жанру як категорії гуманітарних наук закладено в працях М. М. Бахтіна [1]. Науковець зробив наголос на зв'язку жанрів з різними комунікативними сферами та на їхній функціональній природі. Більше того, вчений наголошує, що жанри нерозривно пов'язані зі стилями, тобто з певною сукупністю або підсистемами мовних засобів, що об'єднані спільною функцією або спільністю сфери вживання. На його думку, всі мовні, чи функціональні стилі є не що інше, як жанрові стилі визначених сфер людської діяльності і спілкування. У кожній сфері побутують і застосовуються свої жанри, що відповідають конкретним умовам даної сфери; цим жанрам і відповідають визначені стилі [1].

За В. Г. Кузнєцовим [4], жанри є однією з найскладніших типологічних категорій функціональної стилістики, що включають в себе екстралінгвістичні ознаки комунікативно-прагматичного характеру і лінгвістичні ознаки. Їх кореляцію з різними функціональними стилями Т. В. Яхонтова [5] пояснює так: «…Жанри володіють стильовим аспектом, вбирають у себе стиль як узагальнення рекурентних рис своїх конкретних текстових реалізацій, а стиль як абстракція цих рис, як певне «надтекстове», «наджанрове» явище оформлюється, маніфестується у жанрах, тобто «володіє» жанрами, «розпадається» на жанри. Отже, якщо жанр – це форма реалізації стилю, то його можна трактувати як функціонально-стилістичну єдність, яка характеризуються певним способом відображення дійсності, єдністю структурної і композиційної організації [4].

Як зазначає Л. Р. Безугла [2], прагматика і стилістика розрізняються об'єктами дослідження і, як наслідок, глобальними підходами. Якщо об'єктом прагматики є мовленнєва діяльність комуніканта, яка зумовлює антропоцентричність досліджень у цій галузі, то об'єктом стилістики є стилістичні аспекти мовних одиниць різного рівня, тобто цей напрям можна вважати лінгвоцентричним. Прагмастилістика інтегрує ці два підходи, що акцентує подана нижче дефініція. Слід зазначити, що хоча існують дещо різні тлумачення прагмастилістики, усе ж найбільш придатним, принаймні для цього дослідження, видається таке визначення цього напряму: «Прагмастилістика вивчає жанри мовлення, які створюють ту предметну область, в якій стилістика й прагматика максимально зближуються» [2]. В контексті такої інтерпретації трактуємо прагмастилістичні функції термінів в різножанрових текстах як функції, обумовлені комунікативною специфікою жанрів в аспекті впливу на адресата.

Тексти різних комунікативних сфер – природне середовище функціонування термінів. Комунікативні сфери, їхні жанри та відповідні функціональні стилі нерозривно пов'язані та впливають на особливості функціонування термінів. Прагматичні функції термінів в різножанрових і різностильових текстах – це функції обумовлені комунікативними особливостями жанрів в аспекті впливу на адресата. Тому аналіз прагмастилістичних функцій термінів у текстах має важливе наукове та прикладне значення.

Література

1. Бахтин М. М. Проблема речевых жанров. Эстетика словесного творчества. Москва : Искусство, 1979. С. 237–280.
2. Безугла Л. Р. До питання розмежування прагматики, стилістики та прагмастилістики. *Вісник ХНУ*. Харків, 2014. № 1102. С. 6–10.
3. Диброва К. Ю., Ступин Л. П. Научный термин и его дефиниция. Терминоведение й терминография в индоевропейских языках. Владивосток, 1987. С. 66–71.
4. Кузнецов Н. И. Биография как тип текста (на материале англоязычной биографии): автореф. дис. ... канд. филол. наук. Одесса, 1990. 16 с.
5. Яхонтова Т. В. Лінгвістична генологія наукової комунікації : монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. 420 с.

TRANSLATION AS A LINGUISTIC COMPONENT

Височанська С. М.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Translation is one of the most important branches of linguistics. It helps to overcome barriers between countries, reveals the essence of the speakers and, in addition, compels you to selferudition, which is an integral part of this industry. The main purpose of translation is to reproduce the text of the original language by means of the language of translation, for the sake of reaching not only consensus and understanding between the interlocutors, but also for the accurate transmission of both words and psychological intentions of the speakers. Translation must be equal to the language of the original in reproducing its denotative and connotative meanings, taking into account the emotionally expressive and sociocultural elements of the content.

When translating from a native language into a foreign language, the focus is on finding the right exact equivalents to transmit the information. An important task is to store these equivalents in memory for the future reference. The content of the text being translated is often a complex information process, the understanding of which requires a considerable amount of mental "work" from the translator. For example, during the consecutive interpretation, the main role is in memory, as it is necessary to react quickly and carry out a semantic analysis in the mind, as if sorting out unnecessary pieces of information, storing them for a certain time in the head, highlighting the main information which bears the semantic load and then adequately conveying it into a foreign language.

It is not enough for translation to have the knowledge only from a foreign language, linguistics or notetaking, this industry requires a large amount of background knowledge from other sciences, such as cultural studies, national studies, law, psychology, sociology, economics, medicine and others, which are always becoming useful when working with different types of translation. Background knowledge helps in the successful implementation of intercultural and interlingual communication. Forms of speech etiquette, ethno-cultural background (information about life, traditions), semiotic background (information about symbolism) have always influenced the success in the translation sphere. There are different methods of accumulating background knowledge, from reading different types of literature, articles and magazines to communicating with highly educated people and traveling abroad. Background knowledge – is a basic concept that makes it easy to navigate the translation discourse and the sociocultural space in a particular situation.

It is important to read a variety of genres in both Ukrainian and English to create an adequate translation. Fiction is the main field of improving the national literary

language, a real reflection of the people`s life – the native speaker, which affects the development of human intelligence. This method enriches the vocabulary and makes it easier and more accurate to select the equivalent during the translation process. That is why many linguists and educators see it as a basis for enrichment and for learning a foreign language culture, developing and improving oral spontaneous speaking skills. In the translation process, it is important to pay attention to the classification of languages, as there are analytical (English, French, Bulgarian) and synthetic (Slavic group of languages, Sanskrit, Latin, Gothic). Different languages include different levels of cultural development of a nation. The transmission of idioms, realias, and neologisms requires precision and understanding, primarily by the translator, of the essence of these linguistic parts, and furthermore search for direct or partial equivalents to transmit accurately to the speaker.

In addition to deep erudition, the psychological state of the translator also plays an important role. Stress resistance, tactfulness and responsiveness are key points for the interpreter`s success. In order to prevent international scandal, the interpreter should pay attention to the positions, nationalities, proper names, and even the manner and style of the person`s speaking. Accuracy when addressing to the person, awareness of a person's social or political status are another keys to successful work.

It often happens that a society misunderstands translation, so to speak, you speak a foreign language – you can translate. The opinion, frankly, is quite wrong. After all, translation is a complex process in which one or two foreign languages are insufficient. It is important to be able to clearly differentiate the command of a foreign language and use a foreign language for specific needs. Being an interpreter means being able to be invisible, since interpreter is only an auxiliary engine in the conversation of speakers. Translation has been, and will be, a creative, analytical and labor-intensive process, but extremely interesting and progressive.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПОЛІСЕМІЇ

Гінка Б. І.
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
німецької філології та методики навчання німецької мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Відомо, що багатозначність слів (полісемія) властива всім мовам світу і належить до їх основних характеристик. Не випадково англійський лінгвіст Стефан Ульманн визначав її як семантичну універсалію. Вона випливає з асиметрії мовного знака, коли плану вираження відповідає кілька різних

значень (лексико-семантичних варіантів/семем), напр. *der Zug – 1. рух, переліт птахів; 2. перехід, процесія; 3. потяг, поїзд; 4. протяг, тяга і т.д.*

На перший погляд здається, що полісемія є просте явище. Однак це далеко не так. Як і в будь-якій мовній проблемі при дослідженні полісемії лінгвісти стикаються з чималою кількістю нерозв'язаних проблем, які можна звести до трьох основних:

Проблема об'єктивного розмежування значень (лексико-семантичних варіантів) багатозначного слова. Наприклад, слово Abeit в 10-томному академічному словнику німецької мови має 5 значень, а в словнику Е. Аґріколи "Wörter und Wendungen" – 4. Та й у інших словниках спостерігається такий же різнобій, що свідчить про застосування необ'єктивних (тобто, таких, що залежать від інтуїції дослідника) критеріїв. Без перебільшення можна стверджувати, що проблема семантичної структури слова, головним чином, полягає в пошуках об'єктивних критеріїв розмежування різних значень полісемного слова. Всіх відомих на сьогоднішній день критеріїв (традиційні: *контекстуальний аналіз*; структурні: *дистрибутивний, трансформаційний та інші методи*; статистичні, психолінгвістичні і т.д.) недостатньо, тому що вони не ефективні і не дають однозначних об'єктивних результатів. Виходячи з цього, дана проблема залишається центральною, найбільш складною і на сьогодні не розв'язаною проблемою семасіології і лексикографії.

Проблема характеру розміщення значень у семантичній структурі слова, яка також однозначно і об'єктивно не вирішена. Мова йде про те, чи в семантичній структурі багатозначного слова панує ієрархія, чи, навпаки, всі значення рівноправні. Більшість дослідників (Г. Пауль, В. Шмідт, В. В. Виноградов, В. В. Левицький, І. Г. Ольшанський і ін..) стверджують, що значення нерівноправні і розміщені ієрархічно. Однак інша частина вчених (В. А. Звєгінцев і ін.) схильна вважати, що всі значення у семантичній структурі слова рівноправні і ніякої ієрархії не існує. Таким чином, ця проблема теж чекає на своїх дослідників.

Проблема об'єктивного розмежування полісемії і омонімії. До цих пір ще не знайдено метода, який би у цьому відношенні давав об'єктивні результати. Відомі на сьогодні методи (*семантичний, семантично-словотворчий, морфологічний, психолінгвістичний, статистичний і ін.)* дають лише часткові результати. Наприклад, слово Flügel в значенні «рояль» німецька лінгвістка Теа Шіппан розглядає як окреме слово, а інший німецький дослідник-лексикограф Е. Аґрікола включає це значення у структуру багатозначного слова Flügel. А в багатотомному «Словнику сучасної німецької мови» Р. Клаппенбах і В. Штайніца вони зафіксовані як два різні слова, тобто як омоніми.

Таким чином, об'єктивне розмежування значень полісемного слова, так і розмежування омонімії від полісемії та уточнення характеру розміщення лексико-семантичних варіантів всередині семантичної структури слова до цих пір залишаються нерозв'язаними.

LES MOTS D'ARGOT EN FRANÇAIS

Голик М. П.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Dans chaque langue il y a deux formes: une langue standard, ou écrite, littéraire, et une langue parlée, populaire. Quand on parle de la langue parlée, on observe ses quelques niveaux: la langue populaire, celle familière et celle vulgaire, voire argotique.

Le français est, certes, la langue de Marcel Proust, Jean-Paul Sartre et Marguerite Duras, il n'en demeure pas moins un langage qui évolue et s'adapte extrêmement rapidement. De ce fait, les mots que l'on trouve dans les manuels s'avèrent parfois être totalement dépassés et un natif pourrait même se demander ce que signifie le mot que vous venez d'employer. Bon, ceci est peut-être une légère exagération, mais il est tout de même indispensable d'ajouter quelques mots d'argot à votre vocabulaire. Dès que vous aurez atteint un niveau suffisant, ce sont ces mots qui vous permettront de prouver que vous maitrisez totalement le français – à condition de les utiliser à bon escient, évidemment [1].

Il faut dire à partir des années 80 du XX siècle l'argot a pris une considérable influence et stabilité dans toutes les couches de la société française. Ce fait est expliqué avant tout par l'expressivité du langage argotique. Actuallement, on observe la tendance à la normalisation du lexique argotique, par example il y a l'emploi actif des argotismes dans les médias, la publicité, même dans des discours publics des hommes d'Etat.

Il est important de distinguer clairement deux termes: l'argot et le jargon. On relève l'argot des médias, du sport, du théâtre, des musiciens, des comédiens, des médecins, des étudiants, des soldats, des bouchers, des tailleurs de pierre, des moissonneurs, des rempailleurs de chaises, des colporteurs, des religieux, etc. C'est ce qu'on appelle les «argots de métiers», ou «les jargons». En plus on distingue l'argot des jeunes, ou les parlés branchés des lycéens, étudiants.

L'argot a deux fonctions. Avant tout, c'est la fonction cryptique qui permet de se cacher. Les jeunes inventent de nouveaux mots à la mode ou verlanisent les mots existants pour ne pas être compris de leurs parents ou des professeurs. En plus ce lexique spécifique porte en lui un très fort élément émotionnel et appréciatif. Son teint émotionnel est tellement riche qu'il permet d'une manière la plus exacte transmettre les moindres nuances des paroles de l'interlocuteur. De plus, cette fonction cryptique du jeu à cache-cache s'accompagne souvent d'une fonction ludique et le plaisir verbal semble même l'emporter actuellement: l'argot est souvent employé dans les productions publicitaires. Entre autre, on trouve un certain élément de statut dans ce language informel: employer certains argotismes signifie être au courant de la dernière

mode. Même les hommes d'Etat insèrent parfois dans leurs discours quelques termes argotiques branches .

Dans l'argot des jeunes on constate l'emploi important de la polysémie et de la synonymie: un terme a très souvent plusieurs acceptions que le contexte différencie. Par exemple, battant signifie neuf, cœur, estomac, courage, homme combatif, langue alerte etc. Cependant que le repas, nourriture correspond à bectance, bouffe, bouftance, boustifaille, briffe, déj., dîne, fébou, frichti, fricot, graille, gueuleton, jaffe, soupe, tambouille, tortore, etc. Le cas de la polysémie attribue des sens contradictoires à un meme mot: c'est trop selon le contexte peut signifier un jugement positif et négatif, ainsi que les termes génériques étendent leur signification (faire remplace avoir). Le français des jeunes signifie souvent le contraire de ce qu'il semble vouloir dire, c'est-à-dire on observe l'emploi de l'antiphrase, un phénomène courant. On y trouve égélement les euphémismes et les litotes (c'était pas triste = c'était rempli de pérépéties) [2].

Il est nécessaire de noter que le «verlan» (verlan, m – l`envers – langue «contraire») est caracteristique pour les jeunes âgés de 15-17 ans. Les syllabes dans la langue classique sont réarrangées de sorte que la première syllabe devient la dernière, comme: malva – va mal (хопло-плохо), Tromé – métro (метро – троме), repe -père, reme – mère, ouf fou, luss – salut, zicmu – musique. «Les verlans» sont utilisé pour la conversation des adolescents dans une langue incompréhensible pour les adultes. La modifications de la première syllabe est particulière pour «largonji» (largonji m) [3].

Il y a aussi un autre type de troncation (aphérèse), c'est-à-dire tronquer les premières syllabes: leur – le contrôleur, zic – la musique, dwich – le sandwich, phone – le téléphone, vail – le travail, net – l `Internet.

En général, les mots nouveaux apparaissent comme des hapax. Dans le cas où ils plaisent, ils se répandent vite. Parfois les jeunes hésitent sur le sens à donner à leurs inventions: dans des régions différentes le même mot peut avoir des nuances différentes. Il est de même pour la graphie de ces mots: il existe des dizaines de variantes d'écriture d'un seul mot. Parmi d'autres sources importantes de l'enrichissement du langage des jeunes on désigne les anglicismes et le verlan. En ce qui concerne la syntaxe, les jeunes priviligient une succession de propositions indépendantes aux subordonnées.

Références

1. Dix mots d'argot en français que les natifs adorent. URL: https://blog.lingoda.com/fr/argot-francais
2. Кобринець О. С. L'argot des jeunes dans la lanque francaise. URL: https://naub.oa.edu.ua/2013/largot-des-jeunes-dans-la-langue-francaise/
3. Дубанов Р. Ю., Дубанова Г. М. Le slang des jeunes comme une des branches du développement de la langue française modern. URL: https://moluch.ru/young/archive/3/156/

ПРЕФІКСАЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ТВОРЕННЯ НІМЕЦЬКОГО ДІЄСЛОВА

Деркевич Н. А.
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
німецької філології та методики навчання німецької мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Одним із продуктивних способів творення німецького дієслова є префіксація, тобто утворення похідних слів за допомогою префіксального форманта. «Префікс – це службова морфема, що розташована перед коренем або іншим префіксом, приєднується до всього слова, виконує словотвірну і/ або граматичну функцію» [4, с. 235]. Префікс не є самостійною мовною одиницею і виявляє своє значення лише у складі слова. На думку І. Г. Милославського, досліджуючи семантику дієслівних префіксів, потрібно виявити, сформулювати значення, яке належить власне префіксові, а не іншим частинам його внутрішнього або зовнішнього контексту [5, с. 54]. Префікси є «гомогенними будівельними елементами» – так їх називає Р. В. Єфимов [3, с. 15], і займають свою препозицію щодо твірної основи. У словотвірній мікросистемі ці елементи перебувають у відношеннях взаємозумовленості, яка носить функціональний характер: будь-який словотвірний формант у рамках своєї мікросистеми виконує словотвірну функцію з метою формування нових лексичних одиниць.

Існують функціональний та дистрибутивний критерії щодо виявлення словотвірної мікросистеми префіксів. Перший критерій стосується словотвірної функції префіксів – це здатність приєднуватися до твірних різнокатегоріальних основ і формувати похідні дієслова. Для другого критерія важливим є розташування префікса у внутрішній синтагмі: препозиція щодо лексичної основи і зв'язність із зовнішньою синтагмою.

У системі афіксальних засобів префікси мають свої диференційні параметри, що вирізняє їх з-поміж інших афіксів. Вони характеризуються точно визначеною в структурі слова позицією – структурною автономністю, оскільки вони поєднуються тільки з цілим словом будь-якої частини мови, що дає підстави кваліфікувати їх як особливі препозитивні одиниці. Префіксальні похідні слова зберігають морфологічні ознаки твірних слів.

У семантичному аспекті префікси вирізняються тим, що вони уточнюють, доповнюють значення похідного слова або надають йому модифікаційної семантики загалом, тому змінюються лексичне значення і дистрибуція слова, тобто його синтаксичне та семантичне комбінування з іншими словами.

Як зазначає Н. Шанський, для префіксів характерними є певні особливості [6, с. 44-46], зокрема: здатність префіксів бути в ролі омонімічного

елемента (то словотвірного, то формотвірного), вузький діапазон дії префіксів: переважно в колі дієслів, неможливість переведення за допомогою префіксів основи з одного розряду слів у інший, здатність префікса приєднуватися до слова загалом.

Література

1. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. Київ : Наукова думка, 1988. 256 с.
2. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Дніпропетровськ: ДДУ, 1998. 187 с.
3. Ефимов Р. В., Каравашкин В. И. Внутренняя валентность слова: теория и практика: учеб. пособие. Харьков : [б. изд-ва], 1977. 87 с.
4. Кочерган М. П. Українська мова: енциклопедія / [ред: Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін.]. Київ : Українська енциклопедія, 2000. 752 с.
5. Милославский И. Г. Вопросы словообразовательного синтеза. Москва : Изд-во МГУ, 1980. 296 с.
6. Шанский Н. М., Тихонов А. Н. Современный русский язык. Словообразование. Морфология: учебн. [для студ. пед. ин-тов]. Москва : Просвещение, 1987. 256 с.
7. Городенська К. Г., Кравченко М. В. Словотвірна структура слова. Київ : Наукова думка, 1981. 197 с.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Джинджириста С. В.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Сьогодні проблема мовної підготовки визначається соціальним замовленням висококваліфікованих спеціалістів у різних галузях суспільного життя, що повинні мати навички та вміння професійного іншомовного спілкування з іноземними колегами з метою обміну досвідом і досягненнями у своїй галузі й ефективного їх застосування в Україні. У період глобальних трансформаційних змін очевидною стає необхідність екстенсивного й інтенсивного оновлення вищої освіти як одного з ключових соціальних інститутів суспільства. Це, по-перше, визначається умовами неухильного і динамічного поповнення знання, швидким застарінням наукових підходів та

концепцій, появою і зміною потреб у нових спеціальностях у зв'язку з технічними, виробничими, науковими та соціальними змінами, розширенням сфери вищої освіти в професійному, демографічному і загальнокультурному аспектах. А, по-друге, йдеться про розробку змістовно оновлених методів, організаційних форм та цілей освітньої діяльності, суттєво адаптованих до специфіки сучасних особистісних потреб. [1, с. 958].

Філологію визначають як інструмент порозуміння, який допомагає виконанню одного з основних людських завдань – зрозуміти іншу людину, іншу епоху й іншу культуру [2, с. 545], а також як моральність, оскільки філологія відучує людину від духовного егоцентризму через залучення до культури інших [3, с. 100]. Філологічний підхід до вивчення мовних явищ, мовлення, писемних пам'яток і текстів гуманітарного характеру за Е. Красновським об'єднує всі мовні дисципліни, створюючи основу для їхньої інтеграції. Отже, філологія як наука виражає ідею вивчення культури через мови та літератури.

Слово «philology» у сучасній англійській мові має дещо відмінне значення, навіть у британському й американському варіантах. У словнику сучасної британської англійської мови Лонґмана зазначається, що це слово застаріле, означає вивчення слів і способів, якими розвиваються слова та мови [4, с. 1229]. Словник іншомовних слів визначає лінгвістику (франц. linguistique, від лат. Lingua – мова) як науку про мову; мовознавство. Отже, лінгвістика і філологія тісно взаємопов'язані між собою. Сьогодні лінгвісти потрібні в усіх сферах, чи то у бізнесі, економіці, чи у політиці. Саме цей новий підхід і послужив відправною точкою для розвитку прикладної лінгвістики. Історія розвитку лінгвістики як науки характеризується переважною увагою до фундаментальних теоретичних досліджень. Наш прагматичний час зумовив активізацію досліджень у сфері практичного застосування накопичених лінгвістичних досягнень та, відповідно, активний розвиток такої лінгвістичної науки, якою є прикладна лінгвістика [5, с. 426]. Функціонування кожної мови як засобу спілкування вивчається у межах функціональної лінгвістики, яка, на відміну від конструктивної лінгвістики, що вивчає мову, надає перевагу дослідженню мовлення. Практичне використання мов є неможливим без урахування особливостей мовного спілкування і таких його складових, як мовець, адресат, повідомлення, контекст, специфіка контакту та код (засоби) повідомлення, що вивчаються у межах комунікативної лінгвістики [5, с. 423].

Мова як явище соціальне функціонує в тісній взаємодії із суспільством: стан та розвиток мови залежить від суспільних процесів і навпаки – мова здатна впливати на стан суспільства. Така взаємозалежність зумовила ще один традиційний напрямок прикладної лінгвістики – участь у мовній політиці держави, яка здатна реалізуватися у розробці алфавітів, принципів орфографії, ліквідації неписемності; виборі та затвердженні державної мови; визначенні положення інших мов стосовно державної мови; розробці, уніфікації і

стандартизації національної термінології; питаннях найменування та перенайменування (міст, вулиць, площ).

Отже, зазначені основні напрямки досліджень у межах сучасної прикладної лінгвістики не становлять собою закритого списку, адже життя – процес динамічний, і розвиток науково-технічного прогресу виявляє та ще обов'язково виявить нові сфери практичного застосування мови. Однак і дослідження названих прикладних аспектів мови має дуже багатогранні та багатообіцяючі перспективи, особливо в Україні. У США лінгвістика належить традиційно до напрямку підготовки «Іноземні мови, література та лінгвістика», проте найчастіше вона є окремою освітньою програмою, оскільки США є центром світової лінгвістики [6, с. 130].

Література

1. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремінь; Акад. пед. наук України. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
2. Аверинцев С. С. Філологія. Лингвистический энциклопедический словарь. URL: http:// philologos.narod.ru/texts/aver_philol.htm.
3. Гаспаров М. Л. Филология как нравственность. Записки и выписки. Москва, 2001. С. 98–100.
4. Longman Dictionary of Contemporary English / [man. ed. Stephen Pullon]. 3d ed. NewDelhi : Pearson Education, 2004. 1950 p.
5. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2003. 464 с.
6. Семеног О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : [монографія]. Суми : ВВП Мрія-1 ТОВ, 2005. 404 с.

DICTONS FRANÇAIS LES PLUS CONNUS

Добровольська В. А.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Les proverbes illustrent à la fois le patrimoine commun des hommes et la diversité de chaque culture. C'est pourquoi nous vous invitons à partir à la découverte d'une sélection de proverbes français.

La langue française, que l'on accuse d'être si verbeuse , n'a rien à envier aux autres langues pour la précision de ses proverbes. *Peu et bon. Paix et peu. – Qui doit a*

dort. – Patience passe science. – A bon chat bon rat, et quantité d'autres proverbes, sont renfermés dans trois ou quatre mots.

La mythologie a fourni quelques proverbes; par exemple : *C'est le tonneau des Dandides. – C'est la toile de Pénélope.*

Beaucoup de proverbes font allusion à des traits d histoire; telles sont les expressions: *Coup de Jarnac, partage de Montgomety*.

On en a emprunté aux arts, notamment à la navigation, comme *Avoir le vent en poupe*; à l'art militaire, *comme Baisser la lance*; à la vénerie, *comme Rompre les chiens*. La serrurerie nous a donné : *Mettre les fers au jeu*. *– Battre toujours la même enclume*. Les animaux domestiques ont aussi enrichi le langage proverbial. Ne dit-on pas, *Emporter le chat ? – Prendre la chèvre ? – Hurler avec les loups ?*

Trop prodigués, les proverbes se nuisent mutuellement; c'est au goût à en régler l'emploi.

Les proverbes ne tiennent pas mal leur rang dans les épigrammes; ils y peuvent être semés de bonne grâce, et même quelquefois en former la pointe.

On parle de proverbe lorsqu'une expression langagière a recours à une image stéréotypée et métaphorique afin de véhiculer un message à caractère moraliste, un conseil de sagesse ou un fait d'expérience d'une portée générale qu'il est jugé bon de rappeler.

Le terme générique de proverbe regroupe différentes expressions langagières telles que l'adage, la sentence, le dicton, l'aphorisme, la maxime et le précepte qui possèdent chacune leurs subtilités.

L'amour, la colère, la religion, l'argent, la vie et la mort sont des sujets intarissables pour les proverbes et les dictons. Ils sont généralement très anciens, stables dans le temps et ne sont pas attribués à un auteur en particulier. Ils font partie du patrimoine linguistique de leurs pays.

Proverbes célèbres de la culture française : textes drôles ou classiques

Par exemple: Dictons traditionnels. *On ne fait pas d'omelettes sans casser des oeufs. Il ne faut pas vendre la peau de l'ours avant de l'avoir tué. Pierre qui roule n'amasse pas mousse. On n'apprend pas aux vieux singes à faire des grimaces. Il faut prendre le taureau par les cornes.*

Drôles et Humoristiques *A pisser contre le vent, on mouille sa chemise. Quand on met la main à la pâte, il en reste toujours quelque chose aux doigts. Là où il y a du poil, il y a de la joie. Il ne faut pas se moquer des chiens avant d'être sorti du village. Il ne faut pas péter plus haut que son cul. Il est facile de nager quand on vous tient le menton.*

Dieu et Religion *Il vaut mieux avoir affaire à Dieu qu'à ses saints. Ce que femme veut, Dieu le veut. Charité bien ordonnée commence par soi-même. On fait toujours le diable plus laid qu'il n'est. Il ne faut pas prendre les enfants du Bon Dieu pour des canards sauvages. Quand Dieu donne le mal, il donne aussi le remède.*

Références

1. Proverbes français et exemples de dictons connus. URL : https://www.lettres-gratuites.com/exemple-proverbe-francais.html
2. Proverbes français les plus connus. URL : https://dicocitations.lemonde.fr/citation-proverbe-francais-2.php
3. Proverbes français. URL : https://dicocitations.lemonde.fr/proverbes-france.php
4. Le Parisien. URL : https://citation-celebre.leparisien.fr/proverbe/francais

ЛІНГВОСИНЕРГЕТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ У ФОРМАТІ СЕМАНТИЧНОГО ОБСЯГУ ІМЕННИКОВОЇ ЛЕКСИКИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Дребет В. В.
доктор філологічних наук, професор кафедри
німецької філології та методики навчання німецької мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Синергетика як міждисциплінарна галузь дослідження вивчає й описує комплексну систему дії суспільних і соціальних процесів. Одним з основних понять тут є поняття самоорганізації. Н. Хакен бачить завдання синергетики у тому, щоб знайти універсальні закономірності поведінки та загальні закони самоорганізації складних динамічних систем [4, с. 361]. У такий спосіб описується поява і формування складних систем. Цілком природно, що синергетичний підхід стає більш затребуваним і для комплексного вивчення мовних явищ. Так, американський лінгвіст Дж. Ціпф екстраполював універсальний принцип найменшого докладання зусиль у поведінці та діях людини на мову, внаслідок чого вчений довів тенденцію до рівності співвідношення між семантичним обсягом слова та частотою його вживання [8, с. 255]. Мова як система самоорганізації на шляху свого розвитку шукає і знаходить оптимальні способи для встановлення якомога більшої рівноваги між потребами системи та їх вирішенням за допомогою відповідних мовних механізмів. Особливо це стосується величини лексикону: «Це представляє потреба у вмінні виражати багато різних значень. Чим більше значень потрібно кодувати, тим більшою повинна бути кількість лексичних одиниць мови» [5, с. 52]. Якщо у синергетичному розумінні лексичні одиниці та їх значення на мовному рівні несуть у собі закодовану інформацію, то у цьому ж

руслі потрібно розглядати реалізацію слова в одному зі своїх значень на мовленнєвому рівні як декодування інформації.

Питання співвідношення значень слова з ментальним лексиконом людини у синергетичному розгляді дозоляє звернутись до когнітивної лінгвістики: «Ментальний лексикон не є довільним накопиченням внесень у лексикон, він представляє свою структуровану систему, в якій кожне внесення визначається своїм рангом, тобто своїм відношенням до інших внесень у лексикон» [7, с. 126]. З цим визначенням перегукується лінгвосинергетичне розуміння значення слова, яке А. В. Колмогорова зводить до наступних ключових факторів: «Значення мовного знаку можна розглядати як побудовану на принципах синергетичної системи структуру знань і досвіду, яка має відкритий і суб'єктивний характер, проте водночас виявляє ознаки передбачуваності і співвідносності з іншими подібними структурами знань завдяки розподіленому в соціумі й середовищі характеру когніції» [2, с. 61]. Відповідним чином, у синергетичному розумінні доцільним бачиться проводити паралелі між словником як представником мовного узагальнення про структуровану суму знань засвоєної позамовної дійсності та ментальним лексиконом, який не є довільним накопиченням внесень у лексикон, а представляє структуровану систему таких внесень.

Дослідження семантичного декодування слова у руслі лінгвосинергетики полягало в екстраполяції синергетичного принципу докладання найменших зусиль на іменникову лексику німецької мови.

Для виконання поставленої перед нами мети ефективним статистичним методом вважаємо критерій χ^2 (хі–квадрат):

$$\chi^2 = \quad (1)$$

Показники формули χ^2 кореспондуватимуть з конструкціями синергетичних моделей. Мінімальною теоретично значимою величиною є 3,84 (див. [3, с. 158–159]). Всі показники від 3,84 і вище є позитивними, а ті, що менше, – негативними. Крива з позитивним показником у напрямку плюс буде інтерпретуватись у наших моделях як відповідність синергетичному закону збереження зусиль та рівноваги у мові, а з негативним показником у напрямку мінус – як невідповідність. К. Мейндл звертає увагу на те, що тест хі–квадрат перевіряє, що надто часто або надто рідко виходить за межі випадкового прояву [6, с. 164]. Чим більше показники формули хі–квадрат будуть відхилятись у напрямку плюс, тим сильніше це буде свідчити про відповідність кількості реалізацій синергетичному закону збереження зусиль, направлених на декодування семантичного потенціалу з певним типом номінації на мовленнєвому рівні, а тому крива у синергетичній моделі декодування буде йти вгору. І, навпаки, чим більше показники будуть відхилятись у напрямку мінус, тим слабшим буде проявлятись дія цього закону, відповідно, крива моделі декодування йтиме вниз.

Продемонструємо таку синергетичну модель на прикладі реалізацій іменників з відмінковою роллю *Nominativ* у німецькомовних текстах художнього стилю (див. [1, с. 197–203]):

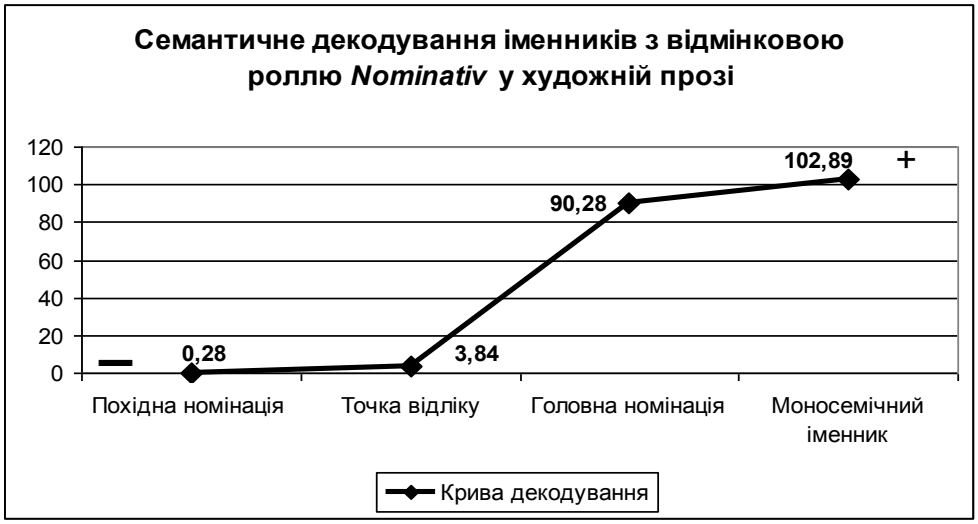

Рис. 1. Синергетична модель семантичного декодування іменників з відмінкової роллю *Nominativ* у німецькомовній художній прозі

Реалізацію іменників у співвіднесенні з відмінковою роллю *Nominativ* ми інтерпретуватимемо у руслі лінгвосинергетики, коли синергетичний цикл оптимальної затрати зусиль для декодування іменникової інформації з носієм функції «хто, що» демонструють реалізації моносемічного потенціалу та головних номінацій полісемічного потенціалу. Похідні номінації з відмінковою роллю *Nominativ* не відповідають синергетичному закону оптимального числа декодувань. Згодом такі зміни у лексичній структурі іменника, які пройшли синергетичний цикл *порядок – хаос – порядок*, прогнозують і проектують відповідну фіксацію змін на мовний рівень, носієм якого є словниковий склад німецької мови.

Представлене дослідження започатковує новий напрям у лінгвістиці, який полягає у розробленні теорії про мовну самоорганізацію за синергетичним принципом збереження мовної енергії та докладання найменших зусиль, що скеровує ментальний лексикон людини на оптимальне декодування семантичного обсягу словесного знаку у певних контекстуальних оточеннях. Вибудовування на підставі статистичних підрахунків лінгвосинергетичних моделей декодування й аналіз ієрархії реалізованого мовного потенціалу слова дає змогу спрогнозувати подальші тенденції розвитку полісемії й моносемії у певній мові.

Література

1. Дребет В. В. Іменник у сучасній німецькій мові: семантика, синтагматика, парадигматика (лінгвосинергетичний підхід) / дис. докт. філол. наук: 10.02.04 – Германські мови. Чернівці, 2017. 510 с.
2. Колмогорова А. В. Языковое значение как синергетическая система. *Научное мнение.* 2012. № 9. С. 61–67.

3. Левицкий В. В. Семасиология. 2, испр. и доп. Винница : Нова книга, 2012. 680 с.
4. Хакен Г. Синергетика: Иерархия неустойчивости в самоорганизующихся системах и устройствах. Москва : Мир, 1985. 419 с.
5. Köhler R. Zur linguistischen Synergetik: Struktur und Dynamik der Lexik. Bochum : Studienverlag Brockmeyer, 1986. 200 s.
6. Meindl C. Methodik für Linguisten: Eine Einführung in Statistik und Versuchsplanung. Tübingen : Narr Francke Attempto Verlag, 2013. 302 s.
7. Schwarz M. Einführung in die Kognitive Linguistik. Tübingen und Basel : Francke Verlag, 1996. 238 s.
8. Zipf G. K. Human behaviour and the principle of least effort. Cambridge : Addison–Wesley, 1949. 573 p.

ВПЛИВ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ НА ФОРМУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Заліпська І. Я.
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української мови
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського
м. Тернопіль, Україна

Медична термінологія – невід'ємна частина сучасної наукової лексики. Процес її формування складний і багатовимірний. Сучасний етап утворення термінів, з одного боку, є впорядкованим та нормалізованим, а з іншого – вимагає нової систематизації лексичних одиниць. Медичні терміни є моносемантичними, тому виникає потреба у різноаспектному їх вивченні. На жаль, сьогодні медичні терміни часто під впливом соціуму та масмедіа розширюють свої межі функціонування, масово набувають багатозначності, що неприпустимо у медичній терміносистемі. Це призводить до розтирання меж найменування медичних термінів і негативно впливає на унормування медичних лексичних одиниць.

Останнім часом медичну термінологію активно досліджують у сучасному мовознавстві, про що свідчить ряд вагомих наукових студій. Наприклад, медичний дискурс активно досліджують Н. П. Литвиненко, Л. Б. Шутак – з українського мовознавства, а в іноземній – Дж. Вілса, Дж. Ерітеджа, Д. Майнарда; становлення української медичної клінічної термінології – Н. В. Мисник; функціонування мовленнєвих стереотипів у спілкуванні лікаря –

В. Я. Юкало; лексико-семантичні особливості медичних термінів – А. В. Ткач, В. І. Тихоша, Н. З. Цісар, В. І. Лисенко; словотворча ідентичність та мінливість української медичної термінології – А. В. Ткач; моделювання тезаурусу медичної термінології – Л. М. Філюк.

Медичну термінологію варто розглядати із двох сторін: прямі запозичення з французької мови та утворення медичних термінів за допомогою афіксів французького позичення. Наприклад, лексеми *бандаж* (грижева пов'язка) – франц. *bandage*, англ. *bandage*; *діарея* – франц. *diarrhée*, англ. *diarrhea*; *зонд* – франц. *sonde*, англ. *probe*; *карантин* – франц. *quarantaine*, англ. *quarantine*;*маніпуляція* – франц. *manipulation*, англ. *manipulation*; *масаж* – франц. *massage*, англ. *massage*; *мігрень* – франц. *migraine*, англ. *migraine*; *операція* – франц. *opération*, англ. *operation*; *педіатр* – франц. *pédiatre*, англ. *pediatrician*; *пінцет* – франц. *pincette*, англ. *tweezers, pincers*; *піпетка* – франц. *pipette*, англ. *pipette*; *тампон* – франц. *tampon*, англ. *tampon*; *фантом* – франц. *phantôme*, англ. *phantom*; *шок* – франц. *choc*, англ. *shock* та ін.

Медичні терміни мають досить стабільну морфологію. Афікси часто походять із грецької чи латинської мов, проте зафіксовано французькі значущі частини слова в англомовних термінах, як-от: **-ous** (*cancerous* – раковий, *pernicious* – злоякісний), **-ment** *(filament* – волокнина, нитка, *ligament* – зв'язка, *nourishment* – живлення*)* та інші.

Отже, медична термінологія, як і система термінів будь-якої іншої науки, становить множинність взаємопов'язаних елементів, які репрезентують стійку єдність із конкретними властивостями й закономірностями. Така макротерміносистема нараховує велику кількість слів і словосполучень. Медичний термін як елемент цієї структури займає відповідне місце у ній, перебуває у фіксованих родо-видових зв'язках із іншими термінами, а також відображає сучасну тенденцію розвитку. Вважаємо дослідження медичних термінів у порівняльному аспекті з іншими мовами перспективним.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ІДІОМ

Колачник Д. І.
студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Проблема перекладу ідіом завжди була актуальною через різницю значення тих самих ідіом у різних мовах. Проблемою є збереження структури і значення ідіоми, щоб вона несла те саме емоційне та смислове забарвлення і у вихідній мові, і в мові перекладу. Деякі ідіоми несуть культурний зміст, що

сильно ускладнює процес перекладу. Адекватний переклад не повинен прирівнюватись до калькування чи дослівного перекладу. В такому випадку ідіома втратить свій зміст і її використання буде беззмістовним.

Г. С. Грінь виділив такі групи фразеологізмів американського варіанту англійської мови:

Семантична група «говоріння»:

to talk wet – розповідати нісенітницю

to swap lies – пліткувати

Семантична група «дружні стосунки»:

to stay until the last dog is hung – залишатися поруч до кінця

to die dog for smb. – бути абсолютно відданим комусь

Семантична група «пересування»:

to show leg – втекти

to take the airline – піти найкоротшим шляхом

Семантична група «почуття»

to have no kick left (in) – бути без сил, не в змозі більше терпіти

Семантична група «інтелектуальна діяльність» та ін.

to get on to the ropes – детально дізнаватися про обставини справи

Також є такі семантичні групи як «смерть», «гнів, розчарування, помста», «брехня, безчестя» та «радість, задоволення, успіх».

Власна назва – особлива складова ідіоми, яка викликає у нас певні асоціації. Наприклад, ім'я Іван у нас викликає уявлення не заможного селянина, тоді як для людей інщої культури це не викличе ніяких асоціацій. Тобто власні назви в ідіомах несуть багато культурної інформації, тобто вони є неоднозначними, багатогранними. Наприклад, імена Джордж, Джек, Том для української аудиторії будуть чужими та не викличуть потрібних емоцій чи асоціацій. В такому випадку потрібно знайти українські відповідники такі як Іван, Петро чи Панас.

Завданням перекладача є зберегти особливість ідіоми наскільки це можливо, але так щоб представник іншої культури не мав труднощів з розумінням. Часто перекладач повинен відмовитись від збереження точності. Отже існують такі способи перекладу ідіом:

Фразеологічний еквівалент. Це випадок, коли значення ідіоми у вихідній мові повністю відповідає значенню ідіоми у мові перекладу.

An old dog will learn no new tricks. – Старого пса новим фокусам не навчиш.

One swallow does not make a summer. – Одна ластівка не робить літа.

Але дуже рідко буває що ідіоми в двох мовах співпадають слово в слово. Зазвичай перекладачу потрібно зрозуміти зміст ідіоми у вихідній мові і тоді відшукати еквівалент у мові перекладу.

Jack of all trades is good at none – За все береться і нічого не вдається

Описовий переклад. Якщо фразеологізм немає еквіваленту в інший мові, а дослівний переклад буде незрозумілий для аудиторії, тоді перекладач може

замінити ідіому словом чи словосполученням, яке передасть зміст, тоді структура та особливості ідіоми не важливі. Проте це не страшно, адже головною метою перекладача залишається передача змісту вихідного тексту.

One man's meat is another man's poison. – Про смаки не сперечаються.

Контекстуальні заміни при перекладі. Цей спосіб полягає в тому, що перекладач може замінити ідіому українським відповідником навіть, якщо він не відповідає значенню у вихідній мові, але відповідає за змістом у мові перекладу у конкретному контексті.

Let well alone. – Не буди лихо, поки воно спить.

To vanish in the thin air – як корова язиком злизала.

Література

1. Ilko V. Korunets'. Theory and Practice of Translation. Nova Knyha, 2001. 445 с.
2. Longman Idioms Dictionary. Pearson Longman, 1998. 416 с.
3. Кунин А. В. Англо-русский фразеологический словарь. Москва : Русский язык, 1984. 944 с.
4. The Oxford English Dictionary. Second Edition, 2005. 1490 с.
5. The Oxford Dictionary of Quotations. 5th Edition, 1999. 1152 с.

ЗАСТОСУВАННЯ ЛЕКИЧНИХ ІГОР В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Кошулинська Р. П.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Головною метою навчання іноземної мови є формування в учнів комунікативної компетенції. Це означає не просто навчити дитину говорити, а навчити мислити іноземною мовою. Цей процес складний і непростий. Ефективність навчання іноземної мови значною мірою залежить від чіткої та гнучкої організації навчального процесу на уроці, від уміння вчителя враховувати психофізіологічні особливості дітей тієї чи іншої вікової групи. Особливе значення для підвищення ефективності навчання та посилення мотивації вивчення іноземної мови має цілеспрямований вплив на емоційну сферу учнів. У цьому випадку використання ігор є найбільш доцільним.

Гра є одним з методів, який застосовується в комунікативному підході як українськими так і зарубіжними педагогами. Щоб зацікавити учнів, підвищити рівень знань з іноземної мови, вчителі пропонують гру як найефективніший

метод у досягненні мети, яка полягає в розвитку навичок і вмінь спілкування в ситуаціях, що наближені до життєвих. Використання цього прийому на уроці сприяє мимовільному запам'ятовуванню матеріалу й формуванню міцних навичок усного мовлення.

Форми ігор надзвичайно різноманітні. У шкільній практиці вже давно використовуються навчальні ігри. Різні вчені класифікують ігри за різними аспектами, але разом з тим, всі вони виділяють такий вид як лексичні ігри.

Лексичні ігри переслідують такі цілі:

– тренувати учнів у використанні лексики у ситуаціях наближених до реальності;

– активізувати мовленнєву та мислительну діяльність учнів;

– розвивати мовленнєву реакцію учнів;

– познайомити учнів з співвідносністю слів;

Низка ігор направлені на тренування учнів в використанні окремих частин мови, наприклад числівників чи прикметників. Інші ігри відповідають певним темам («Тварини», «Зовнішність», «Одяг»).

Наведемо фрагмент лексичної гри **«Відгадай, що це».** На уроці англійської мови вчитель готує картки з малюнками або словами: teacher, school, library, zoo, vacuum cleaner, refrigerator тощо. Кількість карток визначається кількістю вивчених учнями слів. Їх може бути значно більше, ніж учнів в класі.

Учні сідають навколо столу. Учитель кладе картки на стіл малюнком чи написом донизу. Перший учасник гри бере верхню картку, дивиться на неї, не показуючи іншим. Він має дати визначення особи, предмета чи місця, позначеного на картці.

Наприклад: This is a place where we borrow books.

This is a thing we clean carpets with.

Учень, який відгадає слово, забирає цю картку собі. Виграє той, хто набере найбільше карток.

Насамкінець, варто зазначити, що ефективність застосування різноманітних лексичних ігор на уроках іноземної мови в школі забезпечується за умов володіння учителем методикою їх проведення, доцільністю використання певного виду лексичних ігор відповідно до теми та розділу навчальної програми. Лексичні ігри важливо проводити систематично й цілеспрямовано на кожному уроці англійської мови, починаючи з елементарних ігрових ситуацій, поступово ускладнюючи та урізноманітнюючи їх. Щоб ігрова діяльність на уроці проходила ефективно й давала бажані результати, вчителю необхідно нею керувати, забезпечивши чітке дотримання таких вимог:

– готовність школярів до участі в грі (кожен учень повинен засвоїти правила гри, чітко усвідомити її мету, кінцевий результат, послідовність дій, мати потрібний запас знань для участі в грі);

– забезпечення кожного учня необхідним дидактичним матеріалом;

– чітка та зрозуміла постановка завдання гри;

– пильний контроль дій учнів, своєчасне виправлення, спрямування та оцінювання;

– недопуск приниження гідності учня (образливі порівняння, оцінка за поразку в грі, глузування тощо).

Отже, застосування ігор в процесі навчання лексики на уроках іноземної мови впливає на розумовий розвиток школярів, удосконалює їхні мислення, увагу, творчі здібності, забезпечуючи навчання у співпраці. До того ж, ігри дають можливість уникнути перенавантаження школярів та сприяють стійкому засвоєнню лексичного матеріалу за умови систематичного й цілеспрямованого їх проведення, а також дотримання певних вимог.

Література

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
2. Козак А. М. Використання гри на уроках іноземної мови. *Англійська мова та література.* 2011. № 14. С. 4–6.
3. Мила О. П. Навчально-методичний посібник з англійської мови «Дидактичні ігри як засіб розвитку пізнавальної активності учнів на уроках англійської мови». Вінниця, 2013. 48 с.
4. Самовник В. В. Значення та роль гри як інтерактивної технології навчання. *Англійська мова та література.* 2012. № 27. С. 2–7.

LES ANGLICISMES DANS LE LEXIQUE DU FRANCAIS CONTEMPORAIN

Лагіш А. О.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Cet article est consacré au sujet des emprunts anglais dans la langue française comme source d'enrichissement de son vocabulaire, ce qui est une question d'actualité dans les etudes contemporaines des linguistes nationaux et étrangers [1].

L'importanceactuelle de cette étude est conditionnée par le fait que dans plusieurs langues du monde le procédé de l'apparition des mots nouveaux grâce aux emprunts, ainsi qu'aux mots nommés «internationalismes», est une particularité caractéristique des lettres modernes et un des objets des recherches linguistiques. Trois types d'anglicismes.Distinguons trois sortes d'anglicismes, qui ont tous pour point commun d'être «empruntés-adaptés» [2].

Quasi inévitables

Il y a tout d'abord les termes entrés dans l'usage plus-que-courant: «football» ou «week-end» par exemple. Certains de ces idiotismes pas idiots, propres à l'anglais, et qui figurent dans les dictionnaires au même titre que les vocables purement français, ont souvent vu leur orthographe légèrement modifiée en français: «week-end», comme un certain nombre de ses cousins-anglicismes, prend un trait d'union en français, contrairement à l'anglais, où il s'écrit en un seul mot. De la même manière, qui (à moins de se livrer à une folle expérience de linguiste ou d'être d'une autre planète) dit qu'il va «voir une partie de balle au pied»?

Ensuite, viennent ces termes dont l'emploi est critiqué et pour lesquels certains dictionnaires recommandent un synonyme français. Prenons «parking». Le Comité d'étude des termes techniques français a recommandé l'usage de «parc» comme traduction de parking. De plus, bien qu'emprunté à l'anglais, le substantif «parking» revêt une signification propre au français (de France), puisqu'un «parking» se dit en fait «car park» en anglais britannique et «parking lot» en anglais américain. Idem pour «camping» (le lieu), qui se dit «camp site» en anglais. Ces mots en en «-ing» sont dénoncés par les puristes, car ils sont considérés comme étrangers à la structure morphologique et à la prononciation du français. «Campement» et «campisme», les substituts proposés et un temps utilisés (dans les années 1950), n'ont pas résisté à la force de l'anglicisme.

«Djeuns» et hype

On trouve enfin les purs anglicismes employés «parce que ça fait cool». Relevant presque d'un jargon, ils peuvent être associés au monde d'aujourd'hui, aux cadres branchés du monde moderne:

«J'ai uploadé une photo de profil sur mon Facebook» (on conjugue le verbe anglais à la française

Le lexique de la mode change rapidement. Paris a cessé d'être l'unique capitale de la mode et d'imposer les vocables français. Aujourd'hui, ce sont Londres et New York qui décident quel style sera de rigueur dans la nouvelle saison. L'anglais s'impose fortement aux mass-média qui présentent les nouveautés du prêt-à-porter et de la haute couture.Cette tendance est aussi visible dans d'autres langues et elle est due à l'attrait et à la popularité de la culture Anglophone.

Références

1. Les anglicismes dans le lexique du francais contemporain. URL: http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/4933/2/Djandoeva.pdf
2. Franglais et anglicismes: quand le français se met à parler anglais. URL: http://www.slate.fr/story/69533/

МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ DUTY (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ)

Ладика О. В.
кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Вербалізований концепт є одним з основних об'єктів вивчення сучасної когнітивної лінгвістики. Досліджуваний концепт є одним з етичних універсальних концептів і функціонування концепту DUTY у англомовному соціумі відбиває специфіку колективної свідомості цього соціуму.

С. Г. Воркачов описує термін «концепт» як «парасольковий» – він «покриває» предметні області декількох наукових галузей: перш за все, когнітивної психології та когнітивної лінгвістики, які розглядають проблеми мислення і пізнання, зберігання та переробки інформації [1, с. 8].

В. А. Маслова розглядає концепт як семантичне утворення, яке вирізняється лінгвокультурною специфікою і певним чином характеризує носіїв конкретної етнокультури. Відображаючи етнічне світобачення, концепт маркує етнічну мовну картину світу. Концепт виникає не безпосередньо із значення слова, а є результатом зіткнення словникового значення слова з народним та особистим досвідом людини [2, с. 47].

Необхідно наголосити на багатоаспектності концепту, яка виражається в тому, що він може бути представлений різними словами, складовими семантичного поля концепту, за якими завжди залишається невербальний досвід людини та людства. Він може, як і значення, змінюватися, але це не обумовлено ситуативними факторами. Його трансформація пов'язана, швидше, зі зміною ціннісних уявлень людини, якості умов навколишнього середовища, отриманням нових знань про явища природи, процеси, предмети і т.п.

Концепт, як правило, співвідноситься більш ніж з однією лексичної одиницею, і логічним завершенням подібного підходу є його співвіднесення з планом вираження всієї сукупності різнорідних синонімічних (лексичних, фразеологічних і афористичних) засобів, які описують його в мові.

За класифікацією В. А. Маслової, концепт DUTY належить до групи «соціальні поняття і відношення». Він є абстрактним концептом із узагальненими семантичними ознаками, що відволікаються від конкретних реалій. За ним немає предметного референта у позамовному світі, тому він допускає досить вільні інтерпретації [2, с. 13]. Проведений аналіз наукової літератури з досліджуваної теми дозволяє нам стверджувати, що концепт DUTY не належить до числа центральних у англійській мовній свідомості, проте інтерес

до нього пояснюється як універсальністю його комунікативно-психологічного змісту, так і важливістю опису семантичної структури.

Зміст концепта DUTY визначається за допомогою аналізу словникових дефініцій із сучасних англомовних лексикографічних джерел. У складі словникових дескрипцій вичленовуються семантичні компоненти (семи) як мінімальні одиниці плану змісту, які є елементарним відображенням у мові різноманітних сторін і властивостей позначуваних предметів і явищ дійсності.

У сучасній англійській мові концепт DUTY об'єктивований лексичною одиницею *duty* (від *due* – that which is owing; від старофранцузької *deu, did, devoir* (що мало значення *due, owed; proper, just*); від латинської *debere, debitum* (що означало *to owe*), дефініція якої слугуватиме експлікації концептуальних характеристик. Аналіз сучасних словникових тлумачень лексеми *duty* дозволяє дати такі її основні визначення: *something that is done by moral or legal obligation* [3, с. 142; 4; 5, с. 526; 6, с. 125; 7, с. 364]; *something that you have to do because it is part of your job* [4; 7; 8, с. 364; 11]. Однак уваги заслуговує той факт, що у лексикографічних джерелах у визначенні лексеми *duty* ключові елементи збігаються, однак акценти є різними. У визначенні «Oxford Advanced Learner's Dictionary» у концепті DUTY акцентуються семи *feeling of moral or legal responsibility; the work (tasks) that is your job; a tax (on import); working/ not working at a particular time* [8, с. 364]. У «Merriam-Webster's Online Dictionary» концепт DUTY виражають семи *conduct due to parents and superiors; obligatory tasks, conduct, service; the force of moral obligation: tax; work* [7].

Виходячи із завдань нашого дослідження, лексикографічний аналіз проводився у два етапи. На першому етапі здійснено компонентний аналіз лексеми *duty* із залученням 19 лексикографічних джерел, а саме у 13 тлумачних словниках англійської мови, з яких 8 словників є електронними, 6 тезаурусах та словниках синонімів. Використання цієї лексикографічної бази дослідження повністю узгоджується із принципами дослідження корпусної лінгвістики та відповідає поставленій меті.

Виявлено, що компонентна структура концепту DUTY конституюється низкою елементів, а саме: 1) *a task or action that a person is expected or required to do by moral obligation;* 2) *an action or task required by a person's position or occupation; function;* 3) *the respectful and obedient conduct due a parent, superior, elder, etc.;* 4) *something that is done as part of a job;* 5) *active military service;* 6) *a tax;* 7) *the measure of effectiveness of an engine, machine;* 8) *payment for the services of the church;* 9) *the quantity of water necessary to irrigate an area of land to grow a particular crop;* 10) *the service other than teaching performed by an assistant master, consisting in taking charge of the pupils out of school hours, superintending preparation of lessons, keeping order in corridors and dormitories, and the like;* 11) *an action, a payment due to a feudal superior or lord of a manor;* 12) *act of reverence or respect;* 13) *the application of something for a purpose; use*. Кожен із компонентів, у свою чергу, репрезентується мережею сем.

На другому етапі дослідження визначаються квантитативні характеристики компонентів значення лексеми *duty*, а, відповідно, серед них виокремлюються ядерні та периферійні елементи, на основі чого реконструюється польова модель концепту DUTY. До ядра ми відносимо ті компоненти, які зустрічались у 100-75% опрацьованих лексикографічних джерел (19-16 словників), до ближньої периферії – компоненти, які присутні у 74-25% (15-5 словників), а до дальньої периферії – компоненти, які зустрічались у 24-5% опрацьованої довідкової літератури (3-1словник).

Словники синонімів доповнюють лексикографічну репрезентацію концепту DUTY, демонструють його неоднозначність та багатовекторність. Найчастіше синоніми вербалізують окремі когнітивні компоненти цього концепту. Застосувавши квантитативний метод, ми з'ясували, що синонімічний ряд слова *duty* (включно з фразеологізмами, що входять до нього) є багатим та налічує 72 одиниці [6; 9–12]. Кількість одиниць, які зустрічаються у кожному з лексикографічних джерел, у яких наведений перелік синонімів становить 27: ***tax, duty***, ***customs***, ***tariff***, ***rates***, ***responsibility, job, task, work, calling, business, service, office, charge, role, function, mission, obligation, assignment, pigeon (informal), onus, loyalty, respect, obedience, deference, allegiance, reverenceю***

На основі здійсненого аналізу лінгвістичних енциклопедій – тезаурусів, словників синонімів та тлумачних словників англійської мови сформовано модель польової структури концепту DUTY, яка охоплює ядерну зону, ближню та дальню периферію. У концепті DUTY виділено 21 дефініційний компонент, з яких 4 (*an action or task required by a person's position or occupation; function*; *something that is done as part of a job*; *a task or action that a person is expected or required to do by moral obligation*; *the respectful and obedient conduct due a parent, superior, elder, etc.*) віднесено до ядерної зони, 9 – до ближньої периферії та 8 до дальньої периферії, проте встановлено, що елементи ближньої та дальньої дистрибуції не мають між собою строгих меж.

Значимість обов'язку в житті англомовної спільноти підтверджується тим, що концепт DUTY регулярно відтворюється у сучасному англомовному художньому та політичному дискурсі, дослідження яких є перспективою подальшого дослідження.

Література

1. Воркачев С. Г. Сопоставительная этносемантика телеономных концептов «любовь» и «счастье» (русско-английские параллели) : монография. Волгоград : Перемена, 2003. 164 с.
2. Маслова В. А. Введение в когнитивную лингвистику: учеб. пособие. 2-е изд., испр. Москва : Флинта: Наука, 2006. 296 с.
3. Cambridge International Dictionary of English. Cambridge : Cambridge University Press, 1995. 1774 p.
4. Collins English Dictionary. Complete and unabridged. 8th ed. N.Y. : HarperCollins, 2006. 1888 p.

5. Longman Dictionary of Contemporary English. New ed. Harlow, Essex : Pearson Education Ltd, 2003. 1950 p.
6. Merriam-Webster's Dictionary of Synonyms: A Dictionary of Discriminated Synonyms with Antonyms and Analogous and Contrasted Words. Sprigfield : Merriam-Webster, Inc., 1984. 940 p.
7. Merriam-Webster's Online Dictionary, 10th Edition. URL: http://www.m-w.com.
8. Oxford Advanced Learner's Dictionary /A.S. Hornby. 6th edition. Oxford : Oxford University Press, 2000. 1426 p.
9. Roget's Thesaurus (1911). The ARTFL Project. URL: http://machaut.uchicago.edu/rogets.
10. The Oxford Paperback Thesaurus / compiled by Betty Kirkpatrick. Oxford : Oxford University Press, 1994. 909 p.
11. Visual Thesaurus. URL: http://www.visualthesaurus.com/
12. Wordsmyth. The Premier Educatonal Dictionary-Thesaurus. Advanced Dictionary. Wordsmyth, 2015. URL: http://www.wordsmyth.net

ЕЛІПСИ ЯК МАРКЕРИ МОВНОЇ ЕКОНОМІЇ В НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ДИСКУРСІ

Маєвська Л. І.
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
німецької філології та методики навчання німецької мови
Тернопільський національний педагогічний університет
ім Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Мовна економія – тенденція у мові до заощадження та спрощення, мінімізації мовного використання при одночасному збереженні максимального комунікативного ефекту, тобто, іншими словами – прагнення мовця виразити якомога більше змісту найменшою кількістю мовних засобів.

Прикладом економії мовних засобів можуть бути еліптичні синтаксичні конструкції у німецькій мові. При цьому на характер структури речення впливають лінгвістичний та екстралінгвістичний контексти, що створюють *ґрунт* для мовної економії.

Термін «еліпс» походить з грецької мови і означає у перекладі «пропуск, упускання». Уміле й обдумане використання еліпсів у мовленні дозволяє обмежувати висловлювання вираженням семантично найнеобхіднішого і в той же час підкреслити їх точність і виразність. Еліптичне речення виникає унаслідок будь-якого скорочення повної моделі, його можна зрозуміти лише у

зв'язку з іншими реченнями чи цілою ситуацією. Тому, такі мовні одиниці потрібно розглядати в синтаксичній єдності. Синтаксична єдність – це сукупність кількох самостійних речень, структурно і за змістом пов'язаних між собою. Економія здійснюється завдяки структурно-семантичній цілісності компонентних речень єдності, причому структурно-стисле речення імпліцитно базується на структурі та змісті розгорнутого речення [1, с. 80]:

"Das verstehe ich nicht." – "Ich auch nicht. Muss man immer alles verstehen […]?" (Remarque)

У граматичній побудові еліпсів може бути відсутнім: підмет (*"Hätten es lieber nicht gemacht", sagte ich"*), присудок (*"Ich [verstehe] auch nicht"*), частина присудка (*"[Das ist] Der Vorschlag eines Halsabschneiders"*), обидва головні члени речення (*"Ein andermal [gehen wir]"*), додаток у знахідному відмінку (*"Ich weiß* [*das/ es*] *nicht"*), означення у стандартизованих конструкціях: привітаннях, прощаннях, подяці та ін. (*"[Guten] Tag, Horstchen").* У німецькомовному дискурсі поширеними є також парцельовані неповні речення (*"[So war das.] Damals. Gestern."*), які можна розглядати як засіб наголошення, підкреслення інформації, засіб спрямування уваги слухача.

Еліптичні речення стилістично забарвлені: одні типи є характерними для повсякденного мовлення, інші зустрічаються у публіцистиці чи художній літературі. Невимушеність (неофіційний характер), спрямованість на ситуацію та партнера, емоційність роблять повсякденну комунікацію особливо сприятливим середовищем для функціонування еліпсів. У буденній розмові висловлювання непідготовлені, спонтанні. Певна свобода у мовному використанні, обумовлена неофіційною атмосферою, дозволяє мовцям не так чітко дотримуватися синтаксичних правил. Жести, міміка, інші допоміжні сигнали доповнюють мовні конструкції, так що кожен еліпс у конкретній ситуації є однозначним і не перешкоджає комунікації: *"Ein Telegramm? Und für mich?" Der Bote wies mit seinem dicken Zeigefinger auf die Anschrift. "Jawohl! Für Ihnen!* […]" *(Von Simpson)*

Еліптичне речення містить переважно рему, оскільки тема є зрозумілою з контексту. Те, що у повному реченні виражається експліцитно, в еліпсі наявне імпліцитно. Еліпсам властива також відмінна від повних речень інтонація, вона є більш яскравою, емоційною і виразною у порівнянні з інтонацією повних речень. Таку інтонацію називають емфатичною, вона характерна для емоційно насиченої мови.

У деяких жанрах публіцистики еліпси є стильовою нормою (оголошення, знайомства, прогноз погоди тощо). У художній літературі еліптичні речення теж вживаються як стилістичний засіб – у такий спосіб імітується повсякденне мовлення. Для усного мовлення характерна сукупність максимально економних і оптимально організованих речень (у середньому на кожних п'ять розгорнутих речень припадає три стислі речення), які відображають різну ступінь мовної економії з точки зору кількості інформації.

Таким чином, еліпси слугують мовній економії, стилістичному витонченню думки і є також повсякденною формою емоційного мовлення.

Література

1. Марченко Л. Г. Структурно-стислі речення в сучасній німецькій художній прозі. *Іноземна філологія.*1985. № 79. С.78–83.
2. Hausperger B. Sprachökonomie in Grammatik und Pragmatik: Die Ellipse. München : Herbert Utz Verlag Wissenschaft. 2004. 336 s.

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ІНТОНАЦІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Микуляк Т. В.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Сучасний стан розвитку суспільства вимагає від людини знання іноземних мов. На сьогоднішній момент найбільш популярною за кількістю тих, хто вивчає іноземні мови в Україні, залишається англійська мова. Її вивчають і в школах (як першу іноземну), і у вищих навчальних закладах. Особливе значення при вивченні іноземної мови має засвоєння її інтонації, бо саме інтонація розрізняє комунікативні типи висловлювань, об'єднує висловлювання в єдине ціле, одночасно розчленовуючи його на ритмічні групи, висловлює конкретні емоції, є активним чинником емоційно-естетичного впливу на слухача.

А. А. Калита стверджує, що інтонація виступає в ролі фактора, який може змінити смисл висловлювання за рахунок складної взаємодії частотних, динамічних та темпоральних характеристик. [1, с. 318]. Девід Кристал пропонує виокремити наступні функції інтонації: емоційну; граматичну; функцію, що структурує інформацію; текстуальну; психологічну; вказівну [4, с. 173]. Емоційна функція використовується для вираження широкого кола оцінних значень – збудження, нудьги, здивування, привітності, замкненості тощо. Граматична функція позначає граматичні контрасти**.** Такі специфічні протиставлення, як запитання та ствердження, схвалення чи заперечення, також можуть залежати від інтонації. У багатьох мовах у процесі комунікації відбувається чітке розрізнення між «запитуванням» та «розповіддю» наступним чином: She's here, isn't she? (де підвищення тону є розмовним еквівалентом знаку запитання) та She's here, isn't she! (де низхідний тон виражає окличний знак). Функція, що структурує інформацію. Щоб підкреслити, яка інформація є новою,

а що вже відомо адресатові у значенні висловлювання застосовується так звана «структура інформації висловлювання». У випадку, якщо хтось повідомляє I saw a BLUE car, із максимальним інтонаційним виділенням blue, то мається на увазі, що в адресанта перед цим запитали, якого кольору автомобіль він бачив; у той час, як наголос на I апелює до попередньо поставленого питання про те, яка особа була задіяна в цій ситуації. Було б дуже дивно запитати Who saw a blue car? Та отримати у відповідь I saw a BLUE car! [1, с. 98].

Цілком природно, що студенти переносять мовленнєві навички з рідної мови на англійську. Але ж інтонація цих двох мов різниться. Говорячи про інтонаційні особливості англійської та української мов, необхідно пам'ятати, що в українському реченні всі основні частини мови (а також дуже часто і служ бові частини мови) наголошені. В англійському ж реченні тільки основні частини мови (за виключенням більшості займенників) мають наголос. Службові частини мови можуть набувати логічного наголосу. Саме наголошення службових слів, модальних і допоміжних дієслів, особових і присвійних займенників є типовими помилками україномовних студентів, які вивчають англійську мову. Наслідком цього є грубе порушення ритмічної організації мовлення, втрата специфічної для англійської вимови чіткої ритмічної структури мовлення з більш-менш рівними інтервалами між наголошеними словами в реченні.

Основна відмінність інтонації англійської мови полягає в тому, що вона жвавіша. Українське мовлення більш монотонне, плавне і співуче. Це пояснюється тим, що в англійській мові і наголошені, і ненаголошені склади вимовляються з більшою енергією, а кількість цих двох типів складів приблизно однакова. В українській мові обидва види складів мають довшу тривалість, ніж в англійській, а кількість наголошених складів приблизно вдвічі менша за кількість ненаголошених. Інтонація в обох мовах характеризується наявністю спадного, висхідного та рівного тонів. В англійській мові спадний тон являє собою зниження тону голосу на наголошених складах, до того ж на останньому наголошеному слові голос достатньо різко опускається вниз. Це тон категоричного твердження, завершеності, визначеності.

Отже, проблема формування інтонаційних навичок майбутніх учителів англійської мови є важливим аспектом вивчення іноземної мови. Особливо актуальним це питання є на початкових курсах навчання. Навчання майбутніх учителів інтонації може здійснюватися під час вивчення не тільки курсу фонетики, а також лексикології, граматики та курсу «Практика усного та писемного мовлення». Формування інтонаційних навичок потребує знання інтонаційних особливостей іноземної мови, а також постійного вправляння для досягнення зразкової вимови.

Література

1. Калита А. А. Фонетичні засоби актуалізації смислу англійського емоційного висловлення. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2001. С. 318.

2. Колесник О. С., Гаращук Л. А., Гаращук К. В. Теоретична фонетика англійської мови. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, С. 94–95.
3. Лях О. В. Шляхи формування інтонаційних навичок у майбутніх учителів англійської мови. Донбаський державний педагогічний університет, 2015. № 10. С. 1–4.
4. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. Cambridge : Cambridge University Press, 1997. 489 p.

ЗАПОЗИЧЕННЯ З ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ У ПОБУТОВІЙ ЛЕКСИЦІ ПІДГАЄЧЧИНИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Новіцька О. І.
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української мови
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського
Тернопіль, Україна

Запозичення – це елементи чужої мови (слова, словотворчі афікси, синтаксичні конструкції та ін.), перенесені з однієї мови в іншу в результаті мовних контактів, які є невід'ємною і дуже важливою частиною лексики української мови [4, с. 45]. Немає такої мови, яка б не мала запозичених слів. Запозичення слів – один із яскравих прикладів взаємодії мов і діалектів, створення спільних цінностей, це активний творчий процес збагачення словникового складу мови й діалекту [1, с. 49].

Українська мова активно реагувала на всі зміни, які відбувалися в суспільстві, вона рясніє запозиченнями з різних мов; не є винятком і тематичні групи побутової лексики Підгаєччини.

Значна частина лексем, що побутують у підгаєцьких говірках, утворена від праслов'янських коренів, наприклад: *стрій* 'те, в що наряджаються, вбираються; наряд', *ˈлахи* 'старий зношений одяг', *соˈрочка* 'жіноча, чоловіча або дитяча натільна білизна', *ˈкучма* 'висока козацька шапка', *ˈдухнˈа* 'короткий ватний безрукавний одяг', *пˈлахта* 'святкова спідниця', *пеˈред* 'передня частина взуття', *сковороˈда* 'круглий плаский кухонний прилад для смаження м'яса, яєць, картоплі, млинців', *глек* 'посудина на відстоювання молока чи іншого напою', *стˈрава* 'загальна назва їжі', *обˈід* 'прийняття їжі опівдні', *хлˈібⁿ* 'хліб', *муˈка* 'борошно', *коˈлач* 'білий хліб особливої форми, випечений із крученого й переплетеного тіста', *пиˈрˈігˣ* 'печений виріб з тіста з начинкою', *сир* 'продукт, одержаний з молока при його сквашуванні й відокремлені сироватки', *боршч*

‘рідка страва, що вариться з посічених буряків, капусти з додаванням картоплі та різних приправ’, *суш* ‘рідка страва з сушених фруктів’.

Вивчення назв одягу, взуття, кухонного начиння та їжі у говірках Підгаєччини свідчить про те, що словниковий склад говірок багатий на лексику, запозичену з інших мов, на архаїчні елементи, має тісний зв’язок з лексикою сусідніх мов та їхніх діалектів. Запозичення з різних мов відбувалося за різних часів, воно зумовлене низкою чинників, серед яких найважливішим є історичні, соціально-економічні, політичні й культурні умови розвитку Підгаєччини.

Серед підгаєцьких народних назв одягу, взуття, кухонного начиння та їжі виявлено слова, що запозиченні із французької мови: *кал'і|сони* ‘спідні чоловічі штани, які одягають під убрання’, *гал'і|фе* ‘чоловічі штани, вузькі на литці, а на стегнах широкі’, *панта|лони* ‘приналежність жіночої білизни, яка покриває нижню частину тулуба від пояса звичайно до колін’, *жи|лет*, *жи|л'етка* ‘короткий безрукавний одяг’, *|ґорсик* ‘короткий ватний, безрукавний одяг’, *|кепка* ‘літній чи міжсезонний чоловічий головний убір, що виготовлений з тканини, із козирком’, *|боти* ‘жіночі чи чоловічі гумові чоботи з короткими халявами’, *плат|форма* ‘нижня частина взуття’, *каст|рул'а* ‘металева посудина з плоским денцем для приготування їжі’, *|бутил'* ‘скляна банка’, *|зупа* ‘рідка повсякденна страва, приготовлена на відварі м’яса, круп чи овочів’, *бул'|йон* ‘чистий відвар з м’яса без овочів і приправ’.

Отже, помітний пласт назв одягу, взуття, кухонного начиння та їжі, що поширені на Підгаєччині, становлять запозичення з інших мов, що зумовлено історичними, політичними й культурними умовами розвитку краю. У лексиці досліджуваних говірок побутує значна кількість іншомовних запозичень з інших мов, зокрема французької. Запозичення іншомовної лексики не завжди було прямим. Через посередництво польської мови у говірках Підгаєччини зафіксовано чимало запозичень з інших європейських мов.

Література

1. Бичко З. М. Діалектна лексика наддністрянського говору. Тернопіль : Лідер, 2000. 280 с.
2. Етимологічний словник української мови : в 7 т. / [уклад. Р. В. Болдирев та ін. ; редкол. О. С. Мельничук та ін.]. Київ : Наук. думка. Т. I – VII.
3. Словник української мови : в 11 т. Київ : Наук. думка, 1970–1980. Т. I. – XI.
4. Українська мова: Словник-довідник. – Донецьк : Центр підготовки абітурієнтів, 1998. – 144 с.

ЕНАНТІОСЕМІЯ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ДЕТЕКТИВНОМУ РОМАНІ

Ніколаєску Е. В.
старший викладач кафедри східноєвропейських мов
Національна академія Служби безпеки України
м. Київ, Україна

Детективний жанр можна назвати найпопулярнішим серед всіх інших жанрів масової літератури. Детективними романами зачитуються люди різного віку, і вони належать сьогодні до найбільш затребуваних сучасним суспільством жанрів літератури. Заплутані сюжети, розслідування і різні авантюри завойовують читача і залучають до таємничого світу. До того ж, детектив можна вибрати на будь-який смак, є велика кількість його піджанрів: історичний, романтичний, іронічний, пародійний, політичний, американський «крутий» детектив, французький «м'який» соціально-психологічний, побутово-таємничий, авантюрно-поліцейський, французький та американський «чорний» детектив, радянський міліцейський, суворо-процесуальний та адвокатський, інтелектуальний (логічний, дедуктивний) тощо [1, с. 67; 2, с. 93].

Детективний роман як самостійна жанрова форма виникла в американській літературі в XIX ст. і згодом набула поширення в Європі. Засновниками даного жанру називають, як правило, чотирьох письменників – Е. По, А. Конан-Дойля, Г. К. Честертона і В. Коллінза. Першим детективним твором вважається оповідання Е. По «Вбивство на вулиці Морг» (20 квітня 1841 р.). Інколи до них зачисляють і французького письменника Е. Ґаборіо з його романом «Знамениті балерини» (1860 р.). Крім того, серед перших письменників детективного жанру також називають Є. Уоллеса, С. Ван Дайна, Д. Хамметта, Є. Куіна та ін.

У Франції цей жанр представляють М. Леблан, Г. Леру, П. Буало, Т. Насержак, Ж. Сіменон, С. Жапрізо, Ф. Варгас, Ф. Тільє, М. Шаттам, В. Мюссо, Ж.-К. Ґранже, М. Бюссі. Класикою XX століття вважається Комісар Мегре, головний персонаж Ж. Сіменона. Твори XXI століття насичені гострими та заплутаними сюжетами, яскравими подіями та героями, неординарною розв'язкою, торкаються важких тем міжнародного тероризму, політичного екстремізму тощо.

На сьогодні лінгвістичні дослідження детективного жанру є досить актуальними. Сучасними дослідниками детективного роману є А. Адамов, Г. Анджапаридзе, Н. Берковский, В. Руднєв, А. Вулис. Простежується значний інтерес до функцій цього жанру серед інших жанрів масової культури, звертається увага на мовні одиниці, їх семантику.

Як з'ясовано, для детективного жанру «обов'язкова наявність загадки, яка не завжди грунтується на злочині; заглибленість у звичайний побут: читач повинен добре відчувати типову атмосферу, зокрема обстановку, мотиви поведінки персонажів, правила пристойності, набір тих звичок і умовностей, які

пов'язані із соціальними ролями героїв детективу; стереотипність поведінки персонажів, психологія та емоції яких стандартні, позбавлені індивідуальності; герої постають не як особистості, а як виконавці соціальних ролей» [3, с. 158].

Особливістю детективного жанру є насамперед інтелектуальний характер. На першому місці в детективі виступає можливість взяти участь у вирішенні інтелектуальної таємниці. У текстах ми знаходимо і вишуканий стиль, і діалоги, гумор, розмовне мовлення, цікаві характери, різні деталі, що запам'ятовуються, емоційну напруженість сюжету. Важливим завданням автора детективу є вибір мовних засобів, що спроможні передати і відбити в лінгвальній формі всі жанротвірні елементи детективного твору. Гострота сюжету, його динамічність, активність розгортання, процесуальність, що притаманні детективному роману, мотивують вибір лексико-семантичних засобів автором. В детективному тексті активно вживаються мовні конструкції із конкретними лексичними одиницями, що називають: предмети побуту; технічні засоби, які використовуються детективом у процесі виявлення злодія; зброю; транспортні засоби пересування; предмети інтер'єру; одиниці виміру тощо. Автори також використовують корпоративну лексику, яка містить спеціальні медичні, юридичні терміни, терміни криміналістики, арготизми. Із метою увиразнення діалогічного мовлення і мовленнєвої характеристики героїв автори активно вживають розмовні лексеми та фраземи із високим рівнем емоційності.

Серед специфічних маркерів детективних творів можна вважати й енантіосемію, оскільки вона дозволяє гру протилежними значеннями, гру слів, створення додаткової конверсії чи каламбуру тощо. Мовознавці звернули на неї увагу на початку XIX ст. Уперше це явище описав В. Шерцль у 1883-1884 роках у праці «Про слова з протилежними значеннями (або про так звану енантіосемію)». Він дав і назву цьому явищу: від грец. «enantios» – протилежний і «sema» – знак. Пізніше до означеної проблеми зверталися як іноземні, так і вітчизняні мовознавці, зокрема К. Абель, Л. Безсонова, Л. Булаховський, Б. Ганєєв, І. Горєлов, Л. Дронова, М. Піменова, В. Прохорова, І. Смущинська, О. Соколов, В. Червоножка, О. Шмельов, І. Якунченкова та ін. Сьогодні мовознавці розглядають енантіосемію як «співприсутність» у межах слова протилежних значень (Клод Ажеж) через наявність «суперечливого позначеного» (Ролан Барт), як «поляризацію значень у межах однієї мовної одиниці» [4, с. 442].

Французька мова безперервно збагачує свою лексику новою семантикою, що власне і демонструє сучасне французьке мовлення. Нерідко це контекстуальне збагачення відбувається в межах опозиції протилежності. Енантіосемічних лексем зафіксованих у словниках французької мови небагато, але їх ряд постійно збагачується за рахунок «дискурсивних» енантіосемем, що виникають у розмовному, художньому та публіцистичному стилях, де антонімічність значення енантіосемічної лексичної одиниці виражається за допомогою контексту, однак завдяки йому і знімається.

Сьогодні енантіосемія у французькому мовленні стає регулярним мовним явищем, зустрічається у різних літературних жанрах, в тому числі й детективі, про що свідчить наш аналіз детективних романів французької мови XX – XXI ст. Енантіосемічної форми набувають французькі іменники, займенники, прикметники, дієслова, вигуки тощо.

Як свідчить наш аналіз, гра відбувається на шкалі позитивне / негативне та конверсивному аспекті. Енантіосемія стає своєрідним специфічним маркером французького детективного роману і перспективним матеріалом для аналізу, в тому числі перекладозначого чи лінгвокогнітивного.

Література

1. Давиденко Г. Й., Чайка О. М. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття: навч. посіб. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 400 с.
2. Історія зарубіжної літератури XX ст.: навч. посіб. [В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін.]; за ред. В. І. Кузьменка. 2-ге вид., стереотип. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 432 с. (серія «Альма-матер»).
3. Кузнецов Ю. В. Детектив: занепад чи розквіт. Всесвіт. 1990. №10. С. 156–161.
4. Смущинська І. В., Бойко О. О. Енантіосемія у сучасній французькій мові: основні проблеми. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики.* 2012. Вип. 21. С. 440–453.

DIFFERENCES BETWEEN FRENCH AND ENGLISH GRAMMAR

Петрань З. Н.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

The biggest differences between English and French lie in their sounds and grammar. Many of the sounds are also the same, though there are some unique sounds that you may not have been exposed to previously. Nor do the same letters translate to the same sounds.

We consider that it is important to find out about gramatical features and origin in English and French. It may not be easy to understand initially, but as you delve further into the language, the rules start to make it easier to understand and predict the sounds and spellings.

There are many differences between these two European languages, but that tend to cause English speakers the most trouble when learning French.

French nouns have genders – la famille (the family),les enfants (the children). English is one of the simplest European languages because all nouns have the same articles. This means that English nouns are gender neutral, except for nouns that refer specifically to a living creature that has a gender, such as "hen" and "rooster."

All French nouns are either masculine or feminine (un frère, une fille) Sometimes, the gender of a noun is directly related to the gender of the thing it's referring to. More often, the gender is completely arbitrary, and it will require memorizing the words and their genders. There are many French words that are gendered based on their endings. By paying attention to common endings, you can start to guess the gender based just on the word's ending. There are some words with other endings, but looking at the ending of the word is usually a good hint as to the gender of the word.

Adjectives come after nouns.Something you don't notice when speaking English is that you use the adjectives first, giving the person the description of an object before they know what the object is. For example, you can talk about the large, red truck in English. In French, the adjectives typically comes after the object, so you would talk about the truck large red. That means that the person listening to you will have an image of the object, and will then impose the description over it.

There are a few exceptions to this rule that you might encounter because some types of adjectives work differently. One example is a quantifier, which is an adjective that describes how many of something there are. You would say "the house white" instead of "the white house," but then you say "the only house." At least for now, focus on learning to think of putting the adjective second. This will help you start to speak a little faster with fewer obvious mistakes.

It is discovered between negation in English and French. In English there are many prefixes that can be added to various words to create the opposite of that word or negate its meaning. For example, there is the difference between "efficient" and "inefficient" or "grateful" and "ungrateful." There are also negating words, like "no" and "not." There are right and wrong times to use all of these, and it can take years for children to learn the proper use of these words.(ne pas manger, ne pas voir l'accident)

This is not a problem in French because you can negate any verb by simply putting "no" before it. Also, French uses double-negatives as the default. This is why "I don't want nothing" is correct in French but not in English.

There are many false cognates.English is heavily influenced by French, and French is heavily influenced by English, so they have many words that are very similar. The thing to watch for is that many of the words that appear to be similar aren't. For example, there are several words that sound almost identical to English words, but "assister" means "to attend" (not "to assist") and "formidable" means "great" (not "fearsome"). (préservatif – condom, not preserves; bras – arm, not bra; douche – shower, not the medical device, nor an obnoxious person). So as you learn vocabulary, you are going to need to check the meaning before assuming you know based on any similarities to English words.

In French, "to do" is not an auxiliary verb. In English, we use "to do" often to form tenses, set the mood of the sentence, and emphasis other verbs. French does not do this (and that is an example of "to do" being used as auxiliary – do appears twice). Instead, they tend to use questioning intonations or invert subjects and verbs. For example, "He is rich? or "How often see you him?"

In French, the verb "to have" can be used to express feeling. In English, we talk about feelings using some form of a "being" verb, like "am." In French, the verb "to have" is often used instead. For example, instead of saying "I am 20 years old," a French-speaker would say "I have 20 years". This is similar for many other traits, such as hunger ("I have hunger") or fear ("I have fear").

French has fewer prepositions. English relies heavily on prepositions to provide details in discussions because we focus on describing where something is oriented in time and space. For example, "The cat is sitting on top of the chair, and the dog is sleeping under it." While French certainly has prepositions, there are fewer of them in French than there are in English. This can cause some ambiguity for English speakers who are accustomed to more precise descriptions of location.

A single French preposition can be used for several different prepositions that we use in English, and it may take a while to learn when you can use a particular preposition. Learning exactly what is meant by these prepositions can be challenging for English speakers, but having fewer words to choose from can also make it much easier to remember all of them.

French uses tenses differently.English speakers use tense largely to show if something happened in the past, present, or will happen in the future. French takes a slightly different approach, using tense to convey specific meaning. This isn't entirely foreign to English speakers because we tend to use perfect tense in the professional world. It is similar in French, but it is used in every day speech, not just to show professionalism.

Sentences are capitalized and punctuated differently. One of the most noticeable differences in punctuation between English and French is that French often uses contractions. Articles and pronouns are contracted, combining them with other words to simplify speech. Once you learn how to do it correctly, you will find it much easier – it just takes a bit of work to get it to feel natural.

Spelling is a bit harder in French. It's the only European that is more notorious for its difficult spelling than English (and it is a large reason why English is so difficult to spell). Like English, there are a lot of silent letters, just not typically the same letters. As you learn vocabulary, take the time to memorize how each word is spelled so that you can consistently spell it correctly. You can also imagine the word as you speak, and over time it will get easier to see the patterns.

References

1. Кабакчі В. В. Англійська мова міжнародного спілкування. Санкт-Петербург : Освіта, 1993. 200 с.

2. Janick Karol, Elements of British and American English. 3 Wyd. Karol Janick. Warszawa : Panswowe Wydawnisto Naukove, 1977. 138 p.
3. Fénelon F. Lettre à l'académie. Genève : Droz, 1970. 144 p.
4. Webster's Seventh New Collegiate Dictionary.Toronto, Ontario : 1972.930 p.
5. French Grammar and Cases. URL: https://www.optilingo.com/blog/french/french-alphabet-2/

ДО ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ КОНЦЕПТУ ПАРИЖ В УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНО-МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Плавуцька І. Р.
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української та іноземних мов
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

Помежів'я XX і XXI століть означене появою в мовознавстві цілої низки наук, що мають міждисциплінарний характер і сфокусовані на виявленні співвідношенні мови і мислення. Таке характерне зміщення дослідницьких акцентів спричинило формування, зокрема, лінгвоконцептології, проблемне поле якої визначається вивченням концептів як «згустків смислу» [2, с. 13], що «становлять культурну цінність» [6, с. 3], їх типології, засобів їх вербалізації, визначенням місця цих ментально-мовних утворень в концептосфері та національно-мовній картині світу.

У межах даної розвідки нас цікавить концепт *ПАРИЖ*, який не отримав свого належного вивчення у вітчизняній філологічній науці, – попри багатовікову історію взаємин Франції й України і активну присутність цього «кванту знання» [6, с. 90] в свідомості українців.

Концепт *ПАРИЖ* ідентифікуємо як іншокультурний національно-географічний концепт, який об'єктивується на усіх рівнях культурної свідомості (буденній, громадській, науковій) за допомогою різноманітних мовних засобів.

Складність вивчення цієї лінгво-ментальної сутності визначається двома факторами. Передусім, це пов'язано з проблемами ієрархічної організації будь-якої національної концептосфери. Послуговуючись класифікацією ментальних одиниць Н. Кагановської (докладніше див.: [5]) ідентифікуємо концепт *ПАРИЖ* як мезоконцепт, що входить до ментального простору *ФРАНЦІЯ*, репрезентованого в мовній картині світу українців одноіменним топонімом (рівень гіперконцепту), який, своєю чергою, є складовою концепту *ЄВРОПА*

(рівень макроконцепту), а той – ментальної сутності найвищого рівня абстракції – мегаконцепту *ЗАХІД* в його географічному, геополітичному, геокультурному розумінні. З іншого боку в якості мезоконцепту це концептуальне утворення підпорядковує собі низку катаконцептів, які є «атомарними одиницями концептосистеми» [5] і вербалізують когнітивно-семантичний простір «ПАРИЖ».

Інша проблема, пов'язана з моделюванням концепту *ПАРИЖ*, полягає у тому, що ця одиниця когніції реалізується у різних сферах функціонування національної мови – у політичному, публіцистичному, науковому, рекламному тощо дискурсах, в художній літературі та т. ін. З огляду на специфіку цих дискурсивних практик в межах кожної з них актуалізуються і домінують різні семантико-змістові складові цього багатокомпонентного мовно-мисленнєвого утворення. Так, наприклад, в політико-публіцистичному дискурсі домінують такі понятійні аспекти як «столиця Франції», «французький уряд» – на кшталт ***Париж*** *справді має власну гру на газовій шахівниці* [7]. У рекламному дискурсі актуалізуються головно аспекти значення, що окреслюють ментально-семантичний простір «СТИЛЬ ЖИТТЯ», який включає такі концептуально-тематичні області як «МОДА», «КРАСА / МИСТЕЦТВО», «ВИШУКАНІСТЬ / ЕЛЕГАНТНІСТЬ», «ШОПІНГ», «ПОДОРОЖІ / ТУРИЗМ» тощо, пор.:

Це одне з найромантичніших і модних міст світу, який приваблює мільйони туристів знаменитими пам'ятками, прекрасною архітектурою, модними бутиками й особливою атмосферою любові та свободи [10] і т. п.

Відзначені концептуальні ознаки об'єктивуються за допомогою не лише лексеми-імені концепта, але й лексем-гіпонімів – назв визначних пам'яток історії і архітектури, знакових міських локацій на кшталт, гідрооб'єктів, назв відомих торгових марок, різноманітних артефактів тощо, пор.: ***Париж*** *цілком справедливо славиться прекрасним смаком і витонченістю. Для тих, хто стежить за модою, тут відкриваються необмежені можливості. Від* ***бутиків Louis Vuitton****, Cartier,* ***Gucci****,* ***Fendi*** *та інших люксових брендів на* ***Єлисейських полях*** *<…> до виробів ручної роботи у маленьких сімейних магазинах на* ***Монмартрі*** [1]), а також спільнокореневих слів *парижани* (*парижанин / парижанка*), *паризький*, пор.: *Цей аромат – як молоденька* ***чарівна парижанка****, безтурботна і елегантна* [13]; ***Паризька*** *зачіска – це квінтесенція життєвого стилю і характеру жінки* [3] тощо.

Найбільше різноманіття семантико-змістових компонентів концепту *ПАРИЖ*, що об'єктивуються в процесі його вербалізації, питоме для художньої літератури. Це різноманіття зумовлене специфічним змістом індивідуального досвіду і знань конкретного митця, його творчим задумом. Так, наприклад, у вірші А. Дмитрук: *Ти – мій* ***закоханий Париж****, // моя гірка ранкова кава* [4] актуалізовано поширене у масовій свідомості стереотипне уявлення про Париж як місто закоханих і романтиків.

Деякі смислові компоненти концепту *ПАРИЖ* можуть бути об'єктивовані за рахунок семантичної опозиції «свій – чужий». Приміром, в індивідуально авторській картині світу, відображеній в романі Ю. Яновського «Чотири шаблі», лексема-репрезентант концепта «Париж» та її смисловий еквівалент «місто» у протиставленні з елементами смислу українського етноспецифічного концепту *СТЕП*, вербалізованого спільнокореневою з іменем цього концепта – лексемою *степовий*, маркують французьку столицю як духовно й культурно «чужий» героєві простір, пор.: ***Місто*** *затискало в лапах Остюкову* ***степову*** *душу <…>. Вітри над* ***Парижем*** *дмухали чужі й нерівні* [12].

У повісті І. Нечуя-Левицького «Без пуття», що, за словами самого письменника, була пародією «на декадентство та символізм в письменстві» і водночас сатирою на деяких сучасних митцю киян [9, с. 367], опозиція «свій – чужий» вибудовується за рахунок іронічного протиставлення «ідеального» життя у французькій столиці і «грубих» реалій життя на батьківщині, пор.: *в нас у* ***Києві*** *не* ***Париж*** *і не* ***Рим****: фіякрів нема, а єсть тільки небезпечні мурла звощики* [8] тощо). Актуалізація ядерних ознак асоціативного поля концепта *ПАРИЖ* використовується письменником для висміювання морального звиродніння героїв повісті Павлуся Малини та Настусі Самусівни.

Таким чином, концепт Париж становить складну, багатошарову смислову структуру, яка виформовується цілою низкою структур нижчого рівня. Інтерпретаційне поле даного концептуального утворення формується з урахуванням стереотипів, пов'язаних з «чужою» культурою, а також на основі індивідуального досвіду і знань, що об'єктивуються в українській лінгвокультурі за допомогою специфічного комплексу мовних засобів.

Література

1. Вдалий шопінг в Парижі: кращі локації і практичні поради. URL: https://travelroom.lviv.ua/stories113/
2. Воркачев С. Г. Лингвокультурная концептология. Становление и перспективи. *Изв. РАН. Сер. литературы и языка.* 2007. Т. 66. № 2. С. 13–22.
3. 10 деталей, з-за яких француженки виглядають так стильно. URL: bt-women.com.ua.
4. Дмитрук А. Закоханий Париж. URL: https://dmytruk.com.ua/zakohanyy-paris/
5. Кагановская Е. М. Текстовые концепты художественной прозы: когнитивная и коммуникативная динамика (на материале французской романистики середины XX века) : автореф. дис. на соискание уч. степ. канд. филол. наук: 10.02.05 / Е.М. Кагановская. Київ, 2003. 34 с.
6. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Гнозис, 2004. 389 с.
7. Лазарева А. Про що мовчить Париж. *Тиждень.* 2019. № 50 (630) від 12 грудня. URL: https://tyzhden.ua/Politics/238590
8. Нечуй-Левицький І. Без пуття. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/

9. Нечуй-Левицький І. С. До Наталії Кобринської. Зібрання творів: у 10 т. Київ : Наук. думка, 1966. Т. 10. С. 366–369.
10. Париж. URL: https://mandry.club/mista/parizh/
11. Степанов Ю. С. «Интертекст», «Интернет», «Интерсубъект» (к основаниям сравнительной концептологии). *Изв. РАН. Сер. литературы и языка*. 001. 60. № 1. С. 3–11.
12. Яновський Ю. Чотири шаблі. URL: https://litgazeta.com.ua/chytaty-onlayn/anovskij-urij-chotiri-shabli/
13. Christian Dior Miss Dior Cherie L`Eau Тестер. URL: fresh-lime.com.ua

LES NÉOLOGISMES FRANÇAIS ET LEUR ORIGINE

Рибка Ю. Р.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

On sait que la langue n'est pas figée, elle évolue en fonction des changements culturels, des progrès et découvertes scientifiques mais également des tendances observées chez les générations les plus jeunes. Donc, les néologismes nous entourent partout. Dans le travail, à l'école, dans la rue, à la télévision, etc. En lisant les quotidiens français nous nous sommes rendus compte à quel point la presse écrite influence la langue française. Elle crée un grand nombre des néologismes. Mais, qu'est-ce que *le néologisme?*

Ce terme a été emprunté de la langue française au XIXe siècle. En grec, *néo logos* – un nouveau mot. **Un néologisme** est un mot (nom commun, adjectif, expression) nouveau ou apparu récemment dans une langue, le phénomène de création de nouveaux mots communs étant appelé, de manière générale, «néologie». En lien avec le développement social, ce terme a élargi son sens. Donc, les différentes nouvelles unités linguistiques on appelle *les neologisms* [1]. En 2019, près de 150 nouveaux mots français sont ajoutés au dictionnaire: liker, brexit, replay, véloroute, etc [4]. Mais d'où viennent exactement ces nouveaux mots de la langue française enrichissant les dictionnaires? Découvrons l'origine de ces nouveaux termes.

Le web surfe sur les nouveaux mots français ajoutés au dictionnaire

Il faut dire que depuis l'avènement d'Internet comme premier espace d'échange, le web devient un nouvel espace de menace. Depuis quelques années, beaucoup de nouveaux mots pullulent à côté multimédia. Par exemple, vlog – un blog qui diffuse essentiellement des vidéos, googliser – c'est-à-dire rechercher des informations sur

quelque chose ou quelqu'un via un moteur de recherche, ces séminaires en ligne ou retweeter qui désigne le fait de partager un tweet.

Une évolution à l'origine des nouveaux mots de la langue française

D'après un sondage paru sur le quotidien Le Monde, 36 % des nouveaux mots de la langue française résultent d'une évolution interne. Se renouvelant de l'intérieur, la langue française voit apparaitre de nouveaux néologismes (écolabélisé, grossophobie, vapoteuse, etc.), acronymes comme ZAD, antonomases (parkour, bisounours…) et mots composés (pollueur-payeur) [2].

La politique, source inépuisable de nouveaux mots français

En politique aussi le langage s'est enrichi avec notamment démocrature, qui signifie une démocratie menée de façon autoritaire. En mars 2017, la Grande-Bretagne annonce vouloir sortir de l'Union européenne. Le mot Brexit, contraction de (Great) Britain, la Grande-Bretagne, et «exit», sortie (et jeu de mots avec breaks it), est sur toutes les lèvres [3].

Les régions de France

Beaucoup de nouveaux mots du français viennent des regions. Avant de faire leur entrée dans le lexique national, certains mots de dialectes (miaille, schmutz ou poutouner) ont d'abord été approuvés par le français régional. Les spécialités locales ont également mis la main à la pâte afin d'enrichir le vocabulaire français de la gastronomie.

– **se boujouter** v.pr. RÉGION. (NORMANDIE): se dire bonjour en s'embrassant sur les joues;

– **biloute** n.m. et adj. RÉGION. (NORD). Terme d'affection (pour désigner un petit garçon ou un homme, partic.): Ça va, (mon) biloute?

– **poutouner** v.t. (de poutou). RÉGION. (MIDI). Donner une, des bises à; embrasser.

Les pays francophones

Ce n'est pas un secret que la francophonie tout entière participe à l'enrichissement et l'évolution de notre vocabulaire. Le français du Québec a beaucoup de néologismes étroitement liés aux nouvelles technologies (téléverser) ou à la gastronomie (pets-de-sœur).

Les langues étrangères

Bien sûr, certains nouveaux mots du dictionnaire français ont été empruntés aux langues étrangères. L'anglais est la langue principale qui semble dominer avec des origines plutôt étonnantes. Par exemple :

– ***replay***, cette possibilité de visionner un film, un documentaire ou une série en différé;

– ***like*** et ***liker***, est un acte qui notifie que l'on apprécie un contenu sur le web;

– ***gameur***, dérivé du mot anglais *game* qui signifie jeu et qui désigne un amateur de jeux vidéo en ligne;

– ***playlist***, une liste de morceaux de musiques compilés.

En réalité, il existe de nombreuses autres sources pour l'origine des néologismes. Par exemple, les enjeux écologiques sont sources d'innovation (mixologie, écoforesterie), les grandes tendances sociétales ou technologiques (boboïsation, cotravail (angl. coworking), startuper), l'art (actorat n.m. Exercice du métier d'acteur ou d'enseignant de l'art dramatique: École d'actorat, césarisé, adj. CINÉMA. Qui a été récompensé par un césar: Acteur, film césarisé), etc [2].

En conclusion, des néologismes émergent et enrichissent continuellement la langue française. Bien sûr, la liste est encore longue et de nombreux mots français devraient encore apparaître dans les prochaines semaines. Mais grâce à tous ces nouveaux mots français, aucun doute sur le fait que les francophones ne manqueront pas de vocabulaire! Et nous devons être compétents et regarder le développement de cette langue merveilleuse.

Références

1. Косович О. В. До питання про суть неологізму в сучасній лінгвістиці. *Записки з романо-германської філології.* 2012. Вип. 2. С. 71–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zrgf_2012_2_12.
2. Mohammed Aïssaoui. Détox, biloute, boboïsation. Les nouveaux mots du Petit Larousse. URL: https://www.lefigaro.fr/langue-francaise/actu-des-mots/2018/05/14/37002-20180514ARTFIG00284-detox-biloute-boboisation-les-nouveaux-mots-du-petit-larousse.php
3. Julien de Location-Francophone. Les nouveaux mots de la langue française : d'où viennent-ils ? URL: https://www.location-francophone.com/blog/nouveaux-mots-de-la-langue-francaise/
4. Martin des Brest. Quels sont les nouveaux mots français récemment ajoutés au dictionnaire ? URL: https://fr.babbel.com/fr/magazine/les-nouveaux-mots-en-francais/

ZOONYMS IN ENGLISH AND FRENCH PHRASEOLOGY

Рудик Х. М.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Phraseological units with a zoonym component are the focus of the given research. The relevance of this study arouses no doubt, since zoo-phraseologisms are widely used among native speakers. The material of our research is the data of phraseological dictionaries of the French and English languages, stylistic and

explanatory dictionaries, collections of commonly used proverbs in French and English.

Phraseology captures the vast experience of the people, reflects the ideas associated with the labor, life and cultural life of people. Phraseology is an important and integral part of any language. Over time, it accumulates phraseological units that allow us to look into the past of the people or to know the culture of another country since phraseological units describe the mentality, national character, lifestyle, as a rule, and much more. It should be noted that scientists have conducted the study of phraseology as an independent science for a long time, but the interest in this field of linguistics has not faded to this day. Phraseological units with the names of animals are of great prevalence and universality in many cultures. This is evidenced by the fact that in languages around the world they are widely used as a characteristic of the image of a man and possess high connotative potential.

To the main (basic) emotions (according to classification of the American psychologist C. Isard) often include interest, joy, surprise, grief, suffering, depression, anger, disgust, contempt, fear, shame and guilt. We have identified several groups based on the semantic diversity of the emotional components that make up their basis. The largest group is phraseological units denoting an emotional assessment. It can be attributed to the following expressions: cat's whiskers (котячі вуса), as fun as a barrel of monkeys (веселий, як мавпочка), a bird-brain (пташиний мозок) [6]; une vrai taupe, peau de vache. The next largest group includes phraseological units denoting the actual emotions: to have a cow (мати корову), to be like a bear with a sore head (бути схожим на ведмедя з хворою головою), as sick as a parrot (хворий, як папуга); avoir le cafard, faire le chien enrage [3]. You can also distinguish a group of phraseological units expressing a comparison of a person with an animal, based on his physical qualities, for example: as strong as an ox (сильний, як бик), like a bull in a china shop (як бик в чайній лавці), awkward as a cow on a crutch (незграбний, як корова на милицях), fort comme un bœuf. To another group in our classification, we attribute phraseological units with a zoononym component that describe the character of a person: on a high horse (на високому коні), une poule mouillée, fier comme un coq и glorieux comme un paon [1].

Among the considered phraseological units, we can distinguish animals, the name of which is most often used to denote emotions – this is a dog and a cat. Pets play a huge role in the life of every nation. They dutifully and faithfully serve man for thousands of years, live and work side by side with us, so we better know their significant advantages and disadvantages. A dog is "man's best friend", a favorite animal of millions of people, very often appears in art, culture, mythology. Very often an angry, annoyed person is compared with a dog: to be like a dog with two tails (бути як собака з двома хвостами), sly dog (хитра собака) [2], faire le chien enrage, chien de ла maison. On the contrary, charming, cute people are often compared with cats: cat's whiskers (котячі вуса), cat's pajamas (котяча піжама). With the help of the

zoononym “cat”, excitement, longing, and also temper are expressed: like a cat on hot bricks (як кіт на гарячій цеглі); avoir une mine de chat fâché [4].

Thus, having examined the cases of similarities and differences in the designation of human emotions using animal names in English and French, we come to the conclusion that the proximity of European linguistic cultures ensures the presence in the compared languages of universal phraseological units that convey the emotional state, attitude and behavior of a person by comparing it with certain types of animals with similar characteristics [5]. At the same time, the presence of specific phraseological units in each of the languages, the impossibility of their direct transfer to the translating languages, testifies to the individuality of languages.

References

1. Балли Ш. Французская стилистика / Пер. К. А. Долинин. Москва : Изд-во иностр. лит.; 1961. 394 с.
2. Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка. Москва : Наука, 2005. 145 с.
3. Назарян А. Г. Почему так говорят по-французски (происхождение и толкование идиоматических выражений). Москва : Наука, 1968. 352 с.
4. Телия В. Н. Метафоризация и ее роль в создании языковой картины мира. Язык и картина мира. Москва : Наука, 1988. 64 с.
5. Langacker R. W. A View of Linguistic Semantics. Topics in Cognitive Linguistics. The Oxford Dictionary of Idioms. 2 nd Edition. Oxford University Press, 2004. 212 p.

СПОСОБИ ЗАПОБІГАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Христич Н. С.
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
іноземної філології, перекладу та методики навчання
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
ім. Григорія Сковороди»
м. Переяслав, Україна

Мовна інтерференція – термін, що походить з латинської мови: *inter* (поміж), *ferens* (той, що несе, приносить). У лінгвістичній енциклопедії О. Селіванової знаходимо наступне визначення цього поняття: «Інтерференція – взаємне проникнення в мовленні білінгвів елементів різних рівнів двох мов, якими він володіє, що сприймається як іншомовний акцент. Інтерференція є відхиленням від стандартів рідної мови, мовленнєвою помилкою. Інтерференція

може охоплювати всі рівні мови, однак особливо послідовно виявляється у фонетиці у вигляді ідеофонії. Інтерференція може виникати при засвоєнні нерідної мови індивідом або за умови існування тривалих мовних контактів» [20, с. 211].

Явище мовної інтерференції виявляється у різних аспектах: лінгвістичному, психологічному, лінгводидактичному. Відповідно до кожного із зазначених аспектів на перший план виступають ті чи інші характерні ознаки, які впливають на розкриття змісту аналізованого поняття.

На лінгвістичному рівні інтерференція найчастіше виникає при оволодінні слухо-вимовними навичками (ідеофонія), проте мова може йти й про лексичну та граматичну інтерференції.

Учителям та викладачам іноземних мов слід взяти до уваги, що лексична інтерференція відбувається в різних напрямах: з англійської на французьку і з французької на англійську.

Для запобігання лексичної інтерференції ми пропонуємо вправи на:

1. підбір антонімів: (a big man – a short man (*англ.*); un grand home – un petit home (*фр.*). У даному прикладі англійський прикметник «*big»* семантично еквівалентний французькому прикметнику «*grand*», тоді як прикметник «*short*» означає «короткий», проте у французькій мові використано прикметник «*petit»*, що означає «маленький».

2. підбір синонімів: bad news (*англ.*) – la mauvaise nouvelle (*фр.*); bad debt (*англ.*) – la créance irrécouvrable (*фр.*).

3. підбір слів з однаковим коренем: наприклад, семантичним еквівалентом прикметника «*valuable*» (*англ.*) є «*précіux*» (*фр.*), хоча у деяких випадках лексему «*valuable*» можна перекласти як «*de valeur», «de grand valeur»* (*фр.*), зберігаючи при цьому корінь «*val*».

Також учителю /викладачеві слід звернути увагу учнів / студентів на слова, які в англійській та французькій мовах пишуться однаково, а читаються по-різному: *age, page, village, chance, moustache, marriage, nature, revolution, marquises, vague, imagine, plain, creature, prejudice, enrage, question, mature, coupe, future, carriage, vantage, service, sovereign, explain, caprice, grandeur, langue, plumage, value, savage, ignore, obscure, miniature, reproduction, vision, nation, creature, expectation, replication, plague, ingratitude.*

Учням / студентам можна запропонувати вправу по знаходженню французьких еквівалентів англійських слів: *affair, voice, front, violent, envy, charming, curious, serious, to prefer, to enter, to serve, to salute.*

Таким чином, зважаючи на труднощі, які виникають в учнів / студентів при оволодінні вимовою споріднених слів у процесі навчання використовують аналітико-імітативний метод. Пояснення та аналіз застосовують в такій мірі, в якій вони можуть бути корисні учням / студентам для розуміння особливостей фонетичного явища і полегшення засвоєння семантики лексичної одиниці.

На нашу думку, явище мовної інтерференції на лексичному рівні носить позитивний характер, якщо семантика в обох мовах збігається. Наприклад, дієслова *to dancer* (англ.) і *danser (фр.)* абсолютно однакові і означають – «танцювати». Різниця полягає лише в одній фонемі: *c – s.*

Таким чином, основним принципом подолання лексичної інтерференції має бути контрастивний підхід, що передбачає пошук відмінностей та подібностей між англійською та французькими мовами, акцентуацію спільних мовних явищ та різниці між ними.

Література

1. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2010. 844 с.

РОЛЬ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ШКОЛИ У ВИЗНАЧЕННІ ДЕФІНІЦІЇ ТЕРМІНА

Шеремета Л. П.
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови
Тернопільський національний медичний університет
імені І.Я. Горбачевського МОЗ України
м. Тернопіль, Україна

Наукова термінологія у будь-якій галузі відіграє важливу роль, оскільки відображає певні поняття в системі найменувань, що застосовуються в конкретній науці. Особливе її значення для медичної науки, багатогранність якої породжує велику кількість знань і вимагає професійного оволодіння мовою відповідної спеціальності – сукупністю мовних засобів, які використовуються для досягнення порозуміння у професійно обмеженій сфері спілкування.

Сучасна медицина послуговується належним чином організованою професійно орієнтованою мовою, основу якої становить спеціальна лексика. Слушною є думка, що «у наш час український лікар у лексиці використовує медичні терміни традиційно українські, терміни-інтернаціоналізми грецького та латинського походжень, треміни-західноєвропеїзми, що з'явилися з виникненням нових напрямків і галузей науки …, а також латинські терміни, що лягли в основу Міжнародної номенклатури і переважно не мають відповідників у рідних мовах» [5, с. 19].

Довгий час в лінгвістиці визначення поняття «термін» трактувалось по-різному, хоча і до сьогодні воно не має єдиного означення. У своєму розвитку поняття «термін» визначалось як:

– «слово, яке є назвою чітко означеного поняття» [10];

– «слово, яке позначає чітко означене філософське, наукове, технічне і т. п. поняття» [12];

– «слово або словосполучення спеціальної (наукової, технічної і т. п.) мови, яке створене, отримане чи запозичене для точного вираження спеціальних понять і позначення спеціальних предметів» [1, с. 95–96];

– «слово або словосполучення, що виражає спеціальне поняття якоїсь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо» [11];

– «спеціально культивоване слово, придумане штучно або ж узяте з природної мови» [8, с. 74].

У цих визначеннях не враховано, по-перше, що поняття «термін» походить від грецького τέρμα – «кінець, межа», а не від латинського terminus – «межа»; по-друге, уточнення «спеціальне» є не зовсім коректним, тому що терміни класифікують як загальновживані, загальнонаукові, міжгалузеві та жаргонні.

Наприкінці XX століття з'явилося чимало авторських визначень поняття «термін». До них належать, ті, що характеризують термін як:

– «слово чи словесний комплекс, який співвідноситься з поняттям певної організованої галузі пізнання (науки, техніки) і вступає у системні відношення з іншими словами та словесними комплексами, утворюючи разом з ними в кожному окремому випадку й у певний час замкнену систему, що характеризується високою інформативністю, однозначністю, точністю й експресивною нейтральністю» [3, с. 21];

– «термін є основною одиницею термінологічної системи – чим і зумовлюється його структура та специфічність ознак, що відрізняє цю системну одиницю від інших» [4, 3];

– «слово або словосполучення з історично умотивованим чи умовно закріпленим значенням, що відбиває одне поняття у спеціалізованій галузі знання чи виробництва» [6, с. 191];

– «мовний знак, який виражає спеціальне наукове поняття і відображає місце цього поняття у відповідній системі наукових понять, системі знань. Наукова термінологія являє собою систему термінів, за якою завжди стоїть система понять, котра реалізується в його означенні. Саме системність і поняттєвість відрізняють термін від нетерміна і надають спеціальній лексиці статус наукової термінології» [9, с. 37];

– «одиницю історично сформованої термінологічної системи, що виражає поняття та його місце серед інших понять, позначається словом або словосполученням, служить для спілкування людей, пов'язаних між собою єдністю спеціалізації, належить до словникового складу мови і підпорядковується всім її законам. Термін уживається для точного визначення поняття у певній галузі знань» [6, с. 72];

– «основну одиницю науки, спеціальних галузей знань і сфер діяльності людини, яка називає процеси та об'єкти й одночасно слугує засобом пізнання навколишнього світу» [52, с. 4];

– «слово або словосполучення, що позначає поняття певної галузі науки, техніки, мистецтва, основними ознаками якого є системність, відповідність позначуваному поняттю, наявність дефініції, тенденція до однозначності в межах свого термінологічного поля, тобто термінології певної галузі знань, стисліcть, стилістична нейтральність, точність, висока інформативність» [7, с. 21];

– «створене, запозичене або взяте із загальнонародної мови слово чи словосполучення, яке виражає поняття науки, спеціальних галузей знань і діяльності людини, покликане номінувати об'єкти і процеси й одночасно слугувати засобом пізнання навколишнього світу, має чіткі семантичні межі і входить у термінологічну систему» [52, с. 173];

Представники французької термінологічної школи Д. Бураго та А. Кондаміне виділяють «логіко-лінгвістичну сутність терміна та його здатність виражати поняття» [13, с. 15]; при цьому термін постає як елемент терміносистеми, яка є мовним вираженням системи понять певної сфери знань.

Ці означення можна вважати найвдалішими серед тих, які нині відомі лінгвістиці.

Література

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва : Советская энциклопедия, 1966. 607 с.
2. Ивина Л. В. Лингво-когнитивные основы анализа отраслевых терминосистем. Москва : Академический проект, 2003. 304 с.
3. Квітко І. С. Термін у науковому документі. Львів : Вища школа, 1976. 125 с.
4. Нікітіна Ф. О. Семантичні та словотворчі проблеми сучасної термінології : [навч. посібник]. Київ : Вища школа, 1978. 32 с.
5. Пиріг Л. А. Українська мова і термінологія як засіб спілкування українського лікаря. Актуальні проблеми медичної термінології. Львів, 1993. С. 19.
6. Пономарів О. В. Культура слова: Мовностилістичні поради : [навч. посібник]. Київ : Либідь, 2001. 240 с.
7. Симоненко Л. Лінгвістичні проблеми унормування наукової термінології. *Українська термінологія і сучасність: зб. наук. праць.* Київ : КНЕУ, 2007. Вип. VII. С. 21–25.
8. Суперанская А. В. Терминология и номенклатура. *Проблематика определений терминов в словарях разных типов: сб. ст.* Ленинград : Наука, 1976. С. 73-83.
9. Табанакова В. Д. Идеографическое описание научной терминологии в специальных словарях: дисс. на соискание науч. степени д-ра филол. наук: спец. 10.02.21 «Структурная, прикладная и математическая лингвистика». Тюменск. гос. ун-т. Тюмень, 2001. 288 с.

10. Толковый словарь русского языка. Москва : Гос. Изд-во иностранных и национальных словарей, 1940. Т. IV. 1501 с.
11. Українська радянська енциклопедія. Київ : Гол. ред. УРЕ, 1959-1965. Т. 1–17.
12. Энциклопедический словарь. Москва : Гос. науч. Изд-во «Большая советская энциклопедия», 1955.Т. 3. 744 с.
13. Bourigault D. Terminology & Artificial Intelligence. Toulouse : Universite de Toulouse, 1993. 134 p.

МОВНІ ПОРТРЕТИ У ПОВІСТЯХ ВАСИЛЯ СЛАПЧУКА

Штонь О. П.
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
української мови та методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Мова сучасної української прози привертає увагу дослідників своєю різновимірністю. Вона може бути високою, патетичною, поетизованою і низькою (навіть нецензурною), із просторіччям, суржиком та жаргонізмами. Індивідуальна ж естетика слова, звичайно, набуває різних мовно-виражальних форм в ідіостилі. Цікавим із цього погляду видається наукове опрацювання таких форм у доробку сучасного українського письменника Василя Слапчука, зокрема особливостей мовних портретів у його творах.

Студіюючи поезію і прозу митця, літературознавці відзначають, що вона вирізняєтьсч алюзійністю, делікатною іронією, парадоксальністю, психологізмом, афористичністю і виразним метафоризмом. Мовні засоби вираження суб'єктивно-оцінної іронічної модальності у прозі Василя Слапчука та особливості порівнянь в авторській мовній картині світу описано у наших публікаціях [4; 5]. Проте мовні портрети у творах автора ще не були предметом мовознавчих студій. Це й зумовлює **актуальність** теми наукової розвідки, **мета якої –** виявити типи мовних портретів у повістях Василя Слапчука й описати їх особливості. Джерельною базою слугували повісті «Клітка для неба» та «Жінка зі снігу».

Портрет персонажа в художньому творі є одночасно засобом образної конкретизації та індивідуалізації зображуваних характерів, засобом розкриття характеру та почуттєвої сфери людини, а також засобом виявлення авторського ставлення до описуваного.

Аналіз фактичного матеріалу здійснено за комплексною класифікацією мовних портретів К. Писаренко, яка вважає, що за «… тематичним (змістовим) підходом основними типами мовних портретів у художніх текстах є гендерний, фізичний, психологічний (характероцентричний), соціальний та мовленнєвий» [1, с. 152]. У гендерному представлені чоловічі і жіночі портрети, а в межах кожної групи – підгрупи за віком; у фізичному – соматичні (лексика, що стосується обличчя, статури тощо), вестиальні (назви одягу, аксесуарів, артефактів), рухові, мовленнєві [1, с. 152–154].

У повістях Василя Слапчука переважають **жіночі** портрети. Серед ядерних слів за гендерною ознакою у них – *баба, жінка, мати, тітка, молодиця, дівчина, юнка, дівчинка.* Мовне портретування персонажів завжди супроводжує оцінка, яку вербалізують слова із позитивним чи негативним значенням: *«До кімнати заходить **жінка** років сорока. **Доволі симпатична**. **Доглянута»* [3, с. 5]. Просторічні згрубілі слова надають негативної оцінки персонажам у жіночих портретах: *«Оленки я здалеку не впізнав. Видалася мені мініатюрною дорослою жінкою. Без сподіваного мною білого банта. Замість світленького дитячого платтячка, як мені уявлялося, на ній – розкішна голуба блискуча, із прорізом на все стегно, сукня. Завершували образ **наквецяні** помадою губи та підмальовані синім очі»* [2, с. 58]; *«Ця подивовано **вилупила** очі, її руді брови стрибнули на маківку»* [2, с. 228].

У **чоловічих портретах**, ядерними лексемами за гендерною ознакою є *чоловік, дід, хлопець, хлопчик, дядько.* Враження від зовнішності репрезентує переважно негативно оцінна лексика: *«Цей **дядько** мені **не подобався**, він мав **червоне лице, бородавку біля носа** і **чорного нігтя** на великому пальці правої руки»* [2, с. 37]; *«Кладу куртку на вішак, кинувши погляд в дзеркало, зустрічаю там блідого **типа** з пригаслими очима…»* [3, с. 174].

У мовному портретуванні Василя Слапчука залежно від співвідношення зовнішнього і внутрішнього вирізняються фізичні і психологічні портретні типи. **Фізичні** дають виключно зорове уявлення про зовнішність персонажів: *«Улі недавно виповнилось сімнадцять. Вона була **невисока, кругловида**, із **симпатичними ямочками на щоках**»* [2, с. 26]; «*Я уважніше придивляюся до **бабусі**. Коричневе зморшкувате, ніби сушена груша, **лице** (в усіх бабусь однакові **обличчя**), на **підборідді** стирчить кілька сивих волосин. Неможливо уявити, яким це **лице** було в молодості»* [2, с. 61]. **Психологічні** слугують засобом передачі внутрішнього стану персонажів (рис характеру, емоцій); *«Ця **подивовано вилупила очі, її руді брови стрибнули на маківку**»* [2, с. 228].

Мовне портретування подано за допомогою таких лексичних груп: соматична, кінетична лексика та вестизми**.**

Соматична лексика є найчастотнішою**.** Вона представлена іменниками, які позначають тіло людини і його частини. Серед них, залежно від функціонального навантаження, виділяють структурні – *голова, обличчя, очі, ніс, губи, щоки, руки, ноги («Улі недавно виповнилось сімнадцять. Вона була*

невисока, кругловида, із симпатичними ямочками на ***щоках***» [2, с. 26]), структурно-виокремлювальні – *вуса, борода, щетина, лисина, коси, перса (*«*Красиве, вольове обличчя. Кількаденна* ***щетина*** *робила його лице суворим, навіть грізним. Либонь, років на десять старший за мене»* [2, с. 69]) і структурно-характеристичні соматизми (*пика, морда, баньки).*

Кінетичні лексеми позначають міміку і жести: *«Уловивши його порух, огрядна молодиця* ***звабливо зблиснула золотою коронкою****»* [2, с. 241]; *«Ця* ***подивовано вилупила очі, її руді брови стрибнули на маківку****»* [2, с. 228].

Вестизми – іменники, які називають одяг та аксесуари: *«Виглядала жінка дещо чудернацьки: попри сонячний і теплий ранок, вона натягнула на себе довгу чорну* ***спідницю*** *і таку ж чорну, наглухо застібнуту* ***блузку»*** [2, с. 19]; *«На ній – бірюзовий брючний* ***костюм. Туфельки*** *на високих підборах****, ридикюль,*** *не кажучи вже про* ***кліпси*** *й камінь у* ***каблучці,*** *підібрані під цю барву»* [3, с. 49].

Отже, можна зробити висновок, що портретні характеристики відграють значну роль у сюжетно-композиційній побудові прозових творів Василя Слапчука: вони здійснюють функцію представлення персонажа і одночасно відображають авторське ставлення до нього. У повістях митця переважають жіночі портрети. Залежно від співвідношення зовнішнього і внутрішнього вирізняються фізичні і психологічні портретні типи, засобами вербалізації яких є соматизми, вестизми і кінетичні лексеми. Перспективним вважаємо дослідження образних засобів у мовних портретах письменника.

Література

1. Писаренко К. В. Типологія мовних портретів персонажів у художніх текстах триптиху «Хресна проща» Р. Іваничука: змістовий аспект. Лінгвістичні дослідження: збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків, 2016. Вип. 42. С. 150–155.
2. Слапчук В. Клітка для неба. Повісті. Київ : Факт, 2007. 280 с.
3. Слапчук В. Жінка зі снігу: Повість. Київ : Факт, 2008. 278 с.
4. Штонь О. П. Порівняння в авторській мовній картині світу Василя Слапчука. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Мовознавство. Тернопіль : Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. 2016. Вип. I (25). С. 118–123.
5. Штонь О. П. Мовні засоби вираження суб’єктивно-іронічної модальності у прозі Василя Слапчука. Лінгвістичні дослідження: збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків, 2018. Вип. 48. С. 264–269.

LA LINGUISTIQUE FRANÇAISE

Щигель А. І.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

La France est, comme tous les autres pays d'Europe à cette époque, un pays bilingue: d'une part, la grande masse de la population parle la langue vernaculaire, qui est aussi celle des chefs-d'œuvre de la littérature ancienne; d'autre part, le latin est la langue de l'Église des savants, de l'enseignement, qui permet la communication entre des peuples aux dialectes plus ou moins bien individualisés.

La politique linguistique

La linguistique est une discipline scientifique s'intéressant à l'étude du langage. Elle se distingue de la grammaire, dans la mesure où elle n'est pas prescriptive mais descriptive. La description de la langue telle qu'elle est et non telle qu'elle devrait être.

Dans la vague de réformes de l'enseignement des langues vivantes qui touche l'Europe à la fin du XIXe siècle, le rôle des phonéticiens est déterminant. La génération de linguistes (J.R. Firth, A. McIntosh, P. Strevens, M.A.K. Halliday) s'engage dans le mouvement qui aboutit à l'institutionnalisation de la «linguistique appliquée» à partir des années 1950. Ce mouvement atteint la France très rapidement et touche des linguistes, le rôle sera important dans le développement de la linguistique française. Bernard Pottier et Antoine Culioli, par exemple, sont partie prenante dans la création de l'Association internationale de linguistique appliquée en 1964 (AILA) et de l'Association française de linguistique appliquée (AFLA) dont le premier colloque se tient à Besançon en 1965 [3].

La **linguistique** est l'étude scientifique du langage humain. Une étude est dite scientifique lorsqu'elle se fonde sur l'observation des faits et s'abstient de proposer un choix parmi ces faits au nom de certains principes esthétiques ou moraux. Dans le cas de la **linguistique**, il est particulièrement important d'insister sur le caractère scientifique et non prescriptif de l'étude : l'objet de cette science étant une activité humaine, la tentation est grande de quitter le domaine de l'observation impartiale pour recommander un certain comportement, de ne plus noter ce qu'on dit réellement, mais d'édicter ce qu'il faut dire. Martinet1967, page 6 [4].

Bien que la scientifisation de la linguistique s'est construite contre les concours, la discipline a poursuivi ce mouvement en elle-même, et dans une certaine mesure, contre elle-même, la distribution des prestiges et légitimités s'étant déployée contre la didactique, la sémiologie, parfois la sociolinguistique et même la linguistique française descriptive [5].

En 1975, la loi «Bas-Lauriol» rend l'emploi du français obligatoire dans différents domaines. Au cours des années 1990, un nouvel alinéa est ajouté, le 25 juin

1992, à l'article 2 de la Constitution : La langue de la République est le français. La magistrature morale se trouve ainsi confirmée par le droit, pour le plus grand bénéfice des instances et organismes impliqués dans la défense de la langue française [5].

Theresa Antes, professeure adjointe de français et de linguistique, a caractérisé la linguistique moderne. Dans le livre «Analyse linguistique de la langue française», l'auteur Theresa Antes, répond à un besoin qui se faisait ressentir dans les cours introductifs de linguistique du français, en écrivant ce manuel en français et à un niveau accessible aux étudiants. Le livre introduit cinq matières principales de la linguistique française, ciblée à un public anglophone. Les 6 chapitres traitent donc: de la phonétique, de la transcription phonétique, de la phonologie, de la morphologie, de la syntaxe et de la sémantique [2].

Comme nous pouvons le voir, la linguistique de la langue française propose un examen complet du français, en français, à un niveau approprié pour les locuteurs non natifs et les non-linguistes. Il initie les lecteurs à l'analyse linguistique, utilisant le français moderne comme cible d'étude; fournit des questions d'auto-vérification et pourrait facilement être utilisé pour l'auto-apprentissage par un individu ou par des étudiants en classe.

Référence

1. Henri-José Deulofeu et Jeanne-Marie Debaisieux. Une tâche à accomplir pour la linguistique française du XXIe siècle : élaborer une grammaire des usages du français. URL: https://www.cairn.info/revuelangue-francaise-2012-4-page-27.htm#
2. Théresa A. Antes. Analyse linguistique de la langue française. URL: https://yalebooks.yale.edu/book/9780300109443/analyse-linguistique-de-la-langue-francaise
3. Jean-Louis Chiss. Linguistique française et enseignement du français (de l'EPPFE à l'UFR DFLE): l'épreuve de l'étranger. URL: https://journals.openedition.org/dhfles/2795.
4. Linguistique: définition de Linguistique. URL: https://www.lalanguefrancaise.com/dictionnaire/definition-linguistique/
5. Le français aujourd'hui. URL: http://www.academie-francaise.fr/la-langue-francaise/le-francais-aujourdhui

ПАРОНІМИ У МЕДИЧНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ МОВІ

Юкало В. Я.
кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
м. Тернопіль, Україна

Лікарі часто вагаються, вживаючи *пароніми* – слова, дуже близькі своїм звучанням, але різні за значенням і написанням. Проаналізуємо функціонування у медичній професійній мові стійких словосполучень з прикметниками-паронімами *пахвинний, паховий, пахвовий*.

«Українсько-латинсько-анґлійський медичний тлумачний словник» так тлумачить значення цих термінів: «**ПАХВИ′ННИЙ**, *а, е – син*. ІНҐВІНА́ЛЬНИЙ – inguinális, e [inguen, inis пах]; E. inguinal – стос. до пахвинної ділянки» [10 II, с. 240], «**ДІЛЯ′НКА ПАХВИ′ННА** – *син*. ПАХ – régio inguinális; E. inguinal region – парна Д. передньобічної стінки живота, обмежена знизу і збоку пахвинною складкою, зверху – лінією між клубовими остями, присередньобічним краєм прямого м’яза живота» [10 I, с. 408], «**ПАХВО́ВИЙ**, *а, е – син*. АКСИЛЯ′РНИЙ, ПІДПАХВО́ВИЙ – axilláris, e; E. axillary – стос. до пахви» [10 II, с. 240], «**ПАХВА́**, *и, ж. – див*. Я′МКА ПАХВО́ВА» [10 II, с. 240], «**Я′МКА ПАХВО́ВА** – *син*. ПАХВА́ – fossa axilláris; axílla, ae f; E. axillary fossa – заглибина між верх. частиною плеча і бічною поверхнею грудної клітки» [10 II, с. 718].

У словнику за ред. Б.Грінченка *пахва* пояснено рос. словами «подмышка, подплечье» [9 III, 1909, с. 102], *пахвина* – це «нижняя и боковая часть брюха животныхъ отъ пупа до паховъ» [9 III, 1909, с. 103], а *пах* – «запах» [9 III, 1909, с. 102].

Медичні словники М.Галина дають такі варіанти перекладу: **паховой** (inguinalis) пахвинний, здухвинний; **~ область** здухвина [2, с. 115], **подкрыльцовый** (axillaris) – пах(в)овий, підпахівний; **~ ямка** (axilla) – пах(в)а, підпашка, підпахів’я [2, с. 123]; **inguen s inguina** пахви́на, пахва́, **inguinalis** пахвинний, пахвовий; **axilla** пах(в)а́, **axillaris** паховúй [1, с. 123, 22]; словник В.Ф.Кисільова: **пах** (*под мышкой*) – пахва́; паха́; (*в шагу*) – пах, **паховой** (inguinalis) – пахви́нний; **паховая область** (regio inguinalis) – пахви́нна ділянка; hernia inguinalis – пахви́нна кила́ (ґила); **подкрыльцовый** (axillaris) – пахвови́й; **ямка** (axilla) – пахва́, підпахів’я; regio axillaris – пахвова́ ділянка [4, с. 84, 91]. Як бачимо, ще в 20-х рр. у кодифікації термінів *пахвовий, паховий, пахвинний* були серйозні суперечності.

В «Українсько-латинсько-російському медичному словнику» нема терміна *паховий*, бачимо тільки *пахвина, пахвинний, пахвовий*: «**Пахви́на**, клубова ділянка – ile, is, n. (частіше у множині – ilia, ium) s. inguen, ĭnis, n.; пах,

подвздошная область»; «**Пахви́нний** – inguinālis, e; паховой»; «**Пахва́** – axilla, ae, f. s. fossa axillāris; подмышка», «**Пахво́вий** – axillāris, e; подмышечный» [11, с. 311].

В «Орфоґрафічному словнику українських медичних термінів» та «Українсько-латинсько-анґлійському медичному тлумачному словнику» як синонім терміна *пахвинний* наведено слова *інґвінальний*, а терміна *пахвовий* – *аксилярний* і (!) *підпахвовий* [7, с. 306; 10 II, с. 240], а також зафіксовано терміносполучення тільки із словами *пахвинний* і *пахвовий*: *ділянка пахвинна* (син. *пах*), *ділянка пахвова*, *ямка пахвинна бічна*, *ямка пахвинна присередня*, *ямка пахвова* (син. *пахва*), *грижа* (*кила) пахвинна*, *г.* (*к.*) *пахвинно-калиткова*, *зв'язка пахвинна* (син. *зв'язка Пупа́рта*), *кільце пахвинне глибоке*, *кільце пахвинне поверхневе*, *канал пахвинний*, *серп пахвинний* (син. *сухожилок сполучний*), *артерія пахвова*, *вена пахвова* [7, с. 143, 472, 208, 181, 210, 199, 366, 43, 72; 10 I, с. 408, 408; II, 718, 718, 718; I, 329, 329, 513, 590, 590, 564; II, 413; I, 133, 210].

У словнику О.К.Усатенка та «Російсько-українському словнику наукової термінології. Біологія. Хімія. Медицина» рос. **паховой** і **паховый** перекладено як *паховий*, *пахвинний* [8, с. 366; 12, с. 271], а **подмышечный** – *пахвовий* [8, с. 394; 12, с. 290]. Серед терміносполучень з відповідниками слова **паховой** (**паховый**) в тут бачимо довільне вживання синонімів, кероване мовними уподобаннями різних укладачів: *пахвинна грижа*, *пахова* (*пахвинна*) *зв'язка*, *пахвинне кільце*, *пахові* (*пахвинні*) *пори*, *паховий аденіт*, *пахвинний канал*, *пахвинний крипторхізм* [8, с. 366, 148, 473, 233, 407, 23, 210, 246]. У цьому ж словнику наведено такі терміносполучення із словом *пахвовий*: *пахвова артерія*, *пахвова вена*, *пахвова западина*, *пахвова ділянка*, *пахвова порожнина*, *пахвова ямка*, *пахвове волосся*, *пахвовий трихомікоз* [8, с. 53, 86, 105, 327, 404, 659, 103, 558].

В «Анатомічному словнику-довіднику» К. А. Дюбенка однозначно лат. axillāris – *пахвовий*, inguinālis – *пахвинний*: *пахвова ділянка*, *пахвинна ділянка* (*права / ліва*), *пахвова ямка*, *бічна пахвинна ямка*, *пахвова артерія*, *пахвинні гілки* (*зовнішніх соромітних артерій*), *пахвова вена*, *пахвове лімфатичне сплетення*, *пахвові лімфатичні вузли*, *пахвинні лімфатичні вузли*, *пахвинна зв'язка*, *пахвинний канал*, *поверхневе пахвинне кільце*, *глибоке пахвинне кільце*, *пахвинний серп*, *пахвинний трикутник* [3, с. 78, 80, 81, 153, 178, 189, 202, 212, 216]. Те саме – в анатомічних словниках М. А. Нетлюха [5; 6].

У мовній діяльності лікарі, за невеликим винятком, серед різноманітних відповідників лат. inguinālis вживають слово *паховúй* (говорять тільки «*пáховий*»). В усній і писемній комунікації воно витіснило синонім *пахвинний*. Крім того, тут відбулася підміна слів: *пахвинний* вживають замість *пахвовий*, бо для лікарів, які завжди проводять паралелі з рос. терміносистемою, слово *пахвовий* – незбагненне, в рос. мові це – *подмышечный*, суржикова форма – «підм'язевий», тобто виходить повний нонсенс. Тому коли під час бесіди запитуєш у лікаря, де *паховий*, він показує на пахвину (пах), коли запитуєш, де

пахвинний – показує на пахву. Питаєш: «Що ж таке *пахва*, *пахвовий*?» – Розводить руками: не знаю (професор-патологоанатом, добре володіє літературною мовою, сам здивувався, що не знає своєї вузькоспеціальної норми). Або (розмова з професором-дерматологом-венерологом, який дуже добре володів укр. мовою): «Де *паховий*?» – Показує на пахвину (пах). «Де *пахвинний*?» – показує на пахву і, бачачи несхвальну реакцію, уточнює: «Це *підпахвинний*, *аксилярний*». Бувають інші варіанти: «*Пахвинний* – внизу, *паховий* – вгорі. Саме так. Можу показати в словнику» (професор-терапевт, який про себе каже: «Завжди розмовляю чистою українською мовою». Очевидно, у його свідомості існує слово *пахи*, від якого має утворюватися *паховий*). Щоправда, траплялися лікарі (переважно педіатри), які знають цю норму.

Як наслідок – в мові лікарів можуть співіснувати вислови *пахове кільце* і *пахвинна вена* (хоч в природі існує тільки *пахвинне* (*пахове*) *кільце* і *пахвова вена*). Крім того, вони не завжди розуміють, чому від іменника *пахи* утворюється прикметник *пахвовий*.

Подібне мені довелося спостерігати під час редагування посібника з акушерства, автори якого у другому варіанті у кількох місцях виправили *паховий* на *пахвинний*, а в усіх інших місцях залишили *паховий*. На запитання, чим зумовлені ці зміни, провідний автор відповів: «Щоб часом не сміялися анатоми – вони можуть закинути, що допущено помилку, бо йдеться про рос. *подмышечный*». Після цього авторові було пояснено його помилку, продемонстровано словникові статті – непорозуміння було усунено. Ця ситуація певною мірою є типовою.

Ще одна причина труднощів у вживанні слів *пахвинний*, *паховий* // *пахвовий* закладена вже в самій анатомії людини, адже існує ***пахвинна*** (***пахова***) *ділянка* і ***пахвова*** *ділянка*, *бічна* ***пахвинна*** *ямка* і ***пахвова*** *ямка*, ***пахвинні*** *лімфатичні вузли* і ***пахвові*** *лімфатичні вузли* тощо.

Отже, у комунікаціях лікарів значно ослаблена лексична норма у словах *пахва*, *пахвовий*, *пахвина*, *пахвинний*, що, очевидно, може спричинятись до непорозумінь. Анатоми про слова *пахвинний*, *паховий*, *пахвовий* говорять, що це складна філософська проблема, яку важко вирішити.

Але як би там не було, слово *паховий* бажано усунути з мови, бо воно розхитує сучасну терміносистему, є причиною виникнення зайвих частих непорозумінь або недоглядів.

Медичні працівники скоро погоджуються, коли в їхніх текстах усюди виправляєш *паховий* на *пахвинний*. В усній комунікації, стверджують вони, для уникання плутанини вживають латинські назви, іноді латинізм *аксилярний*: *аксилярна ділянка*.

Література

1. Галин М. Медичний латинсько-український словник / Під ред. проф. д-ра мед. Б. Матюшенка і д-ра В. Наливайка. Прага, 1926. XII + 304 с.

2. Галин М. Російсько-український медичний словник. Київ : Триада, 1994. XXVI + 186 с.; Те саме: Російсько-український медичний словник: Матеріяли до української медичної термінології. 1-ше вид. Київ, 1920. XVIII + 144 с.
3. Дюбенко К. А. Анатомічний українсько-латинсько-англійський словник-довідник. Київ : Довіра, 1997. 343 с.
4. Кисільов В. Ф. Медичний російсько-український словник. [Харків]: Державне видавництво України, 1928. 142 с.
5. Нетлюх М. А. Латинсько-український анатомічний словник (міжнародна та українська анатомічна номенклатура). Київ : Наук. думка, 1972. 288 с.
6. Нетлюх М. А. Українсько-латинський анатомічний словник. 2-ге вид., випр. Львів, 2000. 216 с. Те саме. 1-ше вид. 1995. 216 с.
7. Орфографічний словник українських медичних термінів / Уклад. Л. І. Петрух, І. М. Головко, О. Я. Томашевська. Львів : Видавнича спілка «Словник», 1993. 473 с.
8. Російсько-український словник наукової термінології. Біологія. Хімія. Медицина / С. П. Вассер, І. О. Дудка, В. І. Єрмоленко та ін.; Редактор-лексикограф Л. О. Симоненко. Київ : Наук. думка, 1996. 660 с.
9. Словарь української мови / Зібрала редакція журнала «Кіевская старина»; Упорядкував з додатком власного матеріялу Борис Грінченко. Т. I-IV. – Репринтне відтворення видання 1907-1909 рр. Київ : Лексикон, 1996.
10. Українсько-латинсько-анґлійський медичний тлумачний словник: Близько 33 000 термінів: У 2 т. Львів: Видавнича спілка «Словник», 1995. Т. І: А-К. XXXIX + 651 с.; Т. ІІ: Л-Я. 786 с.
11. Українсько-латинсько-російський медичний словник / Г. В. Казьєр, В. Г. Соколовський, Є. О. Февральов, П.П.Чернецький. Київ : Державне медичне видавництво УРСР, 1960. 487 с.
12. Усатенко О. К. Російсько-український словник медичної термінології. Київ : Наук. думка, 1996. 463 с.

THE USAGE OF SLENG IN FRENCH LANGUAGE

Юськів Х. А.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Every nation has its own culture and language. Language reflects the mentality, traditions and culture of the nation. All languages have changed over the centuries, owing to neologisms and borrowings. On the other hand, some words go out of use and disappear forever. Major changes are also taking place today, taking into account

technological progress, the development of communication and vocabulary, and the constant connection between different nations, peoples, groups of people. French is no exception.

There are two forms of language in each language: standard, or written, literary and spoken. In recent decades, there has been a tendency in the development of the French language, which is reflected in the fact that in their language the French from the most diverse sections of society are in daily communication, as in the official language. levels, and in informal situations, are widely used words and expressions of spoken style.

Along with the standardized literary language, there are many variants of spoken language that are different from those recorded in the dictionary (commonality, cant, jargon, slang, and more). To meet communication needs, different social groups invent their own language options.

Language is very sensitive to changes in politics, ideology, science, spiritual culture, so slang, as one of its components, is extremely fast undergoing change. The words of the youth vocabulary, as a rule, are not the basic, but secondary names of concepts, they are characterized by emotional and expressive color that precedes the attitude to the realities they call and from jocularly-ironic to grossly vulgar.

French youth vocabulary is the most open system in the national language. Its vocabulary is constantly updated not only by borrowing and expanding the meanings of used words, but also by the active processes of word formation (nominations, reduplications, word formation, lexicalization, abbreviations, etc.). The following are examples of slang constructions that are often used by the French in their daily communication.

Wine

It is logical that for wine in the wine country there are always slang words. But, as in the case of the Russian language, they are used only in relation to bad wine. Yes, you might be surprised, but there is also a crappy cheap swill here. And he is called le pinard, le picrate, le pive, as you like best. For good wine, the word le vin is used exclusively [1].

Money

Grandmothers, greens, lave, lavender, cabbage, crunches, blood – what words we could not think of for money. And the French are not far behind, in informal conversations calling argent, money – le fric, le pognon, le blé, la thune, des sous, pèze, l'oseille.

For us, whose vocabulary has long included the English word "freak," as a description of an eccentric person, this sounds strange. By the way, rich people are often called Richard here.

Work

Instead of the word travail, you can often hear le boulot, le taf, le job, la bosse. Did you hear the expression describing the life of the city dweller "Metro, Boulot, Dodo" (metro, work, sleep) [1]?

Clothing

In Paris, you can often hear the word fringues (almost a complete analogue of our “clothes”) instead of the word vêtements and, accordingly, se fringuer instead of s’habiller.

By the way, if suddenly on the street you were asked for clope, sèche or fags – do not worry, this is just a cigarette [1].

References

1. Республіка. URL: https://5respublika.com/kultura/slang-francais.html

QUELQUES REMARQUES SUR L’HISTOIRE DE LA LANGUE FRANÇAISE

Яцишин У. М.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Le français est une langue romane, c’est-à-dire une langue issue du latin vulgaire. Elle est parlée en France, ainsi qu’en Belgique, au Canada, au Luxembourg, en Suisse et dans 51 autres pays, principalement localisés en Afrique, ayant pour la plupart fait partie de l’ancien empire colonial français ainsi que la République démocratique du Congo, ancien Congo belge.

Issu de l’évolution du bas latin vers le gallo-roman au cours du premier millénaire de l-ère chrétienne, le français, langue royale, devient une langue juridique et administrative avec l’ordonnance de Villers-Cotterêts en 1539. Par la suite le français, toujours autour du noyau parisien, se diffusera en France, en Europe et dans le monde. S’ensuit une longue réforme de la langue promue par les académiciens, pour la régulariser et y réintroduire des vocables latins. Le français classique des XVI sciècle.

La langue française a cette particularité que son développement a été en partie l’œuvre de groupes intellectuels, comme la Pléiade, ou d’institutions, comme l’Académie française. C’est une langue dite «académique». Toutefois, l’usage garde ses droits et nombreux sont ceux qui malaxèrent cette langue vivante, au premier rang desquels Molière : on parle d’ailleurs de la «langue de Molière».

Devant la prolifération d’emprunts lexicaux à l’anglais, le gouvernement français tente de prendre des mesures pour protéger l’intégrité de la langue. Ainsi, le 7 janvier 1972, il promulgue le décret no 72-9 relatif à l’enrichissement de la langue française, prévoyant la création de commissions ministérielles de terminologie pour

l'enrichissement du vocabulaire français. La loi Toubon de 1994 procède de la même préoccupation. Son décret d'application de 1996 a mis en place un dispositif coordonné d'enrichissement de la langue française [1].

La Période moderne. L'histoire de la langue depuis le XVIe siècle est restée le domaine des historiens de la littérature. Elle se limite donc à la langue littéraire, et non pas même au développement de cette langue, mais aux caractères particuliers qu'elle revêt chez un auteur ou dans un groupe d'écrivains. Enfin, elle dépasse rarement ce qu'il y a de moins profond dans une langue, mais qui est aussi le plus immédiatement utile à l'intelligence d'une œuvre : le vocabulaire ; ce que nous connaissons le mieux de la langue française depuis le XVIe siècle, c'est le lexique, ou plutôt l'usage lexical de quelques auteurs [2].

Même si la langue française est maintenant définie par des dictionnaires et des grammaires, elle continue d'évoluer. De vieux mots cessent d'être utilisés, d'autres sont créés pour décrire de nouvelles réalités [3].

Référence

1. Histoire de la langue française. URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/Histoire_de_la_langue_fran%C3%A7aise
2. Langue française : son origine et son évolution depuis le temps des Gaulois. URL: https://www.france-pittoresque.com/spip.php?article5097
3. Qui a inventé la langue française? URL: http://www.yoopa.ca/activites-et-loisirs/livres-musique-et-cinema/qui-invente-la-langue-francaise

СПЕЦИФІКА ПЕРЕНОСНИХ ЗНАЧЕНЬ НІМЕЦЬКИХ ІМЕННИКІВ-КОМПОЗИТІВ

Яцюк І. Я.
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
німецької філології та методики навчання німецької мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Якщо пряме значення безпосередньо називає конкретний предмет, явище, дію, процес, тощо, то переносне значення, як відомо – це засіб вторинної номінації, який також іменує сегмент навколишньої дійсності, її певну особливість чи характеристику, однак робить це опосередковано, через пряме значення [2, с. 191]. Це означає, що відповідна лексема на основі метафоричного чи метонімічного переносу або епідигматичних відношень починає використовуватися на позначення іншого об'єкта чи поняття, набуваючи при

цьому нового, до цього часу не притаманного їй значення і розширюючи тим самим свій семантичний обсяг. Це нове значення слова, яке виникло на основі вказаних переносів чи зв'язків і є його переносним значенням.

Вивчення, опис і аналіз переносних значень не лише поглиблюють знання про системно-структурні зв'язки певної мови, особливості функціонування її лексико-семантичної системи, але й конкретизують уявлення про спосіб мислення відповідного мовного соціуму, шляхи відображення ним навколишньої дійсності і її концептуалізації, а звідси – і уявлення про формування його мовної та концептуальної картин світу, їх основні аспекти та специфіку.

Цікавим матеріалом для дослідження у цьому плані є німецькі складені іменники з переносним значенням, специфіка яких, серед іншого, зумовлюється також і тим, що вони є похідними одиницями не лише з точки зору семантики, а й морфології.

Однією з помітних характерних особливостей цієї групи лексем з переносним значенням, яка, на нашу думку, частково детермінується їх морфологічною структурою, є те, що нерідко саме визначальне слово (Bestimmungswort) відіграє провідну роль у набутті ними переносного значення, напр., *Geisterfahrer* – водій, який їде зустрічною смугою, *Faustregel* – емпіричне, приблизне правило, *Schnapsidee* – нерозсудлива, нерозумна ідея, думка, *Warmduscher* – слабак (людина, яка надає перевагу теплому душу) і т.д.

Аналіз переносних значень німецьких іменників-композитів показує, що при їх формуванні провідну роль часто відіграють згадані вище епідигматичні відношення, тобто асоціативно-деривaційні зв'язки між лексемами на основі їх форми і змісту. При цьому переносне значення слова не генерується із прямого, не мотивується ним, а виникає лише на основі згаданих вище зв'язків. Так, напр., переносні значення лексем *Goldgrube* – щось, що тривалий час приносить високі доходи, пряме значення – золотокопальня чи *Lauffeuer* у виразі *wie ein Lauffeuer* «дуже швидко, блискавично», пряме значення – біглий вогонь, не розвинулися із їх початкового значення, а сформувалося на основі асоціативних уявлень. Таке ж твердження, з нашої точки зору, є правильним і щодо багатьох інших складених німецьких іменників, які виражають певне значення засобами вторинної номінації, напр., *Rohrkrepierer* (провал, невдала ідея чи дія, пряме значення – куля або снаряд, які розірвалися в стволі), *Wadenbeißer* (агресивна людина, яка без страху нападає на сильнішу за себе, пряме значення – невеликий агресивний собака), *Versuchsballon* (пробна куля, пряме значення – метеорологічна куля-зонд для здійснення замірів), *Knalltüte* (людина, яка чинить дурниці і тим самим сердить інших, пряме значення – невеликий пластиковий / паперовий пакет, наповнений повітрям подібно до повітряної кульки, який від удару тріскається з характерним ляскаючим звуком, подібним до звуку пострілу) і т.д.

Через переносні значення німецьких складених іменників, як і загалом лексем такого роду в будь-якій мові, найбільш яскраво реалізуються не лише особливості національного світосприйняття і мислення, але й національна специфіка семантики, той семантичний «ореол», яким «огорнуте» відповідне слово, і який у повній мірі сприймає і у всіх його відтінках і конотативних нюансах розуміє здебільшого тільки носій мови, подібно до того, як носії української мови як рідної сприймають і розуміють напр., переносні значення слів «реп'ях», «бджола», «трутень». Чітке національне забарвлення семантики таких слів зумовлює часту відсутність лексичного відповідника в іншій мові, через що їх доводиться перекладати одиницями синтаксичного рівня, тобто словосполученнями або описовими реченнями, напр., *Salamitaktik* (тактика «салямі») – тактика досягнення політичних цілей шляхом висування поступових вимог і спроб досягти покрокових поступок, *Orchideenfach* (орхідейна спеціальність) – незвична, рідкісна навчальна спеціальність, яку вивчає невелика кількість студентів, *Ostalgie* (остальгія) – ностальгія за повсякденним життям у колишній соціалістичній НДР, яка дотепер проявляється у частини мешканців Східної Німеччини, *Montagsauto* (понеділковий автомобіль) – новий автомобіль з технічними дефектами і т.д.

Національна маркованість семантики переносних значень, як уже згадувалося вище, значною мірою визначає також специфіку мовної і концептуальної картин світу тієї чи іншої мовної спільноти, в яких найбільш повно синтезуються і узагальнюються всі уявлення носіїв мови про навколишню дійсність і її реалії. Тому детальне вивчення ролі переносних значень німецьких іменникових композитів у формуванні цих особливостей, їх впливу на структуру мовної і концептуальної картин світу, а також дослідження механізмів їх формування є, на нашу думку, подальшими перспективними напрямками наукових студій цього аспекту семантики.

Література

1. Корнилов О. А. Языковые картины мира как производные национальных менталитетов. Москва : ЧеКо, 2003. 348 с.
2. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів освіти. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. 368 с. (Альма-матер).
3. Мовні і концептуальні картини світу: [зб. наук. праць / відп. ред. А.Д. Бєлова та ін.]. Вип. 56. Ч. 1. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2017. 512 с.
4. Wort der Woche. URL: https://www.dw.com/de/deutsch-lernen/wort-der-woche/s-9031

КОНЦЕПТ «LÜGE» В НІМЕЦЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Ящик Н. Р.
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
німецької філології та методики навчання німецької мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

У сучасних лінгвістичних студіях особливо актуальним є антропоцентричний напрям дослідження мовних явищ, як відображень етнокультурної специфіки суспільства. Вивчення концептів наближає науковців до розуміння мовної картини світу кожного народу та методів її репрезентація лінгвістичними засобами. Одним із універсальних концептів є ОБМАН, адже здатність людини прикрашати висловлювання неправдивими фактами або видавати вигадану інформацію за дійсність, притаманна усім мовним спільнотам. У лінгвістиці концепт ОБМАН розглядається з декількох перспектив: з точки зору загальної семіотики, як предмет вивчення прагматики та теорії мовленнєвих актів, у межах лексичної семантики та когнітивної лінгвістики. Відповідно основними аспектами дослідження є:

– Лексико-семантичний – визначення лексем, словосполучень, фразеологічних одиниць, які вербалізують концепт LÜGE;

– Прагматичний – прагне встановити, як з допомогою мови можна передавати неправдиву інформацію;

– Психолінгвістичний – розглядає мову інструментом влади, засобом маніпуляції думками та діями людей.

Вивченням концепту ОБМАН займалися вітчизняні та зарубіжні науковці, представники різних лінгвістичних напрямів: когнітивної лінгвістики і концептуального аналізу М. М. Болдирєва, Е. С. Кубрякова, З. Д. Попова, І. А. Стерніна, А. М. Приходько; дослідження мовної картини світу Н. Д. Арутюнова, А. Вежбицька, В. А. Маслова, О. О. Селіванова; фразеології і когнітивної теорії метафори Е. В. Бабаєва, Д. О. Добровольський, В. Н. Телія; психолінгвістики Є. І. Морозова, A. Cruse, P. Ekman.

Не зважаючи на велику кількість робіт, присвячених вказаній тематиці, концепт LÜGE в німецькому політичному дискурсі ще не був предметом ґрунтовних дослідження. Актуальність роботи полягає в тому, що оперування неправдивою інформацією в політичній сфері набагато критичніше сприймається в суспільстві як обман в особистому житті, тому встановлення специфіки функціонування вказаного концепту в політичних промовах має вагоме значення для когнітивної лінгвістики. Матеріалом дослідження стали 150 фрагментів з промов німецьких політиків. Джерелом досліджуваного матеріалу, на основі якого зроблений аналіз концепту LÜGE в німецькій мові, є

лінгвістичний корпус DWDS – цифровий словник німецької мови XX ст. Академії Наук (Берлін, Німеччина) [16]. Корпус текстів, національний корпус, текстовий корпус національної мови – це систематизоване, структуроване, програмно оброблене зібрання репрезентативних текстів природної мови різних варіантів та форм її існування [5, 36]. Цифровий словник німецької мови укладений на основі шеститомного словника сучасної німецької мови та пов'язаний з текстовими та словниковими ресурсами, він дає користувачеві широкий спектр інформації про форму, використання та значення ключових слів.

Під час опрацювання промов німецьких політиків встановлено, що основним джерелом неправдивої інформації є політична сфера, певні історичні події та мас-медіа. Фальшування інформації, наклепи та обман завжди приписують політичним діячам у боротьбі проти опонентів та відстоюванні своїх позицій, тому переважання цієї сфери є закономірним: *Die Lüge in der Politik ist ja nun keineswegs ein neuer Hut (Joachim Gauck, 20.01.2017); Sie überziehen Europa mit einer Kampagne der Angst, Lügen und Halbwahrheiten mit dem Ziel, grundlegende Linien der Politik neu zu ziehen (Michael Roth, 29.11.2016) Die gefährlichste Umkehrung des Herrschaftsverhältnisses von Politik und Rhetorik ist dabei nicht etwa die gemeine Lüge (Maizière, 10.09.2007).*

До історичних подій належить:

1. період націонал-соціалістичної диктатури: *Für viele Menschen in aller Welt war das die Sprache des Aggressors gewesen, die Sprache der Lüge und des Hasses, der Propaganda und der Unmenschlichkeit (Johannes Rau, 27.06.2003);*

2. період Німецької Демократичної Республіки: *Wenn diese Lüge, die uns damals in der DDR immer wieder einzubleuen versucht wurde, wenn diese propagandistische Behauptung heute, wiederholt wird, dann ist das eine dreiste Unverschämtheit (Wolfgang Thierse, 13.08.2001)* Особливо часто в промовах згадується Соціалістична єдина партія Німеччини: *Auch das SED-System selbst fußte auf einem alles durchdringenden Leben in Lüge (Angela Merkel, 08.05.2009).*

Засоби масової інформації є джерелом передання новин та фактів, однак у німецькому суспільстві існують сумніви щодо достовірності цієї інформації: *Sie haben gelernt, dass man nicht nur mit Schlagzeilen, sondern auch mit Bildern lügen kann ... (Johannes Rau, 12.05.2004); Lügen, Hass und Hetze können sich im Internet genauso schnell verbreiten wie neue Videos zum Hashtag Mannequin Challenge (Monika Grütters, 07.02.2017).*

Сфера суспільного життя, яка протиставляється політиці, історії та мас-медія є мистецтво, оскільки воно слугує засобом виявлення обману: *Kunst ist eine Lüge, die uns die Wahrheit begreifen lehrt (Monika Grütters, 06.05.2017)* та *Kunst ist Magie, befreit von der Lüge, Wahrheit zu sein (Norbert Lammert, 25.05.2012).*

Одною з основних тем в німецькому політичному дискурсі є проблема сприйняття правди та не правди. Суспільство, яке кожний день зустрічається з великою масою інформації втрачає здатність розрізняти достовірні факти від вигаданих: *Immer größere Bevölkerungsschichten seien aus Widerwillen gegen die da*

oben"bereit, Tatsachen zu ignorieren und Lügen zu akzeptieren (Joachim Gauck, 20.01.2017); Wie schaffen wir da wieder Räume für Vernunft – wo nicht einer dem anderen sagt, was er zu denken hat, sondern wo man sich zuhört, wo jeder seine Interessen offenlegen kann, wo man aber auch Fakt von Lüge trennen kann? (Frank-Walter Steinmeier, 19.12.2016).

У багатьох промовах політики протиставляють брехню та правду, з метою підкреслити вагомість останньої та недопустимість поширення вигаданих фактів: *Es gibt keinen wirklichen Kompromiss zwischen der Lüge und der Wahrheit, zwischen dem Recht und dem Unrecht (Joachim Gauck, 16.09.2014), Eine halbe Wahrheit ist oft schlimmer als eine ganze Lüge (Johannes Rau, 05.06.2004).*

На основі аналізу частин мови, з якими корелює слово *Lüge* в політичних промовах, можемо зробити висновок, що ОБМАН може бути зухвалим (*dreist*), свідомим (*bewusst*), вимушеним (*gezwungen*), підлим (*gemein*), особливим (*ganz besonders*) та офіційним (*offiziell*), від нього ми можемо страждати (*leiden*), когось звинуватити в брехні (*bezichtigen*), але вона обов'язково має бути покараною (*strafen*). Концепт *LÜGE* вербалізується іменниками: *Verschleierung, Totalfiktion, Täuschung, Fälschung, Vertuschen, Unrecht, Halbwahrheit, Verblendung* та пов'язаний з негативними явищами: *Meinungsterror, Willkür, Unterdrückung, Angst, Hass, Hetze, Rassismus.* Існують різні форми передачі неправдивих фактів: *Geschichte, Legende, Mythos, Erzählung.*

Проаналізувавши фрагменти текстів, які містять концепт LÜGE, ми прийшли до висновку, що характерними когнітивними ознаками ОБМАНУ є його актуалізація в політичній, історичній, медійній, культурній сферах та відображення сприйняття брехні, власне вміння розрізнити достовірні та вигадані факти. У німецькому політичному дискурсі це поняття корелює з морально-етичними уявленнями німців, тому для його вираження використовуються різні лексичні засоби.

Література

1. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека. Москва : Языки русской культуры, 1999. 896 с.
2. Бабаева Е. В. Лингвокультурологические характеристики русской и немецкой аксиологических картин мира: автореф. дис. д-ра филол.наук. Москва, 2004. 40 с.
3. Болдырев Н. Н. Концепт и значение слова. *Методологические проблемы когнитивной лингвистики: Научное издание.* Воронежский государственный университет. 2001. С. 25–35.
4. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание. Москва, 1996. 416 с.
5. Демська-Кульчицька О. М. Що таке корпус текстів? *Культура слова.* 2004. № 64б. С. 36.
6. Кубрякова Е. С. Концепт. Концептуализация. Москва : Филологическ. ф–т МГУ, 1996. С. 90–94

7. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика : учебное пособие. Минск : Тетра Системс, 2004. 256 с.
8. Морозова Е. И. Активизация концепта ложь в дискурсе. *Вісник Харківськ. нац. ун-ту ім. В. Каразіна.* Харків, 2006. № 725. С. 13–16.
9. Попова З. Д., Стернин И. А. Когнитивная лингвистика. Москва : АСТ: Восток Запад, 2007. 314 с.
10. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.
11. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
12. Стернин И. А. Методика исследования структуры концепта. *Методологические проблемы когнитивной лингвистики: Научное издание.* Воронежский государственный университет, 2001. С. 58–65.
13. Телия В. Н. Русская фразеология: Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспект. Москва : Школа «Языки рус. культуры», 1996. 288 с.
14. Cruse A. Meaning in Language. An Introduction to Semantics and Pragmatics. Oxford : Oxford University Press, 2000. 424 p.
15. Das Digitale Wörterbuch der deutschen Sprache des 20. Jahrhunderts. URL : http://www.dwds.de/ (28.02.2020)
16. Dobrovol'skij D. Phraseologie und sprachliches Weltbild. Vorarbeiten zum Thesaurus der deutschen Idiomatik. *Deutsche Phraseologie in Sprachsystem und Sprachverwendung.* Wien : edition Praesens, 1992. S. 171–195.
17. Eckman P. Basic Emotions. *The Handbook of Cognition and Emotion*. Sussex : John Wiley & Sons, Ltd, 1999. P. 45–60.

НАПРЯМ 2

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЧИННИК У ВИМІРІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

CULTURAL NEIGHBOURS: ENGLISH AND FRENCH MUTUAL INFLUENCE ON THEIR CULTURAL AND EDUCATIONAL LIVES

Абрамович І. А.
студент факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

English and French are among the most recognizable languages in the entire world. As we all know, English is the global language. If you possess at least the pre-intermediate knowledge of English, you have got the whole world waiting for you to explore. That is quite true, without any exaggeration, as English has been named the world communicating language, due to Britain's immense influence on World history during the times of colonization and the mighty British Empire.

French, however, as well is widely recognized in the global arena, as it is regarded as the language of love thanks to its euphony, one of the primary languages that initiated the complex process of conducting international relations, the language of world postal services, and most importantly – the language that facilitates the learning process for other similar languages that belong to the Roman family, in particular Spanish, Italian, Portuguese, Romanian etc.

People not only from European continent, but North and South America, Asia constantly express rigorous desire to acquire fluency in those two languages. And no doubt it happens as the world is open to those who are willing to learn, cooperate and what's really important socialize with miscellaneous groups of people that represent different nationalities and come from various backgrounds. Let us dive deeper into discovering how English influences French in cultural aspect and vice versa in order

to enrich our outlook and find out more interesting facts and patterns regarding those two languages.

First of all, let us begin with determining the geographical position of Britain and France. They are literally situated almost face-to-face with each other, separated only by small strait (in the thinnest place) of quite the wide English Channel or La Manche in French interpretation. They are very close neighbours. The distance is only 41.8 km from French Calais to English Dover to be precise. And that fact alone is quite a strong affirmation that the two countries must share some similar values whether cultural, diplomatic or both at once, or even more.

I am strongly convinced that the most common and perhaps even close-to-identical feature in the present case is the lexicon or as we often say – the vocabulary. English is present almost in every state of the world in many spheres of public life whether in educational sphere, diplomacy, international relations and so on.

«Franglais» is more familiar to Britain as French was once the official language in England for about 450 years. Therefore, over 45% of English lexicon is derived from French. Plus, there are French words that English-speaking people use with no domestication and translation. For instance: menu, aperitif, café (a type of restaurant), picnic, salade, soupe, omelette, bon appétit, hors d'œuvre, restaurant; avant-garde, art nouveau, bourgeois, brunette, chauffeur, genre, déjà vu, eau de cologne(toilette), souvenir, au pair etc. [1]

Moreover, there are identical suffixes. A number of these come from Latin. These include:

-ation. Examples: nation/la nation; information/l'information; determination/la détermination; innovation/l'innovation; formation/la formation

-tion. Examples: acceleration/l'accélération; attention/l'attention; solution/la solution; affection/l'affection; position/la position

-ssion. Examples: mission/une mission; passion/la passion; recession/la récession; obsession/l'obsession; expression/l'expression; permission/la permission.

-able. Examples: capable/capable; table/la table; adorable/adorable; adaptable/adaptable; impeccable/impeccable.

-isme. Examples: Impressionism/l'impressionnisme; racism/le racisme; cubism/le cubisme

-if/ive. Examples: furtive/furtif/furtive; creative/créatif/creative; active/actif/active; effective/effectif/effective; evasive/évasif/evasive [1]

Given how much French has influenced English, you wouldn't think that some words going the other way would be newsworthy. And it might be easier to accept if French were adopting an equal amount of words from several languages. What misleads some people is that most new foreign words are of English origin, and this transfer is one-sided. Indeed, French language purists have not fully accepted that yet [3].

French people have always treasured their language as they feel that with globalization and emergence of new powerful economies, the significance of French

starts to deteriorate. Still, in my opinion, there is absolutely nothing to worry about, as it is simply the matter of preference which language to become competent in, and a lot people use French in business and other. That's why there's a popular stereotype that most French people want foreigners and simply tourists to hold a basic level of French to communicate with them. However, youth is always ambitious and is the main driving force everywhere; they are to decide what is best for their future and they evidently require competence in English; they express will for Ministry of Education to provide full English language courses in French educational institutions. There's even the list of English words used and some made up by French youth: bug, buzz, fashion, fooding (love of food), people (celebrities), standing ovation, week-end, look and another 10,000 English-derived words. [2] 10,000 is the enormous number that obviously steadily finds its application in spheres of French institutions, organizations and simply daily life.

British nationals and English language native speakers choose to learn French because of the France's outstanding cultural heritage. Plus, it was mentioned that French is one of the world's most spoken languages, it's generally referred to as the language of love (la langue d'amour), it has got obviously distinct pronunciation rules, but that is what makes it so euphonious. Besides, as it was mentioned earlier, almost half of modern English words are French derivatives. That fact of relative proximity alone makes you curious to investigate the language of the close neighbour. So similar yet so distinctly different.

French people, either schoolchildren or adults, find learning English useful for their future profession and career. Globalization influences every sphere of human life, and English, being the language of international communication, obviously gains more and more significance not even with every year but day by day.

Referring to the similarities in the lifestyle, it is quite diverse in both Britain and France. The sense of humour, the music, film industry, privacy approaches, cuisine, the attitude towards politics etc. are unique and distinct. But that is more than alright, in fact it is marvelous because the different habits, features, peculiarities are what unite us, make us value our culture and express tolerant and respectful attitude towards others and seek new and perhaps better ways for further cooperation.

It is suitable to summarize that French people and British nation have a long history that united them, stopped them from seeing eye-to-eye at some point, but definitely strengthened the bonds the two powerful states share. There are lots of people from UK and France that joke about their love-hate relationship, but let us not forget that we live in times when partnership in every aspect and sphere is valued far more than competition or discord. French people should not fear for their language, as it will continue to retain its power in Europe and in the world. What is of significant importance is that both countries are European, so they share similar values that European countries share: liberty, freedom of speech, democracy, equality, rule of law and of course great historical roots.

Література

1. 101 French Words You Regularly Use in English. 2019. URL: https://frenchtogether.com/french-words-in-english/
2. Franglais row: Is the English language conquering France? 2013. URL: https://www.bbc.com/news/magazine-22607506
3. The Franglais Controversy: The English Words Used in French and When It's Okay to Use Them/ URL: https://www.fluentu.com/blog/french/english-words-used-in-french/

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Базилевська Т. М.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Часто у світі зростає потреба у висококваліфікованих спеціалістах, підвищуються вимоги до інтелектуальної підготовки кадрів, відбуваються зміни у співвідношенні сфер людської діяльності, укріплюються політичні, економічні та культурні зв'язки між країнами. За таких обставин перед особистістю дедалі частіше виникає потреба у здобутті нових знань для того, щоб відповідати вимогам сучасності, або навіть постає необхідність у зміні своєї професійної діяльності. Якщо до недавнього часу першочерговим та основним завданням методики навчання іноземних мов вважали формування комунікативних навичок, то нині метою стає оволодіння культурологічною компетенцією на основі сформованих комунікативних навичок.

Багато вчених приділяють велику увагу культурологічному підходу до навчання. Один із них, а саме, В. А. Сластьонін визначає важливість культурологічного підходу до формування всього змісту освіти, тому що для нього гуманітарна культура «є упорядкована сукупність загальнолюдських ідей, ціннісні орієнтації та якості особистості, універсальні способи пізнання та гуманістичні технології професійної діяльності» [1].

Варто зазначити, що теоретичне підґрунтя культурологічного підходу до навчання складає культурно-історична теорія розвитку людини, яку ще в 30-х роках минулого століття розробив Л. С. Виготський. За Л. С. Виготським, будь-яка психічна функція в розвитку людини з'являється двічі: спочатку як діяльність колективна, соціальна, тобто як функція інтерпсихічна; другий раз –

як діяльність індивідуальна, як внутрішній спосіб мислення, як функція інтрапсихічна [1].

Культурологічний підхід передбачає осмислення культурної динаміки розвитку людства як поліфонії ціннісно значущих норм буття людської спільноти, способів її життя, смислів і структури картин світу, принципів поведінки людей, які складаються в реальному історичному просторі та часі й відображають неповторний соціально-культурний досвід існування спільноти.

Згідно з комунікативно-культурологічною концепцією навчання, культурологічний підхід до вивчення іноземних мов здійснюється на основі сформованих мовленнєвих навичок. Навчальні матеріали, розмовні теми повинні розкривати культуру як глобальне явище, інтегрувати різні галузі наукового пізнання, й, таким чином, розвивати когнітивні якості особистості, гуманістичне мислення, підвищувати естетичну культуру та сприяти духовному удосконаленню особистості. Сформована комунікативно-культурологічна компетенція постає необхідною умовою для соціальної адаптації особистості в полікультурній спільноті [2].

Пріоритетне ставлення до культурологічного аспекту вивчення іноземних мов допоможе особистості соціалізуватися, тобто долучитися до соціальної практики, набути потрібних якостей та реалізувати свій потенціал в умовах зростаючих економічних і політичних контактів із зарубіжними країнами [2].

Висновок. Отже, ми можемо сказати, що проблема використання культурологічного підходу в навчанні є актуальною в теоретичному і практичному плані як відображення вимог сучасного соціокультурного розвитку суспільства. Необхідно розуміти те, що ефективність процесу формування готовності майбутнього учасника міжкультурної комунікації може бути досягнута в результаті безпосереднього спілкування з носіями мови.

Література

1. Культурологічний підхід до навчання іноземної мови. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/10.pdf
2. Зайцева Л. С. Культурологічний підхід до вивчення іноземної мови. URL: http://www.rusnauka.com/4_SND_2011/Pedagogica/4_79515.doc.htm
3. Басай Н. П. Реалізація культурологічного підходу через діалог культур у змісті навчального посібника електронного курсу «Німецькомовні країни». URL: http://lib.iitta.gov.ua/714759/1/Басай2016_2_6.pdf
4. Теличко Н. В. Зміст навчання іноземної мови з використанням культурологічного підходу. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/6038/1/ЗМІСТ%20НАВЧАННЯ%20ІНОЗЕМНОЇ%20МОВИ%203%20ВИКОРИСТАННЯМ%20КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО%20ПІДХОДУ.pdf

ФРАНЦУЗЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ЯК РЕЗУЛЬТАТ МОВНИХ КОНТАКТІВ

Білик О. М.
студентка факультету іноземних мов
кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

У сучасній лінгвістиці остаточно не вирішене питання щодо самого терміна «мовний контакт», а також щодо його зв'язку із запозиченнями. З огляду на таку постановку питання, варто відзначити, що причини запозичень як результат мовних контактів різних мов ще й досі ґрунтовно не висвітлені.

Процес запозичення відбувається переважно внаслідок політичних та мовно-культурних контактів соціумів. Англійська мова за всю історію свого розвитку запозичила велику кількість слів із різних мов, але найбільша частка запозичень припадає на французьку мову, оскільки протягом своєї історії Англія тісно контактувала із Францією.

Мовний контакт – це мовне спілкування між двома мовними колективами. Мовний контакт може відбуватися між трьома та більше мовними колективами. Але лінгвістичні описи багатомовних контактів переважно зводяться до опису контакту між двома мовами [2, с. 32].

Контактування англійської та французької мов розпочалося у Давній період розвитку англійської мови (450-1150 роки): з Норманського завоювання Англії в 1066 році. Саме тоді відбувалося найактивніше мовне спілкування між двома мовними колективами – франкомовним (норманами) та англомовним (англійцями). У цей період французька мова була мовою вищого класу. Нижчий же клас продовжував розмовляти англійською мовою [1, с. 25].

Чимало французьких запозичень потрапило до англійської мови в XX ст. Швидше за все це пов' язано з розвитком науки, техніки, а також зі світовими війнами [12, с. 26]. Але вже у 60-70 роки XX ст. французькі запозичення не займають провідного місця в англійській мові, а у 80-ті роки їхня кількість скоротилася ще більше.

Процес запозичення в англійській мові не припиняється. Цьому сприяє глобалізація суспільства та культурні обміни між англомовними та франкомовними країнами. Проте, порівняно з попередніми століттями, на сучасному етапі свого розвитку англійська мова запозичує невелику кількість слів з інших мов, у тому числі й з французької. Це пояснюється тим, що англійська мова поступово перетворилася на мову-донора. Вона мала достатні ресурси, щоб стати головним джерелом поповнення словникового складу різних європейських мов.

Існували різні причини, чому англійська мова запозичувала французькі слова. Однією з причин запозичення французьких слів англійською мовою була необхідність «назвати нові предмети або поняття», які проникли в життя англійського суспільства із франкомовних територій. Таким чином, до англійської мови з французької в XIX ст. потрапило слово saxophone, що походить від прізвища бельгійського майстра музичних інструментів Адольфа Сакса, який у 1842 році сконструював перший саксофон. Новий музичний інструмент потрапив до Англії, а разом із ним до лексичного словника англійської мови потрапило і нове слово французького походження saxophone.

Ще одним прикладом може слугувати французький вираз nouvelle cuisine, запозичений англійською мовою в 70-х роках XX ст. Nouvelle cuisine – стиль приготування здорової їжі, який створила група французьких шеф-кухарів у 70-х роках XX ст. У словнику сучасної англійської мови подається таке значення цього виразу: «a style of cooking from France where simple and healthy food is served in an attractive way, usually in small amounts on a big plate / французький стиль приготування їжі, в якому проста та здорова їжа красиво оформлюється та подається на великій тарілці у малій кількості. Як бачимо, разом із новим стилем приготування їжі англійці запозичили і французький вираз "nouvelle cuisine" [3, с. 15].

Вищезазначені приклади свідчать про те, що англійська мова запозичувала слова саме французького походження. Але існують випадки, коли англійська мова запозичувала слова з інших мов, а французька мова виступала посередником в цьому процесі. Так, через французьку мову до англійської потрапили слова латинського, італійського, португальського походження. Наприклад, англійське слово gouache італійського походження, але потрапило до англійської мови через французьку у XIX ст. Разом з тим слово gouache було запозичене англійською мовою із французьким написанням та французькою вимовою.

Існують і такі випадки, коли запозичене французьке слово додавалося до вже існуючого в словниковому складі англійської мови. Запозичене слово може мати схоже, але не тотожне значення з уже існуючими в мові словами. Воно може мати новий відтінок значення або інше емоційне забарвлення. Такий тип запозичення сприяє збільшенню кількості синонімів та збагачує виражальні засоби мови. Як приклад такого типу запозичення можна навести дієслово to adore, яке було запозичене англійською мовою з французької на початку XIУ ст. У словниковому складі англійської мови вже існували слова зі схожим значенням: to like та to love. Але запозичене слово to adore набуло дещо іншого значення «обожнювати», тоді як слово to like означає «подобатися», а дієслово to love – «кохати, любити».

Ще одним прикладом вищезгаданого типу запозичення може слугувати слово genre, яке потрапило з французької мови до англійської у XУШ ст. Це слово додалося до вже існуючих в англійській мові слів kind «сорт, різновид»,

sort «рід, вид, сорт», type «тип, рід, клас», variety «вид, різновид». Але слово genre набуло в англійській мові дещо іншого значення і стало означати «жанр» [1, с. 10].

Отже, запозичення французьких слів англійською мовою – це тривалий процес, пов'язаний з тісними контактами Англії та Франції. Дослідники виділяють три основні періоди запозичення французьких слів англійською мовою: давньоанглійський період, середньоанглійський період та новоанглійський період (або період сучасної англійської мови). На сучасному етапі розвитку англійської мови французькі слова продовжують запозичуватися англійською мовою, проте не так активно й продуктивно. Завдяки словам, які вона англійська мова запозичила раніше, на сьогоднішні вона має достатньо ресурсів, щоб самій виступати в ролі мови-донора.

Література

1. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування. Київ : АртЕк, 2000. 192 с.
2. Найда Т. І., Молдованов М. І., Сидорова Г. М. Сучасний діловий документ. Зразки найважливіших документів українською мовою. Київ : Технік, 1992. 399 с.
3. Олійник О. Б. Мова офіційних документів. Київ, 2002.
4. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів [за ред. С. П. Бибик, І. Л. Михно, Л. О. Пустовіт, Г. М. Сюта]. Київ : Довіра, 1997. 394 с.

ОСОБЛИВОСТІ ЛІНГВОКОГНІТИВНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Боднар І. М.
кандидат філологічних наук,
асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів
факультету іноземних мов
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна

Сучасні лінгвістичні дослідження характеризуються тісним зв'язком з когнітивістикою та культурологією. Увага вчених, що працюють в напрямку когнітивної лінгвістики (Дж. Лакофф, Ч. Філлмор, М. Джонсон, Р. Лангакер, Л. Талмі, О. Кубрякова та ін.) сконцентрована на проблемах мовної свідомості та виявленні зв'язку між її складовими одиницями, оскільки будь-який компонент безпосередньо чи опосередковано пов'язаний з іншими елементами на основі певної ієрархії актуальних для носія певної мови ознак. Таким чином,

етнокультурна специфіка семантики обумовлена етнокультурною специфікою лексики даної мови. Лінгвокультурне дослідження може пояснити наявність або відсутність у лінгвокультурі певних концептуальних ознак, та, відповідно, їхніх слів-актуалізаторів – у мові [1, с. 35].

Використання знань етнокультурного характеру має важливе значення на різних етапах вивченні іноземної мови, адже пояснити вживання мовних одиниць неможливо без урахування культурно-етимологічного компонента, розуміння ментальності носіїв мови.

Намагаючись з'ясувати, як працює мова, одночасно з'ясовуємо, як працює мислення, які асоціативні зв'язки поєднують одиницю мови і одиницю мислення (концепт), на рівні підсвідомого відчуваємо, як відбуваються інші когнітивні процеси. Як зазначає А. Річардс [2, с. 47], мова – це велике мистецтво, і водночас велика таємниця людського буття. В словах як номінативних одиницях мови зберігаються певні знання про дійсність, достатні для того, щоб ідентифікувати позначувані словами реальні або ідеальні сутності [3, с. 120, 4, с. 9].

Зв'язок між пізнавальними процесами та їхнє вираженням мовними засобами забезпечують концепти, зокрема через свою здатність демонструвати процеси культурної еволюції, в яких актуалізуються найбільш значимі для певної епохи національно марковані елементи. Концепт також сприяє виявленню закономірностей у розвитку колективного підсвідомого, та розпізнанню цього підсвідомого у різних культурах і в різні проміжки часу.

У процесі вивчення англійської мови як іноземної з'являється необхідність з'ясувати лінгвокультурний фактор виникнення та вживання лексичних одиниць. Системний підхід до вивчення концептів викликає необхідність виявлення прихованих закономірностей та глибинних парадигматичних зв'язків між одиницями мови як їх актуалізаторами.

Наприклад, при вивченні лексики до теми *Education – Освіта* у процесі навчання англійської, натрапляємо на такі лексичні одиниці, як *disciplinarian, n, pedant, n, pedantic, adj, disciplinarian, adj, bluestoking, bookworm, book-minded, egghead, waling encyclopedia, wordspinner*. Умовно їх можна об'єднати у концепт ЛЮДИНА, ЯКА ДОТРИМУЄТЬСЯ ПРАВИЛ. Репрезентантами цього концепту є спільнокореневі іменники та прикметники, без широко вираженої полісемії. Варто відзначити, що *pedant* має асоціативний зв'язок зі сферою освіти через свою етимологію. У Середньоанглійському періоді мови *pedant* було альтернативою латинському *paedagogue* – вчитель, керівник школи. Проте з часом латинське запозичення вкорінилося в мові, а *pedant, n* та *pedantic, adj* стали стосуватися *особи, котра забагато уваги приділяє незначним деталям у навчальному процесі* та *особи, котра покладається на книжкові знання радше ніж на здоровий глузд* [5]. Із словникового тлумачення розуміємо, що *pedant, n* та *pedantic, adj* актуалізують як позитивну, так і негативно-саркастичну концептуальну ознаку *Людина, яка дотримується правил*, які необхідно враховувати при вживанні цих лексичних одиниць в мовленні. Метафори-

актуалізатори концептуальної ознаки *Людина, яка дотримується правил bluestoking, bookworm, book-minded, egghead, waling encyclopedia, wordspinner* також мають іронічне забарвлення. Поняття *disciplinarian, n* та *disciplinarian, adj,* стосуються особи, яка дотримується правил та слідкує, щоб це робили інші, є стилістично нейтральним.

Виявлені лінгвокультурні факти доповнюють словникові тлумачення лексичних одиниць допомагають провести асоціативні зв'язки між соціокультурним феноменом та його актуалізаторами, що сприяє ефективному застосуванню іншомовного вокабуляру в процесі оволодіння іноземною мовою. Досліджуючи еволюцію концептів, розуміємо їхнє місце у мовній картині світу носіїв мови. Таким чином, на сучасному етапі розвитку лінгвістики та педагогіки, набуває впливу міждисциплінарний підхід до вивчення іноземної мови.

Література

1. Раевская М. М. Язык в ментальном пространстве: к проблеме постижения национальной логики мышления. *Вестник Московского университета. Сер. 19: Лингвистика и межкультурная коммуникация.* 2006. № 1 С. 27–40. URL: https://elibrary.ru/contents.asp?issueid=425409&selid=9197009
2. Ричардс А. Философия риторики. Метафора. *Теория метафоры : сборник* / вступ. ст. и сост. Н. Д. Арутюновой; общ. ред. Н. Д. Арутюновой и М. А. Журинской. Москва : Прогресс, 1990. С. 44–67.
3. Уфимцева А. А. Лексическое значение (Принципы семиологического описания лексики). Москва : Наука, 1986. 239 с.
4. Chafe W. Discourse, Consciousness, and Time: The Flow and Displacements of Conscious Experience in Speaking and Writitng. Chicago : The University of Chicago Press, 1994. 392 p.
5. Longman Dictionary of Contemporary English. URL: www.ldoceonline.com

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЧИННИК У ВИМІРІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Бондаренко А. С.
студентка факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Глобальні проблеми, які щоразу новим боком постають перед людством, неможливо вирішити без інтеграції усіх країн. Та інтеграція, на мою думку,

пришвидшує динаміку суспільства та зумовлює зміни в сферах суспільного життя. Ставляться вищі критерії кваліфікації для спеціалістів, зростають інтелектуальні вимоги. Виникає сильна потреба у здобутті нових знань, щоб відповідати сучасності.

Якщо до недавнього часу першочерговим та основним завданням методики навчання іноземних мов вважали формування комунікативних навичок, то сьогодні метою є оволодіння культурологічною компетенцією на основі сформованих комунікативних навичок.

Треба зауважити, що існують навички, які завжди стануть у нагоді та допоможуть вижити у цьому світі. Це – знання іноземних мов, вміння спілкуватися і брати учать у переговорних процесах, розуміння та шанобливе ставлення до культури інших народів [2, с. 1].

Як зазначає С. Г. Тер-Мінасова, якщо мовний бар'єр абсолютно очевидний, то бар'єр культури стає явним тільки при зіткненні (або порівнянні) рідної культури й чужими, відмінними від неї: у кращому випадку дивними, а частіше просто неприйнятними, шокуючими (звідси якраз і походить поняття «культурний шок»).

У межах власної культури складається стійка ілюзія свого бачення світу, образу життя, менталітету й т.п. як єдиного можливого та, що є головним, єдиного прийнятного. Дивним чином, переважна більшість людей не усвідомлюють себе як продукт своєї культури навіть у тих рідкісних випадках, коли вони розуміють, що поведінка представників інших культур визначається їх особливою, дуже часто абсолютно неповторною, культурою. Тільки виходячи за рамки своєї культури, тобто зустрівшись з іншим світоглядом, світосприйняттям тощо, можна зрозуміти специфіку своєї суспільної свідомості, можна «побачити» різницю або конфлікт культур [3, с. 101–104].

Культурний бар'єр, таким чином, є набагато небезпечнішим і неприємнішим за мовний. Небезпечніший він ще й тому, що культурні помилки звичайно сприймаються набагато болючіше, ніж помилки мовні, незважаючи на той факт, що перші набагато легше вибачаються: різноманітні культури не поєднані у зібрання правил, як відмінності мов, вони не мають ні граматик, ні словників культур [1, с. 33–34].

Комунікативно-культурологічна концепція навчання ґрунтується на ідеї взаємопов'язаного вивчення мови і культури, що передбачає формування не лише мовленнєвих компетенцій, а й комунікативно-культурологічної, яка стає стратегією і основною метою вивчення іноземних мов.

Згідно з комунікативно-культурологічною концепцією навчання, культурологічний підхід до вивчення іноземних мов здійснюється на основі сформованих мовленнєвих навичок. Навчальні матеріали, розмовні теми повинні розкривати культуру як глобальне явище, інтегрувати різні галузі наукового

пізнання, й, таким чином, розвивати когнітивні якості особистості, гуманістичне мислення, підвищувати естетичну культуру та сприяти духовному удосконаленню особистості. Сформована комунікативно-культурологічна компетенція постає необхідною умовою для соціальної адаптації особистості в полікультурній спільноті.

Для формування у студентів сучасних знань про культуру, реалії життя в іншомовних країнах, адекватної поведінки в різноманітних життєвих ситуаціях, тобто соціокультурної обізнаності, необхідно активніше впроваджувати культурологічний підхід до вивчення іноземної мови, оскільки він сприяє формуванню глобального мислення студентів та створює інтелектуальну базу для їх майбутньої професійної діяльності [2, с. 1].

Загалом, можна стверджувати, що культурологічний підхід до навчання іноземної мови надзвичайно важливий і потрібний у сучасному суспільстві, заради створення інтегрованих полікультурних стосунків між усіма країнами.

Література

1. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация : учебн. пособие. Москва : Слово/Slovo, 2000. 624 с.
2. Зайцева Л. С. Культурологічний підхід до вивчення іноземних мов. URL: http://www.rusnauka.com/4_SND_2011/Pedagogica/4_79515.doc.htm
3. Бондаренко Л. М. Міжкультурний контакт як фактор мотивації при навчанні будь-якій мові як іноземній. *Наукові праці.* Том 36. Випуск 23. С. 101–104. URL: http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2004/36-23-18.pdf

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Вівчар А. С.
студент факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Культурологічний підхід до вивчення іноземної мови та формування іншомовної соціокультурної компетенції сприяє формуванню мислення студентів та створює інтелектуальну базу для їхньої майбутньої професійної діяльності.

Необхідність застосування культурологічного підходу до вивчення іноземної мови, удосконалення цього процесу і підвищення рівня його якості виникла у зв'язку з процесами глобалізації та потребою формування сприятливих умов для особистісного розвитку людини, її соціалізації у середовищі, якому притаманна наявність представників різних націй та культур.

Такий підхід створює умови для зосередження уваги студентів на загальнолюдських цінностях, сприяє зростанню інтересу до чужої культури і мови та подоланню культуроцентризму. Будь-який навчальний матеріал має розглядатися з точки зору його культурологічного компонента та впливу на формування у студента готовності до взаєморозуміння, налаштованості на співпрацю, позбавлення негативних стереотипів у сприйнятті представників інших культур.

Глобальні проблеми – екологічні, економічні, культурні, що постали перед людством, неможливо вирішити без інтеграції зусиль усіх країн. Інтернаціоналізація економічної, політичної та культурної діяльності, що відбудеться завдяки такому поєднанню є прийнятною й корисною для України.

Процеси інтеграції прискорюють динаміку суспільства та обумовлюють постіний взаємозв'язок і зміни в усіх сферах суспільного життя, які також спричиняють соціальні наслідки. Зростає потреба у висококваліфікованих спеціалістах, підвищуються вимоги до інтелектуальної підготовки кадрів, відбуваються зміни у співвідношенні сфер людської діяльності, укріплюються політичні, економічні та культурні зв'язки між країнами.

Якщо до недавнього часу першочерговим та основним завданням методики навчання іноземних мов вважали формування комунікативних навичок, то нині метою стає оволодіння культурологічною компетенцією на основі сформованих комунікативних навичок.

Одним з сучасних підходів до навчання у вищій школі є такий підхід, що має назву «навчання на місці» (з англ. place-based learning), полягає в тому, що викладачі та студенти беруть участь у вирішенні проблем громади. Такий підхід відрізняється від традиційного аудиторного навчання тим, що першочерговим джерелом навчання є місцева історія, культура, економіка, література та мистецтво, що і є місцем навчання.

Метою даного підходу є навчити студентів, перш за все, не національним чи глобальним темам та проблемам, а ознайомити їх з актуальними місцевими проблемами та питаннями, тому що, на думку розробників методу, студенти повинні дізнатися спочатку про оточуюче середовище якомога більше й отримати базові знання з історії, економіки, культури тощо, а потім вивчати ширші аспекти і дисципліни. Іноді такий підхід ще називають «навчання послугам та залучення до громадського життя» (з англ. Service Learning and Community Engagement).

Одним з яскравих прикладів такого підходу до навчання є чотирирічна мандрівна школа «Мисли глобально» (Think Global School), студенти якої кожен семестр навчаються у новій країні та поглиблюють свої знання з різних дисциплін .У межах нашого університету такий підхід реалізовується завдяки проведенню занять у формі екскурсій під час вивчення теми «Економіка Одеського регіону (The Economy of Odessa Region)», лекцій із запрошенням громадських діячів та експертів з певного профілю, створення мультимедійних презентацій з соціально-економічних та культурологічних тем тощо.

Комунікативно-культурологічна концепція навчання ґрунтується на ідеї взаємопов'язаного вивчення мови і культури, що передбачає формування не лише мовленнєвих компетенцій, а й комунікативно-культурологічної, яка стає стратегією і основною метою вивчення іноземних мов.

Згідно з комунікативно-культурологічною концепцією навчання, культурологічний підхід до вивчення іноземних мов здійснюється на основі сформованих мовленнєвих навичок. Навчальні матеріали, розмовні теми повинні розкривати культуру як глобальне явище, інтегрувати різні галузі наукового пізнання, й, таким чином, розвивати когнітивні якості особистості, гуманістичне мислення, підвищувати естетичну культуру та сприяти духовному удосконаленню особистості. Сформована комунікативно-культурологічна компетенція постає необхідною умовою для соціальної адаптації особистості в полікультурній спільноті.

Програма з англійської мови для університетів зазначає, що «оволодіння і навчання іноземних мов складається з трьох взаємопов'язаних компонентів: користування мовою, усвідомлення природи мови, розуміння іноземної та рідної культур», але на час її видання (2001 р.) формування культурологічної компетенції ще не вважали першорядним завданням.

Отже, виникає необхідність у внесенні змін у програми з іноземних мов, а також у визначенні нових педагогічних і дидактичних підходів, що допоможуть оптимізувати формування навичок, умінь і компетенцій, необхідних для комунікації.

Пріоритетне ставлення до культурологічного аспекту вивчення іноземних мов допоможе особистості соціалізуватися, тобто долучитися до соціальної практики, набути потрібних якостей та реалізувати свій потенціал в умовах зростаючих економічних і політичних контактів із зарубіжними країнами.

КУЛЬТОРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Григорович В. Й.
студентка 2 курсу
факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

З розвитком суспільства, запровадженням новітніх реформ освіти, постала необхідність розробки нових підходів, форм і методів у процесі навчання іноземної мови. Мова насамперед відображає наше бачення світу, характер, звичаї, традиції та досвід певної мовної спільноти. За допомогою застосування культурологічного підходу можна удосконалити цей процес та підвищити свій рівень знань.

Культурологічна концепція навчання ґрунтується на ідеї взаємопов'язаного вивчення мови і культури, що передбачає виховання культурних цінностей, почуття прекрасного, знайомство з кращими творами світового мистецтва, формування внутрішнього світу та навичок толерантної поведінки у різних життєвих ситуаціях. Такий підхід сприяє зростанню інтересу до чужої культури, адаптації в суспільстві, подоланню мовних бар'єрів та стереотипів, що надалі допоможе реалізувати свій потенціал у світі.

Одним із видів мовленнєвої діяльності, який застосовується під час вивчення іноземної мови, є діалогічне мовлення, яке сприяє розвитку комунікативної діяльності між двома особами. Основна суть полягає у намаганні простіше висловитись, щоб співбесідник міг орієнтуватися в ситуації і підібрав відповідні репліки.

Особливо цінною є дискусія, у якій беруть участь представники різних культур, націй, політичних та релігійних поглядів. У цьому випадку співрозмовники мають можливість перейняти багатий культурний досвід з життя інших країн, який має вплив на розвиток та встановлення особистості.

Також багато інформації ми дізнаємося з преси, наукової та художньої літератури, що являються важливим джерелом іншомовних слів і поповнюють наш лексичний запас словами і фразами. Велика частина лексики відображає явища та події міжнародного характеру, через які ми пізнаємо європейські традиції [1, с. 71].

Художня література є основною сферою удосконалення національної літературної мови, реальним відображенням життя народу – носія мови, що впливає на розвиток інтелекту людини. Тому багато лінгвістів і педагогів розглядають її як основу для збагачення іншомовного словникового запасу

студентів, засвоєння іншомовної культури, формування і вдосконалення навичок і розвитку умінь усного спонтанного мовлення [2, с. 20].

Але розуміння тексту – це складний, багатоетапний розумовий процес, під час якого студент чи учень повинен відтворити текст зберігши основний зміст. Звичайно для цього необхідно здійснити переклад. Переклад повинен дорівнювати оригіналу у відтворенні його емоційних чинників.

Коли ми перекладаємо з рідної мови на іноземну, шукаємо мовні відповідники для передачі інформації, важливим при цьому є їх закріплення в в пам'яті для подальшого використання.

Невід'ємною частиною опанування іноземної мови є вивчення фразеологізмів в яких віддзеркалюється історія, культура, традиції і цінності народу. Існує чимало методів вивчення мови, проте, засвоєння дається легше і швидше, якщо вони навчаються в групі під керівництвом носія мови, або вчителя, який упродовж певного часу проживав в іншомовному суспільстві.

На початку навчального процесу варто читати публікації іноземною мовою, слухати різні аудіозаписи, радіопрограми, переглядати фільми, телепередачі. Це дасть можливість розширити словниковий запас, глибше пізнати мову іншого народу і його культуру.

Вивчати іноземну мову, як вчитися плавати. Неможливо навчитися плавати, лише читаючи якийсь посібник, потрібно заходити у воду і намагатися плисти. Так само потрібно підходити і до вивчення іноземної мови. Варто використовувати кожну нагоду для спілкування з носіями мови, уважно слухати їх мовлення і намагатися говорити. Або при перегляді відео, фільмів записувати речення та намагатися повторяти за героями [3, с. 346].

Коли словниковий запас буде зростати, ми зможемо висловлювати власні думки не підглядаючи в словник. Нехай речення будуть прості, зате зрозумілі.

Проте з самого початку слід намагатися правильно вимовляти слова, ставити наголос, систематично підходити до вивчення.

Одним з важливих напрямків розвитку сучасної методики є впровадження новітніх технологій. Сьогодні все більш активно використовується відео, аудіо файли на заняттях з іноземної мови. Але привернути увагу до вивчення мови, викликати інтерес до культури країн, мова яких вивчається, неможливо без урахування змістової якості навчальних текстів, вивчення культурного компонента мовних одиниць, національної психології [4, с. 22].

Отже, культурологічний підхід до вивчення іноземної мови сприяє формуванню глобального мислення студентів, урізноманітнює аудиторні заняття, робить їх цікавими, емоційними, чим полегшує сприйняття матеріалу, що вивчається, та формує у студентів стійке позитивне ставлення до іноземної мови. Тому, сучасним завданням, що стоїть перед вищою школою, є формування кваліфікованих майбутніх фахівців.

Література

1. Ключковська І. М. Про теоретичні засади комунікативного підходу у вивченні іноземних мов. *Вісник Державного університету «Львівська політехніка». Збірник наук. праць.* 1998. № 355. С. 70–73.
2. Сафонова В. В. Культуроведение в системе современного языкового образования. *Иностранные языки в школе.* 2001. № 3. С. 17–24.
3. Івашко О. Аналіз досвіду формування полікультурної компетенції майбутніх учителів-філологів. *Актуальні проблеми філології: мовознавство, літературознавство, методика викладання філологічних дисциплін: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27 травня 2009 р.* Маріуполь, 2009. С. 345–349.
4. Волошинова Л. В. Використання аудіовізуального мистецтва у викладанні іноземних мов. *«Стратегії та методики навчання мовам для спеціальних цілей»: Науково-методичні матеріали 5-ї Ювілейної Міжнародної конференції.* Київ, 2001. С. 22.

ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ РІЗНИХ МЕТОДІВ

Демидась Ю. М.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль , Україна

У наш час все більше зростає потреба у вивченні іноземної мови. Наприклад через те, що кожна людина, виїжджаючи за кордон, має знати іншу мову, окрім рідної, щоб не було проблем у спілкуванні з мешканцями міста. Проте, щоб досконало володіти, наприклад, англійською мову потрібно наполегливо вчитися.

Будучи студенткою, на жаль, для вивчення англійської мови мало лише підручника. А все тому, що у ньому не все в повному обсязі описано, занадто стисло. Звичайно, хочеться краще говорити цією мовою та немає можливості поїхати в США, аби попрактикуватися. Саме через це я подумала, що варто пошукати цікаві прийоми, щоб краще зрозуміти англійську мову. Тому, у цій доповіді я розповім про перевірені та чудові способи вивчення англійської мови.

Отож, перший спосіб – звичайно слухання пісень англійською мовою. Це водночас цікаво і важко, бо одну й ту ж пісню потрібно слухати багато разів, а це інколи надокучає. Найбільша користь в тому, що співають їх люди, які є носіями мови або чудово володіють мовою.

На моєму телефоні безліч пісень, які я слухала цілодобово. Саме цей прийом допоміг мені збільшити свій словниковий запас та краще розбирати на слух слова(тексти). Є сайти, котрі пропонують добірки пісень, за текстами яких можна вивчати цілі блоки часів та інших граматичних конструкцій в англійській мові. Це дуже зручно, адже запам'ятовуєш слова не просто через «сухі» правила, а відразу розумієш, як вони звучать у контексті [1].

Вивчати іноземну мову за допомогою пісень можуть і діти, і дорослі. В мережі є безліч сайтів з текстами пісень. Та краще шукати спеціалізовані веб-сторінки, де можна одночасно слухати та перекладати улюблені англомовні пісні й одразу перевіряти засвоєння матеріалу [2, с. 6].

Від себе можу додати, коли ви вивчаєте англійську мову за допомогою музики, то обов'язково співайте вголос. Навіть якщо ви не співаєте на публіці, або якщо ви найгірший вокаліст у світі – неважливо. Не турбуйтесь. Незалежно від ваших умінь, ви маєте спробувати співати вголос. Це покращить вашу артикуляцію і вимову.

Не менш ефективним є вивчення мови за допомогою фільмів. Не знаю хто як робить, але я, використовуючи цей метод, вмикаю субтитри. Для початківця це те що треба.

Давно відомо, що використання фільмів і серіалів при вивченні англійської приносить хороші результати. Між іншим, цей спосіб має сподобатись кіноманам, які не бояться труднощів. Оскільки такий метод вивчення англійської здається простим лишень на перший погляд.

Чому вчити англійську по фільмах і серіалах ефективно?

По-перше, при перегляді улюблених фільмів та серіалів ви не втомлюєтесь так швидко, як під час виконання граматичних вправ. І якщо фільм один із улюблений, то розбір діалогів не буде обтяжливим.

По-друге, перегляд закордонних фільмів і серіалів знайомить зі звичаями та традиціями американців та англійців, а це доволі цікаво.

По-третє, в серіалах і фільмах велика кількість фразових дієслів та слів,які використовують в буденності середньостатистичні американці та англійці. В художніх творах і граматичних підручниках вони зустрічаються набагато рідше [3].

Отож, вивчення англійської мови за допомогою фільмів та серіалів – цікаво та доступно для всіх охочих. Для мене цей метод найефективніший. Порада від мене: усі незнайомі фрази записуйте у блокнот чи зошит та повторюйте; такий спосіб пришвидшить запам'ятовування слів. А також шукайте якісні сайти з чудовим звуком та якістю (show-english.com; English-films.com; baskino.com; lelang.ru)

Ще одним цікавим методом вивчення англійської мови є подорожі. Якщо у вас є вільний час та кошти, то можна поїхати за кордон та попрактикувати мову з носіями мови.

Вивчайте культуру. Це буде корисно, якщо ви хочете відвідати країну, де розмовляють англійською мовою. Дізнайтеся про те, що є цінним для людей, з якими ви будете спілкуватися. Наприклад, знайдіть най більш детальну біографію Вінстона Черчілля – вона схожа на сюжет захоплюючої книжки. Почитайте про нього (ідеально – англійською, але тут все залежить від вашого рівня володіння мовою). Не цікавить політика? Читайте, дивіться фільми про ключові моменти історії, видатних діячів мистецтва, науки, про розвиток моди, автомобілебудування, про соціальні явища і звичаї країн [4, с. 75].

Порада: Проведіть відпустку в країні, де говорять англійською; поєднайте корисну мовну практику з приємним відпочинком. Також, на своєму досвіді перевірено, почніть думати англійською, коментуйте свої дії, події та новини.

Підсумовуючи вище сказане, можна зазначити, що є безліч методів вивчення будь-якої іноземною мови(в нашому випадку англійської),головне бажання. Для мене, як для майбутнього вчителя англійської мови, важливо знати, вивчати все більше інформації про англійську мову, керувати нею.

Література

1. Як вчити англійську за допомогою пісень? URL: https://studway.com.ua/english-songs/
2. Гапонова С. В. Сучасні методи викладання іноземних мов за рубежем. *Іноземні мови.* 1997. № 4. С. 203.
3. Як вивчати англійську за серіалами і фільмами. URL: https://www.englishdom.com/blog/yak-vivchati-anglijsku-za-serialami-i-filmami/
4. Дугін С. П. English: Вивчаємо англійську читаючи. Книга для читання. Суми : Університетська книга. 88 с.

LA FRANCOPHONIE EN TURQUIE DE L'EMPIRE À NOS JOURS

Denizci Ömer Mert
професор, заступник директора
відділу міжнародних звязків та академічної співпраці
Університет Мармара
м. Стамбул, Туреччина

Les Turcs ont embrassé au cours de leur histoire d'abord la civilisation extrême orientale et ensuite, après avoir adopté l'Islam, la civilisation orientale. Quant aux Turcs ottomans, dans leur grande marche vers l'ouest, ils ont rencontré d'abord les Arméniens et les Grecs, ensuite d'autres peuples balkaniques ; ils sont entrés en relation avec les pays méditerranéens et européens et ils ont fini par décider de s'intégrer à la civilisation occidentale qu'ils ont connue par l'intermédiaire de la France ou par la

fenêtre française comme on ledit en Turquie. D'abord leur culture a attiré l'attention en Europe : en sont pour preuves les Écoles des jeunes de langues, les tragédies du XVIIe siècle dont l'action se passe dans l'Empire ottoman, les turqueries au XVIIIe siècle et Charles Verney (né en 1842 à Paris), poète français qui a appris le turc tout seul sans avoir mis le pied aux pays des Turcs, et qui a composé un divan en turc.

Par la suite, c'est la France qui a exercé son influence culturelle en Turquie dans la période du déclin et du démembrement de l'Empire ottoman, et cela jusqu'à la Deuxième Guerre mondiale, de sorte que le français est devenu la langue seconde en Turquie alors que l'Europe n'était plus française comme au XVIIIe siècle. Nos défaites nous ont valu, écrit Jean Bourguignon dans sa préface à la Fièvre d'Âme d'Abdullah Cevdet publiée en 1901.

Cela signifie qu'au XVIIIe siècle, lorsque l'Europe était française, l'Empire ottoman ne l'était pas du tout et que Osman n'a pas plaidé en français les droits de son sultan en 1774 pendant les négociations de paix avec la Russie, comme le dit Pierre-Henri Simon. En effet, le texte du traité de Küçük Kaynarca (Kutchuk-Kaïnardji) est en turc, en russe et en italien, mais non en français ; les Russes l'ont traduit en français plus tard, et il se trouve que des historiens ont utilisé cette traduction.

Les relations politiques, économiques, religieuses et culturelles entre la France et la Turquie porteront leurs fruits vers la fin du XVIIIe siècle : les signes en sont la demande d'experts français pour les réformes de l'armée et la création d'écoles sur le modèle européen auxquelles la France apportera sa contribution. Dans ces écoles, des enseignants français donnaient des cours en français, que les interprètes traduisaient en langue turque. Le collège des enfants de langues de Saint Georges fondé en 1745 à Istanbul par les capucins français sur la demande du roi des Deux-Siciles et qui enseignait le turc, a cessé de fonctionner probablement en 1783 et l'École des jeunes de langue française perdra de son importance à la même époque, alors qu'en 1793, à l'École du Génie militaire le français devient une matière obligatoire. On peut appeler cette longue période qui va jusqu'aux années 1820, la période de l'introduction de la culture française en Turquie.

La fondation du lycée Galatasaray en 1868 marque l'apogée de la francophonie en Turquie. Cette école a conduit, d'une part, les éléments turcs à prendre conscience de leur propre identité, parce que le cours d'histoire commençait avec ce fameux nos ancêtres les Gaulois et que les élèves se sont bientôt rendu compte que cela n'était pas du tout vrai à Istanbul; et de l'autre, elle a contribué à la diffusion de la culture française en Turquie.

Le français devient, dans cette période, un moyen de communication tant avec l'étranger qu'à l'intérieur du pays. Car les divers groupes ethno-religieux qui constituaient l'Empire n'avaient pas de langue commune. Ce problème s'est posé par exemple au Parlement ottoman inauguré le 19 mars 1877. Selon la Constitution, la langue officielle était le turc, mais cette Assemblée réunissait environ sept cents députés de onze confessions différentes venus de toutes les régions. On y utilisait seize langues, sans parler des grandes différences entre le turc parlé et l'osmanli écrit et entre

les dialectes. Cette situation linguistique de l'Empire est l'une des causes de l'emploi du français dans certaines institutions de première importance. En effet, la langue de travail du ministère des Affaires étrangères était le français de 1854 jusqu'en 1910. Qui plus est, des diplomates ottomans et des employés de ce ministère parlaient français entre eux, car des sujets qui ne savaient pas le turc pouvaient devenir fonctionnaires d'État conformément au principe de l'égalité imposé à la Sublime Porte par l'Europe. La Banque ottomane chargée de tenir lieu de banque centrale, la Régie des tabacs, les Chemins de fer et les Dettes publiques, chacun un véritable État dans l'État, et le Conseil international de la santé, utilisaient, comme le ministère des Affaires étrangères, le français qui était désormais langue d'enseignement, des sciences et de la presse. En effet, M. Sinan Kuneralp, ancien diplomate, éminent chercheur et propriétaire des Éditions ISIS, nous a rapporté, lors d'un colloque à l'université Hacettepe, qu'il avait répertorié jusque-là plus de 3 500 livres en français, grands ou petits, publiés en Turquie de 1839 à 1922. Quant à Gérard Groc et Izzet Çağlar, ils nous informent que sont parus plus de 600 périodiques entièrement ou partiellement en français, dont la majorité écrasante entre 1868 et la fin de la Deuxième Guerre mondiale. Et nombreux sont les Turcs qui ont composé des poèmes, des romans, des pièces de théâtre directement en français.

Les questions chypriote, kurde et même l'Union européenne à laquelle la Turquie a la vocation de s'intégrer alors que la France veut lui barrer fermement la porte, mettent en danger la francophonie qui faisait pourtant quelques efforts nouveaux mais insuffisants en Turquie pendant les cessez-le-feu à la suite des différends qui ne vont pas, heureusement, jusqu'à l'hostilité. En est un des exemples cette université Galatasaray, une des meilleures universités turques, qui continue la mission du lycée qui porte le même nom et qui nous a accueillis dans ses salons.

Pour conclure, il faut ajouter que si les discordes entre Paris et Ankara continuent, la francophonie ne sera qu'un petit détail dans l'histoire de la culture turque à l'avenir, malgré l'existence d'une université, des deux départements francophones des universités Marmara et d'Antalya, des départements de français d'une dizaine d'universités et des lycées français dont l'enseignement est en français et de quelques lycées dits anatoliens où on apprend le français comme première langue étrangère, et malgré les efforts déployés par des hommes d'affaires turcs qui sont en relation avec des pays francophones, par des professeurs et des diplomates français et turcs qui font leur possible pour le maintien et pour la promotion de la francophonie en Turquie.

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ІСТОРИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ПЕДУНІВЕРСИТЕТІВ ЗАСОБАМИ ЧИТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Деркач Г. С.
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри іноземних мов

Олендр Т. М.
кандидат педагогічних наук доцент
кафедри іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

В умовах динамічного розвитку сучасного світу та постійним оновленням вимог до фахівців, першорядною метою вивчення англійської мови студентами закладів вищої освіти є формування іншомовної компетентності особистості. Перед викладачами іноземних мов постає завдання заміни традиційних методів та підходів у навчанні іноземних мов на новітні. Використання автентичних літературних джерел є дієвим засобом професійної підготовки майбутнього фахівця.

Проблема формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів неспеціальних факультетів висвітлювалася у низці досліджень українських та зарубіжних науковців (Н. Бідюк, В. Клочко, М. Прадівлянний, О. Тинкалюк, L. Bachman, M. Canal, A. Palmer, P. Sanderson та інші). Однак, питання формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів-істориків засобами читання автентичних англомовних текстів не знайшло достатньо глибокого вивчення у сучасній педагогічній науці. Тому, метою нашої наукової розвідки є прагнення заповнити існуючі прогалини.

Педагоги-дослідники трактують поняття «іншомовна комунікативна компетентність» та його структуру по-різному. Так, Н. Бідюк розглядає «комунікативну компетентність як широкий діапазон комунікативних каналів та змісту, який наявний у носія мови, його здатність на основі цього змісту та своїх намірів вибирати із мовних і соціальних навичок відповідні засоби передачі вербальної та невербальної інформації» [1, с. 159]. Т. Вольфовська тлумачать іншомовну комунікативну компетентність як «необхідний людині рівень сформованості досвіду міжособистісної взаємодії, щоб успішно функціонувати в суспільстві з огляду на власні здібності й соціальний статус» [2, с. 13].

Прагматичний, дискурсивний та інформативний компоненти розкривають суть іншомовної комунікативної компетентності. Прагматичний (стратегічний)

компонент охоплює вербальну взаємодію із співрозмовником, здатність підтримувати розмову та логічно її завершити. Під дискурсивним компонентом розуміють вміння побудови структури певного висловлювання. У процесі формування інформативного компонента на заняттях з іноземної мови студент отримує набір необхідних понять, що описують ту чи іншу ситуацію, інформацію з минулого [3].

Одним з ефективних шляхів формування іншомовної комунікативної компетентності студента-історика на заняттях з іноземної мови є автентичні літературні джерела. Згідно з Р. Сандерсоном, автентичними вважаються ті матеріали, котрі не були змінені чи адаптовані і можуть використовуватися на заняттях з іноземної мови [4, с. 3]. Прикладом автентичного тексту для студентів-істориків може бути англомовні статті з періодики, архівні записи, наукові праці зарубіжних вчених, результати світових археологічних розкопок, англомовні сайти історичного спрямування.

На нашу думку, доцільність використання автентичних матеріалів обумовлена такими перевагами: вони містять достовірну інформацію, що є мотивуючим фактором; передають мову у тій формі, що використовується її носіями, забезпечуючи практичне використання іноземної мови; є важливим середником у процесі як здобування необхідної фахової інформації, так і вивчення історії, традицій, культури та побуту певної країни на відповідному етапі її розвитку.

Отже, можемо стверджувати, що автентичні тексти є важливим безпосереднім чинником у формуванні іншомовної комунікативної компетентності оскільки дають змогу найповніше розкрити національні особливості історії та культури країни мова якої вивчається. Робота з автентичними джерелами сприяє підвищенню інтересу до вивчення іноземної мови.

Література

1. Бідюк Н. М. Комунікативна компетентність майбутнього вчителя філолога: зміст та структура. *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: Збірник наукових праць третьої Міжнародної науково-практичної конференції (12–14 листопада 2012 р.).* Львів, 2012. С. 158–160.
2. Вольфовська Т. Комунікативна компетентність молоді як одна з передумов досягнення життєвої мети. *Шлях освіти.* 2001. № 3. С. 13–16.
3. Darling-Hammond Z. Teacher professionalism and accountability. *The education digest.* No. 1. 1989. Vol. 55.
4. Sanderson Paul. Using Newspapers in the Classroom. Cambridge : Cambridge University Press, 1999. 271 p.

CULTURE AS A NECESSARY PART IN THE PROCESS OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE

Дзяйло Х. М.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Learning a foreign language does not only mean learning the language. This process also includes such important things as knowledge of the foreign culture, customs, history, lifestyle of natives, etc. Even when the globalization is affecting most corners of the planet, there are still cultures that are specific to each country and area. Without an appreciation of that, learning a language can be more difficult. In order to master the language, the person needs to take advantage of all their skills. The important factor in foreign language studying is an intensification of culture contents and it is becoming more widespread. Learning the foreign culture has much more benefits than we think it has. For example, it is not only widening our perspective but also helping us to know more about the meaning of the language. The culture background knowledge plays an essential role in the students' communication between one another in foreign language. Since there are the different national histories, culture traditions, social system, living surroundings and conditions, the different culture background appears, and as a result the different turn of expression comes out. So, to know English inside out, students must study the national culture background and the difference between native and foreign culture.

Second language learning is a process for the students to realize the certain national social culture system by large sum of listening, speaking, reading and writing to receive, produce and pass the language symbol. And the leading element in this system of communication is vocabulary. Very often learners achieve much less than their potential because of not having a broad vocabulary and approaches for getting new vocabulary. The purpose of studying language is communication, and our methods of teaching must follow this purpose. Students should study not only language and culture but also language in culture and culture in language. It is very important to improve the students' ability to make communication across cultures. Nowadays because of the globalization of language, in language teaching, more attention must be paid to the culture teaching in order to improve students' communicative abilities, and as a result, to reduce the influence of the students' mother tongue. It is also important to remember that there are no specific methods of learning because of different learning purposes, so every learner will have their own approaches. So teacher training is another big problem in the countries where real information exchanges and authentic communication situation is insufficient. The lack of communication in a real situation with foreigners causes problems for both teachers and students. With the globalization

of economy and science, the teachers and students communicate more and more with the foreigners, which requires the teachers and students not only learn more about the different cultures in different countries but also know how to express the different cultures in communication.

In order to teach students the nation's lexeme and its usage, English teachers should combine the language knowledge with the vocabulary, sentence structures. Combining teaching with the culture background means that we should know well the importance of the culture and its terms in using. In addition, the teacher can compare the culture of vocabulary in both languages, and stress on the difference and its specific usage. The students are asked to make up dialogs that involve different spheres of life in order to know how to act and speak in some specific situations according to the language and culture that are being learned and to train their communicative ability. This demands that the teacher must improve the teaching method, joining the language teaching with the culture teaching.

CULTURAL FACTORS IN TRANSLATOR`S LANGUAGE LEARNING

Думай А. В.
студент факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

In the context of globalization of international contacts, the importance of learning a foreign language, which plays the role of an important medium of communication, is growing. The problem of values remains urgent, it is the subject of constant attention of domestic and foreign philosophers, sociologists, psychologists and educators.

The primary purpose of a foreign language is to promote students' ability to communicate verbally and in writing according to the motives, goals and social norms of speech behavior in typical areas and situations. The main purpose of learning a foreign language is to form students' communicative competence, the basis for which are the communication skills formed on the basis of linguistic knowledge and skills. The development of communicative competence depends on socio-cultural and sociolinguistic knowledge, skills and abilities

It is important for language learning to adopt a competency-based, language-oriented approach to language learning that will be communicatively appropriate to use the language tools for successful multifaceted life activities.

Analyzing current approaches to learning a foreign language, it is possible to note the orientation of its content on the values of personal development and humanism. Humanism is an outlook based on the attitude to human being as the highest value, the protection of the individual's right to freedom, happiness, comprehensive development and the manifestation of his or her abilities.

Formation of translation skills, development of skills of interpretation and translation is carried out on the basis of authentic materials that relate in their subject matter to the type of profile study. The course of study should be directed not only to the improvement of communicative competence, but also to the formation of personality and individual worldview, the expansion and generalization of knowledge of native culture and history, the development of research skills. To do this, you can use project forms of organization of activities, discussions, debates, preparation of reports, communications. Particular attention should be paid to the development of skills to express clearly and clearly the opinions, to take into account the specificity of the audience and to adapt their speech in accordance with the conditions of communication, to reasonably argue their own point of view. The organization of training should be based on the principles of continuous speech interaction, creative approach to mastering knowledge, skills and abilities, individual activity.

Therefore, the modern organization of foreign language learning should ensure the communicative activity of the process of mastering the language in integration with the intercultural orientation of its content. Contemporary foreign language content is focused on the values of personal development and humanism. In order to form a linguistic personality, one must concentrate all its efforts. The issue of improving the quality of foreign language learning remains relevant.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ В ОСВІТНІХ ПРОГРАМАХ ТУРИСТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

Задворний С. І.
кандидат географічних наук, викладач
кафедри географії України і туризму
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Сучасний ринок праці невпинно загострює увагу на ключових критеріях професійної придатності випускників закладів вищої освіти, де важлива роль відводиться гуманітарному змісту їх підготовки. В першу чергу, це торкається ґрунтовної культурологічної складової, яка сприяє не тільки формуванню

професіоналізму майбутнього фахівця, але і його особистісному зростанню. У цьому контексті не є виключенням підготовка здобувачів вищої освіти із спеціальностей галузі знань «Сфера обслуговування», де чільне місце посідає спеціальність 242 Туризм. Це викликано, насамперед, тим, що менеджери туризму у своїй практичній діяльності покликані прямо чи опосередковано діяти у руслі певного геокультурного простору, який володіє своєрідними якісними та кількісними характеристиками, насичений унікальними процесами та явищами. Наявність базової інформації про сутнісні характеристики «культурного ландшафту» певного територіального рівня, розуміння специфіки причин і наслідків процесів, які відбуваються у ньому, підвищують інтегральну компетентність туризмознавців.

Підвищення рівня культурологічних знань, пізнання інших культур з метою налагодження конструктивного полікультурного діалогу можливе лише за умови оволодіння на достатньому рівні декількома іноземними мовами. Ведення міжнародних ділових переговорів та успішність туристичного бізнесу загалом, у багато чому завдячується якісній іншомовній комунікативній підготовці.

З огляду на це, сьогодні поряд із англійською, німецькою, китайською та слов'янськими мовами, у процесі підготовки фахівців туристичної індустрії, одну із ключових позицій займає французька мова. Переваги вивчення французької мови майбутніми туризмознавцями у культурологічному вимірі полягають у наступному:

– французька мова є однією із шести офіційних мов ООН, а також різноманітних міжнародних організацій, зокрема таких як ЮНЕСКО та Всесвітня туристська організація;

– у 29 країнах світу французька мова є офіційною, а міжнародна організація співробітництва франкомовних країн світу «Франкофонія» об'єднує учасників у п'яти частинах світу;

– понад 120 млн осіб у світі спілкуються французькою мовою, а вільно висловлюватися можуть орієнтовно 200 млн. осіб;

– французька є другою за популярністю мовою у світі, що вивчається як іноземна;

– можливість перекладу з французької відкриває доступ до актуальної інформації наукового, культурно-пізнавального, технічного та економічного характеру;

– Франція та франкомовні країни є популярними міжнародними туристичними напрямами, які пропонують весь спектр видів туризму від традиційних до новітніх;

– знання французької мови підвищує загальний інтелектуальний та духовний розвиток особистості, сприяє духовно-практичному освоєнню світу та підвищує шанси кар'єрного зростання.

Вивчення іноземної мови реалізовується в рамках відповідної освітньої програми на певному рівні вищої освіти. Базові вимоги до освітніх програм закладаються у стандартах вищої освіти за кожною спеціальністю та чітко відображаються у компетентностях та програмних результатах навчання.

Так, зокрема, оволодіння іноземною мовою, в рамках освітніх компонентів, на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм регулюється наступними компетентностями: 1) загальні (здатність працювати в міжнародному контексті; навички міжособистісної взаємодії); 2) спеціальні фахово-предметні (здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації; здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці). Також необхідність застосування навиків застосування іноземної мови у професійній діяльності представлена у програмних результатах навчання, а саме: застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг та проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття [4].

Місце французької мови у освітніх програмах туристичного спрямування, з огляду на сучасні нормативні вимоги до реалізації освітнього процесу, визначається шляхом формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти. Це, з одного боку, не забезпечує обов'язковість вивчення цієї мови, але, водночас, у ході вільного вибору навчальних дисциплін сприяє розвитку її «конкурентноздатності» у рамках освітнього контенту. Це простежується у вдосконаленні методики навчання та осучасненні практичної спрямованості курсу.

Мовна підготовка менеджерів туризму здійснюється на рівнях фонетики, граматики, лексикології, стилістики, фразеології, загальних правил культури спілкування у сфері туристської діяльності [3, с. 112]. Мета іншомовної підготовки забезпечується шляхом формуванням і розвитку у студентів міжкультурної компетенції, яка включає в себе наступні компоненти: мовну, мовленнєву, лінгвосоціокультурну, комунікативно-професійну [2, с. 5].

Опанування французької мови різного рівня складності та професійного призначення може реалізовуватися на трьох рівнях вищої освіти – бакалаврському, магістерському та освітньо-науковому. У освітніх програмах першого (бакалаврського) рівня французька мова найчастіше представлена навчальними дисциплінами як нормативної так і варіативної складових. Вони спрямовані на оволодіння студентами іноземної мови як базовим засобом ділового спілкування професійного рівня. Найпоширенішими найменуваннями таких дисциплін є «Іноземна мова», «Друга іноземна мова», «Ділова іноземна мова», «Друга ділова іноземна мова», «Теорія та практика перекладу», «Етика ділового спілкування іноземною мовою» та ін. Під час здобуття освітнього

ступеня «магістр», як правило, здійснюється обов'язкове вивчення іноземної мови професійного спрямування з метою не тільки забезпечення комунікативних навичок, а й аналітично-управлінських. Для доктора філософії (PhD) іншомовна підготовка забезпечує активізацію науково-дослідницької діяльності та створення передумов міжнародної мобільності.

Важливо відзначити, що рівень володіння іноземною мовою відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти повинен бути після закінчення бакалаврської і магістерської підготовки у діапазоні А2 – В2, а для здобувачів ступеня доктора філософії – не нижче рівня В2.

Крім вивчення французької мови у межах навчальних дисциплін, її практична апробація та вдосконалення можливе під час проведення організаційно-технологічних практик, навчальних екскурсій, участі у програмах академічної мобільності, участі у заняттях із неформальної та інформальної освіти тощо.

Підсумкова атестація здобувачів вищої освіти у формі захисту кваліфікаційних випускових робіт також передбачає можливе використання французької мови. Так, зокрема, бакалаврські, магістерські та кандидатські роботи на країнознавчу тематику, де об'єктами дослідження є країни (регіони) Франкофонії лише виграють, коли у процесі їх написання будуть використовуватися оригінальні місцеві інформаційні джерела та ресурси. Це є перспективним під час дослідження Франції (заморські регіони і департаменти включно), країн Західної Європи (Бельгії, Швейцарії, Люксембургу, Андорри, Монако), Канади, країн Карибського басейну, Західної та Центральної Африки, країн басейну Індійського океану та Океанії.

Також достатньо високий рівень володіння французькою мовою сприяє її вибору абітурієнтами при вступних випробуваннях. Згідно умов і правил прийому до закладів вищої освіти України, іноземна мова присутня у обов'язковому переліку при вступі на освітні програми спеціальності «Туризм» усіх рівнів вищої освіти. Зокрема вступ на бакалаврський рівень відбувається у формі зовнішнього незалежного оцінювання, а на магістерський – у формі єдиного вступного іспиту з іноземної мови.

Отже, з огляду на викладене вище, варто відзначити, що культурологічна роль та місце французької мови у освітніх програмах туристичного спрямування у контексті формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами освіти має непересічне значення. Оволодіння цією мовою майбутніми випускниками спеціальності «Туризм» є важливим засобом крос-культурної комунікації та розвитком туристичної індустрії у міжнародному вимірі.

Література

1. Василенко Г. В. Іноземна мова професійного спілкування в галузі туризму. *Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі:* Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 9-10 квітня 2018 р. /

ред. кол. В. Л. Погребна, Н. В. Островська, І. Ю. Тонкіх та ін. Дніпро : ЛІРА, 2018. С. 434–437.
2. Програма та робоча програма навчальної дисципліни «Друга іноземна мова» (французька мова) (для студентів 1-4 курсів денної форми навчання напряму підготовки 6.140103 – «Туризм») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад. : Н. П. Юр'єва. Харків : ХНАМГ, 2013. 46 с.
3. Савчук Н. І. Роль іноземної мови при підготовці фахівців в сервісі і туризмі: новітні вимоги та інноваційні технології. *Карпатський край.* 2014. № 1. С. 109–116.
4. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю «Туризм» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20 standarty/12/21/242-turizm-bakalavr.pdf (дата звернення: 28.02.2020).

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Задорожна І. П.
доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Сьогодні важко переоцінити роль іншомовної освіти в глобалізованому суспільстві, яке дедалі більше посилює та розвиває інтеграцію. Відповідно до випускників ЗВО висуваються високі вимоги щодо рівня володіння ними іноземними мовами, і, в першу чергу, англійською як мовою міжнародного спілкування в різних сферах діяльності. Таким чином, виникає потреба у вдосконаленні системи професійно орієнтованої іншомовної підготовки студентів ЗВО. На сучасному етапі здійснено низку досліджень у цьому напрямку (І. П. Задорожна [1]; Н. В. Зінукова [2]; З. М. Корнєва [4]; Н. В. Майєр [5] та ін.), які, однак, не вичерпують проблеми. Потребують розробки та оновлення системи іншомовної підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей з урахуванням специфіки їх подальшої професійної діяльності, типових ситуацій спілкування; вимог до фахівців стосовно володіння іноземною / іноземними мовами; особливостей навчання у відповідних закладах вищої освіти; специфіки цільової аудиторії; вікових особливостей студентів;

потреб ринку праці, який швидко змінюється; різного рівня володіння іноземною мовою першокурсниками.

Зокрема, специфіка подальшої професійної діяльності виявляється в цілях, змісті, методах і засобах навчання. Зрозуміло, що зміст навчання, наприклад, студентів-медиків значною мірою відрізнятиметься від змісту навчання студентів технічних спеціальностей. Причому різниця простежуватиметься і в предметному, і в процесуальному компонентах.

Ще один важливий аспект, який потрібно враховувати при розробці систем іншомовної підготовки майбутніх фахівців, – їхні вікові особливості, закономірності розвитку в них когнітивних процесів. Наприклад, у 19 років швидше розвиваються логічні процеси, ніж мнемічні, у 20 навпаки, а в 22 роки дещо знижується ефективність обох процесів; у студентському віці здатність до концентрації уваги посилюється, але її стійкість зростає лише з 22-х років [3, с. 105].

Суб'єкти навчання характеризуються психологічними особливостями. Так, студенти музичних спеціальностей за специфікою функціонування когнітивних процесів дещо відрізняються від майбутніх фахівців інформаційно-комунікаційних технологій, що відповідно позначається на особливостях оволодіння зазначеними категоріями студентів іноземною мовою.

Аналіз напрямів розвитку вищої іншомовної освіти в Україні зумовлює доцільність аналізу методологічного підґрунтя для створення системи навчання іноземних мов. Донедавна таким підґрунтям слугував комунікативний підхід, який передбачає навчання іноземної мови в ситуаціях реального спілкування. Однак, методика навчання іноземних мов безперервно розвивається, спричиняючи появу нових підходів, які відображають погляди суспільства та наукової спільноти на запити суспільства. Не заперечуючи важливості комунікативного підходу, який визначив появу багатьох інтерактивних методів, технологій тощо, вважаємо, що на сучасному етапі він не є єдиним домінувальним підходом у навчанні іноземних мов. Так, поглиблення розуміння нерозривності навчання мови і культури спричинило вагомість культурно-спрямованого підходу, в якому увага зосереджується не на оволодінні мовою як засобом спілкування, а на культурі спілкування певної мовної спільноти з урахуванням ситуації, цілей тощо [6, с. 6]. О. Б. Тарнопольський виділяє ще один підхід, який має перспективи набути рис домінувального – принциповий прагматизм, який передбачає поєднання різних підходів відповідно до потреб, цілей, особливостей суб'єктів навчання, умов навчання з метою досягнення максимальної ефективності, забезпечення комунікативної взаємодії студентів, розвитку їхньої автономії, усвідомлення культурних аспектів комунікації, контекстуального та інтегрованого навчання [6, с. 6; 7, с. 39–40].

Існує думка, що три підходи можуть поєднуватись в конструктивістському [6] (чи прагматичному [7]) підході, що передбачає раціональний відбір методів та технологій відповідно до цілей; побудову навчання на матеріалі інших

дисциплін, інтеграція іноземної мови з дисциплінами фаху; залучення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, у тому числі для реалізації змішаного та дистанційного навчання, можливість побудови індивідуальної траєкторії навчання студентом, розвиток автономії майбутніх фахівців [6, с. 8].

Таким чином, перспективами розвитку вітчизняної вищої іншомовної освіти вважаємо розробку систем професійно орієнтованої іншомовної підготовки студентів ЗВО з урахуванням специфіки їх подальшої професійної діяльності, типових ситуацій спілкування; вимог до фахівців стосовно володіння іноземною / іноземними мовами; особливостей навчання у відповідних закладах вищої освіти; специфіки цільової аудиторії; вікових особливостей студентів; потреб ринку праці, який швидко змінюється; різного рівня володіння іноземною мовою першокурсниками та із застосуванням прагматичного підходу як методологічної основи процесу підготовки фахівців.

Література

1. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною комунікативною компетенцією: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2012. 770 с.
2. Зінукова Н. В. Методична система навчання студентів магістратури усного перекладу у зовнішньоекономічній сфері (на матеріалі англійської та української мов): автореф. дис. … д-ра пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац лінгв. ун-т. Київ, 2018. 44 с.
3. Зимняя И. А. Педагогическая психология : учебник для вузов. Изд. второе, доп., испр. и перераб. Москва : Логос, 2001. 384 с.
4. Корнєва З. М. Система професійно орієнтованого англомовного навчання студентів технічних спеціальностей у вищих навчальних закладах: автореф. дис. … д-ра пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац лінгв. ун-т. Київ, 2018. 34 с.
5. Майєр Н. В. Теоретико-методичні засади формування методичної компетентності у майбутніх учителів: дис. … д-ра пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2016. 393 с.
6. Тарнопольський О. Б. Три головних парадигми у викладанні іноземних мов у XXI сторіччі: пролегомени до створення єдиного підходу до їх навчання. *Іноземні мови*. 2019. № 2 (98). С. 3–9.
7. Kumaravadivelu B. Beyond methods: Macrostrategies for language teaching. New Haven and London : Yale University Press, 2003. 49 p.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНО СПРЯМОВАНОГО НАВЧАННЯ У КОНТЕСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Захарків І. М.
спеціаліст вищої категорії,
викладач-методист технічного коледжу
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Мова – явище соціальне, і основним джерелом, з якого можна почерпнути інформацію у процесі вивчення іноземної мови, є культура [1, с. 246], що і зумовлює актуальність та доцільність розгляду застосування культурологічного спрямованого навчання у контексті викладання іноземної мови.

Важливим елементом змісту культурологічно спрямованого навчання у контексті викладання іноземної мови є знання. До культурологічних знань належать енциклопедичні та фонові. Функція енциклопедичних знань – це ознайомлення з культурою країни, мова якої вивчається [2, с. 12–18].

Дослідник Г. Д. Томахін вважає, що особливої уваги заслуговують фонові знання, адже це знання реалій, прийнятих у спілкуванні в країні, мова якої вивчається. За сферою розповсюдження він класифікує їх як: 1) загальнолюдські знання; 2) регіональні відомості; 3) відомості, знайомі членам певної етнічної та мовної спільноти; 4) відомості, знайомі лише членам локально або соціально замкнутої групи – у мовному плані це відповідає територіальним і соціальним діалектам; 5) відомості, знайомі лише членам певного мікроколективу. У процесі спілкування, зазвичай, у різному обсязі використовуються всі види фонових знань відповідно до комунікативних намірів співрозмовників [3, с. 84–88].

На нашу думку, набуття культурологічних фонових знань повинно стати невід'ємним складником змісту навчання іншомовного спілкування, адже вони передбачають: 1) знання студентами загальноприйнятих у країні, мова якої вивчається, найтиповіших норм поведінки (етикету) або комунікативних моделей поведінки; 2) знання культурних реалій.

Загальновідомо, що в кожній культурі існують стандарти, котрі дозволяють визначити, яка поведінка є нормою. Недостатнє володіння комунікативними моделями може призвести до непорозумінь, культурного шоку чи навіть конфлікту. На думку Г. Нойнер, комунікативні моделі поведінки можуть бути вербальними, невербальними та змішаними [4, с. 278]. Для того, щоб комунікативна взаємодія відбулася з дотриманням усіх норм і досягла бажаного результату, співрозмовники мають знати закони такої комунікативної поведінки. Зазвичай до вербальних моделей належать типові мовленнєві зразки,

що використовуються в різноманітних ситуаціях спілкування і забезпечують різні сфери життєдіяльності людини. Невербальні засоби спілкування є не менш важливими, ніж вербальні, і виконують наступні функції: акцентують увагу на певній частині вербального повідомлення; передбачають те, що буде передано вербально; виражають значення, що (не) суперечить змісту висловлювання; заповнюють або пояснюють паузи, виражають намір продовжити висловлювання, забезпечують пошук необхідного слова тощо; зберігають контакт між співрозмовниками і регулюють потік мовлення; замінюють окреме слово або фразу. Знання цих особливостей дозволяє іноземцю комфортніше почуватись у чужомовному середовищі. Водночас, знання культурних реалій акцентує увагу на предметі або явищі, характерному для історії, культури, побуту, устрою життя конкретної культурної та мовної спільноти.

У процесі навчання іноземної мови також необхідно пам'ятати, що лексика з культурним компонентом може бути представлена фразеологізмами, з якими потрібно бути обережними у процесі навчання іншомовного спілкування, оскільки студент, маючи інший менталітет, не завжди може адекватно усвідомлювати ситуацію, в якій уживається той чи інший фразеологізм. Незнання і некоректне розуміння фразеологізмів, або ж неадекватне їх співвідношення із ситуацією, може створити певні труднощі у різноманітних ситуаціях міжкультурної мовленнєвої взаємодії.

Таким чином, можемо підсумувати, що використання матеріалів культурологічного спрямування – про історію, побут і культуру народу-носія мови, що вивчається, сприяє ознайомленню студентів із особливостями життя й поведінки іншого народу та з особливими прийомами використання мови в умовах певного соціального середовища, формує їх готовність до іншомовного спілкування і прагнення до активної навчальної роботи з метою вдосконалення рівня своєї іншомовної та культурної компетентності.

Література

1. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Язык и культура. Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. Москва : Рус. яз., 1990. 246 с.
2. Сысоев П. В. Язык и культура: в поисках нового направления в преподавании культуры страны изучаемого языка. *Иностр. яз. в шк.* 2001. № 4. С. 12–18.
3. Томахин Г. Д. Фоновые знания как основной предмет лингвострановедения. *Иностр. яз. в шк.* 1981. № 4. С. 84–88.
4. Neuner G. The Role of Sociocultural Competence in Foreign Language Teaching and Learning. Strasbourg : Council of Europe; Council for Cultural Cooperation (Education Committee), CC – LANG, 1994. 278 p.

ВИКОРИСТАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЇНОЗНАВЧОГО МАТЕРІАЛУ В НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Зевако В. І.
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української мови
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського
м. Тернопіль, Україна

Реальні умови спілкування в сучасному світі передбачають засвоєння певної кількості позамовної інформації під час вивчення іноземної мови. Це стосується і навчання української мови як іноземної. Лінгвокраїнознавчий, культурологічний, народознавчий аспекти важливі для інтеграції чужоземного студента в українське соціальне й мовне середовище, повноцінної комунікації, а також для збереження власних традицій та національної ідентичності.

Тексти країнознавчого характеру займають сьогодні все більше місце в процесі навчання іноземним мовам. Завдяки ним учні знайомляться з реаліями тієї країни, мова якої вивчається, одержують додаткові знання в галузі географії, освіти, культури тощо. Погоджуємося з Л. Г. Антоновою, що зміст таких текстів повинен бути значущим, мати певну новизну, містити відомості про державний устрій, географічне середовище, характерні предмети матеріальної культури, елементи фольклору або про особливості мовленнєвого поводження й етикету [1, с. 164]**.**

Прикладом використання і впровадження саме такої інформації може бути тема «Я хочу розказати про себе, про свою сім'ю, про свою країну», яку вивчають іноземні студенти І курсу. Потрібно підкреслити, що у якості підготовчого етапу до її опанування є одна з початкових тем курсу «Країни і національності», яка вивчається після засвоєння українського алфавіту, основних етикетних формул тощо і містить нескладну лексику, що характеризує означені реалії. Заняття має на меті надати елементарні знання про Україну, деякі міста й країни, з яких приїхали студенти, навчити формулювати прості речення, застосовуючи синонімію іменників і займенників.

У процесі студіювання використовуємо навчальний посібник «Українська мова як іноземна», виданий колективом кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського. Книга вийшла за редакцією М. П. Тишковець у видавництві «Укрмедкнига» 2018 року у Тернополі [2].

На занятті студенти слухають, читають і переказують такий текст:

Моя країна – Україна. Вона розташована в Європі. Столиця України – Київ. Тернопіль – українське місто. Тут мій університет. Студенти приїхали з різних країн Європи, Азії, Африки та Америки.

Польща, Білорусь, Франція, Італія також європейські країни. Столиця Польщі – Варшава. Рим – столиця Італії.

Індія, Пакистан, Ірак розташовані в Азії. Столиця Індії – Нью-Делі. Столиця Пакистану – Ісламабад, столиця Іраку – Багдад, а столиця Афганістану – Кабул.

Нігерія, Гана, Зімбабве, Єгипет – африканські країни. Абуджа – столиця Нігерії, Аккра – столиця Гани. Місто Хараре – це столиця Зімбабве. Столиця Єгипту – Каїр.

Прочитаний текст збагачує іноземного студента знаннями про континенти, країни і столиці та водночас використовується як лінгвістична основа для засвоєння категорії роду іменників. Граматичні завдання до тексту спрямовуються на вивчення співвідношень типу *університет – він, мій; країна – вона, моя; місто – воно, моє*.

Тема «Я хочу розказати про себе, про свою сім'ю, про свою країну» підсумовує попередньо засвоєний матеріал. Завдання до неї компонуємо таким чином, щоб у процесі вивчення могли застосовуватися різні види мовленнєвої діяльності. Тут пропонується нова, головним чином, інтернаціональна лексика; працюючи в парах або малих групах, студенти створюють діалоги про сім'ю, навчання, життя в Тернополі.

Крім того студенти опрацьовують текст «Україна».

Україна – європейська держава. Вона знаходиться у центрі Європи. Сусіди України – Польща, Румунія, Угорщина, Чехія, Словаччина, Білорусь і Росія.

В Україні живе 45 (сорок п'ять) мільйонів чоловік. Тут розмовляють українською, російською, кримсько-татарською, білоруською, польською, румунською, єврейською, болгарською, циганською мовами.

Найбільші міста країни – Київ, Харків, Дніпропетровськ, Львів, Донецьк, Одеса. Столиця України – Київ.

Грошова одиниця – гривня.

На території України є Чорне та Азовське моря. Є в Україні гори: на заході – Карпати, на півдні – Кримські гори.

Клімат країни помірний: зима морозна та сніжна, літо сонячне й тепле.

Я люблю свою рідну Україну.

Завданням прочитаного тексту, крім фактичних відомостей про країну, в якій навчаються іноземні студенти, є засвоєння конструкцій «*розмовляти / говорити українською / англійською* (*мовою / мовами*)». Вправи, що виконують

студенти, спрямовані на вживання особових дієслівних форм теперішнього часу *розмовляти* (*говорити*) і орудного відмінка однини та множини іменника *мова*.

Наприкінці заняття пропонується інтерактивна вікторина «Назви країну», де на основі відомої лексики студенти визначають, про яку країну (Зімбабве, Туреччина, Кенія, Гана, Індія, Нігерія, Польща, Конго, Єгипет) йде мова.

Таким чином, лінгвокраїнознавчий матеріал текстів уже на початкових заняттях з української мови як іноземної може використовуватися як для надання знань про Україну й інші держави, так і бути основою для засвоєння мовних одиниць і граматичних зв'язків та конструкцій.

Література

1. Українська мова як іноземна : навч. посіб. / [Гаврищак І. І., Драч І. Д., Зевако В. І.] ; за ред. М. П. Тишковець. Тернопіль : Укрмедкнига, 2018. 168 с.
2. Антонова Л. Г. Лінгвокраєзнавчий аспект вивчення іноземних мов у старшій школі. *Таврійський вісник освіти*. 2017. № 1. С. 164–169.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Кашуба О. М.
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри іноземних мов

Кравчук Т. О.
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри іноземних мов

Навольська Г. І.
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри іноземних мов
факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

На сучасному етапі розвитку освіти в Україні викладання іноземних мов переживає період докорінної перебудови, що актуалізує необхідність перегляду завдань, цілей та методів навчання. Важливою складовою змісту освіти має стати розширення культурологічних знань студентів, що передбачає залучення їх до

культурних цінностей, знайомство з кращими творами світового мистецтва, формування навичок толерантної поведінки у різних життєвих ситуаціях. Це створює умови для зосередження уваги на загальнолюдських цінностях, сприяє зростанню інтересу до іншої культури та мови. Тому, на нашу думку, необхідно активніше впроваджувати культурологічний підхід до навчання іноземної мови, оскільки він сприяє формуванню глобального мислення студентів та створює інтелектуальну базу для їхньої майбутньої професійної діяльності.

Особливого значення набуває тенденція гуманізації навчання іноземної мови як діалогу різних культур з урахуванням національного менталітету і необхідністю оволодіння системою понять, створених у кожній окремій культурі. Такий підхід до навчання повністю узгоджується з цілями і завданнями мовної політики Ради Європи, визначеними в Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти, де наголошується, що «багатий спадок різних мов і культур Європи є цінним спільним джерелом для взаємного розвитку» [2, с. 18]. Національною доктриною розвитку освіти в Україні одним з пріоритетних завдань визначено створення єдиного мовного простору та впровадження міжкультурного підходу у навчання іноземних мов [1, с. 115]. Це сприятиме усуненню перешкод у спілкуванні, особливо фаховому.

Про тісний взаємозв'язок і взаємозалежність викладання іноземної мови та спілкування різних культур говорить також і С. Г. Тер-Мінасова у своїй праці «Мова та міжкультурна комунікація», яка вважає що «кожне заняття з ІМ (*іноземної мови – авт.*) – це перехрестя культур, це практика міжкультурного спілкування, тому що кожне слово відображає іноземний світ і іноземну культуру» [3, с. 624].

Важливість культурологічної спрямованості навчання іноземної мови зазначено і в «Програмі з іноземної мови за професійним спрямуванням», розробленою кафедрою іноземних мов ТНПУ імені Володимира Гнатюка для підготовки фахівців різних спеціальностей.

У процесі навчання іноземної мови необхідно створити такі умови, щоб у кожного студента виникла потреба поглиблювати свої знання щодо традицій, звичок, норм комунікативної поведінки різних народів, самостійно звертатись до додаткових джерел інформації та формувати власну точку зору на основі узагальнення знань, отриманих під час аудиторних занять і самостійної роботи. Завдання викладача у цьому процесі – заохочувати їх до пошуково-дослідної роботи, створювати умови для розвитку критичного мислення та креативних здібностей студентів. Сучасна організація навчально-виховного процесу (розподіл на півгрупи для вивчення мови, кредитно-модульна система навчання академічних дисциплін та рейтингова система оцінювання навчальних досягнень студента) передбачає надання студентам права вибору таких видів навчальної діяльності, які відповідають їхньому типу нервової системи, характеру, якостям

пам'яті, нахилам та інтересам, а також створює умови для творчості в самостійній роботі та груповій взаємодії.

Важливою є роль викладача, яка полягає в умінні мобілізувати студентів на виконання поставлених задач, досягнення цілей безпосередньо на занятті. Для цього необхідно спланувати кожне заняття так, щоб у ньому були передбачені найкоротші шляхи до поставленої мети, і, насамперед, чітка структура, методика і засоби навчання.

Культурологічний підхід до навчання іноземної мови та формування іншомовної соціокультурної компетенції сприяє розвитку глобального мислення студентів і створює інтелектуальну базу для їхньої майбутньої професійної діяльності. Будь-який навчальний матеріал має розглядатися з точки зору його культурологічного компонента та впливу на формування у студента готовності до взаєморозуміння, сприйняття полікультурної філософії існування, налаштованості на співпрацю, позбавлення негативних стереотипів у сприйнятті представників інших культур.

Література

1. Гришкова Р. О. Імплементація європейських освітніх стандартів у навчання англійської мови студентів нефілологічних спеціальностей. *Педагогіка: Наукові праці.* Т. 136. Вип. 123. 2010. С. 114–118.
2. Ніколаєва С. Ю. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 2010. 273 с.
3. Тер-Мінасова С. Г. Мова та міжкультурна комунікація : навчальний посібник). Москва : Слово/Slovo, 2009. 624 с.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Козак А. В.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Вивчення іноземної мови в наш час стало одним із найважливіших та найпотрібніших завдань людства. Кожен колектив, кожна група, кожен народ має свою мову, в якій відображено його характер, звичаї, цінності тощо.

У кожну мову часто впроваджуються та запозичуються з інших мов нові слова та терміни. Особливо це стало помітним у ХХ столітті, коли широкого поширення набув туристичний бізнес і розвиток інформаційно-комунікаційних технологій. Сьогодні багато людей мають можливість спілкуватися з представниками інших народів, вивчати їх мову, культуру, традиції. Варто сказати, що кожна мова має свої певні особливості, тому знаючи культуру народу, мову якого вивчаємо, можна набагато глибше вникнути у зміст певних речей [1]. Повсякденне уявлення про культуру часто зводяться до її ототожнення з художньою культурою (мистецтвом) або з освіченістю та вихованістю людини. Проте найбільш розповсюдженим повсякденним значенням поняття «культури» є його розуміння як сукупності матеріальних предметів, об'єктів, ідей, образів, створених людиною протягом її історії [3]. Знання культури, цінностей, особливостей народу збагачує нас, дає поштовх до кращого та активнішого вивчення, адже, погодьтеся, сухо вивчати мову не надто цікаво.

При вивченні будь-якої іноземної мови важливу роль грає комунікативний підхід, який передбачає обмін інформацією між носіями різних мовних груп як представників різних культур. Отже, стає зрозуміло, що вивчення мови містить в собі соціокультурний елемент, який допомагає засвоювати мову з її правилами та нормами. Спілкування закордоном з справжнім носієм мови набагато швидше допоможе досягнути омріяного результату, ніж сухе вивчення. Такий метод дійсно є дуже дієвим та підвищує інтерес студентів до вивчення іноземної мови [1].

Аналіз теоретичних джерел підтвердив, що перед студентом-перекладачем є деякі труднощі під час перекладу, а саме: недосконале знання мови, відсутність відчуття певної мови та її колориту, нерозуміння традицій. Тому дуже важливо практикуватися закордоном. Потрапляючи в абсолютно незнайоме соціальне середовище, відірваний від звичних умов життя, практично жодного слова не розуміючи з того, про що говорять навколо нього, студент переживає досить сильний психологічний стрес, що за своєю силою наближається до шокового стану. Механізм подолання стресової ситуації, в яку потрапляє студент-українець полягає в мотиваційному сплескові, спрямованому на засвоєння мінімального лексичного запасу мови країни перебування [2].

Якщо підсумувати усе вищесказане, то висновок напрошується сам: головним завданням для викладачів будь-якої іноземної мови є виділення елементів культури, що найбільш яскраво характеризують середньостатистичного носія мови, яка вивчається, і порівняння їх з елементами культури, носіями яких є студенти-іноземці [2].

Педагогічний аспект культурознавчої освіти можна прослідкувати через значення латинських слів «cultura, homo cultures (людина культурна)», тобто освічена. Саме у такому сенсі вживав поняття «культура» та «освіта» Гегель,

оскільки він вважав, що тільки оволодівши культурою, людина може займатися освітою; самоосвіта можлива на основі зразків, створених культурою. [3].

Зараз існує величезна кількість різних методів для якісного вивчення іноземної мови. Наприклад, періодика, яка є джерелом іншомовних слів та зображує стан мови на рівні вжитку; художня література, яка є основною сферою удосконалення національної літературної мови, реальним відображенням життя народу. Саме її багато педагогів розглядають як основу для збагачення словникового запасу студентів. Одним з важливих напрямків розвитку сучасної методики є впровадження новітніх технологій в сферу навчання іноземних мов. Сьогодні все більш активно використовується комп'ютер на заняттях з іноземної мови, що відкриває доступ до різних мовних новинок. Також важливим методом вивчення є мовні фразеологізми, адже в них віддзеркалюється історія, культура, традиції і цінності народу. Специфічним наочним методом вивчення мови є реклама, яка зображує побут певного суспільства [1]. Також не варто забувати і про приємні способи вивчення мови: перегляд фільмів іноземною мовою, слухання різних аудіозаписів, пісень, читаннята іноземних публікацій чи блогерів, що дуже популярно у наш час. Це розширює словниковий запас.

Вчити іноземну мову – це, немовби, вчитися плавати. Неможливо навчитися плавати, читаючи лише посібники. Потрібно заходити у воду та намагатись плисти. Варто використовувати кожну нагоду та спілкуватись з носіями мови. Часто люди не можуть подолати мовний бар'єр через страх. Страх неправильно вимовити слово чи залишитись не до кінця зрозумілим співбесіднику. Проте не варто переживати, варто діяти, адже це ніхто не зробить за вас. Тим більше у наш час люди легко виправлять, якщо ви скажете щось не те.

Отже, культурологічний підхід до вивчення іноземної мови сприяє формуванню глобального мислення студентів, створює інтелектуальну базу для їхньої майбутньої діяльності та сприяє зростанню інтересу до чужої культури і мови. Культурологічний компонент робить навчання цікавішим та оригінальнішим, полегшує сприйняття матеріалу та формує у студентів бажання та мотивацію до вивчення іноземної мови.

Література

1. Ільчишин Н. Культурологічний підхід до вивчення іноземної мови. 2007. С. 20–24. URL: http://vlp.com.ua/files/08_36.pdf
2. Бондаренко Л. Міжкультурний контакт як фактор мотивації при навчанні будь-якій мові як іноземній. С. 101–104. URL: http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2004/36-23-18.pdf
3. Культурологічний підхід до навчання іноземної мови. С. 147–165. URL: http://lib.chmnu.edu.ua/pdf/monograf/14/10.pdf

QUELQUES RÉFLEXIONS SUR L'AVENIR POUR LA LANGUE FRANÇAISE

Косович О. В.
доктор філологічних наук, професор
кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

La mondialisation a transformé l'espace économique mondial dans le sens de sa plus grande unité. Elle est en voie de transformer l'espace culturel mondial dans le sens de sa plus grande diversité. Puissants et contradictoires en apparence, ces mouvements touchent la substance même des relations entre les sociétés. Ils pourraient structurer le XXIe siècle.

En conjuguant virtuellement les bénéfices partagés de la croissance et la reconnaissance de l'identité multiple de la famille humaine, ces mouvements inaugurent des formes inédites d'affirmation et de concurrence qui ont, dans les deux domaines, un même horizon. Telle est peut être la jonction entre les nouveaux espaces économique et culturel, l'un et l'autre se référant désormais à un même champ d'action à investir et à maîtriser. Ce changement d'échelle auquel nous conduit la mondialisation nous est plus familier dans le domaine de l'économie, il n'en est pas moins manifeste dans celui de la culture.

Au-delà du consentement politique et juridique à la diversité des expressions culturelles, nous chercherons aussi à connaître et apprécier la politique réelle qui déjà mobilise, structure et ouvre sur une compétition linguistique et culturelle intense, peut-être sans précédent dans l'histoire de l'humanité. Ces restructurations ferment une époque et en inaugurent une autre pour tous, dont *la Francophonie*.

Ceux qui se sont fait, avec raison, les chantres de l'exception et de la diversité culturelles savent-ils assez qu'ils ont libéré des forces considérables et qu'il leur faut désormais penser et acter sa mise en œuvre autant en fonction de la Chine, de l'Inde et de bien d'autres puissances et situations que des États-Unis, leur cible initiale? Savent-ils assez que territorialité nationale et territorialité culturelle ne coïncident plus, les technologies ayant rendu les frontières poreuses obsolètes et les migrations assurées partout ou presque des assises territoriales aux cultures et aux langues du monde. Bref, hier encore, la pluralité des cultures référait à des distants et à des ailleurs. Ces distants et ces ailleurs sont désormais en tous lieux et le resteront.

La grande bataille linguistique et culturelle qui s'annonce témoigne déjà de ces mutations, l'intention géoculturelle et géolinguistique étant indissociable d'une ambition géopolitique les englobant et les dépassant. D'où l'importance de mesurer ce qui advient de l'hyperpuissance américaine et de ses capacités à contenir les visées des autres puissances.

L'objectif de cette étude est de chercher à comprendre la Francophonie telle qu'elle est devenue 40 ans après son émergence dans l'histoire. Dans la recomposition en cours de l'espace culturel mondial, la Francophonie est-elle une plate-forme d'un autre âge fondée sur des catégories périmées ou un levier capable de soutenir la formidable compétition culturelle et linguistique qui surgit de tous les horizons? Quel est son positionnement stratégique, ses forces et ses faiblesses, ses objectifs et ses travaux? Que doit-elle conserver de ce qu'elle est et que lui faut-il devenir pour espérer marquer de son sceau le nouvel espace culturel mondial? Les francophones doivent-ils craindre pour l'avenir de la langue française, non pas sa liquidation mais sa perte de présence et d'influence dans la géolinguistique à l'œuvre

dans notre temps? Quel positionnement leur faut-il adopter dans un monde où se déploient des ambitions culturelles et linguistiques débordant le face à face avec la langue anglaise qui a durablement défini leur combat?

Globalement, les aspirations et les investissements de la Chine visent à établir sa langue comme l'autre *lingua franca*. Son poids économique et commercial, sa nouvelle présence en Asie du Nord et du Sud-Est, en Amérique latine et en Afrique, ses investissements dans le monde et les avantages offerts aux apprenants de sa langue constituent autant de leviers hier encore inexistants. Comme il sera démontré plus loin, la Francophonie doit déjà composer avec cette stratégie nouvelle et universelle de la Chine en faveur de sa langue. Certes, la prépondérance de la langue anglaise n'est pas encore érodée par la volonté déclarée de la Chine. Mais la géopolitique et la politique qui ont successivement placé la Grande-Bretagne et les États-Unis d'Amérique au premier rang des puissances, et ainsi porté avec force l'expansion de la langue anglaise dans le monde, ne sont plus sans concurrence.

L'espace culturel et linguistique mondial est désormais l'objet de convoitises nouvelles, l'offre pour l'apprentissage des langues étrangères enrichie de propositions planifiées à grande échelle.

Au plan continental, la langue française est et sera soumise à rudes compétitions en Europe et en Afrique.

Dans le premier cas, celui du continent européen, la langue anglaise a franchi l'Atlantique et la Manche et s'est installée sur un continent où elle n'a par ailleurs aucune assise historique ou actuelle. Tel n'est pas le cas pour la langue allemande. Première langue du continent, elle est défendue avec une insistance croissante par une coalition rassemblée par l'Allemagne, première puissance européenne.

Dans le second cas, celui du continent africain, où se trouve la majorité des locuteurs de la langue française et son seul bassin de véritable croissance susceptible de lui garantir une place dans le club restreint des langues internationales au XXIe siècle, la compétition déjà engagée en Afrique centrale et ailleurs sur le continent avec la langue anglaise est préoccupante. Contenue à ce jour, la tentation du Rwanda pourrait y faire des émules. Certains pays membres de la Francophonie n'ont-ils pas récemment demandé leur adhésion au Commonwealth? L'Afrique est aussi marquée par les courants mondiaux actuels.

Certains, tel l'ancien président du Mali et de la Commission de l'Union africaine, Alpha Oumar Konaré, évoquent la montée actuelle et virtuelle de la langue chinoise sur le continent.

Un enseignement d'ensemble se dégage de tout ce qui précède. Aucun pays francophone ne peut relever seul les défis posés par la mondialisation culturelle et linguistique et la formidable compétition qui s'y déploie et qui s'y déploiera dans les décennies à venir. Déjà en 1992, dans une étrange conversation avec le président François Mitterrand, le grand historien Alain Decaux, alors ministre français de la Francophonie, avait reconnu l'essentiel: «La Francophonie est devenue le principal espoir de notre langue, peut-être le seul» [1, p. 316]. Seize années ont passé depuis. Elles n'ont fait que confirmer le jugement alors porté par Decaux. Peu importe l'angle choisi, toutes les appréciations convergent vers une évidence: la langue française n'aurait aucune chance de demeurer une langue internationale au XXIe siècle si la Francophonie devait se diluer, se fragmenter, perdre sa capacité unique de tenir ensemble cette communauté complexe qu'elle rassemble, anime et développe depuis quatre décennies.

Références

1. Decaux Alain. Le tapis rouge, Paris : Librairie Académique Perrin, 1992.

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК СКЛАДОВА ПОЛІТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Кушіль В. Р.
студентка факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Освітні технології в методиці навчання іноземної мови і політкультурної комунікації розвиваються з кожним днем та прогресують з глобальною швидкістю. Що постає цікавою проблемою для нас, як студентів факультету філології та журналістики. Далі роглянемо такі терміни як іноземна мова та політкультурні комунікації, оскільки важливо в наш час вивчати іноземну мова. Зокрема, англійська мова в сучасному світі є провідною і кожна, поважаюча себе людина, яка бажає великих здобутків, наполегливо вивчає хоча б одну іноземну мову. Ще з 1 класу школи шкільна програма допомагає дітям зрозуміти необхідність вивчення іноземної мови та робить все задля зручного та поступового оволодіння нею дітьми.

Знання іноземних мов – це ключ до успіху в сучасному світі, де спілкування іноземними мовами та обробка величезних обсягів інформації

набуває все більшого значення. Інтерес до вивчення мов традиційно великий, адже той, хто володіє мовами, володіє світом. Загалом, людина, яка володіє мовами, – різнобічно розвинута особистість, має кращими здібності до вивчення нового, вільніша та більш впевнена у спілкуванні з людьми

Нещодавно вчені з Лондонського університету шляхом проведення великого статистичного та наукового дослідження прийшли до висновку, що люди, які вчать іноземні мови, мають більш гнучке і оригінальне мислення. Даний експеримент базується на тому, що вчені науковим шляхом підтвердили прямий зв'язок між активністю сірої речовини і знанням кількох мов.

Безсумнівно, надзвичайно важлива роль у вирішенні проблем полікультурності відведена сформованості у особистості відповідної картини світу, оскільки саме вона дає можливість виробити у кожної людини позитивне ставлення до представників інших народностей, спрямовує прагнення дізнатися якомога більше про їх культуру, визначає домагання індивідуумом свободи, вміння відстоювати свою позицію і ідеали, формування духовної гнучкості і розуміння необхідності компромісів [1, с .16].

Поняття «полікультурність» почало набувати самостійного значення на Заході на початку 70−х років і використовувалось, здебільшого, в освітній сфері, реалізуючись в двох напрямах: через створення освіти для меншин (як історично існуючих, так і меншин, що були породжені багатомільйонною еміграцією на Захід в 60−80−і роки XX ст.) задля забезпечення рівних умов існування їхніх культур та через створення такої системи виховання, при якій пріоритетним напрямком було б виховання взаємоповаги та толерантного ставлення між представниками різних релігійних, культурних та мовних груп. На освітніх теренах України цей термін увійшов в науковий лексикон відносно недавно. Основними характеристиками полікультуралізму, як ідеології, є співіснування великої кількості культур, жодна з яких не є ані домінуючою, ані пригніченою [3, с. 202].

Сучасні науковці шукають шляхи вирішення проблем взаємодії між людьми на міжкультурному рівні, такі стосунки мають базуватися не лише на визнанні права кожної культури на існування, а й на рівноправному діалозі, який має привести до взаємозбагачення й розвитку культурних спільнот.

Таким чином,можна сказати, що сучасна наука розглядає культуру, як світ, в якому людина знаходить себе, а людство як цінність, яка складається із рівноцінних культурних спільнот, які мають будувати стосунки у вигляді діалогу культур , тому уміння використовувати мову як інструмент спілкування на міжкультурному рівні, діалог культур в усній та писемній формах; шанобливе, відповідальне ставлення до власної культури та культур інших народів; визнання права інших культур на існування та розвиток – це і є параметри полікультурності.

Як багато методів вивчення іноземних мов змінювалися з розвитком суспільства, відповідаючи рівню його розвитку. Найкращий спосіб вивчення

мови – це той, який ви розумієте найкраще. Однак, якої б різноманітністю не відрізнялися би ці методи, все одно впродовж історичних умов сформувалася низка інтенсивних методів вивчення мови.

Загалом, можна виокремити такі методи політкультурної комунікації як концепцію соціального, також варто згадати концепцію «культурних відмінностей, і концепція мульти-перспективної освіти [1, с. 28].

Можна дійти висновку, що в XXI столітті іноземна мова та політкультурна комунікація є базовими фундаментальними науками для вивчення людиною. І кількість методів навчання є просто безмежною та збільшується кожної митті, тобто кожен зможе підібрати собі спосіб по душі.

Отже, вивчення будь-якої іноземної мови розкриває перед нами нові можливості, робить багатшим наш духовний світ. Володіючи іноземною мовою, людина автоматично переходить на вищий соціальний ступінь, оскільки стає конкурентоспроможним претендентом на високооплачувану посаду. Адже, як відомо, престижні організації, зазвичай, або самі є представниками іноземних фірм, або ведуть з ними активну партнерську діяльність. А там без знання іноземної мови не обійтися! Іноземні мови покращують якість нашого життя у всіх її сферах.

Література

1. Бойченко В. В. Полікультурне виховання молодших школярів у навчально-виховному процесі школи : дис. канд. пед. наук : 13.00.07 ; Уманський держ. педагогічний ун-т ім.Павла Тичини. Умань, 2006. 202 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. 2-ге вид., доп. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 376 с.
3. Гис В. Й. Формування та розвиток полікультурної компетентності засобами іноземної мови. *Англійська мова та література : наук.-метод. журн.* 2010. № 6. С. 202–205.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Лісова З. В.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

У сучасному світі з кожним рокам дедалі більше зростає потреба у вивченні іноземної мови, що є гарантом перспективного професійного життя.

Зараз вона проникла у всі сфери людської діяльності, незалежно чи це перекладач-референт або бухгалтер, чи це учитель або реєстратор готелю. Однією із провідних мов світу є англійська. Не кожен може приділити достатню кількість часу на її детальне вивчення, тому намагається якомога швидше опанувати конкретний матеріал за допомогою відповідних методів, притому так, аби залишився у пам'яті надовго.

Серед великого різноманіття методів слід виокремити наступні:

– аудіо-лінгвальний метод;

– метод фонетичних асоціацій, або звукових асоціацій;

– метод інтервального повторення слів;

– метод фізичного реагування;

– метод комунікативного підходу.

У XX ст. велику увагу приділяють усному мовленню в його «первинній формі», тобто як воно звучить в ситуаціях безпосереднього спілкування. Звернення лінгвістів до усномовленнєвої комунікації зумовлено розповсюдженням та удосконаленням радіо і телебачення, які продемонстрували вплив «живого слова». Метод створений Фрізом та Ладо в 40-50 роки XX ст. в США, як засіб усної комунікації, є незалежно від кінцевої мети основою навчання. І вважається, що основою навчання за цим методом, має бути усне мовлення. Остання чверть XX ст. орієнтована на комунікацію як мету навчання іноземних мов. Самій постановці комунікативної мети і можливості її реалізації значною мірою сприяли результати лінгвістичних досліджень, зокрема мовних функцій, функціональних стилів мовлення, їх співвідношення з усною та письмовою формами літературної мови, функціонально-стилістичної співвіднесеності мовних засобів усіх рівнів, які обслуговують певні сфери спілкування [3, с. 818].

Метод фонетичних асоціацій, або звукових асоціацій, підбирає співзвучні відповідники у рідній мові, нехай навіть вони і не будуть однаковими за значенням. Наприклад: Сосна – so small (соу смол), skull – череп (бо «скальп»), heel – п'ята («Ахілл, ахіллесова п'ята») тощо. Варто зауважити, що фонетичні асоціації (співзвуччя) обов'язково потрібно підкріплювати асоціаціями за значенням. Якщо, приміром, ви хочете запам'ятати слово «kidney» («нирка») за допомогою співзвучного «kidding» («жартуєш»), зробити це буде складніше, якщо не додати лексичну асоціацію. Якщо ж ви обіграєте ситуацію і створите для себе цілий спектакль-асоціацію (з пропозицією продати нирку і відповіддю «Ти, напевно, жартуєш?»), запам'ятати це буде набагато простіше [2, с. 1].

Далі розглянемо метод інтервального повторення слів. Інтервальні повторення – це техніка утримання в пам'яті, яка полягає в повторенні вивченого навчального матеріалу за певними, постійно зростаючими інтервалами [1, с. 1]. Даний метод, як спосіб швидкого і ефективного заучування будь-якої інформації, відомий у експериментальній психології вже близько століття. Вперше про нього заговорив Алек Мейсом, який у 1932 році презентував свою ідею, стосовно

інтервального повторення у книзі «Психологія навчання». Одним із найпопулярніших сучасних методів вивчення нової лексики є флеш-картки, що базується на інтервальному повторенні і дає змогу запам'ятовувати слова, без проблем згадати будь-яке із них та сформувати активний словниковий запас [1, с. 1–2].

Метод фізичного реагування був розроблений Джеймсом Ашером, професором психології з університету Сан-Хосе. Даний спосіб заснований на процесі природного пізнання і полягає в тому, що спочатку людина лише слухає іноземну мову, не беручи участі в дискусіях і не відповідаючи на питання. Це час пасивного сприйняття необхідного для того, щоб навчитися спонтанно реагувати. Такий метод сьогодні успішно застосовується при вивченні англійської мови, однак він підійде тільки тим, хто має можливість перебувати в англомовному середовищі [2, с. 2].

Зважаючи на те, що комунікативний підхід займає перше місце серед інших методик, все ж таки він є недостатньо вивченим на сьогоднішній день. Вперше комунікативний підхід був запропонований Б. В. Біляєвим, І. Л. Бімом, Є. І. Пасівим. Основна мета цієї методики полягає у наступному:занурити студента в англомовне середовище, навчити спілкуватися англійською мовою, вивчати лексику. Комунікативний підхід передбачає взаємодію між студентами, парні та групові завдання, чи то аудіювання. Перевагами комунікативного підходу є формування навичок спілкування та неформальна форма навчання [3, с. 818–819].

Отже, культурологічний підхід до вивчення іноземної мови створює інтелектуальну базу для майбутньої професійної діяльності, сприяє формуванню глобального мислення та збагачення соціокультурних знань. Використання культурологічного елементу урізноманітнює процес вивчення іноземної мови за допомогою ефективних та різнопланових методів, формує позитивне ставлення до неї, чим полегшує сприйняття матеріалу. Кожен із методів розвиває конкретні види мовної комунікації, характеризується незмінними функціями, має свої переваги та недоліки, проте найголовніше – усі вони є допоміжними при вивченні певної іноземної мови.

Література

1. Баланова Т. В. Використання методу інтервального повторення слів в процесі вивчення англійської мови. URL: http://eprints.zu.edu.ua/26807/
2. Комісаренко Т. Методи ефективного вивчення англійської мови. URL: https://www.cuspu.edu.ua/ua
3. Мирошниченко О. А. Ефективні методи навчання у викладанні англійської мови як іноземної. *Young Scientist.* 2018. Січень (№ 1). 1030 с.

FRANCOPHONIE ET SA VALEUR CULTURELLE

Лобур В. А.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Le 20 mars marque la Journée internationale de la francophonie – la journée de la langue française. Comme ce fut le cas dans d'autres langues des Nations Unies, cela a été noté récemment – seulement à partir de 2010. Le Département des relations publiques des Nations Unies a été à l'origine de l'introduction de cette nouvelle fête. Le terme "francophonie" désigne la propension des personnes à parler français ainsi que la totalité des personnes parlant le français. Les personnes dont la langue française est la meilleure communication s'appelle francophone.

Le français fait partie des six langues de travail des Nations Unies et est également la langue officielle d'un grand nombre d'organisations internationales. En plus de la France, la langue est répandue en Belgique, en Suisse, au Canada et dans de nombreux autres pays. En outre, à ce jour, le français – l'un des plus populaires dans le monde de l'étude des objets parmi les langues étrangères. Le nombre de personnes capables de l'exprimer librement s'élève à 265-275 millions. Dans cette langue maternelle, les Français croient en diverses données allant de 68 à 115 millions de personnes.

Organisation internationale de la francophonie (OIF) – regroupe 56 pays francophones du monde. L'organisation existe depuis plus de quarante ans: le 20 mars 1970, un accord a été signé au Niger pour la création d'une organisation intergouvernementale des pays francophones.

Cependant, le principal critère pour adhérer à l'organisation n'est pas le degré de possession des citoyens de l'un ou l'autre pays dans la langue des Gaulois, mais plutôt les liens culturels avec la France. Par conséquent, en tant que membre associé de la "Francophonie", inclut par exemple l'Arménie et les droits des observateurs – l'Ukraine et les pays baltes.

Le français est la deuxième langue étrangère apprise dans l'Union européenne et les pays latino-américains après l'anglais. Langue d'enseignement, langue juridique, langue scientifique, elle est aussi la troisième langue des affaires et du commerce,quatrième langue sur internet, le français répond aujourd'hui aux exigences d'un monde en mouvement, interconnecté, toujours plus ancré dans l'immédiateté.

Récemment, le français a perdu sa position, largement inférieure à l'anglais. Même dans l'Union européenne, où le français est la langue officielle, son avenir dépend de nombreux facteurs. De nombreux pays – Finlande, Autriche, Suède, par exemple – utilisent l'anglais comme moyen de communication internationale, ce qui ne peut que modifier les positions de la langue du Golfe.

Néanmoins, la langue française reste l'une des valeurs culturelles du monde. C'est dans cette langue que Voltaire, Diderot, Hugo, Dumas, Balzac et Rabelais parlent et écrivent – et seule cette langue peut préserver et transmettre toutes les subtilités de leurs œuvres immortelles.

Références

1. Organisation internationale de la francophonie. URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/Organisation_internationale_de_la_francophonie
2. Франкофонія. URL: https://sites.google.com/site/frankofoniadlaukraienciv/frankofonia
3. La francophonie. URL: https://humanhist.com/culture/francophonie/

CULTURAL ASPECTS OF LANGUAGE LEARNING

Мамрош І. Я.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Culture and language have often been described as inseparable and the relationship between them is highly complex. Language isn't just the sum total of words, grammatical principles and sentence construction, but also unique cultural norms, social systems and cognitive processes. Understanding these cultural-specific contexts along with linguistic principles of a particular culture is central to effective language acquisition.

Every language has embedded cultural overtones. These, of course, vary from country to country, not just language to language. So the culture of a country will be expressed through the language. Sometimes the culture can be harder to pick up than the language itself [2, p. 12]. Of course, there is the culture of a country but also within that, there is a multitude of variations within each one. We all can recognise that even in our own country when we go to a place or situation where there is an unfamiliarity.

Learning a language requires a learner to get a feel for the culture from which it comes. Even with the globalisation that is affecting most corners of the planet, there are still cultures that are specific to each country and area. Without an appreciation of that, learning a language can be more difficult.

How does language affect culture?

Language is formed to present our ideas or concepts; these can change depending on which cultural elements are dominant at any given moment. Whenever language

expands, the culture changes. An obvious advantage of human language as a learned symbolic communication system is that language has infinite flexibility. This means that the meaning of a word can be changed, and then a new symbolism is created. For example, the English word "Nice" now generally means pleasing, agreeable, polite, and kind. But, in 15th century "Nice" meant foolish, wanton, lascivious, and even wicked. This simple example reveals that languages can evolve in response to the changing historical and social conditions. As we know, the culture of the United States is made up of many different cultures and languages. Each of these individual cultures is impacting on, shaping, and redefining the American culture. Many new words are being added to normal American daily speech. For example, the sentence "long time no see" is not standard English. It was translated from Chinese; others like sushi and tofu also appear in American society. People accept and understand them because these adaptations have already become a part of the "local" culture and blended into people's lives [1, p. 200].

How does culture affect language?

Culture can be defined as a learned system of values, beliefs and/or norms among a group of people [4, p. 27]. Broad definitions of culture include ethnic background, nationality, gender, disability, race, sexual orientation, and religion. Culture not only changes people's values and habits, but also affects people's language and behaviors. Cultural knowledge is crucial in achieving linguistic proficiency, and the culture of a society can be changed depending upon the language used. For instance, some old words remain even when they are no longer used in culture. New words emerge as they become identified with particular cultural activities. The slang words used by our parents were very likely different from those we use today. Different eras often have differing "pop languages". These languages are mostly likely to be influenced by TV programs, politics or music, and little by little they create their own cultural trend. Examples of this can be seen with the Beatles and most recently in Hip Hop music. In brief, language is always cultural in some respects. Language should be conceptualized as an integrated part of a society and its culture.

The main conclusion that can be drawn is that cultural learning helps us to discover that there is a multitude of ways of viewing the world. Understanding the relationship between culture and linguistics will help us to develop instructional strategies and pedagogies for teaching second languages. In the information driven world, language ability gradually becomes an essential skill. According to Kramsch [3, p. 66], culture in language learning is not an expendable skill. For achieving true linguistic comprehension, culture and language should be learned together. After all, the more cultural concepts we learn, the more language abilities we gain; the more language we gain, the more competitiveness we have.

Література

1. Allison S. R., & Vining C. B. Native American culture and language. Bilingual Review, 1999. 24. P. 193–207.
2. Condon E. C. Introduction to Cross Cultural Communication. New Brunswick, NJ : Rogers University Press, 1973. P. 8–14.
3. Kramsch C. Language and Culture, OUP: Oxford, 1998. P. 64–70.
4. Tomalin B., & Stempleski S. Cultural Awareness, Oxford : Oxford University Press, 1993. P. 24-31.

ВЗАЄМОДІЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО КОМПОНЕНТА ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Мартинюк Х. Є.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Сьогодення докорінно змінило вимоги до вивчення іноземних мов та до їх викладання. Сучасні фахівці в різних галузях знань потребують вміння функціонально користуватись іноземною мовою в будь-яких сферах життя, розглядають її як засіб спілкування, виходячи з того, що кінцевою метою спілкування є взаємне розуміння, що виникає між співрозмовниками. Отже, перед викладачами іноземних мов стоїть дуже відповідальне завдання – максимально розвинути комунікативні здібності студентів. Для його впровадження в щоденну мовну підготовку необхідно опанувати нові методи викладання, спрямовані на розвиток всіх чотирьох навичок володіння мовою, підготувати принципово нові навчальні матеріали, за допомогою яких можна навчити майбутніх фахівців ефективно спілкуватися [1].

Оскільки процес комунікації вживлюється через внутрішньоособистісну, міжособистісну, міжкультурну та контекстну аспектацію, існує велика можливість покращувати та моделювати начання; однак, в той же час, існує ще велика складність у необхідності подолання великої різноманітності бар'єрів.

Отже, міжкультурна складова диктує необхідність пошуку нових психолого-педагогічних і методологічних рішень, спрямованих на формування міжкультурної комунікативної культури учня і розширення рамок навчального процесу шляхом подолання бар'єрів у міжкультурному контексті спілкування.

Культурологічний компонент в організації педагогічного процесу начання передбачає підвищення загального культурного рівня здобувачів шляхом введення в процес навчання ряду певних дисциплін. Цілями включення в процес навчання циклу культурознавських предметів є введення студентів в простір світової та української культури, формування і розвиток їх особистісної культури.

У повсякденному житті поняття «культура» вживається, як правило, у трьох значеннях. У першому значенні під культурою розуміють окрему сферу життя, яка існує у вигляді системи установ і організацій, які займаються розповсюдженням духовних цінностей (товариства, клуби, театри, музеї тощо). А ще культуру розуміють як сукупність цінностей і норм, притаманних більшій соціальній групі, спільноті, народу чи нації. Також, культура інтерпретується як вираження високого рівня досягнень людини в будь-якій діяльності (культура побуту, культурна людина в значенні «вихована й освічена» тощо). Повсякденні уявлення про культуру часто зводяться до її ототожнення з художньою культурою (мистецтвом) або з освіченістю та вихованістю людини. Проте найбільш розповсюдженим повсякденним значенням поняття культури є його розуміння як сукупності матеріальних предметів, об'єктів, ідей, образів, створених людиною протягом її історії. В цій інтерпретації культура є сумою усіх досягнень людства, створена самою людиною і яка складає, власне, людський світ на відміну від дикої природи [2, с. 20].

Відповідно до цього визначення культура становить складний феномен, який включає як матеріальні й соціальні явища, так і різні форми індивідуальної поведінки й організованої діяльності. Культуру як особливу сферу людської життєдіяльності не можна побачити, почути, відчути чи спробувати. Дійсне різноманіття її виявлення можна спостерігати у вигляді різниці в людській поведінці і тих чи інших типах діяльності, ритуалах, традиціях.

До компонентів культури, що несуть національне забарвлення, можна віднести традиції (або стійкі елементи культури), а також, як традиції в соціонормативній сфері культур обряди (виконують функцію неусвідомленого прилучення до відповідних в даній системі нормативних вимог).Ще одним компонентом слугує побутова культура, тісно пов'язана з традиціями, внаслідок цього її нерідко називають традиційно-побутовою культурою [3, с. 54–56].

Для реалізації лінгвокультурологічного підходу в навчанні англійської мови принципи культуродоцільності є центральними. Це досягається частково-пошуковим і дослідницьким методами. Юди ж можна віднести лінгвокультурологічний аналіз прислів'їв, приказок, фразеологізмів і характерних для іншомовних носіїв висловлювань [4, с. 21].

В рамках культурологічного підходу на заняттях англійської та французької мови виконуються завдання на скоромовки, які є дуже корисними

для розвитку дикції та тренування інтонації, але, головним чином, ефективними для визначення культурних концептів. Скоромовки повинні відповідати наступним вимогам: насиченість фонових знань, можливість виявлення і аналізу культурних концептів, наявність близьких для носіїв мови явищ, подій і предметів. Учні повторюють і заучують запропоновані скоромовки, а також аналізують їх культурний підтекст [5, с. 67].

В результаті аналізу фразеологізмів, прислів'їв та приказок можуть бути виявлені відмінні особливості і риси характеру жителів інших країн. Насамперед, це особливості особистого життя. Наприклад, для Великобританії характерна наявність великої кількості красивих будинків і старовинних замків, жителі вважають за краще проживати в своєму приватному будинку, ніж в квартирі, про що свідчать висловлювання: «My home is my castle», що в перекладі означає «Мій будинок – моя фортеця» (дослівно «замок»); любов, прихильність до сім'ї: «Children are poor men's riches», що означає «Діти – багатсво бідняка», «Every mother thinks her own gosling a swan», що в перекладі звучить як «Кожна мати вважає своє гуценя лебедем».

Ще однією відмінною рисою є ділова культура, яка характеризується визначеністю, впорядкованістю, обов'язковістю. Підлеглі з керівництвом знаходяться на порівняно короткій дистанції, про що свідчить їхня привітність : «Keep smiling» – «Посміхайтеся завжди і всюди» і ввічливість «Thank you for calling» – «Спасибі за ваш дзвінок» та інші.

Також, відмінними є якості особистості. Традиційно англійцям приписують егоцентричність – займенник «я» – «I» пишеться з великої літери, на відміну від української мови. Наприклад, «My friends and I went to the club yesterday», – *«Я та мої друзі вчора ходили до клубу»,* «Richard and I are old friends», – *«Ми з Річардом – старі друзі».*

Дані завдання, засновані на методах компаративістики показують, що освоєння малих форм мовного фольклору дозволяє учням «зануритися» в культуру країни, що вивчається та служать імпульсом до більш глибокого проникнення у власну культуру.

Отже, вивчаючи іноземну мову, ми не тільки долучаємося до культури в загальному сенсі цього слова, а й набуваємо можливості порівнювати особливостями своєї культури з іншими.

Література

1. Навчання іноземним мовам у вищій школі: на шляху до мультилінгвізму. URL: http://confcontact.com/2013_06_07/5_Anisimova.html
2. Костенко О. М. Культура і закон – у протидії злу. Київ : Атіка, 2008. 352 с.
3. Калінін В. О. Використання педагогічної технології «діалог культур» у процесі підготовки майбутнього вчителя іноземних мов. *Вісник*

Житомирського державного університету імені Івана Франка. Житомир, 2005. Вип. 22. 107 с.
4. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2002. 328 с.
5. Крилова Н. Б. Культурологія утворення. Москва : Народна освіта, 2010. 201 с.

CULTURAL APPROACH OF FOREIGN LANGUAGE LEARNING

Нагірна Т. П.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

The communicative approach to learning foreign languages became increasingly popular. It involves sharing information and understanding between speakers of different language groups as representatives of different cultures. In such way we can understand the differences in how people from a variety of cultures act, communicate, and perceive the world around them.

Therefore, learning a foreign language has a sociocultural element that helps to understand the essence of the studying and gives you the opportunity to learn the language with its specific rules, norms and traditions of communication. This method of learning extends the mastery of the language in real communication, and increases students' interest a foreign language learning.

So, in order to improve language fluency a person should enrich their cultural knowledge, a lot of the lexical borrowing reflects international developments, that are associated with the great development of communication in the modern world. Different terms and words come from different languages depending on the area of activity.

The intensive use of knowledge of the country's geography is also extremely important in the foreign language learning system, especially at its initial stage. Of course, it is necessary at the beginning of the educational process to read publications in a foreign language, listen to various audio recordings, radio programs, watch movies, TV shows. This will expand the vocabulary and will help learners to discover more about the language of other people and their cultures.

Fiction is a major area of improvement in literary language, a real reflection of people's lives. That is why many linguists and educators consider it as a basis for enriching students' vocabulary, learning a foreign language culture and development

of oral spontaneous speaking skills. The study of phraseologisms is an integral part of mastering a foreign language, as they reflect the history, culture, traditions and values of people.

On the other hand, today, information and communication technologies can be an effective way for students to improve the emotional and mental development. Moreover it will help to develop the perception of different kinds of information of different language groups and bring learner closer to the culture of a foreign-language country.

In addition, it is an opportunity to make the educational process more dynamic, interesting, and open to new experiences. This approach develops observation skills, analytical and critical thinking, and relevant communication abilities which help the learners get rid of peculiar individual and national complexes. Futhermore, teacher or the one who helps you in learning a new language should be not only bilingual but also bicultural, armed with good knowledge of as many cultures as possible.

We can say that English is now one of the key skills for all of us. Therefore, it is important to develop your knowledge of the culture of this language. English is the language of international communication, and the number of non-native speakers of English exceeds by far the number of native speakers. The possibility of interaction in English between two non-native speakers becomes much higher than between a native and a non-native speaker. It is believed that a new approach is needed in language teaching, which takes into account the international status of English and focuses on the necessity of instructional materials that may help students in becoming successful bilingual and intercultural individuals.

Nowadays, culture awareness is an integral part of learning languages so the cultural component becomes a key factor in the foreign language learning process.

ALSACE

Ништа Т. І.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

L’Alsace, province de l’est de la France, comprend trois divisions géographiques: la montagne, le vignoble et la plaine du Rhin; le tout partagé en plusieurs régions. L’Alsace commence son histiore dès la période néolithique durant d’environ 1 million d’années. C’est une période de la formation de "terrasse" en Alsace par le Rhin. l’Alsace reste également un point de passage du monde celte. La favorable

géographie alsacienne, les bois abondants, la zone fertile, la surface et des mines sont devenus la proie très précieuse pour les Romains.

L'Alsace était intégrée à l'empire romain, et le sera durant 5 siècles. La période romaine finit vers 235 avec le commencement, tout d'abord, des invasions des Alamans qui ont forcé les Romains à se replier sur Rhin. Des invasions des Huns, des Alamans et des Francs sont passés, mais ce sont les Alamans qui se sont fixés en Alsace.On voit bien que les conséquences de la période romaine durant cinq siècles ont contribué beaucoup au dévéloppement de la culture, de la politique, de la vie sociale et économique des Germains.

Un véritable enracinement social et culturel suite à la période de présence des Alamans en Alsace va se traduire par l'adoption de la langue alamane. L'Alsace fait partie du royaume d'Austrasie dont la capitale est Metz. En 754, le Duché d'Alsace passe sous domination franque. L'Alsace est intégrée à la Lotharingie. En période de la Renaissance l'Alsace bénéficie de plusieurs facteur de prospérité. Tout d'abord, sa situation le long de l'axe de circulation Nord-Sud du Rhin, entre la Hollande et l'Italie qui apporte prospérité à l'Alsace. L'Alsace connaît au XVI siècle une période d'intense prospérité, marquée par le développement de la culture des céréales et de la vigne, l'amélioration constante du cadre de vie urbain et rural. L'Alsace est donc en 1648 abandonnée par l'Empire et annexée de fait par le roi de France. Plus exactement, la France obtient l'Alsace sauf Strasbourg. De 1660 à 1670, en plus de l'augmentation des naissance, l'Alsace accueille des émigrés savoisiens, allemands, suisses alémaniques.

La haute bourgeoisie s'intègre progressivement dans le modèle français tandis que la vie culturelle reste fidèle à ses racines germaniques, notamment au travers des universités, de la presse, de la littérature. Devenue terre de rencontre des civilisations françaises et germaniques, l'Alsace se découvre multilingue. Le français séduit les élites et devient langue du pouvoir, l'allemand demeure une langue officielle, le peuple et les classes moyennes restent fidèles à la langue usuelle, le dialecte alsacien. L'Alsace commence à s'intégrer lentement dans l'économie française grâce à des avantages matériels. De plus elle profite du trafic fluvial rhénan, qui retrouve son importance. Nombreux sont les Alsaciens qui s'engagent dans les armées impériales. L'armée napoléonienne recrute de nombreux alsaciens, notamment pour leur pratique de la langue allemande. L'Alsace connaît un intéressant développement économique et urbain. Strasbourg est enfin dotée d'une université moderne. le Théâtre Alsacien naît en 1898.

Tous ces faits historiques prouvent la nécessité de l'étude profonde des origines linguistiques et le cadre hisotrique de la langue d'Alsace.

De 1800 à 1870, on assiste à une diffusion croissante du français, surtout après 1850. Durant le deuxième Empire, le français tend à devenir la langue dominante dans la haute bourgeoisie. A la suite de la guerre franco-allemande de 1870 perdue par la

France, le Hochdeutsch, c'est-à-dire l'allemand standard, remplace le français dans la vie publique.

En 1914, ces classes se servent presque exclusivement du dialecte comme langue orale et de l'allemand standard comme langue écrite. A l'issue de la première guerre mondiale, la France reprend possession de l'Alsace. Elle procède à la francisation de la vie publique.

Pendant la seconde guerre mondiale, l'alsacien devient I'objet d'une connotation négative.Pour la première fois dans I'histoire de l'Alsace, l'allemand standard est exclu de l'école primaire et sa place fortement limitée dans la presse. Il est enseigné au titre de langue étrangère dans les lycées. L'alsacien est proscrit de l'école, les enfants sont punis quand ils le parlent dans l'enceinte de l'école. L'alsacien est alors considéré comme «un handicap scolaire et présenté comme un signe d'arriération et d'inculture. En 1991, les trois collectivités alsaciennes, appuyant ainsi des initiatives privées, se prononcent en faveur d'un enseignement bilingue précoce paritaire français-allemand.

Dans ce contexte il y a quelques problèmes à examiner, liés à la proximité de l'alsacien et l'allemand. Mais la plupart des Alsaciens, aujourd'hui, ne savent plus vraiment l'allemand. Ils ne le lisent pas, ne s'expriment pas couramment en allemand, ne connaissent plus réellement les correspondances les plus habituelles entre la forme allemande standard et la forme dialectale des mots. A l'an 1999, la France signe la charte Européenne des langues Régionales.

La culture alsacienne n'existe pas uniquement en Alsacien, c'est le fait culturel vécu en Alsace sous toutes ses formes. C'est un prolongement des cultures françaises et allemandes, un mélange des deux. On rencontre en Alsace de multiples symboles dont la cigogne, sa sainte patronne Odile et bien sûr le drapeau alsacien sont les plus importants. La cigogne blanche, le symbole de l'Alsace depuis des siècles vit a l'état sauvage dans cette région.l'Alsace possède également sa sainte patronne, Sainte Odile Le drapeau alsacien historique est constitué de deux bandes horizontales: une rouge (en haut) et une blanche (en bas). La terre alsa cienne est bien riche en patrimoine historique et culturelle.

Références

1. Grasser J.-P. Une histoire de l'Alsace. Gisserot, 1998. 400 p.
2. Klein P. La question linguistique alsacienne de 1945 à nos jours. Strasbourg : SALDE, 1998. 326 p.

L'ASPECT DE LANGUE DE LA RÉGION RHÔNE – ALPES

Осика А. В.
студентка факультету іноземних мов
кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Comme dans de nombreux pays et provinces européens, où langues véhiculaires (généralement langues du pouvoir et de l'administration) et langues vernaculaires se côtoient, en Savoie il existe traditionnellement, jusqu'à aujourd'hui, deux langues parlées. La Savoie appartient au territoire linguistique de langues gallo-romanes et principalement au francoprovençal.

Comme toutes les langues romanes, le francoprovençal dérive cependant majoritairement du latin.

Au début du XVIIe siècle, de nombreux textes en francoprovençal voient le jour à l'occasion des conflits religieux entre les réformateurs calvinistes et les catholiques conservateurs soutenus par le duché de Savoie.

En l'an 2000, les Editions des Pnottas ont publié le premier livre de bande dessinée en francoprovençal (dialecte savoyard), Le rebloshon que tyouè ! (Le reblochon qui tue !), dans la série Fanfoué des Pnottas, illustré par Félix Meynet et écrit par Pascal Roman. On a aussi traduit en francoprovençal deux bandes dessinées tirées des Aventures de Tintin : Lé Pèguelyon de la Castafiore (Les Bijoux de la Castafiore) en dialecte bressan, L'Afére Pecârd en francoprovençal ou arpitan ORB, et L'Afére Tournesol en dialecte gruérien.

Le francoprovençal a longtemps été socialement déconsidéré, au même titre que les autres langues et dialectes qui faisaient et continuent à faire la richesse linguistique de la France. Il disparaît rapidement de France et de Suisse (sauf dans la Gruyère fribourgeoise et dans des zones isolées du canton du Valais) ; la France ne reconnaît même pas son existence en tant que langue régionale, cependant il est enseigné dans plusieurs collèges de Savoie et d'Italie.

Le français a été la langue d'usage véhiculaire dès le XIVe siècle et la langue administrative obligatoire depuis Emmanuel-Philibert (1614). À la même époque le duc de Savoie décrétait le toscan langue officielle dans ses terres du Piémont.

Autre cause de l'adoption du français comme langue courante par les Savoyards, le fait qu'avec une démographie excédentaire, l'immigration était forte, principalement en France (Paris et Bordeaux) et en Autriche (Vienne). Chaque village savoyard avait une école catholique où on apprenait le français (il y en avait encore 800 avant 1940), la messe étant aussi dite en français, «la langue du dimanche». Cela facilita l'intégration des 100000 savoyards installés hors de Savoie (pour une population de 500 000) mais toujours menacés d'expulsion en cas de crise économique.

La constatation du bon niveau du français des savoyards amène à faire deux remarques. La première est que les savoyards ayant parlé le français depuis longtemps, sa forme locale est un peu différente de la norme académique, comme c'est également le cas en Suisse ou en Belgique . Traditionnellement notamment, on compte comme septante, huitante et nonante, ainsi que cela se pratiquait plus généralement dans beaucoup de campagnes françaises. D'autre part on trouve dans ce français régional, des arpitanismes traditionnels, tel que le neutre "y" ("j'y sais", "j'y fais"), également rencontré dans une bonne partie de la région Rhône-Alpes (correspondance avec l'aire arpitane).

De nombreuses expressions de formes anciennes du français ont perdurées en Savoie, notamment du 19e siècle.

Le dialecte savoyard est compris dans la charte européenne des langues minoritaires.Cependant, le savoyard est lui-même subdivisé en de nombreux sous-dialectes dans presque toutes les grandes vallées. Donc, le patois savoyard appartient à la famille du franco-provençal. comme tout patois, il n'avait pas de forme écrite ; de plus, il varieait de village en village, et de vallé en vallé.c'est avec l'alphabétisation que l'on commence, au XIXe siècle, à étudier les patois savoyards : c'est cette même alphabétisation qui introduit la langue française courante qui finira par remplacer le patois au XXe siècle. Cependant, de nombreuses expressions de patois savoyard subsistent dans la description de la vie rurale. Même avec la standartisation de la langue, de nombreuses variantes de ces expressions sont toujours utilisées et témoignent de la richesse des patois de Savoie.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Паламарчук М. Є.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

The purpose of learning a foreign language is to learn to communicate in the target language, to learn the customs and traditions of the speech community, and to promote one's study and work. The communicative competence is acquired through the socialization of the speaker. Language and culture are inextricably tied: they cannot be separated without losing their essence and significance. What is language if not a means of communication operating in a defined socio-cultural context? Without language,communication would be very restricted; without culture,there would be no

communication at all. A crucial implication is that one cannot be taught without the other.

The relationship between language and culture is dynamic. Firstly, language is an important part of culture. It is the primary vehicle by which a culture transmits its beliefs, values and norms. Secondly, language is influenced by culture. Language is one of the most important carriers of culture and reflects the latter. If there is no language, culture would not be known. On the one hand, culture is the basis and one of the most important attributes of language and exerts great influence on the latter. If there is no culture, language will be like water without a source or a tree without roots.

In foreign language learning, linguistic transfer refers to the effect of one language, usually the native language on the learning of another usually the target language. This is also a common strategy employed by foreign language learners. They often use native language patterns or rules in learning target language, which results in errors or inappropriate forms in the target language. This is called negative transfer, also known as interference. Language is inextricably bound up with culture. Cultural values are both reflected by and carried through language. Accordingly, it is inevitable that the way of thinking and expressing influenced by the native culture will be unconsciously transferred to the target language during the intercultural communication. That is the cultural transfer. As a matter of fact, the most difficult thing for the language learners to deal with in their study of the foreign language is not the linguistic forms or grammar, but the cultural difference. In the process of cognition of the world, people always store the schemata into their brain, schemata can be compared to an immerse system of files in one's brain, where you can classify and store you brain and individual knowledge and experience. After receiving some new information, the brain will set up a new schema to store it or put it in an established schema of the same class. Cultural schema refers to the knowledge structure based on cultural knowledge. The teaching of cultural knowledge and the establishment of cultural schema will be of great help to the learners' linguistic comprehension and expression. Once needed, the cultural schema stored in one's brain will be used by the students to get rid of the obstruction and solve the problem resulting from cultural differences. Cultural schemata are of vital importance for many aspects of the foreign language learning.

In the past, in foreign language teaching, teachers usually focused on the language points while neglected the importance of culture introduction in language teaching, so most students know a great many of words and grammar knowledge well, but they lacked the ability to use the language properly. When such students communicate with foreign people, they may make a lot of mistakes. For example, when they meet foreigners, they may ask questions like 'how old are you, are you married, how much do you earn'. Such questions made foreign people embarrassed, because they do not ask these questions in their own country. These questions are very personal for them. Although we often ask such questions in our country when we chat with people. In our country, when we meet some acquaintance, we may say 'where are you going', so when students meet foreign teachers, they may ask such questions too.

Because of the culture difference, students also made mistakes when they just translates their native language and foreign language to each other. For instance, in English they say ‘eat like a horse’, but some students may say ‘eat like a wolf and a tiger’. So if students don’t know the culture background behind the language, they can not understand and use the language well. In foreign language teaching, teacher should not only let students know the basic knowledge of the language, the grammar, but also the culture knowledge. So students may develop a good thinking habit while they use the foreign language, that is our goal while teaching.

The teaching of culture knowledge will undeniably promote communicative ways and methods. The paper through a brief discussion of the relation between language and culture, the principle involve in cultivation of cultural awareness and the approaches to develop cultural awareness, aims at a tentative exploration into the modern teaching method of foreign language teaching. At the same time, attention should be given that cultural awareness, through important and indispensable in foreign language teaching, can not be so overemphasized as to neglect the teaching of linguistic knowledge. The proportionate combination of the two is delicate yet to be appreciated.

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Перейма В. І.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Вивчення англійської мови як засобу комунікації є надзвичайно актуальним напрямом саморозвитку вже останні декілька років, з огляду на її масову популяризацію у всіх сферах життя різних країн світу. Процес вивчення мови певним чином визначається культурою та національною специфікою особи, яка прагне освоїти англійську. Проте, існує твердження, що культура впливає на шляхи використання мови, оскільки мова є її вербальним вираженням. Е. Сепір писав: «Не можу я визнати і справжньої причинної залежності між культурою і мовою. Культуру можна визначити як те, що суспільство робить і думає. Мова є те, як думають… Цілком справедливим є і те, що історія мови й історія культури розвиваються паралельно» [5, с. 171].

Аналіз теоретичних джерел підтвердив, що вивчення англійської у зіставленні з рідною мовою особи, породжує певні проблеми та протиріччя, які, в основному, зводяться до розбіжностей у лексиці і фразеології, відхиленнях у

лексичних фонах слів з тотожним детонативним значеням, тобто першим із зазначених условниках, типологічних особливостей літературних мов, що уособлюють культурну зумовленість форми літературної мови стосовно її зв'язку з народно-розмовною, своєрідностівласне процесу комунікації в різних культурах. Особливості спілкування пов'язані з історично закладеними нормами мовного етикету певної нації, в основному – її поведінки в певних ситуаціях, та пояснюються розбіжністю ознак культури.

Національно-специфічні складові культури є надважливими під час інтеркомунікації. Зокрема, такий вияв чітко простежується у процесі спілкування англійською мовою з представниками інших країн з метою вивчення, перекладу, сприйняття різноманітних іншомовних текстів. Міжмовна і міжкультурна комунікація вважається успішною, якщо відбувається адекватне порозуміння обох сторін комунікативного процесу, які належать до різних національних груп.

Досліджено, що у семантиці слова національно-культурний компонент стає майже основним предметом вивчення англійського мовознавства XX століття. Під різними кутами зору розглядається національна лексика англійської мови, будучи об'єктом її різносторонньої характеристики. Під час формування процесу оптимальної програми вивчення мови з'ясовується власне зв'язок мови і ментальності, мови і культури на основі мовних фактів встановлюються закономірності мовної поведінки різних етносів; описуються особливості відображення культурних явищ у мові; визначається вплив культурного компонента на конотацію слова; окреслюється англійська, властива національним ознакам мови, лексика в художньому тексті; виокремлюється естетична функція національно-культурного компонента семантики слова.

Важаємо, що вивчення англійської має опиратись на національно-культурні особливості рідної мови та мови, яка вивчається, з урахуванням розбіжностей під час їх зіставлення, щоб забезпечити максимально продуктивне та комфортне засвоєння іншомовної лексики.

Література

1. Гончарова Т. В. Лінгвоаксіологічна семантика агентивних номінативних одиниць із формантом -er у сучасній англійській мові. Автореф. ... дис. канд. філол. наук. Донецьк, 2006. С. 13.
2. Зацний Ю. А., Пахомова Т. О., Зацна В. Ю. Соціолінгвістичні аспекти вивчення лінгв. університету. Київ : КДЛУ, 1997. С. 125.
3. Мешков О. Д. Семантичєские аспекты словосложения английского языка. Москва : Наука, 1986. С. 113.
4. Ніколюк С. І. Образна номінація та її антропометричність. *Вісник Київ. держ.словникового складу сучасної англійської мови.* Запоріжжя : ЗДУ. 2004. С. 225.
5. Сэпир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии. Москва, 1993. 244 с.

6. Томахин Г. Д. Прагматическяй аспект лексического фона слова. *Филологические науки.* 1988. № 5. С. 85.

LE MULTILINGUISME DES EUROPÉENS: CROQUIS HISTORIQUES

Пермякова О. Г.
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Федчишин Н. О.
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри іноземних мов,
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського
м. Тернопіль, Україна

L'Européen idéal c'est d'abord, avant tout, un plurilingue.
Et si ce n'est pas cela, je vois mal ce que ça peut être d'autre.
(Hagège, 1990)

Le défi de la nécessité d'un enseignement adéquat des langues n'est pas un problème spécifique de l'Union européenne. Il est devenu mondial. Les dernières décennies du XXe siècle ont été proclamées par les linguistes européens comme l'avènement d'une ère nouvelle où le multilinguisme fait partie des droits des Européens. La conférence internationale de Strasbourg en 1982 a marqué la fin d'un grand projet "Langues vivantes" et annoncé les ambitions d'un nouveau projet en proclamant qu'il fallait "vivre le multilinguisme européen". En 1988 le Conseil de l'Europe a organisé la Conférence final du Projet "Langues vivantes". Donc "le défi de la diversité" est devenu comme "le mot d'ordre" de l'apprentissage des langues en Europe. Défi d'abord du nombre de langues parlées et écrites, nationales et régionales. Défi de la nécessité de pouvoir communiquer efficassement par dessus les frontières, pour voyager, pour s'instruire et se cultiver [2, p. 18].

Un an plus tard le journal "Le Monde" a publié l'article titré "Le multilinguisme fait partie des droits des Européens" où il s'agissait de la multiplicité des langues parlées en Europe et que cette multiplicité dans le reste du monde est une réalité avec laquelle il faut compter et une richesse à préserver, non pas pour décréter dans chaque

pays que chacun doit avoir le droit et le moyen pratique d'être instruit dans un très grand nombre de langues mais de l'être dans sa langue maternelle et dans au moins une, de préférence deux langues étrangères [2, p. 17].

Des recherches sur la question du multilinguisme en Europe sont sans aucun doute des sujets d'intérêt pour les scientifiques et tous les apprenants des langues. Les linguistes, les didacticiens soulignent l'importance du phénomène du multilinguisme européen. Selon Leonard Orbán, politicien et économiste, "le paysage linguistique de l'Union européenne est très diversifié. Outre les 23 langues officielles, il existe environ 60 langues locales dans les 27 États membres et un grand nombre de langues étrangères parlées par les communautés de migrants. Pour de nombreuses personnes sur notre continent, le multilinguisme fait partie de la réalité quotidienne" [3].

Exemple de la France. Quant à la langue française on peut noter qu'en France il y a de très nombreuses langues régionales : le basque, le breton, le catalan, le corse, les dialectes allemands d'Alsace et de Moselle (alsacien et francique mosellan), le flamand occidental, le fracoprovençal, les langues d'oïl (bourguignon-morvandiau, champenois, franc-comtois, gallo, lorrain, normand, picard, poitevin-saintongeais (poitevin, saintongeais), wallon), l'occitan ou langue d'oc (gascon, languedocien, provençal, auvergnat, limousin, vivaro-alpin), les parlesliguriens, plus tous les parlers de l'Outre Mer. Or il faut aussi savoir que la France a la particularité d'être l'un des seuls pays d'Europe à s'opposer à donner un statu officiel à ses langues régionales [4]. En 2003, le Parlement européen a adopté un rapport de sa propre initiative, invitant la Commission à mieux prendre en compte les langues régionales et moins répandues dans le contexte de l'élargissement et de la diversité culturelle [3].

Donc on comprend le multilinguisme comme la capacité d'une personne à utiliser plusieurs langues et à la fois c'est une coexistence de plusieurs communautés linguistiques dans une zone géographique donnée. Par conséquent, la capacité de comprendre et d'utiliser plusieurs langues est une compétence souhaitable pour tous les citoyens européens. D'après les premières données statistiques (1988, l'anquette réalisée par la comission européenne) on peut constater qu'une place particulière accorde à quatre langues qui sont parlées par les deux tiers de la population de l'Europe des douze (l'allemand, le français et l'anglais, suivis de près par l'italien). Les six autres langues (par ordre décroissant: néerlandais, portugais, grec, danois, luxembourgtois, irlandais) constituent les langues communautaires dites "moins répandues" pour lesquelles le programme Lingua a prévu une aide particulière [2, p. 18].

Il est évident que l'Europe qui s'est fondée sur le respect de la diversité linguistique, s'est fixé des objectifs ambitieux en matière de politique du multilinguisme : ouvrir l'Europe et les Européens sur eux-mêmes. En 1989 le Comité européen a lancé le programme Lingua, qui avait pour objectif principal de promovoir une amélioration quantitative et qualitative de la connaissance de langues étrangères en bénéficiant de l'aide aux échanges (étudiants, formation initiale et continue de professeurs de langues, formation professionnelle, monde économique...) [2, p. 23].

Ainsi, le programme Lingua prévoyait la formation d'enseignants compétents, l'adoption de programmes linguistiques pertinents et une approche ambitieuse de l'enseignement des langues.

En France comme dans nombreux pays il y avaient déjà les moyens de vivre et de préparer un plurilinguisme efficace: l'apprentissage dit précoce d'une deuxième langue (à l'école primaire ou même dès l'école maternelle) et, dès que les circonstances le permettent, ce qu'on appelle une éducation bilingue, qui consiste à enseigner une ou plusieurs matières dans une langue étrangère.

Enfin, il convient de noter que toutes les langues n'ont pas la même origine historique, mais elles ont toutes une légitimité et une dignité égales. Les langues reflètent les cultures et les identités des gens parlés de ces langues. La communication pour interagir avec les autres s'effectue à travers les langues et grâce à quoi on peut d'échanger, de se comprendre et d'acceder aux autres cultures. Il est remarquable que le multilinguisme prend une dimension nouvelle au sein de l'Union européenne et qui est devenu le défi de la plus grande mobilité des biens et des personnes qui devra respecter une égalité des chances quelles que soient la langue d'origine et la nationalité. Par conséquent, le multilinguisme contribue au double objectif d'ouvrir l'Europe au monde et les Européens à eux-mêmes.

Références bibliographiques

1. Girard D. Les langues vivantes, Paris, Larousse, coll. Enseignement et pédagogie, 1974. 207 p.
2. Girard D. Enseigner les langues: méthodes et pratiques, Bordas, Paris, 1995. 175p.
3. Orban L**.** Le multilinguisme en Europe. URL: https://journals.openedition.org/ries/358?lang=enLe multilinguisme en Europe
4. La glottophobie ou le rejet de l'accent : une conférence à ne pas louper si vous êtes passionné par les langues. URL: https://polyglotworld.wordpress.com/2018/03/23/la-glottophobie-ou-le-rejet-de-laccent-une-conference-a-ne-pas-louper-si-vous-etes-passionne-par-les-langues/

FRANCOPHONIE IN THE MODERN WORLD

Політило О. П.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Francophonie (Francophonie) is an international organization of cooperation of French-speaking countries in the world, bringing together 54 full members and 4

associate members representing different states or parts of countries of the world, as well as 26 observers. The main criterion for joining the organization is not the degree of mastery of the French language of the population of a country, but the cultural ties with France.

In modern conditions, the Francophonie of a new, third generation is being formed, which to a greater extent uses the term "mondialization" rather than "globalization" to define modern processes. Representatives of Francophonie consider mondialization as a broader, sociocultural phenomenon that already includes globalization. It is a larger process, affecting both the economic, political and social spheres. Mondialization opens a new page in the history of Francophonie, changing the existing idea of the role of the International Maritime Organization in the modern world. This view made it possible to compare mondialization with culture in the framework of three main approaches that have developed in the modern Western theory of international relations.

The communicative direction is developing in parallel with the development of communicative linguistics, social psychology and sociology on the basis of experience in the educational process that gives an opportunity to further explore this issue.

The French language, being constantly exchanged with other languages, enriched lexically and syntactically. It does not stop in its development, without he would become a dead language to him. In the context of globalization, English vocabulary captured the French language: "self-service", "dumping".

«Business», «cash», «design», «stock», «tee-shirt», «télex» (message), hot dog. The decision on the approval of neologism takes l'Académie française, which can both agree and reject the new term. Neologisms enter into force and are only put into circulation after they are put into operation publication in Journal officiel.

Many French terms have become international. as you can talk about love without subtle nuances, without words and expressions like cupid, "Tete-a-tete", "rendezvous", "mon sher" (my dear).

The primary objective during the development of a foreign language first of all, it should be to speak "easy to understand language". Mostly people with they understand someone's efforts to speak their language, they do not pay attention special attention to mistakes or specific emphasis. However, from the very beginning of learning the language should try to pronounce words correctly and build sentences. Then false languages will not form skills that are difficult to get rid of in the future. It is not necessary to evaluate your own progress critically, comparing yourself to others. People learning a foreign language are progressing at different rates, and their progress is different. You need to focus on your own successes. Mastering a foreign language is like a journey that can last a lifetime.

It has been proved that self-determination in the culture and with the help of cultures depend on the relationship of the person with other people, attitude to their own activity, awareness of their own personality, therefore studying foreign language not only causes the use of certain acquired skills and communication skills, but

provides awareness of the peculiarities of language the world of the host country, the linguistic and extra-linguistic factors that cause communication. As a result of this activity, new forms of cultural space are born that have little or no impact on other people, but play a key role in the process of interaction.

References

1. Коваленко О. Ю. Культурологічний підхід при формуванні міжкультурної компетентності в процесі вивчення іноземних мов студентами-економістами. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v15/part_1/48.pdf
2. Шпильківська Л. С. Франкофонія в мовному розмаїтті в умовах глобалізації. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2018/30676/SMK_23.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. Лучкевич В. В. Діяльність міжнародної організації франкофонії у формуванні сучасного європейського культурно-освітнього простору. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/14244/1/ДІЯЛЬНІСТЬ%20МІЖНАРОДНОЇ%20ОРГАНІЗАЦІЇ%20ФРАНКОФОНІЇ%20У%20ФОРМУВАННІ.pdf

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РЕЛІГІЙНЕ ВИХОВАННЯ УКРАЇНЦІВ

Розлуцька Г. М.
доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна

Євроінтеграційні процеси сприяють поширенню в українському суспільстві чужих ідеологічних конфесії, поряд із меркантильно-прагматичними аксіологічними пріоритетами. Підростає нове покоління українців, для яких основними цінностями в житті є: матеріальна вигода, технологічні тренди, психотропні речовини, тощо. При цьому все більшим стає розрив із духовними традиціями української нації. В сучасних реаліях цікавим є історичний досвід, діяльності Греко-Католицької Церкви на Закарпатті, що була впродовж століть провідником духовних, національних, моральних, культурних цінностей, увиразненням національної самоідентифікації українців.

На початку XIX ст. австрійський уряд, щоб контролювати національно-державницькі стремління народів, що населяли території Угорського королівства почав підтримувати інтереси національних меншин. У свою чергу, угорці прагнули послаблення єдності національних меншин, тому

роздрібнювали їх адміністративно, політично, економічно, навіть культурно. Тоді як, створення Мукачівської єпархії засвідчило про підтримку Габсбурзького двору та породило релігійний і майже гомогенний з етнічного погляду моноліт, який акумулював ідеї духовності, освіченості, соборності і переконливо увиразнив власні національні пріоритети закарпатців.

Намагаючись розділити та асимілювати спільноту християн східного обряду об'єднаних у Мукачівській єпархії римо-католицькою церковною ієрархією та угорськими чиновники плелись інтриги. Так, було вирішено відокремити частину Мукачівської єпархії, яка становила єтнічне ядро – Пряшівщину. Папською буллою «Relata Semper» від 1818 року було узаконено створення Пряшівської єпархії і підпорядковано митрополичій владі Остригомського архієпископа, примаса Угорщини. Право номінації Апостольський Престол надав імператору в силу його патронату над цілою Угорщиною, в якості «апостольського короля». Однак єпископ-номінант, перш ніж прийняти єпископські посвячення, повинен був отримати згоду з Риму. Щорічно єпископ Пряшівський зобов'язувався складати ісповідання віри, завірене двома каноніками, яке потім надсилалось у Відень Апостольському нунцієві. Таким чином, самостійна Пряшівська єпархія перебувала під пильним контролем з боку церковних адміністраторів Риму, Відня, Острогома і, як дочірня єпархія Мукачівської греко-католицької єпархії, завжди оглядалася на рішення мукачівських владик.

Внаслідок канонізації Мукачівської, а згодом і Пряшівської, єпархії змінилось не лише становище уніатського духовенства шляхом матеріального забезпечення і запровадження обов'язкової освіти, але й статус самої греко-католицької церкви, формально зрівняної з іншими конфесіями і, таким чином, введеної в систему загальнодержавного життя імперії. Все це дозволило духовенству виконувати не тільки душпастирські функції, але й суспільні обов'язки, що дало йому можливість зайняти провідне місце в громадсько-політичних та культурно-освітніх процесах на Закарпатті.

Революція 1848-1849 рр. сприяла актуалізації національних ідей на Закарпатті, головними носіями яких стали греко-католицькі священики. Рушійною силою цього процесу також виступала церковна інтелігенція, яка перебувала під впливом ідеології просвітництва та романтизму.

Водночас «Весна народів» для закарпатського греко-католицького духовенства стала переломною з огляду необхідності вибору національно-політичних орієнтирів: залишатися лояльними до політики Габсбургів, які сприяли їхньому привілейованому становищу в краї або ж пристати на бік угорського руху, що вирізнявся своїм радикалізмом та наростаючим націоналізмом. Очевидно, що революція 1848-1849 рр. відіграла ключову роль у розколі духовенства греко-католицької церкви на Закарпатті, їхньому виборі політичних орієнтирів.

Під тиском суспільно-політичних подій тієї доби, закарпатське греко-католицьке духовенство розділилося на два різновекторні ідейні табори – москвофільський та австрофільський. Особливість концепції полягала в тому, що об'єднання слов'янських народів розглядалося не як політичне згуртування навколо Росії, а як «процес культурного єднання слов'ян», створення «літературної вільної слов'янської держави». Будителі-москвофіли вбачали в Росії гаранта і захисника прав слов'янських народів, а тому радо зустріли російську армію, кинуту Миколою І на придушення угорської революції на Закарпатті і в Угорщині.

Створення у 1867 році дуалістичної Австро-Угорської монархії негативно вплинуло на Греко-Католицьку Церкву та на національний рух на Закарпатті. У 1771–1867 рр. Греко-Католицька Церква на Закарпатті зазнала злетів (канонізація Мукачівської та Пряшівської єпархій, збільшення кількості парафій та вірників) і падінь (початковий етап її мадяризації). Утім саме інституційне оформлення Греко-Католицької Церкви стало найбільш яскравим виявом національної свідомості українців Закарпаття.

Позитивним наслідком протистояння духовних лідерів, мукачівських владик спробам денаціоналізації українців стало утвердження рідної мови у релігійних обрядах, науці та освіті. Водночас, подальший науковий інтерес становить всебічне дослідження розвитку і становлення системи греко-католицьких шкіл на Закарпатті.

EUPHEMISMS IN ENGLISH AND FRENCH

Рутило А. М.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

In the previous decade the euphemisms formation process proceeds with special intensity. This is explained by the fact that in the modern world one of the most important factors promoting euphemisms formation, and their fastening in a language is their ability to be a powerful tool of new public sets formation, and euphemisms receive extremely wide circulation in socially significant spheres of speech activity.

The term 'euphemism' is generally understood as an innocuous word or expression used in place of one that may be found offensive or suggest something unpleasant. Some euphemisms are intended to amuse, while others use bland, inoffensive terms for concepts that the user wishes to downplay. Euphemisms may be

used to mask profanity or refer to taboo topics such as disability, sex, excretion, or death in a polite way.

If to refer to etymology the term ‘Euphemism’ comes from the Greek word *euphemia* which refers to the use of ‘words of good omen’; it is a compound of *eû* , meaning ‘good, well’, and *phḗmē*, meaning ‘prophetic speech; rumour, talk’. *Eupheme* is a reference to the female Greek spirit of words of praise and positivity, etc. The term *euphemism* itself was used as a euphemism by the ancient Greeks; with the meaning "to keep a holy silence" (speaking well by not speaking at all)

In most cases euphemisms are not simply stylistic synonyms or substitutes of some language unit, they displace an emotional dominant and offer new treatment of a certain phenomenon, contain a new morally-ethical estimation of the phenomenon Their literal translations are very, very far from their real meanings

Thus, euphemisms function in modern French and English mass media language for a number of the pragmatical reasons:

- from a politeness or political correctness principle
- Softening of something that is unpleasant for speaker.
- Softening of something that is unpleasant for receiver.
- Masking the reality. Chosen terms do not just soften the word or phrase, but obscure the essence of the phenomenon.

As analysys shows the phenomenon of Euphemia became so widely spread that it is applied even to the words that have never been euphemised before: divorced – стає newly single, maiden name – birth name, car wreck – car accident, cleaning woman – domestic, bathrobe – hostess gown, butcher – meat cutter, drugstore – pharmacy, unwed mother – single mother.

It seems, even the feeling of fault is erased, when abortion turns into the abbreviation «IVG» («interruption volontaire de grossesse» – abortion), transforming it to something the neutral, deprived of constraint feelings:

«L’***IVG*** est désormais pratiquée en toute sécurité à la clinique mutualiste de Saint-Etienne. Près de 50 patientes sont prises en charge chaque mois dans le service du Dr Triollier».

On the other hand, euphemisms are applied to hide the truth or the fact of illegal practices and to obscure the earnestness of problems «the national responsibility for such ***malpractices»***, «…Tories unrepentant over ***misleadingly edited*** Keir Starmer TV footage», «Charity says sorry for giving ***rough sleepers’*** details to Home Office»

Our work has led us to the conclusion that euphemisms have become not just the mean for softening unpleasant notions in communication, but the main tool of political correctness that is vastly used in formal discourse.

Література

1. Баскова Ю. С. Эвфемизмы как средство манипулирования в языке. Краснодар, 2006. С. 62.
2. Заварзина Г. А. Эвфемизмы как проявление «политической корректности». Москва, 2006. № 2. С. 54–57.

3. Лопатюк В. О. Euphemism, или как красиво поговорить о запретном. 2008. № 8. С. 34.
4. Sadovnikova M. N. Euphemisms in language of the French mass media. *Pragmatical Aspect.* 2016. № 3. С. 69–74.

THE IMPORTANCE OF CULTURE IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING

Синява Т. В.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Culture may be defined as a ‘social heredity’ transmitted from one generation to another generation with the accumulation of individual experiences, or a mode of activities differentiating people of one society from another society. Culture cannot be a biological phenomenon but a learned pattern of social behavior to be followed. It is a wonderful and unique phenomenon of human society with colorful diversity always changing its patterns which is the greatest beauty of human society. Culture forms beliefs, conveys ideas, and shares knowledge on customs and values. All of these characteristics are communicated through language which is an integral part of culture.

There have been popular speculations regarding the relationship of language with culture and thought. An American anthropologist, Sapir (1921), argues that culture and thought are language dependent on account of conveying the implicit meaning and inherited patterns of life. The acquired knowledge on such patterns reveals ones identity through the ways of thinking, feeling, acting, and behaving in a cultural context. Moreover, the cultural context determines the way people interact and make perceptions regarding any situation or the object of life. Thus, the existence of language into culture serves the means of communication among the individuals of a society.

Language and culture cannot exist independently: each is the shadow of the other to such an extent that language meaning can frequently be obscured if there is no recognition of cultural values. Using a communicative approach in the teaching of language involves teaching many aspects of the culture of the language too. Discussing the importance of cultural awareness in language teaching in his foreword to Cultural Awareness Formalin and Steeples, 1993), Alan Malay points out that "the concept of ‘culture’ has become something of a fashionable cliché in language-teaching circles in recent years." This being said, however, he feels that "culture" is an important

component of foreign language programmers and later on, he suggests that culture can be used as a valuable language-learning resource.

According to John Schuman (1976), learners will have greater difficulty acquiring a foreign language if the social distances between their native culture and that of the language they are learning are considerable. The converse should therefore also occur: the shorter the social distance, the easier it should be to learn a language. With Schumann's hypothesis, problems arise when one has to define what the term social distance means, how differing degrees or levels of social distance can be determined and how this distance can be measured.

It is observed that language is used in a cultural phenomenon to exchange ideas and opinions or share experiences. It is so much interrelated that without understanding properly the cultural setting and social behavior of a language use, it leads to misinterpretation and breakdown in the language communication, or it may result into errors and misunderstanding because language is not simply sending or receiving information but it functions as a social behavior in certain cultural context.

Culture is not only inseparably related to language, but also plays an important role throughout the process of language teaching and learning. The question is not whether or not to teach culture, but, rather, what kind of teaching can promote students' understanding of the nature of the language, communication and human relations. Tucker and Lambert (1973) stated that the ability to communicate fully in a second language depends on the degree of non-ethnocentrism of the learner. The successful learner must develop "an awareness of and sensitivity toward the values and traditions of the people whose language is being studied.

The ability to communicate in a number of foreign languages and successfully adapt to different cultures and their local manners thus becomes vital for the survival of businesses and enterprises operating in a globalized economy and participating in international markets.

Finally, among other things, studying culture can give learners a liking for the native speakers of the target language, contribute to general education and help to learn about the geography, history, customs and values of the target culture.

References

1. Kim Y. Y. Intercultural Communicative Competence. *S. Ting-Toomey & F.Korzenny, Cross-cultural Interpersonal Communication* (Pp. 259–275). California : Sage Publications, 1991.
2. Cook G. Applied linguistics. Oxford : Oxford University Press, 2003.
3. Ferraro G. P. The Cultural Dimension of International Business, 4th ed. Prentice Hall, Pearson Education Inc., New Jersey, 2002.
4. Taga H. A. Sociology: An Introduction. Lahore : Ismail Brothers Publishers, 1999.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Слухинська І. А.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

In the context of globalization of international contacts, the importance of learning a foreign language, which plays the role of an important medium of communication, is growing. The problem of values remains urgent, it is the subject of constant attention of domestic and foreign philosophers, sociologists, psychologists and educators. The strategy of education modernization is determined by innovative development, humanization of education, orientation of its content to the values of human-centrism.

In Ukraine, the communicative approach to learning a foreign language, which involves the exchange of information and understanding between speakers of different language groups as representatives of different cultures, is becoming increasingly popular. Therefore, learning a foreign language includes a sociocultural element that helps to understand the content of learning and gives the opportunity to learn the language with its specific rules, norms and traditions in communication. This method of teaching extends the mastery of the language in the real sphere of communication, and also increases the interest of students in learning a foreign language.

One of the types of speech activity used in learning a foreign language is dialogic speech, which should be considered as a communicative activity where there is often a change of roles between the speaker and the speaker. The content and nature of dialogic speech are influenced by such psychological aspects as: the process of perception of the second person's language and orientation in the situation, the formation of the content of what is said and the selection of appropriate cues to support the dialogue. The characteristic linguistic features of dialogic speech are to try to express themselves more easily so that the interlocutor can fully understand the content of what is said.

Another interesting, in our view, type of speech practice is discussion, whose main purpose is to ensure the smoothness of speech. In the discussion, the person should have a clear point of view, the logic of his expression, skills and ability to discuss, namely – the ability to listen to what the interlocutor says, and then to express agreement or to argue disagreement. Particularly valuable is a discussion involving representatives of different cultures, nations, political and religious views. In this case, the interlocutors have the opportunity to take on a rich multicultural experience.

The intensive use of country-specific knowledge is extremely important in the foreign language learning system, especially at the initial stage. A person who speaks a foreign language and has the skills of linguistic thinking will be able to read

specialized literature in the future without much difficulty. But to draw attention to the study of the language, to arouse interest in the culture of the countries of which the language is learned, it is impossible without taking into account the semantic quality of the educational texts, the study of the cultural component of linguistic units, national psychology.The purpose of the work is a well-known foreign language in the field and the subject is a cultural approach to this process.

Language is not the activity of the speaker, it is a finished product that will calm him passively. These actions are specific in the heterogeneous multiplicity of speech activity. Tongue considers the most important aspect of action to be the most up-to-date, and also shows that it is the latest, but cannot create any. The language has an agreement among the collective members. Each group that is in the group, which is one of the representatives of its nature, is in its own way, tradition, customs.

The intensive use of country-specific knowledge is extremely important in the foreign language learning system, especially at the initial stage. A person who speaks a foreign language and has the skills of linguistic thinking will be able to read specialized literature in the future without much difficulty. But to draw attention to the study of the language, to arouse interest in the culture of the countries of which the language is learned, it is impossible without taking into account the semantic quality of the educational texts, the study of the cultural component of linguistic units, national psychology.

To sum up, we suggest that VET teachers are challenged to introduce learning (in which different cultures are presented) into an integrated global practice of planning strategies to be used in the selection of learning materials, in the learning process, in collaboration with the student-teacher, and for students' cultural development.

FRANCOPHONIE: RÔLE ET PERSPECTIVES MODERNES

Сороката Ю. О.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Sous le coup du délitement des frontières, nous pouvons faire la projection que les alliances du XXI° siècle ne seront pas celles des siècles passés, lorsqu'elles étaient fondées sur des considérations de proximité géographique (Union Latine, Union Européenne) ou idéologiques (Pacte de Varsovie, OTAN). Si elles devaient être renouvelées, faisons l'hypothèse qu'elles seront plutôt remplacées par des communautés de sens – dont la langue en partage est un des éléments les plus

structurants. C'est dans ce contexte que la Francophonie s'avère en réalité être d'une remarquable modernité. On a tendance à oublier qu'historiquement le concept de Francophonie est d'abord une demande des populations africaines : c'est Leopold Senghor qui le remet au goût du jour en 1962 dans la revue Esprit, en définissant la Francophonie comme «l'ensemble des peuples qui emploient le français comme langue nationale, langue officielle, langue de communication ou, simplement, comme langue de culture». De même, on ignore que c'est à l'initiative non pas de Paris mais de capitales africaines qu'a été créé en 1970 à Niamey (Niger) la première structure intergouvernementale regroupant à l'époque vingt et un Etats francophones : l'Agence de Coopération Culturelle et Technique, l'ancêtre de l'Organisation Internationale de la Francophonie (2005).

Quel avenir pour la Francophonie ?

Il n'empêche, nous sommes convaincus que la Francophonie est avant tout un formidable atout, bien qu'encore largement sous-estimé, pour la France : dans quelle mesure la Francophonie peut-être elle un élément d'influence majeure de la France pour le XXI° siècle ? C'est à cette question centrale que ce mémoire tentera d'apporter des pistes de réflexion. Pour ce faire, il nous a semblé que nous devions revenir à ce qui fait la base même de la Francophonie, à savoir la langue française. A ce propos, nous avons été particulièrement frappés, dès le début de nos recherches, par les propos tenus par L.Senghor lors de son discours à l'Université Laval en 1966: «La Francophonie est un mode de pensée et d'action, une certaine manière de poser les problèmes et d'en donner les solutions. Encore une fois, c'est une communauté spirituelle : une noosphère autour de la terre. Bref la francophonie c'est, par-delà la langue, la civilisation française : plus précisément l'esprit de la civilisation, c'est-à-dire la culture française ». Dès lors, il nous a semblé important de revenir, dans une première partie, sur le lien entre culture française et langue française, et ce afin de mieux cerner l'attrait que peut exercer notre langue sur des populations futures. Le français est en effet loin d'être une langue neutre: sa singularité est d'offrir une alternative, une voie autonome et originale, une certaine vision du monde qui diffère de celles des autres langues, et en particulier de celle de l'anglais. Mais ne soyons pas naïfs : certes, l'influence de la langue française est le résultat d'un ensemble de caractères qui, assemblés, font qu'elle occupe une place et un statut plus important que celui qui se déduirait mécaniquement de son seul poids économique ou militaire. Mais il ne saurait y avoir un divorce durable entre économie et influence; c'est ce que rappelait dès 1991 Nicéphore Soglo, alors président du Bénin: «Nous avons pris l'habitude de parler de culture d'un côté, de l'économie de l'autre, comme si l'économie n'était pas un des éléments prépondérants de la culture! Domine le monde aujourd'hui la culture du pays le plus puissant économique: voilà pourquoi l'espace francophone sera ce que sera son économie». C'est la raison pour laquelle notre seconde partie sera axée sur le formidable potentiel de développement économique de la Francophonie.

Le français comme langue maternelle

En principe, la notion de français langue maternelle ne s'applique qu'à ceux qui le parlent en France (82 %), au Canada (23,2 %), en Belgique (41 %), en Suisse (18,4 %) et dans la principauté de Monaco (58 %). Avec ces seuls pays, on ne compterait que 75 millions de francophones. Cependant, bien qu'ils soient partout minoritaires, il faut dénombrer également les locuteurs du français langue maternelle dans les différents autres pays francophones répartis surtout en Afrique et en Océanie, mais présents aussi aux Antilles et aux États-Unis. Si l'on compte les véritables francophones d'Afrique (22 États), des Antilles et des États-Unis (1,7 million), d'Océanie, on compterait environ 110 millions de locuteurs francophones.

Références

1. L'Action internationale du Ministre de la culture et de la Francophonie. Paris, 2014. 71 p.
2. L'Année francophone internationale. Paris, 2014. 286 p.
3. Ballous S. L'Action culturelle de la France dans le monde. Paris, 2010. 190 p.

ВИВЧЕННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОГО АСПЕКТУ В ПРОЦЕСІ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ (НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ)

Стаднік А. Р.
студентка факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

На сучасному етапі Україна розвивається як незалежна та демократична держава, налагоджує інтелектуальну та економічну співпрацю з різними країнами світу, активно розвивається туристичний бізнес. У зв'язку з цим розвитком, інтерес до оволодіння іноземними мовами посилюється. Іноземна мова є важливим засобом міжнародної комунікації. Відомо, що мові властиво не тільки накопичувати і зберігати, а й відображати факти та явища культури народу – носія цієї мови.

Лінгвокраїнознавчі елементи сприяють пізнанню духовного багатства іншого народу, налагодженню активної комунікації, підвищують рівень гуманітарної освіти. Ці знання є необхідними для розвитку молодої людини, для формування її світогляду та інтелектуального потенціалу.

На початку XXI століття педагоги почали цікавитися питаннями ефективності методик вивчення іноземними мовами та їх зв'язком з теоретичним і практичним матеріалом, який допомагає швидко та правильно оволодіти

іноземною мовою. У зв'язку із запровадженням різних методик швидкісного читання, лінгвокраїнознавчий аспект надзвичайно актуальний. Залучення відповідного матеріалу, що безпосередньо знайомить студентів та учнів із традиціями, звичаями, мистецтвом і побутом країни, мова якої вивчається, забезпечує гармонійне поєднання інформаційного поля та практики слововживання.

Термін «лінгвокраїнознавство» у різних країнах трактують по-різному. Наприклад, у Німеччині його називають терміном «культурознавство» (Kulterkunde), у Франції – «мова і цивілізація» (langue et civilisation), а в англійській методичній літературі – «лінгвокультурні дослідження» (lingualcultural studies). Лінгвокраїнознавство з одного боку поєднує навчання мови, а з іншого – дає певні відомості про країну, мова якої вивчається, оскільки основним об'єктом є не країна, а фонові знання носіїв мови. Головною метою лінгвокраїнознавства є забезпечення комунікативної компетенції в актах міжкультурної комунікації, передусім через адекватне сприйняття промови (мови) співрозмовника і оригінальних текстів, що розраховані на носіїв мови. Лінгвокраїнознавство забезпечує розв'язання цілої низки проблем, зокрема головної філологічної проблеми – адекватного розуміння тексту.

Аналіз теоретичних джерел підтвердив, що лінгвокраїнознавчий підхід у вивченні іноземної мови має корені ще з античної доби. Культорологічний коментар використовують в школах та вищих навчальних закладах при трактуваннях релігійних текстів і викладання іноземних мов. З кінця XIX століття, в процесі оволодіння «живою мовою», особлива увага зверталася не лише на усне мовлення, а й на ознайомлення з історією країни, мова якої вивчається. Ця тенденція була притаманна німецькій лінгвістичній школі. Однак найбільших масштабів означена проблема набуває у XX столітті. Тільки з появою граматичного типу навчання постало питання щодо можливості виокремлення таких аспектів, як граматика, фонетика та лексика [6, с. 26].

Досліджено, що однією з найважливіших ролей відіграє країнознавча лексика. Це географічне розташування, історичні місця, найцікавіші пам'ятки архітектури, живопису, скульптури тощо, за допомогою якої студенти знайомляться з країною, мову якої вивчають. Занурення в культуру іншого народу, знання його системи цінностей мають не лише навчальне, а й практичне значення. Відомо, що людині, яка вивчає іноземну мову, властиво вносити в неї поняття рідної мови і культури, але при спілкуванні з представниками іншої мови це може спричинити певні непорозуміння.

На сучасному етапі входження України до світової спільноти, зокрема європейської, особливої актуальності набувають міжнародні культурні та економічні стосунки українців з представниками інших країн. Зважаючи на це, в усіх сферах суспільної діяльності виникає потреба в спеціалістах, які вільно володіють іноземними мовами та без сторонньої допомоги можуть здійснювати комунікацію в іншомовному середовищі. Базовий рівень знань іноземної мови

забезпечують загальноосвітні школи України. Вищі навчальні заклади поглиблюють теоретичні й практичні вміння і навички студента. З прагматичної точки зору, мову можна вивчити і без знання «чужої» культури і традицій, однак у цьому випадку дуже важко зрозуміти мову, увійти до її світу, засвоївши тільки фонетичні, граматичні чи лексичні парадигми .

Важливо зазначити, що засвоєння культурологічної функції мови і вторинної акультації не є простим запам'ятовуванням інформації про країну і використанням її в процесі спілкування, але й є формуванням позитивного ставлення до держави (мова якої вивчається), до її народу, історію, звичаїв, побуту.

Виконання спеціальних вправ допоможе ефективно засвоїти мовленнєві одиниці, оскільки невміння користуватися ними у ході спілкування з носіями мови чи неадекватне їх застосування утруднюють, а інколи й унеможливлюють процес комунікації. Формування соціокультурної компетенції особистості відбувається шляхом вивчення країнознавчих матеріалів (з географії, історії, економіки, політики тощо) та й традицій, звичаїв, моральних пріоритетів, стилю життя представників країни, мова якої вивчається [5, с. 29].

Отже, встановлено, що проблема доцільності залучення лінгвокраїнознавчого аспекту в процес оволодіння іноземною мовою свідчить про те, що навички іншомовної комунікації в структурі соціокультурної компетентності розвиваються за наявності фонових знань про національні особливості країни, мова якої вивчається, а також формують уміння швидко орієнтуватися й адаптуватися в іншомовному середовищі, представляти рідну культуру іноземною мовою в ситуації міжкультурної комунікації.

Література

1. Вітренко А. В. Основні компоненти лінгвокраїнознавчої компетенції. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр.* Черкаський ун-ту, Черкаси, 2013. Вип. 29(82).
2. Науменко А. М. Лінгвопоетика як наука. *Нові підходи до вивчення й викладання філології у вищій школі.* Київ, 1994. С. 89–10.
3. Тинкалюк О. Сутність і структура іншомовної комунікативної компетенції студентів немовних спеціальностей вищих навчальних закладів. *Вісник Львівського ун-ту. Серія педагогічна.* Львів : 2008. Вип. 24. С. 53-63.
4. Саланович М. А. Лингвоведческий подход как средство повышения мотивации при обучении иностранным языкам в старших классах средней школы : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 06.00.01. Москва, 1995. 18 с
5. Гофіпов В. О. Соціокультурна інформація художнього тексту. *Мова і культура. Культурологічний підхід до викладання мови і літератури.* Київ : ВД Д. Бураго, 2004. Вип. 7. Т 2. С. 5.

АНГЛІЙСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Угрин М. В.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Сучасна методика навчання іноземних мов орієнтована на комунікацію як мету навчання іноземних мов дітей та дорослих. У зв'язку з новим напрямом іншомовної освіти (культура – мета, мова – засіб) постає завдання формування «вторинної (іншомовної) картини світу» і, відповідно, вторинної мовної особистості як сукупності здатностей людини до іншомовного спілкування на міжкультурному рівні. Таке спрямування мовної освіти робить розвиток соціокультурної компетенції одним із найважливіших компонентів міжкультурної компетенції, оскільки, завдяки міжкультурній компетенції забезпечується відсутність культурного шоку в процесах міжкультурної комунікації.

Соціокультурна компетенція визначається вченими як складова комунікативної компетенції; знання учасниками міжкультурної комунікації національно-культурної специфіки мовленнєвої поведінки і уміння користуватись тими елементами соціокультурного контексту, що релевантні для породження і сприйняття мовлення з точки зору носіїв певної національної лінгвокультурної спільноти: звичаїв, правил, норм, соціальних умовностей, ритуалів, соціальних стереотипів тощо [1; 4].

Вона включає лінгвістичний, нелінгвістичний і країнознавчий компоненти. Лінгвістичний компонент полягає в засвоєнні та правильному вживанні лексики, необхідної для спілкування з урахуванням соціокультурних особливостей. Нелінгвістичний компонент базується на засвоєнні певних соціальних моделей поведінки. Країнознавчий компонент вимагає ознайомлення та володіння історичною, географічною та соціальною інформацією про англомовні країни [5, с. 16].

У сучасній методиці викладання іноземних мов соціокультурна компетенція розглядається як знання правил і соціальних норм поведінки носіїв мови, традицій, історії, культури та соціальної системи країни, мову якої вивчають [3, с. 235].

Фольклор (англ. folklore–народна мудрість, знання) є важливою складовою культури народу. «Фольклор – одна з найтриваліших і всеохоплюючих систем духовного життя народу, тісно зв'язана з народним побутом (як окремою системою) і з літературою (яка, зрештою, витворилась з фольклору і зберігає з

ним тісний зв'язок на всіх етапах свого розвитку)», – вказують З. Б. Лановик і М. Б. Лановик [2, с. 17].

Соціокультурна компетенція є справді важливою у вивченні іноземної мови. Одна з її головних складових - фольклор. Він допомагає пізнати історію та духовне життя народу. Сучасна методика навчання все більше розвивається і дає можливість студентам вдосконалювати свої знання.

Література

1. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ : Довіра, 2007. 205 с.
2. Лановик З. Б., Лановик М. Б. Українська усна народна творчість : підручник. Київ : Знання-Прес, 2005. 591 с.
3. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник для студ. вищих навч. закладів / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. Київ : Академія, 2010. 328 с.

LE NORMAND COMME UN DES PLUS IMPORTANTS PARLERS DE LA LANGUE D'OÏL

Уруська О. А.
студентка групи факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

La Normandie possède une langue propre dérivée, comme le français, de la langue d'oïl, le normand qui est encore utilisé à l'heure actuelle, notamment dans le Bessin, le Cotentin ou les îles Anglo-Normandes. La principale langue régionale de Normandie est le normand, qui comprend plusieurs formes linguistiques (ligne Joret). De nos jours, le normand s'entend le plus souvent dans le Cotentin et le Pays de Caux, ainsi qu'aux îles Anglo-Normandes comme le jersiais et le guernesiais. Alfred Rossel, Louis Beuve (1869-1949), Côtis-Capel (1915-1986) et Marcel Dalarun (né en 1922), poètes cotentinais, en sont des figures connues.

Le normand a été l'un des principaux dialectes romans parlés en France. Le dialecte normand, dans lequel étaient écrites sans doute les premières chansons de gestes, était caractérisé principalement par la persistance du c guttural (ex.: carguer, franç. charger), par les imparfaits en ous, je chantous, et par la prononciation en é des finales en er (ex.: la mé, la mer).

Ce qui concèrne l'histoire de l'origine du normand on peut dire que les envahisseurs normands, en colonisant le territoire maintenant connu sous le nom de

Normandie, avaient adopté le parler roman des habitants de l'ancienne Neustrie, tout en dotant la langue de quelques mots norrois.

On parle plusieurs variétés de la langue normande :

1. En France: en Normandie continentale : dans le Cotentin – le cotentinais (nd. loceis), dans le pays de Bray – le brayon, qui comporte des traits phonétiques picards, dans le Pays de Caux – le cauchois (nd. caôcheis), dans le Pays d'Auge – l'augeron (nd. augeron, aujourd'hui presque disparu), dans le Perche – le parler percheron (nd. peurch'ron)

2. Aux Îles Anglo-Normandes: à Jersey – le jersiais, à Guernesey – le guernesiais, à Sercq – le sercquiais, l'auregnais d'Aurigny a disparu au XXe siècle.

3. Le normand a fortement influencé le québécois, le joual, mais aussi l'acadien:

Un bon mombre d'expressions et de tournures de phrases normandes sont couramment utilisées par les Québécois, Acadiens et Louisianais (voir «champelure» [robinet], «maringouin» [moustique], «croche» [tordu], «gricher» [grimacer], «émotionner» [émouvoir], tant pire, aussi pire…).

Il existe aujourd'hui trois orthographes standardisées du normand: le normand continental (dont cotentinais; selon le système Lechanteur), jersiais (selon les dictionnaires Le Maistre (1966) et Société Jersiaise (2005)), guernesiais (selon le dictionnaire De Garis (1982)). Les langues insulaires sont reconnues officiellement par les gouvernements des îles, sans être langues officielles. Les langues jersiaise et guernesiaise sont reconnues en tant que langues régionales des Îles Britanniques dans le cadre du Conseil Britannique-Irlandais (avec l'irlandais, le gallois, l'écossais, le scots, le scots d'Ulster, le mannois, et le cornique).

On retrouve de nombreux éléments de la langue normande dans la toponymie normande ainsi que dans la langue anglaise. La langue normande apportée en Angleterre à la suite de la conquête de l'Angleterre en 1066 a enrichi la langue anglaise.

En Normandie insulaire le XIXe siècle siècle a vu un nouvel élan dans la littérature régionale dans laquelle les auteurs insulaires, tels que George Métivier (Guernesiais, 1790-1881) et Robert Pipon Marett (Jersiais, 1820-1884), jouaient un rôle important.

Pendant son exil à Jersey et à Guernesey, Victor Hugo s'intéressait à la langue des pêcheurs insulaires et accueillait les auteurs normands des îles. À Jean Sullivan (1813-1899), auteur jersiais, Hugo a écrit en 1864 que le jersiais est une «précieuse langue locale».

Il faut noter l'influence de la musique au développement du normand, il s'agit de la Magène. C'est une association fondée en 1989, ayant entrepris de créer un nouveau répertoire de chansons en normand, ceci dans le but de sauvegarder et de faire vivre la langue. Les musiques originales des chansons ont été composées par Daniel Bourdelès et Véronique Pézeril.

On ne compte plus aujourd'hui qu'environ 25000 locuteurs en Normandie. Enfin, en publiant 75 poèmes de Marcel Dalarun dans un ouvrage de 240 pages intitulé

A men leisi, les Éditions L'Harmattan ont permis à la langue normande d'être aujourd'hui distribuée dans de nombreuses librairies francophones.

Le normand a été l'un des principaux dialectes romans parlés en France. C'est un des plus importants parlers de la langue d'oïl. Introduit en Angleterre avec l'expédition de Guillaume le Conquérant, il y formait l'anglo-normand, longtemps parlé à la cour des rois anglais, et qui, combiné avec le saxon, a donné l'anglais moderne. Le dialecte normand, dans lequel étaient écrites sans doute les premières chansons de gestes.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ПРИСЛІВ'ЇВ ТА ПРИКАЗОК В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Федірко Х. Б.
студентка факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Кожен етнос сприймає навколишній світ, інтерпретує та висловлює свої емоції по-своєму, тому знайомство з англійськими прислів'ями та пошук їх еквівалентів в українській мові є невід'ємною частиною вивчення мовно-культурних особливостей з метою набуття вправності у мовленні. Англійська мова надзвичайно багата ідіоматичними виразами, прислів'ями та приказками, які постійно зустрічаються в літературі, в газетах, у фільмах, на радіо і телебаченні, а також у щоденному спілкуванні англійців. У прислів'ях і приказках відображений багатий історичний досвід народу, уявлення, пов'язані з працею, побутом і культурою людей. В який би час ми не жили, вони завжди залишаться актуальними. Правильне й доречне використання прислів'їв надає мові неповторну своєрідність і особливу виразність [1, с. 16].

Вони розглядають, як мова століттями формувалася повсякденною культурою, що передається з покоління в покоління і відображує всі категорії і наміри життєвої філософії народу – носія. Вивчення прислів'їв на уроках англійської мови сприятиме кращому оволодінню цим предметом, розширенню знань про мову, про лексичний запас та особливості його функціонування.

Робота з прислів'ями і приказками – цікава, багатогранна, необхідна і на уроках англійської мови, і на заняттях мовного гуртка, оскільки дає можливість застосувати їх у своїй роботі на будь-якому етапі уроку, тому що вони є важливим елементом побудови креативності. Є декілька причин використання саме цих малих літературних форм у вивченні іноземної мови, а саме:

– вони мудрі та вагомі по лексичному значенню;

– їх легко знайти в інтернеті;

– можуть бути використані при навчанні різних аспектів мови: фонетичному, граматичному і лексичному;

– вони не важкі для запам'ятовування завдяки співзвучності, римі та ритміці;

– вони є виразними і експресивними, вимагають активізації образного мислення та аналізу;

– допомагають проілюструвати точку зору і узагальнити її у короткій формі [2, с. 34].

Варто зазначити, що пошук відповідних прислів'їв та приказок в українській мові, формує здатність критично-аналітичного розуміння, що полягає в здатності розуміти смислове навантаження висловлювання: A cat with nine lives. Живучий, як кішка.

– A friend in need is a friend indeed. Друзі пізнаються в біді. Без біди друга не пізнаєш. У пригоді признавай приятеля.

– Poverty is no sin. (crime, vice). Бідність – не вада. Злиднями очі не колять.

– Don't have thy cloak to make when it begins to rain. Готуй літом сани, а взимку – воза.

Don't get mad, get even. Не тримай зла, відплати тією ж монетою [3, с. 10–15].

Аналізуючи зміст і сенс прислів'їв і приказок в українській та англійській мовах прослідковуємо численні ознаки у філософському розумінні людського життя, у моральних орієнтирах і оцінках таких різних народів.

Прислів'я і приказки є тим інструментом викладання іноземної мови, який активізує розумову діяльність дітей, має значну методичну та практичну цінність в процесі її вивчення. Вони дозволяють зробити навчальний процес цікавішим, оскільки стимулюють емоційний розвиток особистості учнів, який в подальшому формує могутній стимул до вивчення мови. Використання прислів'їв та приказок розширює знання про мову, збільшує словниковий запас учнів, допомагає засвоїти лексичні, граматичні та фонетичні особливості, сприяє більш швидкому оволодінню іноземною мовою [1, с. 27].

Підсумуємо, що використання прислів'їв і приказок збагачує навчальне спілкування комунікативною спрямованістю, зміцнює мотивацію вивчення іноземної мови і значно підвищує якість оволодіння усним і писемним мовленням. Використання прислів'їв і приказок на уроці – є дуже важливим етапом для психологічної адаптації школярів у новому мовному просторі, що може вирішити проблему природного входження іноземної мови в коло інтересів школярів.

Література

1. Зіненко Г. Англійські прислів'я та їхні українські відповідники. Київ : Арій, 2018. С. 10–15.

2. Бабенко Т. В. Методика навчання англійської мови : навчальний посібник. Київ : Арістей, 2006. С. 34.
3. Використання прислів'їв і приказок у вивчанні англійської мови. *Англійська мова та література.* Вересень, 2002. № 2-3. С. 16–27.

АВТОРСЬКІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Федор Н. І.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Люди завжди прагнули розробити оптимальні методи для оволодіння іноземною мовою, що зумовлено як з економічної, так і з культурної точок зору. Як відомо, знання однієї-двох і більше мов сприяє розвитку людини як особистості, що вигідно не лише людині, колективу, в якому вона працює, а й державі в цілому. Зазначимо, що існує безліч порад, як вивчити англійську по Skype , або про те, як збільшити словниковий запас англійської мови, як швидко навчиться читати книги англійською, однак на сьогоднішній день універсальної моделі вивчення іноземної мови, зокрема, англійської, не існує. Відтак розглянемо найцікавіші авторські медоди вивчення англійської мови. Метод Пімслера – це методика викладання англійської мови, розроблена франко-американським лінгвістом, що вона базується на інтервальному повторенні матеріалу і на органічному навчанні. Головною особливістю методу є прослуховування аудіо-запису та відтворення його по пам'яті. Методика призначена для вивчення розмовної англійської мови [3, с. 22].

Метод Франка – це спосіб, за допомогою якого полегшується читання книг, що підходить новачкам. Метод грунтується на розбивці тексту на частини, після кожного уривку твору наводиться дослівний переклад. У більшості випадків він доповнюється корисними коментарями. Це зручно, коли потрібно прочитати книгу і зрозуміти сенс [3, с. 22].

Метод Ілони Давидової – це методика, створена на базі впливу звуків на людську підсвідомість, де використовується прослуховування аудіо-матеріалів, в яких містяться вправи і правила. Прослуховування записів підходить зайнятим людям, у яких немає часу на відвідування курсів. При використанні такого способу збільшується словниковий запас, поліпшується сприйняття іноземної мови на слух і забезпечується правильна вимова слів [2, с. 153].

Методика Петрова – це спосіб інтенсивного вивчення англійської мови, що ґрунтується на оволодінні фразеологічним запасом в 300-400 слів. Додатково приділяється увага вивченню принципу складання граматичних конструкцій, системи часів і структурі дієслів [1, с. 154].

Метод Шехтера – це спосіб, заснований на природньому сприйнятті матеріалу, що належить до ігрової форми активного навчання. У процесі вивчення англійської мови учні повторюють усвідомлені фрази і розігрують етюди, імпровізують і набувають навичок спілкування в поширених ситуаціях, додаткова увага приділяється виробленню навичок читання іноземною мовою і вмінню перекладати тексти [2, с. 14].

Підсумуємо, що методів і методик вивчення англійської безліч, однак важливо пам’ятати, що прихильники кожної з методик позиціонують саме свою, як унікальну і максимально ефективну. Позаяк, при виборі методики для вивчення англійської мови, потрібно керуватись лише індивідуальними показниками, психологічними особливостями та інтелектуальними здібностями людини.

Література

1. Панова Л. Обучение иностранному языку. Киев, 2012. С. 152–155.
2. Петров І. Обучение выразительному чтению на английском языке. Киев, 2005. С. 11–15.
3. Пімслер І. Английский для рускоговорящих. Киев, 2005. С. 21–25.

CULTURAL BACKGROUND KNOWLEDGE IS AN ESSENTIAL PART OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE

Федьків Х. Б.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

‘Learning another language is not only learning different words for the same things, but learning another way to think about things’ – Flora Lewis

This quote means that culture is an essential part of languages that helps to communicate with native speakers. The more you know about the cultural background, the easier it is for you, because you can involve or learn new words, collocations, idioms, phrasal words or improve your speaking skills.

Understanding culture allows foreigners to use the right word, usually depending on the context. In this case, we can omit misunderstandings or confusion between native speakers and foreigners.

When you know a lot of new information about culture, it helps you engage at a different level with the foreign language. You can learn everything about native people: how they live and talk or something that interested you.

For example, Flora Lewis said: "Language is the way people think as well as the way they talk, the summation of a point of view. Its use reveals unwitting attitudes. People who use more than one language frequently find themselves having somewhat different patterns of thought and reaction as they shift. Some phrases cannot really be translated, but grasping for an equivalent gives another perception of the world, which enlarges total vision. This is the great value of learning foreign languages; it goes far beyond the convenience of communication. When the validity of difference is acknowledged with everyday words, it is much easier to see why different people – and all the more, people of different cultures – can have varying ideas and priorities. It's like taking off blinders and acquiring side-vision, even though you can never look through someone else's eyes. Understanding other peoples' speech can open a window to their minds and feelings, and it helps open our own."

To understand culture, you need to go further than reading boring school books or dictionaries. In this case you must use alternative resources to refine or to get relevant information about the inhabitant.

– Original/classical literature – when you read original version of some novels you can understand author's feeling, why they use such definitions or words or what they wanted to tell us, it's can be a life story, which give us some helpful lessons or advice.

– Newspapers – in this case you can find a new information for yourself, find out what happened in the world or how Americans speak to each other.

– Travelling – it remains the most useful and good way of improving your language skills, mastering or realizing thing that confuse you during your education, because you will not only listen how native speakers speak but you can also communicate with them.

– Movies – when you watch English movies you improve your listening and speaking skills faster than other people. Also, you will learn particular expressions, accents and tones of voice that will help you understand more about the cultural environment of the language or their attitude. When you achieve some language level and begin to recognize what people say – it becomes a pleasure for you.

We must know more about languages and their culture: how they live, what their beliefs and values are, about their politics, religion or education. All these details are important. So, with this background knowledge – as science, literature, music, history, architecture, medicine or art – we can learn language faster.

In conclusion we can say that language learning is more than the acquisition of linguistic forms. It is not only about creating new meanings but for organizing the world in a different way and creating new realities.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТОСФЕРИ «СІМ'Я» В АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПАРЕМІЯХ

Чайківська В. І.
магістрантка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Поняття «культура» – одне з найбільш вживаних у сучасній гуманітарній науці. У найширшому розумінні це те, що створено людиною, вся сукупність засобів людської діяльності, форм соціально-політичної організації суспільства, духовних процесів тощо [3, с. 7].

Фразеологічний склад мови відображає національну своєрідність історії, культури та традиційного способу життя народу – носія мови. У цьому контексті багато дослідників розглядають паремії як стійкі фрази, що втілюють народну філософію і психологію. Зокрема, Ф.І. Буслаєв визначав прислів'я «художніми творами рідного слова, що виражають побут народу, його здоровий глузд і моральні інтереси» [3, с. 4].

Теоретичні питання пареміології, історія виникнення та походження, їх функціонування та класифікація знайшли відображення у працях багатьох інших лінгвістів і мовознавців: М. Алексєєнка, М. Алефіренка, Н. Барлі, В. Бондаренка, Е. Кйонгес-Маранда, М. Кіммерле, В. Коваля, Е. Кокаре, Г. Крейдліна, А. Крикманна, М. Куусі, Д. Лукатоса.

У багатьох випадках система цінностей, відображених в пареміях, відноситься до минулого часу, але значима в аспекті сьогодення і майбутнього, як нев'януча константа.

Концепт «сім'я» є значущим компонентом будь-якої культури, тому що він відображає найголовніші установки і ціннісні орієнтири життєвої філософії народу, а також є одним із ключових концептів для розуміння національного характеру. Відношення у сім'ї регулюються не стільки законом, скільки традиційними представленнями про те, як повинні себе поводити родичі в тих чи інших ситуаціях.

Ми розглянули найбільш вживані англійські та українські паремії, які були поділені з точки зору еквівалентності на повні еквіваленти, аналоги та безеквівалентні одиниці .

1. Повні еквіваленти часто зустрічаються у так званих інтернаціональних прислів'їх та крилатих виразах, які беруть свій початок від міфічних та біблійних джерел, при цьому переклад англійської одиниці збігається з українською. Наприклад:

– Like father , like son – який батько такий і син.

– Keep your eyes wide open before marriage , half shut afterwards – гляди в очі до шлюбної ночі , а після – примружуй.

– When a husband is deaf and a wife is blind, harmony reign in the house – коли чоловік глухий, а дружина сліпа, в оселі панує злагода [1; 5]

2. Аналоги – це відповідники за змістом, а не за буквальним перекладом. Приклади аналогів англійських та українських прислів'їв на позначення концепту «сім'я»:

Англійське прислів'я	*Буквальний переклад*	*Українське прислів'я*
In every family's cooking pot is one black spot.	У кожній родинній посудині є одна темна пляма.	В сім'ї не без виродка
You may choose your friends; your family is thrust upon you.	Друзів можна вибирати, але сім'ю нам нав'язують.	Батьків не вибирають.
Children are poor men's riches.	Діти – багатство бідняка.	Багатому телята, а бідному – діти.
As the old cock crows, so does the young.	Як старий півень кукурікає, так робить і молодий.	Яблуко від яблуні недалеко падає.

Англійці та українці проповідують стоїцизм і твердість характеру в сімейних питаннях, не відходять від своїх принципів та неодмінно примиряються із недоліками своїх близьких. Більше того, вони схильні сприймати сім'ю як даність.("In every family's cooking pot is one black spot", "You may choose your friends; your family is thrust upon you") [1].

Українці – нація, у якої активно виражена емоційність, британці ж – скупі на емоції. Однак ставлення до дітей відверто пом'якшує будь-які зачерствілі серця і переповнює їх ніжністю при вигляді маленьких дітей у представників обох націй ("Children are poor men's riches".). Окрім того, генетика в поведінці нащадків теж грає не останню роль («Яблуко від яблуні недалеко падає») [5].

3. Безеквівалентні одиниці не мають регулярних відповідностей у мові перекладу. Наприклад:

Англійське прислів'я	*Буквальний переклад*
First thrive and then wive.	Спершу досягнувши успіху , а потім й одружуйся.
The cunning wife makes her husband her apron	Хитра жінка робить свого чоловіка фартухом
It's a sad house where the hen crows louder than the cock	Сумний той будинок, у якому курка кричить голосніше за півня

Взагалі поняття створення власної сім'ї відіграє для англійців не найголовнішу роль у житті. Переважна більшість населення – відверті кар'єристи і про продовження свого роду замислюється у віці 35-40 років ("First thrive and then wive"). Та все ж, коли цей час настане, національно-лінгвокультурна свідомість британців рекомендує особі чоловічої статі бути головою родини, контролювати фінансовий стан сім'ї і розпоряджаися заощадженнями. Якщо цю чоловічу роль на себе перебирає жінка, це оцінюється негативно ("The cunning wife makes her husband her apron") [1].

Культура українського народу в цьому плані – діаметрально протилежна. Велика кількість паремій зосереджені на темі важливості особи жінки у сім'ї: В хаті жінка три кути держить, муж – четвертий; без жінки мужчина – як без хвоста скотина; жінка більше викине ложкою, ніж чоловік принесе лопатою [5, с. 91].

Звичайно, чоловіча національно-лінгвокультурна свідомість завжди прагне до першості, а тому в українських пареміях найчастіше це відображається у образі домінування (чоловіка над дружиною, батьками над дитиною): Люби жінку, як душу, а тряси, як грушу; мати однією рукою б'є, а другою гладить; діти люби, а за прута держи [5, с. 120].

Отож, ретельно відібрані висловлювання дозволяють зазирнути в міжкультурну специфіку англійської та української мов та дійти наступних висновків, що досить велика кількість прислів'їв як в українській так і в англійській мовах позначають поняття «сім'я» , що доводить, що обидва народи мають особливе ставлення до своїх рідних.

Слід також зазначити, що ряд англійських висловлювань не знайшли своїх відповідників в українській мові і навпаки, що може бути пов'язано з суспільно-історичними умовами, де великий вплив на британців мала Вікторіанська епоха, а на українців – фольклорні звичаї та мотиви, які передавались із покоління в покоління і, внаслідок нелегких історичних умов (війни, кріпацтво, часте розмежування територій) посилювали своє значення.

Література

1. Oxford Advanced Learner's dictionary of Current English. URL: www.oxfordlearnersdictionaries.com
2. Special Dictionary. URL: http://www.special-dictionary.com/proverbs/keywords/family/2.htm
3. Буслаев Ф. И. Русский быт и пословицы. Исторические очерки русской народной словесности и искусства. Т. 1. Русская народная поэзия. Санкт-Петербург, 1861. 80 с.
4. Карасик В. И. О категоріях лингвокультурологии. Языковая личность: проблемы коммуникативной деятельности. Волгоград : Перемена, 2001. С. 3-16.
5. Пазяк М. М. Прислів'я та приказки. Людина, родинне життя, риси характеру. Київ : Наукова думка, 1990. 528 с.
6. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнитівно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 322 с.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СВІТІ

Шайнюк Х. Ю.
студентка факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Основне призначення іноземної мови, як зазначено в програмі з іноземної мови для загальноосвітніх навчальних закладів, – сприяти в оволодінні учнями вміннями й навичками спілкуватися в усній і писемній формах відповідно до мотивів, цілей і соціальних норм мовленнєвої поведінки в типових сферах і ситуаціях. Середня школа є тим навчальним закладом, де формуються базові механізми іншомовного спілкування, котрі в майбутньому випускники зможуть розвивати й удосконалювати відповідно до власних потреб.

Головна мета навчання іноземної мови в загальноосвітніх навчальних закладах полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, базою для якої є комунікативні вміння, сформовані на основі мовних знань і навичок. Розвиток комунікативної компетенції залежить від соціокультурних і соціолінгвістичних знань, умінь і навичок, які забезпечують входження особистості в інший соціум і сприяють її соціалізації в новому для неї суспільстві [1].

Важливий напрям у професійній діяльності вчителя – впровадити у шкільну практику компетентнісно-діяльнісний підхід до навчання мови, орієнтований на формування мовної особистості, яка володітиме вміннями й навичками комунікативно доцільно користуватися засобами мови для успішної різнобічної життєвої діяльності [4].

Природним є той факт, що ідеї полікультурної освіти впливають на мету навчання іноземній мові. Метою є формування комунікативної компетенції, здатності й готовності здійснювати іншомовне міжособистісне й міжкультурне спілкування з носіями мови в заданих стандартом ситуаціях. У процесі вивчення іноземної мови учні опановують нові способи спілкування для безпосереднього доступу до цінностей світової культури, особливо до культурних цінностей країни, мова якої вивчається, її історії, географії, науки, літератури, мистецтва. Таким чином, полікультурна спрямованість освіти у вивченні іноземної мови реалізується через включення різноманітних фактів іншомовної культури в навчальний процес.

Аналіз теоретичних джерел виявив, що обов’язковим компонентом мовної підготовки молоді в ХХІ столітті стає багатоаспектна соціокультурна освіта (загальнокультурна, країнознавча, лінгвокраїнознавча, соціолінгвістична). Порівнюючи поняття полікультурної й соціокультурної освіти вітчизняні науковці зазначають, що шляхом використання соціокультурного підходу в навчальному процесі, полікультурна освіта розширюється до визнання будь-яких соціальних груп як окремих культур (субкультур). У цьому сенсі полікультурна освіта вирішує проблеми гуманізації відносин між людьми, що належать до однієї етнічної групи і в її межах – до різних соціокультурних груп, які мають іншу культурну ідентичність (політичну, родову, статеву, релігійну та ін. [4].

Сьогодні значно зросла популярність двомовного викладання певних предметів в країнах Європи. Використання іноземної мови для вивчення таких шкільних предметів, як географія, історія, рідше хімія та біологія, успішно поширюється в Німеччині, Польщі, Росії, Румунії, Латвії. У Норвегії організовано проект «Вивчення іноземної мови та культури, учнівська автономія», мета якого полягає у розширенні можливостей вивчення соціокультурного компоненту англійської мови, розвитку навичок самостійного навчання та відповідальності за всі аспекти навчання: мету, зміст, методи, підходи, та самостійному оцінюванні результатів [2].

Широко використовуються в країнах Заходу різноманітні інтегровані мовні курси. Серед найбільш популярних: “A Mode 111 in European Studies”, основне завдання якого полягає в транслюванні фундаментальних знань про Західну Європу, озброєння учнів основними навичками спілкування в межах простих ситуацій, а також надання можливості самостійного дослідження будь-якої проблеми сучасного європейського життя, яка цікавить учня; “Europe Workshop”, який охоплює відпочинок, мистецтво й промисловість Західної

Європи XIX-XX століть. Досить цікавим є й інтегрований курс вивчення французької, іспанської та німецької мов, розрахований на три роки. Перший навчальний рік присвячується вивченню французької мови та географії Франції; другий – знайомить учнів з основними поняттями граматики та з видатними пам'ятками Парижу; навчальний матеріал третього року вміщує широкі відомості про Західну Європу і є початком вивчення німецької та іспанської мов. Основними принципами навчання за таких умов стають принципи взаємозв'язку й взаємообумовленості мов, системності, комунікативного спрямування, активної пошукової діяльності, вивчення іноземних мов крізь призму європейської культурної спадщини [2].

Іноземна мова виступає важливим засобом всебічного розвитку особистості, її інтелектуальної, емоційної та мотиваційної сфери. Вона позитивно впливає на формування вмінь ефективно працювати з людьми: засвоєнні під час вивчення іноземних мов форми мовленнєвого етикету, досвід тактовної й доброзичливої поведінки, країнознавчі реалії допомагають краще зрозуміти інших людей, їх мотиви та інтереси.

Отже, навчання іноземній мові й іншомовній культурі сприяє формуванню вмінь вчитися, спілкуватися, співіснувати з людьми різних етнічних груп, формує багатий досвід соціально-культурного спілкування, що є міцною базою залучення учнів до глобальних цінностей цивілізації. У процесі вивчення іноземної мови учні опановують нові засоби спілкування для безпосереднього доступу до цінностей світової культури, особливо до культурних цінностей країни досліджуваної мови: її історії, географії, науки, літератури, мистецтва.

Соціальні зміни в суспільстві спричиняють зміни в організації мислення, праці й техніки. Відбуваються також зміни в оцінці людських цінностей, у вчинках і переконаннях людей. Саме тому соціокультурна спрямованість навчання іноземній мові представляється найбільш значимою на сучасному етапі [3].

Література

1. Першукова О. Європейська багатомовність в освіті. *Шлях освіти.* 2000. № 4 (18). С. 24–26.
2. Буренко В. Стратегічні напрями розвитку сучасної шкільної іншомовної освіти. *Іноземні мови в сучасній школі.* 2012. № 4. С. 28–33.
3. Мова і література. URL: file:/// User/Downloads/pednauk_2014_8_46.pdf
4. Бібліотека онлайн. URL : http://bo0k.net/index.php?pter&bid=9951&chapter=1

FORMING SOCIOCULTURAL COMPETENCY THROUGH LITERARY TEXT INTERPRETATION

Шонь О. Б.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології та
методики навчання англійської мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

The main aim of foreign language learning as defined by the curriculum is forming communicative competency. One of its elements is sociocultural competency that includes knowledge of country studies, culture studies, background knowledge etc. and ability to use it in the process of communication with representatives of different cultures. Sociocultural competency is that aspect of communicative ability which involves those specific features of a society and its culture which are manifest in the communicative behaviour of the members of this society. These features may be classified as "universal experiences", "social rituals" and "social conventions" [3, p. 95]. This background knowledge gives students cultural literacy the absence of which causes misunderstanding of the implicit information, information hidden between the lines in communication [1, p. 2].

The main components of sociocultural competency as defined by Alla Sariyeva are: 1) country study competency that is defined as the knowledge of the speech community, national character, politics and society, science, education, everyday life, customs and traditions; 2) linguocultural competency understood as the ability to perceive the language in its cultural function, with national and cultural peculiarities including knowledge of language units with national and cultural components in their meaning and ability to use them according to social and communicative situations; 3) sociolinguistic competency as the knowledge of peculiarities of national and communication etiquette and non-verbal behaviour and ability of using them in real life situations, ability to organize communication according to communicative situation, social norms of behaviour and social status of participants [2].

The elective course "Literary Text Interpretation through Linguistic, Social and Cultural Paradigms" for students enrolled in Master's programs examines the text as hierarchy of all poetic levels united by the author's intention, which is reflected in the author's choice of expressive means. Literary text is regarded as the source of information about material and language culture, history, realia and traditions of the speech community. As a result students are expected to develop the following abilities: to analyse the literary texts of English-speaking authors with reference to social and cultural aspects of the English language; to observe the connection between historic events and language development; to define the key elements of the cultural code of

the civilization reflected in the language. The process of text interpretation includes analysis of such traditional elements as genre of the story, kinds of conflict, plot, characters and their types, means of characterization, setting time sequence, point of view, tone, symbols, author's style, theme and central idea. But in this course it also focuses on culturally marked information the short stories and poems selected for analysis contain, and students get the task to explain how history and culture of a definite English-speaking country is reflected and represented in them.

To help students concentrate on culturally marked information in every story the introductory task has been developed to define in the text details of setting, appearance, clothes, historic and cultural realia as well as allusions and other information that can provide insight into the epoch described. The next stage is grouping the selected information. For example, in the process of analysing the short story "The Adventure of Charles Augustus Milverton" by Sir Arthur Conan Doyle students defined such groups of details as clothes (*golden-rimmed glasses, astrachan overcoat, a semi-military claret-coloured smoking jacket with a black velvet collar*), parts of the building (*study, bed-chamber, servants' hall, conservatory, greenhouse, drawing-room*), servants (*housemaid, valet, under-gardener*), plants (*laurels, exotic plants*), law (*"we had become felons in the eyes of the law", "the action is morally justifiable, though technically criminal", "there are certain crimes which the law cannot touch"*), a code of gentleman's conduct *("a gentleman should not lay much stress upon this when a lady is in most desperate need of his help", "I give you my word of honour – and I never broke it in my life"*) and more. The obtained information helps the students to make conclusion about the social position of the characters, their moral values, wealth etc. The advanced task that students can be given is annotating or annotated translation of the story parts.

Feedback received from the students stated that these and similar activities help to focus on and select the necessary details of setting, appearance of the characters, their features, time of the action and make conclusions on the basis of the obtained data. It is a necessary step to complex analysis of the literary text through linguistic, social and cultural paradigms.

References

1. Власенко Л. В., Божок Н. О. Соціокультурна компетенція при вивченні іноземної мови. *Актуальні питання науки та практики: досягнення та перспективи:* Матеріали наукової Інтернет конференції (Полтава, 2008). URL: http://www.pdaa.com.ua/np/pdf4/6.pdf
2. Сарієва А. Формування соціокультурної компетенції у студентів ВНЗ. URL: http://kamts1.kpi.ua/ru/node/569
3. Ek J. A. van and Trim J.L.M. Vantage. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 196 p.

DIVERSITÉ CULTURELLE DE L'ESPACE FRANCOPHONE

Ясінська О. В.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

À l'heure actuelle, l'idée de *diversité culturelle* connaît un net regain d'intérêt. On peut même aller jusqu'à dire qu'elle est considérée comme un des enjeux de la mondialisation. Deux types de situations différentes expliquent cette nouvelle reconnaissance internationale : d'une part, la fragmentation croissante des sociétés et, d'autre part, l'exigence des minorités nationales d'une reconnaissance de leur propre identité culturelle.

Dans le premier cas, on assiste à la transformation profonde de nos sociétés qui, notamment à travers le phénomène de l'immigration, deviennent de plus en plus fragmentées et multiculturelles. Cette transformation ne se fait pas sans heurts et le terme de «ghettos» revient souvent dans le débat à ce sujet. C'est dans ce contexte de métissage social que l'idée de diversité culturelle fait sa première apparition. Il s'agit alors de décrire cette juxtaposition de cultures différentes au sein d'une même société ou d'un même pays. Il s'agit aussi de prendre acte de la fin d'un type de société nationale fondée sur une culture et une identité homogènes.

À partir de ce constat de la fin de l'homogénéité nationale, l'idée de diversité culturelle est employée pour désigner des phénomènes bien distincts et d'origines très différentes tels que le régionalisme, les minorités nationales, les langues régionales ou minoritaires et, plus généralement, l'immigration. À titre d'exemple, le Conseil de l'Europe tente d'éclairer cette idée en faisant le catalogue des éléments qu'elle recouvre : diversité régionale et locale, diversité linguistique, diversité religieuse, diversité ethnique, diversité des produits et créations artistiques, etc. On le voit, l'idée de «diversité» est comprise, dans ce genre de situation, par opposition à celle d'«homogénéité». Cependant, dans un contexte national, cette idée peut être rapidement perçue comme une menace pour la cohésion sociale. En d'autres termes, elle est employée pour définir, de manière positive et constructive, une situation de fait qui pose problème. La diversité culturelle est ainsi présentée comme un enrichissement pour les sociétés concernées, quand bien même ces sociétés la considèreraient avec une certaine anxiété.

D'autre part, pensons aux problèmes des minorités nationales ou des régions d'Europe qui réclament plus de reconnaissance de leur propre identité culturelle. Pensons aussi aux différents conflits qui, sauf exception, ne se déroulent plus entre États mais entre communautés ethniques, religieuses ou autres, à tel point qu'on parle désormais de conflits identitaires. Les individus qui, jusqu'en 1945, demandaient la reconnaissance de droits politiques réclament aujourd'hui le droit de parler leur propre

langue ainsi que le respect de leur patronyme. En ce début de troisième millénaire, on assiste donc à un glissement marqué du «politique» vers le «culturel» dans tous les domaines. Il n'est pas exagéré de dire que le respect de la diversité culturelle est devenu un enjeu majeur, non seulement de la mondialisation, mais surtout de la paix et de la stabilité dans le monde.

En conséquence, l'idée de diversité culturelle dépasse le cadre des simples politiques culturelles ; c'est un projet de société, un projet politique, une alternative au choc des civilisations prédit de manière dramatique par Samuel Huntington. On peut même avancer que, dans le contexte de la mondialisation, l'acteur qui sera capable de se saisir d'un tel projet s'assurera une place de choix sur la scène internationale.

Ainsi, d'après Bernard Witch, la Francophonie peut jouer ce rôle:

Un double rôle. D'une part, elle peut proposer une formulation «conviviale» de la diversité culturelle, formulation qui se démarque clairement de la conception dominante du multiculturalisme. D'autre part, elle peut en faire son principe d'action dans le monde – à côté de l'idéal démocratique et de la promotion des droits de l'homme – lorsqu'elle offre sa médiation, cherche à désamorcer les conflits et à rétablir le dialogue diplomatique, politique et interculturel (Witch, 2004 : 26).

L'idée de diversité culturelle correspond assez largement à la définition de l'espace francophone. La Francophonie se présente notamment comme un espace de liberté, de culture, de communication et de solidarité permettant la cohabitation du français avec la pluralité des autres langues nationales, régionales et locales ou encore l'existence de mouvements culturels forts tels que la «négritude». Il y a donc bel et bien tension (au sens positif) et équilibre entre des localismes et un idéal que l'on peut qualifier de confédéral, voire d'universel. Cohabitation, solidarité : c'est l'interculturalité qui est au cœur même de cet espace francophone. Interculturalité, c'est-à-dire reconnaissance mutuelle, reconnaissance de cette diversité.

L'idée de diversité culturelle correspond aussi à la mission politique, diplomatique et culturelle que s'est fixée la Francophonie. Cette dernière a une marge de manœuvre suffisante pour jouer un rôle actif (offensif devrait-on dire) dans les relations internationales en se faisant le promoteur de la diversité culturelle et du dialogue interculturel dans le monde. Un objectif général est à atteindre : la mise en valeur et la protection des cultures du monde face au danger de l'uniformisation. Dans cette perspective, ce qui sera fait au sein de la francophonie aura valeur d'exemple et pourra aussi être réalisé en dehors de cet espace.

Il est de fait que l'«exception culturelle» représente un des moyens parmi ceux qui peuvent conduire à cette protection de la diversité culturelle. Un élément clé du raisonnement réside dans l'affirmation que les biens et services culturels (livres, disques, jeux multimédias, films et audiovisuel) ne sont pas comparables à d'autres marchandises et services. C'est pourquoi, ils méritent un traitement différent ou exceptionnel qui les protège de la standardisation commerciale allant de pair avec la consommation de masse et les économies d'échelle. Cela implique au minimum un traitement lui aussi «différent» à l'intérieur des accords qui régissent le commerce

international. Il importe de pouvoir mettre en place un cadre réglementaire efficace et de définir des politiques culturelles gouvernementales qui permettent de promouvoir et de renforcer la production des industries culturelles1.

La Francophonie constitue un espace géoculturel qui conjugue l'unité d'une langue et de valeurs communes, et la diversité qui lui confère sa composition géographique, culturelle et économique. Elle tente de mettre en place un modèle régulé protégeant cette diversité et limitant les effets de dominance des schémas culturels les plus puissants sur les plus démunis. C'est en cela qu'elle est, par essence et par expérience, un laboratoire de la diversité culturelle.

L'idée de diversité culturelle dépasse donc le cadre des simples politiques culturelles pour être un projet politique qui vise à constituer une réponse aux retombées de la mondialisation sur la culture. C'est aussi un projet de société qui entend refuser la globalisation sans régulation et la marchandisation de la culture. C'est enfin un projet philosophique, se présentant comme une alternative au «choc des civilisations» prédit de manière dramatique par Samuel Huntington et visant avant tout la reconnaissance des valeurs culturelles réciproques et le recentrage sur l'homme.

Références

1. Un atout pour l'autre mondialisation. URL: https://books.openedition.org/editionscnrs/13632
2. Mondialisation et culture: un nouvel écosystème symbolique. URL: https://journals.openedition.org/questionsdecommunication/1764
3. La francophonie. URL: https://humanhist.com/culture/francophonie/

НАПРЯМ 3

КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ ПОРІВНЯЛЬНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА, ТИПОЛОГІЧНОГО ТА ЗІСТАВНОГО МОВОЗНАВСТВА

ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНІ ОЦІНКИ А. ПАЖЕСА ПРО РОМАН ЕМІЛЯ ЗОЛЯ «ЖЕРМІНАЛЬ»

Бубняк Р. А.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Бубняк Г. М.
асистент кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Французький сучасний літературознавець Ален Пажес опрацював 94 різноманітних тексти, які появилися в французькій пресі з лютого 1884 до кінця липня 1885 року. Осмислюючи динаміку цього процесу крізь призму сучасного розуміння ролі творчості Е. Золя в історико-літературному процесі і, зокрема, місця роману «Жерміналь» у світовій романістиці, він виділив і охарактеризував три фази освоєння французькою читацькою публікою тринадцятого із циклу романів «Ругон-Маккари» твору Е. Золя: пререцепцію, рецепцію під час публікації роману частинами в газеті «Жіль Блаз» і цілісну рецепцію після публікації книжки «Жерміналь», поки не з'явився друком новий твір, що привернув увагу публіки, відвернувши її від попереднього. Названі три

фази рецепції співвідносні з трьома етапами появи роману у свідомості перших його читачів.

У період виношування задуму чергового роману з циклу «Ругон-Маккари» і збору матеріалу про життя страйкуючих шахтарів з цього приводу Е. Золя ділився роздумами в листах до знайомих. Інформація про роботу письменника над романом про реальну подію – страйк вуглекопів – потрапляла в пресу з різних джерел. Цей період А. Пажес називає періодом «нескромностей», зв'язуючи його з фігурою Поля Алексіса, друга і послідовника Золя, одного з членів «Меданської групи».

Ніхто, крім Алексіса, нічого не знав про роман, котрий мав з'явитися. Інформатор був дуже обережним, обмежувався лише кількома лаконічними твердженнями. «Статті Алексіса, – зауважує А. Пажес, – подібні до кімнати-ехо, що реєструє події і коментує їх, але відмовляється взяти на себе конкретну ініціативу. Алексіс не розгортав якоїсь оригінальної теми і не розпочинав полеміки, він відігравав роль «збудженого балакуна, який перемелює те, що інші сказали чи зробили, а потім власною мовою видає це за своє» [1, с. 189].

Е. Золя, працюючи над твором, у чернетці залишив нотатки, які свідчать про його передбачення певної реакції відповідного кола читачів.

«Мій майбутній роман досліджуватиме соціальне питання, яким страждає вся Європа, і змальовуватиме драматичну картину шахтарського страйку. Я розраховую на великий успіх через зацікавленість цією проблемою» (лист Е.Ціглеру від 16 квітня 1884 р.).

З початком публікації роману «Жерміналь» у «Жіль Блаз» ("Gil Blas") починається друга фаза рецепції, яка тривала до 24 лютого 1885 року. На зміну періодові «нескромностей» настає період «збудженої зацікавленості». День за днем картина розкривається все більше і більше. Але бажання читачів задовольняються не повною мірою. Це – період «читання роману частинами, період певних інтерпретацій» [1, с. 190].

Перші відгуки про завершений твір з'явилися 1 березня 1885 року. Вся паризька преса заговорила про «Жерміналь»: спочатку щоденні газети, тижневики, а пізніше – й журнали.

А. Пажес зіставив міркування про «Жерміналь» критиків усіх категорій, простежуючи характер і аргументи їх оцінок. Його цікавили найменші нюанси в роздумах таких відомих на той час французьких критиків, як Понтмартен, Сарсе, Брунетьєр. Виявилося, що найменше йшлося про художню правду, правдоподібність, натомість акцентувалася увага на порівнянні опублікованих творів Е. Золя, на зв'язках зображених у циклі романів персонажів, на переконливості їх характерів. Багато уваги приділялося назві роману «Жерміналь», її зв'язку з поетикою і художнім світом твору.

Судження, висловлені сучасниками Золя про роман «Жерміналь», – вважає А. Пажес, – підказують тепер новий образ твору і можливість іншого дискурсу. Між літературним твором і його публікою (теперішньою чи майбутньою)

знаходиться критика – «феномен далеко не другорядний: це те середовище, де відбувається «трансформація змісту» [1, с. 244].

Література

1. Pagès A. La Bataille littéraire. Essai sur la réception du naturalisme à l'époque de Germinal. Librairie Séguier, 1989. 276 p.

КОЛЬОРОПОЗНАЧЕННЯ В РОМАНІ Е. ЗОЛЯ «ЖЕРМІНАЛЬ»

Войтович Т. Г.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Germinal est un roman d'Émile Zola publié en 1885. Il s'agit du treizième roman de la série des Rougon-Macquart. Écrit d'avril 1884 à janvier 1885, le roman paraît d'abord en feuilleton entre novembre 1884 et février 1885 dans le Gil Blas.

À la manière des impressionnistes de la fin du XIXe siècle, Emile Zola a créé des effets de couleurs spectrales, effectivement perçus par déduction à travers les contiguïtés de couleurs primaires, dans Germinal en plaçant le rouge, le bleu, le vert ou le jaune dans diverses combinaisons dans ses passages descriptifs. Les impressionnistes étaient très conscients des propriétés scientifiques et techniques de la couleur, se concentrant en particulier sur les interactions uniques entre les couleurs primaires [1]. Étant fondamentalement objectifs et imprégnés de la mentalité du «scientisme», les impressionnistes placeraient des parcelles de couleurs primaires vives les unes à côté des autres et permettraient à la neutralité de «l'œil innocent» cultivée de l'œil de l'esprit impressionniste de rassembler les couleurs en combinaison spectrale. Plutôt que de mélanger réellement les couleurs primaires, les impressionnistes ont permis aux téléspectateurs de créer ces effets spectraux. Certains de ces arrangements de couleurs primaires peuvent interagir de façon additive pour produire une lumière blanche spectrale, et certains peuvent interagir soustractivement pour produire du noir spectral [2].

On peut citer de nombreux passages de Germinal contenant une combinaison de rouge, bleu, vert ou jaune sur fond de lumière blanche ou de noir. Parfois, un effet spectral du violet peut apparaître avec le mélange apparent de rouge et de bleu, comme à la fin de l'histoire [3]. De nombreuses scènes de mines contiennent des feux rouges, des gaz bleus et des aperçus du cheval jaune sur un fond noir. Dans les passages apocalyptiques, le cheval jaune ressemble presque à de la lumière blanche, une masse

phosphorescente rehaussée dans son caractère spectral par l'entourage de combinaisons de couleurs. Souvent, le noir et le blanc sont expliqués comme des opposés aux mêmes prophéties inquiétantes incarnées par la couleur.

Si l'on porte un regard global sur Germinal, il apparaît que chaque couleur a été traitée spécifiquement par Zola. Par exemplee noir semble chargé de toutes les connotations négatives et le rouge apparaît spécialisé dans l'évocation de la violence individuelle et collective. Si le rouge et le noir ont tous deux un sens politique (anarchisme et révolution), Zola semble discréditer la couleur noire de l'anarchisme au profit du symbolisme révolutionnaire en faisant de Souvarine un personnage très "noir".

Dans la dernière page du roman apparaît une couleur nouvelle, le vert, avec le thème de la germination présent dans le titre . Seul ce thème permet de réconcilier les trois couleurs, le noir devenant le sol où germe le grain, le rouge représentant la chaleur et le soleil, conditions indispensables pour que surgissent l'espoir et la vie (le vert) [4].

Ainsi, Germinal était une grande source de fierté pour Zola dans sa représentation réaliste de l'exploitation minière, parce que tout au long du livre, le symbolisme devienne aussi important que la représentation de l'interaction entre la classe ouvrière et les propriétaires de mines.

Література

1. Alexis P. Emile Zola. Notes d'un ami. G. Charpentier, 1882.
2. Dezalay A. Lectures de Zola, A. Colin, 1973. 125 p.
3. Pages A. La bataille litteraire. Essai sur la reception du naturalisme a l'epoque de Germinal. Librairie Seguier, 1989. 276 p.
4. Золя Е. Твори: У 2 т.: Т. 2. Завоювання Плассана; Жерміналь: пер. з фр. Київ : Дніпро, 1988. 725 с.

НІМЕЦЬКА МОВА ЯК ДРУГА ІНОЗЕМНА: ЛЕКСИЧНИЙ АСПЕКТ

Дутка М. В.
старший викладач кафедри української та іноземних мов
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Вивчення іноземних мов – нагальна потреба українців, що впевнено крокують шляхом інтеграції в європейське співтовариство. Однією із ланок володіння іноземною мовою є лексична компетентність, без якої практичне застосування мови неможливе. Нині німецька мова впевнено посідає друге місце

після англійської в ієрархії вивчення іноземних мов в Україні, тому актуальним є питання вивчення німецької мови як другої іноземної (а часто і навпаки).

Проблема вивчення іноземних мов в умовах штучного білінгвізму та мультилінґвізму завжди була в полі зору лінгвістів. У своїх дослідженнях учені звертають увагу на явища лінгвістичної інтерференції у процесі взаємодії мовних систем [1; 2; 4]. При вивченні німецької мови як другої іноземної дуже часто вплив першої іноземної мови, що нею вже студент володіє, на другу, що тільки вивчається, є сильнішим, ніж вплив рідної мови, і носить як позитивний, так і негативний характер. Прогнозування та попередження перенесення особливостей первинної іншомовної системи на систему вторинної можливе на основі порівняльного аналізу мовних систем кожної з них. Як зазначає відомий лінгвіст Ю. Жлуктенко, порівняльний аналіз має важливе значення, бо «синхронно-порівняльна лінгвістика – це прикладна галузь мовознавства, джерела якої лежать у практиці навчання іноземних мов» [3, с. 7].

Порівняльний аналіз англійської та німецької мов допомагає краще зрозуміти особливості та різні аспекти кожної з них, передбачити труднощі та помилки студентів і виробити заходи для попередження негативної інтерференції першої іноземної мови. Обидві мови належать до германської групи індоєвропейської сім'ї мов. У розвитку і структурі цієї групи мов помітні взаємні зв'язки, спільні закономірності й тенденції, та водночас існує ряд відмінностей.

Подібність лексичного запасу в обох мовах пояснюється значною мірою історичними умовами розвитку обох країн. У середині V ст. германські племена англів, саксів та ютів, що проживали на німецькому узбережжі Північного моря, перетнувши море, завоювали Британські острови. З діалектів цих племен і сформувалася давньоанглійська мова. Це зумовило значну частину слів, що в обох мовах однаково вимовляються та пишуться, а відомий поет XIX ст. Клаус Грот навіть писав: "Also, wer Plattdeutsch kann, kennt zu Zweidritteln Englisch" [7, с. 19].

Завоювання нормандцями Англії в 1066 р. призвело до значного впливу французької мови на англійську, до появи багатьох французьких запозичень – особливо в ті сфери, що в них англійській мові не вистачало своїх власних засобів вираження, та появи нових словотвірних тенденцій. Ці зовнішні впливи, територіальна відокремленість, а також глибинні процеси всередині кожної мови спричинили різні напрями в розвитку англійської та німецької мов, і, нарешті, дві різні мови.

Нині обидві мови існують і змінюються, зазнаючи впливу одна одної та поглинаючи нові запозичення. Особливо активно ці процеси відбуваються, починаючи з 1945 року. Щоправда, треба зазначити, що в англійській мові кількість запозичень з німецької мови є незначною, наприклад, *kindergarten, sauerkraut,* а також новотворів таких, як *hamburger, applestrudel.* У той час як

німецьку мову заполонили англіцизми та новотвори, що призвело до виникнення мовного суржику (його ще називають Denglisch). Ці запозичення набули поширення в усіх галузях життя німців, зокрема, таких, як:

політика й економіка: *Boom, Job, Hearing, Telebanking, Outsourcing*;

техніка та дослідження: *Blackout, Update, Online, E-Mail, Hotline*;

культура і дозвілля: *Jogging, Skateboard, Surfing, Wellness, Babysitter.*

З'явився і ряд новотворів, яких насправді в англійській мові немає, наприклад: *Handy, Dressmann, Twen, Showmaster, Pullundern* та ін. [6, с. 64–65].

У деяких галузях, наприклад, у науці, економіці, побутовій сфері зараз дуже мало нової німецької термінології. Пояснення цього феномена шукають в тому, що англо-американський словниковий запас становить 700 000 одиниць, а німецький – 400 000, або у тому, що все, що походить з англо-американського простору, багатьом видається прогресивним та інноватівним, а це, в свою чергу, залишає певні відбитки у мові. За даними німецьких лінгвістів загальна кількість англо-американізмів вже в 90-х роках складала близько 6000 слів [4, с. 103]. У структурному плані запозичення відбуваються як на рівні окремих лексем, так і на рівні словосполучень. Особливо багата на англіцизми сучасна молодіжна мова.

При навчанні другої іноземної мови потрібно враховувати ці випадки запозичень. Вони певним чином здійснюють позитивний вплив на засвоєння лексики вторинної мовної системи. Характер взаємодії мов на рівні слова змінюється в залежності від того, знайоме дане слово студентам з першої мови чи ні, а також від способу пред'явлення слова. При пред'явленні із зоровою опорою збільшується позитивне перенесення. При подачі лексем, які відносяться до поширеної лексики щоденного вжитку, слід звертати увагу студентів на те, що багато слів у німецькій мові можна зрозуміти з контексту, якщо використати знання англійської мови, навіть без зазирання у словник (*Haus, Maus, Name, Hand, Knie, Ball, warm*).

Виходячи зі свого практичного досвіду викладання німецької мови як другої іноземної, хочу зауважити, що деколи й подібності, очевидні лише на перший погляд значною мірою визначають труднощі й помилки при вивченні двох іноземних мов (наприклад, слова, подібні за звучанням або за написанням, мають різне значення: *Gift – gift, Bad – bad, bekommen – become, Rest – rest)*. Адже, незважаючи на спільне історичне походження, обидві мови розвивалися по-різному. Цей фактор змушує звернути більшу увагу на аналіз відмінностей з метою попередження негативної інтерференції першої іноземної мови, що буде предметом наших подальших досліджень.

Література

1. Вайнрайх У. Языковые контакты. Состояние и проблемы исследования. Пер. с англ. Киев : Вища школа, 1979. 263 с.

2. Жлуктенко Ю. Лингвистические аспекты двуязычия. Киев : Вища школа, 1974. 174 с.
3. Жлуктенко Ю. Синхронно-порівняльна, або конфронтативна, лінгвістика. *Німецько-українські мовні паралелі*. Київ : Вища школа, 1977. 252 с.
4. Сидоров О. В. Прагматический статус заимствований в современном немецком языке. *Взаємодія одиниць різних рівнів германських, романських і слов'янських мов*. Київ : КДПІІМ, 1991. С. 10–14.
5. König E., Ludwig O. Englisch-Deutsch. *Praxis Deutsch*. 1983. Nr. 58. S. 11–18.
6. Richtiges und gutes Deutsch. Wörterbuch der sprachlichen Zweifelsfälle. 5. Auflage, Band 9. Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich: Dudenverlag, 2001. S. 64–65.
7. Steinert D. Englisch ist ja gar nicht so anders! *Praxis Deutsch*. 1983. Nr. 58. S. 19–21.

БАЙДУЖІСТЬ ГЕРОЯ ЯК ГОЛОВНА КОМПОНЕНТА ПОВІСТІ АЛЬБЕРА КАМЮ «СТОРОННІЙ»

Золотий Д. М.
студент факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

«Усвідомлення того, що ми помремо, перетворює наше життя в жарт». «Перша ознака початку пізнання – бажання померти. Це життя здається нестерпним, інше – недосяжним. Уже не соромишся того, що хочеш померти; просиш, щоби тебе перевели зі старої камери, котру ти ненавидиш, у нову котру ти лише почнеш ненавидіти. Позначається тут і залишок віри, що під час цього шляху по коридору випадково пройде головний, гляне на в'язня і промовить: «Цього не запирайте. Я беру його до себе» [1].

Перед нами вислови Альбера Камю та Франца Кафки відповідно, вчитуючись у ці слова ми побачимо різноманітні зв'язки. Ось Франц Кафка доповнює Камю, даючи нам наочний приклад «жарту», хтось інший може побачити певну синонімічність висловів, та те що помітить абсолютно кожен читач – це лаконічність Камю.

Схожою стилістикою послуговується автор і у своєму романі «Сторонній», проте у визначенні стилю письма цього твору варто бути дуже обережним, називаючи його лаконічним, адже мається на увазі не та сама лаконічність, якою,

наприклад, послуговується у своїх творах Стівен Кінг (відкидання непотрібних зворотів, перевага реченням активного стану, уникання прислівників та непотрібних прикметників, що обтяжують текст), також не варто плутати її із, так званим, «принципом айсберга» Е. Гемінґвея, базисом котрого є свідоме спрощення тексту (зменшення описів, факти без авторської оцінки, надання великого значення діалогам між персонажами), що створює для реципієнта широкий діапазон для асоціацій і у якомусь сенсі робить його «співавтором» тексту [3].

У «Сторонньому» лаконічність у певному роді є синонімічною із нейтральністю, використання Камю цього засобу зумовлене потребою в створенні конкретного образу головного героя, Мерсо, а саме висвітлення його байдужості (сторонності). Ця риса надзвичайно важлива для роману, що підтверджує зміна імені героя, адже в попередньому романі «Щасливої смерті» ім'я головного героя було «Mersault» – гра слів із французьким словом «mer» (море), що можна вважати образом життя, тоді як у «Сторонньому» Камю вирішив змінити ім'я головного героя на «Meursault», конотація («meurs» (вмри)) якого антонімічна до першого варіанту [2].

Здається, конкретний стиль письма був обраний не тільки для характеризації персонажа, а і для гри із читачем. У творі явна суперечність між формою та характером наративу. Розповідь від першої особи, змушує героя бути активним учасником в оцінці подій, що відбуваються перед його очима, тоді як у творі ми бачимо абсолютну інертність героя [2]. В результаті, нам як читачам складно зрозуміти чи герой просто грає, чи він справжній. На перших сторінках роману він прямо виголошує: «Ось я, сторонній і мені байдуже!»

Aujourd'hui, maman est morte. Ou peut-être hier, je ne sais pas. (Сьогодні померла мама, чи вчора – не знаю.)

Фінал роману також заплутує, з одного боку, Камю дає нам пояснення у своєму есе «Міф про Сізіфа», а з другого – на фоні абсолютної пасивності Мерсо протягом цілого твору, його остання фраза, знову ж таки, викликає сумніви щодо його справжності.

Pour que tout soit consommé, pour que je me sente moins seul, il me restait à souhaiter qu'il y ait beaucoup de spectateurs le jour de mon exécution et qu'ils m'accueillent avec des cris de haine. (Для повного завершення моєї долі, для того, щоби я відчув себе не таким самотнім, мені залишається побажати лише одного: хай у день моєї страти збереться багато глядачів – і хай вони зустрінуть мене криками ненависті.)

Література

1. Кафка Ф. Размышления об истинном пути. URL: https://books.google.com.ua/books?id=kEuVCwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

2. Ерофеев В. Мысли о Камю. URL: http://20v-euro-lit.niv.ru/20v-euro-lit/articles-franciya/erofeev-mysli-o-kamyu.htm.
3. Рикун І. «Сторонній» А. Камю. Роздуми про абсурдний роман. URL: http://web.znu.edu.ua/herald/issues/archive/articles/1910.pdf.

QUELQUES RÉFLEXIONS SUR LA LANGUE ET LA CIVILISATION (LA FRANCE)

Ковпак Д. П.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Aujourd'hui, le terme «langue et civilisation» dans différents pays sont traités différemment. Par exemple, en France, «langue et civilisation», en Allemagne, il est appelé le terme «études culturelles» (Kulterkunde), et dans la littérature méthodologique anglaise – «recherche linguistique et culturelle» (lingualcultural studies).

Vers 450 av. J-C le territoire de la future France est envahie par les Celtes venant de l'Est de l'Europe. Ils apportent avec eux toute une culture. L'ancienne Gaule est un pays riche dont le sol est facile à labourer. Les Celtes contribuent au développement de l'agriculture et de l'industrie de la Gaule, leurs dieux deviennent ceux des Gaulois.

Lutèce n'était pas différente des 100 îles jusqu'au printemps 53 av. J.-C., lorsque Jules César chercha le chemin le plus court de la province d'Amiens (qui comprenait la majeure partie de la Picardie) vers les régions de San et Gatinais, (départements modernes de Seine-et-Marne, du Loiret).

Lutitia était le centre urbain de la colonie *Parisii*, avec une population d'environ 10 000 personnes. César a arrêté son cheval et, pointant du doigt l'île, a déclaré: «Aujourd'hui, je vais casser mon camp là-bas». Avec ce geste, il sort Paris de l'ombre et définit son rôle de capitale.

Jusqu'à 600 Gaulois habitent la majeure partie de la Gaule, parlant des langues celtiques mais manquant d'alphabétisation. Dans le sud-ouest, les Aquitains, qui parlent pré-basque mais manquent également d'écriture, vivent à Marseille et ses environs. ils parlent et écrivent une langue, mais leur langue n'est pas très courante. À partir du 1er siècle avant JC: colonisation romaine, d'abord la pénétration pacifique, puis la conquête (51 après JC), l'expansion du latin, une seule langue écrite, la

disparition progressive du gaulois, de l'Aquitaine, du grec et de nombreuses autres langues.

Les Mérovingiens – la première dynastie des rois francs (français), 5-6 siècles, dont le fondateur était Clovis, Clovis I. Pepen Short était le fondateur de la deuxième dynastie des rois francs, les Carolingiens. Charlemagne a considérablement renforcé et étendu le royaume des Francs, créant ainsi l'Empire occidental. Des peuples entiers se délocalisent mais ne créent pas d'états permanents et perdent leurs langues, connaissant des périodes de bilinguisme. La tribu allemande – Francs Saliens – est installée plus longtemps que les autres et donne son nom à tout le pays. Après une période de bilinguisme sur le territoire même de la France, ils perdent leur langue, qui est préservée dans le nord: c'était un dialecte franc (francique) – la langue parlée du groupe allemand. Aujourd'hui, il est appelé flamand à l'ouest, néerlandais – à l'est, néerlandais – son écriture.

Située à l'extrémité sud-ouest de l'Europe, la France est par sa superficie de 551.600 km carré le plus grand pays de l'Europe occidentale. Sa forme représente un hexagone (6 cotés). Le relief de la France est bien varié. Les grands fleuves de la France sont: la Seine, la Loire, la Garonne, le Rhône et le Rhin.

En 1760, Colbert demande à le Nôtre de percer, dans le prolongement des Tuileries, un «Grand Cours», bordé d'ormes qui longent les taillis jusqu'à l'actuel rond-point. Devenue «Champs-Elysées» en 1709, l'avenue se prolonge jusqu'à la future Etoile en 1724 et atteint l'actuelle Porte Maillot en 1774. Mais ce n'est alors qu'un endroit sauvage où l'on ose à peine s'aventurer. Au début du 19-e, bals, cirques et théâtres de marionnettes attirent une première vague de promeneurs. Il faut attendre le second Empire pour que l'avenue s'anime véritablement.

Le 14 juillet. Fête populaire et républicaine par excellence, elle commémore le jour anniversaire de la prise de la Bastille, par le peuple parisien, le 14 juillet 1789. La destruction de la vieille prison d'Etat, symbole de l'absolutisme monarchique, ouvrait la voie à l'établissement de la République. En 1789, la Révolution a proclamé ces deux idées neuves en France: les droits de l'Homme et la souveraineté du peuple.

Ainsi, la France est :

– la quatrième puissance industrielle du monde,
– le premier pays agricole d'Europe,
– le deuxième exportateur mondial de produits agricoles,
– le quatrième exportateur mondial (tous produits),
– un des pays les plus visités par les touristes dans le monde.

Bibliographie

1. Венгренівська М. А., Венгреновська Г. Ф., Оратовський Т. Б. Le saviez-vous ?… Чи знаєте ви?… Посібник з країнознавства. Київ, 1999.
2. Заботкина О. С., Реферовская Е. А. Франция. Пособие по страноведению. Ленинград, 1977.

3. Карпенко В., Федько Ю. Франція. Мовно-країнознавчий словник. Київ, 2002.
4. Мартино Е. С. Хрестоматия по географии Франции. Москва, 1991.
5. Cécile C. Paris. Editions Ouest-France, 1995.
6. La douce France. Милая Франция. Книга для чтения на французском языке. Москва, 1999.
7. Lescot B., Sinou J. Instruction civique. Paris, 1994-1995.
8. Magazines «Capital», n° 149, 150, 151, 155, 2004.
9. Petit Larousse illustré (Dictionnaire), 1991.

ЕМОЦІЙНИЙ ТОН У ПЕРЕКЛАДАХ ПОЕЗІЙ ФРАНЦУЗЬКИХ КЛАСИКІВ ДЛЯ ДІТЕЙ (НА МАТЕРІАЛІ АНТОЛОГІЇ «ТРОЄ ЦУЦЕНЯТ ПОКИДАЮТЬ ПАРИЖ»)

Куца Л. П.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри філологічних дисциплін початкової освіти
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Емоційний тон – це багатоваріантна емоція у вияві її різноманітних настроїв, які пов’язані із різними рівнями поетики «дитячої» ліричної системи. Дослідники (І. Франко, Б. Корман, Т. Власенко) розглядали емоційний тон як еквівалент світогляду, тобто світогляд, що став емоцією, яка може поставати у багатьох варіантах. Варіанти емоції (настрої) формують надемоцію, тобто *основний емоційний тон*, на який «працює» художня структура поезії, «усі її рівні» [2, с. 223]. Звернення до основного емоційного тону як *«головного настрою»* [1, с. 447] простежуємо вже у «Лекціях з естетики» Ґ. В. Ф. Геґеля. Філософ зазначав, що у ліриці головним є «спосіб сприйняття і почуття суб’єкта» [1, с. 431], настрій, який пронизує текст поезії. Поет, за Ґ. В. Ф. Геґелем, має намір задати читачеві той настрій, що його викликала у нього певна подія і який він «повністю» привносить у зображуване. За настроєм неодмінно повинна стояти «думка» як певна ідея. Прочитання поезій для дітей – це, за Григорієм Кочуром, «незвичайне прочитання», тому що ці поезії зберігають «в собі велику таїну, … там завжди цікаво». Звідси для їх художнього аналізу, за Г. Кочуром, потрібно «підібрати ключика» [3, с. 6].

Ліричні твори антології «Троє цуценят покидають Париж» – це перлини французьких поетів, серед яких Франсуа Війон, Альфред де Мюссе, Віктор Гюго, Артюр Рембо, Гійом Аполлінер, Поль Елюар, Жак Превер та інші. Надемоцію радості дитинства, яка наскрізь пронизує їх твори, формує багатогранна палітра настроїв. Серед них особливо виділяється радісний настрій малого ліричного героя чи ліричного розповідача (і навіть ліричного персонажа) від споглядання таємничості світу, особливо радість від пізнання себе у цьому світі. Усі перелічені вище суб'єкти дитячої лірики перебувають у радісному настрої від споглядання світу, бажання пізнати його. Цей настрій стає елегією їхніх душ, перетворюючись у різнозмістові дитячі думки.

Хоча у Парижі малим персонажам антології «Троє цуценят покидають Париж» особливо радісно – тут «дзвони дзвонять», «сонечко червоне», «місяць повний», – але вони прагнуть «поїхати в Ліон», «поїхати в Бордо», а то й до Ам'єна, щоб втекти туди, де «дерева, ніби діти, зраділи й римують слова» (Віктор Гюго); де «місяць у льолі хлопченяти» (Сесіль Соваж); де діти споглядають троянди «рожеві, золоті, ще й білі» (Робер Деснос). Настроєм радості пронизані нюхові і зорові образи-ситуації, в оточенні яких перебувають персонажі, з якими благально співпереживає реальний автор Марселін Вальмор:

Діти просять троянд, діти хочуть понюхать троянди –
Тож ви не відмовте.
Відчиніть, хай увійдуть у сад діамантний,
Як у дім молитовний [4, с. 12].

Оптимізм і життєлюбність, що лежать в основі світоглядних засад аналізованих авторів, формують не лише емоційний тон перекладених поезій, але радикально впливають на зміну життєвої тактики і настрою деяких типових у літературі для дітей персонажів. Так, у поезії Луї Арагона «Запах чорниць…» радісний настроєвий фон несподівано трансформується в тугу за втраченим дитинством, де «давні секрети», «крісла кульгаві», «образ тремкий ніжного мрева», «стіни й портрети». Спогад про перше глибинне почуття у дитинстві зринає у поезії Ліз Деарм «Допитлива» (у перекладі Мар'яна Рачицького), яка, на перший погляд, випадково потрапила в антологію для дітей. «Допитлива» вражає новаторством портретування: волосся – «чорні павутинки», чоло – «піски пустелі білі», очі – «бездонні вулкани» і одночасно «світи два загублені». Жак Превер напрочуд по-сьогоднішньому передає «антишкільний» настрій від сприйняття школи. Ліричний персонаж у згоді з усіма: промовляє «так» до всіх, кого любить, «так» промовляє його серце. А єдине «ні» він говорить своєму вчителеві. Шкільна дошка для нього – це «чорна дошка нещастя», на якій він «під окрики вчителя крейдою всіх кольорів» малює своє розуміння «обличчя щастя». До дидактично-філософського жанру можемо віднести «Пісеньку» сучасного французького поета Ежена Гільвіка. У ній прочитуємо поєднання

мудро-духовної лаконічності Івана Величковського з філософським настроєм Григорія Сковороди:

Тільки через дні свої,
Тільки через себе,
О дитино мудра,
Підеш ти у світ! [4, с. 21].

Загалом для поезій антології «Троє цуценят покидають Париж» характерне інтенсивне розгортання ліричних сюжетів на фоні радісних емоцій, спричинених дарами дитинства, природи, краси. Вони позначені інтуїтивним сприйняттям світу й інтелектуальною багатовимірністю.

Література

1. Геґель Ґ. В. Ф. Эстетика : в 2 т. Санкт-Петербург : Наука, 1999. Т. 2: Лекции по эстетике. 1999. 603 с.
2. Корман Б. О. Избранные труды. Теория литературы. Ижевск : Ин-т компьютер. исслед., 2006. 552 с.
3. Кочур Г. Вступне слово. *Троє цуценят покидають Париж: Вірші.* Київ : Веселка, 1991. С. 5–6.
4. Троє цуценят покидають Париж: Вірші. Київ : Веселка, 1991. 151 с.

КОМУНІКАТИВНА ПРИРОДА ЕКОЛОГІЧНОГО ДИСКУРСУ

Ляшенко О. О.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Дискурс є найбільш актуальним та найбільш дискусійним поняттям у сфері сучасних гуманітарних наук. Це – багатоаспектний, різногалузевий та складний феномен. У науковому філологічному просторі не існує загальновживаного визначення цього поняття. Науковці присвятили значну кількість праць для дослідження такого багатозначного та поліфункціонального наукового терміну, адже, за визначенням Ю. Борєва, дискурс «не має оціночного значення. Література – сукупність різних дискурсів, а у своїй цілісності – сама по собі дискурс, що використовує певні види мови» [2, с. 118].

Сьогодні існує багато визначень поняття дискурс: дискурс – «це текст, узятий в аспекті подій, мова, яка розглядається як цілеспрямована соціальна

дія» [1, с. 136]. В. Карасик стверджує, що дискурс «логічно обумовлена думка, тобто суворий перехід від одного твердження до іншого, що прослідковується у мисленні за допомогою логічних правил, що має за мету послідовне і систематичне розгортання думки» [4, с. 5–6]. О. О. Кубрякова розглядає дискурс, як складне комунікативне явище, яке не тільки вміщує акт творення певного тексту, а й відображає залежність створюваного мовленнєвого твору від значної кількості екстралінгвістичних обставин – знань про світ, думок, настанов і конкретних цілей мовця як творця тексту [5, с. 13–14]. Н. Кравченко трактує дискурс як «ієрархічно зорганізовану цілісну комунікативно-комунікаційну систему, вивчення якої дозволяє пояснити, з одного боку, а) процес комунікативної діяльності і породження рецепції тексту, виходячи з аналізу когнітивних структур, породжуваних комунікаторами і, з іншого боку, б) механізм активації цих структур (концептуалізації знаково-символічної форми тексту) під впливом параметрів комунікації» [6, с. 5].

За останні роки зросла кількість наукових робіт, присвячених дослідженню різних класифікацій дискурсу: аргументативний (В. І. Карасик, Ф. С. Бацевич, А. Д. Бєловаї, О. О. Селіванова), конфліктний (Л. А. Білоконенко, А. Т. Ішмуратов, О. В. Фадєєва, І. М. Осовська, А. Л. Чорній), оцінний (Н. М. Миронова), політичний (О. С. Фоменко), юридичний (Т. А. Скуратовська), педагогічний (О. В. Коротєєва) та низка інших.

Актуальними, на нашу думку, є переконання К. С. Серажим, що дискурс – це, образно кажучи, життя тексту в нашій свідомості, накладання інформації, яку ми отримуємо із цього тексту, і нашого знання про обставини, спонуки його породження на ментально-чуттєве інформаційне поле нашого індивідуального «Я» [цит. за 11, с. 126].

Погоджуємося з визначенням Ю. І. Черняк щодо осмислення літературного дискурсу, яке, важливе до сприйняття будь якого типу дискурсів, адже вони (дискурси) генетично укорінені в царині мистецтва слова та функціонують у просторі різнохарактерних контекстів, формуючи при цьому власний комунікативний простір [10, с. 19].

Поняття «екологічний дискурс» тлумачиться науковцями неоднозначно. Дослідники, які створювали наукові праці з даної теми, не дійшли спільної думки щодо трактування цього визначення. Так, І. Н. Рогожнікова визначає його як текст, занурений в ситуацію використання з метою розкриття суті деяких екологічних проблем та впливу на адресата [8, с. 141].

З. І. Ломініна розуміє таку одиницю, яка має в своєму семантичному наповненні проблеми взаємовідносин людини і довкілля, що маркуються соціальною спрямованістю та різним ступенем оцінки; при цьому центральне місце належить конкретному факту таких взаємовідносин [7, с. 4].

І. О. Розмаріца трактує екологічний дискурс як сукупність вербальних та невербальних актів, що використовуються для вербалізації знань про довкілля з метою впливу на суспільну думку [9, с. 6]. Н. Гудзь, акцентуючи увагу на різноманітності визначень екологічного дискурсу, виділяє наступні слова, які кожен науковець використовує для пояснення терміну: «довкілля», «людина», «взаємовідносини», «вплив», «інформування».

Розглядаючи класифікацію за жанровими особливостями, які Н. Гудзь виділяє з точки зору функціонально-стильової диференціації:

1) науковий дискурс;
2) медійний дискурс;
3) художній дискурс;
4) релігійно-проповідницький дискурс [3, с. 6].

Отже, екологічний дискурс – це інформація про взаємовідносини людини з довкіллям та негативний вплив один на одного. Дискурс стає значущим елементом культури, його значення розширюється на різні сфери життєдіяльності включаючи екологію. Сьогодні це є комплексна інтегральна наука, яка досліджує навколишнє середовище (екосферу планети), його вплив на суспільство та зворотну реакцію природи на діяльність людства.

Література

1. Арутюнова Н. Дискурс: Лингвистический энциклопедический словарь. Москва, 1990. С. 136–137.
2. Борев Ю. Б. Эстетика. Теория литературы : энциклопедический словарь терминов. Москва : Астрель : АСТ, 2003. 575 с.
3. Гудзь Н. Екологічний дискурс в лінгвістичних описах. Житомир. С. 10. URL: http://eprints.zu.edu.ua/9603/1/%D0%93%D1%83%D0%B4%D0%B7%D1%8C%204.pdf.
4. Карасик В. О типах дискурса. *Языковая личность: институциональный и персональный дискурс.* Волгоград : Перемена, 2000. С. 5–20.
5. Кубрякова Е. О понятиях дискурса и дискурсивного анализа в современной лингвистике. *Дискурс, речь, речевая деятельность: функциональные и структурные аспект.* Москва, 2000. С. 7–25.
6. Кравченко Н. К. Міжнародно-правовий дискурс: когнітивно-комунікативний аспект : автореф. дис. … д-ра філол. наук : спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство». Київ, 2007. С. 31.
7. Ломинина З. Прагматика в экологии: коннотации в немецкой и русской экологической лексике. URL: http://www.sworlde.com.ua/index.php/uk/philosophy-andphilology/linguistics-and-foreign-languages-in-the-world-today/3570-lominina-zi.
8. Рогожникова И. Экологический дискурс: к проблеме определени лингвокультурологических параметров и типов текстов. Рязань, 2002. С. 141.

9. Розмаріца І. Лінгвокогнітивні особливості комунікації у сфері екології: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2004. URL: http://www.disslib.org/linhvokohnityvni-osoblyvosti-komunikatsiyi-u-sferi-ekolohiyi.html
10. Черняк Ю. І. Літературний дискурс як комунікативний феномен. *Держава та регіони*. 2014. № 4 (39). С. 16–20.
11. Янкович М. В. Поняття дискурсу в гуманітарних науках та визначення терміна «Дискурс» у лінгвістиці. *Науковий вісник Міжнародного університету*. 2015. № 15. С. 123–126.

ФУНКЦІЯ ЧАСОПРОСТОРУ В АСПЕКТІ ЖАНРОВОЇ МЕТАМОРФНОСТІ ЯК ФОРМА ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУВАННЯ

Наместюк С. В.
кандидат філологічних наук,
ст. викладач кафедри іноземних мов
Вищий навчальний державний заклад
«Буковинський державний медичний університет»
м. Чернівці, Україна

Часово-просторові координати визначають сюжетику художнього тексту. Усвідомлення авторського наративу та функціональних принципів персоносфери у вимірах часу і простору сприяє іманентній рецепції художнього твору. Звідси, важливим постає аналіз художньої природи часопростору, ознак і способів вираження в романі «Майстер і Маргарита» та в його романах-продовженнях.

Артикулював проблему часопростору М. Бахтін [1, с. 234–407.]. Проблеми часу та простору у художньому творі вперше вивчалися ще В. Проппом, згодом їй присвятили свої Д. Ліхачов, Ю. Лотман, В. Топоров та ін. [7; 8; 11]. Ю. Лотман, висвітлюючи ідею про «хронотоп» М. Бахтіна, виокремлює у складниках хронтопу три пункти: конкретний час створення, власне його існування та його деформації в уяві реципієнта [9, с. 14–285.].

Отже, якщо літературний «час» тяжіє до бінарності (художній час дійсності пресоносфери та час рецепції твору), то звідси випливають певні різновиди його як художнього часу: *сюжетний, фабульний, соціально-побутовий, історичний, фантастичний, біографічний.* Крім того,

диференціюємо міфологічний, міфопоетичний та есхатологічний час, які фігурують у тексті М. Булгакова.

Рецептивні межі художнього тесту визначають і образні предмети, що його наповнюють, і його жанрова специфіка, і композиційна структура, система художніх образів, персонажі, що «маніпулюють» навіть жанровою специфікою тексту, утворюють специфічну персоносферу тексту – все це формує специфічний хронотоп. Так, Н. Копистянська дослідила взаємовплив часу і простору на літературні жанри. Вона аналізувала взаємозв'язок, котрий має й зворотну послідовність, а саме: хронотоп – жанр – жанрова система – художній напрям [4]. Цей умовивід вченої дає змогу виділити жанрові різновиди хронотопу, тобто типи часопростору, притаманні кожному жанру літератури: хронотоп роману, повісті, оповідання, балади, казки, драми тощо [4]. В даному аспекті слід звернути увагу й на те, що кожен літературний напрям вимагає використання особливого хронотопу, здатного розкрити і втілити його специфічні естетичні риси, програмовані жанровою специфікою тексту. Метаморфна природа жанру забезпечує його життєздатність в історичному дискурсі культури, про що пише О.В. Червінська, розглядаючи так званий жанровий потенціал тексту [12, с. 144–163]. Спираючись на актуальну концепцію Ж.-М. Шеффера про множинність жанрової логіки, дослідниця підкреслює, що «визначення жанрового ключа стає рецептивним узагальненням форми, сприяє виявленню можливих ресурсів тексту» [12, с. 144], що «конструктивність наративних нашарувань організації фабули постає в різноманітних жанрових проекціях, зокрема в упорядкуванні похідної інтенції» [12, с. 150]. Приклад булгаківського роману «Майстер і Маргарита» в цьому плані яскрава ілюстрація «провокації» для наступного покоління митців слова.

М. Булгаков трансформував жанр роману завдяки багатоплановій композиції, деформуючи та переплітаючи сталі жанрові правила організації літературного хронотопу. Не змінюючи параметрів реального «топосу», письменник деформує притчу про Христа, дотримується тривимірності та створює анти-образ Воланда. В даному випадку письменник упередив зачатки загальних для постмодернізму інтенцій, а вже на рівні хронотопу змінив аксіологічні домінанти євангельської історії. Просторово-часові відношення в романі таємничі, змішані реальність та загадковість. З цього приводу вказував на роль системи символічних образів у мотивації незвичного хронотопу «Майстра і Маргарити» А. Кораблев [5, с. 94], фіксував цей момент й А. Волков [3, с. 107–108]. Відповідно, «безмежність» хронотопу, де Воланд та його місія вводить відчуття нескінченності далеко за межі твору, підкреслював А. Басков, висновуючи, що «сюжетика роману потенційно-циклічна. Роман – це виток вічності» [1, с. 76–76].

Роман М. Булгакова метаморфізує часопросторову практику класичного жанру, контамінуючи різні часи в конкретному просторі. Йому притаманна певна подієва вибірковість, традиційні часово-просторові координати встановлюють межі можливих у конкретній трансформації перипетій сюжету або інтерпретацій образу. Сюжет про Понтія Пілата витримано в рамках специфічного (містичного) хронотопу, сюжет роману про Майстра вміщується в три дні, а історія в романі не починається з нової сторінки – вона просто продовжується. Саме в даному контексті йдеться про те, що М. Булгаков «стояв біля витоків постмодерністського світосприйняття, характеризуючись поліфонізмом, іронічним ставленням до того, що постмодерністи називають «метаоповідями», тобто володіє «пояснювальними системами» [10, с. 109–144].

Як правило, постмодернізм характеризується модифікацією архаїчних жанрів, утворюючи нові, похідні, «вторинні» (термін Є. Васильєва) форми. До того ж, запозичення традиційного матеріалу в наступних інтерпретаціях може переходити в зону іншого літературного роду. Відносно булгаківського «Майстра і Маргарити» це доволі часта практика.

Література

1. Басков А. В. Функциональность традиционного сюжетно-образного материала в романе М. А. Булгакова «Мастер и Маргарита». *Питання літературознавства*. Чернівці, 1995. Вип. 1. С. 66–78.
2. Бахтин М. М. Формы времени и хронотопа в романе. Очерки по исторической поэтике. *Вопросы литературы и эстетики*. Москва : Худож. лит., 1975. С. 234–407.
3. Волков А. Р. Слово про Булгакова. *Питання літературознавства*. Чернівці, 2002. Вип. 8. С. 107–108.
4. Копистянська Н. Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. Львів, 2005. 368 с.
5. Кораблев А. Мастер: Астральный роман. Донецк, 1997. Ч. 1. 164 с.
6. Лесскис Г., Атарова К. Путеводитель по роману Михаила Булгакова «Мастер и Маргарита». Москва : Радуга, 2007. 517 с. 140
7. Лихачев Д. С. Поэтика древнерусской литературы. Ленинград : Худож. лит., 1987. 624 с.

НАРАТИВНІ СТРАТЕГІЇ «ФРАГМЕНТАЦІЇ» І «ПОЄДНАННЯ» В ЖАНРІ КЛАСИЧНОГО ДЕТЕКТИВУ

Перенчук О. З.
старший викладач кафедри української та іноземних мов
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Вивчення детективного жанру в літературознавстві триває уже понад століття, набуваючи все нових форм з кожним етапом розвитку науки, і тому досі не втрачає актуальності. Особливий інтерес у літературознавців від початку XX століття викликають структурні особливості «класичного» детективного наративу. Багато хто з теоретиків поділяє думку, що наратив є нашим основним способом отримання інформації або, зрештою, головним засобом, за допомогою якого ми організовуємо інформацію і знання. Однак, говорячи про детективний наратив, варто розділяти саме ці два поняття, оскільки термін «інформація» стосується лише фактів, які є беззаперечними і зрозумілими, тоді як поняття «знання» трактується як розуміння, що базується на більш ретельному вивченні інформації, яка часто-густо є неповною або суперечливою.

Детективний наратив XIX століття або «класичний» детективний наратив, характеризується двома надзвичайно важливими епістемологічними засобами, які ховаються за термінами «фрагментація» (fragmentation) та «поєднання» (linking). На початку детективного твору презентуються окремі, розділені на фрагменти, докази (інформація), які потрібно пов'язати у логічно вибудувану розповідь (знання). Отже, наративні стратегії «фрагментації» (fragmentation) та «поєднання» (linking) є суперниками і водночас колегами, які співпрацюють і є однаково важливими для розкриття загадки. Їх співпраця спочатку приводить до розбивання на фрагменти традиційних наративів ідентифікації, а пізніше ініціює не лише новий епістемологічний процес, а й нові взаємовідносини між нараторами і нарататорами (термін «нарататор», як його пояснює Ж. Женетт, більш широкий ніж «читач», оскільки охоплює не лише читачів, а й будь-кого, хто виконує роль слухача) [3, 4].

Професор Гарвардського університету Д. А. Міллер у своїй знаменитій праці *The Novel and the Police* стверджує, що класичний детектив по своїй суті базується на гіпотезі, що все потрібно враховувати *«everything might count»*[5]. Інакше кажучи, вся фрагментована інформація в детективі поступово переходить у цілісний наратив.

З ним погоджується широко відомий в наукових колах критик детективної прози Патрік Брентлінгер, який вважає, що процес читання традиційних

наративів базується не на усвідомленні читачем, що «все потрібно враховувати», а на появі почуття співпереживання з головною дійовою особою. Через призму співчуття чи симпатії читач реагує на емоції певних персонажів і відчуває те саме, що й вони. Однак детективні наративи руйнують таку ідентифікацію. Брентлінгер описує детектив як історію, в якій наратор не хоче або забуває щось розповісти: головний герой повинен скласти окремі фрагменти в цілісний пазл. Сюжет розкручується через поступове відкриття (discovery), точніше відновлення (recovery), відомостей до тих пір, коли читач і детектив володіють всіма необхідними фрагментами, які наратор-автор свідомо замовчував. На нашу думку, науковець цілком правий, що вбачає зв'язок між всезнайством автора і розбитим на фрагменти сюжетом, який потрібно відновити. Брентлінгер вважає, що наратор є обов'язково співучасником, коли сюжет імітує «історію, яку автор відмовляється розповідати» [1, с. 1–28].

Очевидно, що більшість критиків «класичного» детективного наративу погоджуються у двох важливих питаннях: по-перше, вони вважають замовчування необхідним і надзвичайно важливим; по-друге, кожен критик визнає наявність проблемного пропуску («gap») в знаннях, який потрібно заповнити, щоб пазл склався. Крім того, науковці підкреслюють, що автори класичних детективів керувались не лише бажанням розважити читачів розгадуванням ребусів, а експериментували з новими способами перетворення інформації у те, що роман сприймає як «знання».

Для концептуалізації проблематики складання пазла, особливо коли йдеться про засоби фрагментації, які оточують певні «відсутні історії», доречним буде структурний поділ наративних рівнів. Дотримуючись термінології Ж. Женетта, важливо розрізняти наступні наративні рівні: сам акт нарації (у Женетта *extradiegetic* рівень); події нарації, зазвичай це розслідування, яке проводить детектив (у Женетта *diegetic* рівень); і вставні наративи, як правило пов'язані з вчиненням злочину (у Женетта *metadiegetic* рівень) [3, 4].

Без сумніву, надзвичайно цікавим з позиції наратології є дослідження взаємозв'язків певних наративних стратегій і епістемологічних засобів на усіх трьох рівнях, проте для ідентифікації «відсутньої» чи «прихованої «історії акцент робиться на *metadiegetic* рівні. Це дає змогу розглянути різноманітні наративні моделі асиміляції знань через призму вмонтованих в сюжет прихованих історій.

Література

1. Brantlinger Patrick. "What is "Sensational" About a Sensation Novel?" Nineteenth-Century Fiction, 37 (June 1982): 1–28.
2. Eco Umberto. "Narrative Structures in Fleming". *The Role of the Reader: Explorations in the Semiotics of Texts*. Bloomington : Indiana University Press, 1979, 144–172.

3. Genette Gerard. Narrative Discourse Revisited. Trans. Jane E. Lewin. Ithaca : Cornell University Press, 1988.
4. Genette Gerard. Narrative Discourse: An Essay in Method Trans. Jane E. Lewin. Ithaca : Cornell University Press, 1980.
5. Miller D. A. The Novel and the Police. Los Angeles : University of California Press, 1988.
6. Prince Gerald. A Dictionary of Narratology. Lincoln : University of Nebraska Press, 1987.
7. Sweeney S. E., "Locked Rooms: Detective Fiction, Narrative Theory and Self-Reflexivity". *The Cunning Craft: Original Essays on Detective Fiction and Contemporary Literary Theory*. Eds. Ronald G. Walker and June M. Frazer. Macomb : Western Illinois University Press 1990. Pp. 1–14.

ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО РОМАНУ ВИХОВАННЯ

Притолюк С. А.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри німецької філології та
методики навчання німецької мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Роман виховання як специфічна жанрова форма – надзвичайно цікаве явище, оскільки експлікує одну з найскладніших проблем людства – процес розвитку і становлення особистості. Неординарність, самобутність, загадковість людської натури з давніх-давен провокувала митців заглянути в її глибини й спонукала до пошуків універсальних законів формування повноцінної самодостатньої індивідуальності. Це в свою чергу супроводжувалося пошуком нових засобів естетичного вираження, які надавали цій формі щоразу іншого вигляду. Фактурність текстового полотна роману виховання зумовила його розмаїття й виникнення різних модифікацій, кожна з яких, поряд із домінантними ознаками – виховним сюжетом, особливим типом героя та хронотопом, виявляла ряд інших варіативних ознак, які розширювали можливості жанру.

Й. В. Ґете своєю дилогією «Роки навчання Вільгельма Майстра» канонізував цей різновид роману й утвердив його найвиразніші жанрові характеристики. Пізніші версії роману виховання зберегли контури

парадигматичної моделі, яка мала різний характер вияву. Тому літературознавці продовжували шукати єдину типову структуру роману виховання з його диференційними ознаками, бо наявність у ньому елементів пригодницького, шахрайського, сімейно-побутового та соціально-психологічного романів нерідко призводила до ототожнення цього виду з іншими романними формами. Питання про класифікацію жанру роману виховання досі залишається дискусійним. Як показує аналіз теоретичного дискурсу (особливо у зарубіжному літературознавстві), ще немає єдності серед дослідників щодо дефініції цього жанру; потребує уточнення понятійний апарат, який продовжує формуватися, що пояснюється багатогранністю та варіативною різноплановістю цього жанрового різновиду. Проблема задовільної дефініції пов'язується з необхідністю кореляції двох гетерогенних площин: процесу становлення розумово-духовного антропологічного феномена й використання певних естетичних засобів вираження літературного характеру. Історія дослідження жанру, яка починає свій відлік з 1774 року від Ф. ф. Бланкенбурга, що вперше виокремив поняття, та з праць В. Дільтея, який успішно запровадив цей термін у літературознавчий обіг, свідчить про складність такого завдання. Проблеми роману виховання регулярно висвітлюються в німецькому літературознавстві; тривалий час навіть вважалося, що цей різновид роману є виключно німецьким феноменом. На сьогодні ніхто вже не заперечує існування французького, англійського, українського та ін. роману виховання. Традиція жанру, зумовлена історико-національною специфікою, існує у кожній літературі. І дослідження його специфіки на національному ґрунті, базуючись на вивченні типових зразків жанру, дозволить окреслити інваріантні ознаки, які теоретично фіксуватимуть константність у процесі історичного розвитку. Це дасть можливість виявляти характер «відхилень» від канонічної форми у кожному конкретному випадку.

Український роман виховання виявляє певний генетичний зв'язок і типологічні паралелі з класичними зразками цього жанрового різновиду, але, разом з тим, є самобутнім явищем – «втіленням національної культурної ситуації, продуктом ідеї національної просвіти і гуманістичного вчення Сковороди; інтенсивного жанрового пошуку, який переважав над копіюванням, безумовним прийняттям жанрових стереотипів і схем» [4, с. 9].

Важливим внеском у творення української парадигми роману (повісті) виховання стали твори Т. Г. Шевченка, зокрема його російськомовні повісті «Музыкант», «Близнецы», «Художник». Розвиваючи національні традиції цього жанру, він збагатив його концептуально з точки зору духовно-естетичних цінностей, створив цілісну систему взаємовідносин людини і світу, в основі якої трансформований у рамках християнської моралі просвітницький ідеал. Звідси і відповідно новий тип героя, що абсорбував авторську світоглядну модель всесвіту. Як зауважила С. В. Гетьман, «синкретизм художнього мислення –

переплетіння ознак елементів просвітницького реалізму, сентименталізму, романтизму, характерний для прозових творів Шевченка, зумовлює і синкретичний характер образу ідеального героя, який поєднує в собі риси позитивних героїв різних напрямів і різних літературних традицій» [1, с. 7].

Своєрідним віддзеркаленням феноменології духу письменника стала повість «Близнецы», в центрі якої доля не одного героя, як це допускає жанровий канон, а двох братів-близнюків, а тому магістральний сюжет розгалужується на дві паралельні лінії розвитку, оскільки зображуються дві «історії душі», що зазнають різного впливу з боку середовища, зовнішніх обставин і внутрішніх психологічних чинників. Новаторський прийом бінарного образу відобразив амбівалентність людської природи. Діалектична єдність антиномічних категорій добра і зла втілена в образах головних героїв повісті Саватія та Зосима. «Підкреслена антитеза в показі духовного і морально-етичного єства героїв виділяє як смислове ядро образ, структура якого являє протиставлене поєднання характерів антиподів, що розвиваються в рівновеликих подієво-часових вимірах, але із зворотною ідейною семантикою» [2, с. 73]. Двоє немовлят, сини матері-покритки, яка закінчила життя самогубством, потрапляють у родину сотника Никифора Федоровича Сокири, виховуються як рідні. Маючи спільні родові корені (але відмінні генетичні коди) та виховуючись в однакових умовах у дитинстві, герої згодом проходять різні «школи життя», набувають протилежного досвіду та знань: Зосим навчається в кадетському корпусі, стає офіцером, однак під впливом оточення деградує і завершує свій шлях картярем та злодієм; Саватій потрапляє до гімназії, вступає на медичний факультет Київського університету, стає повітовим лікарем, шанованою та чесною людиною. Сюжетний паралелізм підкреслює антиномію характерів, що розвиваються під детермінуючим впливом соціуму. «Заданість героїв, один із яких має репрезентувати просвітительську ідею доброї людської природи, а «історія серця» другого мусить показати походження всіх вад, – це важлива ознака, що характеризує повість «Близнецы» як версію європейського виховного роману» [5, с. 71].

Аналізуючи твори кінця XIX ст., О. Сидоренко констатує редукування окремих елементів сюжету. Зокрема у більшості художніх творів, близьких за своєю жанровою природою до роману виховання, «майже зникає фігура наставника, функції якого все рішучіше покладає на себе сам автор» [4, с. 10]. Не завжди дотримується принцип хронологічної послідовності у зображенні етапів становлення героя з дитинства і аж до зрілості. Зменшується «сам простір виховного сюжету (простір сюжетного змісту), у якому герой переживає час виховання і формування в особистість («Люборацькі» А. Свидницького, «Хіба ревуть воли, як ясла повні» Панаса Мирного, «Під тихими вербами» Б. Грінченка)» [4, с. 11]. Найближчими до класичних зразків жанру виховання за

побудовою сюжету, в основі якого багатоступеневий розвиток і освіта особистості, стоять «Близнюки» Т.Г. Шевченка, «Спогади дитинства Миколи М.» П. Куліша, «Хлопська дитина» Ф. Заревича.

Література

1. Гетьман С. В. Просвітницький ідеал людини та його образна інтерпретація у повістях Т. Шевченка: Українська література : Автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ : 2003. 19 с.
2. Грицюта Н. Структурні особливості бінарного образу. *Слово і час.* 1991. № 12. С. 73–78.
3. Притолюк С. А. Жанрові особливості роману виховання. – Тернопіль : Видавець Стародубець, 2004. 48 с.
4. Сидоренко А. А. Роман воспитания в украинской литературе второй половины XIX – начала XX веков : Автореф. дис. … канд. филол. наук. Київ, 1991. 19 с.
5. Сидоренко О. О. Повість «Близнецы» в контексті духовних пошуків поета. *Слово і час*. 1991. № 12. С. 68–72.

ТЕХНІКА ПЕРЕФРАЗУВАННЯ ЯК СПОСІБ УНИКНЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ КОНФЛІКТОГЕНІВ У КОМУНІКАЦІЇ

Чорній А. Л.
кандидат філологічних наук,
асистент кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Чорній Р. П.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології
та методики навчання англійської мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Мовлення людини формується під впливом двох взаємозалежних компонентів – сприйняття (розуміння) та відтворення. Природнім є те, що думка

людини, яка вербалізована, сформувалась під впливом багатьох факторів, зокрема емоцій, активного словника мовців, і безперечно фактів, котрі репрезентуються. При цьому важливим етапом є «донесення» думки до свого слухача для того, щоб «налагодити ефективну комунікацію» між мовцями. Серед комунікативних прийомів, на які слід звертати увагу при спілкуванні, відносимо прийоми пов'язані із застосуванням техніки активного слухання та роботу із мовними девіаціями як спосіб передбачливого уникнення мовленнєвих помилок [3, с. 6].

Для правильного сприйняття інформації важливими є ***«ворота сортування»*** інформації, оскільки залежно від цих «воріт» відбувається сприйняття іншою особою правильного повідомлення.

Ворота сортування – це життєві орієнтири співбесідника, те на що він опирається у розмові і готовий обговорювати. Класично виділяють 6 воріт: люди, речі, дії, цінності, процес, час і місце. Здебільшого для співбесідника важливими є 2-3 із них. Тому посереднику у процесі перефразування інформації важливо розуміти в якому ключі представити інформацію, аби комунікантів зацікавила інформація для пошуку спільного рішення [2].

Виходячи із цього, розуміємо, що важливим в отриманні повідомлення є його правильне декодування, що можливе лише через перетворення інформації, роблячи її зрозумілою і доступною, при цьому зберігаючи зміст сказаного. Найбільш поширеним лінгвістичним інструментом, завдання якого полягає у перетворенні повідомлення є ***техніка перефразування.***

Науковці наголошують на дуалістичності такої техніки, адже з однієї сторони перефразовуючи ми маємо справу із правильним розумінням змісту висловленого, а з іншої із правильним відтворенням. Поряд із цим, Мері Мітер та Верда Шейкер виділяють три рівні застосування техніки перефразування: лексичний, структурний та контекстуальний [4, с. 431].

На ***лексичному рівні***, ми можемо спостерігати вживання одиниці, котра може мати декілька значень. Наприклад: «Manhattan», що може розглядатись як місто штату Нью Йорк, так і назву корабля. Реакцією на такі умови може бути як поставлене ***запитання у відповідь із використанням номінативної одиниці***, наприклад "Do you mean what is the latitude and longitude of the city Manhatten?" або ж ***запитання, котре виділяє різницю*** між однойменними предметами "Do you mean list of the latitude and longitude of the city Manhatten or the ship Manhatten?".

Зокрема, розглянемо цю техніку на прикладі проілюстрованому у романі "The Help" [5]:

Aibileen straightens her notebook that's sitting on the kitchen table. I watch as she aligns her two yellow pencils. "Remember, I told you Constantine had a daughter.

Well, Lulabelle was her name. Law, she come out pale as snow. Grew hair the color a hay. Not curly like yours. Straight it was."

"She was that white?" I ask. I've wondered this ever since Aibileen told me about Constantine's child, way back in Elizabeth's kitchen. I think about how surprised Constantine must've been to hold a white baby and know it was hers.

Зважаючи на те, що діалог ведеться між представниками різних етнічних груп щодо питань дискримінації за ознакою кольору шкіри, порівняння *pale as snow* набуває своїх індивідуальних характеристик. З однієї сторони такий троп співзвучний фразеологізму as white as snow, що означає «блідий як полотно» [6, с. 463], здебільшого через страх або тривалу хворобу, а з іншої відтворює ознаку на позначення кольору шкіри. Так, задля уточнення, що саме має на увазі мовець, інший ставить уточнююче запитання *She was that white?,* тим самим перевіряє правильність сприйняття інформації.

На ***структурному рівні*** необхідність застосування техніки перефразування з'являється тоді, коли вживається означальне слова до пари однорідних членів речення, що ускладнює сприйняття загалом, та чітке усвідомлення повідомлення зокрема. Виходячи із таких умов, комунікант може або змінити послідовність сполучуваних слів, приставивши означальник до означуваного слова, розширити кількість означальників або ж ускладнити речення, сформувавши складнопідрядне із підрядним означальним.

На контекстуальному рівні, техніку перефразування застосовують у випадку, коли контекст висловленого не є чітко зрозумілим відповідно до обставин діалогу, і відповідь на запитання може стосуватись декількох не пов'язаних між собою речей. Зокрема розглянемо на прикладі роману "To Kill a Mockingbird" [7] діалог учня та вчительки щодо групового класу «амішів».

When lunchtime rolled around on ten first day of school, Miss Caroline noticed that Walter Cunningham had no lunch. She tried to loan him a quarter to buy lunch, but he was very 5 embarrassed and kept saying no. The class expected ME to explain the situation to Miss Caroline, so I did. When I stood up, she asked, "What is it, Jean Louise?" I replied, "Miss Caroline, he's a Cunningham." But she didn't understand what I meant. What I was trying to tell her was that the Cunninghams were very poor farmers, but they never took charity. They never took anything that they couldn't pay back. And since Walter couldn't pay Miss Caroline back, he wouldn't take her money.

У даному випадку ми бачимо, що необхідність перефразувати на контекстуальному рівні з'явилась одразу, після запропонованого першого пояснення, оскільки локальні домінування не є відомими реципієнту повідомленнями. Таким чином, мовець застосовує ***техніку уточнення,*** що дозволяє розкрити суть життя людей.

"And Burris," said Miss Caroline, "please bathe yourself before you come back tomorrow." The boy laughed rudely.

"You ain't sendin' me home, missus. I was on the verge of leavin'–I done done my time for this year."

Miss Caroline looked puzzled. "What do you mean by that?"

The boy did not answer. He gave a short contemptuous snort.

One of the elderly members of the class answered her: "He's one of the Ewells, ma'am," and I wondered if this explanation would be as unsuccessful as my attempt. But Miss Caroline seemed willing to listen. "Whole school's full of 'em. They come first day every year and then leave. The truant lady gets 'em here 'cause she threatens 'em with the sheriff, but she's give up tryin' to hold 'em. She reckons she's carried out the law just gettin' their names on the roll and runnin' 'em here the first day. You're supposed to mark 'em absent the rest of the year…"

"But what about their parents?" asked Miss Caroline, in genuine concern. "Ain't got no mother," was the answer, "and their paw's right contentious" [7].

В цьому прикладі представлено варіант техніки уточнення, за допомогою якої деталізується інформація, але й про техніку роботи із конфліктогенами шляхом приведення сторони до спільного знаменника щодо групи людей «*the Ewells»*. Виходячи із цього, посередником було інтерпретовано слова Буріса до Міс Керолін, оскільки у репліці *You ain't sendin' me home, missus. I was on the verge of leavin' – I done done my time for this year…* спостерігалась потенційна можливість розвитку конфлікту, яку вдалось нівелювати через ***техніку номінування категорій***.

Окрім цього, важливими техніками, якими користуються посередник у процесі перефразування є техніка рефреймінгу та фреймінгу, що полягає у зміні акцентів у сприйнятті інформації, створюючи так звану «рамку», в якій предмет обговорення розглядається не як багатогранне явище, наприклад "What good sides of your husband's personality as the farther of your children can you define?". Таким чином, посередник розглядає чоловіка і як батька, звертаючи увагу на його позитивні сторони [1, с. 60].

Отож, техніка перефразування є складною категорією, котра реалізується на трьох рівнях: лексичному, структурному та контекстуальному. При цьому, важливим у перефразуванні є ворота сприйняття, котрі допомагають змінити акценти висловлюваного зі сторони «емоційності» в сторону доступності для індивідуального сприйняття реципієнтом. Окремо варто звернути увагу і на техніку фреймінгу та рефреймінгу як похідних техніки перефразування.

Література

1. Волобуєва О. Ф. Психологічний контекст визначення медіації як міждисциплінарної науки. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України.* 2016. № 1. С. 53–65.
2. Любимов А. Мастерство коммуникации. URL: http://wanderer.org.ua/book/nlp/mk.htm.

3. Чорній А. Л. Медіативні стратегії посередника у конфліктному дискурсі (на матеріалі англомовних художніх творів XX – XXI століть) : автореф. дис. … на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : спец. 10.02.04 «Германські иови». Чернівці, 2019. 20 с.
4. Meteer M. Strategies For Effective Paraphrasingю. URL: http://www.aclweb.org/anthology/C88-2088.
5. Stockett K. The Help. URL: https://gelleresol.weebly.com/uploads/3/0/1/6/30164729/the_help_-_kathryn_stockett.pdf.
6. Chambers Dictionary of Idioms: English-Ukrainian semibilingual. Київ : Всеувито, 2002. 475 с.
7. Lee H. To Kill a Mockingbird. URL: https://royallib.com/book/Harper_Lee/To_Kill_a_Mockingbird.html.

РИСИ «ВТРАЧЕНОГО ПОКОЛІННЯ» У ТВОРАХ О. ТУРЯНСЬКОГО ТА Р. ОЛДІНГТОНА

Шевчук К. В.
студентка факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Література «втраченого покоління» виникла та активно розвивалась у період між двома світовими війнами. Ця літературна течія швидко стала популярною, а твори її представників залишаються актуальними і сьогодні. Назва «втрачене покоління» утверджена у літературній критиці завдяки Гертруді Стайн. Письменники-представники цієї літературної течії – це люди, які не змогли спокійно жити після побаченого свавілля та жорстокості. Вони були учасниками воєнних дій та не змогли адаптуватися до звичайного рутинного життя: війна залишилася в них. Після повернення з фронту вони не повірили, що життя продовжується: люди ходять в кафе, кінотеатри…

Найяскравішими представниками «втраченого покоління» Західного світу є Анрі Барбюс, Ернест Хемінґвей, Річард Олдінгтон, Френсіс Скот Фіцджеральд, Еріх Марія Ремарк. В українській літературі риси цього напряму наявні у творах Осипа Турянського, а також представників Січових Стрільців (Р. Купчинський, О. Назарук, Л. Лепкий).

Відомими дослідниками творчості англійського письменника Р. Олдінгтона є Д. Жантієв, Г. Іонкіс, А. Головенченко, Н. Михальська та інші. Життєвий і творчий шлях Осипа Турянського досліджували Р. Плєн, Р. Федорів, С. Пінчук, З. Гузар, М. Селегій, А. Печерський та інші.

Хоча Р. Олдінгтон та О. Турянський жили та працювали в один час, історичні умови були різними. Велика Британія була незалежною розвиненою державою-метрополією. Тоді як землі України уже упродовж тривалого часу залишалися в статусі колоніальних територій, до того ж розділених між великими імперіями. В цей період твори Осипа Турянського не згадувалися та були заборонені не лише для читання, а й навіть згадок про них. Українська інтелігенція була змушена працювати у важких, небезпечних для життя умовах.

У романах «Смерть героя» та «Поза межами болю» простежуються автобіографічні риси. Р. Олдінгтон використовує власний досвід перебування в армії, участь у воєнних діях. Він описував, як звичайні солдати намагалися пристосуватися до життя в іншій країні та до смерті навколо них. Також він використовував назви міст, воєнних баз, річок, де побував сам. Роман «Поза межами болю» є автобіографічним, адже Осип Турянський розповідав власну історію, як потрапив у сербський полон та разом з іншими полоненими переходив через гори Албанії. Коротка, жорстока розповідь про те, як більша частина солдат померла у муках голоду, холоду та безвиході.

Р. Олдінгтон та О. Турянський, переживши усі жахи війни у своїх творах засуджували її та змальовували як жахливого монстра, що забирає у людей людське, перетворюючи їх у звірів. Проте навіть у такій ситуації надія все ж залишається. Літературознавець Р. Федорів говорить про роман «Поза межами болю»: «…і ще ця книжка повна попереджень людству: дивіться-но, що робить з людиною війна; і ще ця книжка повна віри в силу людського духу: навіть у найскладніший час, коли героям твору довелося вибирати між очевидною смертю і звироднінням, канібалізмом, вони обрали смерть, не опустилися до звірячого самозахисту» [4, с. 10]. Річард Олдінгтон змальовував панорами усього життя Джорджа Вінтерборна. Війна стала для нього тим, що вирвало його зі звичайного життя і тим, що вбило. Як саме? Це питання залишається відкритим для читачів. Адже автор лишає відкритим для роздумів питання про те, чи смерть Джорджа в останній день війни була самогубством, чи фатальним збігом обставин.

В обох творах переважають темні кольори. Зображення страху, безвиході, смерті, відчаю. Ці настрої передаються по-різному, але все ж вони домінують в художньому світі романів.

На рецепцію роману «Смерть героя» впливає оригінальна композиція твору. «Атрибутом джазової природи твору є назви частин, кожна з яких (крім епілогу) є музичним терміном, що означає темп: пролог – Allegretto (помірно-

швидко), перша частина – Vivace (жваво), друга частина – Andante Cantabile (повільно і наспівно), третя частина – Adagio (повільно)» [1, с. 3]. Звернення до джазової традицій дозволило автору підкреслити контраст між плинністю життя до війни і підчас війни, а також продемонструвати розвиток персонажів роману. І. Києнко зазначає: «Подання «джазового ритму» з високим пафосом класичного твору дозволяє письменникові майстерно і точно відтворити особливу атмосферу трагічного, розірваного й негармонійного буття «втраченого покоління» [2, с. 11].

Художній світ Осипа Турянського просякнутий атмосферою трагічності, безвиході, самотності. Він зображує людей, які залишилися поза цивілізованим світом, можна сказати, що втратили риси гуманізму. Твір «Поза межами болю» експресивний, переповнений емоціями та болем від того, що автор сам пережив це горе. Проте навіть за таких умов персонажі твору продовжують боротися за своє життя заради того, що в них залишилося – спогадів про рідних та рідний край. Саме вони надають їм сил.

Для Осипа Турянського написання твору стало справжнім випробуванням: «Увесь цей допублікаційний час, себто протягом чотирьох літ, письменник її редагував, переписував, цезалював, бо його амбіції пішли поза межі пересічного письменника, креслив і знову закреслене відновлював. Читати комусь він її не міг, щоби плач йому не затискав горло» [4, с. 8]. Також спорідненою стильовою манерою авторів є використання рис експресіонізму: сновидінь, галюцинацій, які постійно супроводжують персонажів. В одних випадках сновидіння переплітаються зі спогадами та допомагають залишитися людиною в нелюдських умовах. Галюцинацій ж часто передають втрату глузду, безнадію, фізичне та моральне виснаження солдат.

Назва роману «Смерть героя» є модерною та саркастичною. Деякі науковці стверджують, що Річард Олдінгтон використовує іменник «герой» з іронічною, викривальною інтонацією. Сарказм виступає як один із основних засобів побудови твору. Змалювання образів батьків Джорджа, та його дружини та коханки також мають іронічний підтекст. «Інші персонажі, ведучи свою музичну партію, перетворюють жалобний марш на «легку» музику. Їхнє ставлення до головної події роману сприяє їх сатиричному, відразливо-комічному освітленню» [2, с. 8].

Р. Олдінгтон та О. Турянський написали свої романи у різних соціальних та економічних умовах. Проте мета в них була схожа – зобразити жорстокість та абсурдність війни. Ми можемо стверджувати, що романи «Поза межами болю» та «Смерть героя» є близькими на рівнях тематики, проблематики, жанрової, текстової структури. Тоді як на рівнях образності, індивідуально-художнього стилю та наявності національних особливостей вони різняться.

Література

1. Девдюк І. Сюжетно-композиційна своєрідність роману Річарда Олдінгтона «Смерть героя». Івано-Франківськ : ПНУ, 2017. С. 2–5.
2. Києнко І. Передмова. Смерть героя / пер. з англ. Лісняк Ю. Київ : «Дніпро», 1988. С. 5–15.
3. Мафтин Н. Поетика експресіонізму в романі Осипа Турянського «Поза межами болю» та повісті Леоніда Андреєва «Червоний сміх». *Слово і час*. 2006. № 10. С. 24–32.
4. Федорів Р. Повернення Осипа Турянського. «Поза межами болю». Київ : «Дніпро», 1989. С. 5–16.

"LE PETIT PRINCE": COMMENT LE CONTE DE FÉES POUR ENFANTS EST-IL DEVENU LE PRINCIPAL TRAVAIL D'EXISTENTIALISME?

Шилюк К.
студентка факультету іноземних мов
кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Une journée claire en juin 1942, le pilote français et écrivain Antoine de Saint-Exupery été au Café de New York avec éditeur Kurt Hitchkok. St. Exupery a attiré du garçon sur les nappes.

Hichkok a demandé au copain: à qui il décrit? "*Oh, rien de spécial*", la réponse sonnait. – Un petit ami qui je porte dans mon coeur.

Et ici, de façon inattendue pour Antoine, l'éditeur a suggéré d'écrire un conte de fées pour les enfants.

L'idée a été trouvée exueur par surprise. Au moment où il avait déjà réussi à publier les romans "Southern Postal", "Vol de nuit", "Citadel» et "Planète of People" et deviennent le propriétaire d'une grande prime de l'Académie française et de l'Award National Livre des États-Unis. Mais ici, il s'est présenté avec difficulté.

Cependant, très bientôt souffrant de dépression, Saint Exupéry découvrira que travailler sur une histoire magique pour les enfants est exactement ce dont il a besoin en ces temps difficiles. Et après 9 mois, le 6 avril 1943, "Le Petit Prince" sera publié.

Il convient de noter que le succès d'une histoire triste sur le garçon naïf qui est arrivé sur Terre de la minuscule astéroïde B-612, n'est pas venu immédiatement. Les

critiques ont rencontré sa jolie cool et le lecteur n'a tout simplement pas compris. Seulement un an après la sortie du livre dans la revue "Kommonvel", la critique de Harry Louis Bins, qui a appelé le travail d'exueur ", des classiques tristes, de pleurer", est apparu.

Cela prendra plusieurs années et le philosophe allemand Martin Heidegger nommera le "petit prince" l'une des plus grandes œuvres de l'existentialité du XXe siècle.

Qu'est-ce que le pilote français et écrivain Antoine de Saint-Exupery voulait dire à son lecteur, créant une histoire sur le garçon d'en-tête d'or, une rose arrogante et un renard dédié? Et pourquoi les chercheurs de sa créativité appellent-ils ce conte de fées autobiographique?

Tous les adultes étaient des enfants au début, seuls quelques-uns s'en souviennent'[3].

Dans l'enfance, il s'appelait Tonyo. Il a passé ses années heureuses entre l'appartement confortable à Lyon et le château de la famille Saint-Maurice de Rémans, où en été, il a aidé le jardinier à prendre soin des fleurs.

Pendant des années aura lieu – et à propos de ce temps insouciant, on se souviendra de longs vols et voyages dans des pays lointains. Plus tard, il a écrit qu'il n'était pas sûr qu'il vivait après l'enfance.

Le garçon qui est arrivé à notre terre avec une autre planète est un peu ton oignon, que Saint-Exupéry perdra une fois une journée et sur laquelle sera très ennuyé.

Mais je ne sais malheureusement pas comment voir l'agneau à travers les murs de la boîte. Peut-être que je suis un peu comme des adultes. Je suppose que je suis plus âgé'[3].

A l'âge de 12 ans, il a d'abord augmenté par avion dans les airs. Antoine aimait immédiatement ce sentiment d'apesanteur et d'excitation, qui connaît la hauteur. Cela prendra 10 ans de 10 ans et il réussit à réussir l'examen sur un pilote civil et un peu plus tard – et sur l'armée. Lors de son premier avion avec le numéro de série A-612, il transportera le courrier.

J'ai de sérieuses raisons de croire que le petit prince a volé de la planète, appelée"Astéroïde B-612 ."Cet astéroïde n'a été observé que dans le télescope une seule fois, en 1909, dans un astronome turc'[3].

La carrière d'un dépliant d'exueur monta. En octobre 1927, il fut nommé chef de l'aérodrome Cap-Jubi. Ce monde sauvage des sables sans fin, habité par des serpents et des fenêtres miniatures, qui exueur avec délice décrit en lettres, n'était pas du tout comme le désert créé par des personnes. C'est dans ces années remplies de solitude, le futur écrivain pénétré avec amour illimité pour Sahara.

J'ai toujours aimé dans le désert. Vous êtes assis sur une dune sablonneuse. Rien ne peut être vu. Rien n'a rien entendu. Et pourtant en silence quelque chose brille'[3].

En mars 1929, la durée de vie de l'exueur dans le désert s'est terminée. Bientôt, il a reçu la position du directeur technique du département de la compagnie aérienne de l'aérovostal (par la suite entré dans la société "EIR France") en Argentine. Ce rendez-vous est devenu une fateau pour lui: une rose a déjà grandi sur la terre latino-américaine chaude, laquelle sera la seule pour lui sur la terre entière.

Son nom était Consuell Suencin. Elle avait 30 ans lorsque l'exuéreuse l'a rencontrée au centre de "Los Amigos del Arte" à Buenos Aires.

C'était Consulina qu'il a convaincu son mari d'écouter les conseils de l'éditeur de Hichkok et d'écrire un conte de fées d'enfants, il pensa à elle pendant les vols de nuit, en regardant les étoiles.

Si vous aimez la fleur, qui pousse quelque part sur une étoile lointaine, a l'air bien Toutes les étoiles fleurissent'[3].

Craters furieux sur la planète, où cette belle rose a grandi – faisant référence aux trois volcans d'El Salvador, d'où l'épouse d'exupéry était comme. L'éruption de l'un d'entre eux est Isalco – Antoine prise pendant Ils sont très pratiques pour réchauffer le petit-déjeuner du matin. En outre, il avait une autre éteinte.

Antoine de Saint-Exupery, qui n'est pas capable de résister aux horreurs de la civilisation, décrira sa peur pour l'humanité dans l'histoire naïve d'un petit prince sur les puissants baobabs qui détruisent la planète.

Ce sont les graines Le sol de la planète est tout infecté par eux. Et si les baobabs ne reconnaissent pas à temps, il ne s'agit pas de s'en débarrasser. Il postera toute la planète. Il la pénétrera dans ses racines'[3].

Et si le plan exueur répète une vérité simple: plus que tous les coûts pour apprécier des choses simples – la joie des sourires, la chaleur de l'amitié, que les gens oublient à l'âge de la tyrannie et du commerce.

Sois j'ai cinquante-trois minutes gratuites, je voudrais simplement aller à la Soveser'[3].

"Petit Prince" est un conte de fées sur la solitude. Le héros perdu de cette histoire ressemble à un homme moderne qui vit sur la planète, où il y a moins de chances de trouver un "jardinier pour les gens". Petit Tony perdu dans un monde adulte. Un enfant heureux qui aimait l'odeur des fleurs et le bruit de la pluie est devenu un adulte déçu. L'humanité a cessé d'apprécier la poésie, les peintures et l'amour.

Bibliographie

1. «Маленький принц»: как детская сказка стала главным трудом экзистенциализма. URL: https://eksmo.ru/articles/malenkiy-prints-kak-detskaya-skazka-stala-glavnym-trudom-ekzistentsializma-ID12731656/
2. Анализ произведения «Маленький принц». URL: https://ideazhunter.ru/analiz-proizvedeniya-malenkij-princ-ekzyuperi/
3. Le petit prince. URL : http://gutenberg.net.au/ebooks03/0300771h.html

НАПРЯМ 4

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ТА МІЖКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

РОЛЬ ІНШОМОВНОЇ ТЕКСТОТВОРЧОСТІ ТА ЇЇ ВИДИ У НАВЧАННІ ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ

Адамова Г. В.
викладач кафедри германських та східних мов
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна

Психологи відзначають, що текст є основним елементом комунікації, способом збереження і передачі інформації, формою існування культури, результатом певної історичної епохи, відображенням життя окремої особистості і суспільства в цілому. У психолінгвістиці вважається, що текст – це продукт говоріння (письма), що відображає розумову діяльність людини; єдність внутрішньої і зовнішньої форм цілісного утворення, що складається з мовних, мовленнєвих та інтелектуальних чинників. На думку багатьох вчених, текст є основою мовленнєвої діяльності, він передбачає сприйняття і відтворення висловлювань, а також є інструментом зберігання мови. Сьогодні проблема дослідження тексту займає одне з центральних місць у лінгводидактиці. Представники гуманістичної педагогіки (Я. Коменський, Песталоцці, А. Дістервег, К. Ушинський, Я. Корчак, А. Макаренко, В. Сухомлинський) внесли неоціненний вклад в науку про текстотворчу діяльність особистості.

Лінгвокультурна комунікація ґрунтується на процесах і результатах текстового пізнання, текстового мислення, текстової номінації і текстотворчості в цілому. А сам текст є результатом таких складних комплексних процесів, в центрі яких в якості діяча завжди знаходиться людина – текстотворець.

Залежно від наявності того чи іншого задуму, визначення мети, від інформаційної, естетичної, етичної, емоційної та іншої якості текстового задуму;

з урахуванням певної якості, типу і обсягу інформації, а також форми реалізації тексту; відповідно до особливостей текстового дискурсу, а також з урахуванням реалізації в тексті провідних і побічних типів номінації виділяються наступні види текстотворчості:

– Спонтанна (окказіональна, рефлекторна) текстотворчість (створення тексту без певного задуму, без досягнення будь-якої мети; тексту-реакції на ту чи іншу фізичну, фізіологічну дію, стан, ставлення, подія і т. д.).

– Наративна текстотворчість (створення вторинного тексту, супровідного, окказіонально-описового характеру, тексту-переказу тощо).

– Комунікативно-мовленнєва текстотворчість (створення тексту-записки, телеграми, СМС, ММС тощо).

– Епістолярна текстотворчість (створення тексту письма, електронного послання і т. П.).

– Інтертекстуальна текстотворчість (створення тексту стилізації, пародії, тексту-палімпсест, інтертексту, тексту-колажу тощо).

– Ігрова текстотворчість (створення тексту-загадки, каламбурного тексту, ребусного та інших подібного характеру).

– Мемуарна текстотворчість (створення типового тексту життєво-описового характеру).

– Вимушена (примусова) текстотворчість (створення тексту навчального, контрольного, а також іншого – тексту замовного характеру).

– Експромтна текстотворчість (створення тексту-експромту).

– Експериментальна текстотворчість (створення тексту, що має елементи нової, авангардної, незвичайної форми).

– Софістична текстотворчість (створення мікротексту-афоризму).

– Візуально-графічне текстотворчість (створення тексту візуально-образотворчого, орнаментального характеру.

– Текстмейкерска діяльність (створення тексту-промови, виступів, призначених для прочитання іншою особою – замовником).

– Публічна текстотворчість (створення тексту, який функціонує в ЗМІ).

– Державна текстотворчість (створення тексту конституції, закону, офіційної заяви перших осіб країни тощо).

– Ділова текстотворчість (створення тексту-документа канцелярського характеру).

– Науково-дослідна текстотворчість (створення монографії, статті, дисертації, тексту навчально-методичного характеру тощо).

– Художня текстотворчість (створення тексту функціонально-естетичного характеру – роману, повісті, оповідання, есе, нарису, рецензії, новели, вірші, поеми, романи у віршах, частівки, казки, билини, пісні, п'єси, драми, комедії, трагедії).

– Синкретична («синтетичне») текстотворчість (створення текстів синтетичної, синкретичної, «мозаїчної» природи).

Та все ж представлений список видів текстотворчості далеко не повний.

Проаналізувавши праці сучасних дослідників, а також зробивши власні висновки, ми можемо сказати, що текстотворчість – це видимий, явний, матеріалізований результат складної комплексної діяльності людини, заснованої на сукупному функціонуванні центральної нервової системи, практично всіх структур особистості, компонентів мовної особистості та здатності в процесі активації генеральних функцій антрополінгвістичної (людської + мовної) природи – функцій пізнання, номінації та породження інформації (семантизації), які працюють спільно, триєдино на основі внутрішніх (особистісних) функцій креативності (творчої), естетичності і етичності (моральної).

INTERCULTURAL FEATURES OF TRANSLATION IN GLOBALIZATION

Бас В. М.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

In an increasingly globalized world, forces of localization have the potential to shape a powerful shift in viewing the vital role of translation in the global context of cross-cultural communication.

Intercultural communication has been achieved through translation science, as it is clear that without this science intercultural exchanges could not happen and there is no way to get used to all the languages of the world. Translation activities are part of local realities in relation to the global world of transnational cultures. In this respect, indigenous or local knowledge is necessary for successful cultural translation by means of negotiating an acceptable cultural discourse for the target system.

The accuracy of translation and interpretation in intercultural communication is a primary element in the exchange of messages between two or more cultures. When it comes to precision in translation, it is an imperative to put in the foreground the precision of finding the equivalence or correspondence appropriate to the communication of two different identities.

Falling trade barriers between nations have led to falling linguistic and cultural barriers, which in turn further promotes globalization.

Intercultural communication relies heavily on translation and interpretation, which are two very important tools for creating a bridge of meaning-crossing, from one language to another, and from one culture to another.

Globalization and technology are very helpful to translators in that translators have more access to online information, such as dictionaries of less-known languages. To my mind, it can be extended to the readers of translations. Should the target text be challenging for a reader, the Internet can help him understand foreign elements in the text. Thus the text can be translated in a more foreignising/unique manner.

In a modern global context we can take more and more foreign elements into a target text, and thus keep more of the source text in the translation.

Yet local culture is not automatically connected with outside cultures, and although local knowledge may sometimes block understanding of foreign cultures, it can also help improve translation results thanks to globalization, which is not stopping. In such way, our world develop more.

Telecommunications, subtitling, business translation get plenty of attention, but the focus is on English being a global language. As for me, all of us have an enormous field of opportunity. There is so much more, especially for translators and writers and readers to explore and share. In our globalized world, translation is the key to understanding and learning foreign cultures.

Globalization is also linked to the field of Translation Studies and how it has become more independent in the 80s as a result of globalization.

РОЛЬ ПЕРЕКЛАДУ У ПРОЦЕСІ МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ

Блащак В. І.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Глобалізація зумовлює взаємопроникнення культур, тим самим актуалізуючи таке поняття як міжкультурна комунікація. Толерантна міжкультурна комунікація можлива лише за умов цілковитого взаєморозуміння, як між народами, так і між окремими носіями різних культур. Оскільки кожна нація має свої звичаї, принципи, власне бачення світу, усталені норми і традиції, що вироблялися протягом віків.

Актуальність роботи обумовлена тим, що питання міжнаціональної комунікації та перекладу постає з кожним днем все гостріше, оскільки останній вважається одним з найголовніших видів взаємодії між людьми різних національностей. Основним завданням перекладача є донесення необхідної

інформації до окремого іншомовного індивіда, при цьому зберігання своєї індивідуальності, національної значимості.

Процес міжкультурного спілкування починається з усвідомлення учасниками комунікації з обох сторін факту існування культурних відмінностей. Саме культура визначає подальший характер розмови, оскільки учасники комунікації завжди є носіями певної культури. Варто зазначити, що без ґрунтовних знань тих чи інших національних особливостей неможливо здійснити детальний, синхронний переклад (різний соціокультурний контекст: соціальні табу, політична система, усталені норми, оцінки, соціальний устрій).

Представники різних культур виявляють інакомислення у думках та почуттях, тому можна стверджувати, що мова, якою людина послуговується в процесі спілкування протягом певного періоду життя визначає її спосіб мислення, що відіграє важливу роль при перекладі. Відповідно до теорії Уорфа, рідні мови корінних американців зумовлюють їхню картину світу, яка є цілком відмінною від нашої, в результаті чого носії цих мов просто не розуміють деяких наших понять. Наприклад, я кажу англійською, що "I spent yesterday evening with a neighbor." («Я провела вечір із сусідом/сусідкою». Визначення статі сусіда в англійській мові відсутнє.) Ви могли б, звісно, запитати, чи то був сусід, чи сусідка, але я маю право ввічливо відповісти, що це не ваша справа. Але якби ми з вами говорили не англійською, а французькою чи німецькою мовою, я не мала би привілею такого двозначного висловлювання, бо грамматика мови зобов'язувала б мене вибрати між "voisin" і "voisine", чи "Nachbar" і "Nachbarin" [6.]

Відомий теоретик комунікації П. Вацлавік визначає базові аксіоми, які необхідні для функціонування комунікації між двома індивідами. Якщо одна з цих аксіом з якої-небудь причини порушується то комунікація може дати збій. Найважливішими аксіомами є: *Людина не може не спілкуватися*. Будь-яка поведінка є видом комунікації. Через те, що поведінка не має протилежності (не існує «анти-поведінки»), не спілкуватися неможливо. *Кожна із комунікацій має змістовний і зв'язуючий аспект*. Будь-яке спілкування має зміст і аспект стосунків, так що останнє класифікує перше, і таким чином є метакомунікацією. Це означає, що будь-яке спілкування включає, окрім простого значення слів, більше інформації. Коли мовець бажає бути зрозумілим і як сам він бачить своє відношення до сприймаючого інформацію. *Кожен комунікативний процес залежить від бажання партнерів з комунікації.* Природа стосунків залежить від пунктуації комунікативних процедур партнерів: і мовник, і отримувач інформації структурують хід спілкування по-різному. Отже, інтерпретують власну поведінку під час спілкування просто як реакцію на поведінку співбесідника (іншими словами, кожен партнер думає, що інша сторона є причиною специфічної поведінки). Людське спілкування не може бути спрощене до причинно-стосункових ланцюгів, спілкування радше виявляється циклічним [7].

З вищесказаного випливає, що розуміння особливостей перекладу допомагає подолати культурну дистанцію між комунікантами, адекватно донести основну інформацію. Правильний, грамотний переклад руйнує міжмовні і міжкультурні бар'єри. За В. Н. Комісаровим, переклад – це вид мовного посередництва, який цілком орієнтований на оригінал. Переклад є іншомовною формою існування повідомлення, яке містить оригінал. Завдання перекладу – забезпечити такий рівень міжкультурної комунікації, при якому створюваний текст мовою рецепієнта міг би виступати в якості повноцінної комунікативної заміни оригіналу і ототожнюватися рецепієнтами перекладу з оригіналом у функціональному, структурному і змістовному відношеннях [3].

Література

1. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода: учебное пособие Москва : ЧеРо, 1999. 136 с.
2. Гнатюк Н. Г. Ономастичні реалії в міжкультурному аспекті перекладу англомовних текстів. *Проблеми семантики слова, речення та тексту. Збірник наукових праць* / відп. ред. Н. М. Корбозерова, 2003. Вип. 9. С. 68–74.
3. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение : курс лекций. Москва : ЭТС, 1999. 192 с.
4. Подольська Є. А., Лихвар В. Д., Іванова К. А. Культурологія : навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. Київ : Мінохоронздрав України. Нац. фармацевтич. ун-т, 2003. 287 с.
5. Швейцер А. Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты. Москва, 1988. 216 с.
6. Ridna_mova_vyznachaje_sposib_myslenna_ChASTYNA_PeRShA. URL: http://texty.org.ua/pg/article/newsmaker/read/24885/
7. Вацлавик П. URL: http://www.palsh.nm.ru/vaclavik.htm

МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ В ПЕРІОД ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Вараніцька А. В.
студентка факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Однією із найхарактерніших рис сучасного світу є стійкі глобалізаційні процеси. Вагомою особливістю глобалізації виступає спілкування поміж народами та окремими носіями культури. Своєрідною базою всіх таких взаємозв'язків став ріст інтернаціональних контактів. Бурхлива глобалізація всіх

сторін життя суспільства та наближення мовних культур різноманітних народів значно активізували зацікавленість безлічі мовознавців до питань міжкультурної комунікації.

Процес міжкультурної комунікації починається з простого визнання явища існування розбіжностей між представниками різних культур. Це є однією з найважливіших причин відсутності перцепції. Тобто міжкультурна комунікація має діло з розумінням та взаєморозумінням. Це означає, що необхідне розуміння чужого і одночасна здатність бути зрозумілим під час спілкування чужою мовою.

Серед найважливіших актів міжкультурної комунікації можна виділити переклад. Саме він окреслює подолання культурної віддаленості між комунікуючими та спрямовується на забезпечення їх взаєморозуміння. Він ліквідує не лише бар'єр між мовами, а й між культурами в цілому.

Основним завданням перекладу в контексті комунікативної діяльності на міжкультуному рівні у період глобалізаційних процесів є реалізація найповнішої та найадекватнішої передачі суті оригінального тексту, що створюється шляхом поєднання усіх реалій мовної, соціальної та культурної сторін учасників акту комунікації.

Оскільки різноманітність мов та культур зараз визначена як багатство людської цивілізації, то саме переклад слугує для його збереження. Він є специфічним способом захисту мови і культури кожної нації. І саме це є визначальною силою її розвитку. Однак це також виступає своєрідним бар'єром від надлишкового іномовного впливу.

В теорії міжкультурної комунікації при здійсненні перекладу зіставляються не лише дві мови, а й також дві культури в цілому. Через відмінності між культурами щось, що може бути зрозуміле для носіїв одної мовної культури, може викликати проблеми у сприйнятті тексту іншомовним реципієнтом.

Знання про менталітет та культуру народу, про мову якого може йти мова, є вельми вагомими для сформованої компетенції перекладача, оскільки особливі риси одного чи іншого народу та його мови й культури тісно переплетені із реаліями у повсякденному житті, із моральними та культурними цінностями, переконаннями та ідеалами, жестами, етикетом тощо.

Перекладацька діяльність є надзвичайно важкою справою, адже перекладачам потрібно вивчати не лише мову, а й, як наголосив Р. К. Міньяр-Бєлоручев, «умови породження вихідного тексту, й умови сприйняття перекладного тексту, і соціальний статус комунікантів, і мовну ситуацію, і різні супутні явища, що входять в складне поняття комунікації з використанням двох мов, яка і є об'єктом науки про переклад» [2, с. 7].

Саме переклад утамовує потребу суспільства у міжкультурній комунікації. Латишев зазначає, що двомовна комунікація має бути природно наближеною до одномовної [1, с. 10]. Отже, комунікація між культурами є характерним видом взаєморозуміння, контакту між носіями різних мов та культур. У цьому контексті

переклад є надзвичайно вагомим засобом міжкультурної комунікації, що слугує для опори взаємовідносин поміж комунікуючим, що є представниками різних лінгвокультурних просторів.

Таким чином, адекватність перекладу залежить від багатьох чинників та може бути досягнутою не тільки за рахунок співставлення слів та словосполучень різних мов та їх перенесення в інший мовний простір, а й завдяки здатності перекладача вишукувати закономірності, культурні особливості, що закодовані у мовах певного середовища, що дозволить зробити текст зрозумілим для реципієнта.

Література

1. Латышев Л. К. Перевод: проблемы теории, практики и методики преподавания. Москва : Просвещение, 1988. 160 с.
2. Миньяр-Белоручев Р. К. Общая теория перевода и устный перевод. Москва : Воениздат, 1980. 237 с.
3. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2007. 248 с.
4. Modern Languages: Learning, Teaching, Assessment. A Common European Framework of Reference / Council of Europe. Strasbourg, 1998. 224 p.

TRANSLATING METHODS OF IDIOMS

Вирста Д. І.
студентка факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

To be able to speak a foreign language at a high level, it is not enough to know the rules of grammar and have a rich vocabulary. In addition, every language is rich in many expressive means of speech: Proverbs, sayings, and idioms. So, today I want to talk about idioms. It is important to consider the linguistic and cultural features of the English language.

It is impossible to imagine literary texts without idioms. According to professor Koonin [3, c. 275], idioms are phraseological units which are “structurally, lexically and semantically stable language word-groups characterized by completely or partially transferred meaning (the meaning which is not made up by the meanings of their components)”. The starting point of translating idioms is recognition (discrepancy between literal meaning of the member-words of the idioms and the contradicting contextual elements). We have explored 6 methods of translating idioms that were highlighted by Professor Zorivchak [2, c. 156], the first of which is choosing the absolute equivalents – preserving very element of the SL idiom in the TL: subject and

logical information, imagery, expressiveness and grammatical structure (with some slight modifications) [1], e.g. to be in the seventh heaven – бути на сьомому небі;

Secondly, we can use choosing partial equivalent with partly different components and, correspondingly, partly different images. The difference between partial equivalents can manifests itself (a) in the structure of the TL variant (to make a long story short – коротко кажучи); (b) in the omission (or adding) of a component in the TL (a lot of water had run under the bridge – багато води спливло відтоді); (c) in the substitution of a component (as pale as paper – білий як стіна); (d) in the generalization of the meaning of the SL components (one's own flesh and bone – рідна кровинка); (e) in the concretization of the original meaning, e.g. voice in the wilderness – голос волаючого в пустелі);

We also analyzed a method of choosing partial equivalents with completely different components but common expressiveness and subject and logical information [1], e.g. до останньої нитки – to his fingertips;

We can also use choosing partial equivalents with the same subject and logical meaning, but different imagery and expressiveness [1], e.g. в'їстися в печінки – to be fed up with something;

The fifth method suggested by Professor Zorivchak is descriptive translation of phraseological units which can be done (a) by a single word (out of a clear blue of the sky – раптом); (b) by a free/neutral combination (to put a spoke in the wheel – перешкоджати);

The last way of translation is loan translation (calque) takes place when a SL idiom does not have an equivalent in the TL, so it is possible to render it by (a) copying out of each component (the wind cannot be prevented from blowing – вітрові не перешкодиш дути); (b) copying out of the image with slightly modified componential structure (вітрові не накажеш не дути: вітру не затулиш).

Well, on the process of translating idioms, a translator should take into consideration its subject and logical meaning, imagery, expressiveness and grammatical structure [1]. That's why phraseology is one of the most valuable heritage of any nation. Knowledge of English idioms allows you to understand the culture and mentality of this people. Its history, traditions and customs, as well as features of imaginative thinking have always been considered the founders of the origin of idioms in English and were taken into account when translating various expressions into Ukrainian. This is why you need to know how to translate idioms.

Література

1. Characteristics Of Popular Fiction As Literary Genre English Language Essay. Essays, UK. 2018. URL: https://www.ukessays.com/essays/english-language/characteristics-of-popular-fiction.php?vref=1.
2. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладацька категорія. Львів : Вища школа, 1983. 175 с.
3. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. Вінниця : Нова Книга, 2007. 528 с.

КОНЦЕПЦІЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ ВІДЕОІГОР

Головацька Ю. Б.
кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Новосад Ю. І.
асистент кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Як відомо, локалізація відеоігор – це процес адаптації вмісту гри до цільової мови, згідно правових вимог та культурних особливостей. Вона включає в себе переклад тексту відеогри, аудіозаписів та інших частин, які потребують локалізації. Підчас локалізації відеоігор важливо враховувати особливості інтернаціоналізації та культуралізації, які є невід'ємною частиною цього процесу

Локалізації відеоігор містить декілька важливих моментів, про які варто завжди пам'ятати. Це питання, які стосуються історії, а саме минулого і сьогодення. Проблема історичної точності є однією з найбільш важливих для місцевих ринків. Багато культур активно захищають свою історичну спадщину і походження, тому будь-яка альтернативна або неточність у відтворенні тої чи іншої історичної події може отримати значну емоційну реакцію. Історія є важливою темою, але не завжди можна забезпечити повний контекст історичної події у відеогрі. Труднощі може створювати не лише віддалена історія, але й недавня, оскільки пам'ять про останні події дуже свіжа у свідомості людей. Також дуже важливими є питання релігії і різних систем віри. Творцям ігрового контенту необхідно бути уважними до культур, в яких назви їх ігор будуть випущені. Загалом, суспільство, засноване на священних правилах, має тенденцію бути менш гнучким і піддається контексту, в якому з'являється інформація, оскільки воно слідує тому, що вони вважають вищим стандартом, ніж людське судження; тобто, якщо з'являється проблематичний зміст, незалежно від контексту, то існує ймовірність виникнення негативної реакції. Звісно не можна забувати про такі важливі питання, як етнічність і культурні особливості. Головною проблемою є використання етнічних або культурних стереотипів. Таким чином, вище зазначене свідчить про необхідність врахування культуралізації в процесі локалізації відеоігор.

Культуралізація передбачає фундаментальне дослідження відеогри, що уможливлює оцінку цього продукту як на глобальному багатокультурному ринку, так і у конкретному регіоні. Локалізація допомагає геймерам просто

розуміти зміст гри завдяки перекладу, культуралізація дозволяє геймерам взаємодіяти з вмістом гри на більш значущому рівні. Помилки на міжкультурному рівні часто дорого обходяться для розробників і видавців ігор – це не тільки втрата потенційних доходів, але й більш серйозні наслідки, зокрема негативне ставлення громадськості, погіршення корпоративного іміджу та, навіть, напружені відносини з місцевою владою. Культуралізація відеоігор включає в себе три етапи:

1) реактивна культуралізація: мета цього уникнути порушень культурних питань, та дозволити відеогрі бути конкурентоздатною на цільовому ринку.

2) власне локалізація, мета якої зробити вміст відеогри зрозумілим; виконувати «типову» локалізацію, щоб дозволити користувачам зрозуміти гру.

3) проактивна культуралізація: мета цієї частини зробити наповнення гри змістовним і, як результат, адаптувати відеогру для цільової аудиторії [4].

Не менш важливою в процесі локалізації відеоігор є їх ***інтернаціоналізація***. Які відомо, інтернаціоналізація – це процес створення фахового тексту незалежно від національної традиції. Основна ідея інтернаціоналізації полягає в заощадженні коштів на локалізації технічної документації до національних стандартів ринків-збуту; націлена на зрозумілість тексту за межами власної культури та можливість повторного використання окремих сегментів тексту для публікації та перекладу різного типу документації на продуктів [1, с. 153].

Тому, щоб локалізація відеогри була успішною, її результатом має бути інтернаціоналізований продукт. Розробники відеоігор роблять типову помилку, вважаючи, що локалізація – це просто «переклад». Як наслідок, вони не можуть підготуватися до локалізації на початкових етапах. Локалізація відеоігор стає легшою, якщо дотримуватися передового досвіду їх інтернаціоналізації, починаючи з початкових кроків проектування. Процес інтернаціоналізації відеогри дає можливість коду та інтерфейсу обробляти та відтворювати вміст гри на кількох мовах. Головною метою інтернаціоналізації відеоігор є усунення існування будь-якої складової в кодовій базі, що відрізняється через місцеві особливості [5].

Однією із найважливіших концепцій, якої потрібно дотримуватись в процесі локалізації відеоігор полягає у здатності відеогри «піддаватись грі» (англ. ***playability***), оскільки, вона впливає не тільки на остаточний вигляд продукту, але й на отримання задоволення від ігрового процесу. На базовому рівні локалізація повинна відповідати меті, яка має бути якомога ближчою до мети оригіналу. Однак, через жорсткі графіки розробки відеоігор, дат їх випуску та, можливо, нерозуміння того, які труднощі можуть виникати в процесі локалізації відеогри, переклад відеоігор часто є не достатньо якісним. Як наслідок, багато гравців з різних країн постійно скаржаться на офіційних ігрових форумах та блогах про те, що помилки при локалізації та перекладі часто відволікають їх, а інколи навіть викликають роздратування. Те, що якість

локалізації актуальна для геймерів, підтверджується тим, що вони часто формують аматорські групи перекладачів, для того, щоб покращити рівень локалізації відеоігор [3].

Важливе значення для локалізації відеоігор має ***транскреація*** або креативний переклад. Творчість у процесі локалізації є необхідною частиною перекладу для адекватної передачі тексту. Необхідність уникнути підходу «слово в слово» є особливо гострою в сучасній культурі, де успішне спілкування має першочергове значення. Суть транскреація у свідомій заміні зображень, тексту та посилань, які вважаються занадто культуризованими, щоб бути зрозумілими для цільової аудиторії. Кінцевий продукт – це переклад, який отримує максимальну прихильність цільової аудиторії, але практично не відрізняється від оригіналул.

Рерайтинг (перефразування тексту іншими словами) – це ще одна важлива концепція в процесі. А. Лефевер розглядає переклад як «найбільш очевидний приклад рерайтингу», і він підкреслює, що «рерайтинг формує еволюцію літератури або культури». Термін «рерайтинг», виходить за межі трансляційного чи комунікаційного потенціалу фактичного тексту, слідуючи іншій творчій мотивації. Хоча відеоігри можуть бути націлені на різну аудиторію, з комунікативної точки зору, їх локалізація може мати схожий вплив на різні системи в суспільстві. Зміни можуть мати місце у відеоіграх, але вони застосовуються локалізаторами за згодою законних власників відеогри. Яскравим прикладом є гра під назвою Wolfenstein, де всі посилання на нацистську Німеччину, ікони, жести і атрибутику, були вилучені з німецької версії видавництвом компанії Activision, як і вимагала німецька рейтингова група (USK), щоб мати право продати гру в Німеччині [5].

Ще однією концепцією, якою послуговуються в процесі локалізації відеоігор, є ***адаптація***. Однією з перших проблем, що виникають при використанні цього терміна, є те, що він присутній у звичайній повсякденній мові і використовується в різних контекстах. Адаптацію часто використовують, коли відбуваються значні зміни, наприклад перехід від одного жанру до іншого, наприклад, перехід від роману до коміксів або відеоігор. Хоча цей термін не використовують в ігровій індустрії, деякі вчені згадують його в академічних дебатах про сутність перекладу, а саме переклад відеоігор.

Вартою уваги також є концепція ***трансадаптації***. Трансадаптація спрямована на врахування особливостей укладання субтитрів та аудіоопису, а також використання таких перекладацьких трансформацій та способів перекладу контенту з урахуванням потреб аудиторії з вадами слуху. У цьому контексті, відеоігри мають певні недоліки, оскільки не враховують потреби гравців з вадами слуху і, щоб компенсувати цю нішу на ринку, гравці створили сайт deafgamers.com. Цей веб-сайт містить класифікацію відеоігор розроблено геймерами з вадами слуху, що йде від (A), коли весь вміст голосу чітко відображається на екрані синхронно з дією, до (E), коли для таких геймерів

неможливо отримати більшу кількість інформації, оскільки вона надається тільки в усній мові [2].

Таким чином, можна зробити висновок, що локалізація відеоігор є складним процесом і вимагає урахування різних концепцій та підходів для досягнення кінцевої мети.

Література

1. Міщенко А. Локалізація та інтернаціоналізація перекладу у контексті міжкультурної комунікації. *Наукові записки. Випуск 104 (1). Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 2 ч.* Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. С. 151–157.
2. Череднюк Т. Особливості локалізації ігор. Інструкції. URL: http://sbt.localization.com.ua/article/osoblivosti-lokalizatsiyi-ihor-instruktsiyi/
3. Dietz F. Issues in localizing computer games. *K. J. Dunne (Ed.), Perspectives in localization.* Amsterdam & Philadelphia, PA : John Benjamins, 2006. P. 121–134.
4. Honeywood R. Best Practices for Game Localization. URL: https://cdn.ymaws.com/www.igda.org/resource/collection/2DA60D94-0F74-46B1-A9E2-F2CE8B72EA4D/Best-Practices-for-Game-Localization-v22.pdf
5. O'Hagan M. Game localisation as emotion engineering: Methodological exploration. *M. O'Hagan & Q. Zhang (Eds.), Conflict and Communication: A changing Asia in a globalising world.* New York, NY : Nova, 2016. P. 81–102.

TRANSLATION PECULIARITIES OF AUTOBIOGRAPHICAL GENRE

Горенко І. В.
кандидат філологічних наук, старший викладач
кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

Гупка-Макогін Н. І.
кандидат педагогічних наук,доцент
кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

The genre and its immanent traits have long been reflected in literary and philosophical discourse. Approaches to its definition and interpretation range from the complete negation of the genre as a classification category that limits the author's creative realization (B. Croce, J. Derrida, J. Cullen), to the substitution of the genre by

style (M. Girshman, N. Lysenko), and finally to the recognition of the necessity of its existence and of a conducive to a better reception of the artistic text (J. Frow), functions as an ideological barometer of a particular time (F. Jamieson). Genre category are unfolded in content-typological, evolutionary, genetic, normative, ideological and communicative theories.

Understanding the category of the genre has become more difficult since the beginning of the twentieth century, which marked the most unpredictable ways of crossing different genre forms. Genre transformations, therefore, have intensified the problem of genre memory, that is, the attempt to distinguish those immanent features (the "immortal elements of archaic" by M. Bakhtin) that remain unchanged and recognizable in the process of reformatting the genre itself. The memory of the genre makes it possible to grasp artistic text in the broader paradigm of the formal and meaningful canon. At the same time, it should be noted that formal components are more modifiable than substantive. Hence, genre memory is stored at the content level, and the content component plays a decisive role in genre marking of the text. If the formal characteristics can be optional, the contents remain permanent. It is also important to note that the memory of the genre is as evolutionary as the genre itself.

Most literary theorists emphasize that the genre is characterized by certain constant characteristics that remain unchanged for a long time in the genre's functioning. The genre is always one and the same, not always old and new at the same time. The genre is revived and updated at every new stage in the development of literature and in each individual work of life of the genre. The genre lives on today, but always remembers its past, its beginning. Genre is representative of creative memory in the process of literary development.

Traditionally, an autobiography is understood as a narrative act of remembering, during which the writer from the present position recounts the past, and at the same time chooses those events that illustrate his path to the actual state of being. The autobiographer does not passively and impartially record his memoirs, but presents them creatively. He independently selects important moments, weaves them into the path of life formed by the author. The autobiographer reflects on his past and reorganizes it not only into a chronological sequence but also matrix.

References

1. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики. Москва : Художесвенная литература, 1975. 809 с.
2. Bebee T. Ideology of Genre: A Comparative Study og Generic Instability. Pennsilvania State University Press, 2004. 312 p.
3. Cohen R. New Literary History. *Interpretation and Culture*. Vol. 17, No. 2. The Johns Hopkins University Press, (Winter, 1986). P. 203–218.
4. Derrida J. The Law of Genre. *Critical Inquiry.* Vol. 7, No 1, 1980. P. 55–81.
5. Frow J. Genre / John Frow. London and New York : Routledge, 2005. P. 19.

TRANSLATION PECULARITIES OF ECONOMIC TERMINOLOGY

Гупка-Макогін Н. І.
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

Горенко І. В.
кандидат філологічних наук, старший викладач
кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

The appropriate translation of the economic terminology has been intended to boost the information exchange and communication between the specialists all around the world. It is known that economy covers various areas: industry, agriculture, trade, stock exchange, business communication etc. Economic concepts can be found in other terminological systems as well (historical, legal, geographical etc.) The translator (mediator) ought to correlate the world's picture with the cognitive apparatus of the economic science.

The purpose of the article is to outline the peculiarities of using economic terms and translating them in Ukrainian language.

Based on the scientists' researches [2; 3; 4; 5] the most significant translation peculiarities of economics terminology have been identified as the following:

1) most of the economic terms are presented as the intenational words, for example: economist, broker, inflation, deficit, corporation;
2) some terms of the foreign origin – etymological borrowings, for example: journal – jurnal, hostel – hotel, shade – shadow, scale – shell, recognizance – reconnaissance;
3) new terms formed by prefixes (sure – ensure, insure) and suffixes (competes, competitor, competitive, competitiveness) or conversion (deposit (noun) and to deposit (verb);
4) compound nouns (brand name, free market economy, monopoly control, market structure);
5) abbreviations (ARR – accounting rate of return – розрахункова норма прибутку, CMV – current market value – поточна ринкова вартість, AD – aggregate demand – сукупний попит – загальний обсяг товарів та послуг, які бажають придбати споживачі країни при кожному з можливих рівнів цін; може бути збільшений за рахунок державних замовлень).

The main problem is supposed to be in many translation options, particularly, of the individual words. This fact makes it possible to devide the economic terms into single-translated with on translatiom equivalent and multy-translated units with several translation equivalents. For instance; the term account has several translation variants:

1) рахунок; запис на рахунок;

2) звіт (фінансовий);

3) період, коли біржові угоди укладаються з закриттям позиції в розрахунковий день;

4) запис брокера про угоди, укладені за дорученням клієнта;

5) pl. звітність;

6) pl. бухгалтерські рахунки;

7) pl. ділові книги [1].

The single-translated terms mostly are the expressions and collocations with a single option of translation, but being an individual word beyond the economic context can have several meanings. To avoid inappropriate translation from English into Ukrainian language and vice versa, it is necessary to take into account the cognitive models in the texts 6. Mostly facts, figures, reports and specific information concerning economics are presented in professional economic texts, whereas the life of the successful businessmen or weird economic projects are described in popular editions such a "The Economist", "Financial Times" etc.

Overall, dealing with the economic terminology, the differences and peculiarities of both types of texts mentioned above should be taken into account. That is the main intricacy in translation. Moreover, not only the context and contextual features (lexical and syntax, morphologic and phrasal), but also economic and political realities are to be counted for target audience.

References

1. Англо-український та українсько-англійський бізнес-словник. URL: http://www.bookland.com/download/8/82/82960/sample.pdf.
2. Гореликова С. Н. Природа термина и некоторые особенности терминообразования в английском языке. Вестник ОГУ. 2002. № 6.
3. Олійник Н. А., Скрипник Т. І. Англійська мова для економістів. Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 168 с.
4. Янова Е. А. К вопросу о специфике термина. *Материалы Международной научной конференции.* Москва : МУПК, 2005.
5. Talbot J. Taylor. Linguistic Theory and Structural Stylistics. Oxford : Pergamon Press, 1981.

ПЕРЕКЛАД: СЛОВО І СМИСЛ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Денисюк Н. Р.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української та іноземних мов
Тернопільського національного технічного університету
імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

Назаревич Л. Т.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української та іноземних мов
Тернопільського національного технічного університету
імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

Питання перекодування з однієї знакової системи на іншу, психологічні особливості реципієнтів, семантико-синтаксичні особливості мови, з якої перекладають і мови якою перекладають, не втрачає своєї актуальності в умовах глобалізації сучасного світу. Зосередимо увагу на важливості смислів під час перекладу в процесі вивчення іноземної мови.

Починаючи з XIX ст. і до сьогодні лінгвокультурні особливості перекладу цікавлять учених із усього світу (В. фон Гумбольдт, Б. Кассен, Ф. Шляйєрмахер, А. Шопенгауер, Г. Штейнталь, О. Потебня, Ф. Буслаєв, Я. Грімм, Й. Ґердер, Е. Холл, К. Клакхон, Е. Стюарт, К. Ясперс, К. Апель, М. Василик, В. Павлов, Т. Волошинова та ін.). Лінгвокультуральний аспект входить до кола зацікавлень українських вчених. Зокрема В. Кононенко, А. Татаренко, М. Лановик, М. Редьква, С. Пілішек, Н. Сарновська, В. Владимирова, О. Шевченко та ін. активно розвивають цей напрям.

Культура, у тому ж числі й лінгвокультура, зумовлена водночас природними та соціальними факторами, історичним минулим, особливостями економічного розвитку, стереотипними поведінковими традиціями. У процесі комунікації лінгво- та соціокультурні особливості етносу виявляються на вербальному та невербальному рівні», – зауважує Н. Сарновська [3, с. 92]. Підтвердженням вищезгаданого є думка Артура Шопенгауера, згідно з його поглядами на переклад, слово – найбільш тривала субстанція. Якщо поет для вираження своїх швидкоплинних емоцій знаходить найбільш відповідні слова, то ці емоції продовжують жити в його словах упродовж тисячоліть і виринають заново в кожному чутливому читачеві. Чому? Тому що поет – господар цієї мови і може висловити нею все, що хоче. Та все ж мова тримає її носія в руках, бо «це вона визначає наш спосіб мислення, наш спосіб життя, наш спосіб

буття» [2, с. 12]. Проте не кожне слово однієї мови має відповідний еквівалент в іншій. Таким чином, не всі поняття, які можна виразити через слова однієї мови, співпадають із поняттями, що виражаються словами інших мов. І це, переконує Б. Кассен, закономірно, адже кожна мова – окремий світ, а «ці світи не є несумісними, радикально відмінними, вони резонують між собою, але ніколи не збігаються повністю [2, с. 7].

Іноді в мові не вистачає слова, щоби окреслити конкретне поняття. Буває й так, що для певних понять слово існує тільки в одній мові, а потім приймається іншими мовами. Часом іноземна мова вносить концептуальні нюанси, які не мають відповідників у рідній мові. З огляду на це, кожен, хто переймається точним викладом своїх думок, буде послуговуватись іншомовним словом. Коли певне слово не відображає точного поняття іншою мовою, словник пропонує кілька синонімів, що викликає неминучу недосконаліть усіх перекладів, оскільки синоніми лише окреслюють межі, в яких рухається конкретне поняття. Рідко можна перекласти характерне коротке і значуще речення з однієї мови іншою. Проблема в тому, що переклад не завжди справляє на реципієнта такий же ефект, як текст, написаний мовою оригіналу. Підтвердженням цього є слова А. Шопенгауера, він переконує, що кожен переклад або залишається мертвим, а його стиль здається вимушеним, дерев'яним і неприродним, або звільняється від обмежень прихильності до мови і тому задовольняється поняттям «a peu près» (значною мірою), яке звучить помилково. Вірші не можуть бути перекладені; їх можна тільки транспонувати з однієї мовної системи в іншу, а це завжди неприродно і незграбно [4, с. 32].

У процесі вивчення іноземної мови головне завдання – зрозуміти концепцію: в чужій мові є певні сенси, для яких у рідній мові нема дослівних відповідників, наприклад, фразеологічні одиниці. Англійське прислів'я «It's raining cats and dogs» перекладаємо українською «Ллє як з відра». З огляду на це, необхідно збагнути: вивчення іноземної мови – це не лише слова, а осмислення понять, саме за допомогою них формуються необхідні нейронні зв'язки, які допомагають перебувати в тій чи іншій мовній картині світу, внутрішньо перебудовуватись. «Знання певної мови й культури, якщо цим займатися по-справжньому, впливає і на ваш власний характер, на манеру поведінки. Коли потрапляєте до країни, яка відповідає вашому темпераменту, починаєте поводитись трохи інакше, ніби пригадуєте щось давно забуте. Південні країни – відвертіші, вільніші, у них більше сонця», – запевняє перекладач А. Татаренко [1].

Способи, якими древні перекладачі висловлювали своє сприйняття, суттєво відрізняються від сучасних так само, як і сучасні мови відрізняються одна від одної. Так, перекладаючи на латину з будь-якої мови, що входить в індоєвропейську групу, необхідно використовувати вирази, абсолютно відмінні від оригіналу. Смисли, які треба перекласти на латину, потребують реконструкції: ідея розчиняється в її основних компонентах, а потім

переформульовується новою мовою. Звідси випливає: зрозуміти дух мови, яку потрібно вивчити, можна лише після адекватного засвоєння понять, які цю мову позначають, а також не обійтися без навичок вміти швидко поєднувати кожне слово з відповідним поняттям в іноземній мові. Неможливо зрозуміти дух іноземної мови, якщо спочатку перекладати кожне слово іншою мовою, а потім зв'язувати його з концептуальною близькістю до цієї мови. Нам відомо, що слова не завжди відповідають поняттям вихідної мови. Артур Шопенгауер своєю працею «Про мову та слова» переконує: якщо людина правильно зрозуміє дух іноземної мови, вона також зробить великий крок до розуміння нації, яка розмовляє цією мовою. Стиль мови пов'язаний з розумом індивіда [4, с. 34]. Є підстави стверджувати, опираючись на авторитетну думку вченого, що людина повністю володіє іншою мовою тоді, коли вона здатна трансформувати себе в іншу мову, коли, не втрачаючи своєї індивідуальності, може відразу спілкуватися цією мовою, а не просто перекладати книги.

А. Шопенгауер констатує, що люди з обмеженими інтелектуальними здібностями не зможуть легко засвоїти іноземну мову, бо вони вивчають слова і використовують лише банальні фрази рідної мови. Це свідчить про недосконале розуміння того, про що говорять.

Отже, в процесі вивчення іноземної мови створюються нові концепції, які надають нового значення новим знакам. Нескінченна кількість нюансів, подібностей, відмінностей і відносин між об'єктами піднімається до рівня свідомості в результаті вивчення нової мови, внаслідок цього явища набувають безліч перспектив. Це підтверджує, що кожен індивідуум думає по-різному в річищі своєї мови, а мислення людини видозмінюється і набуває нового відтінку завдяки вивченню іноземної мови. Процес перекладу кардинально відрізняється від простого тлумачення. Якщо слово не повністю пов'язане з очевидними предметами чи зовнішніми фактами (які просто слід висловити), якщо мовець міркує більш-менш незалежно і тому хоче виразити себе, він опиняється у двозначному відношенні до мови; і його мовлення буде правильно зрозуміле лише в тому випадку, якщо ці стосунки осмислені правильно. Можна навіть сказати, що лише тою мірою, якою людина впливає на мову, вона заслуговує на те, щоб бути почутою поза її найближчим оточенням.

Література

1. Довбуш Ю. Філософії перекладу: Алла Татаренко. URL: https://zbruc.eu/node/85266 (дата звернення: 27. 02. 2020).
2. Кассен Б. Більше однієї мови / Пер. з фр. С. Желдак. Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2016. 64 с.
3. Сарновська Н. І. Формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутнього фахівця-міжнародника в процесі вивчення іноземної мови. *Молодий вчений : наук. журн.* Херсон : Гельветика. 2016. Вип. 31.1. № 4.1 URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/4/188.pdf (дата звернення: 24. 02. 2020).

4. Arthur Schopenhauer. On Language and Words. *Theories of Translation. An Anthology of Essays from Dryden to Derrida,* ed. by Rainer Schulter and John Biguenet, 1992. P. 32–36.

МІЖКУЛЬТУРНА ОСОБЛИВІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Кантицька І. В.
студентка факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Як відомо, англійська є мовою міжнародного спілкування. Ця мова здобула широку популярність серед різних верств населення. Англійська мова відкриває нові можливості у розвитку кар'єри та в навчанні. Знавці англійської мови можуть вільно спілкуватися з іноземцями, бути чудовими вчителями та перекладачами.

Переклад завжди є вторинною діяльністю не лише тому, що відтворює вже одного разу відображену дійсність, але й тому, що креативна, синтезуюча діяльність перекладача завжди є другим етапом аналізуючої діяльності. Саме тому переклад – посередник (media) у міжнаціональному та міжлітературному спілкуванні [3, с. 261].

Кожна освічена людина повинна говорити англійською, тому що це – мова спілкування, бізнесу, культури, мистецтва, освіти, особливо науки.

Сучасна наука відіграє важливу роль у сфері соціальної мовної взаємодії. Наука є важливим чинником здійснення домінуючого положення англійської мови в світі. Досягнення світової науки дозволяє величезній кількості людей отримувати й обмінюватися інформацією.

Перекладач повинен «розкласти» текст оригіналу на окремі елементи, а потім знову «скласти» його у нову структурну єдність, але таким чином, щоб у читачів перекладу виникали образи і асоціації, які співпадають з образами і асоціаціями, які виникають у читачів першотвору [3, с. 261].

Сьогодні теорія перекладу як самостійна наукова дисципліна, а разом з нею і перекладацька практика, багато в чому змінюється в глобальнішу дисципліну, так звану теорію міжкультурної комунікації. Оскільки дуже часто саме перекладач стає посередником в обміні науковою інформацією.

Переклад є видом діяльності, що стосується двох мовних систем. При цьому результатом діяльності перекладача стає свого роду взаємодія культури

оригіналу та перекладу, що сприяє взаємному збагаченню як першого, так і другого. Очевидним є той факт, що культура оригіналу не може повністю сприйматися слухачем. Проте докорінні відмінності між культурами та мовами світу не є причиною неможливості процесу перекладу. Цей процес, навпаки, істотно збагачує мови та культури через взаємне самоусвідомлення та пізнання [2, с. 89].

Однією з найважливіших особливостей перекладу є відносність результату процесу перекладу, вирішення проблеми стосовно кожного конкретного наукового тексту. Елементи, які важко перекласти, трансформуються, а ті елементи тексту-джерела, які взагалі неможливо передати – опускаються.

Перекладач повинен передавати всі вагомі елементи змісту початкового тексту і враховувати норми мови якою перекладає.

Якщо при спілкуванні людей розділяють соціокультурні бар'єри, то при перекладі до них додаються мовні, культурні та часові перешкоди. Переклад ускладнюється у випадку значних розбіжностей між культурами тексту-оригіналу і тексту-перекладу. Тому для забезпечення міжкультурної комунікації творча діяльність перекладача має спрямовуватися на примирення двох суперечливих тенденцій: збереження мовної норми лінгвокультури в перекладі, та її гармонізацію з нормою оригіналу як феномена вихідної культури [4, с. 176].

Складною проблемою перекладу наукових текстів є передача початкового змісту за допомогою іншої терміносистеми мови перекладу, яка є принципово неповторною, як і лексична система в цілому. Це пов'язано з такими причинами:

– терміносистема є частиною лексичної системи національної мови, отже, вона в тій чи іншій мірі відображає її національно-культурну специфіку;

– терміносистема відображає наочно-понятійну область знань у конкретній дисциплінарній сфері, яка також може відрізнятися в різних культурах;

– наукова література завжди динамічна, вона постійно змінюється в системних відносинах між одиницями [3, с. 225].

Отже, саме переклад наукової літератури є однією з головних перешкод для комунікації у сфері науки. Відмінність терміносистем мов оригіналу та перекладу спричиняє найбільше труднощів під час перекладу наукових текстів. Тому перекладацька діяльність дуже важлива у наш час, адже за допомогою перекладу ми можемо читати наукові джерела не на мові оригіналу, а на рідній мові.

Література

1. Лановик З. Б. Художній переклад як проблема компаративістики. Літературознавча компаративістика : навч. посіб. Тернопіль, 2002. С. 256–272.
2. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2007. 248 с.
3. Арнольд І. В. Лексикологія сучасної англійської мови. Київ : Вища школа, 2003. 302 с.

4. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковийстиліукраїнськоїмови : навч. посіб. Київ : Артек, 1999. 264 с.

CHALLENGES IN MEDICAL TRANSLATION

Караневич М. І.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Венгер І. К.
доктор медичних наук,
професор кафедри хірургії №2
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського
м. Тернопіль, Україна

Зарудна О. І.
кандидат медичних наук,
доцент кафедри клінічної імунології, алергології та
загального догляду за хворими
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського
м. Тернопіль, Україна

Куца О. І.
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Accuracy of localized medical materials has always been a matter of life and death. At the same time it is common knowledge that medical translators often face challenges in this field of study. Thus, there is a considerable amount of literature on different aspects of medical and pharmaceutical translation. In their paper of 2017, F. Meisam and A. Omid investigated the role of medical translators/interpreters in

health tourism [2]. M. Melashchenko analyzed terminological inconsistency [7] while W. Karwacka studied quality assurance in medical translation [5]. The aim of our paper is to reveal the main challenges in medical translation and the ways of addressing them.

Interestingly, when it comes to translation of medical advertisements the term "transcreation" is used. According to V. Gaballo, it means "the process of taking content that has already been translated and adapting it to be culturally relevant to your audience" [3, p. 101]. For instance, the word "surgery" in American English means "the treatment of injured or diseases by cutting open the body and removing or repairing the damaged part" [1] while in British English "a place where you can go to ask advice from or receive treatment from a doctor or dentist" [1]. Moreover, a translator should take into account spelling differences in medical terms in British and American English. This may be illustrated by the following examples revealed in Cambridge English Dictionary: p**ae**diatric (UK) – p**e**diatric (US), **oe**sophagus (UK) – **e**sophagus (US), tum**ou**r (UK) – tum**o**r (US), paraly**s**e (UK) – paraly**z**e (US), fib**re** (UK) – fib**er** (US) [1] etc.

One more challenge is translating drug names. The World Health Organization assigns pharmaceutical products an International Nonproprietary Name (INN), which is given to a generic drug based on its active ingredient. This helps a translator to cope with confusion in case of differentiating drug names. For example, the INN for inhaled bronchodilator known by the brand name "Ventolin" is "Salbutamol". But in the USA the drugs are also named by the United States Adopted Name (USAN), so this medicine is known there as "Albuterol" [4, p. 33]. This information should be taken into consideration when translating medical documents for the medical staff in or outside the USA.

The target audience of medical translation can also be divided into two main types: healthcare professionals and lay readers. Thus, a lexical item "Varicella" may be unknown for a patient. Therefore, instead of this medical term, the word "chicken pox" can be used [8].

The next issue for consideration is medical eponyms. These are the terms that denote medical disorders and take their name after people. For example, "Barlow's syndrome" is a variant of "vitamin C deficiency syndrome" [6, p. 84]. Moreover, eponymous terms may be different in different languages and cultures. For instance, a disorder that causes hyperthyroidism is called Bazedov's disease in German-speaking countries, but Graves' disease in the United Kingdom.

One more stumbling block for a translator is medical homonyms. These terms sound the same but have different meanings. Thus, there are two definitions for the term "cervical": "relating to the cervix (the narrow lower part of the uterus)" or "relating to the cervical vertebrae (the bones in the neck)" [1].

In general, the results of the study suggest that the quality of medical translation depends on linguistic and cultural competence of a translator. As far as correct interpreting/translating is vital for the proper treatment of a patient, a translator should

cooperate with subject matter experts because mistranslations can also happen due to a lack of subject knowledge.

Literature

1. Cambridge Dictionary. URL: https://dictionary.cambridge.org/ (01.03.2020).
2. Fallah M., Akbari O. The Role of a Medical Translator/Interpreter in Bringing Satisfaction to Health Tourists at Razavi Hospital. *Razavi International Journal of Medicine.* 2017. № 5 (1). P. 1–3.
3. Gaballo V. Exploring the Boundaries of Transcreation in Specialized Translation. *ESP Across Cultures.* 2012. № 9. P. 95–113.
4. Greene J.A. Generic: The Unbranding of Modern Medicine. Baltimore : Johns Hopkins University Press, 2014. 354 p.
5. Karwacka W. Quality Assurance in Medical Translation. *The Journal of Specialised Translation.* 2014. № 21. P. 19–34
6. Levine N., Levine C. C. Dermatology Therapy. A-Z Essentials. New York : Springer, 2003. 639 p.
7. Melashchenko M. Keys to Successful Ukrainian-English Medical Translation. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки.* 2017. Вип. 154. С. 146–149.
8. US National Library of Medicine. URL: https://medlineplus.gov/chickenpox.html (01.03.2020).

ЗНАЧЕННЯ МІЖКУЛЬТУРНОГО ПЕРЕКЛАДУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Квасецька Г.-І. С.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль ,Україна

У сучасному світі одною з головних рис стали глобалізаційні процеси. А це означає, що спілкування між народами та окремими людьми різних національностей стало дуже потрібним, без нього не обійтися. Тобто міжкультурна комунікація стала підгрунтям усіх міжнародних відносин та контактів.

На межі XX і XXI ст. загострилися проблеми поглибилося вивчення засобів комунікативного впливу. Змінився «мовний смак епохи»: на зміну «тоталітарній мові» прийшла «вільна» мова засобів масової інформації, спілкування на різних рівнях; зросла роль мовлення особистості. Питання міжкультурної комунікації досліджують різні галузі знання, зокрема, теорія

перекладу, лінгвокраїнознавство, етнолінгвістика, соціологія, культурологія, культурна антропологія, етнопсихологія тощо. Але аналіз міжкультурної комунікації саме у взаємозв'язку з наукою про переклад дозволяє розглянути питання ролі перекладу у встановленні адекватного сприйняття іншомовними індивідами одне одного та інформації, яку треба повідомити та зберегти при цьому національну і культурну ідентичність.

Поняття міжкультурної комунікації виникає в середині ХХ століття і пов'язане з іменами таких вчених як Е. Голл, К. Клакхон, А. Кребер, Р. Портер, Д. Трагер, Л. Самовар. Теорії міжкультурної комунікації, що намагалися пояснити даний феномен з різних точок зору, розробляли такі західні дослідники, як К. Бергер, С. Гантінґтон, Е. Гірш, Е. Голл, Г. Гофстеде, С. Даль.

Однак, існує ще ціла низка теоретичних та практичних питань, що потребують досліждення. Для прикладу тема впливу міжкультурного спілкування як на розвиток сучасного суспільства, так і на окремого індивіда, його зв'язок з теорією та практикою перекладу та роль останнього у цьому процесі. Процес міжкультурної комунікації починається зі звичайного визнання факту існування культурних відмінностей між представниками різних культур, що є однією з найважливіших причин непорозуміння, а також їх подолання. Головним суб'єктом комунікації є людина, яка для забезпечення своєї життєдіяльності вступає у взаємозв'язок з іншими людьми. 70% свого часу людина витрачає саме на комунікацію. Між системами людських взаємин посиає культура, яка визначає характер і ефективність людського спілкування. Здійснення міжкультурної комунікації можливе, коли одна та інша сторона можуть досконало розуміти одна одну, зберігши при цьому точний смисл і зміст сказаного. Переклад у цьому процесі виступає спільним кодом для досягнення взаєморозуміння.

Термін «міжкультурна комунікація» певною мірою співвідноситься з поняттям «діалог культур». Найбільш вичерпний аналіз цього явища подано в працях В. Біблера, який наголошує на формуванні нового соціального соціуму культури – форми вільного спілкування людей у її силовому полі [1, с. 32]. Діалог культур – це потреба у взаємодії, взаємному збагаченні, яке передбачає взаєморозуміння, а значить тотожність.

Міжкультурна комунікація – це соціальний феномен, сутність якого полягаєу конструктивній чи деструктивній взаємодії між представниками різних культур (національних та етнічних), субкультурами в межах чітко визначеного просторово-часового континууму. У центрі міжкультурних взаємодій перебуває людина як носій загальнолюдських універсалій і культурних особливостей. Ця людина діє й взаємодіє з іншими на основі цих універсалій і особливостей у великій кількості контекстів спілкування [2, с. 2].

При цьому всьому необхідно враховувати той факт, що процес міжкультурної комунікації має складну структуру і включає безліч чинників, які впливають на умови її протікання і фінальний успіх. Як зазначає Р. К. Міньяр-

Белоручев, «науці про переклад доводиться вивчати і умови породження вихідного тексту, і умови сприйняття перекладного тексту, і соціальний статус комунікантів, і мовну ситуацію, і різні супутні явища, що входять в складне поняття комунікації з використанням двох мов, яка і являє собою об'єкт науки про переклад» [5, с. 7].

Відомий російський перекладознавець А. Д. Швейцер визначає переклад, як «односпрямований і двофазний процес міжмовної і міжкультурної комунікації, при якому на основі підданого цілеспрямованому аналізу первинного тексту створюється вторинний текст, що замінює первинний в іншому мовному і культурному середовищі; процес, що характеризується установкою на передання комунікативного ефекту первинного тексту, частково модифікується відмінностями між двома мовами, між двома культурами і двома комунікативними ситуаціями» [3, с. 75].

Отже, переклад задовольняє суспільну потребу у міжкультурній комунікації. Як вказує К. Л. Латишев, переклад має на меті задовольнити потребу суспільства в двомовної комунікації, яка в максимальній мірі наближена до природної, одномовної комунікації [4, с. 10].

Таким чином, міжкультурна комунікація, як особливий вид порозуміння, припускає спілкування між носіями різних мов і різних культур. Співставлення мов і культур виявляє не тільки загальне, універсальне, але й специфічне, національне, самобутнє.

Дві мовні системи можуть взаємодіяти, але в цей час бути незалежними одна від одної. Найважливігим є передача правильного граматичного, змістового, смислового значення тексту від первинного до перекладеного тексту, від одного носія до іншого. Отже, міжкультурнуй переклад в період глобалізації є невід'ємною складовою міжкультурних відносин.

Література

1. Библер В. С. Культура. Диалог культур (опыт определения). *Вопросы философии.* 1989. № 6. С. 31–42.
2. Бреус Е. В. Теория и практика перевода с английского на русский. Москва : Высшая школа, 1990. 103 с.
3. Швейцер А. Д. Теория перевода: Статус, проблемы, аспекты. Москва, 1988. 216 с.
5. Латышев Л. К. Перевод: проблемы теории, практики и методики препоавания. Москва : Просвещение, 1988. 160 с.
6. Миньяр-Белоручев Р. К. Общая теория перевода и устный перевод. Москва : Воениздат, 1980. 237 с.

METHODS OF ABBREVIATIONS IN TRANSLATION

Кіцак Т. В.
студентка факультету філології та журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Non-fiction is full of not only terms but also abbreviations – fixed in dictionaries and occasional ones. Usually, it does not make a difficulty to translate an occasional, or author`s abbreviation as an author gives the expansion before/after the text or in the text. However, it is not so easy to translate abbreviations fixed in dictionaries since a huge amount of them are homonymic. For example, the abbreviation "abs" can denote words "absolute", "absorption", "abstract".

There are different kinds of abbreviations according to Pr. Karaba, to the first belong translation with correspondent abbreviation (PC (personal computer) – ПК (персональний комп'ютер);

The second method is translation with the full form of a word or word combination (DDT (digital data transmission) – передача цифрових даних; CRS (Center for Resourse Studies) – Центр вивчення ресурсів). This way is used when there is not a correspondent abbreviation in the target language. In such a case a translator can single out his own abbreviation in the target language to use it further in a text;

Transcoding (transcribing or transliterating) of an abbreviation is the third way of translation. For example, NATO (North Atlantic treaty Organization) – НАТО (Організація Північноатлантичного договору); ICAO (International Civil Aviation Organiyation) – ІКАО (Міжнародна організація цивільної авіації). There is a tendency to use transcoding of abbreviations which denote important international organization but there is not any rule when to translate with a full form and when to transcode;

Another method according to Pr. Karaban is transcoding of the full form of an abbreviation (AP (Associated Press) – Асошиейтед прес). Such a way is used very rarely, when the correspondent in the form of abbreviation or in the full form is absent in the target language;

Fifth way of translating is transfering an abbreviation in its original form with general explanatory word. For example, CD-ROM drive – дисководи CD-ROM.

We also explored the descriptive method. It is used to translate English abbreviations denoting the important terms of new branches of science and technology which we cannot translate exactly. In this case we use a brief description of an object or phenomenon. For example, WIDE (Wide-angle Infinity Display Equipment) – ширококутна система представлення візуальної інформації, що надходить від ЕОМ, про сприятливі повітряні умови, призначена для тренажерів.

We analyzed the translation of the initials. This method has its own peculiarities. Firstly, initials in English-language scientific texts are denoted by the first letter of the full English name (H. (Henry) Adams – Г. (Генрі) Адамс). Then, it is important that transcoding (transliteration / transcription) is not used when translating English initials. In addition, it should be remembered that in scientific texts initials can be submitted not only with English names, but also French, German and others. In this case, the translator must determine the national identity of the surname. For example, if H. (Henry) Primas is a Frenchman, the initial must be submitted by the letter A. (Anri).

In general, progress has a profound effect on the formation of new lexical units, particularly over the last decades. The formation of new abbreviations in English influences its interconnections with other languages and the intercultural features of translation.

Література

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова Книга, 2004. 576 с.
2. Абревіація сучасної англійської мови. URL: https://otherreferats.allbest.ru/languages/00856477_0.html
3. Переклад слів-реалій, назв, власних імен, іншомовних слів та передача абревіатур, ініціалів імен і умовних позначок у перекладі. URL: https://studfile.net/preview/1588475/page:11/

МІЖКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ «ФАЛЬШИВИХ ДРУЗІВ ПЕРЕКЛАДАЧА» У ФРАНКО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Крушельницька Т. В.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Мова – інструмент, застосування якого вимагає значних навиків та вмінь. Тим паче, коли йдеться про вивчення іноземної мови, в якій, безумовно, є своєрідні особливості, які вимагають ретельного опрацювання. Одними з таких особливостей є міжмовні омоніми, на які всі натрапляли хоча би раз у житті в процесі дослідження мови.

Міжмовні омоніми (від дав.-гр. *ὁμός* – «однаковий» + *ὄνομα* – «ім'я») або ж **фальшиві друзі перекладача** (з фр. *faux amis*) – це слова або вирази з різних мов, що мають одинакове звучання або написання, проте різне значення в різних мовах [4].

Було з'ясовано, що ці мови можуть бути як близькоспорідненими (наприклад, українська – польська, українська – російська, англійська – німецька тощо), так і досить далекими за своєю будовою (наприклад, українська – французька, чи набагато далі – українська – японська) [3].

Вперше термін «фальшиві друзі перекладача» був введений французькими лінгвістами М. Кесслером і Ж. Дероккін'ї в 1928 році. У французькому мовознавстві вони отримали назву «faux amis du traducteur» – «фальшиві друзі перекладача». Цей термін закріпився в англійському, в українському і російському мовознавствах. В широкому сенсі цей термін є проявом психолінгвістичного змішання мов, а саме – інтерференції. Історично «фальшиві друзі перекладача» є результатом взаємного впливу мов, або виникають в результаті випадкових збігів. Загальна кількість таких слів чи виразів та роль кожного з можливих джерел в їх виникненні виявляються різними для кожної конкретної пари мов, залежно від їх генетичних та історичних зв`язків [1, с. 8].

Ми виявили, що фальшиві друзі часто ускладнюють вивчення мови і викликають помилки в перекладі. Щоб запобігти таким помилкам, складають списки «фальшивих друзів»

Незважаючи на те, що україно-французька мови відносяться до тих, які є досить відмінними за свою будовою, все ж міжмовна омонімія присутня теж, що яскраво ілюструють подані нижче приклади:

– abat – не «абат» (*abbé*), а «потрух», «забій худоби», як застаріле – «злива»

– apparat – не «апарат» (*appareil*), а «парадність». **habit d'apparat* – «парадне вбрання»

– arc – не тільки «арка» (*arche*), але й «лук», «дуга»

– bande – не тільки «банда» (*gang*), але й «загін» (*troupe, compagnie*); а також «стрічка» (*cordon*), «штаба», «бинда», «смуга»

– banderole – не «бандероль» (*colis*), а «розтяжка», «транспарант», «вимпел»

– banc – не «банк» (*banque*), і не «банка» (*pot, bocal, bidon*), а «лавка», також «банка», «обміліна» (*banc de sable*)

– bassine – не «басейн» (*piscine*), а «таз», «миска», «макітра»

– bokal – не «бокал» (*coupe*), а «слоїк», «скляна посудина»

– bulbe – не «бульба» (*tubercule*), а «цибулина»

– caban – не «кабан» (*sanglier*), а «плащ з каптуром», «штормівка»

– cadet – не тільки «кадет», але й «молодший»

– canon – не тільки «канон», але й «гармата», «ствол»

– chaise longue – не «шезлонг» (*chaise transat, transat*), а «кушетка», «отоманка»

– champignon – не «шампіньйон», «печериця» (*champignon de Paris, champignon de couche*), а «гриб» взагалі

– chanson – не «шансон», а «пісня»

– chiffon – не «шифон» (*mousseline*), а «ганчірка»

– corps – не тільки «корпус», але й «тіло»

– couchette – не «кушетка» (*chaise longue*), а «суднова койка» (також *banette*)

– fougère – не «фужер» (*flûte*), а «папороть»

– gerbe – не «герб» (*armoiries, armes, blason*), а «сніп»

– gourmand – не «гурман» (*gourmet*), а «ласун»

– journal – не «журнал» (*revue, magazine*), а «газета», також «щоденник», «судновий журнал» (*journal de bord*)

– lieutenant – не тільки «лейтенант», «поручик», але й «помічник», «заступник»

– lilas – не «лілія» (*lis*), а «бузок»

– limon – не тільки «лимон» (зазвичай *citron*), але й «мул», «суглинок», «твань»

– liste – не «лист» (*lettre*), а «список»

– loup – не «лупа» (*loupe*), а «вовк»

– maçon – не тільки «масон» (зазвичай *francmaçon*), але й «муляр», а також «каменяр»

– maison – не «масон» (*maçon*), а «будинок»

– ordinateur – не «ординатор» (*clinicien, praticien, médecin traitant*), а «комп'ютер»

– parasol – «парасолька від сонця», «пляжна парасоля», ніколи – «дощова парасолька» (*parapluie*)

– partisan – не тільки «партизан», але й «прихильник», «прибічник», «поборник»

– pas – не «пас» у сенсі «пояс» (*ceinture*), не «пас» як технічний термін (*courroie*), не «пас» у спортивних іграх (*pass, passe*), а «крок», «хода»; також вживається як складова заперечного звороту: *il ne sait pas parler ukrainien correctement* – «він не вміє як слід говорити українською»

– perron – не «перон» (*quai*), а «ґанок», «зовнішні сходи будинку»

– porte-feuille – «портфель цінних паперів», «гаманець для паперових грошей», «портфоліо». Ніколи – «шкільний портфель» (*cartable, sacoche*)

– porte-monnaie – «гаманець для монет», «калитка», «капшук», ніколи – «портмоне», «гаманець для паперових грошей» (*porte-feuille*)

– roulette – не «рулет» (*roulade*), а «рулетка» (у сенсі гри), а також «коліщатко». Ніколи – «рулетка», «мірна стрічка» (*mètre ruban, ruban à mesurer*)

– rousse – не «російський» або «руський» (*russe*), а «руда», «рудоволоса» (жіночий рід від roux), а також «поліція» (жарг.), «ментура»

– serpe – не «серп» (*faucille*), а «садовий ніж»

– tas – не «таз», «тазик» (*bassin, bassine*) і не «таз» (*pelvis*), а «купа», «стос»

– velours – не «велюр» (*velours de soie, velours de laine, velours de chanvre; feutre taupé* – як сорт фетру), а «оксамит»

– vitrage – не «вітраж» (*vitrail*), а «віконне скло», «шибки» [2, с. 143–151].

Констатуємо, що через низьку компетентність та відсутність обізнаності щодо поняття «фальшивих друзів» можна допуститись значних помилок, які можуть суттєво вплинути на результат чи коректне сприйняття інших. А особливо гостро постає це питання перед перекладачами науково-технічної літератури, оскільки саме для науково-технічних текстів є характерним великий відсоток міжмовних омонімів, у зв'язку з широкими міжмовними контактами у сфері науки та техніки. Знання лексичних особливостей науково-технічної літератури є необхідною умовою, оскільки при перекладі поруч з інтернаціональними словами, що певною мірою є помічниками перекладача, доволі часто трапляються провокуючі фактори тексту джерела, якими є «фальшиві друзі перекладача». Тому вивчення їх особливостей у науково-технічному перекладі саме зараз, у період становлення України на міжнародній арені та розширення її науково-технічних зв`язків з іноземними державами, відіграє дуже важливу роль.

Література

1. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). Москва : Институт общего среднего образования РАО, 2001. 224 с.
2. Кочерган М. П. Словник французько-українських міжмовних омонімів («фальшиві друзі перекладача»). Київ : Академія, 1997. 400 с.
3. Міжмовні омоніми чи фальшиві друзі… не лише перекладача? МОВОЛЮБАМ. 2014. URL: http://l-ponomar.com/mizhmovni-omonimy-chy-falshyvi-druzi-ne-lyshe-perekladacha/.
4. Фальшиві друзі перекладача: Everest. 2020. URL: https://everest-center.com/falshivi-druzi-perekladacha/.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАНЦУЗЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Лейбич Я. Р.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Серед існуючих видів перекладу юридичний переклад вважається одним з найскладніших з кількох причин. Однією з головних особливостей такого

перекладу є наявність специфічної термінології, яка дає визначення і назви юридичним поняттям. Юридичний переклад є скоріше актом міжкультурної комунікації, ніж актом міжмовної комунікації, оскільки в перекладацький контакт вступають різні правові системи та правові культури, неспівпадіння в яких обумовлюють багато проблем юридичного перекладу.

По-перше, юридичний переклад буквально наповнений непростими, заплутаними формулюваннями, властивими правовим документам. Навіть рідною мовою розібратися в юридичних документах неспеціалісту досить складно. Специфіка цього виду перекладу вимагає від перекладача чіткого і глибокого знання таких юридичних процесів як реєстрація ЗАТ, випуск акцій компаній, виплати дивідендів. Перекладач повинен знати, як укладають договори та угоди, як працюють механізми оподаткування, щоб юридично грамотно і точно перекласти текст. По-друге, перекладачеві необхідно добре розуміти текст документу, що, найчастіше, вимагає не тільки наявності юридичної освіти, але великого практичного досвіду. Адже правові системи різних країн сильно відрізняються одна від одної, а часом в мові вихідного чи кінцевого документу для тих чи інших понять немає навіть еквівалентних значень. По-третє, юридичний переклад не допускає помилки, оскільки її ціна може бути занадто висока. Перекладачеві нерідко доводиться працювати з фінансовими і бухгалтерськими документами, де є велика кількість цифр.

У юридичному перекладі дуже велике значення має точність перекладу, так як перекладений матеріал може служити основою для прийняття важливих рішень. Найпростіший спосіб перекладу документів – це транслітерація або транскрипція. За своєю суттю цей прийом близький до запозичення іноземного слова.

Недоліком транслітерації як перекладацького методу є те, що механічна передача лексичної одиниці не завжди дозволяє розкрити її значення для реципієнта і може потребувати додаткових пояснень. За допомогою цього способу зазвичай передаються скорочені назви військових блоків, політичних партій, промислових фірм, різних товариств тощо Наприклад: *FRANCETELECOM, Crédit Lyonnais, Alliance française.* При перекладі українською мовою текстів юридичної тематики може застосовуватися практика збереження назви іноземних компаній мовою оригіналу. Наприклад: «Gaz de France, Société Haval. En France, un organisme public bénéficiant d'une garantie institutionnelle illimitée de l'État a été créé dans les années 1990 pour reprendre et liquider progressivement les actifs douteux du *Crédit Lyonnais* [8].»

«У Франції, в 1990-і роки був створений державний орган, що мав необмежені державні гарантії, який мав брати на себе і поступово ліквідовувати ненадійні активи *Crédit Lyonnais (Ліонський кредит).*»

Переклад назв вулиць зазвичай не викликає труднощів. У більшості випадків перекладачі користуються транслітерацією. Наприклад, *AVENUE FOCH (Авеню Фош), BOULEVARD SEBASTOPOL (Бульвар Севастополь).*

Наступною особливістю ділового стилю є скорочення. Скорочення утворюються різними способами: використовуються тільки перші чи великі літери. Наприклад: *CA – Cours d'Appel (Апеляційний суд), CC – Cours de Cassation (Касаційний суд), TGI – Tribunal de Grande instance (Суд вищої інстанції), OI – Organisations internationales (Міжнародні організації).*

«Une assignation en référé d'heure à heure pour le 14 juin 2006 devant le Président du TGI de Marseille, a été délivrée à *TPH* [8].»

«Виклик терміново предстати в суді 14 червня 2006 року перед президентом Марсельського суду вищої інстанції було передано до *Tudor, Pickering, Holt & Co* банку.»

«Cinq jours après son temoignage devant le juge Guillaume Daieff dans le cadre de l'anquête menée contre *UBS*, Brandly Birkenfeld voit son nom apparaître mais sous un context tout différent [8].»

«П'ять днів минуло, як Брендлі Біркенфельд давав свідчення перед суддею Гійомом Даєфом у справі проти *Швейцарського фінансового холдингу*, а його ім'я вже з'явилось у пресі у зовсім іншому контексті.»

Можлива передача іноземного скорочення еквівалентним українським скороченням (дослівний переклад). Найкраще, коли така одиниця вже утвердилась у мові. Перекладене скорочення може бути побудоване за тією ж моделлю: французькій абревіатурі ONU відповідає українська абревіатура ООН, французькій абревіатурі *OTAN – НАТО, UNESCO – ЮНЕСКО, ONG (organisation non gouvernementale) – НДО, TVA (taxe sur la valeur ajoutée) – ПДВ, CD (code pénal) – КК.*

Іншим способом передачі скорочень українською мовою є описовий переклад. Описовий переклад застосовується в тих випадках, коли в мові перекладу немає скорочення – еквівалента. Перекладається вихідна одиниця: IR (impôt sur le revenue) – податок на дохід, CDI (le contrat à durée indéterminée) – трудовий контракт, CDD (contrat à durée déterminée) – трудовий контракт з обмеженим продовженням.

«Le rapport a reçu un accueil favorable, et la *CDI* a été encouragée à poursuivre son projet sans toutefois recevoir de mandat clair [8].»

«Доповідь було схвалено і запропоновано *трудовий контракт*, хоча перспективи роботи над проєктом залишилися нез'ясованими.»

Наведені нами приклади наочно демонструють складність проблеми, що вимагає, крім знання двох мов і знайомства з предметом (правознавчої компетентності), підготовленості в області теорії перекладу і володіння практичними перекладацькими навичками. Вони дозволяють зробити висновок про те, що вибір прийнятного варіанту перекладу визначається наявністю або відсутністю еквівалента в мові перекладу.

Література

1. Алексеева И. С. Введение в переводоведение: учеб. Пособие для студентов филол. и лингв. фак. вузов. Москва : Академия, 2004. 345 с.

2. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва : Наука, 1966. 368 с.
3. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода. Москва : ЛКИ, 2008. 186 с.
4. Волошина А. Безеквівалентна лексика близькоспоріднених мов: проблема семантичної структури. *Наукові записки. Випуск XXVI. Серія: Філологічні науки (мовознавство).* Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2000. С. 56–64.
5. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : учебник для ин-тов и фак. иностр. яз. Москва : Высшая школа, 1990. С. 253.
6. Мачковский Г. И. Французско-русский юридический словарь. Москва : ABBYY Press, 2009. 554 с.
7. Le Petit Robert. Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française par P. Robert. Paris : S.N.L., 2000. 2171 p.
8. Code civil (France) Contentmedia group, E-Book, 2011. 825 p.

КРОС-КУЛЬТУРНА ОБІЗНАНІСТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА В ПОЛІКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Меджидова Дж. М. К.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Професійна перекладацька компетентність – це здатність перекладати, як у письмовій і в усній формі спеціалізовану інформацію з однієї мови на іншу, з урахуванням різниці між двома текстами, комунікативною ситуацією та культурою.

У процесі навчання майбутній перекладач детально вивчає специфіку іноземної мови. Але в практичній діяльності перекладач знову і знову буде стикатися з окремими випадками, коли набутих знань не вистачить для адекватного перекладу. Тому крім постійного вдосконалення знання іноземної мови необхідно розширювати загальний тезаурус, отримати знання як про шлях етносу в цілому, так і про окремі історичні події. Розширенню світогляду студентів шляхом ознайомлення з географічними, історичними, політичними, етнічними, соціальними, культурними, мовними особливостями країн сприяє регулярний перегляд художніх та документальних фільмів в оригіналі, читання художньої літератури та іноземної періодики, живе спілкування з носіями мови. Лише за наявності розвиненої культурологічної компетенції переклад буде

процесом створення тексту, тотожного оригіналу в комунікативному, інформативному і культурному аспектах [5, с. 260].

На сьогодні у теорії полікультурної комунікації 27 склалися два основних підходи–інструментально-прагматичний та пояснювальний. Інструментально-прагматичний підхід розглядає механізми адаптації іммігрантів з різних регіонів до умов інших країн. У рамках цього підходу досягнуті значні результати у розробці теорій і методик дослідження культурного шоку, механізмів комунікації та адаптації, специфіки мовленнєвої та немовленнєвої поведінки представників різних культур, впливу цінностей та стереотипів на процес міжкультурного спілкування [2, с. 38–45].

У полікультурному суспільстві перекладач, який вільно володіє французькою, ще й повинен бути обізнаним у комунікативних ознаках багатьох культур. Робота перекладача ускладнюється додатковими затратами часу та напруження на сприйняття мовленнєвих актів контактування, які використовують французьку мову як другу, та застосування додаткових уточнень для адекватної віддачі інформації. Втілюючи комунікативні аспекти перекладу англійською, повинен постійно усвідомлювати особливості культур народів, представники яких беруть участь в безпосередній взаємодії для забезпечення основної цілі спілкування – контакт.

Мотиваційно-ціннісний компонент посідає важливе місце у структурі полікультурної обізнаності перекладачів. Причиною для виокремлення обґрунтованого компонента стала теза про те, що мотивування є патетичною силою навчальної практики.

Мотиваційно-ціннісний компонент полікультурної компетентності містить свідомі й несвідомі потреби до знань, пізнавання іншої культури, порівняння з рідною культурою.

Знання про менталітет і культуру народу, мова якого вивчається, є надзвичайно важливими для формування комплексу професійних здібностей перекладача. Адже характерні риси того чи іншого суспільства та його мови і культури можуть бути пов’язані з реаліями із повсякденного життя [1, с. 11].

За підтримкою перекладу здійснюється непряме спілкування людей, які належать до різноманітних культурних товариств/компаній, де культурним фактором є перекладач. У зв’язку з цим багато мовознавців – В. Комісаров та А. Швейцер, передбачають те свідчення,що переклад означає не тільки перехід від однієї мови до ін., але й від однієї культури до іншої.

Афективний (емоційний) компонент передбачає наявність наступних якостей: міжкультурна сприйнятливість, як центральний елемент у структурі полікультурної компетентності, оскільки вона відображається на взаємовідносинах: сприйнятливі до міжкультурних відмінностей люди схильні отримувати задоволення від взаємостосунків з представниками іншої культури і почувають себе зручно серед людей іншої національності [2, с. 65].

Експлікаційна діяльність перекладача виявляється на всіх рівнях текстової структури, особливо на лексичному. Індивідуальність перекладача виражається, як правило, у підсиленні сприйнятих ним образних сигналів, що призводить до збільшення кількості експресивних та стилістично забарвлених одиниць у тексті. Декодувавши образ для себе, він перекодовує його іншою мовою для оточуючих, обов'язково наділяючи перетворений образ у тексті перекладу характеристиками власного сприйняття [1, с. 123].

Література

1. Антонівська М. Міжкультурна компетентність перекладача в умовах інтеграційних процесів міжнародної діяльності. *Викладач.* 2018, жовтень. С. 120–128.
2. Моцар М. Формування полікультурної компетентності майбутніх перекладачів з використанням технологій дистанційного навчання. *Доцент.* 2018, квітень. С. 22–75.
3. Чайка Л. Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи. 2009. С. 121–123.
4. Штепуляк О. Міжкультурні аспекти перекладу та їх роль у фаховій підготовці майбутніх перекладачів. *Викладач.* 2016, квітень (№4.1). С. 110–113.
5. Ляшина А. Роль міжкультурної комунікації у фаховій підготовці перекладачів. *Викладач.* 2019, лютий. С. 258–263.

МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ ТА ЇХ РОЛЬ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ (НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ)

Мельник Х. Ю.
студентка факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Стрімка глобалізація усіх процесів життєдіяльності суспільства та зближення мовних культур різних народів значно пожвавили інтерес багатьох дослідників та мовознавців до проблем міжкультурної комунікації. Відповідно, у сучасних лінгвістичних та перекладознавчих дослідженнях у сфері міжкультурної взаємодії, мова почала розглядатися вже не лише як засіб комунікації, але і як засіб категоризації досвіду певного етносу, його соціальної й культурної взаємодії, як експлікатор його самобутньої культури та концептуалізації навколишнього світу.

Вагомим фактором у досягненні успішної міжнародної взаємодії є переклад, адже він постає перед нами в ролі своєрідного провідника між мовними кодами різних етносів, що допомагає нам переносити реалії вихідного тексту за допомогою лексичного складу мови перекладу з одного мовленнєвого та культурного середовища до іншого. А, оскільки дослідження та пошуки шляхів досягнення успішної взаємодії між представниками різних лінгвокультурних середовищ є одним із найбільш актуальних питань сьогодення, будь-яка наукова активність в цій галузі має перспективи.

Розробка проблем міжкультурної комунікації у сфері здійснення перекладу є дуже актуальною і вагомою для сучасних мовознавців з огляду на існування міжкультурної асиметрії (лакун) та необхідності врахування цього аспекту при перекладі лексем, що притаманні лише певному лінгвокультурному середовищу, а також виступає вагомим чинником підвищення професійної майстерності при підготовці фахових перекладачів у вищих навчальних закладах.

Суспільство, як симбіоз комуніканта (ініціатора процесу спілкування) та комуніката (адресата процесу спілкування) неможливе без використання перекладу. Переклад – це різновид міжмовного спілкування, процес обміну інформацією між комунікаторами, на ньому базується встановлення та підтримання контактів між членами соціальної групи, які належать до різних етносів і культурних прошарків та, у свою чергу, формують процес спілкування в суспільстві загалом [3].

Основним завданням перекладу у контексті міжнародної комунікативної діяльності є здійснення повної і адекватної передачі змісту тексту оригіналу, що формується шляхом злиття реалії мовного, соціального і культурного просторів усіх учасників комунікації.

Проблема перекладу лінгвокультурних реалій вважається однією з найголовніших та найскладніших у міжкультурному аспекті перекладу та дослідженнях національно-культурної специфіки мови і мовленнєвої діяльності [1].

Процес комунікації неминуче містить в собі певні комунікативні одиниці, що можуть суттєво відрізнятися у світових культурах, адже у різних суспільствах у тотожних ситуаціях можуть використовуватися специфічні мовленнєві штампи.

Так, наприклад, за допомогою різних мов відтворюється один і той самий фрагмент реальності, але його мовна репрезентація має різні варіації, що відображають відмінне бачення й своєрідність пізнання цього світу через призму конкретної мови. Наприклад, в українській мові знаходимо слово «підсніжник», у російській назва тієї самої квітки буде звучати як «подснежник», в англійській мові зустрічаємо «snowdrop», а у французькій та німецьких мовах відповідно бачимо «perce-neige» та «schneeglőckhen». Ще одним прикладом може стати вираз «відзначати новосілля, вхідчини», що в російській мові набуває форми

«праздновать новоселье», в англійській – «celebrate, have a housewarming», а у французькій та німецькій «pendre la cremaillere» та «den Einzug feiern».

Окрім вияву специфічних національно-мовних картин світу, міжкультурна комунікація, характеризується також цілим рядом відмінностей від монокультурної комунікації. Ці чинники мають лінгвістичний й екстралінгвістичний характер. Так, зокрема, до даної категорії особливостей дослідники відносять реалії, тобто назви об'єктів і процесів, що є характерними для життєдіяльності певної лінгвокультурної спільноти.

Наприклад, до таких реалій відносимо традиції, звичаї, обряди, свята (Halloween, що святкується в США та Великобританії, Thanksgiving Day – традиційне свято усіх американців, та Bonfire Night – одне з найулюбленіших святкувань жителів Великої Британії, а також Good Friday – Страсна П'ятниця, Palm Sunday – Вербна Неділя, тощо). Окрім того, назви історичних та архітектурних пам'яток, площ, вулиць, фірм та періодичних видань (Westminster, Mansion House, White House, Downing Street, Whitehall) А також імена міфічних персонажів, національних героїв і діячів (St. Nicholas, Santa, Дід Мороз і Снігуронька тощо); вирази, що пов'язані з відображенням національних традицій та мовного етикету (Not at all. Don't mention it. (BE); You are welcome. Any time. (AE); Mind the step. (BE); Watch your step. (AE)); слова та вислови для позначення рис поведінки, звичок, рухів, жестів, міміки (приміром, типово англійське поняття «privacy»); фразеологічні звороти, вислови, прислів'я, порівняння (I don't think I'll go there; Old Glory (одна з назв американського прапору поряд з «Stars and Stripes») тощо) [6].

В умовах міжкультурної комунікації багато слів та виразів можуть виявитися вагомими перепонами у порозумінні між комунікантами через наявність певних «лакун» (міжкультурних асиметрій). Проте у даному випадку при перекладі можливим і надзвичайно цікавим є саме перенос даних лінгвокультурних реалій на інший національний ґрунт, а не уникнення вживання цих слів та словосполучень чи нейтралізація їх експресивно-емоційних значень. Узагальнюючи викладені вище особливості, можна констатувати, що переклад являє собою вид діяльності, що стосується не лише певних мовних систем, а і культурних просторів, у яких взаємодіють ці системи. При цьому результатом діяльності перекладача стає своєрідне злиття культур оригіналу та перекладу, що сприяє взаємозбагаченню обох мов, адже докорінні відмінності між культурами та мовами світу стають чудовим підґрунтям для збагачення одне одного шляхом самоусвідомлення та пізнання. Тому кожен перекладач, що виступає медіатором у процесі міжмовної комунікації, повинен не лише добре володіти рідною та мовою, з якої ведеться переклад, але й мати ґрунтовні екстралінгвістичні знання, аби допомогти реципієнту уникнути проблем нерозуміння, що породжуються соціальними невідповідностями. Тож, формування перекладацької компетенції залежить не лише від білінгвізму перекладача, а й від обізнаності у сфері рідного

культурно-історичного світу та знання і розуміння реалій культури, до якої належить вихідний текст.

Отже, знання про менталітет і культуру народу, мова якого вивчається, є надзвичайно важливими для формування комплексу професійних компетенцій майбутнього перекладача. Більше того, характерні риси того чи іншого суспільства та його мови і культури можуть бути пов'язані з реаліями із повсякденного життя (наприклад, умови життя, традиції міжособистісних відносин та стосунків у сім'ї й суспільстві) робочого процесу, дозвілля, з цінностями, поглядами та ідеалами, з мовою тіла, з етикетно-ритуальною поведінкою (правила поведінки та хорошого тону) тощо.

Разом з тим, майбутній перекладач повинен вміти інтерпретувати мовленнєву поведінку комунікантів, тобто розуміти та знаходити шляхи для відтворення їх специфічних висловів, що відображають надмірну різкість та відвертість, виразів презирства чи зневаги, знати правила ввічливості, що притаманні певному лінгвокультурному середовищу, та вміти їх дотримуватись.

До соціолінгвокультурної компетенції, що є однією з найбільш вагомих компетенцій для майбутніх перекладачів, входять, також, знання виразів народної мудрості, сталих виразів та відомих всім носіям даної культури афоризмів. Тому, при вивченні іноземної мови, у перекладацькому контексті особливо увагу слід звертати на вивчення прислів'їв та приказок національно-самобутнього характеру.

Ефективне впровадження відповідного матеріалу в процес підготовки майбутнього фахівця у сфері перекладу – завдання досить складне і відповідальне. Саме тому окрім традиційних форм проведення занять велику роль повинні відігравати різні творчі завдання, підготовка ділових ігор – інсценівок, аналіз аудіо- та відеоматеріалів, кооперація з партнерами-студентами з інших країн (зокрема, за допомогою мультимедійних засобів).

Література

1. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози). Львів : Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. 216 с.
2. Лановик З. Б. Художній переклад як проблема компаративістики. *Літературознавча компаративістика :* навч. посіб. / ред. Р. Т. Гром'як; упоряд. : Р. Т. Гром'як, І. В. Папуша. Тернопіль, 2002. С. 256–272.
3. Різун В. Теорія масової комунікації. Київ : ВЦ «Просвіта», 2008. 260 с.
4. Селіванова О. І. Вимоги до професійного володіння мовами та проблеми мовленнєвої підготовки перекладача. *Вісник Сумського Державного Університету. Серія «Філологічні науки».* 2004. № (4) 63. С. 161–162.
5. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2007. 248 с.
6. Донец П. Н. Основы общей теории межкультурной коммуникации: научный статус, понятийный аппарат, языковой и неязыковой аспекты, вопросы этики и дидактики. Харьков : Штрих, 2001. 386 с.

TRANSLATION OF CULTURAL REALIA IN THE CONTEXT OF LOCALIZATION

Олеськів М. І.
студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

First of all, one of the main tasks of localization is the cultural adaptation of a product to the characteristics of a particular country, region or population. Undoubtedly, the translation of cultural realia is an integral part of cultural adaptation and a challenge for the translator. Realia words are translation categories that play a paramount role in reflecting socio-historical and cultural contexts and provide national colour. At the same time, realia is often a stumbling block for the translator, as translating it correctly requires going beyond the text into a broad context and beyond the very text.

Some researchers such as Vereshchagin E. M., Kostomarov V. G., Fedorov A. V. attribute realia to the category of non-equivalent vocabulary, claiming that they can't be translated at all. However, realia is part of the source text, so its rendering in the target text is one of the conditions for its adequacy. Thus, the question is not in possibility or impossibility to translate them, but ways to translate them. The difficult question is how to do this to convey the content of realia to the translation receptor.

According to S. Florin and S. Vlahov in the practice of translation, there are the following means of rendering realia:

- transcription (transcoding)
- translation (substitution)
- approximate translation

The transcription of realia involves the mechanical transfer of realia from a foreign language into a target language by means of the letters with the closest possible approximation to the original form.

Realia translation (or substitution) as a means of translating it into a target language is used in cases where transcription (transliteration) is impossible or undesirable in one way or another. Introducing neologism is the best way to preserve the content and colour of the translated realia. Such new words, first of all, can be calqued and half-calqued:

a) Calque translation is loan translation is a word or phrase borrowed from another language by literal, word for word or root for root translation.. A classic example is the words skyscraper – skyscraper; misleader is a false leader.

b) Half-calque translation is a kind of partial borrowings, but composed partly of their own material and partly of the material of a foreign language. And a translator

should only use this translation tool when there is really no corresponding word or phrase in the target language;

c) Adaptation is an adaptation of a foreign-language reality giving it the appearance of a native word on the basis of a foreign language material.

d) Semantic neologism is a new word or phrase, "invented" by a translator, that allows to convey the semantic meaning of realia. The main difference between calque translation and semantic neologism is the lack of etymological connection with the original word. But Vlakhov and Florin point out that "the method of translating realities by neologisms is the least used: the reason is quite obvious – the creator of the language is the society and very rarely – a separate author".

An approximate translation of realia is more commonly used than any other method. Though this method is not quite accurate, it can convey the substantive content of realia, but the colour is often lost because the expected connotative equivalent is replaced with a word which is neutral in style (a word or phrase with zero connotation).

Література

1. Наукові конференції. Переклад реалій – частина великої та важливої проблеми. URL: http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2790
2. Вікіпедія. Слова-реалії. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Слова-реалії
3. Наукові конференції. Корнієнко О. Д. Особливості перекладу реалій. URL: http://intkonf.org/kornienko-od-osoblivosti-perekladu-realiy/

REALIA AS THE CULTURAL PECULIARITY

Паскар Ю. М.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Globalization increases the interaction between people of different countries. According to this, the need of translators and interpreters grows as well. During our investigation we came to the conclusion, that culture and language are strongly connected, as they develop in one time and area. We developed a conviction, that language is one of the manifestations of culture. According to this statements, during translation we must pay attention to cultural and linguistic background.

The national peculiarities of a country are clearly showed in the linguistic units. It was revealed that many scholars attached much importance to the realia, as it plays an important role in the study of the national-cultural content of a language, features of social organization, customs, art, science, literature, everyday life and epos.

According to Bulgarian translators S. Vlahov and S. Florin, realia are the words and phrases denoting the objects typical for the life (household, culture, social and historical development) of one nation and alien and unfamiliar for another, being the bearers of national and historical colour, they do not have exact accordance (equivalents) in other languages, and therefore cannot be translated on the general basis, requiring a specific approach. The scholarships distinguish four ways of translation realia:

1) transcription or transliteration;
2) neologism (calque, half calque, appropriation, semantic neologism);
3) substitution;
4) approximate translation (generalization, functional analogue, description, explanation, interpretation).

We usually use transcription or transliteration when we deal with toponyms, anthroponyms or zoonyms.

For example, the name of German city *München* is translated into English as "*Munich",* and into Ukrainian as *«Мюнхен»*. English word "*fjord"* can be rendered into Ukrainian language as *«фіорд»*.

S. Vlahov and S. Florin state, that the way to translate realia by neologisms are the least used. The reason of this phenomena is quite obvious, as usually people are the creators of language and seldom a separate author. Despite of this fact, we still use calque translation while dealing with translation nicknames or bynames. For example, the name of English king *Richard the Lionheart* is translated into Ukrainian as *«Річард Левове Серце»*.

Substitution is also used in the translation of realia. We can substitute realia with a generic expression of broader meaning or provide the substitution with a functional analogue.

Let us consider the following example: "He's set to meet Bianca in a Stories at 3:00".

The meaning of this sentence can be rendered into Ukrainian in the two following ways:

1) «Він домовився зустрітися з Б'янкою в кафе о третій»;
2) «Він домовився зустрітися з Б'янкою в Старбаксі о третій».

Stories is a popular café in London, Great Britain. But it says nothing to Ukrainian reader or listener. In first case we substituted the realia with a broader meaning, but the sentence has lost its local color, while in the second example we substituted the name of the unknown in Ukraine café by the famous one. In this case the sentence has preserved its cultural value, as Starbuck's is also one of the most popular cafes in the United Kingdom.

We reached the conclusion, that approximate translation is used the most frequently, as it allows to convey the approximate meaning of the realia, nevertheless of that fact, that in this case realia loses its local color.

For example, we can translate the meaning of Ukrainian word «*кобза*» as "*kobza, national Ukrainian musical instrument*".

In this way we came to conclusion, that realia is the cultural peculiarity of the country. According to this, it is impossible to render an exact meaning of realia without any background knowledge of the country and its culture.

References

1. Бутова В. О., Заремська І. М. Особливості перекладу текстів різних жанрів у контексті лінгвокультурології. С. 181.
2. Іщенко І. Difficulties while translation realia. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки».* 2012. № 1 (3). С. 273–277.
3. Мусина Н. М. Realia as a cultural phenomenon. *Молодой ученый.* 2017. № 22. С. 481–484. URL: https://moluch.ru/archive/156/43949/
4. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе (реалии). *Мастерство перевода.* Москва, 1970.
5. Realia substitution, approximation, contextualization. URL: http://courses.logos.it/EN/3_37.html. С. 433–454.

TRANSLATION FEATURE IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

Пукало М. О.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

We live in the era of globalization. This term refers to the integration of economic, political and cultural systems across the world.

English today is regarded as the lingua franca of the XXI century. English in the context of globalization is a functional language used as a means of communication between speakers of different cultures. English did not always occupy such a dominant privileged position. Until the 17th century, the language of communication for the entire educated European elite was Latin. In the first half of the 20th century, German and French retained – along with English – their high status. In the 90s, the balance changed, and the English language began to dominate in the area of information exchange in the modern world, without experiencing competition from other languages. Undoubtedly, this is primarily due to US economic leadership.

Globalization has always been an important aspect of translation. Translation brings cultures closer. At present, the process of globalization is moving faster than

ever before and there is no indication that it will stop any time soon. Therefore, it is necessary to focus on the link between globalization and translation for the following reasons: globalization has had an enormous impact on our lives; translation is becoming a more and more important tool to enhance understanding between cultures; cultures that readers are traditionally not familiar with have become more familiar as a result of globalization.

Globalization has affected the translation industry just like every other industry both positively and negatively. Translators from the developed world have to compete with those from the low cost countries now. This increase in cross cultural interactions due to globalization as well an impact on changes in vocabulary of the concerned languages. This has led to an increase in "word borrowing" by accepting the word in the target language as it is.

The trend towards globalization is prepared by the dedicated work of translators, and globalization itself is possible only with a well-organized translation process.

Today's realities make us more attentive to the translation of advertising texts in the process of globalization and their impact on public . Advertising texts should contain clear evidence; they must be detailed and therefore clearly understood. When translating advertising texts, the translator must take into account: the purpose of the text, the nature of the consumer, the linguistic qualities of the original text, the cultural and individual possibilities of the language, and much more.

Due to globalization, news has become more popular as a way of getting information. The crux of the matter lies in the huge movements of information flows. Therefore, there are so-called specialized information companies serving the media, where translators are sure to provide adequate, accurate, correct translation of certain news.

In conclusion, it should be noted that the globalization processes have not only an influence on world economy and international politics; they have also dramatically altered the role of translation in the modern world. It is evident that translation, as the most important process of mediation across languages and cultures, will continue to pose challenging questions about the nature of communication. It will continue to play a crucial role in providing ways and means for communities and individuals to interact with and learn from each other.

ПОЕЗІЇ ЛІНИ КОСТЕНКО НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ

Рокіцька Н. В.
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри німецької філології та
методики навчання німецької мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

19 березня 2020 року громадськість України відзначає дев'яностолітній ювілей геніальної української поетеси Ліни Костенко, – людини, яка є «голосом народу». Творчість письменниці – це відображення цілої епохи, вона вражає не одне покоління читачів та літературознавців своєю самобутністю, неповторністю художніх відкриттів.

Постать Ліни Василівни з її боротьбою за національну культуру, громадянську свідомість та етику людського буття, з її естетичним новаторством та самобутніми підходами, є знаковою не лише для української, але й європейської і світової культур, зважаючи на гострі проблеми збереження національної ідентичності.

Твори Ліни Костенко перекладалися і перекладаються багатьма мовами народів світу: англійською, німецькою, французькою, іспанською, італійською, білоруською, болгарською, російською, польською, чеською, сербською, естонською, португальською, румунською, словацькою, хорватською, угорською, шведською.

Переклад поетичних творів має особливу специфіку пов'язану з унікальністю жанру, адже він передбачає відтворення змісту твору оригіналу за допомогою підбору мовних засобів і прийомів. Ліричні твори Ліни Костенко, як і загалом сучасна українська поезія станом на сьогодні, не особливо широко представлені у перекладознавчих дослідженнях.

У доробок перекладів українських літературних творів німецькою мовою загалом, поезій Ліни Костенко зокрема, вагомий внесок зробила Анна-Галя Горбач – літературознавець, перекладач, видавець та громадська діячка. На сьогодні важко знайти аналог такому феномену в культурі інших народів як українська емігрантка з Буковини. У своїй статті «Україна у віддзеркаленні своєї літератури. Поезія як пережитий шлях народу» Анна-Галя Горбач, наводить наступний опис українсько-німецьких літературних взаємин: «Німецький читач знає про українську літературу занадто мало, і це не є випадковістю: увесь час, поки Україна належала царській Росії, понад 200 років, письмове вживання української мови було заборонене указом царя. Надивовижу багатому відродженню двадцятих років було брутально покладено край сталінським

терором; радянська Україна у наступні десятиліття піддалася тонкій політиці русифікації. За таких умов можна вважати чудом, що попри усі заборони, перешкоди і навіть небезпеки, цілі покоління українських прозаїків і поетів намагалися зберегти свою національну літературу» [2, с. 4].

З-під пера перекладачки у 1998 році у видавництві «Brodina-Verlaq», співзасновницею якого була Анна-Галя Горбач, у німецькому містечку Райхельсгайм побачила світ перша збірка поезії Ліни Костенко. Вона стала восьмим дітищем видавництва, яке отримало назву рідного села А.-Г. Горбач на Буковині. Лише за два перші роки існування «Бродини» тут з'явилися німецькою мовою твори Ю. Андруховича, І. Римарука, Б. Кордуна, В. Шевчука, а також три антології – «Подай мені лютню з каміння», «Голоси із Чорнобиля» та «Україна у дзеркалі її літератури».

До збірки «Grenzsteine des Lebens: Gedichte» / «Віхи життя» увійшли вибрані вірші Ліни Костенко з циклів: «Крізь роки і печалі», «Альтернатива барикад», «Летючі катрени», «Інкрустації». Твори української поетеси як однієї із центральних постатей сучасної української поезії фігурували вже й у інших, раніше виданих антологіях. Німецькому читачеві запропонували цілу ліричну підбірку вибраних віршів Ліни Костенко з різних творчих періодів. «Віхи життя» розповідають про те, як жила творча людина в умовах репресивного режиму останніх десятиліть XX ст., відкривають нові грані в особистості поетеси, вказуючи на те, наскільки невичерпними є можливості діалогу з нею. До збірки увійшли неперевершені інтимні поезії Ліни Костенко, сповнені особистих переживань, роздуми про традиції, автентичність, зв'язок із природою та власним корінням, про свого роду «екологію душі», з якими міг би ідентифікувати себе німецький читач. Тут також ціла низка «Летючих катренів», в яких афористично, часто-густо іронічно висвітлені проблеми сучасного суспільства.

Поряд із Анною-Галею Горбач заслуга в промоції української літератури в німецькомовному просторі, особливо у часи, коли та була ще маловідомою, належить українській перекладачці, літературознавцю — Ірині Качанюк-Спєх. Вона вперше в історії української перекладацької літератури здійснила повний переклад німецькою мовою «Енеїди» І. Котляревського. Особливо захопилася творчістю Лесі Українки, переклавши не лише її поезії, але й такі відомі твори, як «Лісову пісню», «Кассандру». Відрадно підкреслити, що у Тернопільському видавництві «Навчальна книга – Богдан» у 2010 р. побачила світ збірка української поезії у перекладі німецькою мовою Ірини Качанюк-Спєх. Ця книга містить лише невелику частину поетичного скарбу України, окремі поезії Т. Шевченка, І. Франка, Д. Павличка, І. Калинця, В. Яніва, Р. Єндика та інших. У барвистому букеті українських поетичних творів знаходимо і поезії Ліни Костенко, серед яких добре відомі: «Вечірнє сонце, дякую за день…», «Страшні слова…», «Стоїть у ружах золота колиска…», «Доля», а також її біографію німецькою мовою.

Аналізуючи переклади поетичних творів Ліни Костенко німецькою мовою, варто зазначити, що, зважаючи на широке використання авторкою виражально-зображувальних мовних засобів, при перекладі її творів виникають деякі труднощі. Тут втілюється найголовніше завдання для перекладача – підібрати відповідний еквівалент. Здебільшого при перекладі А.-Г. Горбач, І. Качанюк-Спєх структура, семантика та стилістична функція зберігається. Ці поетичні інтерпретації характеризуються точною передачею змісту та стильових особливостей. Проте, необхідно констатувати, що можна виявити також деякі зміни, які вказують на те, що перекладачки намагалися не відступати від авторського стилю, часто відмовляючись від такого питомого для українських віршів елемента, як рима. Важливим залишається те, що завдяки таким трансформаціям присутнє намагання зберегти піднесений стиль письма, що, як і оригінал справляє особливе враження на читача.

Очевидним залишається те, що обидві перекладачки зробили вагомий внесок в ознайомлення німецькомовного читача із взірцевими творами української літератури. У перспективі цікаво було б зіставити їх стратегії перекладу, що сприятиме покращенню загальноперекладацьких навичок роботи студентів-філологів з текстами, водночас розвиватиме їх ерудицію та слугуватиме розширенню культурного кругозору.

Література

1. Безмежне поле: Українська поезія у переспіві німецькою мовою Ірини Качанюк-Спєх / Упоряд. М. С. Смолій. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. 160 с.
2. Гаврилів Т. Переклади з української мови німецькою мовою з 1991 до 2012. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:VTS6jJ7PQhcJ:www.bookplatform.org/images/activities/426/ukrainiangermantranslationsstudyukrhavryliv.doc+&cd=3&hl=ru&ct=clnk&gl=ua [17.02.2018].
3. Іваницька М. Мовна особистість перекладача як об’єкт лінгвістичних досліджень. *Українське мовознавство*. КНУ ім. Тараса Шевченка, 2011. Вип. 41/1. С. 97–101.
4. Grenzsteine des Lebens : Gedichte / aus dem Ukrainischen von Anna-Halja Horbatsch. Reichelsheim : Brodina Verlag, 1998. 157 S.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВ ФРАНЦУЗЬКИХ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ НА УКРАЇНСЬКУ ТА АНГЛІЙСЬКУ МОВИ

Сеньків І. Д.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

В умовах стрімкої глобалізації світу переклад кінофільмів постає особливим видом міжкультурної та міжмовної комунікації. Безумовно, одним із перших факторів, які підштовхують нас до перегляду того чи іншого фільму, є назва. Саме в ній сконденсована основна інформація, яку отримує глядач, і вже згодом вирішує, чи хоче він переглянути той чи інший фільм. Тому переклад назви кінокартини, а саме її адекватний переклад, який передає усю повноту смислового значення та можливого підтексту, має першочергове значення.

Проблема перекладу назв аудіовізуальних творів привертає сьогодні пильну увагу науковців різних країн, зокрема В. Бердіса, О. Крисала та З. Громової, І. Мілевич, М. С. Пенья-Сервеля, А. Трофименко й Л. Калиниченко та Ксуедонга Ші. Актуальність теми пояснюється тим, що здобутки світової кіноіндустрії щороку масово надходять до українського культурного простору. Багато людей формує своє уявлення про ту чи іншу країну завдяки побаченому в кінофільмах, відтак важливо аби і переклад самих фільмів, і їх назв був адекватним, а назви фільмів сприймалися глядачами у тому значенні, яке було закладене в них в оригіналі.

Наша робота присвячена аналізу теоретичних та практичних аспектів перекладу назв французьких художніх фільмів на українську та англійську мову. У ході дослідження було виявлено, що при перекладі французьких фільмонімів переважають такі способи перекладу: дослівний переклад, трансформація, цілісна заміна.

Дослівний переклад.

Оскільки більшість назв фільмів складаються з іменників або іменникових фраз, дослівний переклад – це найпростіша та найефективніша стратегія, яка використовується при перекладі назв фільму. Вона полягає у передачі структури речення без зміни його конструкції та без істотної зміни порядку слів. Якщо у назві не міститься реалій чи лінгвокультурних елементів, незрозумілих глядачеві, така стратегія дозволяє отримати цілком адекватний переклад. Зазвичай назви, які перекладаються за допомогою дослівного перекладу, містять:

1) Назви професій або соціального становища героїв: *«La Danseuse» (2016) – «Танцівниця», «The Dancer»; «Un prophète» (2009) – «Пророк», «A Prophet»; «La fée» – «Фея», «The Fairy»; «Le Pianiste» (2002) – «Піаніст», «The Pianist».*

2) Імена та прізвища головних персонажів фільму: *«Marguerite» (2015) – «Маргарита», «Marguerite»; «Antonieta» (1982) – «Антоніета», «Antonieta»; «Dheepan» (2015) – «Діпан», «Dheepan»; «Jean de Florette» (1986) – «Жан де Флоретт», «Jean de Florette».*

3) Слова, що вказують на сімейні взаємовідносини: *«Ma Mère» (2004) – «Моя мати», «My Mother»; «Mon oncle» (1958) – «Мій дядечко», «My Uncle».*

4) Філософські та абстрактні поняття: *«Le passé» (2013) – «Минуле», «The past»; «Éternité» (2016) – «Вічність», «Eternity»; «La grande illusion» (1937) – «Велика ілюзія», «Grand Illusion»* [2, с. 29].

Трансформації опущення та додавання.

Багато назв французьких кінофільмів перекладені за допомогою різноманітних лексико-семантичних, граматичних, синтаксичних трансформацій, проте за нашими спостереженнями, найчастіше використовуються додавання та опущення.

Наприклад, кінокартина *«Le Fabuleux Destin d'Amélie Poulain» (2001)*, що дослівно перекладається як «Казкова доля Амелі Пулен» в українському та англійському прокаті вийшла під назвою *«Амелі», «Amélie».* Так само й із кінофільмом *«Thérèse Desqueyroux»* (2012), дослівно *«Терез Декру» – «Тереза Д.», «Thérèse».*

Протилежна опущенню трансформація додавання передбачає переклад з додаванням одного або кількох елементів до назви фільму. Наприклад, фільм *«Saint Laurent» (2014)* англійською був перекладений дослівно – *«Saint Laurent»*, проте українською назва звучала *«Святий Лоран. Страсті великого кутюр'є».* Так само й романтична комедія *«Fanfan»* (1993) – *«Аромат кохання. Фанфан», «Fanfan»* і трилер *«Derrière les murs» (2011) – «Кошмар за стіною», «Behind the walls».*

Застосування таких трансформацій зумовлене рекламною функцією назв фільмів. Вони дозволяють натякнути глядачеві, яким буде сюжет або жанр фільму, чи заінтригувати.

Цілісна заміна.

Така стратегія перекладу використовується через неможливість передати прагматичний зміст вихідної назви або наявність реалій, які незрозумілі глядачеві при дослівному перекладі, тобто через лінгвокультурні причини [3]. Наприклад, фільм *«Sage Femme»* (2017) дослівно перекладається як «мудра жінка», проте метафорично – як «акушерка». Цю гру слів не вдалося б передати, тому українською фільм було перекладено як *«Поцілунок Беатріс»*, а англійською ближче до оригіналу – *«The Midwife»* (акушерка). Ще одним прикладом може слугувати фільм *«Victor "Young" Perez»*. У ньому розповідається про трагічну долю Віктора Переса – боксера, що жив у Парижі до Другої Світової війни та був убитий у концтаборі Освенцім. Для більшості українців його ім'я незнайоме, тому дослівна назва навряд чи привабила б

глядачів. Тому фільм було перекладено як *«Жорстокий ринг»,* що дає глядачеві розуміння, про що йтиме мова у фільмі [1, с. 99–100].

Отже, у роботі було проаналізовано теоретичні та практичні аспекти перекладу назв французьких художніх фільмів на українську та англійську мову. А саме основні стратегії перекладу – дослівний переклад, трансформації опущення та додавання, цілісну заміну. Кожна з них застосовується у різних випадках, проте для досягнення одинакових цілей – адекватного відтворення назви фільму та привернення уваги глядача.

Література

1. Ткачева А. Н. Названия французских фильмов и их русские переводы как творчество с аттрактивными задачами. *Вестник ВУиТ.* 2018. № 4. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/nazvaniya-frantsuzskih-filmov-i-ih-russkie-perevody-kak-tvorchestvo-s-attraktivnymi-zadachami (дата звернення: 21.02.2020).
2. Jean-Marc Lavaur, Adriana Serban. La traduction audiovisuelle: Approche interdisciplinaire du sous-titrage. De Boeck Supérieur, 2008. С. 29.
3. Подзюбанчук І. М., Сокол Т. В. Film title translation: modern trend and tendencies (English and Ukrainian versions). *Вісник психології і соціальної педагогіки.* 2017. № 17.

ВІДТВОРЕННЯ ОБРАЗНОСТІ У ПІДСИЛЮВАЛЬНИХ КОМПАРАТИВНИХ КОНСТРУКЦІЯХ

Цепенюк Т. О.
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Функціонування компаративних конструкцій підсилювального значення у текстах вихідної та їх відтворення у перекладі цільовою мовою теж характеризується своїми особливостями. Порівняння як художній прийом зустрічається у творчості будь-якого письменника. В художньому мовленні компаративні конструкції широко використовуються з метою зображення образної характеристики дії чи ознаки предмета думки. Порівняння у художньому творі сприяють його експресивнішому, емоційнішому впливові на читача, надають творові більшої виразності. В основі механізму утворення порівняння лежить асоціативний зв’язок між предметами та явищами. Завдяки

своїм лінгвістичним, когнітивним та культурологічним особливостям порівняння виступають цікавим об'єктом для перекладу.

Структура мовної моделі порівняльних конструкцій інтенсифікувального змісту складається з чотирьох елементів:

1) предмета (суб'єкта), порівняння (компаранта) – тобто поняття, яке потребує пояснення;

2) образу (об'єкта) порівняння (компаратора) – того, з чим порівнюється суб'єкт, тобто предмета чи явища, що має яскраво виражені і добре відомі мовцеві ознаки і внаслідок цього використовується ним для характеристики пізнаваного;

3) основи порівняння – ознаки (або низки ознак), за допомогою якої здійснюється акт порівняння;

4) показника порівняльних відношень – засобу мовного оформлення порівняльної семантики, який відіграє вирішальну роль у реалізації компаративного змісту в чотириелементній моделі порівняльної конструкції («суб'єкт» – «об'єкт» – «основа» – «показник»), оскільки забезпечує її цілісність. Наприклад, у реченнях … *his swarthy* ***face was now white as milk*** … [6, p. 225] – *... його смагляве* ***обличчя було білим як молоко...*** [1, с. 337] та ***The house is leaking like a sieve****, and I've got Niagara Falls in my kitchen*. [7, p. 46]. – ***Будинок протікає, як сито****, у кухні просто Ніагарський водоспад* [5, с. 42]. компарантами виступають ***face (обличчя)*** та ***the house (будинок)***, компараторами – ***milk (молоко)*** та ***a sieve (сито)***, основою порівняння – ***white (білим)*** і ***is leaking (протікає)*** та показниками порівняння – ***as, like (як)***.

За ступенем вживаності порівняння поділяють на традиційні та індивідуально-авторські, до останніх входять також і авторські перетворення сталих порівнянь. Перекладачам доводиться мати справу з усіма видами компаративних конструкцій, особливо якщо йдеться про переклад художніх текстів. Усі порівняльні конструкції викликають у перекладачів певні труднощі для адекватного відтворення їх цільовою мовою. Здавалося б, що традиційні порівняння легші для перекладу, однак вони мають свої особливості, які стосуються «історичного та культурного розвитку, побуту, способу життя, конкретності сприймання навколишнього світу тим чи іншим народом» [2, с. 51].

Основними характеристиками компаративних конструкцій підсилювального значення є образність, оцінність, експресивність та емоційність, які в ідеальному варіанті повинні бути відтворені перекладачем у відповідних одиницях цільової мови. Тільки тоді переклад можна вважати адекватним. В основі перекладу таких одиниць, безумовно, вирішальна роль належить образу. Його слід відтворити як з точки зору національного колориту, так і з точки зору конотації. В ідеалі образ, який лежить в основі порівняння вихідної мови, повинен бути відтвореним таким самим образом у тексті цільовою мовою, проте цього досягнути вдається не завжди, оскільки на

перешкоді стають певні обставини. Так, образи у двох мовах можуть відрізнятися приписаними їм властивостями, або ж бути пов'язаними з іншою символікою. У таких випадках перекладачам часто доводиться замінювати вихідний образ іншим, який є прийнятнішим і зрозумілішим для носіїв цільової мови. Якщо ж у компаративній конструкції оригіналу закладена іронія, гумористичний чи інший ефект, то це теж слід відтворити у перекладі. Як правило, для цього перекладачі калькують вихідну одиницю. У наведеному вище прикладі *his swarthy* ***face was now white as milk*** … [6, p. 225] – *... його смагляве* ***обличчя було білим як молоко...*** [1, с. 337] для порівняння було вибрано саме *молоко*, а не *віск, крейда, сніг, мармур* чи вираз Б. Грінченка *як біль біле*.

Образність у порівняльних конструкціях є однією із найважливіших його характеристик. Прозорість образу у двох мовах полегшує завдання перекладача. В англійській та українській мовах не так і багато порівнянь, які були б утворені на основі схожих образів. Збігається лише незначна кількість образів, решта є характерною для носіїв однієї чи іншої мови.

Найменше проблем для адекватного перекладу становлять компаративні конструкції підсилювального значення, які містять в собі універсальні образи. Для їх відтворення використовують здебільшого повні або часткові відповідники. Повними відповідниками порівняльних конструкцій можна вважати тільки такі одиниці, які адекватні одиниці оригіналу «щодо образності, всіх компонентів змісту – предметно-логічного, експресивно-емоційного й функціонально-стилістичного – та щодо форми вислову – в структурно-граматичному плані» [3, с. 50]. У часткових відповідників, здебільшого, не співпадає образ, але семантичну інформацію вони передають повністю. Тому при перекладі їх українською мовою доречно буде або замінити образ на ближчий і зрозуміліший для цільової аудиторії, або калькувати порівняльний зворот.

Як правило, найбільші труднощі виникають при відтворені образу порівняння, який може бути не зовсім зрозумілим для читачів перекладного тексту, оскільки ці образи «володіють експресивністю і характеризуються самобутністю» [4, с. 107]. До таких образних порівнянь можна віднести ***as artful as a wagonload of monkeys, as easy as falling off a log, as game as Ned Kelly, as mad as a hatter***, які українською мовою, як правило, відтворюються таким чином: ***надзвичайно розумний, дуже легко, надзвичайно нахабний та безстрашний, геть божевільний*** відповідно. У такому разі втрачається етнокультурна специфіка образу. Однак, відомо, що збереження всіх характеристик одиниці перекладу є завданням надскладним і майже утопічним, оскільки у перекладі часто доводиться йти на якісь поступки, навіть втрати.

Етно-специфічні образи, які можуть бути чужими для культури-носія, або по-іншому інтерпретуватися її носіями, є ще одним каменем спотикання у роботі перекладача. Якщо в цільовій мові немає повного відповідника образу оригіналу, то перекладачі вдаються до описового перекладу, або лінгво-культурознавчого

коментаря. Дещо важче відтворити в перекладі такі порівняння, де образи є подібними, але відрізняються своїми імпліцитними властивостями. Наприклад, англійському порівнянню ***to work like a horse/mule*** притаманні такі властивості як енергійність, жвавість, наполегливість при виконанні важкої роботи, в той час як українське ***працювати як кінь (віл, раб)*** виражає виконання важкої, непосильної, виснажливої праці.

Саме такі відмінності англійських та українських компаративних інтенсифікаторів можуть стати каменем спотикання для перекладача, створюючи йому труднощі, для подолання яких з метою пошуку адекватних відповідників у цільовій мові йому доводиться застосовувати всі свої творчі вміння.

Література

1. Ґреґорі Дж., Тінторі К. Книга імен; [пер. з англ. А. Кам'янець, Т. Некряч]. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2007. 352 с.
2. Дудченко М. М., Чернюк Н. І. До питання про відтворення образних порівнянь. *Теорія і практика перекладу. Республіканський міжвідомчий науковий збірник.* 1981. В. 5. С. 51–55.
3. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Ленінград : Вища школа, 1983. 173 с.
4. Рыженкова А. А. Авторские преобразования устойчивых сравнений как объект перевода: дис. … кандидата филол. наук: 10.02.04. Санкт-Петербург, 2009. 329 с.
5. Стіл Даніела. Диво; [пер. з англ. Є. Кононенко]. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2008. 175 с.
6. Gregory Jill, Tintori Karen. Book of Names. New York : St.Martin's Press., 2007. 320 p.
7. Steel Danielle. Miracle. New York : Random House Inc., 2005. 225 p.

THE PROBLEMS OF CROSS CULTURAL ASPECTS IN TRANSLATION. THE APPEARANCE OF NEOLOGISMS AS A RESULT OF GLOBALIZATION

Черненька О. О.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Globalization and international relationships intensive development, which nowadays are inseparably connected, made the basis for the increasing interest for the problems of cross cultural communication.

On the basis of particular researches, we reached a conclusion that the appearence of new words are caused by the swift changes and development of the world. It is connected with communication, mass media and globalization process. A neologism is a newly coined word or term that has emerged into everyday usage. The life span of a neologism is limited because the neologism will either be formally accepted into mainstream language (at which point, it ceases to be a neologism), or it will fade into obscurity due to lack of use. The current paper is devoted to neologisms as the constituent part of the modern English vocabulary.

The topicality of the research lies in the fact that modern period is characterized by intensive development and changes of social, political and scientific spheres of human life. They are accompanied by the changes in the English language which is to reflect the objective reality. What is more, outside reality is cognized and registered through language, and thus we need to be aware of modern language resources in order to adequately perceive modern realities of our existence. Effective communication is impossible without having knowledge of modern trends and tendencies in various aspects of human activity that are immediately reflected in the language on their appearance.

Neologisms are usually coined out of elements, which already exist in modern English. Deliberate coinage is mostly the product of one's creativity, ingenuity, and imitation. The most widely used patterned means are affixation (suffixation and prefixation), conversion and composition.

Suffixation: denial-ist (noun) – one that denies established scientific theory; configurat-or (noun) – a software tool that provides a functional arrangement of data for computer applications; shift-less, (adjective) – description of a person who types entirely in lowercase letters; to vector-ize (verb) – to convert digitized images from a raster format to a vector format for storage or manipulation; meat- ery (noun) – butcher shop, a place to buy meat.

Prefixation: hypo-christian (noun) – a person who claims to live as a Christian but whose actions are contradictory; in-service (noun) – a lecture or presentation made to a group of specialists or professionals (as educators, physicians, or pharmacists) as a means of further training.

Conversion: to google (google, noun) – to search information in the internet with the help of the google network; to boss (boss, noun) – to manage somebody; to butcher (butcher, noun) – to cut meat.

Composition: modlet (noun) – [modern + outlet] – an appliance that is plugged into a wall outlet that monitors power usage of appliances and shuts off power at the source when not in use;

Blending is a type of word formation in which two or more words are merged into one so that the blended constituents are either clipped, or partially overlap. An example of a blend is Brexit – [Britain + exit] and Megxit – [Meghan + exit].

I came to the conclusion that neologisms can be new words or phrases that appeared in the language in connection with new phenomena or they can be existing

words with a new sense that are constantly being introduced by the language. Neologisms are often created by combining existing words or by giving words new and unique suffixes or prefixes. They can also be created through abbreviation or simply through playing with sounds. They can be also borrowed from other languages and popular literature. There is no single way to track all neologisms because they are created every day, every moment of our life.

References

1. Polkovnichenko Y. G. Neologism in modern English. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. № 12 (271), Ч. І. 2013. С. 84–86.
2. Филимонова О. В. Word coinage and ways of forming neologisms. С. 255–257.
3. Levchenko O. Neologism in the lexical system of modern English. 2010. С. 3–10.
4. The problems of cross cultural aspects in translation. URL: https://gisap.eu/ru/node/413 (дата звернення 27.02.2020)

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ПЕРЕКЛАДАХ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ

Чумак Г. В.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Мова художньої літератури є особливою галуззю функціонування термінології. Відтворюючи в художніх образах характерні риси сучасності, письменники не можуть ігнорувати й мовних прикмет сьогодення. Тому термінологічна лексика знаходить широке й різноманітне застосування у художніх літературних творах, зокрема в мові наукової фантастики.

Наукова фантастика – популярний серед різних верств сучасного суспільства літературний жанр. Вона, поза сумнівом, впливає на культурні запити та ціннісні орієнтації читачів, є надзвичайно цікавим явищем, із лінгвістичного погляду, оскільки поєднує в собі два, здавалося б, несумісні функціональні стилі мови – науковий та художній. Крім того, науково-фантастичні тексти надзвичайно насичені термінологічними одиницями та безеквівалентною лексикою, зокрема авторськими неологізмами та власними назвами, переклад яких є досить складним завданням.

Жанр наукової фантастики привернув до себе увагу вчених ще в часи свого зародження, що підтверджується працями Є.П. Брандіса, і сьогодні викликає

інтерес науковців. Незначну кількість досліджень присвячених особливостям перекладу термінів у творах художньої літератури можна пояснити тим, що терміни вважаються ознакою науково-технічного стилю.

Комплексний і адекватний опис усіх мовних явищ, що існують в науково-технічній системі англійської мови, стає у наш час особливо важливим, у зв'язку з розвитком і широким застосуванням системно-структурного підходу до вивчення мовних явищ, який виходить із наявності тісного взаємозв'язку усіх підсистем мови в межах загальної системи та з уявлення про неможливість адекватного розуміння всієї системи без урахування всіх її складових елементів.

Автори науково-фантастичної літератури використовують чимало технічних термінів і вводять у текст значну кількість термінів з галузі комп'ютерної техніки, приладобудування, фізики, генетики та біохімії, які переважно виконують номінативну функцію.

У перекладі науково-фантастичної літератури особливу увагу слід звертати на відтворенні термінів, які можуть становити складність для перекладача.

Переклад термінів вимагає знання тієї галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту термінів іноземною мовою і знання термінології рідною мовою. При перекладі науково-фантастичної літератури важливе значення має взаємодія терміна з контекстом, завдяки чому виявляється значення слова.

З точки зору практики перекладу всі елементи денотативної системи вихідної мови (лексичні та фразеологічні одиниці) поділяються на дві групи:

1) ті, що вже мають відповідники в мові, на яку робиться переклад;

2) ті, що (ще) не мають відповідників у мові перекладу.

Перші називаються одиницями, що мають еквіваленти у мові перекладу, а другі – безеквівалентними одиницями [1, с. 27].

Еквівалентні одиниці, за визначенням В. І. Карабана, поділяються на одноеквівалентні (тобто ті, що мають тільки один перекладний відповідник); і багатоеквівалентні (тобто ті, що мають більше одного перекладних відповідників) [3, с. 278].

Головним способом перекладу одноеквівалентних термінів у науково-фантастичній літературі є знаходження лексичного еквівалента у мові перекладу. Еквівалент – це постійна лексична відповідність у мові перекладу, яка зафіксована у словнику і точно співпадає зі значенням даного слова. Одноеквівалентні термінологічні одиниці відіграють важливу роль при перекладі науково-фантастичних текстів. Вони служать опорними пунктами, від яких залежить розкриття значення інших слів. Тому перекладачеві слід вміти знаходити відповідний еквівалент у рідній мові і розширювати власні знання термінів-еквівалентів.

Переклад багатьох еквівалентних термінів потребує вміння вибору одного, адекватного в даному контексті варіантного відповідника. Варіантні

відповідники можуть бути зафіксовані в перекладних словниках, і тоді вони називаються варіантними відповідниками [2, с. 28].

Серед термінів, які вживають автори науково-фантастичної літератури у своїх творах, трапляються загальновживані слова, що, крім своїх основних значень, набувають специфічних значень для певної галузі науки чи техніки *(response – реакція, composition – конструкція)*; загальнотехнічні терміни, які використовуються в різних галузях науки й техніки *(radio controls – радіоуправління, energy converter – перетворювач енергії)* та спеціальні терміни, які вживаються лише в певній галузі науки чи техніки *(spectroreflector – спектрорефлектор, heat resistant plastic – термостійкий пластик, oxalic acid – щавлева кислота)*.

Перекладацький еквівалент обирається на основі відповідності між лексичними та граматичними значеннями слів тих мов, які беруть участь у перекладі, виходячи з контексту, ситуації та фонових знань.

У випадку, коли словник не дає точного еквівалента термінологічної одиниці або коли варіантні відповідники певного терміна вихідної мови відсутні, використовуються різні прийоми міжмовних трансформацій. Задача перекладача полягає у вірному виборі того чи іншого прийому в ході перекладу, щоб максимально точно передати значення кожного терміна.

Одну з найскладніших для перекладу груп лексичних елементів становить безеквівалентна лексика. Оскільки такі терміни були вжиті вперше або ж були вжиті лише в попередніх творах автора. Існують різні види трансформацій для передачі безеквівалентної лексики.

Основні перекладацькі трансформації необхідно використовувати у тому випадку, коли словник не дає точного еквівалента термінологічної одиниці або коли варіантні відповідники певного терміна вихідної мови відсутні. Ми поділили ці перекладацькі трансформації на лексичні, граматичні та стилістичні. До лексичних перекладацьких трансформацій відносяться калькування і транскодування, яке в свою чергу поділяється на транскрибування, транслітерування, змішане транскодування та адаптивне транскодування. До лексико-семантичних трансформацій відносяться конкретизація, генералізація, а також модуляція або смисловий розвиток. До граматичних трансформацій відносяться членування речення, об’єднання речень, заміна однієї частини мови на іншу частину мови і переставлення. До лексико-граматичних трансформацій відносяться антонімічний переклад, експліфікація або описовий переклад, додавання і вилучення. Існує ще така трансформація як контекстуальна заміна, яку поєднує в собі елементи і використовує прийоми як лексико-семантичних, так і лексико-граматичних перетворень [7, с. 105].

Отже, при перекладі термінів у літературному творі слід пам’ятати наступне:

1. Головне правило перекладу термінів у художньому тексті – термін слід перекладати терміном.

2. На відміну від наукового тексту в художній літературі терміни, особливо рідні для мови оригіналу, розпізнати важче; а вибір прийомів їх перекладу пов'язаний саме з попереднім виділенням їх із шару загальновживаної лексики.

3. Відхилення від головного принципу перекладу термінів дозволяється насамперед у тих випадках, коли немає еквівалента в мові перекладу, а також, коли термін у даному тексті не має значного семантичного навантаження і якщо він утратив зв'язок з відповідною терміносистемою (вжитий у не термінологічному значенні).

4. За умови відсутності в мові перекладу терміна-евківалента в науковому тексті його запозичують або створюють новий, а в художньому тексті надають перевагу іншим прийомам, намагаючись при цьому не порушувати «термінологічності» тексту, а саме: замінюють іншим (зазвичай близьким за значенням, а іноді й далеко не рівнозначним) терміном, компенсують видове поняття родовим або синонімом різного ступеня близькості, або приблизним відповідником (звичайним словом), або навіть використовують нульовий переклад.

5. Внутрішня форма терміна, яка не береться до уваги при перекладі наукової літератури, може мати значення в художньому перекладі, але лише в тих випадках, коли вона відіграє аналогічну роль у тексті оригіналу. Прозора внутрішня форма може, з іншого боку, стати джерелом перекладацьких помилок – внаслідок не впізнавання терміну або невміння поєднати при перекладі термінологічне значення з образним.

Література

1. Андрієнко Л. О. Науково-технічний переклад. Черкаси : ЧДТУ, 2002. 92 с.
2. Білозерська Л. П., Возненко Н. В.,. Радецька С. В. Термінологія та переклад : навч. посіб. для студ. філол. напряму підготовки. Вінниця : Нова Книга, 2010. 232 с.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми : посіб. з англ. мови і пер. для студ. вузів. 4-е вид., випр. Вінниця : Нова Книга, 2004. 576 с.
4. Карпова В. Л. Термін і художнє слово. Київ : Наук. думка, 1967. 132 с.
5. Катиш Т. В. Особливості функціонування термінологічної лексики в мові української фантастики: автореф. дис. .. канд. філол. наук. Дніпро, 2005. 19 с.
6. Павлова О. Проблема перекладу термінів у художній літературі. *Українська наукова термінологія : зб. матеріалів наук.-практ. конф.* Київ : Наук. думка, 2009. № 2. С. 191–197.
7. Свистун Ю. Багатокомпонентні науково-технічні терміни та способи їх перекладу засобами української мови. *Студентський науковий вісник Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка.* Тернопіль : ТНПУ, 2008. Вип. 15. С. 103–105.

LA TRADUCTION COMME OUTIL DE MONDIALISATION

Шаблій О. В.
студент факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

À observer de près ses multiples manifestations, on constate assez rapidement que le terme «mondialisation» et ses emplois recoupent une foule de phénomènes différents, qui vont parfois jusqu'à s'avérer incompatibles. La mondialisation, dans le domaine géopolitique, est souvent synonyme de "conflit" et d'"interdépendance". Depuis une perspective davantage socioculturelle, elle a aussi été, combien de fois depuis maintenant plusieurs années, synonyme d'"hégémonie culturelle" (n'a-t-elle pas été, à tort ou à raison, associée au néologisme bien commode et incommode de mcdonalisation), mais aussi de "métissage". Politiquement, on a associé et continue d'associer la mondialisation aux termes d'"intégration" et d' "autonomie", entre autres. Et quant au concept de mondialisation en tant que tel, l'on sait trop bien qu'il ne peut être réduit à l'un ou l'autre de ces termes génériques, ni à l'une ou l'autre de ses causes et de ses conséquences. Car il est évident que, parmi ses caractéristiques propres, il ne faut oublier sa nature contradictoire, qui est peut-être son trait distinctif premier. Comme ce fut longtemps le cas en contexte colonial, la traduction demeure aujourd'hui, à l'heure de ce qu'on appelle actuellement, et plus que jamais, la mondialisation, un instrument de maîtrise et de domination pour les uns, un outil de résistance pour les autres [1].

Mais comment présenter la traduction et la mondialisation en contexte ? Dans "Globalization and the Politics of Translation Studies", Anthony Pym veut resituer la traductologie eu égard à la mondialisation et aux nouvelles formes de traduction. Cette discipline doit se redéfinir ne serait-ce que parce qu'elle fonctionne toujours sur le mode original/traduction unique, ce modèle ayant depuis longtemps fait place à la réalité internationale/traductions multiples. Pour changer cette image, les traductologues doivent travailler à donner de la visibilité à leur discipline, en particulier dans les grands ensembles où elle est à peu près ignorée, aux États-Unis, par exemple. La modernisation exigée par la mondialisation passe sans doute aussi par la création de grands regroupements, mondiaux, de personnes s'intéressant à la traduction. Si la mondialisation est marquée par l'interculturel, il faudrait que la traductologie se donne des assises internationales englobant tous les chercheurs de la discipline [2].

On l'a déjà dit, et en soi cela n'étonne pas, que l'un des domaines où les effets de la mondialisation sont les plus évidents est celui de la langue. Encore une fois, les raisons derrière ce phénomène sont tout aussi nombreuses et complexes que la mondialisation elle-même. Cette complexité est en partie imputable à l'influence chaque jour grandissante qu'exerce l'anglais sur la scène mondiale, plus précisément

peut-être au fait que la langue, en tant que matière première de la société de l'information, est sans doute l'un des facteurs essentiels qui marquent et distinguent la nouvelle économie (par opposition à ce qu'on connaissait même encore il y a dix ou quinze ans), nouvelle économie qui est celle du savoir mais aussi celle de l'immatérialité, et en ce sens constitue un enjeu d'autant beaucoup difficile à saisir. Encore une fois, même dans ce cas précis où l'anglais joue un rôle d'abord économique, les contradictions pleuvent. Par exemple, même si l'on peut observer que l'anglais est souvent adapté en fonction de réalités locales, il n'a cessé de manifester concrètement par ailleurs un souci croissant de protection et de promotion des langues nationales et des dialectes régionaux (pour des raisons culturelles mais aussi économiques, et sans que les deux conditions soient en elles-mêmes nécessairement incompatibles), situation d'autant plus particulière que l'anglais constitue plus souvent qu'autrement la principale langue des échanges internationaux.

La mondialisation et la traduction c'est surtout le lieu croisé où se joue aujourd'hui toute la question de l'hégémonie culturelle liée à la quasi-omnipotence et quasi-omniprésence des langues de prestige comme réalité écrasante, crainte justifiée ou même spectre lointain. La mondialisation et la traduction, ce sont aussi des choix de textes à traduire ou à ne pas traduire, des choix de faire ou de taire le dialogue. C'est encore toute une série de questions touchant le recrutement des traducteurs, ou les droits d'auteur et les droits de traduction, autant de points de vue et de perspectives non abordés ici et qui montrent bien qu'on est encore bien loin de rendre compte de tous les recoupements, de tous les mouvements de convergence et de divergence entre traduction et mondialisation [3].

Enfin, il ne faut pas oublier que, culturellement, la mondialisation et la traduction sont les deux actions qui, ensemble et parallèlement, conduisent à l'hybridité culturelle, mais aussi à l'assimilation et à l'acculturation. Ce sont elles qui reflètent mieux que toute autre activité le besoin de traduire, mais aussi qui signalent et qui nous laissent tous parfois muets, mais toujours perplexes, quant à la possibilité à terme de la fin de ce besoin séculaire et profondément humain.

Référence bibliographique

1. Louise Brunette et Marc Charron. Langue, traduction et mondialisation : interactions d'hier, interactions d'aujourd'hui. URL: https://www.erudit.org /fr/revues/meta/2006-v51-n4-meta1442/014338ar/
2. Xu Jun. Diversité culturelle: la mission de la traduction. URL: https://www.cairn.info/revue-hermes-la-revue-2007-3-page-185.htm
3. Mathieu Guidere. Les nouveaux métiers de la traduction. URL: https://www.cairn.info/revue-hermes-la-revue-2010-1-page-55.htm

ЗНАЧЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ У МІЖКУЛЬТУРНОМУ СПІЛКУВАННІ

Шуповал І. Л.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Реалізація міжкультурної комунікації можлива лише в тому випадку, коли сторони можуть досягти взаєморозуміння. Найоптимальнішим варіантом задля досягнення цієї мети є переклад, котрий допомагає налагодити контакти між людьми, що належать до різних лінгвокультурних територій.

У сучасному світі провідна роль належить глобалізаційним процесам. Однією з ознак цих процесів вважається спілкування між цивілізаціями, окремими носіями культури, що в кінцевому підсумку сприяє зростанню міжнародних контактів.

Дослідженням питань міжкультурної комунікації займаються такі предмети, як лінгвокраїнознавство, соціологія, теорія перекладу, культурологія, етнопсихологія та багато інших. Однак саме аналіз взаємозв'язку наук про переклад та міжкультурної комунікації дає змогу визначити роль перекладу у сприйнятті іншомовними особами одне одного та інформації, при передачі якої важливим фактором виступає збереження національної та культурної ідентичності.

Поняття міжкультурної комунікації можна вважати тотожним «діалогу культур». Дослідженням цього явища займався В. Біблер, який у своїх працях наголосив на формуванні нового соціального соціуму культури – форми вільного спілкування людей у її силовому полі [1, с. 32]. Діалог культур – це потреба у взаємодії, взаємному збагаченні, яке передбачає взаєморозуміння, а значить тотожність [2, с. 32].

Для того, щоб якісно здійснити обмін інформацією, суб'єкти процесу комунікації повинні досконало володіти такою системою знаків, яка дозволить точно передати те чи інше повідомлення. Якщо ж такі знання відсутні, передання та поширення інформації є практично неможливим.

Проблема перекладу лінгвокультурних реалій вважається однією з найголовніших та найскладніших у міжкультурному аспекті перекладу та дослідженнях національно-культурної специфіки мови і мовленнєвої діяльності [3, с. 216].

Саме переклад є рушійною силою задля розвитку національних мов та культур, а також запобігає надмірному іншомовному впливу. Завдяки специфічності різних мов, одну й ту ж ситуацію, можна подати у різних варіаціях. Наприклад, в українській мові знаходимо слово «підсніжник», у російській назва тієї самої квітки буде звучати як «подснежник», в англійській мові зустрічаємо «snowdrop», а у французькій та німецьких мовах відповідно бачимо «perce-neige» та «schneeglőckhen» [4, с. 111].

Отже, переклад – це такий вид діяльності, що стосується не лише конкретних мовних систем, але й культурних аспектів, у яких ці системи взаємодіють. Тому кожен перекладач, що виступає медіатором у процесі міжмовної комунікації, повинен не лише добре володіти рідною мовою та мовою, з якої ведеться переклад, але й мати екстралінгвістичні знання, аби допомогти реципієнту уникнути проблем нерозуміння, що породжуються соціальними невідповідностями [4, с. 112].

Література

1. Библер В. С. Культура. Диалог культур (опыт определения). Вопросы философии. 1989. № 6. С. 31–42.
2. *Філологічні науки.* 2014. Книга 3. С. 32.
3. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози). Львів : Вид-во при Львів. ун-ті. 1989. 216 с.
4. *«Молодий вчений»*. № 4.1 (31.1) квітень, 2016 р. С. 111.

НАПРЯМ 5

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ І ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

АВТОНОМІЯ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Белявська О. О.
кандидат психологічних наук
старший викладач кафедри індоєвропейських мов
Національного університету «Острозька академія»
м. Острог, Україна

Протягом останніх років набуває актуальності питання оптимізації навчального процесу вивчення іноземної мови. Зокрема, вивчаються психолого-методичні фактори оптимізації змісту іншомовної освіти у вищих навчальних закладах. Науковці дедалі частіше присвячують свої дослідження ролі особистості викладача та студента в навчальному процесі. Відповідно, для того, щоб навчання було максимально ефективним, необхідно всебічно активізувати мислення студентів, шукати такі методи і прийоми навчання, які б стимулювали розвиток розумової діяльності та мовних здібностей суб'єктів навчання, сприяли б підвищенню зацікавленості у вивченні іноземної мови.

Вищезгадані положення визначають актуальність і важливість радикальної зміни навчального процесу вивчення іноземних мов студентами. Тож одним із основних завдань є вирішення цього питання, яке вимагає реалізації, перш за все, принципу активності в навчальній діяльності, тобто необхідності пошуку таких методів і засобів навчання, такої організації навчального процесу, яка б активізувала кожного студента зокрема, а саме його індивідуальні, особистісні характеристики, сприяла б творчій і різнобічній діяльності, враховуючи рівень знань, інтереси і потреби, що в свою чергу посилило б мотивацію суб'єктів навчання до вивчення іноземної мови.

Аналізуючи психолого-педагогічну літературу, можемо помітити, що вчені звертають увагу на різні підходи до вивчення іноземних мов. Зокрема, діяльнісного підходу до вивчення іноземної мови, особистісно-орієнтованого підходу, зазначаючи те, що саме суб'єкт навчання і його особистісні характеристики і зацікавлення є головним елементом в процесі вивчення іноземних мов. Н. Коряковцева, В. Співак та ін., у своїх роботах досліджували питання автономії, тобто перетворення навчання у самонавчання, коли студенту створюються такі навчальні умови, де він повинен одержувати необхідні знання за рахунок творчої самостійної роботи [1, с. 142].

Запровадження навчальної автономії, у свою чергу вимагає зміни ролі викладача у процесі навчання іноземних мов. Зміна ролі викладача в навчальному процесі висвітлювалася науковцями одночасно з дослідженням інноваційних методів навчання. Є. Кашина, О. Коваленко досліджували інноваційність та концептуальні зміни у викладанні іноземних мов [2; 3]; Т. Корнілова цікавилася творчими здібностями студентів в умовах інноваційного навчання [4]; Т. Равчина, досліджувала діяльність викладача в контексті сучасної філософії освіти, наголошуючи на його психологічних особливостях, поведінці та ролі в навчальному процесі загалом [5].

Надзвичайно важливим елементом навчання та одним з найголовніших завданням викладача є організація автономії студентів, тобто сприяння їх самореалізації, самовираженню та, найголовніше, самонавчанню. М. Дембо, Г. Голек визначають автономію, як здатність бути відповідальним за власне вивчення, що призводить до усвідомлення здатності студента визначати цілі, зміст і прогрес у навчанні, вибирати методи навчання, засоби і форми, здатність оцінювати процес навчання, та результат своєї власної діяльності [7].

Як підкреслює В. Вільчинська, студенти відрізняються один від одного своєю мотивацією, особистістю, здатністю перетворювати і запам'ятовувати інформацію, що призводить до того, що певна форма роботи на заняттях, запропонована підручником чи викладачем, не включає потреби усіх студентів. В навчанні іноземних мов не можна забувати про те, що робота з іноземною мовою означає, перш за все, довготривалий процес, який у більшості випадків не закінчується із закінченням навчання, але, якщо це потрібно, продовжується протягом усього життя [10, с. 11].

Т. Лемб, М. Павляк визначають ряд рис, яких набувають студенти під час організації автономного навчання:

1) прагнуть вивчити іноземну мову, а свою мотивацію черпають з того, що нове, незвичайне, неочікуване, скомпоноване;

2) усвідомлюють рамки своїх можливостей та прагнуть їх перевищити;

3) можуть назвати межі своїх можливостей, щоб потім визначити причини їх виникнення, знайти шляхи їх вирішення;

4) поєднують вже отримані знання з новими знаннями;

5) помічають значення навчального змісту;

6) організовують власний процес вивчення: визначають час, підбирають додатковий матеріал, визначають власні стратегії та техніки вивчення;

7) визначають стратегії та методи вивчення, які сприяють кращому засвоєнню навчального матеріалу, причому знають їх важливість та значення;

8) котролюють власний стиль вивчення, що сприяє перегляду звички в засвоєнні знань та розвитку здібностей;

9) вчаться розмовляти, що дає можливість пізнання та адаптації до власних потреб і нових методів навчання;

10) задають запитання, які дуже часто виходять за межі навчального матеріалу і сприяють розширенню знань а також розвитку власної компетенції в сфері вивчення [8; 9].

М. Павляк зазначає, що між автономією та мотивацією існує безпосередній зв'язок, адже тільки ті студенти, які відповідальні за власний процес вивчення, а успіх чи невдачі приписують власним старанням, стратегіям, а не зовнішнім чинникам, є дійсно мотивованими [9].

Таким чином, автономні студенти приймають рішення, пов'язані з дидактичним процесом, будучи частково відповідальними за його організацію та результативність. Самореалізація, самовираження, самонавчання студентів, а також креативність, активність та бажання співпрацювати з іншими студентами та викладачем зумовлюють успішність як навчального процесу, так і засвоєння знань, перетворюючи заняття іноземної мови на майстерню вдосконалення здібностей, розширення знань, які потрібні не тільки в навчанні, але, насамперед, в дорослому житті, як приватному, так і професійному.

Підтримування автономії, самостійності в навчанні, безсумнівно, пов'язане з мовними помилками, спонукає студентів до роботи над власними помилками, сприяє розвитку самоконтролю та самооцінки. Незважаючи на те, що завдання розвитку самоконтролю та самооцінки в процесі навчання іноземних мов є складним та займає багато часу, і крім того, вимагає протистояння традиційним методам навчання, воно є ключовим елементом у виробленні автономії в навчанні, оскільки воно дозволяє визначати слабкі та сильні сторони власної іншомовної комунікативної компетенції, порівнювати актуальний рівень володіння мови з особистісно-визначеним ідеальним рівнем володіння іноземною мовою, розвивати власні критерії оцінювання для визначення моніторингу успіху в процесі вивчення іноземної мови та обирати конкретні шляхи вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції.

Література

1. Капаева А. Е. О формировании готовности учащихся к самообучению иностранным языкам. *ИЯШ.* 2001. № 3. С. 12–17.
2. Кашина Е. Г. Традиции и инновации в методике преподавания иностранного языка: учебное пособие для студентов филологических факультетов университетов / отв. ред. А. С. Гринштейн. Самара : Изд-во «Универс-групп», 2006. 75 с.

3. Коваленко О. Я. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформацій іншомовної освіти. *Іноzем. мови в навч. закладах.* 2003. № 2. С. 20–24.
4. Корнилова Т. В. Интеллект и творчество студентов в условиях инновационного обучения. *Национальный психологический журнал.* 2006. № 1. С. 107–109.
5. Равчина Т. Діяльність викладача вищої школи в контексті сучасної філософії освіти. *Вісник Львівського університету. Серія педагогіки.* 2009. Вип. 25. Ч. 3. С. 11–22.
6. Співак В. І. Психологічні особливості самоконтролю студентів у процесі засвоєння іноземної мови (на матеріалі англ. мови) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Київ, 1997. 16 с.
7. Dembo M. H. Stosowana psychologia wychowawcza. Warszawa, WsiP, 1997. 573 s.
8. Lamb T. Learner autonomy and teacher autonomy. Synthesizing an agenda. *Lamb, T. i Reinders, H.* 2008. P. 269–284.
9. Pawlak M. Autonomia w nauce języka obcego co osiągnęliśmy i dokąd zmierzamy. Poznań Kalisz Konin : Wydawnictwo UAM i PWSZ w Koninie, 2008. 454 s.
10. Wilczyńska W. O autonomii w przyswajaniu języka obcego. Uczyć się czy być nauczanym? Warszawa-Poznań: Wydawnictwo Naukowe PWN S.A, 1999. 315 s.

КЛЮЧОВІ СКЛАДОВІ МЕТОДУ КАЛЛАНА

Бевська О. В.
студентка факультету філології та журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

На сучасному етапі розвитку суспільства англійська мова є однією з провідних у світі, в деяких випадках навіть необхідною міжнародною мовою комунікації, дипломатії, науки, бізнесу.

Безумовно, що знання англійської мови стало одною з основних вимог в ряді областей та професій. Як наслідок, понад мільярд людей володіють англійською, принаймні на базовому рівні [1, с. 7].

На даний час існує безліч шляхів «швидкого» вивчення іноземної мови. Один з них – метод Каллана, що був розроблений вченими Кембриджського університету під керівництвом професора Робіна Каллана і вперше застосовано

в школі Callan у Лондоні, найбільшій англійській мовній школі в Європі. Оскільки цей метод виявився дуже ефективним, він широко застосовується у всьому світі.

Основний принцип методу Каллана передбачає швидке поліпшення навичок спілкування студента в невимушеній атмосфері, що є невід'ємною складовою комунікативного підходу.

На відміну від інших методів викладання він спрямований на те, щоб студенти думали англійською мовою без перекладу речень з рідної мови на англійську і навпаки. Цей ефект може бути досягнутий завдяки швидкому темпу взаємодії між викладачем і студентом, причому основний акцент робиться на множині повторення досліджуваного матеріалу з поступовим закріпленням граматики і лексики. Інша перевага методу Каллана полягає в тому, що студенти вчаться сприймати високий темп мовлення типовий для носіїв мови, а потім реагувати на нього, що значно сприяє розвитку їх когнітивних процесів англійською мовою [2].

Ось деякі особливості методу Каллана, які відрізняють його від стандартних методів навчання:

– заняття проводиться як сесія питання-відповіді, викладач ставить питання і студент відповідає на них. Тоді черга студента задавати питання. Через питання і відповіді на питання, певне слово або слово сполучення, мовний шаблон або граматична конструкція тренуються через багаторазове повторення;

– все заняття є швидкою взаємодією між викладачем і студентом. Завдяки темпу мовлення, близького до темпу носіїв мови, студенти поступово починають думати англійською мовою. Викладач повторює кожне питання двічі допомагаючи своїм студентам відповідати на нього. Відповіді студентів є довгіми реченнями, які мають ту саму граматичну конструкцію, що й питання викладача, що допомагає студентам запам'ятовувати словниковий запас і певний граматичний матеріал;

– викладач виправляє помилки студентів, повторюючи їх, а потім змушуючи студентів вимовляти правильно. Такий підхід до виявлення і виправлення помилок сприяє покращенню опанування студентами англійською мовою;

– оскільки скорочені форми є типовими для розмовної мови носіїв мови, на заняттях повинні використовуватися лише скорочені форми. Тому щоб звучати природно треба навчитися розуміти скорочення і ефективно використовувати їх.

Отже, при такому підході матеріал постійно повторюється, що робить багаторазове повторення ключем до успіху. Більшість мовних шкіл, що використовують цей метод, забезпечують високий рівень викладання, що гарантує успішне опанування студентами іноземною мовою [3, с. 17].

Проте, потрібно зауважити, що цей метод має і певні недоліки. Величезне значення відіграє викладач, якщо його рівень низький, то користі не буде ніякої. Тому, необхідно ретельно підійти і до вибору викладача.

На нашу думку, найефективніший метод вивчення англійської мови – поїздка за кордон та безпосереднє спілкування з носіями мови. Та не кожен з нас може собі дозволити таку розкіш. Тому, метод Каллана є хорошим варіантом вивчення англійської саме для студента.

Література

1. Тарнопольський О. Б., Кабанова М. Р. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі : підручник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.
2. Метод Каллана як прогресивна техніка навчання. URL: http://www.dut.edu.ua/ua/news-1-525-7143-metod-kallana-yak-progresivna-tehnika-navchannya
3. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» : для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І. Ю. Гусленко]. Харків : Вид-во НУА, 2018. 64 с.

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Бетлей В. А.
студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Сьогодні інноваційні технології є дуже важливими у вивченні різних предметів, зокрема іноземних мов. Вивчати будь-яку іноземну мову досить не легко, тому вчитель повинен зробити усе можливе і не можливе для досягнення цієї мети. Саме інноваційні технології можуть допомогти викладачеві правильно подати матеріал, а також пробудити інтерес учнів до навчання.

Досліджуваний матеріал демонструє, що якісна підготовка учнів не можлива без використання сучасних інноваційних технологій. Сучасні інноваційні технології в освіті – це використання інформаційних та комунікаційних технологій у навчанні, проектна робота в навчанні, робота з навчальними комп'ютерними й мультимедійними програмами, дистанційні

технології в навчанні іноземних мов, створення презентацій. Ці технології допомагають створити особливий підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію та диференціацію навчання з урахуванням здібностей дітей, їхнього рівня знань.

Крім того, якщо викладання іноземної мови ведеться у молодших класах, відповідно таких дітей важче зацікавити у навчанні, ніж старших. Тут вже обійтися без інноваційних технологій стає все важче, тому фантазія вчителя повинна спрацювати. Можна використати ігрову форму навчання, ілюстрація інтерактивних карт. Взагалі інтерактив у даному випадку буде досить доцільним, оскільки це прямий зв'язок з учнем, активна його участь у роботі.

До сучасних технологій належить також технологія співпраці, яку можна активно впроваджувати в навчальний процес. Основна ідея полягає в створенні умов для активної спільної діяльності учнів в різних навчальних ситуаціях. Діти об'єднуються в групи по 3−4 особи, їм дають одне завдання, при цьому обговорюють роль кожного. Кожен учень відповідає не тільки за результат своєї роботи, але й за результат усієї групи. Тому слабкі учні прагнуть з'ясувати в сильних те, що їм незрозуміло, а сильні – щоб слабкі досконало розібралися в завданні. Тобто тут відбувається активна взаємодія учнів один з одним, розвивається вміння працювати у колективі.

Погоджуємося, що одним з найважливіших і найдієвіших методів інноваційних технологій є метод проекту. Саме в такий спосіб можна добре розвинути творче мислення та уяву учня, привчити його до самостійності. Він може орієнтувати дітей на спільну дослідницьку роботу, якщо його готує група осіб. Крім того такий метод привчає дітей до співпраці та поваги один до одного.

Отже, сучасному вчителю дуже важливо знати новітні методи викладання іноземної мови, спеціальні навчальні техніки та прийоми. Вивчення іноземних мов буде ефективним лише тоді, коли будуть використовуватися комплексно усі методи інноваційних технологій. Це допоможе якомога точніше підібрати той чи інший метод викладання відповідно до рівня знань, потреб та інтересів учнів.

Література

1. Журнал «Основа». URL: http://journal.osnova.com.ua
2. Матвіїв І. Інноваційні методи викладання іноземних мов. URL: https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15174107111662.p

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ МЕТОДУ “BRAINSTORMING”

Борак А. І.
студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

На сьогоднішній день існує багато цікавих та ефективних методів навчання. У кожного з них є свої переваги та недоліки, саме тому, професійно оцінивши кожен метод, ми можемо використовувати його у тій чи іншій ситуації.

Надзвичайно цікавим є метод колективної «мозкової атаки» (або «метод мозкового штурму», або brainstorming). Цей метод було запропоновано американським ученим А. Осборном як покращений варіант евристичного діалогу Сократа. Його використовують в умовах групових форм навчання, причому найоптимальнішими вважають групи від 3 до 12 осіб (кількість учасників повинна ділитися на 3).

Існує декілька визначень методу мозкового штурму:

Мозковий штурм (або «злива ідей», ґенерування ідей, англ. brainstorming) – популярний метод висування творчих ідей у процесі розв’язування наукової чи технічної проблеми, сеанси якого стимулюють творче мислення [1].

Мозковий штурм – це поєднання невимушеного, неформального підходу до вирішення проблем та бічного мислення. Ідея полягає у формуванні оригінальних, творчих рішень проблем. Навіть деякі, здавалося б, непотрібні ідеї все ще можуть створювати поштовх до створення чогось нового. Метою мозкового штурму є спрямування людей на нові способи мислення та зміна звичного способу міркування [1].

Мозковий штурм – це інструмент, який використовує невимушену неформальну атмосферу для вирішення проблем. Незважаючи на його важливість у генеруванні нових ідей, багато учнів не мають достатньої підготовки для його використання. Ця діяльність навчить учнів ефективно генерувати нові ідеї. Ніякі матеріали не потрібні, окрім ручки або олівця та аркушів паперу, за винятком неізольованого класу з високими технологіями [1].

Мозковий штурм – це випадкове створення ідей, які відносяться до теми. Не можна змінювати та впорядковувати ці ідеї. Потім вони можуть бути використані в якості основи для іншої діяльності, такої як письмова або мовленнєва діяльність. Мозковий штурм може спонукати учнів мислити вільніше, ніж якби вони це робили у більш обмежений спосіб в класі. Це дозволяє учням запам’ятати те, що вони вже знають, та навчити один одного. Це динамічний та стимулюючий спосіб залучити учнів до теми [1].

Коли учні використовують метод мозкового штурму самостійно, то вони здатні придумати значно більшу кількість ідей, а часто і набагато якісніших та креативніших, аніж групи учнів, які спільно проводять мозковий штурм. Ймовірно, це відбувається з багатьох причин:

– У групах учні не завжди суворо дотримуються правил мозкового штурму, і може виникнути ризик несприятливої групової поведінки.

– Замість того, щоб генерувати власні нові ідеї, студенти приділяють набагато більше уваги ідеям інших учасників групи.

– Іноді учні забувають свої ідеї, поки чекають своєї черги на відповідь.

– Іноді ідеї людей не звучать через сором'язливість учасників.

– Деякі студенти, як правило, добре справляються, коли працюють поодинці.

– Індивідуальний мозковий штурм може бути менш захоплюючим і менш стресовим.

– Студенти не повинні чекати, коли інші перестануть говорити, перш ніж висловити свої ідеї [3].

Далі розглянемо певні недоліки в індивідуальному мозковому штурмі. У груповому мозковому штурмі досвід членів групи допомагає всебічно розвивати ідеї. Це те, чого може не вистачати в індивідуальному мозковому штурмі, де велику роль відіграє досвід інших людей. Позитивні риси мозкового штурму:

– Цільова група може генерувати/створювати більшу кількість альтернативних відповідей, оскільки інформація та знання групи є більш вичерпними та надійними.

– Групове прийняття рішень носить демократичний характер. Демократичні процеси є більш прийнятними і більш узгоджуються з демократичними принципами, що забезпечують рівні академічні можливості.

– Мозковий штурм приносить нові ідеї щодо вирішення певної проблеми – атмосфера вільнодумства заохочує творчість, навіть недосконало розвинені думки можуть підштовхнути мислення інших учасників.

– Проблеми визначаються краще в міру виникнення питань – альтернативи з'являються в новій чи іншій перспективі, і під час процесу можуть виникати нові підходи до проблеми [4].

Отже, можна дійти до висновку, що мозковий штурм, – це спосіб мислення, який позволяє працювати набагато ефективніше, адже не можна критикувати ідеї, оскільки під час мозкового штурму студенти намагаються відкрити можливості та відкинути неправильні припущення щодо меж проблеми. Відтак, ідеї аналізують після процесу мозкового штурму, тоді як під час нього слід зосередитися на їх генеруванні.

Література

1. Brown H. D. Principles of Language Learning and teaching. Prentice Hall Regents. 1994. P. 375.
2. McCoy R. I. Means to Overcome the Anxieties of Second Language Learners. *Foreign Language Annals.* No. 12, 1979. Pp. 185-189.
3. Richards, J.C. The Language Teaching Matrix. Cambridge University Press, 1990. P. 185.
4. Rubin, J. What the "Good Language Learner" Can Teach Us. *TESOL Quarterly.* Vol. No. 9, 1 March 1975.

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGES TEACHING

Будола М. Р.
студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

In modern society foreign languages are becoming an essential component of professional training. Experts in different fields are interested in high level of language proficiency, because it affects the successful solution of issues and professional growth. In many areas there is a need to establish contacts with foreign partners. School would provide a basic set of knowledge that will help to study foreign languages in higher educational institutions, training courses or independently. Today, there is a large set of training materials for people with different levels of language knowledge. The success and the achievement of this goal depends on the applied methods and teacher qualifications. The ability to use information technology and modern teaching methods contributes to the rapid understanding of new material. By combining different techniques, teacher will be able to solve specific educational programs

Methods and Approaches of Foreign Languages Teaching

Suggestopedia is a language teaching method originated in the 1970s by Bulgarian psychologist Georgi Lozanov. The name combines the terms "suggestion" and "pedagogy", the main idea being that accelerated learning can take place when accompanied by de-suggestion of psychological barriers and positive suggestion. To this end lessons take place against a background of soothing music in an emotionally comforting environment, with the teacher actively planting and unplanting thoughts in and from the learners' minds.

Typical features of a Suggestopedia lesson:
target language/mother tongue
teacher-centred
bright, cheerful classrooms with comfortable chairs
soothing background music
positive suggestion and negative "de-suggestion" by teacher
new identities for learners with TL names and new occupations
printed TL dialogues with MT translation, vocabulary and grammar notes
reading of dialogues by teacher, rhythm and intonation matched to music
reading of dialogues by learners just before sleeping and on rising (homework)
classroom activities based on dialogues, including Q&A, games and song
Of course, as every method this one has pros and cons:

Advantages:

1. This method becomes useful and effective. Environment becomes helpful.
2. It becomes an easy way to learn for a student.
3. This method also includes students that's why student's creativity also develops through this techniques.

Disadvantages:

1. This method becomes easy for students but it becomes difficult for teachers because for them to find different techniques ,and to prepare different task , it needs a lots of time.
2. And it also depends on the student that's why some student may take interest and some may not take interest.
3. In few student's class these techniques become useful but in large class it becomes more difficult because it becomes difficult to give attention to everyone.

The Suggestopedic Cycle of Instruction

Introduction: The teacher introduces new grammar and lexis in a funny manner. He talks quickly but repeats own phrases from time to time naturally. Students can speak from the very first lesson using given patterns. For example, the students should be able to tell immediately their names, professions, where they come from, what transport means they prefer.

Concert session (active and passive): During the passive stage the teacher turns on pleasant music and reads slowly aloud with expression, the students listen and relax. In the active stage students stand up twice and read 1 or 2 pages together with the teacher. The teacher stops reading several times and lets his students enjoy the music.

Elaboration: The teacher uses games, puzzles to review and consolidate the material. He corrects mistakes imperceptibly according to the bicycle principle.

Production: The students make up dialogues without teacher's interruption or correction. They role-play real-life situations.

This method is sometimes criticized for using mostly and for the passive role of a learner. Anyway, suggestopedia teaching method has proved its effectiveness and widely used in the world.

So, innovative technologies significantly enrich and diversify the process of teaching foreign languages. Intellectual, creative search comes up to take the place of monotonous work. It helps to create a personality of a new type, active, purposeful, directed on constant self-education and development. Computers application encourages the optimization of teaching management, efficiency increase of study process, saves teachers' time for the work with teaching material, simplifying its search, analysis, selection and gives an opportunity of application of new organizational forms of teaching.

МЕТОД СПІЛЬНОГО НАВЧАННЯ «THINK-PAIR-SHARE» У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Вацлава Х. В.
студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

У наш час, сучасному вчителю важливо знати новітні методи викладання іноземної мови, спеціальні навчальні техніки та прийоми, що допомагають оптимально підібрати той чи інший метод викладання відповідно до рівня знань, потреб та інтересів учнів. Інтерактивні технології спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у вищих навчальних закладах. Далі розглянемо один з найсучасніших методів навчання англійської мови.

«Think-pair-share» (TPS) (обмін думками) – це метод спільного навчання, де учні разом вирішують дану проблему або дискутують між собою. Ця стратегія вимагає від них продумати тему або відповісти на запитання; та ділитися ідеями з однокласниками [2].

Варто виокремити практичне значення «think-pair-share?»:

– він допомагає дітям самостійно подумати над темою або відповісти на запитання,

– він вчить учнів ділитися ідеями з однокласниками та формує навички усного спілкування,

– він допомагає зосередити увагу та залучити учнів до розуміння матеріалу для читання [3].

Отож, «think-pair-share» здійснюється наступним чином:

– - спочатку обрати текст, який потрібно прочитати і придумати декілька питань чи підказок, які орієнтуються на ключові змістові концепції,

– - оголосити дану проблему та надати учням вказівки для обговорень,

– - моделювати процедуру, щоб учні зрозуміли, як використовувати цю стратегію,

– - контролювати та підтримувати учнів, коли вони працюють [3].

Безперечно, багато вчених розглядають такі переваги цього методу:

– процес готується легко і вимагає лише невеликої кількості часу для виконання на уроці,

– взаємодія з учнями на особистому рівні покликана мотивувати тих дітей, які, можливо, взагалі не цікавляться цією темою,

– різні види питань можна задавати від нижчого порядку до питань мислення вищого порядку,

– вчитель може зрозуміти різні мислячі процеси учнів під час виконання цього методу і коли вони поділяться своєю думкою в кінці [2].

«Think-Pair-Share» є простим у використанні на запланованому уроці, але також є цікавим методом для використання в ході дискусій. Ця стратегія може використовуватися для широкого спектру щоденних занять у класі, таких як огляди концепцій, дискусійні питання, партнерське читання, мозковий штурм, огляди вікторин, розробка тем та інше [2].

Окрім того, «think-pair-share» призначений допомогти учню зрозуміти поняття даної теми, розвинути вміння використовувати інформацію та формулювати ідею чи думку, робити висновки [1, с. 250].

Таким чином, можна зробити висновок, що «think-pair-share» є прагматичним методом на уроці англійської мови, який допомагає ефективно мислити та практикувати іншомовне середовище. Ефективність комунікативно спрямованого навчання іноземних мов у школі залежатиме від бажання і здатності вчителів скористатися позитивним досвідом вітчизняних і іноземних учених щодо гуманістичного підходу у навчанні. Позаяк, методи навчання іноземних мов, які ґрунтуються на гуманістичному підході, допомагають розкрити творчий потенціал учнів і сприяють розвитку та самовдосконаленню навчально-комунікативного процесу.

Література

1. Панова Л. С., Андрійко І. Ф. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник. Київ, 2010. С. 256.
2. Reading Rockets: URL: https://www.readingrockets.org/strategies/think-pair-share
3. Якименко С. С. Інноваційні освітні технології у вивченні англійської мови: URL: http://journal.osnova.com.ua/article/52127-

БІЛІНГВАЛЬНА ОСВІТА І МОТИВАЦІЯ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Винарчик М. П.
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри романської філології та компаративістики
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
м. Дрогобич, Україна

Білінгвальна освіта у Франції – результат багаторічної історії взаємодії між мовами, які функціонують у її освітньому просторі та суспільному житті. Сьогодні існує багато моделей двомовної освіти, в якій мови є предметом і засобом навчання, а це означає, що учні та студенти здобувають дисциплінарні знання за допомогою двох мов. Це факт і підтвердження того, що французька мова співіснує в освітньому просторі з іншою мовою. Використання мови, що не є національною у французькій системі освіти, залишається доволі обмеженою, позаяк не всі навчальні заклади готові до білінгвального вивчення нелінгвістичних дисциплін, хоч численні дослідження білінгвальної освіти показали її міжкультурні аспекти та когнітивні переваги. На підтримку білінгвальної освіти спрямована освітня діяльність ЮНЕСКО в області мов і багатомовності, яка знаходить відображення у багатьох формах: створення освітнього потенціалу, здійснення наукових досліджень і аналіз наукової літератури, інформаційно-роз'яснювальні заходи, надання підтримки освітнім і науковим проектам, розвиток освітніх інформаційних мереж. Вся ця діяльність має міждисциплінарний характер і охоплює програмні напрями організації, в рамках кожного з яких ведеться робота над конкретними аспектами мовних питань. Діяльність у галузі освіти полягає в наступному:

– сприяння інклюзії та якісному навчанню шляхом надання підтримки білінгвізму і мультилінгвізму з обов'язковим використанням рідної мови на всіх щаблях як традиційної, так і неформальної освіти, приділення особливої уваги педагогічній підготовці;

– розширення комунікації і співпраці між дослідниками і науковими установами в різних мовних середовищах; переклад і поширення наукових матеріалів серед різних спільнот з метою подолання мовних бар'єрів; визнання найважливішої ролі мов корінного населення;

– збереження мови і дотримання прав людини, в тому числі культурні права, вирішення проблем міграції, урбанізації та інших соціальних питань;

– сприяння культурному розмаїттю, міжкультурному діалогу і обміну, охорона культурної спадщини; збереження мов, які перебувають під загрозою зникнення;

– створення товариств знань, які відкривають можливість для загальної участі та користування благами цих товариств; сприяння загальному доступу до інформації і розширеному доступу до освітніх закладів шляхом забезпечення можливостей використання більшої кількості мов; заохочення культурного і мовного різноманіття в засобах інформації і в міжнародних інформаційних мережах [3].

Аналіз наукової літератури засвідчує, що у Франції створено білінгвальні моделі, які відрізняються відповідно до типу функціонування та освітнього статусу. Протиріччя, які існують, відображають нерівності між мовами та їх носіями. Сьогодні прийшов час переосмислити мовну взаємодію у французькому освітньому просторі, поліпшити викладання мов та краще підготувати учнів і студентів до життя у мультилінгвальному та мультилікультурному світі. Непрості виклики стоять перед вчителями, батьками учнів і членами асоціацій, що є прихильниками багатомовності у школах та борються за захист мов нацменшин.

Мотивація до навчання – одне з головних завдань французької школи. Сучасний вчитель намагається уникати шаблонності навчання і є головним порадником, він старається мотивувати учня, удосконалюючи зміст освіти та дидактичні засоби викладання і навчання іноземних мов. Одним із способів зацікавити учня є створення життєвих ситуацій, у яких на практиці діти можуть застосовувати знання, здобуті у школі. Важливим завданням французьких педагогів є продемонструвати дитині з недостатньою мотивацією до оволодіння знань, що вона теж здатна вчитися.

В умовах білінгвальної освіти учні мають змогу спілкуватися іноземними мовами, робити заочні екскурси у історію та культурне середовище європейських держав, що, без сумніву, сприяє мотивації. Організація різноманітних виставок, зустрічей із носіями мови сприяє підвищенню інтересу до вивчення іноземних мов. Таким чином білінгвальний тип освіти не тільки створює можливості для отримання солідної бази знань з іноземних мов та нелінгвістичних дисциплін, але й готує учнів до особистісного і міжкультурного спілкування, виховує їх у європейському дусі [1, с. 138].

Важливим аспектом мотивації учнів у відвідуванні школи є організація побуту школяра. Двогодинна перерва на обід кожного робочого дня розглядається французькими педагогами як запорука доброго здоров’я школярів. Після занять у них достатньо багато часу, щоб погуляти на свіжому повітрі, пограти у спортивні ігри, взяти участь у різних змаганнях, відвідати гуртки за інтересами. Окремо слід зазначити, що система оцінювання у французькій школі організована таким чином, що можна легко відслідкувати еволюцію знань школяра, рівень його навиків та вмінь. Постійний зв’язок школи з батьками дозволяє зробити навчально-виховний процес ефективнішим. Двадцятибальна система оцінювання не тільки відображає реальні знання учня, вона забезпечує індивідуальний підхід в оцінці знань та вмінь школярів.

Отже, білінгвальна освіта на сучасному етапі розвитку освітнього співтовариства ставить перед школою нові завдання. Роль фахівця білінгвального навчання полягає не тільки у застосуванні перевіреного досвіду, це, передусім, мистецтво постійного і невпинного особистісного розвитку, це вміння слухати і допомагати у разі необхідності. Мотивацію учнів в умовах білінгвальної освіти можна розвивати тільки тоді, коли вона стосується спільної мети, яка дає можливість кожному відчути особисту відповідальність, знайти своє особливе місце у навчальному процесі, опанувати необхідний рівень іншомовних знань та навиків. Це також можливість вийти з пасивної позиції у активну, у якій легше втілити свої бажання та розвинути свої здібності.

Література

1. Винарчик М. П. Розвиток білінгвальної освіти у середніх навчальних закладах Франції (70-ті роки XX – початок XXI століття) : дис. канд. пед. наук: [спец.] 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» ; Дрогобицький держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. Дрогобич, 2014. 243 с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [Наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. Переклад з англ.]. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
3. ЮНЕСКО: всесторонняя приверженность языковому разнообразию и многоязычию. Международный год языков, 2007. URL: http://www.un.org/ru/events/iyl/brochure/unesco.shtml
4. Déclaration de M. Jack Lang, ministre de l'éducation nationale, sur l'apprentissage des langues vivantes à l'école primaire, Paris le 29 janvier 2001. URL: http://discours.vie-publique.fr/notices/013000555.html

ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ФІЛОЛОГІВ

Волошина А. Ю.
студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Багато чинників впливають на розвиток мов в світі, унаслідок глобалізації зростає важливість вивчення мов. Мова – це важливий інструмент для передачі думок та розширення міжнародних контактів. В. В. Корнієнко зазначає, що є вплив вивчення іноземних мов на розвиток розумових і творчих здібностей особистості [1].

Іноземна мова є базовим предметом в школі, найчастіше це англійська мова, так як вона є міжнародною мовою світу.

Етимологія слова філологія походить від грецьких phileo – «люблю» і logos – «слово» і буквально означає «любов до слова» [2].

Філологія – це сукупність наук, яка дозволяє вивчити мову та культуру. Російська дослідниця О. Ковтун визначає філологію як навчання створення, інтерпретації і поширення різних типів текстів, тобто здійснення міжособистісної, масової, зокрема крос-культурної та міжнаціональної, комунікації [3].

Завдяки філології формується світогляд, який містить в собі різноманітні літературні, лінгвістичні знання, навички здійснювати аналіз творів.

Освіта філолога потрібна не лише вчителям та викладачам, а також журналістам і перекладачам.

Мова, як соціальне явище, функціонує у взаємодії з суспільством: стан і розвиток мови тісно пов’язаний із суспільними процесами, і навпаки – мова має здатність впливати на стан суспільства. Ця взаємозалежність зумовила розвиток такого напряму прикладної лінгвістики як участь в мовній політиці держави.

Основні принципи орфографії, вибір та затвердження державної мови; визначення положення інших мов по відношенню до єдиної державної мови; розробка, уніфікація та стандартизація національної термінології є основними предметами його вивчення [4].

Основним принципом вивчення іноземної мови є систематичне повторення вивченого, використання отриманих знань на практиці, а також читання мовою, яку вивчаєш. Без практики мовні навички швидко слабшають, вивчений матеріал забувається.

Маленький словниковий запас може стати на заваді легко і швидко виражати власні думки іншою мовою. Більшість слів і фраз, які використовують люди у своєму мовленні, прийшли до них з книг, словників, підручників, чи занять з викладачами, стверджує К. Ломб [5].

Важливо враховувати дві речі. Запам’ятовувати слова в контексті, обов’язково складати свій власний словник, групуючи слова за темами, наприклад: робота, їжа, почуття, частини тіла і т д.

Не слід виключати психологічний аспект в вивченні іноземних мов. Розглядаються різні види психологічних бар’єрів, що виникають у філологів в процесі вивчення другої мови. На вивчення іноземної мови впливають як об’єктивні чинники: вік, стать, здатність до вивчення мов, соціальні чинники, і т.д, так і суб’єктивні, афективні фактори або фільтри, такі як мотивація, особисте ставлення до нового предмету і процесу його засвоєння, тривожність, впевненість в собі і почуття власної гідності. Теорія афективних фільтрів, або

індивідуальних бар'єрів на шляху засвоєння другої мови, вперше запропонована Х. Дулай і М. Бертом, а потім допрацьована С. Крашеном [6].

Мотивація є найбільш важливим фактором успішності вивчення іноземної мови. Вона є пусковим механізмом будь-якої діяльності, чи то праця, спілкування чи пізнання. Існує зовнішня та декілька видів внутрішньої мотивації. Зовнішня мотивація, як правило, націлює на досягнення кінцевого результату вивчення. Внутрішня мотивація має сильний стимулюючий вплив на процес вивчення. А для цього необхідно будувати процес вивчення таким чином, щоб ті хто вивчають мову на кожному етапі відчували просування до наміченої цілі. Крім широко відомої зовнішньої та внутрішньої мотивації, в зарубіжній психології розрізняють глобальну, ситуаційну та інструментальну мотивацію. Дослідження показали, що усі види мотивації необхідні при вивченні іноземної мови.

Література

1. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України «Розвиток прикладної лінгвістики у контексті інтеграції наукових галузей». URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Vnadps_2011_5_10.pdf
2. Походження слова філологія в етимологічному онлайн-словнику Успенського Л. В. URL: https://lexicography.online/etymology/%D1%84/%D1%84%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F
3. Ковтун Є., Родіонова С. Навіщо бути філологом сьогодні? Презентаційна привабливість філологічної освіти в Росії. *Інформаційний бюлетень Ради з філології навчально-методичного об'єднання за класичним університетської освіти.* 2007.
4. Прикладна лінгвістика як навчальна та наукова спеціальність. URL: http://aliveinter.net/ukr/referat-40885kenjd
5. Ломб Като. Як я вивчаю мови. URL: http://royallib.com/book/lomb_kato/kak_ya_izuchayu_yaziki.html
6. Шепеленко Т. М. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/psihologicheskie-aspekty-izucheniya-inostrannyh-yazykov/viewer

МОДЕЛЮВАННЯ СИТУАЦІЇ ЯК СПОСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЛОВОЇ ГРИ ПРИ ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Гаврищак І. І.
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри української мови
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
м. Тернопіль, Україна

Проців О. Я.
директор бібліотеки
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
м. Тернопіль, Україна

Входження України в світовий економічний, науково-культурний та освітній простір зумовлює позитивну динаміку академічної мобільності як вітчизняних так й іноземних здобувачів вищої освіти. За даними ЮНЕСКО, якщо в 2010 р. 3,6 млн студентів здобували освіту за межами своєї держави, то в 2020 р. їх прогнозована кількість сягне 5,8 млн осіб [1]. Варто зазначити, що в даному випадку враховується як горизонтальна (на певний термін навчання), так і вертикальна мобільність – з метою отримання повного академічного чи наукового ступеня.

Вступ іноземних громадян до вишів України не лише позитивно впливає на зростання якості трудових ресурсів національної освітньої системи, але й зумовлює розширення науково-практичних пошуків у царині методики викладання української мови як іноземної.

Для сучасного навчання української мови як іноземної дуже важливим є, як підкреслює Г. Ю. Шелест, практична спрямованість навчання, функціональний підхід до відбору й подання мовного матеріалу, вивчення лексики та морфології на синтаксичній основі, а також ситуативно-тематичне подання навчального матеріалу [2, с. 53]. Саме ситуація як сукупність обставин і стосунків, що породжують певні міжособистісні зв’язки, є визначальною у використанні ділової гри при вивченні української мови як іноземної з метою формування комунікативної компетенції.

Моделювання та відтворення в навчальному процесі ситуації зорієнтованої на реальну (побутову чи професійну), потребує перш за все усвідомлення її соціально детермінованої природи – як соціальних стосунків. Згідно з польським науковцем Я. Щепаньським, соціальні стосунки – це певна стійка система, що охоплює двох партнерів – індивідів, сполучну ланку, тобто предмет, інтерес, загальну цінність, що становлять «платформу» стосунків, а також певну систему

обов'язків, повинностей або нормованих функцій, які партнери зобов'язані виконувати по відношенню один до одного [3, с. 91–92].

Для аудиторного моделювання навчальної ситуації необхідно усвідомлювати багатокомпонентність її структури. На це вказував німецький дидакт Г. Піфо, який пропонував виділяти такі її основні складові, як: 1) мотивація; 2) модальність; 3) дія; 4) обставини; 5) атмосфера; 6) стимули; 7) реакції; 8) додаткові стимули; 9) закріплення й перенесення. При цьому також треба враховувати специфіку природньої ситуації, у якій велику роль відіграє передситуація, що, по суті, визначає подальше розгортання мовленнєвого акту, зумовлює відбір лексико-фразеологічного матеріалу та його граматичного оформлення.

Вважаємо за доцільне попередньо визначати тип навчальної мовленнєвої ситуації – стандартна чи варіабельна. У стандартних мовленнєвих ситуаціях вербальна і невербальна поведінка регламентується, тому їх можна подати у формі сценарію, виробивши певний алгоритм лінгвістичної поведінки студента-іноземця з метою максимального комфорту у вирішенні питань побутової, а згодом – і професійної сфери. Так, теми «У магазині», «На ринку» об'єднують, по суті, один процес «купівлі — продажу», що зумовлює потребу запам'ятовування та використання дієслів спільного тематичного ряду: «купити», «продати», «показати», «коштувати» тощо, іменників — «відділ», «продавець», «покупець», «гроші», «гривня» тощо. Іменники на позначення об'єктів, що визначені ситуативно як необхідні, можна згрупувати за функціональністю (наприклад, «Продукти харчування», «Взуття», «Одяг» тощо).

Варіабельні ситуації – такі, в яких самі обставини (час, місце, стосунки комунікантів) визначають і впливають на «вибір і функціонування мовних одиниць, на розвиток здатності спілкування» [2, с. 53]. Так, наприклад, звичайна повсякденна ситуація «Зустріч із знайомим» на практиці виявляється різновекторною, ситуативними комунікантами можуть бути друг або подруга, одногрупник чи одногрупниця, викладач або викладачка, а вербальний контакт у часі й просторі є доволі широким.

Варто зазначити, що хоч між реальною і навчальною мовленнєвими ситуаціями існують суттєві відмінності, проте це не має стати перепоною для широкого використання останніх у процесі навчання української мови, оскільки вони не лише моделюють умови, що максимально наближені до природніх, але й активізують розмовні формули, певну лексику, граматичні структури, а також формують уяву та мислення студентів.

Тому, якщо сприймати екзистеційність особистості як серію стандартних і варіабельних ситуацій, то, зрозуміло, що саме навчальні ситуації такого типу визначають ефективність, результативність і доцільність застосування методу ділових ігор у навчальному процесі з метою набуття студентами-іноземцями соціального і предметно-професійного досвіду.

Література

1. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий науково-освітній простір : аналітична записка / уклад. : С. І. Здіорук, І. В. Богачевська. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/akademichna-mobilnist-yak-faktor-integracii-ukraini-u-svitoviy
2. Шелест Г. Ю. Вивчення української мови як іноземної: проблеми, нові методики і перспективи. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 3. 2018. Т. 1. С. 51–55.
3. Щепаньский Я. Элементарные понятия социологии / ред. А. М. Румянцева, пер. с пол. М. М. Гуренко. Москва : Прогресс, 1969.

USING THE INTENET RESOURCES AND MODERN TECHNOLOGIES FOR TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Галабіцька Д. О.
студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Nowadays everyone understands that the Internet has tremendous information capabilities and is used in all spheres of life. The Internet creates a unique opportunity for those who are learning a foreign language to use authentic texts, listen to and communicate with native speakers. By using the information resources of the Internet and integrating them into the educational process, you can solve a number of didactic tasks during classes more effectively:

– to develop reading skills by using materials of the network of various degrees of complexity;

– to improve listening skills based on authentic audio texts of the Internet;

– to improve the formation of monologic and dialogic speech skills by means of discussion of problematic aspects presented by a teacher or by some of the students based on the network materials;

– to get acquainted with the culture, which includes the linguistic etiquette, especially the linguistic behavior of different people in the context of communication, peculiarities of culture, and traditions of the country (based on currently studied language).

So here are some suggestions on how to use the Internet in the classroom to make your learning process more exciting and effective:

1. English speaking newspapers, magazines and books [1, p. 17]. When we use them to the students' level of English, such kind od activities may be interesting to read, can trigger some discussion during class, and increase students' cultural awareness. Thus, electronic newspapers, magazines and other types of published features are a great opportunity for teachers and students, since they are in the public domain, and moreover, they are free.

2. Watching video episodes [1, p. 18]. Educators can download various videos depending on the studied topic. This method is the best way to make students develop and get used to the accent of a native speaker. There are three basic stages which can be used while working with videos at lessons: pre-viewing, while-viewing and after-viewing [1, p. 18]. It is also a great idea to engage students in watching their favourite TV shows in the language of the original. When we see some caracter we like, we subconsciously begin

3. Another great teaching tool may be listening to songs. As far as we all know, everybody loves listening to music. How can you use it for studying? For example, you can play the song and then lead a discussion on the meaning of the lyrics. Often students hold strong views about music and students who are usually quiet can become very talkative when discussing it [1, p. 18]. It is also a great way to memorise new vocabulary, as all of us could have already noticed that the amount of songs' lyrics we know by heart is much greater than for example the amount of some learnt stuff at school that we might have forgotten right after finishing course.

4. Using different learning games or apps. Nowadays, almost every student beyond primary school has a smartphone. How can you engage your students this way? Well, there are a lot of amazing apps to make your lesson interactive, visual and fun! [2]. The most well known example of such app is Kahoot. It's competitive and that's why students like it, as they like the feeling of the triumph. You can create a fun multiple choice quiz based on currently studied topic. To start the game students have to enter the unique quiz code on their smartphone app or you can also give them access to the game via special link. Students have to choose the right answer as quickly as possible. They don't even have to type the answers but just tap the engaging colors on their screen. For each right answer they score a particular amount of points. If the answer is correct and the student was very fast to answer, the student gets more points than a slow student [2]. Another useful app is Quizlet. It focusses on terms and definitions. You simply add your class and make a quiz. Students can either download the app to their mobile phones or find Quizlet on Google. After that they search for a quiz made by their teacher. They can also create their own study sets.

On the ground of the above-stated, we can sum up that the Internet can bring effective and positive benefits to the process of teaching foreign languages.

Література

1. Кобзева Н. А. Using the Internet Resources for Teaching English as a Foreign Language to University Students. *Молодой ученый.* 2011. № 5. Т. 2. С. 17–18.

2. Fun apps to put your students smartphones to use. URL: https://www.bookwidgets.com/blog/2017/05/20-fun-apps-to-put-your-students-smartphones-to-good-use

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО КОМПЛЕКСУ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Галібей Т. В.
студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Мультимедійні комплекси все частіше стали використовуватися в освітньому процесі по всьому світу. Мультимедійний проектор, документ-камера та інші подібні пристрої безперечно здатні допомогти школярам поліпшити знання з різних предметів, адже вони в змозі зробити нудні речі цікавими для учнів різного віку, підвищити інтерес до навчання. Особливого значення набуває використання інноваційних технологій у викладанні англійської мови та інших шкільних дисциплін. Мультимедійний інструментарій дозволяє вивести процес навчання в школі на принципово новий рівень.

Важливим засобом інноваційного навчання є також використання мультимедійного комплексу (МК) у складі інтерактивної дошки, персонального комп'ютера й мультимедійного проектора. Такий комплекс поєднує всі переваги сучасних комп'ютерних технологій і виводить процес навчання на якісно новий рівень. Завдяки наочності й інтерактивності МК дозволяє мені залучити весь клас до активної роботи.

При роботі з інтерактивною дошкою необхідно врахувати і важливий психологічний момент: сучасні школярі, у яких вдома зазвичай є комп'ютери з численними іграми і телевізори з агресивним відеорядом, звикають подібним чином сприймати навколишню дійсність. Можливості інтерактивної дошки дозволяють переключити школярів на розуміння того, що відео та ігрові програми успішно використовуються для навчання, сприяючи розвитку творчої активності, захопленню предметом, створення найкращих умов для оволодіння іноземною мовою.

Використання інтерактивної дошки на уроці значно збільшує ефективність навчання учнів у школі.

Ми визначили такі ключові напрямки застосування МК:

– презентації, демонстрування та моделювання ситуацій;

– підвищення активності учнів на уроці;

– збільшення темпу уроку.

Завдання, які допомагає вирішувати використання МК:

– розвиток у учнів навичок самоаналізу, самоконтролю, самоорганізації навчання;

– організація індивідуальної та групової творчої роботи учнів з навчальним матеріалом, розміщеним як на паперовому, так і на електронному носієві;

– збільшення наочності під час розгляду нової теми;

– полегшення діяльності педагога, звільнення його від рутинної роботи.

Уважаємо, що використання МК на уроках англійської мови дозволяє активно залучати учнів у навчальний процес, збільшує мотивацію навчання, стимулює творчу активність й сприяє розвитку особистості дитини, розширює можливості подання навчальної інформації, воно є найбільш ефективним і економним за часом, допомагає учням підготуватися до здачі тестів, екзаменів, ЗНО. МК є потужним інструментом, який може бути пристосований для використання у вивченні іноземної мови з широким діапазоном тем:

1) робота над структурою речення;
2) відпрацювання орфографії;
3) відпрацювання граматичних структур;
4) демонстрація слів під час навчання читанню на ранніх етапах;
5) демонстрація правил читання звуків та загальних фонетичних правил;
6) виконання завдань на словотворення;
7) робота зі словником;

Можна виділити такі переваги інноваційного навчання:

1) установлення дружньої атмосфери і взаємозв’язків між учасниками спілкування;
2) учні мають можливість бути більш незалежними й упевненими в собі;
3) учитель заохочує учнів до співпраці, підбадьорює їх, вони не бояться припускатися помилок;
4) учні мають можливість подолати страх перед мовним бар’єром;
5) викладач не домінує;
6) слабкі учні можуть отримати допомогу від більш сильних;
7) кожен учень, залучений до роботи, має певне завдання;
8) учні можуть використовувати свої знання й досвід, набутий раніше.

Процес навчання іноземної мови – не автоматичне вкладання навчального матеріалу в голову учня. Він потребує напруженої розумової роботи дитини та її власної активної участі в процесі. Цього можна досягти тільки активним навчанням за допомогою інноваційних освітніх технологій. Вважаємо, що використання інтерактивної дошки на уроках англійської мови дозволяє активно залучати учнів у навчальну діяльність, підвищує мотивацію навчання, стимулює творчу активність і сприяє розвитку особистості дитини, розширює можливості

пред'явлення навчальної інформації, є найбільш ефективним і економним в часі, допомагає учням підготуватися до здачі тестів та іспитів.

Отже, МК надає унікальні можливості для роботи і творчості за значної легкості в управлінні. Необхідно зважати на важливий психологічний момент: сучасні школярі, у яких удома є комп'ютери з численними іграми й телевізори, звикають сприймати це щось звичайне. Можливості МК дозволяють переключити школярів на розуміння того, що відео та ігрові програми успішно використовуються для навчання, сприяють розвитку творчої активності, захопленню предметом, створенню найкращих умов для опанування навичок аудіювання і говоріння, що забезпечує, врешті-решт, ефективність засвоєння матеріалу на уроках іноземної мови.

ІНОЗЕМНА МОВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Гевко В. Р.
кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та суспільних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна

Одним із ключових індикаторів реформування галузі освіти є вивчення іноземних мов, як пріоритет внутрішньої політики України щодо інтеграції в ЄС. Інтеграція України до європейської спільноти, приєднання до Болонського процесу, орієнтація на загальноєвропейські рекомендації та вимоги щодо мовної освіти передбачають реформування й модернізацію системи освіти в Україні. Динамічний розвиток системи вищої освіти України по-новому окреслює проблему становлення професійної компетентності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. На характер і зміст професійного вдосконалення педагога та розвиток його професійної компетентності впливає зміна соціокультурного контексту вивчення іноземних мов як засобу міжнародного спілкування.

Аналіз літератури [1-7] з даного питання свідчить про посилення уваги науковців до підвищення рівня професійної компетентності науково-педагогічних та педагогічних працівників. Проте поза їх увагою залишаються питання формування у фахівців іншомовної комунікативної компетентності як складника професіоналізму.

Мета: з'ясувати основні закономірності та тенденції підвищення рівня іншомовної комунікативної професійної компетентності науково-педагогічних

працівників. Основні завдання: проаналізувати нормативно-правову базу України щодо питань підвищення рівня іншомовної професійної компетентності науково-педагогічних працівників; визначити основні критерії підвищення рівня іншомовної комунікативної професійної компетентності.

У сучасному світі однією з офіційних мов міжнародних організацій, мовою бізнесу і науки є англійська мова. Без знання цієї мови неможливе вивчення та обмін досвідом у будь-якій сфері діяльності. Понад 80% сайтів в інтернет-просторі створені англійською мовою і комунікація людей у всесвітній мережі відбувається, в основному, цією мовою. Згідно з останніми дослідженнями, англійська мова і надалі буде зміцнювати свої позиції в світі у найближчому майбутньому, залишаючись міжнародним засобом комунікації. 2016-й рік було оголошено Президентом України «Роком англійської мови в Україні». У відповідному указі [8] очільника держави наголошується на важливій ролі англійської мови як мови міжнародного спілкування та необхідності всебічного сприяння її вивченню. Що сприятиме забезпеченню інтеграції України до європейського політичного, економічного і науково-освітнього простору.

У цьому зв'язку, Кабінету Міністрів України було доручено «розробити і затвердити комплекс заходів на 2016 та наступні роки, спрямованих на активізацію вивчення громадянами англійської мови з метою створення для них можливостей її використання у сферах освіти, науки, культури, економіки та інших сферах, передбачивши здійснення в установленому порядку заходів» [8].

Крім того, згідно Указу, було удосконалено законодавства України у сфері освіти і науки щодо запровадження вимоги щодо англомовної компетентності для присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань, а також зайняття посад педагогічними, науковими та науково-педагогічними працівниками у вищих навчальних закладах і наукових установах. У 2016 році в Україні затверджено новий Порядок присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам [9], який визначив жорсткі критерії оцінки науково-педагогічної та наукової діяльності здобувачів вчених звань, пов'язані з наявністю міжнародних публікацій, сертифіката з іноземної мови, проходженням закордонного стажування.

На сьогодні в Україні склалася ситуація, за якої присудження наукового ступеня та присвоєння вченого звання, залежить від публікації у закордонних виданнях, проіндексованих у наукометричних базах даних Scopus та/або Web of Science. Не менш важливими є вимоги щодо обов'язковості стажування в країнах ОЕСР або ЄС та участь у роботі міжнародної конференції (конгресу, симпозіуму, семінару) проведеної в країні, що входить до ОЕСР або ЄС, наявність сертифіката відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче В2) з мов країн Європейського Союзу або кваліфікаційні документи (диплом про вищу освіту, науковий ступінь), пов'язані з використанням цих мов.

Тому, у зв'язку з інтеграцією України до спільного європейського освітнього простору науковці та викладачі закладів вищої освіти нашої країни потребують високого рівня володіння навичками іншомовного спілкування. Вони мають усвідомлювати необхідність взаєморозуміння та співробітництва у професійних питаннях з громадянами Європи і світу, необхідність представляти свою державу перед світовим науковим співтовариством, що вимагає високого рівня знань з іноземної мови, формування у фахівців іншомовної комунікативної компетентності як складника професіоналізму. Щоб бути активним учасником всіх глобалізаційних процесів і міжкультурної комунікації, сучасний педагог і науковець повинен мати необхідні комунікативні спроможності в сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах, бути спроможними при потребі оволодіти новітньою інформацією через іноземні джерела, вміти висвітлити результати своїх досліджень іноземною мовою, робити огляди наукової літератури, готувати публікації у зарубіжних виданнях [1].

Отже, до основних критеріїв оцінки професійної діяльності науково-педагогічних працівників можна додати володіння знаннями щодо вимог до написання наукових статей і анотацій іноземною мовою, особливостей наукового стилю. Важливим для науково-педагогічних працівників є формування та удосконалення своїх знань та навичок щодо ведення ділового листування, правил написання листів для участі у міжнародному обміні навчальним і дослідницьким досвідом. Для викладачів закладів вищої освіти і науковців важливо також вміти формулювати власну точку зору та відстоювати її, а також вести дискусії з закордонними колегами на професійні теми, обговорювати проблеми педагогічної та наукової діяльності.

Таким чином, закладам вищої освіти необхідно і надалі здійснювати комплекс заходів щодо стимулювання потреби у вивченні іноземної мови і сприяти усвідомленню у науково-педагогічних працівників необхідності вивчення іноземної мови як запоруки підвищення їх освітнього, культурного, професійного рівня, конкурентоспроможності та успішності у педагогічній і науковій сферах. Цей комплекс заходів, серед іншого, повинен передбачати організацію на базі вищих навчальних закладів курсів із вивчення іноземної мови студентами, аспірантами, докторантами, педагогічними і науково-педагогічними працівниками.

Література

1. Василенко О. В. Програми вивчення англійської мови науковими і науково-педагогічними працівниками. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/5608/1/%D0%86%D0%9D%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%86%20%D0%A2%D0%95%D0%A5%D0%9D%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%87_p08-12.pdf

2. Василенко О. В., Бабушко С. Р. Англійська мова для наукових і науково-педагогічних працівників. Навчальна програма. Київ : ІПООД, 2016. 14 с.
3. Вища освіта України і Болонський процес / За заг. ред. В. Г. Кременя. Тернопіль, 2004.
4. Дзоз В. Гуманітарна політика держави, як відповідь на проблеми суспільного розвитку. *Вища освіта України.* 2005. № 3.
5. Ковальова О. Україна Європейський Союз: інтелектуальний потенціал і проблеми співробітництва. *Людина і політика.* 2002. № 6.
6. Запорожцева Ю. С. Розвиток професійної компетентності вчителів іноземних мов у післядипломній освіті : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд.пед.наук. Спец.13.00.04 – теорія і методика професійної освіти ; Житомирський державний університет імені Івана Франка (Житомир). Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 22 с.
7. Калінін В. О. Особливості формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови в новій мовній політиці. *Формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами інноваційних освітніх технологій : зб. наук. праць.* Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2004. С. 193–196.
8. Указ президента України №641/2015 «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/641/2015
9. Порядок присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0183-16

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Гулик Т. С.
студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Переваги сучасних інноваційних освітніх технологій безперечно відомі усім. Сучасні інформаційні технології є результативним інструментом, який сприяє засвоєнню знань, розвиває інтерактивне, комунікативно спрямоване навчання. Саме інтерактивний метод роботи, за допомогою мультимедійних засобів, дозволяє найкраще задати темп та складність завдань. Сприяє покращенню засвоєння граматичного матеріалу та збільшенню лексичного

багажу. Використовуючи фото, схеми та малюнки за тематикою мовного спілкування, втілюється принцип наочності. Впровадження різних мультимедійних новинок розширює межі інтерактивного спілкування, що сьогодні відіграє провідну роль навчального процесу. Завдяки цим технологіям викладач має можливість подати інформацію в суттєво новому образі. Мультимедійні засоби дозволяють створювати цікаві та різноманітні завдання в ігровій формі. Це дозволяє залучити до роботи навіть лінивців, так як ці технології є новими та цікавими для студентів. Також інноваційні методи підштовхують до самостійної роботи над проектами та їх презентації для більш широкої аудиторії [1, с. 3–6].

Досліджено різні підходи до навчання, наприклад, комп'ютеризація. Основа масової комп'ютеризації освіти безсумнівно пов'язана з тим, що сучасний комп'ютер є ефективним засобом оптимізації умов розумової праці. Адже інноваційні технології сьогодення – це професійно-орієнтоване вивчення іноземної мови, робота з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов, дистанційне навчання, створення презентацій, навчання англійської мови в комп'ютерному середовищі (блоги і форуми). Залучення сучасних технологій, які ґрунтуються на творчому підході, у процес вивчення іноземної мови значно розширює та урізноманітнює програму навчання, надає доступ до різноманітних матеріалів. Важливим є те, що зростає мотивація студентів до навчання, допомагає по-новому розкрити потенціал і сприяє динамічному розвитку та самовдосконаленню навчально-комунікативного процесу [1, с. 3–6].

Також потрібно пам'ятати, що при вивченні іноземної мови, у студентів виникає ряд проблем, пріоритетною з яких є низька мотивація до вивчення мови. Саме в таких випадках сучасні інтерактивні технології являються найбільш доречними для застосування, тому що вони створюють такі умови, коли студент розуміє свої інтелектуальні можливості. Співпраця та комунікація є основою такого навчання, яке має на меті спільне розв'язання проблем, здобуття навичок мовлення, критичного мислення та досягнення переконливих результатів [1, с. 3–6].

На даний момент є величезна різноманітність методів для вивчення іноземних мов. В сучасних умовах особливий інтерес представляють інтерактивні технології, метою яких є створення сприятливих умов навчання, за яких студент відчує свою успішність та інтелектуальну спроможність. Мета інтерактивного процесу –це зміна і поліпшення моделей поведінки його учасників, які виступають не лише слухачами, але й беруть активну участь у тому що відбувається. Водночас студент і викладач виступають як рівноправні суб'єкти навчального процесу. На практичних заняттях викладачам слід застосовувати найефективніші технології навчання іноземних мов для професійного спілкування в групах різних спеціальностей. До них можна віднести наступні: мозковий штурм (brainstorming), асоціограму, сітку думок (mindmap), метод проектів, рольові та ділові ігри, дискусії, та ін.

Мозковий шторм один з методів, який ми опрацювали піж час навчання. Для нас виявився цікавим метод – "brainstorming". «Мозкови́й шторм» (або «злива ідей», ґенерування ідей, англ. brainstorming) – популярний метод висування творчих ідей у процесі розв'язування наукової чи технічної проблеми, сеанси якого стимулюють творче мислення. Автор креативної техніки – Алекс Осборн. Метод запропоновано у 1953 році [2]. Бачимо, що метод існує не одне десятиліття, але знають про нього одиниці. Це перевірений підхід до генерування корисних нових ідей. Основні правила мозкового штурму такі:

– у групу генераторів ідей включають фахівців різних спеціальностей (4…12 чол.);

– основна мета групи – висловити максимальну кількість ідей; на формулювання кожної окремої ідеї відводять 2…3 хв;

– при генерації ідей критика заборонена; – штурм продовжується 20-40 хв;

– у групу експертів включають фахівців з питання, яке розглядається; вони виконують аналіз ідей, при якому необхідно з кожної ідеї отримати раціональне зерно;

– якщо задача не вирішена, штурм повторюють з іншим складом групи генераторів ідей [2].

Mind map ще один цікавий спосіб, який ми опрацювали на заняттях. Я надзвичайно рада, що наш викладач наголосила над "mind map", оскільки цей метод допомагає тепер особисто мені у вивченні іноземної мови. Mind Map (mindmapping) – це технологія, що дає змогу ефективно відновлювати інформацію, генерувати і фіксувати нові ідеї, доходити висновків та встановлювати зв'язки між ними. У контексті навчання іноземних мов вона орієнтована на засвоєння іншомовної лексики.

Робота над створенням Mind Map відбувається поетапно. На першому етапі в центрі карти розташовуємо ключове поняття, тобто тему (topic) (наприклад, Food). На другому за допомогою прийому брейнстормінгу збираємо асоціації учнів, пов'язані з темою (власне ці два методи можна чудово поєднати задля кращого результату). Наприклад, meal, pork, vegatables, fruit, nuts and beans, seafood, frying, boiling, baking, blender, grater, wok, breakfast, lunch, dinner, fork, knife, water jug, menu, cuisine, nutrition, calories, junk food, saturated fats тощо. На третьому – групуємо лексичні одиниці відповідно до категорій (subtopics). Традиційно побудова карти відбувається на папері, кожна гілка має свій колір і, віддаляючись від теми, стає більш тонкою. До процесу створення карти можна залучати різноманітні малюнки та асоціації, що сприятиме ефективнішому засвоєнню лексичних одиниць. Завдяки розвитку інформаційно-комунікаційних технологій сьогодні існує безліч ресурсів та програмного забезпечення для створення Mind Map, а саме: BybblUs, Coogle, Freemind, Mapul, MindNode, MeindMeister, WiseMapping, Xmind тощо [3].

Література

1. Інноваційні технології навчання іноземних мов професійного спрямування : тези доп. наук.-метод. семінару (Київ, 23 лютого 2018 р.) / ред. кол. : О. В. Василенко, І. Г. Галдецька. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. С. 3–6.
2. Мозковий штурм. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%BE%D0%B7%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D1%88%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BC
3. Руднік Ю. В. Підготовка вчителів початкової школи до застосування інноваційних технологій навчання іноземних мов. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/24652/1/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%A0%D1%83%D0%B4%D0%BD%D1%96%D0%BA_%D0%AE.%D0%92.pdf

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Гуцул С. Є.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Модернізація української освіти визначає соціальні вимоги до системи шкільної освіти. Суспільству, що розвивається, потрібні сучасно освічені, етичні, завзяті люди, які можуть самостійно приймати відповідальні рішення в ситуації вибору, прогнозуючи можливі наслідки, здібні до співпраці, відрізняються мобільністю, динамізмом, конструктивністю, володіють розвиненим відчуттям відповідальності за долю країни. Необхідною умовою використання інформаційних технологій є реформування системи освіти, розробка нових дидактичних засад освіти .

У процесі навчання найбільш доцільно використання тих методик, при яких в учнів розвивається бажання до творчої, продуктивної праці. Учні мотивують власну поведінку, досягають успіху, активно себе проявляють. Опрацювавши весь матеріал про інноваційні технології, однією з методичних знахідок я вважаю проектну методику. Стосовно занять з іноземної мови, проект – це спеціально організований викладачем комплекс дій, що самостійно

виконується студентами і завершується створенням творчого продукту . Проект цінний тим, що в ході його виконання, студенти вчаться самостійно здобувати знання, набувати досвіду пізнавальної та навчальної діяльності. Проектна методика характеризується високою комунікативністю й припускає вираження студентами своїх власних думок, почуттів, активне їх включення в реальну діяльність, прийняття особистої відповідальності за просування в навчанні. В основі виконання будь-якого проекту лежить певна проблема. Щоб її вирішити, учням потрібно не лише знання англійської мови, але й володіння великим обсягом різноманітних предметних знань, необхідних для вирішення даної проблеми. Крім того, учні повинні володіти певними інтелектуальними, творчими, комунікативними вміннями. До перших можна віднести уміння працювати з інформацією, з текстом англійською мовою. Вибір тематики проектів у різних ситуаціях може бути різним. В курсі англійської мови метод проектів може використовуватися в рамках програмного матеріалу практично з будь-якої теми, оскільки відбір тематики проводився з урахуванням практичної значущості для тих, хто вивчає англійську мову. Успіх будь-якого проекту завжди залежить від двох чинників: вчительської та учнівської мотивації та участі. Завдання вчителя – створити умови для розуміння учнями мети проекту, проводити професійну підтримку і контроль, не нав'язуючи і не вказуючи свій шлях вирішення, не руйнуючи ініціативу учнів. Вчитель повинен завжди провести коментар виконаної роботи, наголосивши на позитивних рисах, але й не забувши помилок. Дуже добре, якщо учні можуть самі проаналізувати виконані проекти

Я зробила висновок, що навчання з використанням інноваційних технологій якісно перевищує класичну освіту, оскільки діти краще засвоюють поданий матеріал.

Література

1. Виготський Л. С. Педагогічна психологія. Москва : Педагогіка, 1991. 20 с.
2. Гапонова С. В. Сучасні методи викладання іноземних мов. *Англійська мова.* 1998. № 1. С. 24–31.

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ З ОВОЛОДІННЯ ГРАМАТИЧНОЮ КОМПЕТЕНТНІСТЮ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Даниленко О. О.
аспірант кафедри англійської філології та
методики навчання англійської мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

На сучасному етапі підготовка майбутніх учителів іноземних мов відбувається в умовах реалізації концепції мультилінгвальної освіти. Ефективність вивчення студентами другої іноземної мови значною мірою залежить від виконання студентами самостійної роботи (СР) та рівня сформованості навчальної автономії студентів. Оскільки процеси засвоєння другої іноземної мови не завжди відбуваються лінійно, навчання другої іноземної мови вимагає індивідуального підходу.

Використання технології змішаного навчання дозволяє викладачеві оптимізувати процес організації СР з другої іноземної мови. Змішане навчання передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання та онлайн навчання [3, с. 49; 4, с. 637]. Частина навчального процесу відбувається очно на практичних заняттях з викладачем, а інша частина – дистанційно за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Відповідно до співвідношення використання традиційної форми навчання та електронного навчання виділяють різні моделі змішаного навчання. Розглянемо моделі, елементи яких можна використати для організації аудиторної СР та позааудиторної СР з другої іноземної мови.

Модель Face-to-Face Driver передбачає основну реалізацію навчального процесу у традиційній аудиторній формі з використанням електронного навчання, що доповнює основну програму [2, с. 237]. Модель Flipped Classroom передбачає дистанційне опанування студентами теоретичного матеріалу перед аудиторним заняттям і виконання практичної роботи вже безпосередньо під час аудиторного заняття [1, с. 132; 3, с. 126]. Модель Rotation полягає у переміщенні студентів через фіксовані відрізки часу між робочими зонами з різними формами організації навчання, одна з цих зон є онлайн навчанням. При цьому викладач здійснює моніторинг переміщення студентів, може працювати з однією з груп та надавати підтримку щодо розуміння складних питань [2, с. 237; 3, с. 123].

На підготовчому етапі формування граматичної компетентності, при введенні нового граматичного матеріалу, можна застосувати елементи Flipped

Classroom, коли студенти можуть ознайомитись з теоретичними положеннями до практичного заняття, переглянувши презентацію або записану лекцію.

У процесі активізації граматичних навичок на стереотипному етапі формування граматичної компетентності доцільне використання моделі з переважним очним навчанням та моделі ротації навчальних зон. Модель, в якій електронне навчання відіграє роль допоміжного, дозволяє викладачеві під час практичного заняття залучити онлайн технології для самостійного виконання тестів, завдань для самоконтролю, завдань на відпрацювання вживання граматичних структур. Використання елементів моделі Rotation дозволить поєднувати самостійний пошук та отримання граматичних знань за допомогою використання інтернет-ресурсів, а також опрацювання у групах завдань, підготовлених викладачем. Викладач при цьому виступає модератором навчального процесу та консультантом для студентів.

Етап застосування засвоєних граматичних знань передбачає виконання різного роду творчих завдань із використанням онлайн технологій: письмові завдання, виконані онлайн з використанням хмарних технологій; аудіо- та відеозаписи завдань на говоріння; відеоконференції.

Перевагою змішаного навчання є організація зворотного зв'язку. Він може бути у формі безпосереднього спілкування зі студентом через форум, чат чи електронну пошту, а також у формі онлайн консультації у визначений викладачем час для групи студентів. Це дозволяє студентові отримати відгук викладача на виконане завдання, коментарі щодо помилок та необхідності доопрацювання певних питань. Окрім того, елементи електронного навчання дозволяють диференціювати завдання для СР з граматики відповідно до рівня сформованості граматичної компетентності студентів.

Технічно реалізація змішаного навчання відбувається з використанням спеціалізованих систем управління навчанням (Moodle), хмарних технологій (Google G Suite), месенджерів, мобільних додатків, соціальних мереж.

Отже, ретельне планування навчальної діяльності студентів, оптимальне поєднання аудиторної та позааудиторної форм роботи з онлайн навчанням дозволяють отримати підвищення результативності СР з оволодіння граматичною компетентністю у процесі вивчення другої іноземної мови.

Подальшого дослідження потребує питання розробки моделі методики формування продуктивної граматичної компетентності майбутніх учителів при навчанні англійської мови після німецької у процесі СР з використанням технологій змішаного навчання.

Література

1. Саєнко Н. В. Перспективи використання змішаного навчання у викладанні іноземної мови у ВНЗ. *Теорія та методика навчання та виховання.* 2017. Вип. 41. С. 127–137.

2. Сікора Я. Реалізація змішаного навчання у вищому навчальному закладі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота.* 2016. Вип. 2. С. 236–239.
3. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В. М. Кухаренко та ін. ; за ред. В. М. Кухаренка. Харків : «Міськдрук», НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.
4. Richards J. C. Key Issues in Language Teaching. Cambridge; Cambridge University Press, 2015. 826 p.

DESIGNING AUTHENTIC SPEAKING TASKS FOR ADVANCED FOREIGN LANGUAGE LEARNERS

Дацків О. П.
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри англійської філології та
методики навчання англійської мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Authentic tasks in the classroom are replicating real-life situations; they form communicative experience that students could have outside of university using a target language. Because of this, authentic tasks have a purpose that goes beyond language use; learners are not just practicing particular target language words or grammatical structures but they also need to achieve a specific goal by using the language.

Foreign language teachers have long recognized the benefits authentic tasks offer. Authentic tasks are beneficial for foreign language learners because they find them engaging and more up-to-date. Enriching teaching and learning of any foreign language with authentic tasks leads to increased students' motivation. When students feel motivated, their anxiety reduces and confidence increases both while involved in class speaking activities and when they have to speak in the real life situations.

It is often the case that teachers focus on creating **authentic speaking tasks** for classroom practice in order to enhance their learning experience. D. Willis and J. Willis offer the following criteria in the form of questions teachers should ask themselves while designing authentic tasks.

- Will the activity engage learners' interest?
- Is there a primary focus on meaning?
- Is there a goal or an outcome?

– Is success judged in terms of outcome?
– Is completion a priority?
– Does the activity relate to real world activities? [4, p. 12–14].

J. Herrington, R. Oliver and T. C. Reeves suggested ten characteristics of authentic activities or tasks that may provide the necessary and relevant conditions for bridging the gap between the classroom and the real world. Authentic tasks: 1. have real world relevance, 2. are ill-defined, requiring students to define the tasks and sub-tasks needed to complete the activity, 3. comprise complex tasks to be investigated by students over a sustained period of time, 4. provide the opportunity for students to examine the task from different perspectives, using a variety of resources, 5. provide the opportunity to collaborate, 6. provide the opportunity to reflect, 7. can be integrated and applied across different subject areas and lead beyond domain specific outcomes, 8. are seamlessly integrated with assessment, 9. create polished products valuable in their own right rather than as preparation for something else, 10. allow competing solutions and diversity of outcome [1, p. 282–283]. H. Tuttle (2007) and D. Rivers (2010) wrote about authentic aspects of language use creating activities that are fun, engaging and achievable within a classroom context [2; 3].

The most commonly used types of authentic speaking tasks are as follows:

Short responses to written/audio-visual prompts

The students receive a written or audio-visual prompt to which they respond orally. Recording of the students' response can start as soon as the prompt is accessed (for a more spontaneous answer) or the teacher can allow students to repeat the prompt and/or have some planning time before they respond. The teacher then listens to each response and provides feedback.

Story telling

The teacher creates an image prompt using a painting, an illustration, a cartoon, etc. and determines the length of time that students have to examine the image and prepare. The students tell an original story based upon the image.

Story completion

The teacher creates an audio or audio-visual prompt to deliver in the target language the introduction and middle portions of a short story. The students must listen closely to the prompt in order to understand the characters and the main plotline. Then the students are asked to invent the conclusion of the story, using the target vocabulary and grammar.

Comparison and contrast

The teacher creates an audio-visual prompt using a picture or video of a cultural practice or way of life, such as a celebration, religious rite, food preparation, family photo, etc. The students study the prompt closely and look for examples of unique cultural perspectives. Then the students compare and contrast what they see with

customary practices performed in their own lives, such as holiday traditions, family relationships, or eating practices.

Paired problem-solving

The teacher creates an audio-visual prompt in which students are given a problem that they, while working in pairs speaking in the target language, must solve. For example,

You have been stranded on a desert island and you must develop a survival strategy while waiting to be rescued.

Art critique/analysis

The teacher creates a visual prompt – an image of a famous painting by an artist from a region where the target language is spoken. The students describe what they see on the canvas, such as colors and shapes. Then they discuss tones or moods that the painting may evoke in the observer. They also indicate if they like the painting and why or why not. Finally, students explain what the artist is attempting to communicate via the painting.

Current events

The teacher creates an audio-visual or reading prompt asking students to analyze a current events topic. The students share their viewpoints on the topic in as much detail as possible.

Designing authentic speaking tasks for advanced foreign language classroom is made easier by the fact that the students are using more complex grammatical structures and sophisticated vocabulary. Advanced language level allows for the extensive use of authentic materials, such as print, video, and audio materials native speakers use in their daily lives. Image, visual, visual-auditory or auditory prompts can be created using technological learning tools such as QR code generators.

In summary, authentic speaking tasks make learning foreign languages meaningful, improve students' motivation and enhance their learning experience. Foreign language teachers should design authentic speaking tasks using a set of specific criteria and incorporating educational technology.

References

1. Herrington J., Oliver R., Reeves T. Patterns of Engagement in Authentic Online Learning Environments. *Australian Journal of Educational Technology*. 2002. Vol. 19. P. 279–286.
2. Rivers D. An exploration of on-task language policy and student satisfaction. *ELT Journal*. 2010. Vol. 64(3). P. 261–271.
3. Tuttle H. Livening up foreign language: Technology enables language learning in authentic situations. *Technology & Learning*. 2007. Vol. 28(4). P. 40–42.
4. Willis D., Willis J. Doing task-based teaching. Oxford University Press, 2007. 278 p.

LE NUMERIQUE DANS L'APPRENTISSAGE ET L'ENSEIGNEMENT DES LANGUES

Дзись Г. С.
асистент кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Дзись Т. В.
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
німецької філології та методики навчання німецької мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

On constate que depuis quelques années, les jeunes apprenants de LE, à savoir les 12-25 ans, les «natifs du numérique», peuvent de manière générale pour beaucoup d'entre eux, être plus performants dans leur utilisation des outils numériques/digitaux que leurs enseignants. Si l'enseignant veut éviter de les «ennuyer », il doit obligatoirement adapter son design pédagogique à cet état de fait [6]. L'Observatoire de la langue française a souhaité disposer de données et d'éléments d'analyse relatifs aux outils numériques en ligne existants et qui sont à disposition des enseignants et des apprenants de français langue étrangère, français sur objectifs spécifiques, français professionnel, etc., de même que d'une vision synthétique des usages du numérique dans le cadre de l'enseignement / apprentissage du français.

De ce fait, l'équipe du CAVILAM (Centre d'Approches Vivantes des Langues et des Médias) – Alliance française a collecté des données sur la base d'un questionnaire transmis à plus de 38000 destinataires dans plus de 120 pays en avril 2018, questionnaire qui a par ailleurs été relayé via les réseaux sociaux,ainsi que différents partenaires institutionnels (FIPF , CCIP, TV5MONDE etc.) L'analyse des plus de 3 000 réponses reçues (environ 600 réponses pour le questionnaire apprenant et 2400 pour le questionnaire enseignant) aura permis d'identifier les pratiques les plus courantes, les supports et moyens de médiation les plus utilisés et les outils et ressources les plus appréciés, de collecter des données sur l'équipement des établissements , ou encore de déterminer des profils types d'enseignants et d'apprenants.Cette synthèse de l'étude devrait apporter des éléments d'aide à la décision aux acteurs et décideurs de terrain, et de la coopération francophone dans la construction de projets pédagogiques liés à l'enseignement du français et au numérique.Egalement de guider les apprenants et enseignants de FLE dans l'identification de ressources et d'environnements d'apprentissage mis à leur disposition, et de qui sera plus ou moins adapté à leur profil, à leurs usages du

numérique,ainsi qu'à leurs objectifs de formation. L'offre de ressources et d'outils numériques en ligne pour l'enseignement et l'apprentissage du français langue étrangère est très vaste et met en évidence le dynamisme des francophones dans le domaine des technologies de l'information et de la communication pour l'enseignement (TICE). Le numérique entre progressivement et de manière très contrastée dans le quotidien de l'apprentissage / enseignement dans les institutions scolaires ou extrascolaires suivant les régions du monde; ceci en raison de l'accès plus ou moins facile à Internet, aux technologies ou tout simplement à l'électricité,ou encore en fonction des moyens financiers disponibles pour les investissements ou la maintenance des équipements. En outre, il peut aussi y avoir des changements soudains, des sauts technologiques, où l'on passe d'une absence totale de numérique à des équipements de pointe. Par ailleurs, le numérique s'installe en force dans le domaine de l'autoapprentissage avec l'arrivée sur le marché de nombreuses applications ou sites d'autoapprentissage, utilisables sur ordinateur, tablette ou ordiphone. Les tablettes et ordiphones, associés à Internet ou non, constituent eux-mêmes, grâce à leurs fonctionnalités intégrées, des outils pédagogiques précieux. Il est ainsi très facile de photographier, filmer, enregistrer, partager, échanger, d'accéder de façon immédiate, avec une connexion Internet, à l'information souhaitée ou de communiquer avec d'autres usagers [5].

Les médias francophones jouent un rôle fondamental dans l'offre numérique. Ils mettent à disposition des dispositifs pédagogiques multimédias accessibles en tout lieu (ou presque) qui regroupent des supports audio et vidéos très variés, mais aussi des images et des textes, accompagnés d'activités en ligne et de documents méthodologiques. Ces dispositifs sont destinés à la fois aux enseignants et aux apprenants de tous niveaux et de tous âges. Ils intègrent une grande diversité de thématiques du français général au français sur objectifs spécifiques ou professionnels. Ils proposent un matériel directement utilisable en classe ou en autoapprentissage et contribuent également à la formation des enseignants avec des fiches pédagogiques. Dans ce domaine, les dispositifs multimédias interactifs proposés par TV5MONDE et RFI SAVOIRS, Enseigner et apprendre avec TV5MONDE (utilisé par 87,2 % des enseignants sondés) et Apprendre et enseigner le français de RFI Savoirs se démarquent par la qualité et la richesse des ressources proposées et par la cohérence de l'approche pédagogique. L'offre est gratuite pour les usagers et sans arrêt renouvelée, actualisée et augmentée [5].

De même, l'environnement pédagogique multimédia Francolab, de TV5 Québec Canada, regroupe des contenus audiovisuels et pédagogiques (fiches et activités interactives), étroitement liés aux aspects socioculturels canadiens. Radio Canada, la RTBF (Radio-Télévision belge de la Communauté française) et la RTS (Radio Télévision Suisse), quant à elles, dédient des fonds à la création de médias originaux (websériеs, livres, audio, etc.) qui sont spécifiquement adaptés à une diffusion en ligne sur leurs sites Web et que les enseignants peuvent facilement s'approprier pour concevoir des séquences pédagogiques adaptées à leurs publics. Ces médias, qualifiés

aujourd'hui de médias globaux, sont accessibles sur tous les supports numériques: télévision, ordinateur, tablette ou ordiphone. Les apprenants et les enseignants accèdent ainsi facilement et au moment de leur choix aux documents recherchés et donc à une langue authentique et actuelle: météo, séquences du journal, émissions, débats, fictions, etc. Ils découvrent des aspects culturels des pays francophones et de la langue cible. De nombreux documents sont téléchargeables et donc utilisables hors ligne pour le face-à-face pédagogique.

Les institutions officielles ont, elles aussi, réussi à développer des outils performants qui sont devenus des références dans le champ des ressources d'enseignement et d'apprentissage du français langue étrangère. L'Organisation internationale de Francophonie (OIF) soutient deux dispositifs pédagogiques phares: Enseigner et apprendre avec TV5MONDE évoqué précédemment et Franc-parler, le site pédagogique des professeurs de français, partenariat entre la Fédération internationale des professeurs de français (FIPF) et l'OIF. L'Institut français, l'opérateur de l'action culturelle extérieure de la France, propose également une offre numérique éducative variée qui vise plusieurs objectifs: l'accès à des ressources authentiques avec les médiathèques en ligne Culturethèque et IFcinéma; la promotion de l'utilisation de biens culturels dans le face-à-face pédagogique avec, notamment, le projet Et en plus, je chante en français (sélection de chansons francophones accompagnées de fiches pédagogiques) accessible par l'application Divercities; la formation des enseignants avec iFOS, plateforme de formation du français professionnel et IFclasse, dispositif de formation linguistique pour les enseignants du primaire et du secondaire; la diffusion de ressources pour le français sur objectifs spécifiques avec NumériFOS; enfin, l'incitation au partage et aux échanges de bonnes pratiques entre pairs avec le réseau social professionnel IFProfs. Le CIEP, Centre international d'études pédagogiques, sous la tutelle du ministère français de l'Éducation nationale, propose par l'intermédiaire du CRID (Centre de ressources et d'ingénierie documentaires) une veille pertinente sur les publications du domaine éducatif. Le CRID diffuse régulièrement des dossiers pédagogiques thématiques et met à disposition des usagers des ressources sur les certifications du DELF–DALF et du TCF. Les équipes pédagogiques des organismes publics éducatifs des pays francophones, des réseaux des Alliances françaises et des Instituts français,ou encore des centres de langue privés et des universités sont également très dynamiques dans la production de contenus dédiés aux enseignants et apprenants de français et proposent sur leurs sites respectifs des ressources variées (fiches pédagogiques, fiches d'activités, activités en ligne ou pour tableau numérique interactif, dispositifs hybrides plateformes d'apprentissage à distance, etc.). Le CAVILAM – Alliance française, l'Institut français de Madrid, le CCDMD (Centre collégial de développement de matériel didactique), ou encore Azurlingua sont quelques exemples d'acteurs de référence dans ce domaine [5].

De fait, l'offre numérique pour l'enseignement et l'apprentissage du français est déjà vaste et diversifiée. Elle touche toutes les catégories de publics, tous les âges. De nombreuses sources proposent du prêt-à-enseigner ou à apprendre. Les

expérimentations se sont transformées en usages et ces pratiques devraient continuer à se déployer, car elles répondent à la fois à une nécessité d'offre collective et à une demanded'individualisation des apprentissages en fonction des contextes et des individus. Le déploiement de ces usages peut être soutenu et développé par différents moyens institutionnels ou privés: l'aide et le soutien à l'investissement pour l'équipement, la formation des enseignants, la diffusion de l'information sur les pratiques et enfin la poursuite des projets de création d'outils d'apprentissage/enseignementet de contenus directement utilisables en classe ou hors classe.

References

1. Agostinelli S., Koulayan N. (Dir) Les écosystèmes numériques. Intelligence collective, développement durable, interculturalité, transfert de connaissances. Presses des Mines, Collection Design numérique, 2016.
2. Koulayan N. "Cyberespace et dialogue des langues-cultures dans la mondialisation. Pourquoi et comment le réussir ?" *Revue en ligne ISDM (Informations, Savoirs, Décisions & Médiations)*. N°37. URL: http://isdm.univ-tln.fr/articles/num_encours.htm, février 2009.
3. Koulayan N. Francophonie en méditerranée, Multimédia et didactique du FLE/FLS, Nouveaux médias et Francophonie. *Collection Diversité linguistique et Société dirigée par Raymond Renard*. Editions du CIPA Mons, Belgique, 2005, 345 p.
4. Koulayan N. "Les TICE ou des nouveaux outils entre technique et transmission des savoirs". *Cahiers Interdisciplinaires des Sciences du Langage*. N°16, Université Toulouse-le Mirail, 2002.
5. Etude du CAVILAM pour l'Observatoire de la langue française (OIF). Rapport 2018 «la langue française dans le monde». URL: http://observatoire.francophonie.org/wp-content/uploads/2018/09/Apprentissage-Outils-Numeriques-Synthese.pdf
6. Aujourd'hui, pour l'enseignement des langues étrangères (LE), l'apport du numérique/digital est-il une innovation cognitive positive ? URL: https://www.archipelies.org/520
7. L'ère numérique: un défi pour la didactique du FLE. URL: https://gerflint.fr/Base/Portugal2/lebrun_lacelle.pdf
8. Le numérique pour l'apprentissage des langues: outils, modalités, experimentations. URL: https://www.ciep.fr/sites/default/files/atoms/files/focus-numerique-pour-apprentissage-des-langues.pdf

«МОВЧАЗНИЙ» МЕТОД ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Дюс Н. П.
студентка факультету філології та журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Дослідження питання методу було й залишатиметься актуальним, оскільки інтеграція іноземної мови в усі сфери життя є неперервним та уже звичайним процесом.

У зарубіжній педагогіці та лінгводидактиці авторами пропонуються різні підходи до визначення поняття «метод навчання іноземних мов». Відомий дослідник Е. Антоні (E. Antony) вказує, що метод – це загальний план упорядкованої подачі мовного матеріалу, який базується на обраному підході. Це рівень, на якому теорія впроваджується в практику і на якому визначають зміст навчання і порядок подачі навчального матеріалу, пріоритетність навчання певних мовних явищ і мовленнєвих умінь [1, с. 93–97]. Дж. Річардс (J. Richards) та Т. Роджерс (T. Rodgers) у своїх дослідженнях поняття методу розглядають на рівні задуму та планування, на якому визначаються цілі, програма навчання та з'ясовується роль учителя, учнів і навчальних матеріалів [2, с. 16].

У зарубіжній методиці методи вивчення іноземної мови, у залежності від підходу, можна поділити на три групи:

1. Структурні – розглядають мову як систему структурно пов'язаних елементів для кодування значення: граматико-перекладний (Grammar Translation) та аудіолінгвальний (Audiolingual Method) методи.

2. Функціональні – мову розуміють як засіб для вираження чи виконання певних функцій: усний метод (Oral Approach), ситуативне навчання мови (Situational Language Teaching).

3. Інтерактивні (особливої популярності набули з 80-х років) – мова є засобом створення і підтримки соціальних відносин, до уваги береться те, як треба рухатись, діяти, вести перемовини і взаємодіяти під час спілкування: прямий (Direct Method), комунікативний (Communicative Language Teaching), мовчазний (Silent Way), натуральний метод (Natural Approach), мовне занурення (Language Immersion), сугестопедія (Suggestopedia), метод повної фізичної реакції (Total Physical Response).

Розглянемо «мовчазний» метод більш детально, що запропонований Г. Гаттегно (G. Gattegno). Він базується на припущенні, що вчителю у класі слід

мовчати наскільки це можливо, й учень повинен заохочуватись висловлюватись якомога більше.

Завданням «мовчазного» методу є формування в школярів умінь усно висловлюватись і сприймати початкові елементи мови, що вивчаються. Це так зване бігле володіння мовою, але при цьому правильній вимові та вдосконаленню інтонації надається важливе значення. Учні повинні вміти: правильно і швидко відповідати на запитання про себе, свої захоплення, сім'ю, щоденні події; говорити з правильним наголосом; давати усний або письмовий опис усього, що їх оточує; відповідати на загальні запитання про культуру і літературу носіїв мови, яка вивчається; адекватно володіти граматикою, письмом, читанням.

Отже, діяльність учителя-філолога при застосуванні «мовчазного» методу зводиться до функції підтримки і обробки учнівської усної відповіді без прямих вказівок, адже основними для цього методу є прості лінгвістичні завдання, під час яких учитель моделює слово, фразу або речення і потім викликає реакцію учнів, після чого вони продовжують створювати власні висловлювання, поєднуючи разом стару і нову інформацію.

Література

1. Antony E. M. Approach, method and technique. *Teaching English as a Second Language*; ed. by H. B. Allen. New York : McGraw-Hill, 1965. P. 93–97.
2. Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and methods in language teaching [Electronic resource]. Cambridge UK : Cambridge University Press, 2001. URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Language_education – cite_ref-Diller_1-2
3. Гапонова С. В. Сучасні методи викладання іноземних мов за рубежем. *Іноземні мови*. 1998. № 1. С. 24–31.
4. Климюк В. І. Короткий огляд методів навчання іноземної мови. URL: http://www.rusnauka. com/13_NPN_2010/Philologia/65737.doc.htm.
5. Колкер Я. М. Практическая методика обучения иностранному язику. Москва : Academia, 2001. 258 с.

MOBILE DEVICES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Заблоцька Л. М.
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Цар І. О.
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

In today's global world, the importance of foreign language can be neither denied nor ignored, especially English language since this is the most common language spoken everywhere. English is often used as an international language of communication. Ukraine needs to make use of world-wide spoken languages in order to maintain its international image. According to the National Strategy for the Development of Education in Ukraine for the period of 2012-2021 some priority areas have been pointed out. Among them: providing young generation with the quality education that could be available for everyone; ensuring competitive education for Ukrainian citizens in accordance with the requirements of innovative development of society; granting efficient foreign language and information training for students, etc. Higher educational institutions are to prepare future specialists, who would be able to face the challenges of constantly developing world, quickly adapt to new requirements of the society and develop his/her professional and personal skills independently.

A good command of foreign language will allow future professionals to communicate effectively with their international partners /clients, helping them to trust you and your organization, resulting in stable and long-lasting business relationships. The ability to communicate and negotiate with foreign partners specific professional issues is more attractive to companies, which conduct business internationally, thus they would employ preferably those who speak any foreign language fluently. This is the main prerogative of Foreign Language for Specific Purposes that focuses on language skills formation in the certain professional field rather than on teaching grammar and language structures. Thus, Foreign Language for Specific Purposes covers subjects varying from accounting or computer science to tourism and business management, etc.

From the beginning of the twenty-first century, digital technologies have influenced immensely on the development of national education. However, it was Alan Kay, whose name is usually connected with the introduction of the m-Learning concept in the 1970s. He got into Palo Alto Research Center of the Xerox Corporation and teamed up with a few other workers to bring 'Dynabook' to life. Dynabook was a handy personal computer that was created with the aim to teach children through an improved digital approach. However, this device failed to impress because of a lack of technological backing in that era.

It was not until 1994 that IBM Simon, the first smartphone ever, was introduced by Mitsubishi Electric Corp; this device was quite similar to Dynabook. Promoted as a handy personal communicator, this smartphone heralded an absolutely new era during which hundreds of similar devices were introduced by various manufacturers. From then on, nobody ever stopped producing 'smartphones'

Nowadays mobile devices, along with other modern information and communication technologies, are considered to be innovative means of learning that have been used for educational purposes all over the world for the last decades. The introduction of the new generation of technical equipment into the process of teaching English for Specific Purposes is a relatively new phenomenon in Ukraine, and it is the issue requiring a proper investigating.

Using mobiles or any other handheld devices for learning purposes has given rise to the term "mobile learning", which is abbreviated commonly as 'm-learning'. Mobile learning provides the possibility to access the information through virtual media, such as personal electronic gadgets, social interactions, and content. M-learning includes the following devices: smartphones, tablets, laptops, and digital notebooks. It focuses on the learners' freedom of movement and their interaction with technology. In this case, simplifying learning by using mobile tools is what constitutes this informal learning setup.

The principal features of mobile learning are acknowledged as having the possibility for learning procedure to be ubiquitous, spontaneous, informal and personalized. While learning via mobile and handheld gadgets might take longer time in comparison to using computers. Language learners feel a better sense of convenience in terms of time and place, in order to make use of their spare time to learn a foreign language whenever and wherever they are [3].

Students, who want to develop their foreign language skills, "now have more opportunities and facilities to learn a target language than before via using these mobile technologies, and there are now thousands of applications that can be downloaded on their phones and tablets for free or in a very low price in order to use them for learning different languages. These software and applications are commonly known as 'applications', and these language learning applications are highly helpful for specific language learning skills" [4]. They are often designed for learners, who want to enrich their vocabulary, perfect pronunciation, master grammar skills, enhance speaking skills, etc. These applications (Apps) provide users with various learning material that

can be easily downloaded at no or little cost on their mobile devices and that can be available wherever it is needed. Among the best Apps designed for learning a foreign language there are: LinguaLift, Duolingo, HelloTalk, Mindsnacks, Busuu, Babbel, TripLingo, MosaLingu etc.

Usage of mobile devices in foreign language teaching has advantages and disadvantages. On the one hand, they are portable, multipurpose and convenient. They allow to save time and money, because they provide us with necessary information instantly and for free. Besides, due to a recorder, microphone or camera a teacher as well as a student can save any text or an image, listen to a record, take a picture or even find a dictionary or e-book to read. Moreover, mobile devices support personal approach and student's independent learning. The student can fulfil tasks at his own pace, that will definitely raise is self-confidence and enhance knowledge.

However, on the other hand, it is possible to point out some disadvantages of mobile phones in language learning process as well. Thus, despite all those advantages mentioned above, usage of mobile devices makes us addicted to the screen. Another thing is, mobile devices may distract attention by sudden phone calls or messages or social media / news notifications etc, so, in that case, the learner's sense of solitude or his /her engagement in class work or activity will worsen. There also could be certain technical problems (like battery life, screen size, Internet availability, etc.) that may affect learning language.

Conclusion. Using mobile devices has become popular nowadays. Along with other modern information and communication technologies, they are considered to be innovative means of learning that have been used for educational purposes all over the world for the last decades. Mobile devices provide the possibility to access the information anytime and anywhere. There are lots of Apps, suggesting those, who learn or teach various material (texts, exercises, explanations, dictionaries or tests) specially designed to develop language skills. Anyway, along with numerous advantages there are some disadvantages. Therefore, we consider this issue relevant, which requires deeper investigation.

References

1. Crompton H. A historical overview of mobile learning: Toward learner-centered education. *Handbook of mobile learning*. Chapter: 1. Publisher: Routledge Editors: Z. L. Berge & L. Y. Muilenburg, 2013.
2. Prikhodko A. I. Modernization of Higher Education in Ukraine: Perspective for Physical Education of Students. *International journal of education and science.* 2018. Vol. 1, No. 3-4. P. 16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/intjeds_2018_1_3-4_9.
3. Soran K. S, Ibrahim A. The use of handheld and mobile devices for language learning. *9th International Visible Conference on Educational studies and Applied Linguistics.* 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/326926441_The_Use_of_Handheld_and_Mobile_Devices_for_Language_Learning

4. Viberg O., & Grönlund A. Mobile Assisted Language Learning: A Literature Review. *In mLearn*. 2012. (Pp. 9–16). URL: https://www.semanticscholar.org/paper/Mobile-Assisted-Language-Learning

ПОНЯТТЯ «МЕТОД ПРОЕКТУ» У НУШ

Зубкевич О. Я.
студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

У сучасних умовах розвитку системи освіти вагомого значення набуває впровадження ефективних інновацій у традиційну класно-урочну систему, а також пошук нових форм організації навчання поза її межами. До їх числа належить і метод проектів, хоча він не є принципово новим явищем у науці та практиці.

Метод проектів відомий у світовій педагогіці з кінця XIX – початку XX століття як метод проблем. Він пов'язувався з ідеями гуманістичного спрямування у філософії і освіті, розробленими американським філософом і педагогом Дж. Дьюї, а також його учнем В. Х. Кілпатріком [5].

За визначенням Buck Institute for Education, проектне навчання – це метод, навчаючись за яким, учні, певний час досліджуючи і реагуючи на справжні, цікаві та складні питання, отримують потрібні знання та навички [3].

Проект розглядають як «п'ять П»: проблема, планування, пошук інформації, продукт, презентація. Шосте «П» проекту – його портфоліо, тобто папка, у яку зібрані всі робочі матеріали (чернетки, плани, звіти тощо) [1].

Метод проектів заснований на:

1) розвитку пізнавальних умінь і навичок учнів;

2) умінні орієнтуватися в інформаційному просторі;

3) умінні самостійно конструювати свої знання;

4) умінні критично мислити [1].

Розглянемо **переваги проектного навчання.**

Зокрема, для учнів:

– традиційна аудиторія перетворюється у відкритий навчальний простір, в якому учні рухаються у власному темпі;

– у процесі виконання проекту виникає потреба в самонавчанні та самовдосконаленні;

– навчання на основі запам’ятовування та повторення переходить до інтеграції, відкриття та презентації набутих знань;

– учні мають можливість проходити всі етапи «виробництва»: від ідеї, створення моделі майбутнього продукту до його реалізації.

– Для вчителів:

– надає вчителям можливість вибудувати позитивну історію стосунків з учнями за нових умов;

– підібрати учням ролі, підкресливши їхні індивідуальність і природні таланти.

Звичайно, на фоні очевидних переваг існує й певна небезпека застосування проектного навчання: виникає ризик не виконати навчальну мету і не досягти результатів. Однак цього можна уникнути, якщо раціонально спланувати процес.

Планування навчального проекту:

– Визначаємо навчальні цілі.

– Плануємо «що» і «як», а не «коли».

– Плануємо, як відбуватиметься публічна презентація результатів проекту [3].

Автор виокремлює наступні **вимоги до проектної роботи в початкових класах:**

1. Контроль за виконанням проектних завдань має бути ретельніший (більша кількість консультацій і спостережень за веденням проектної документації), адже теоретичних, практичних знань та вмінь у молодших школярів ще бракує.

2. Проекти для початкової школи здебільшого мають бути короткотривалими (обдаровані учні, які випереджають у своєму розвитку однолітків, можуть успішно розробляти і довготривалі проекти).

3. У роботі з усім класом слід віддавати перевагу рольовим, інформаційним, творчим проектам – ці види діяльності завжди цікавили молодших школярів.

4. Для пошукової діяльності бажано спочатку залучати дітей з підвищеною навчальною мотивацією – їхні дослідження можуть зацікавити інших учнів.

5. У ролі перших проектів у початковій школі варто обрати групові. Це дасть можливість диференційовано розподілити проектне завдання: після здійснення проекту кожна дитина вважатиме себе здатною брати участь у його виконанні. Учитель отримає уявлення про можливості кожної дитини (зокрема для пропозицій щодо індивідуальних проектів у подальшому) і виділить лідерів, які зможуть очолити майбутні проектні групи.

6. Значну увагу необхідно приділяти презентації проектів: запрошувати на неї батьків, учнів інших класів (такий підхід створює мотивацію для подальшої роботи).

7. Учитель на початку проектування повинен підвести учнів до вибору теми.

8. Теми учнівських проектів мають бути різноманітними, їх не слід регламентувати та виділяти більш значущі.

9. Робота над проектами у початкових класах не повинна бути вимушеною, учні мають працювати добровільно [5].

В основу **типології проектів** можна покласти різні ознаки.

– залежно від кількості учасників, проекти можуть бути індивідуальними, груповими (2–6 осіб), колективними;

– залежно від часу, витраченого на реалізацію, проекти можуть бути короткотривалими (1–3 уроки), середньої тривалості (до місяця), довготривалими (кілька місяців);

– за тематичною спрямованістю проекти бувають дуже різноманітними: мовні, екологічні, етнографічні, країнознавчі, з прав людини, соціологічні тощо. Не завжди легко визначити тип проекту за тематичною спрямованістю, адже більшість із них за своєю сутністю є міждисциплінарними [4].

Отже, метод проектів є однією з інноваційних педагогічних технологій, що відповідає вимогам Національної доктрини розвитку освіти щодо переходу до нового типу гуманістично-інноваційної освіти, коли увага переноситься на процес набуття школярами знань, умінь, навичок, життєвого досвіду, які трансформуються в компетенції. За своєю сутністю робота над проектом має інноваційний характер: вимагає від учнів застосовувати нові знання, спираючись на засвоєний раніше матеріал; виробляє вміння діяти і приймати рішення самостійно чи в складі команди та розв’язувати конфлікти; шукати, компонувати і застосовувати нову інформацію з різноманітних джерел, використовуючи сучасні технології для виконання конкретних завдань; розвиває критичне мислення і прагнення до творчості та саморозвитку; формує бажання і здатність самостійно вчитися.

Література

1. Державний стандарт/ постанова КМУ № 87 від 21.02.2018 року
2. Концепція «Нова українська школа» ухвалена рішенням колегії МОН 27/10/2016
3. Проектне навчання: коротко про головне. URL: https://nus.org.ua/view/proektne-navchannya-korotko-pro-golovne/
4. Використання проектної технології в початковій школі. URL: https://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/33260/
5. Метод проектів як засіб ефективного та якісного навчання молодших школярів. URL: http://journal.osnova.com.ua/article

ТЕХНОЛОГІЇ ВЕБ 2.0 В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Карівець С. Р.
студентка факультету філології та журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

З розвитком сучасних технологій з'явилися більш прогресивні і ефективні підходи до освіти, але завдяки цьому перед викладачами і методистами виникають нові завдання і нова відповідальність за якісне вміння використовувати досягнення нових технологій в освітньому просторі. Інформатизація освіти і пов'язані з нею можливості використання інформаційних технологій, ведуть не тільки до змін організаційних форм і методів освіти, а й до виникнення інноваційних методів. Сучасний розвиток мережі Інтернет характеризується появою і широким поширенням соціальних серверів і служб (**Веб 2.0**), ціль яких спрямована на спілкування між людьми (блог, вікі, подкаст, Твіттер, закладки, і т.д.). Веб2.0 – це платформа 57-ми соціальних серверів і служб, що дає можливість широкому колу користувачів мережі Інтернет бути не тільки одержувачами інформації, але, головне, її творцями і співавторами. Результат аналізу наукових і методичних праць свідчить про посилення уваги дослідників щодо питання використання дидактичних можливостей Інтернет ресурсів у викладанні і вивченні іноземних мов (Є. Полат, І. В. Самойлюкевич, О. Б. Ярова і т.д.). У роботах цих дослідників зазначено, що впровадження Інтернет технологій дає можливість афективно вирішувати такі проблеми як посилення ролі самостійної роботи студентів, зміна педагогічних методик, впровадження активних методів і сучасних інформаційних технологій. Звідси, вивчення дидактичного потенціалу та розробка методики використання різних Інтернет ресурсів. Залежно від контенту (текстового і графічного наповнення) і спрямованості, соціальні сервіси мережі Інтернет діляться на велику кількість груп, таких як блог, вікі, подкаст, вебквест, чат та електронна пошта в викладанні іноземної мови [5, с. 45].Сучасний стан розвитку Інтернет технологій дає широкі можливості для використання на аудиторних заняттях і в самостійній роботі студентів з іноземної мови такого інструменту як подкаст. **Подкаст** – це публікація аудіофайлів в Інтернеті призначених для скачування і прослуховування на портативних MP3 або комп'ютерах. Подкаст зручний тим, що може прослуховуватися в різних умовах і тоді, коли зручно слухачеві. Технології подкастингу дають можливість користувачам завантажувати подкасти за допомогою спеціальних програм (**iTunes, iPodder**) автоматично, коли нові подкасти публікуються на сайтах. Особливості типового навчального подкасту: носій мови розповідає про певні

події, граматичне або лексичне явище, розглядаючи його в різних контекстах; середня тривалість подкасту 5-10 хв .; тематика подкастів сучасна і актуальна; на сайті доступний текст і аудіофайл подкасту. Найефективніший спосіб знайти необхідний подкаст – звернення до директорії подкастів, вибрати категорію і переглянути список подкастів, доступних до завантаження. Для студентів, які вивчають іноземну мову, директорія подкастів знаходиться за адресою www.podomatic.com/. Ще однією з технічних і дидактичних можливостей використання Інтернету є блоги. Це персональна, постійно оновлювана веб-сторінка, що нагадує онлайн журнал що включає текстову інформацію, фотографії, і навіть невеликі аудіо- відео-файли. Саме простота створення робить цей інструмент ефективним і популярним в освітньому середовищі. Блоги можуть представляти форуми для студентів і викладачів для обміну інформацією, думками, результатами своєї роботи. У практиці викладання іноземних мов розрізняють наступні типи блогів: блоги викладачів, блоги груп, блоги студентів. Блоги використовуватися для формування граматичних і лексичних навичок [1, с. 33]. Роль Інтернет публікацій в організації індивідуальної та самостійної роботи студентів, яка є вагомою проблемою сучасної теорії і практики вищої школи, складно переоцінити, адже вони представляють собою досить надійні канали обміну необхідною інформацією за напрямками викладач – студент, студент – викладач, студент – студент. **Флікер** – це соціальний сервер для зберігання і послідовного використання відеороликів (www.flickr.com) [3, с. 20]. Зареєстровані користувач можуть розміщувати свої матеріали, давати назви, опису, виділяти ключові слова, і т.д. Система флікер підтримує можливість користувачів листуватися. Кожен учасник може залишати свої коментарі і всі користувачі системи можуть створювати групи за інтересами. Це ефективний метод розвитку письмових навичок студентів, а також, поліпшення їх комунікативної компетентності. П. В. Сисоєв і М. Н. Євстигнєєв виділяють п’ять основних переваг технологій Веб 2.0 в методиці вивчення і викладання іноземних мов: 1) ефективність серверів; 2) можливість створення особистої зони; 3) простота в використанні серверів (викладачі і студенти можуть створювати тематичні форуми, блоги, аудіо та відео матеріал); 4) можливість взяти участь в створенні і доповненні веб ресурсів; 5) можливість користуватися різними формами інформаційних повідомлень [4, с. 89].

За допомогою інтернет-технологій другого покоління легко вирішуються проблеми навчання в співробітництві, а також диференціації та індивідуалізації навчання. Соціальні сервіси Веб 2.0 дозволяють учню вибрати свій стиль навчальної роботи, намітити свою освітню траєкторію [2, с. 285].

Будучи доступними,відкритими, інтерактивними і колективізованими, соціальні сервіси Веб 2.0 стають природнім освітнім середовищем, доцільність використання якого в навчальних цілях вже не викликає сумніву. Сказане вище дозволяє зробити висновок про те, що питання інтеграції Інтернету в навчанні іноземних мов як у середній, так і вищій школі в даний час надзвичайно

актуальне. Актуальність застосування нових інформаційних технологій продиктована, перш за все, педагогічними потребами в підвищенні ефективності розвиваючого навчання.

Зокрема, потребою формування навичок самостійної навчальної діяльності. В такому зв'язку важливо допомогти учням стати активними учасниками процесу навчання і формувати у них потребу в постійному вдосконаленні придбаних в школі іншомовних знань, умінь і навичок.

Література

1. Бебіх В. В. Організація навчального процесса при вівченні курсу «Ділова англійська мова» з Використання інформаційних технологій. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання: зб. наук. праць.* Київ : Видавничий центр КНЛУ, НМАУ, 2002. Вип. 21. С. 32–37.
2. Біла А. Л., Шульга О. М. Про роль засобів інтерактивної комунікації в навчанні іноземної мови. *Жінка. Суспільство. Освіта: Матеріали 13-ої міжнар. наук.-практ. конф., 17 грудня 2010.* Мінськ : Жіночий інститут Енвіла. Мінськ, 2011. С. 284–286.
3. Зайцева Є. М. Інформаційно-навчальна середа як засіб розвитку самостійної роботи студентів під час навчання іноземної мови: автореф. дис. Ярославль : Изд-во Ярославського ГПУ, 2003. 23 с.
4. Мадзігон В. М. Інформатізація в контексті демократизації освіти. *Розвиток педагогічної и психологічної науки в Україні 1992 – 2002: Додатк. зб. наук. праць до 10-річчя АПН України.* Харків : «ОВС», 2002. Ч.1. 640 с.
5. Сисоєв П. В., Євстигнєєв М. Н. Методика навчання іноземної мови з використанням нових інформаційно-комунікативних технологій. Ростов на Дону : Фенікс; Москва : Глоса-Пресс, 2010. 182 с.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ «ГРОМАДИ» ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Ковалишин З. О.
студент факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

На сучасному етапі розвитку методики викладання іноземних мов особливий акцент ставиться на нових тенденціях у відборі методів, які орієнтовані на ціль навчання – формування в учнів основних рис мовної особистості. Матеріал, що засвоюється за допомогою подібних методів має

сприйматися як інструмент та засіб соціальної взаємодії з партнерами по спілкуванні.

Сьогодні, серед традиційних методів викладання іноземної мови можна виділити так звані нетрадиційні методи, які з'явилися у зв'язку зі зростанням потреби в оволодінні іноземною мовою. До таких методів належать: метод «громади», сугестивний метод, метод повної фізичної реакції, «мовчазний» метод.

Метод «громади» (метод «радника») був розроблений американським психологом Ч. Курраном. В основі методу лежить гуманістичний підхід до навчання і психологічна теорія «радника», суть якої полягає в тому, що людям необхідна допомога радника-психолога, а його консультації та участь бажані в будь-якому вигляді соціальної діяльності людини, в тому числі й в освіті [1, с. 25].

Метод «громади» характеризується такими рисами:

– у відповідності з гуманістичним підходом до навчання учням належить провідна роль в організації та побудові курсу. Учні визначають зміст навчання і вибирають зручний для них темп і режим роботи.

– вчитель виступає в ролі «радника», який підказує учням фрази, необхідні їм для спілкування іноземною мовою. Він не повинен претендувати на роль лідера чи керівника навчального процесу, не повинен змушувати учнів брати участь у процесі спілкування, якщо вони цього не хочуть.

– програма навчання спеціально не розробляється, оскільки процес навчання розробляється таким чином, що учні спонтанно вибирають тему і мовні засоби.

– основним прийомом навчання є переклад з рідної мови на іноземну.

– організація процесу навчання будується таким чином: учні працюють у групі, вони сидять обличчям один до одного і обговорюють рідною мовою тему бесіди. Потім починається спілкування іноземною мовою. Учитель сидить осторонь і спостерігає за обговоренням, а потім включається в процес бесіди, пропонуючи еквіваленти на іноземній мові. Учні повторюють фрази по кілька разів, а потім записують їх на магнітофон, для того щоб прослухати, якщо знадобиться.

Прихильники методу «громади» відзначають його гуманістичний характер, спрямованість на особистість учня і відсутність стресу в процесі навчання. Відсутність програм і планів, конкретних цілей і завдань курсу навчання також не сприяє широкому поширенню цього методу, особливо в умовах масової середньої школи [2, с. 118].

Отож, використання цього методу передбачає спеціальну підготовку вчителів, бо вчителі шкіл і викладачі іноземної мови ВУЗів не є психологами і не можуть використовувати відповідні психологічні прийоми. Сам метод активно розвиває мислення учнів та допомагає їм самореалізуватися у процесі комунікації з іншими особами.

Література

1. Кашина Е. Г. Традиции и инновации в методику преподавания иностранного языка : учеб. пособие для студентов филологических факультетов университетов. Самара : Универс-групп, 2006. 75 с.
2. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам: Базовый курс лекций : пособие для студентов пед. вузов и учителей. Москва : Просвещение, 2002. 239 с.
3. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. Київ : ВЦ «Академія», 2010 . 328 с. (Серія «Альма-матер»).

MODERN INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN THE TEACHING OF FOREIGN LANGUAGE AND MULTICULTURAL COMMUNICATION

Козак Є. А.
студент факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Due to the rapid and radical changes that are taking place in modern Ukrainian society, the higher education system in Ukraine faces the need to update the content and methods of using innovative technologies in foreign language teaching. After all, they are suitable for the needs of future generations, and any approach and style of presentation of information are affected by modernization with the emergence of new opportunities.

The emergence of Ukraine in the world and European space creates a need for fundamental changes in the field of education, especially as regards the teaching of foreign languages in higher education.

Strelchuk LI believes that the basis of mass computerization of education is undoubtedly due to the fact that a modern computer is an effective means of optimizing the conditions of intellectual work in general, in any way. After all, innovative technologies of today are professional-oriented learning of a foreign language, project work, use of information and telecommunication novelties, work with educational computer programs in foreign languages, distance learning technologies, creation of presentations, use of Internet resources, teaching of English language. environment (blogs, forums, email).

Modern information technology is a productive tool that promotes knowledge assimilation, develops interactive, communicatively directed learning. It is the interactive method of work, with the help of multimedia 4 tools, that allows you to best adjust the pace and complexity of tasks, helps to improve the learning of grammatical material and increase vocabulary.

The technical advantages of this method include the use of interactive audio and video for oral learning. Using the language, communication, photos, diagrams and drawings, the principle of visualization is embodied. The introduction of various multimedia innovations extends the boundaries of interactive communication, which today plays a leading role in the educational process.

Thanks to these technologies, the teacher is able to present information in a significantly new way. Multimedia tools allow you to create interesting and diverse tasks in a playful way. This allows even slackers to be involved, as these technologies are new and exciting for students. Innovative methods also push the project to work independently and present to a wider audience. Ternopil researcher Cherednichenko GA claims that the use of multimedia and computer networks shortens the learning time by almost three times and that the memory level increases by 30-40 percent due to the simultaneous use of images, text, sound.

It should also be remembered that when learning a foreign language, students have a number of problems, of which low motivation to learn the language is a priority. It is in such cases that modern interactive technologies are most relevant to the application because they create the conditions when the student understands their intellectual abilities. Effective collaboration and communication is the basis of such learning, which aims to solve problems together, to acquire monologue skills, to be responsible, to think critically and to achieve compelling results.

Today, there is a growing trend in Ukraine in the number of studies that are closely linked to the use of information and communication technologies in the educational process of higher education. O. Bondarenko, V. Bykov, V. Zabolotny, O. Mishchenko, O. Pinchuk, G. Baranova, Y. Bulakhov contribute to the active introduction of information technologies into the educational process of today.

Thus, we can conclude that the involvement of modern technologies, which are based on a creative approach, in the process of learning a foreign language significantly expands and diversifies the program of higher education, provides access to a variety of materials, extends the students' motivation to study, helps in new ways potential and contributes to the dynamic development and self-improvement of the educational and communicative process.

PEDAGOGICAL AND HISTORICAL APPROACH OF "DISABLED PEOPLE" DEFINITION

Kokkali D.
аспірантка кафедри англійської філології та
методики навчання англійської мови,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Over the past century, societies have become more receptive to diversity and have begun to dispel their fears about people with disabilities [7, p. 70]. The changes that have taken place at the social and political levels have affected social perceptions of people with disabilities and their education. Until the 19th century, societal attitudes towards people with disabilities led to their marginalization and social exclusion. The view that people with disabilities must live in isolation, "out of sight", is stated in Plato's State [8, p. 21–24]. Such an attitude essentially questioned the social characteristics of people with disabilities and abolished their right to live as "political beings" [3, p. 79]. The attitude of oligarchic Sparta was even tougher as it led people with disabilities to the Ka'ida, and during the Middle Ages, thousands of people with physical or mental disabilities were even punished with death by fire [6, p. 21–24].

Until the mid-20th century, fear of the different, combined with the lack of care and education for people with disabilities, forced their incarceration and introduced a system of education for students with and without disabilities. Thus, by the middle of the 20th century, all students with disabilities were studying in special schools where they were trained separately from general education schools [2, p. 19]. In our time, although there is still a perception that people with disabilities are unable to educate and contribute to society, the opposite view, which supports the lifting of their social exclusion, tends to prevail. According to this, people with disabilities have the right but also the opportunity to live independently and equally productively with the 'healthy'. This view is based on respect for human rights and equal opportunities [8, p. 9].

Changing social perceptions and the development of a disability movement that claimed equal treatment also influenced the philosophy of educating people with disabilities. Thus, in the last decades of the 20th century, in many countries, the divisive system of education has begun to be challenged and the idea of integrating students with disabilities into mainstream schools has begun to be adopted. More recently, many countries have adopted the idea of inclusive education for 'one school for all' students. The creation of schools with inclusion programs implies changes in the structure, functioning of the school and educational policy in general. The success of inclusive education, however, depends to a large extent on teachers' own attitudes towards

inclusive education and people with disabilities [3, p. 13]. In addition, relevant research has shown that the success of inclusive education is also influenced by peers' attitudes towards both students with special educational needs and inclusive education itself [1, p. 56]. The positive attitude of students with disabilities towards students with disabilities creates in the latter a feeling of acceptance, which is a prerequisite for learning achievement [5, p. 299].

The purpose of this study is to investigate the attitudes of teachers and students of primary education towards people with disabilities and their co-education with students with disabilities in general education. This issue is especially important nowadays where all people with special educational needs are treated equally in all areas of society, let alone in education. At the same time, a comparison will be made between what happened in the past and what is happening today, highlighting the progress of society in the case of people with disabilities. Until the 1950s, both in Greece and worldwide, there was a perception of the static character of some children with disabilities or who were deemed to have special needs. Thus, many children went through the rejection and stigma phase while others were "trapped" in institutions or psychiatric hospitals. Developments in the field of special education have contributed to the inclusion of the majority of pupils in mainstream classrooms.

Meeting with what is considered to be “different” awakens our thinking or better forces us to think, offering us possibilities which in other circumstances we simply ignore. Children who are considered to belong to vulnerable groups cause a creative “diversion” from the traditional teaching “recipes”, the common ways of thinking and the instructional guidelines that are just being prepared. Therefore, the inclusion of some children acts as a fuse to enrich students' social experiences and an ingenuity to learn; thus, the presence of children in school becomes essential, providing motivation and opportunities for all [4, p. 328].

References

1. Hodkinson A. Disaster or catalyst of change? Inclusive education and the cultural representation of disability and disabled people: Recipe for an examination of non-disabled primary schoolchildren's attitudes to children with disabilities, *Research in Education.* 2007. No 77. Pp. 56–76.
2. Karagiannis A., Stainback W. & Stainback S. [1996]. Historical overview of inclusion. *Stainback S. & Stainback W. [eds]. Inclusion: A guide for educators*. Baltimore : Brookes, Pub. Co, 1996. Pp. 17–27.
3. Lindsay G. Educational psychology and the effectiveness of inclusion/mainstreaming. *British Journal of Educational Psychology.* 2007, No 77[1], Pp. 1–29.
4. Poulpouloglou N. The Benefits of Including Children with Special Education Needs in the "General School" Classes. *Young Educator*. 2019. No 11. P. 323, 330.
5. Shaffner C. B. & Buswell B. E. What do we really know about inclusive schools? A systematic review of the research evidence. *Mitchell, D. [ed.] Special*

educational needs and inclusive education: Major themes in education. Vol. II. New York : RoutledgeFalmer, 2004. Pp. 295–313.
6. Soulis S.-G. Pedagogical integration: From "separation school" to "school for all", Volume I. Athens : Printos – Dardanos, 2002.
7. Stefa A. Mainstreaming and Inclusion Practices, Special Education Issues. 2002. No 15. Pp. 70–74.
8. Zoniou-Sideris A. The disabled and their education. A psycho-educational approach to integration. Athens: Greek Letters, 1998.

PEDAGOGICAL CHARACTERISTICS OF MODERN SCHOOL LEADERSHIP

Lema O.
аспірантка кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

The concept of leadership is very difficult to be mentioned with a simple definition, because in modern literature there are too many definitions and not one generally accepted. According to G. A. Yukl any definition of leadership put forward by a writer is subjective because it represents that particular author. Leadership today is one of the key factors that make a decisive contribution to the success or failure of an organization [6, p. 12].

The term school leadership has recently become relevant because of the need for better-run schools and better performance of teachers and students with innovative achievements and ongoing reform initiatives. To date, management in every educational organization is achieved through design, management, organization, staff recruitment and performance testing with measurement standards and continuous corrective action [4, p. 33].

The leadership of a school unit is the core of the education system. Administrative training and guidance processes performed during leadership processes are not individual and independent actions of the teaching system, but are characterized by delegated actions and actions that obey the philosophy of everyone. So if the framework changes, leadership will also be different. According to B. Mulford school leaders are called upon daily to make and implement decisions, but also to exercise leadership trying to balance the strong and conflicting forces [5, p. 6]. Managerial decisions must be in line with both the legal and institutional framework of the school

as a public or private body, and act interdependently with a range of stakeholders within the school (teachers, administrators and technical staff) but outside with educational institutions, parents, students, stakeholders, and immediate stakeholders to avoid unnecessary conflicts.

On the basis of all of the above, successful school / educational leadership can be achieved, since of course, other people such as teachers, pupils and parents are included and assisted in work so that through the process of accumulating and guiding the talents and actions to achieve the common educational goals of the school. The new data requires a school adapted to the information society, new technologies, multiculturalism, globalization, it is creative and flexible to redefine its role and become a carrier of change so that it responds to new challenges in its modern way of managing and achieving its goals better [2, p. 21].

So, the school manager today does not have to perform a simple one-dimensional administrative role, but rather a complex and difficult task, and therefore must possess certain characteristics, mainly he should respond to the development of a multi-dimensional managerial-leadership role [2, p. 27].

Leadership is a process of influence that leads to achieving the desired goals. Successful leaders develop a vision for their schools based on their personal and professional values. At every opportunity, they refer to their vision and influence their staff and each stakeholder to share that vision. The philosophy, structures and activities of the school are geared towards achieving this common vision [1, p. 4].

At a time when social and economic developments are changing at a dizzying pace and technological human achievements are rapid, the new dynamics created by the internationalization of economy require both at school and in every educational institution, to evolve to adapt to social changes to meet the training and learning needs of society [3, p. 221].

Thus, organization ideas and recipes, high level of knowledge, qualifications and innovation are decisive measures of educational quality and effectiveness that impose charismatic school leadership, as is the case with businesses that place a high value on human resources, always seeking competent executives with many qualifications and talents to be entrusted with the management of the business. School leadership today acquires new features elements and interests very different from those of the designated principal who are looking for innovative organizational and administrative school models, the introduction of new learning methods, the promotion of school collaboration and the development of a genius indoor and outdoor environment. Therefore, new schools need new school organization models, new learning cultures and excellent educational leaders who must be adequately educated and prepared prior to being appointed to management positions.

References

1. Bush T., Glover D. School leadership: concepts and evidence. National College for School Leadership. Nottingham, 2003. P. 4.

2. Fullan M. The new meaning of educational change. Routledge. London, 2007. P. 21–27.
3. Iakovidis G. Social transformations and technical and vocational education and training. Democratic Educational Reason, 3. 2002. P. 221–235.
4. Minnick C., Reilly M., Baack M. & D. The Five Functions of Effective Management. Bridgepoint Education. San Diego, CA. 2011. P. 33.
5. Mulford B. School Leaders: Challenging roles and impact on teacher and school effectiveness. Commissioned Paper OECD. 2003. P. 6.
6. Yukl G.A., Leadership in Organizations. Prentice Hall. Upper Saddle River, 2002. P. 12.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Лісовик Н. О.
студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Модернізація української освіти визначає соціальні вимоги до системи шкільної освіти. Суспільству, що розвивається, потрібні освічені, етичні, завзяті люди, які можуть самостійно приймати відповідальні рішення в ситуації вибору, прогнозуючи можливі наслідки.

Сьогодні в центрі уваги – учень. Тому основне завдання сучасного вчителя – вибрати методи і форми організації учбової діяльності учнів, які оптимально відповідають поставленій меті розвитку особи. Останнім часом все частіше піднімається питання про вживання нових інформаційних Інтернет-технологій в школі. Це не лише нові технічні засоби, але і нові форми і методи викладання, новий підхід до процесу навчання.

Основною метою вивчення іноземної мови є формування і розвиток комунікативної культури школярів, навчання практичному опануванню іноземної мови. Завдання вчителя полягає в тому, щоб створити умови практичного опанування мови для кожного учня, вибрати такі методи навчання, які б дозволили кожному учневі проявити свою активність, свою творчість, активізувати пізнавальну діяльність учня в процесі вивчення іноземної мови. Сучасні педагогічні технології такі, як навчання у співпраці, проєктна методика, використання нових інформаційних технологій, Інтернет-ресурсів допомагають реалізувати особово-орієнтований підхід у навчанні, забезпечують

індивідуалізацію і диференціацію навчання з урахуванням здібностей дітей, їх рівня знань.

Форми роботи з комп'ютерними навчальними програмами на уроках іноземної мови включають: вивчення лексики; відпрацювання вимови; вивчення діалогічної і монологічної мови; вивчення писемності; відпрацювання граматичних явищ. Можливості використання Інтернет-ресурсів величезні. Глобальна мережа Інтернет створює умови для здобуття будь-якої необхідної учням і вчителям інформації, що знаходиться в будь-якій точці земної кулі.

На уроках англійської мови за допомогою Інтернету можна вирішувати цілий ряд дидактичних завдань: формувати навики і уміння читання, використовуючи матеріали глобальної мережі; удосконалювати уміння письмової мови школярів; поповнювати словниковий запас учнів; формувати у школярів мотивацію до вивчення англійської мови. Учні можуть брати участь в тестуванні, вікторинах, конкурсах, олімпіадах, що проводяться по мережі Інтернет, брати участь в чатах, відеоконференціях, а також отримувати інформацію з проблеми, над якою працюють в даний момент в рамках проєкту…

Як бачимо, на даний час, пріоритет віддається комунікативності, інтерактивності, автентичності спілкування, вивченню мови в культурному контексті, автономності і гуманізації навчання. Щоб навчити спілкуванню іноземною мовою, потрібно створити реальні, справжні життєві ситуації, які стимулюватимуть вивчення матеріалу і вироблятимуть адекватну поведінку.

Однією з основних вимог, що пред'являються для вивчення іноземної мови з використанням Інтернет-ресурсів, є створення взаємодії на уроці, що прийнято називати в методиці інтерактивністю. Інтерактивність – це «об'єднання, координація і взаємодоповнення зусиль комунікативної мети і результату мовними засобами». Навчаючи справжній мові, Інтернет допомагає у формуванні умінь і навиків розмовної мови, а також у вивченні лексики і граматики, забезпечуючи справжню зацікавленість і, отже, ефективність. Інтерактивність не просто створює реальні ситуації з життя, але і заставляє учнів адекватно реагувати на них за допомогою іноземної мови.

Однією з технологій, що забезпечує особово-орієнтоване вчення, є метод інтернет-проєктів, як спосіб розвитку творчості, пізнавальної діяльності, самостійності. Інтернет-проєкти можуть підрозділятися на монопроєкти, колективні та ін. Хоча в реальній практиці частенько доводиться мати справу зі змішаними проєктами, в яких є ознаки дослідницьких, творчих, практико-орієнтованих і інформаційних. Робота над проєктом – це багаторівневий підхід до вивчення мови, що охоплює читання, аудіювання, говір і граматику. Загалом, у процесі Інтернет-проєктного навчання, прослідкується нерозривність вчення і виховання.

Метод проєктів формує в учнів комунікативні навики, культуру спілкування, уміння коротко і доступно формулювати думки, терпимо відноситися до думки партнерів по спілкуванню, розвивати уміння добувати

інформацію з різних джерел, обробляти її за допомогою сучасних комп'ютерних технологій.

Завдяки комп'ютеру, Інтернету і мультимедійним засобам учням надається унікальна можливість опанування великого об'єму інформації з її подальшим аналізом і сортуванням.

І, нарешті, модульне навчання в мережі Інтернет… Суть модульного навчання зводиться до самостійного опанування певних умінь учнів і навиків в учбово-пізнавальній діяльності. Модульне навчання передбачає чітку структуризацію вмісту навчання. Воно забезпечує розвиток мотиваційної сфери школярів, інтелекту, самостійності, колективізму, умінь самоуправління своєю пізнавальною діяльністю. Модуль створює позитивні мотиви до навчання, як правило, завдяки своїй цікавості, емоційному вмісту, учбовому пошуку і опорі на життєвий досвід.

Отже, вчитель досягне успіху лише тоді на своїх уроках, коли зрозуміє, що дітям подобається все нове і цікаве…

МЕТОД «CASE STUDY» ЯК ФОРМА ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ

Любінська М. С.
студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Методика викладання іноземних мов – це гнучка інформаційно-освітня сфера, в якій поряд з традиційним підходом до викладання спостерігається підвищення інтересу до нових освітніх моделей, педагогічних інновацій, технологій та методів. Одним із інноваційних способів навчання є кейс-технологія (Case study).

Кейс – це опис ситуації, яка містить в собі деяку проблему, яку потрібно вирішити. Це практична ситуація, яку потрібно обговорити та запропонувати обґрунтоване рішення. [5]

Кейс-метод дозволяє розвивати необхідні навички, а саме чітке виконання поставленої задачі, вміння сформулювати протилежну думку, вміння аргументувати і захищати власну точку зору, мислити критично і вирішувати задачу в умовах обмеженого часу.

Батьківщиною методу case – study (від англійського case study – «вивчення ситуації»), є Сполучені Штати Америки, а саме Школа бізнесу Гарвардського

університету. У 1910 році декан Гарвардської школи управління бізнесом у Бостоні Дін Донхем порадив викладачам ввести в навчальний процес крім традиційних уроків додаткові, що проводяться у формі дискусії зі студентами.

Метод case-study відомий у вітчизняній освіті як кейс-метод або метод ситуацій (чи навчання на конкретних прикладах). Найбільш широко кейс-метод застосовується під час вивчення економіки та бізнес-наук. Використання кейс-методу також здобуло широке поширення у педагогіці.

Кейс-технологія, як і будь-яка інша, це алгоритмізований процес і порушувати цю послідовність не рекомендують. Отже, щоб застосувати кейс-технологію, в першу чергу потрібно створити сам кейс. Кейс – це єдиний інформаційний комплекс. Як правило, він складається з: проблеми, яка має декілька варіантів вирішення; допоміжної інформації, необхідної для аналізу кейсу; завдання до кейсу. Він може бути друкованим (містити графіки, таблиці, діаграми, ілюстрації, інформацію з різних джерел у вигляді текстів). Може містити фільм, аудіо і відеоматеріали [1].

Отже, кейс-технологія – не самоціль в роботі викладача, а адекватний інструмент формування компетентностей, що виходять за межі навчального простору.

Наявність в структурі кейс-методу суперечок, дискусій, аргументації тренують учнів обговорювати, навчають дотримуватися норм і правил спілкування. Учні вчаться відстоювати свою точку зору, брати участь в загальних дискусіях. При цьому створюються умови, в яких учні:

1) здобувають нові знання, використовуючи різні ресурси, в тому числі Інтернет джерела;

2) вчаться користуватися набутими знаннями для вирішення пізнавальних і практичних завдань;

3) здобувають комунікативні вміння, працюючи в групах, розвивають навички говоріння;

4) розвивають в собі дослідницькі вміння (вміння виявлення проблем, збору інформації, спостереження, побудови гіпотез, узагальнення та системне мислення) розвивають вміння інформаційного пошуку [5].

Кейс-метод може бути успішно використаний на заняттях з іноземної мови, оскільки даний метод комплексний і містить всі види мовленнєвої діяльності: читання, говоріння, письмо, аудіювання. В учнів з’являється реальна можливість спілкування іноземною мовою в процесі взаємодії з іншими учасниками групи і викладачем. Успіх кейс-методу залежить від трьох основних складових: якості кейса, підготовленості учнів і готовності самого вчителя до організації роботи з кейсом і ведення дискусії.

Ефективність навчання за допомогою кейс-методу очевидна. Учню надається можливість перевірити теорію на практиці, активізувати свої здібності, творчо мислити. З іншого боку, практична ситуація викликає інтерес до процесу навчання, оскільки стає ясно, яких теоретичних знань не вистачає для

вирішення проблеми. Ґрунтуючись на всьому вищесказаному, можна зробити висновок про те, що застосування кейс-технологій є одним із затребуваних на сьогодні методів навчання учнів.

Література:

1. Гарбузняк Т. В. Використання кейс-метода на уроках англійської мови в старших класах. *Таврійський вісник освіти.* 2013. № 3 (43). С. 184–191.
2. Нісімчук А. С., Падалка О. С., Шпак О. Т. Сучасні педагогічні технології : навчальний посібник. Київ : Просвіта, 2000. 368 с.
3. Железняк Л. Кейс-технология. *Відкритий урок*. 2012. № 12. С. 23–25.
4. Кейс-метод як спосіб формування життєвих компетентностей учнів. URL: https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-kejs-tehnologii-na-urokah-anglijskoi-movi-177852.html//.
5. Використання кейс-технології на уроках англійської мови. URL: https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-kejs-tehnologii-na-urokah-anglijskoi-movi-177852.html/

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Люта С. А.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Сучасне життя пропонує велику кількість інноваційних технологій. Відмінність між інтерактивним та традиційним навчанням полягає не лише у методах та прийомах викладання предмету, але й у меті, яку ставить перед собою кожен метод навчання. Інтерактивне навчання – це «навчання, яке відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників навчального процесу» [1]. Дослідники усі інтерактивні технології поділяють на чотири групи: фронтальні технології, інтерактивного колективно-групового навчання, ситуативного навчання та навчання у дискусії. Серед інтерактивних методів широко використовуються такі, як: мозковий штурм, мікрофон, коло ідей, робота в малих групах, займи позицію, пресс- метод, акваріум, подорож рольові ігри та інші.

Сутність інтерактивного навчання (за Н. Суворовою) полягає в тому , що навчальний процес залучаються всі здобувачі освіти, їм надається змога рефлексувати з приводу того, що вони знають та думають. Колективна діяльність

здобувачів освіти у процесі пізнавання і засвоєння літературного матеріалу передбачає індивідуальний внесок кожного у навчальний процес, обмін знаннями, ідеями, способами діяльності .

Сучасні підходи до навчання рідної мови великого значення надають розвитку усного та писемного мовлення, а саме мовленнєвий підхід якраз і передбачає орієнтацію уроку на мовлення, на мову як засіб спілкування й пізнання. Основним з-поміж завдань у спілкуванні, вчені вважають повідомлення та вплив на адресата, що залежить від мовних засобів, жанру, стилю висловлювання.

На різних етапах процесу взаємопов'язаного навчання мови й мовлення доцільно використовувати інтерактивні методи. На першому етапі – ознайомлення, де учні вчаться спостерігати, порівнювати, зіставляти певні мовні явища. Колективне спілкування сприяє взаєморозумінню, адже «краса слова» майстра надихає на співпрацю. Спілкуючись в групах учень не тільки вчиться сам, а й вчить інших. Робота в малих групах будується на принципах рівноправності .

М. Колесник зазначає, що інтерактивне навчання - це «впровадження інтерактивного підходу в процес навчально-пізнавальної діяльності учнів, що має необмежені можливості в досягненні практичної мети навчання української мови та літератури» [2]. Для того, щоб успішно навчатися, учні мають брати активну участь у навчальному процесі. Мозковий штурм є чи не найбільш цікавою, захоплюючою і, головне, невимушеною формою інтерактивної діяльності. Уявімо, існує факт, явище, поняття, що учні їх не знають чи не розуміють повністю. Учитель шляхом питань, натяків, логічних висновків, висловлювань доводить їх до самостійного усвідомлення ідеї, факту, тобто заповнення «інформаційної прогалини». Завжди потрібно пам'ятати слова великого педагога Яна Коменського: «Ніхто не може зробити мудрим, крім мудрого, ніхто високоморальним і доброчесним, за винятком високоморального і доброчесного. Творчість учителя – творчість учнів» [2].

Отже, уроки української мови потрібно будувати таким чином, щоб формувати вміння грамотно, змістовно обмінюватися думками, уміння самостійно, творчо працювати з підручниками додатковими джерелами . Учні на кожному уроці повинні відкривати щось нове, тому що, навчання – це не лише засвоєння знань , але й розумове зростання. Потрібно активно впроваджувати освітні технології чи їх елементи, а також нетрадиційні прийоми і методи навчання ,інтерактивні технології, що сприятимуть розвитку мовних навичок.

Література

1. Ягоднікова В. В. Інтерактивні форми і методи навчання у вищий школі : навч.-метод. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. С. 24–47.
2. Навчальні матеріали. Інтерактивне навчання. URL: https://pidruchniki.com/73736/pedagogika/interaktivne_navchannya

3. Українська мова (рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти / Олександр Авраменко. Київ : Грамота, 2018. С. 3–6.

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Малота А. А.
аспірант кафедри англійської філології та
методики навчання англійської мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

В умовах сучасного стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій освітяни здійснюють активний пошук можливостей їх використання в навчальному процесі. Зокрема, з'являється більше досліджень щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні іноземних мов. Такий стан справ пов'язаний, на нашу думку, з фактом, що технології проникають дедалі глибше в усі сфери життя, і освіта, яка чутлива до змін та запитів суспільства, активно реагує на ці зміни. Дедалі більшої актуальності в сучасній методичній науці набуває ідея змішаного навчання, яка передбачає поєднання двох форм – аудиторного та онлайн навчання.

Цікаво, що, хоча поняття виникло раніше, в контексті іншомовної освіти термін почав широко застосовуватись з 2007 року, коли з'явились публікації щодо можливостей використання змішаного навчання для викладання іноземних мов [4]. Існують дані, згідно з якими змішаними вважаються курси, від 30 до 79 % відсотків яких представлено онлайн, тоді як онлайн курси – це ті, де більше 80 % навчання здійснюється в онлайн режимі [1].

Серед сценаріїв змішаного навчання, які розглядаються науковцями, найбільш актуальними в умовах сучасної системи іншомовної освіти у вітчизняних ЗВО, на нашу думку, є поєднання аудиторних занять та занять в онлайн режимі, при цьому онлайн заняття зазвичай доповнюють аудиторні. З іншого боку, сучасний розвиток технологій забезпечує дедалі кращі можливості для онлайн навчання. Зокрема, синхронні онлайн зустрічі можна проводити в Skype, використовуючи Zoom, Google classroom та інші безкоштовні ресурси, багато з яких пропонують ефективні засоби управління навчальною діяльністю студентів, їхнім спілкуванням в онлайн режимі, не позбавляючи майбутніх фахівців необхідної автономії.

Ми підтримуємо думку, що змішане навчання поєднує найкращі риси двох форм [3]. При цьому це поєднання дає змогу, з одного боку, реалізувати принцип автономії студентів, оскільки майбутні фахівці можуть працювати часто у власному темпі, режимі, в будь-якому зручному для них місці, а, з іншого, вони не позбавлені відчуття освітньої спільноти, оскільки мають змогу бачитися як один із одним, так і з викладачем і через Інтернет, і в аудиторії.

Реалії сьогодення такі, що студенти не відчувають проблем у користуванні різними сервісами, платформами, а тому зазвичай не мають перепон в оволодінні технічною стороною процесу. Натомість викладач при організації та проведенні змішаного навчання змушений виконувати значний обсяг додаткової роботи, яка передбачає ретельне планування онлайн та аудиторних занять, чіткий перелік завдань, ефективне управління процесом навчання, швидке реагування на проблеми та їх усунення, оптимізацію процесу навчання таким чином, щоб на аудиторних заняттях обговорювались ті питання, які є найбільш проблемними для студентів. При цьому заняття онлайн повинні теж передбачати використання інтерактивних прийомів, сучасних технологій, а також враховувати індивідуальні потреби, інтереси студентів, рівень сформованості в них іншомовної комунікативної компетентності.

Зазначимо, що синхронні онлайн зустрічі можуть передбачати різні цілі, зокрема, формування вмінь у всіх видах мовленнєвої діяльності, а також розвиток усіх аспектів мови. Оптимізація процесу навчання передбачає ретельне вивчення та обґрунтоване визначення викладачем змісту аудиторних, онлайн занять, а також змісту асинхронної роботи онлайн. Наприклад, ознайомлення з певними матеріалами доцільно здійснювати самостійно з метою економії часу на заняттях.

Варто взяти до уваги й індивідуальні фактори, які впливають на ефективність змішаного навчання, серед яких вік (студенти старше 25 років демонструють кращі результати) [2], а також попередній позитивний досвід навчання [5]. Наведені дані свідчать про те, що планування змішаного навчання для студентів вимагає особливої ретельності з погляду змісту, методів та прийомів навчання, здатних мотивувати майбутніх фахівців.

Таким чином, змішане навчання є закономірною відповіддю на сучасні запити суспільства та значні технологічні можливості. Разом із тим, його ефективність залежить від оптимальної організації, в якій автономія студентів поєднується з індивідуальним підходом та гнучким управлінням, і яка передбачає оптимальний розподіл завдань, видів роботи між аудиторним заняттям, заняттям онлайн та асинхронною роботою студентів у віртуальному середовищі.

Література

1. Allen I. E., Seaman J., & Garrett R. *Blending in: The extent and promise of blended education in the United States*. Needham, MA : Sloan Consortium, 2007. URL: https://www.onlinelearningsurvey.com/reports/blending-in.pdf

2. Fetzner M. What do unsuccessful on-line students want us to know. *Journal of Asynchronous Learning Networks. 2013.* Vol. 17. Issue 1. P. 13–27.
3. Harmon O. R., Alpert W. T. & Lambrinos, J. Testing the effect of hybrid lecture delivery on learning outcomes. *Journal of Online Learning & Teaching. 2014. V*ol. 10. Issue 1. P. 112–121.
4. Sharma P., Barret B. Blended learning: Using technology in and beyond the language classroom. Thailand: Macmillan Publishers Limited, 2007.
5. Xu D. Jaggars S. S. Performance gaps between online and face-to-face courses: differences across types of students and academic subject areas. *Journal of Higher Education, 2014.* Vol. 85, Issue 5. P. 633–659.

BRAIN STORM OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE

Мамус Н. О.
студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Brainstorming is popular method of expressing creative ideas in the process of solving a scientific or technical problem.

Thanks to brainstorming you can get practical experience of using language tools to achieve a specific goal. In addition, brainstorming promotes critical thinking, generates social mobility, develops communication, information and technological competences, creativity, collaboration skills. Brainstorming is used when there are several options for solving a particular problem.

It is in the process of discussion that students learn to express their own position, to argue and defend it, to respect the opinions of others, to avoid conflicts and so on. They develop the ability to generate new ideas, to listen carefully, to independently process information, to ask pertinent questions, to draw critical conclusions.

Brainstorming is just what you need when learning a foreign language in a team. Brainstorming is some jokes and a comfortable atmosphere. During the brainstorming session there are neither teachers nor students, we need to encourage and support each other, try to formulate our thoughts briefly but clearly.

If you want to work with brainstorming, you need to create a mind mapping. This will help you write about problems or goals or ideas.

Also you can start with the problem and ask “how could we cause this?” It will help you create problems, you’re ready to start solving them.

Brainstorming is analysis. Analyze words, sentences, or something you hear in a foreign language.

Brainstorming technique was first designed to be used with groups, but it can also be used by a single person privately to generate ideas.

Also each brainstorming session can include one or many techniques to stimulate creative thought – techniques such as writing, talking aloud, drawing, creating games, and developing diagrams. Most experts suggest an individual should begin by writing down as many ideas as they can – without censoring or considering the logic of each idea. This will give the individual many possible solutions to combine or to develop further.

Brainstorming Technique:

– The freewriting technique (areewriters ignore grammar and spelling during a freewriting session, as they aim solely to generate a variety of ideas.)

– Free speaking(individuals record their own voice talking).

– Helps students not forget their ideas while waiting for their turn to speak.

– Does not block people because of shyness.

– Individual brainstorming may be less stressful.

Therefore, the use of the method of brainstorming in the educational process allows to solve the following tasks: to stimulate students' creative activity; to combine the obtained theoretical knowledge with the practical; to activate educational and cognitive activity; learn how to work in a team; to respect any opinion expressed. This method will help students conduct discussions both in real-world situations and during online communication.

ПОРТФОЛІО ЯК ОДИН З АСПЕКТІВ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Марковська М. В.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

XXI століття – епоха глобалізації суспільства, у наш час значно поглиблюються зв'язки людини з навколишнім світом і, відповідно зростає роль вербальної комунікації, зокрема міжетнічної, що вимагає знань іноземної мови. Процес вивчення будь-якої іноземної мови передбачає використання різних навчально-педагогічних технологій, методів та способів, які здатні забезпечити ефективний результат.

Сьогодні одним з найпопулярніших аспектів вивчення іноземної мови стає портфоліо. Термін «портфоліо» прийшов з італійської мови, де його використовували для позначення зібрання робіт на певну тематику, найчастіше – у галузі мистецтва (наприклад, зібрання архітектурних креслень і планів або колекція фотографій). У шкільній практиці ідея використання портфоліо зявилася у другій половині ХХ століття приблизно (у 70-80 роках) у США. Використання портфоліо в освітніх закладах отримало масовий характер.

Неможливо дати єдине абсолютно точне визначення терміну «портфоліо», його значення може змінюватися залежно від галузі застосування. Деякі вчені намагаються дати визначення даному терміну з метою охарактеризувати його загальні особливості. Наприклад, американські дослідники Полсон і Майер відзначають, що портфоліо слід вважати цілеспрямоване колекціонування робіт учня, які демонструють його знання та досягнення у певній галузі [1, с. 77]. За визначенням Грейс, портфоліо – це запис навчального процесу учня, що дає змогу побачити її спосіб мислення, здатність до інтелектуальної, емоційної та соціальної взаємодії з іншими [1, с. 77]. Колінз називає портфоліо «контейнером» зібраних з певною метою доказів, що можуть бути використані особою (вчителем) для того, щоб мати можливість зробити висновки про знання та вміння іншої особи (учня) [1, с. 77]. Якщо взяти до уваги усі згадані визначення терміну «портфоліо», то можна зробити висовок, що основними ознаками портфоліо слід вважати такі:

- систематичність;
- цілеспрямованість;
- наявність часового діапазону;
- наявність певних критеріїв оцінювання.

Перше і найважливіше при підготовці портфоліо – це визначення його мети, яка безпосередньо впливає на процес роботи. Мета портфоліо також визначає структуру та зміст елементів, що використовуються. Портфоліо можна використовувати для різних освітніх завдань. Головною метою викладача, що використовує портфоліо, є оцінка успішності студента за певний період часу, визначення ефективності навчання.

Враховуючи мету портфоліо, слід визначити, які матеріали збирати, хто і як часто їх збиратиме та як вони будуть оцінені. Якість портфоліо може бути різною, залежно від того, хто його організовує. Портфоліо, організоване студентом, часто може містити багато наочних матеріалів, індивідуальні або групові дослідження, презентації, проекти, анкети, списки прочитаної та використаної літератури, примітки.

Під час вивчення іноземої мови можна використовувати різні види портфоліо (залежно від його призначення). Одним з найвідоміших і найпоширеніших видів портфоліо варто вважати мовне, що виступає засобом автономного вивчення іноземних мов. В межах цього виду розроблено етапи роботи і форми оцінювання мовної компетентності учнів [2, с. 28].

Форми роботи з мовним портфоліо під час вивчення іноземної мови можуть бути різноманітними, тобто не існує єдиного правильного способу використання даного виду роботи в навчальному процесі. Одна з головних переваг портфоліо полягає саме в тому, що цей навчальний засіб можна легко адаптувати до великої кількості ситуацій. Варіанти його використання залежать від індивідуально-психологічних особливостей учнів, рівня володіння іноземною мовою, умов навчання, а також від використання вчителем певних методів навчання.

Отож, проаналізувавши окремі матеріали, присвячені темі використання портфоліо під час навчання, можна зробити висновок, що портфоліо, як один з аспектів вивчення іноземної мови, дає можливість для модернізації та вдосконалення навчального процесу. Мовне портфоліо чітко відображає рівень сформованих знань, умінь та навичок учнів, адже є особисто зорієнтованою формою роботи, особливим видом оцінювання, спрямованим на пошук і розвиток задатків і здібностей учня.

Література

1. Birgin O., Baki A. The use of portfolio to assess student's performance. *Journale of Turkish science education.* 2007, №4. С. 76–87.
2. Горпініч Т. І. Мовне портфоліо як засіб самоконтролю при навчанні іноземної мови: стаття. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* 2014, № 33. С. 37–39.
3. Мартинюк Л. І. Використання мовного портфоліо для посилення інтересу учнів середньої школи до вивчення англійської мови. *Таврійський вісник освіти.* 2013. № 4. С. 243–249/
4. Панова Л. С., Андрійко І. Ф., Тезікова С. В. та ін. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 328 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Маслюх І. Б.
студентка факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Одним із пріоритетних напрямів реформування освіти, визначених Державною національною програмою «Освіта. Україна XXI сторіччя», є

необхідність «досягнення якісно нового рівня у вивченні іноземних мов». На відміну від інших предметів, іноземна мова — це ціла галузь знань, що розкриває перед людиною скарбницю іншомовної культури, нові стилі життя. Інтеграція України у світову спільноту потребує досконалого володіння іноземними мовами шляхом інноваційних технологій, тому їх використання визначене як один з пріоритетних напрямів реформування освіти.

Серед освітніх методів у сучасному навчальному процесі вивчення іноземної мови, велику увагу приділяють інтерактивним методам, що базуються на особистісно орієнтованому підході до студента, спрямованих на розвиток не лише творчого потенціалу вивчаючого, але й на вміння мислити та швидко реагувати, покращуючи комунікаційні навички [1, с. 6].

Важливий внесок у розробку та впровадження інтерактивних методів зробили німецькі вчені ще на початку 90-х років (Р. Арнольд, А. Шелтен, І. Швейтцер, Ф. Стус, І. Вейдиг) Аналіз наукових джерел з досліджуваного питання свідчить про те, що головна увага приділяється взаємодії учасників інтерактивного спілкування [3, с. 7]. Проблемам застосування в навчальному процесі інтерактивних методик присвячені роботи О. Пометуна, Л. Пироженко, Г. Сиротенко та ін. [3, с. 19].

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх студентів; це – співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове навчання в співпраці), де і студент, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлектують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють. Інтерактивне навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співпраці, взаємодії, дає змогу вчителю стати лідером колективу [4, с. 4].

До інтерактивних методів навчання відносять *презентацію, евристичні бесіди, рольові ігри, дискусії, «мозковий штурм», конкурси з практичними завданнями та їх подальше обговорення, проектування бізнес планів, проектів, проведення творчих заходів, використання мультимедійних комп'ютерних програм та залучення англомовних спеціалістів [1, с. 10]*.

Обираючи певний інтерактивний метод, а саме "Interview", "Round Table", "ReflexiveCircle", "Hotsummary", "Project", "Expert Groups", "Dozensofquestions", "Excursion", викладач формує у студентів відповідні навички, оскільки, в результаті взаємодії спілкування відбувається взаємонавчання обох сторін [4, с. 6].

Інтерактивні методи є функціональними методами, як в середині групи, так і за її межами. Хоча роль викладача у процесі інтерактивних занять є другорядною, проте слід звернути увагу на процес підготовки та розподілення ролей для аудиторії. Інтерактивна взаємодія характеризується високим

показником інтенсивності спілкування учасників, їх прямою комунікацією, зміною використаних прийомів та форм спілкування, що допомагає урізноманітнити сприйняття інформації, тим самим, покращуючи її засвоєння [2, с. 35–37].

Під час вивчення іноземної мови, ефективними інтерактивними технологіями навчання, що сприяють формуванню комунікативної компетенції студентів, є робота в парах, трійках, змінювані трійки, «карусель», «акваріум», «велике коло», «мікрофон», незакінчені речення, «мозковий штурм», аналіз проблеми, «мозаїка», коло ідей, розігрування ситуації в ролях (рольова гра, імітація), дискусія, ток-шоу тощо. Запропоновані методи та їх складові можна результативно використовувати як на заняттях засвоєння, так і застосування знань, умінь і навичок. Крім того, елементи інтерактивних технологій можна застосовувати одразу ж після викладу викладачем нового матеріалу, замість опитування, на парах, які присвячені застосуванню знань, умінь і навичок. Використання на заняттях запропонованих інтерактивних технологій сприятиме: ефективному повторенню вивченої лексики, поповненню словникового запасу; глибокому засвоєнню навичок правильної артикуляції; розвиткові уваги, пам'яті, мислення; формуванню вмінь працювати в парах, групах тощо [3, с. 23].

Беручи до уваги вищезазначений матеріал, можна дійти висновку, що використання інтерактивних форм та методів в реалізації особисто орієнтованого підходу та викладанні англійської мови дають змогу практично збільшити кількість розмовної практики на занятті, виявляються цікавими для студентів, допомагають засвоїти матеріал та використати його у подальших заняттях, виконують дидактичні та різні розвивальні функції. Таким чином, викладач стає наставником самостійної учбово-пізнавальної та творчої діяльності студентів.

Література

1. Крамаренко С. Г. Інтерактивні техніки навчання, як засіб розвитку творчого потенціалу учнів. *Відкритий урок*. 2002. № 5-6. С. 6–10.
2. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : А.С.К., 2004. 192 с.
3. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови / В. Редько// *Рідна школа.* 2011. № 8-9. С. 7–23.
4. Шевченко Є. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови. *Англійська мова та література.* 2005. № 24. С. 4–6.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Мельник Т. П.
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української мови
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
м. Тернопіль, Україна

Методика навчання іноземних мов все більше стає об'єктом наукових студій науковців-філологів. Така зацікавленість зумовлена виходом України на міжнародну наукову арену, вимогами до інтеграції вищої освіти в інтернаціональний простір, де основною складовою викладання будь-якої дисципліни є пошук нових форм та методів роботи, які сприятимуть підвищенню ефективності навчального процесу та рівня знань студентів.

За словами Ірини Кочан, ефективність сучасного навчання мови як іноземної залежить від уміння викладача обрати відповідні методи чи прийоми, які виробляли б міцні знання, уміння та навички [2, с. 49]. Провідними у вивченні української мови як іноземної можемо назвати інтерактивні методи, зорієнтовані на розвиток творчого потенціалу студентів, вміння швидко адаптуватися в чужому мовленнєвому середовищі, формування взаємодії з учасниками комунікативного процесу в професійній діяльності.

Серед інтерактивних методів навчання все більшого значення набуває застосування інноваційних комп'ютерних технологій (презентацій, електронних словників, підручників і посібників; тестових програм, програм-підручників, програм-тренажерів, словників, довідників, енциклопедій, відеоуроків, бібліотек електронних наочних посібників, тематичних комп'ютерних ігор та ін.). Як правило, вивчивши теоретичний матеріал та перевіривши знання за допомогою комп'ютерних тест-тренажерів студентам легше подолати комунікативний бар'єр у щоденних ситуаціях. Перегляд відеороликів з професійними діалогами сприяє мотивації студентів до розширення знань для покращення комунікації та словесного закріплення своїх позицій.

Не менш ефективним у викладанні української мови як іноземної є метод гри. Так, результатом застосування методу рольової гри є розвиток пізнавального інтересу, активізація розумової діяльності, прийняття рішень у конкретних проблемних ситуаціях. Основне завдання рольової гри – взаємодія з партнером для отримання необхідної інформації на певну тему («У банку», «На вокзалі», «У лікарні», «У місті» та ін.). Під час ділової гри студенти-іноземці поєднують навчальні та професійні елементи. Засвоївши матеріал зі спеціальних предметів, вони намагаються практично відтворити його засобами української мови. Наприклад, у процесі вивчення правил надання першої медичної

допомоги, студентам можна запропонувати назвати хвороби, основні симптоми та дії лікаря. Як зауважує Кісіль Л. М., основними завданнями ділової гри є формування в іноземних студентів цілісного уявлення про майбутню професійну діяльність та її динаміку; отримання проблемно-професійного й соціального досвіду щодо прийняття рішень; забезпечення умов для появи професійної мотивації [1, с. 65].

Великого поширення у навчанні іноземних мов набуває метод взаємонавчання, коли студенти діляться на групи й опрацьовують відповідний матеріал, а потім навчають один одного. Викладач лише скеровує студентів у пошуку інформації, перевіряє рівень засвоєння матеріалу та підсумовує вивчене. Найбільш ефективним такий метод є при вивченні відмінкових парадигм іменників, прикметників, займенників та числівників української мови.

Отже, використання інтерактивних методів у викладанні української мови як іноземної підвищує пізнавальну активність студентів, створює умови для швидшої адаптації в чужомовному середовищі, збагачує зміст освітнього процесу.

Література

1. Кісіль Л. М. Методи навчання українського діалогічного професійного мовлення студентів-іноземців транспортних спеціальностей збірник наукових праць. *Педагогіка та психологія.* Харків, 2017. Вип. № 56. С. 59–68.
2. Кочан Ірина. Нові освітні технології у викладанні української мови як іноземної. *Українська мова у світі* : Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. С. 49–61.

ІНТЕГРОВАНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ ТА ПИСЬМІ

Миколів М. В.
аспірант кафедри англійської філології та
методики навчання англійської мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

На сучасному етапі дедалі більший інтерес викликає проблема інтегрованого формування мовних та мовленнєвих компетентностей студентів.

Зокрема, серед вітчизняних досліджень варто відзначити науковий доробок М. І. Буряк, яка досліджувала проблему взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності. У дисертації науково обґрунтовано розвиток означених компетентностей інтегровано з компетентностями в аудіюванні та читанні із залученням сучасних інтернет-сервісів та програм [1]. І. Ю. Литвиненко розроблено методику навчання студентів технічних спеціальностей англомовного читання на засадах інтегрованого формування навичок, умінь різних видів читання фахових текстів та міждисциплінарних зв'язків із дисциплінами фаху [3]. Н. Л. Добровольська досліджує питання взаємопов'язаного формування іншомовної компетентності в читанні та говорінні [2].

Таким чином, інтереси учених дедалі більше зосереджуються на можливостях реалізації інтегрованого підходу до формування іншомовних умінь.

На основі сучасних трактувань [4, с. 115; 2] вважаємо, що в умовах вишівського навчання інтегрований підхід передбачає взаємопов'язаний розвиток мовленнєвих навичок та вмінь, лінгвосоціокультурних умінь, інтеграцію з дисциплінами фаху.

Говоріння та письмо є продуктивними видами мовленнєвої діяльності, які пов'язані з іншими видами. Оскільки у нашому дослідженні суб'єктом навчання є майбутні викладачі англійської мови, йдеться значною мірою про формування їхньої професійно орієнтованої англомовної компетентності в говорінні та письмі. Для продукування певного усного висловлювання в типових ситуаціях спілкування, в тому числі професійних, часто студентам необхідно ознайомитися з певною інформацією зі статей, вебінарів тощо. Відповідно формування цільових компетентностей здійснюється взаємопов'язано з іншими видами мовленнєвої діяльності – читанням та аудіюванням.

Крім того, інтегрований підхід в контексті нашого дослідження передбачає інтеграцію з дисциплінами фаху – філологічними, методичними, що сприятиме не лише вдосконаленню мовленнєвих умінь, а й розширенню знань студентами предметів фаху.

Враховуючи результати М. І. Бурак [1], І. Ю. Литвиненко [3], вважаємо, що інтегрований підхід передбачає інтеграцію у двох аспектах:

– психологічному (мотивація, психологічні установки, цілі);

– методичному – на рівні цілей, змісту, методів, засобів навчання.

Зазначимо, що мотив спрямовує інтерес особистості, психологічна установка є конкретизованим мотивом і джерелом активності [3, с. 39], а цілі певною мірою є їх матеріальним втіленням. Так, метою навчання в контексті тематики нашого дослідження є відповідний рівень сформованості цільових компетентностей у майбутніх викладачів англійської мови. На рівні змісту інтеграція реалізується і в предметному, і в процесуальному аспектах. Так, у

предметному аспекті розглядаємо спільні сфери, комунікативні цілі і наміри, теми, проблеми; взаємопов'язані ситуації спілкування, навчальні та комунікативні стратегії. У предметному аспекті виокремлюємо вправи, які спрямовані на взаємопов'язане формування цільових компетентностей.

Наступні рівні передбачають використання методів, які забезпечуватимуть інтегрований розвиток вмінь говоріння та письма, а також перенос відповідних навичок та вмінь. Наприклад, веб-квест технологія, на якій зосереджено особливу увагу в дисертації М. І. Бурак, надає широкі можливості для розвитку умінь монологічного, діалогічного мовлення та письма. Екстраполюючи висновки Н. Л. Добровольської [2], вважаємо, що говоріння та письмо можуть бути одночасно і цілями, і засобами навчання, оскільки значною мірою усне висловлювання є основою для створення студентами певного письмового продукту, і навпаки, власний письмовий текст може стати базою для розробки, наприклад, презентації.

На сучасному етапі дедалі вагомішою стає роль інформаційно-комунікаційних технологій, які відкривають значні можливості для студентів. Тому для формування англомовної компетентності в говорінні та письмі ми вважаємо за доцільне теж використовувати окреслені технології, які допомагають працювати онлайн синхронно, обговорювати усно і письмово певні проблеми, здійснювати презентації тощо. Для цього доцільно використовувати такі сервіси та платформи, як Moodle, Google Meet, Zoom, Big Blue Button та інші.

Таким чином, реалізація інтегрованого підходу інтенсифікуватиме формування англомовної компетентності в говорінні та письмі у майбутніх викладачів іноземних мов, а також сприятиме паралельному вдосконаленню інших мовленнєвих умінь, поглибленню знань предмету, розвитку вмінь використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Література

1. Бурак М. І. Взаємопов'язане формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності: дис. … канд. пед. наук: 13.00.02 / Терноп. нац. пед.ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2019. 247 с.
2. Добровольська Н. Л. Проблема інтегрованого формування у студентів англомовної компетентності в читанні та говорінні. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.* Серія : Педагогіка. 2016. № 4. С. 222–227.
3. Литвиненко І. Ю. Методика навчання студентів технічних спеціальностей англомовного читання на засадах інтеграції: дис. … канд. пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2019. 255 с.
4. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / [Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін.]; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВЛЕНОГО ІНШОМОВНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗСУ

Митник М. М.
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Військова академія
м. Одеса, Україна

Проводячи наше дослідження, варто віддати належне стратегіям мовленнєвої поведінки у формуванні іншомовних мовленнєвих умінь. Головною метою будь-якого підготовленого мовлення – передача інформації, переконання чи спонукання до дії присутніх. Для цього надзвичайно важливо, щоб представлена мовцем інформація, позитивно впливала на аудиторію, тому в дискурсі підготовленого мовлення не останню роль відіграють риторичні стратегії, які реалізуються певні функції мови.

Поняття «стратегія» трактують у лінгвістиці, психології та педагогіці як спосіб організації мовленнєвої поведінки відповідно до задуму, інтенцій комунікантів. У широкому значенні комунікативну стратегію розуміють як надзадачу мовлення, що диктується практичними цілями мовця. Вона також є способом реалізації задуму, передбачає відбір фактів та їх подання в певному висвітленні з метою впливу на інтелектуальну, вольову та емоційну сферу адресата.

Риторичні стратегії пов’язують із різноманітним впливом на аудиторію, з процесами оцінювання ситуації і рішень, вибору найбільш ефективного способу впливу. Комунікант, вступаючи в спілкування, не тільки фіксує мету, але і вибирає певну стратегію досягнення даної мети: визначає, як себе вести з партнером по комунікації.

Слід зазначити, що риторичними вважаються такі стратегії, у рамках яких використовуються різні прийоми ораторського мистецтва і риторичні техніки впливу на аудиторію, зокрема, це такі відомі тактики як: перебільшення; наведення прикладу; несподіванка, тобто використання в мовленні раптової чи невідомої для слухачів інформації; провокація, коли на короткий час викликається реакція незгоди із представленою інформацією, щоб використати цей період для підготовки слухачів до конструктивних висновків, для уточнення і більш чіткого визначення власної позиції; внесення елемента неформальності, коли промовець розповідає аудиторії про свій досвід для уникнення однобокого підходу до вирішення проблем; пряме включення – тактика, яка дозволяє відмовитися від розтягнутого виступу, особливо, коли слухачі вже знайомі із предметом презентації; гумор попереджує одноманітність і монотонність презентації; тактика «трьох так», коли учасникам пропонується ряд запитань із позитивними відповідями, відповідно, і на останнє основне буде відповідь:

«Так!» (винахід Сократа); тактика «чорний опонент»: слухачам ставлять питання з таким розрахунком, щоб на жодне з них не було відповіді і відразу вводиться мовленнєва формула: «Ви, як люди розумні, не будете заперечувати…»?, «Всім добре відомі ваші честь і принциповість, тому ви…»; провокація; доведення від протилежного; тактика навіювання і тривоги та інші.

Суть застосування риторичних стратегій у дискурсі підготовленого мовлення полягає в організації повідомлень таким чином, щоб їх результатом було збільшення або зменшення бажання аудиторії, зміна її позитивних чи негативних оцінок щодо об'єкта, що представляється. Оскільки вплив, як правило, здійснюється через контакт з аудиторією (прямий чи опосередкований), для цього виду дискурсу характерне використання стилістично-маркованої, експресивної лексики і стилістичних прийомів.

На відміну від усталеної думки щодо наявності двох комунікативних функції в дискурсі підготовленого мовлення – фатичної і впливу, ми пропонуємо – денотативну (або репрезентативну), яка виконує передачу інформації чи представлення чогось; фатичну встановлює контакт комунікації; волюнтативну (заклично-спонукальну) – функцію впливу.

Фатична інтенція реалізується за допомогою стратегій емпатії та позитиву, лінгвістичне втілення яких передбачає ефективне використання різнорівневих мовних засобів: лексичних, граматичних, синтаксичних, функціонально-семантичних в їх ієрархічній організації. (Попова, 70)

Щоб зацікавити аудиторію та спонукати її до дії, у вступній частині мовлення дуже важливо налаштуватися на аудиторію, привернути й активізувати її увагу. Однак ця інтенція не може бути реалізована, якщо мовлення не має позитивного усвідомлення аудиторії, тому одним з основних умов успішного проведення презентації є стратегії емпатії і позитиву. Кооперативна емпатична стратегія, що отримала назву «You attitude» [1] передбачає перцептивні вміння налаштовуватися на адресата, вміння створити доброзичливу атмосферу, атмосферу співпраці. Реалізуючи цю стратегію, мовець представляє в першу чергу моменти повідомлення найбільш вигідні для адресата, а власна зацікавленість набуває фоновий характер. Оскільки на перший план виноситься особистість адресата, відкриваються нові можливості впливу на нього.

Емпатична стратегія характеризується:

– широким використанням форм Présent і Future proche, щоб підкреслити особливу зацікавленість презентатора у співпраці з аудиторією: Pourquoi ce problème *est* si important? (Présent). Je *vais* vous *expliquer* cela. (Future proche)

Futur proche виражає майбутню дію пов'язану із теперішнім часом. При перекладі на українську мову слід використовувати дієслово із прислівником *зараз, в даний час* або словами *мати намір, збиратися робити щось*.

– переважанням форми умовного способу Conditionnel, щоб переставити активну роль автора на задній план і підкреслити спрямованість повідомлення до адресата. Je vous *serais* reconnaissant si vous *pouviez*... Je *serais* heureux si vous

pouviez ... Je vous *serais* reconnaissant si vous *gardiez* vos questions jusqu'à la fin de mon exposé.

Умовний спосіб у підготовленому мовленні використовується:

1) як форма ввічливості: *Pourriez-vous* m'écouter plus attentivement? – Чи могли б Ви слухати мені уважніше? або ще краще із заперечною формою: *Ne pourriez-vous pas* m'écouter plus attentivement? – Не могли б Ви слухати мені уважніше?

2) для вираження бажаної дії: Je *voudrais* vous montrer tel example. – Я б хотів продемонструвати вам такий приклад.

– частим використанням особових займенників «vous», «nous», «notre» «votre», «nos», «vos» і таких стійких сполучень слів як: «tous ensemble», «chacun de nous» і т.д. Наприклад: Je vais *vous* parler de*..., vous* savez que ... Au fond, *chacun de nous* partage le même objectif. Et *notre* objectif est l'augmentation des bénéfices. *Tous ensemble,* nous sommes comme une famille dans *notre* firme ! Je veux que *chacun de nous* réfléchirait aux moyens dont nous pouvons maximiser les ventes.

– застосуванням виразів, за допомогою яких презентатор посилається на який-небудь факт, що має відношення до аудиторії, а також виразів, які підкреслюють загальну популярність аргументу: *Je vois beaucoup d'entre vous ...; Je sais que vous avez tous fait un long chemain ; Chacun de vous a l'air de bien entendu...; Je suis sûr que vous savez ...; Comme vous le savez ...; Je suis sûr que vous vous familiarisez avec ce produit.*

Слід відзначити, що застосування таких способів висловлювання дозволяє аудиторії відчути себе повноправним і невід'ємним учасником комунікації.

Для реалізації фатичної функції (тобто для налагодження контакту) в аудиторії нерідко починають представлення з розповіді анекдоту, цікавої історії, що має відношення до теми, або мовець зазначає що-небудь цікаве і незвичайне в обстановці. Наприклад: *Je suis heureux que vous êtes venus en dépit des conditions météorologiques terribles*.

Під час виступу з підготовленим мовленням велику роль відіграє не тільки встановлення контакту з аудиторією, але й підтримка контакту. Для цього, поряд зі стратегією емпатії, про яку говорилося вище, використовується стратегія позитиву.

Стратегія позитиву передбачає когнітивно-лінгвістичну організацію та подачу інформації в оптимістичному характері. Сутність цієї стратегії полягає в поданні будь-якої інформації в максимально виграшному світлі для адресата, оскільки ті, хто слухає більш схильні сприймати позитивну інформацію. Позитивність, створюючи необхідну тональність і сприятливо впливаючи на аудиторію, має такі характеристики:

– зведення до мінімуму мовних одиниць з негативним граматичним, лексичним, стилістичним зарядом. Наприклад, з двох висловлювань: *Nous ne pouvons pas offrir aux touristes des circuits touristiques non testés і Nous pouvons offrir de nouveaux circuits touristiques aux clients après leur vérification* – перевага

віддається другому, так як на відміну від попереднього воно несе позитивний заряд;

– нейтралізація негативного повідомлення через поєднання в ньому негативної і позитивної інформації. Наприклад: *Comme vous le savez, il y a dix ans, nous avons servi particulièrement nos touristes. Au cours des six ou sept prochaines années, le nombre de touristes étrangers a augmenté progressivement comme nos revenus. C'étaient des années faciles* (позитивна інформація).

Les cinq dernières années ont été très différentes, parce que la concurrence augmente et nos revenus sont réduits (негативна інформація);

– широке використання умовного способу, модальних дієслів, умовних підрядних речень: *Si vous êtes intéressés par notre produit, nous serons heureux de vous fournir des informations supplémentaires à ce sujet; la réduction des coûts peut causer une douleur intense;*

– інтегрування мовних маркерів позитиву: *J'espère que ; J'espère que vous l'aimerez; Vous serez ravis, etc.*

Слід зауважити, що найвищим проявом майстерності у підготовленому мовленні – це контакт зі слухачами, тобто єдність психічного стану мовця й аудиторії. Це виникає на основі спільної розумової діяльності, подібних емоційних переживань. Ставлення доповідача до предмета промови, його зацікавленість, переконаність викликають у слухачів відповідну реакцію. Як говорить прислів'я, слово належить наполовину тому, хто говорить, і наполовину тому, хто слухає.

Література

1. Hagge J. The spurious paternity of business communication principles. *The Journal of Business Communication.* 1989. P. 26, 33–55.

PEDAGOGICAL PROBLEMS OF THE AUTISM SPECTRUM DISORDER IN REFUGEE CHILDREN

Mizythra S.
аспірантка кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

The Autism Spectrum Disorder [ASD] is one of the most serious, complex and chronic developmental disorders whose frequency of occurrence is increasing. Autism is characterized by a trio of disorders in social interaction, communication and

imagination. Autistic people usually have severe, moderate or mild mental retardation. Many others have "normal" or "high" intelligence, or even "intelligence", but focused on one or two issues that interest them and require strong, primarily visual memory [1, p. 1].

Taking into consideration the concept autism from pedagogical and psychological point of view, we can state that: "autism is one of the most complex, difficult, and most painful neuropsychiatric disorders. It creates serious communication problems, with consequent, often very serious, behavioral problems. There is no cure but there can be improvement that depends on the correct and early diagnosis and evaluation, the proper training with qualified trainers and the degree of understanding of the autistic person in their family and social environment" [3, p. 1].

Another approach determines that "autism is certainly a neuropsychiatric developmental disorder, in other words, it is a health problem, but addressing it even in its scientific approach is a profoundly social and political problem that requires multi-faceted, multi-faceted and persistent struggles, first and foremost of those experiencing the problem [4, p. 309].

Autism spectrum disorder (ASD) is a chronic neurodevelopmental disorder beginning in childhood, with adverse effects on adaptive functions throughout one's life. The number of people with autism spectrum disorder has increased in recent decades, although the underlying causes of this increase are not fully understood. Both clinical and population studies have reported poor long-term outcomes on education, employment, independent living, and peer relationships [6, p. 34]

The present study aims to study the pedagogical approaches that should be applied to the spectrum of autism in refugee children. This issue is particularly interesting as Greek society is currently facing the refugee crisis and more and more refugee pupils have entered Greek schools, many of whom are pupils with special educational needs.

Opinions on strategies to improve the quality of education offered to students with ASDs coming from immigrant families differentiates. The main disagreement concerns the position and role of the pupil's mother tongue at school. There is no overall agreement on the use of the pupil's mother tongue at school: while some scholars favor bilingual education, others argue that pupils should only use the language of the host country within the school [sometimes even within the school context family]. Likewise, the use of the pupil's mother tongue at school may be considered as pupil support, but may also carry the risk of excluding pupils who speak the same foreign language from the group speaking the country's language host. The multilingual approach for all students [3, p. 77] is a new social and didactic way to identify all languages in the school and familiarize all children with diversity.

Another controversy in the relevant literature focuses on the profile of professionals. Some research concludes that practitioners do not need to know much about the cultural background of the student or his or her family in order to interact well with them: "One does not need to know the cultural background of the individual

to form a good encounter and allow the project to have a good result ... You don't have to be a specialist in 'culture' or different languages. But it is necessary to accept unconditionally the individual and his culture… what matters most is what people share, the common elements that are the same for all" [5, p. 64]. On the other hand, other texts support intervention by practitioners who share the same national background as the student or family: "Bilingual children should be treated exclusively by bilinguals or those coming from two cultures or at least by professionals with a broader understanding of basic characteristics of the child's culture and language" [7, p. 43].

Summing up despite the fact that there are various definitions of Autism Spectrum Disorder, everyone agrees that this is a neuropsychiatric disorder that creates communication and behavioral problems. Concerning pedagogical practices, especially for immigrant children, the pupil's mother tongue at school and the cultural background of the pupil must be taken into account.

References

1. Baio J., Wiggins L., Christensen D. L., Maenner M. J., Daniels J., Warren Z., ... & Durkin M. S. Prevalence of autism spectrum disorder among children aged 8 years—autism and developmental disabilities monitoring network, 11 sites, United States, *MMWR Surveillance Summaries*. 2018. No 67(6), 1.
2. Burke M. M., Rios K., Garcia M., & Magaña S. Examining differences in empowerment, special education knowledge, and family–school partnerships among Latino and White families of children with autism spectrum disorder. *International Journal of Developmental Disabilities*. 2020. No 66(1). Pp. 75–81.
3. Christensen D. L., Braun K. V. N., Baio J., Bilder D., Charles J., Constantino J. N., ... & Lee L. C. Prevalence and characteristics of autism spectrum disorder among children aged 8 years – autism and developmental disabilities monitoring network, 11 sites, United States. *MMWR Surveillance Summaries*. 2018. No 65(13). P. 1.
4. Lord C., Elsabbagh M., Baird G., & Veenstra-Vanderweele J. Autism spectrum disorder. *The Lancet*. 2018. No 392(10146). Pp. 508–520.
5. SIOS: Cooperation Group for Ethnical Associations in Sweden, 2004. We Are All Unique, And Yet More Alike Than We Imagine. A Book About Disability, Ethnicity, Reception and Treatment, Sweden : SIOS.
6. Stasinos D. Special Education 2020 plus. "For Inclusive or Total Education in the New Digital School with Digital Champions". Athens : Papazisi, 2016.
7. Yan M. C., Kim S., Kang H. J., & Wilkerson K. L. Perceptions of Disability and Special Education Among East Asian Parents: US Immigrants and Non-Immigrants. *Journal of International Special Needs Education*. 2017. No 20(1), Pp. 41–55.

КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ ПАРАДИГМИ ВИБОРУ СТУДЕНТА ЗА УМОВ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

М'ясковський М. Є.
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри німецької філології та
методики навчання німецької мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Тема індивідуалізації освіти в нашій країні не нова, але стала знову популярною, мабуть, в останнє десятиліття. Пошук нової парадигми освіти призвів до величезної кількості нових змістових контекстів. Сьогодні тема індивідуалізації освіти (освітнього простору, освітнього середовища, освітнього процесу, навчання), є предметом дискусії в багатьох наукових колах. Зауважимо, наскільки близькі наведені вище названі об'єкти індивідуалізації для недосвідченої людини та наскільки різні для фахівців в сфері теорії освіти. Кожен об'єкт має свої особливості, але, по суті, не змінює загальновизнаного змісту індивідуалізації як процесу.

Перш ніж визначити смисл цього процесу варто відзначити, що більшість авторів одностайні в тому, що індивідуалізація не є індивідуальним підходом в освіті, а власне – це протилежні по суті та змісту процеси.

При індивідуальному підході студент виступає об'єктом докладання певних зусиль, спрямованих на створення додаткових умов, які відповідають його індивідуальним особливостям. Під особливості студента педагог вибирає методи, прийоми, засоби, змінює освітнє середовище. Навіть під отриманий студентом результат можна вибрати критерії за якими оцінка, навіть у випадку з невмотивованим студентом, буде виглядати не так погано і пояснюватиметься особливостями студента. Індивідуальний підхід у навчанні спрямований на підтримку ефективності самого процесу навчання, і в цьому випадку педагог є головною ланкою в навчальній системі.

При індивідуалізації студент виступає суб'єктом процесу. Ключові вибори робить він сам, як в сенсі змісту та обсягу, так і в сенсі основних засобів для освоєння цього змісту, які закладені в самому освітньому середовищі. Докорінно змінюється роль педагога, який супроводжує студента в його навчанні та створює багатоваріативне освітнє середовище. До того ж, і в першому і в другому випадку педагоги називають шлях студента індивідуальним освітнім маршрутом (ІОМ) або індивідуальною освітньою траєкторію (ІОТ). І те й інше є засіб для самоосвіти. Принцип індивідуалізації полягає в тому, що кожна людина проходить свій власний шлях до освоєння того чи іншого знання, яке власне для нього зараз є найважливішим, і таким чином реально здійснює свою самоосвіту.

Отже, індивідуалізація – це процес розкриття цілком конкретних особливостей студента до певного результату за допомогою власного вибору тих чи інших особливостей багатоваріативності освітнього середовища відповідно до його особистих цілей і мотивів.

На наш погляд ключовою особливістю індивідуалізації освіти є постійний вибір, який робить студент. На виборі як однієї з методологічних основ індивідуалізації зупинимося докладніше.

Вибір цілей. Перший вибір, з яким стикається студент, це вибір мети. Мотивовані студенти в якості цілей освіти можуть опиратися на власні уявлення про майбутню професію, необхідність отримати якісну освіту, можуть взяти за основу бажання бути успішними, бути кращими, ніж інші колеги по навчанні. Цільовими установками для мало вмотивованих студентів може стати бажання зайняти в системі комфортне місце, при якому не буде неприємностей і тоді мета – вчитися так, щоб «не чіпали».

Вибір змісту освіти. Правильно створене багатоваріативне середовище дозволяє студенту визначити той обсяг предметного матеріалу, який, як йому здається, достатній для досягнення його цілей. У цьому випадку зміст має бути чітко структурованим і поділений на блоки. Студенту важливо відчувати кінцевий етап процесу. Він повинен розуміти, де початок роботи та де її завершення. Саме тому для студента важлива кількісна вимірність в сторінках, вправах, параграфах і т. д. Насправді цей вибір є часто ілюзією, тому що педагоги, автори підручників і посібників, розробники програм цей вибір уже зробили. Але можливість вибору студента навіть з уже відібраного матеріалу в нашому випадку є важливим.

Вибір форми роботи. Найважливіша складова індивідуалізації це різноманіття форм навчання: індивідуальна, парна, групова, усна і письмова, ігрова або наукова. Часто неможливо визначити конкретну форму і використовувати її завжди в потрібний час, але студент робить вибір на користь пріоритетних для нього форм і педагог повинен бути готовий прийняти їх і використовувати максимально.

Вибір умов. Від умов, в яких студент здобуває освіту, залежить не лише і не стільки сам результат, скільки ступінь психологічного комфорту студента. Під вибором умов ми маємо на увазі вибір зовнішніх виразів створеного освітнього середовища: режим дня, просторове розміщення в стінах університету, доступність освітніх ресурсів, рекреаційні можливості вишу. Студент вибирає умови, при яких оптимально поєднуються його можливості, як для освоєння освітніх програм, так і для відновлення сил або збереження стабільного емоційного стану.

Вибір позаурочних занять і дозвілля. Говорячи про індивідуалізацію освіти, ми не часто беремо до уваги позаурочну діяльність студентів. При, нібито, позірній другорядності даної сфери для студента вона має чи не найважливіше значення. По-перше, позаурочна діяльність, коли вона не є

формалізованою, дає більше можливостей для соціалізації студента. По-друге, навчальна діяльність навіть в університеті позначена достатньою кількістю незмінних норм та правил. Перейшовши в діяльність дозвілля, студенти можуть самі встановлювати правила. Саме тому вибір студентом тих чи інших напрямків дозвільної діяльності у виші дає ще більше можливостей самореалізуватися і розкрити власні можливості.

Вибір педагога. Ідеально вибудуване освітнє середовище повинне давати можливість студенту вибирати собі викладача або тьютора. Такий підхід до індивідуалізації руйнує стереотип про те, що тільки ректорат (деканат) має право вирішувати, хто і в якій групі буде працювати. Цей вибір робить кожен студент на рівні сприйняття чи несприйняття викладача. У обраного викладача студент успішний на занятті, у них повне взаєморозуміння. У викладача, якого студент сприйняти не може, він просто відсиджує заняття і чекає якнайшвидшого його завершення.

Необхідно відзначити, що при здійсненні вибору доросла людина завжди оцінює ситуацію, в якій вона знаходиться. Вона порівнює ресурси, які будуть потрібні для того чи іншого рішення, аналізує власні ризики і вигоди. В кінцевому підсумку, доросла людина прораховує наслідки, які настануть у разі прийняття того чи іншого рішення. Вибір робиться з опорою на власний розум, досвід та інтуїцію. У студентів вибір часто здійснюється на основі емоційних оцінок того, що відбувається, на основі чуттєвого пізнання. Саме тому, якщо в навчальному закладі реалізуються проекти, пов'язані з індивідуалізацією освітнього простору або освітнього середовища, педагоги повинні бути готові прийти на допомогу студенту. Насамперед, ця допомога пов'язана з прийняттям студентами рішень, з оцінюванням ситуації, із здійсненням правильного вибору.

Таким чином, при здійсненні ключових виборів в умовах індивідуалізації освіти у студентів повинна бути можливість:

– мати доступ до будь-якої інформації про освітню установу та її діяльність;

– отримати консультацію куратора, тьютора, психолога, інших педагогів про особливості курсів, зміст навчальної та позанавчальної діяльності, перспективи подальшої освітньої траєкторії;

– залучити до аналізу ситуації й участі у можливому виборі також батьків;

– зробити вільний та усвідомлений вибір без тиску з боку адміністрації або педагогів.

Тільки права повноправного суб'єкта освітнього середовища дасть студенту реальну можливість, використовуючи власний вибір, реалізувати індивідуальну освітню траєкторію з отриманням максимально можливого результату.

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Нечай В. Б.
студентка факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Українське суспільство зазнало радикальних змін та почало розвиватись, відтак перед системою освіти України постає необхідність оновити, осучаснити методи та зміст застосування інноваційних технологій у викладанні іноземної мови.

Освітні технології (ОТ) є одним із головних елементів системи освіти, оскільки вони безпосередньо спрямовані на досягнення таких головних цілей, як: навчання і виховання. І. В. Ставицька тлумачить поняття ОТ як «реалізацію навчальних планів і навчальних програм, так і передавання учню, студенту системи знань, а також використання методів і засобів для створення, збирання, передавання, збереження і оброблення інформації в конкретній галузі. Наука накопичила величезний досвід з передавання знань від викладача до студента, створення технологій освіти і навчання, а також з побудови їх моделей»[2, с. 3]. Л. І. Стрельчук вважає, що «основа масової комп'ютеризації освіти безсумнівно пов'язана з тим, що сучасний комп'ютер є ефективним засобом оптимізації умов розумової праці взагалі, в будь-якому її прояві»[3, с. 92].

Сучасному викладачу важливо знати новітні методи викладання англійської мови, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи інший метод викладання відповідно до рівня знань, потреб та інтересів студентів. Методи навчання не є простими алгоритмізованими одиницями, їх раціональне та вмотивоване використання на заняттях з англійської мови вимагає креативного підходу з боку викладача [1, с. 119].

Ю. С. Яценко зазначає, що «мультимедійні засоби дозволяють задіяти майже всі органи чуття студентів, поєднуючи друкований текст, графічне зображення, рухоме відео, статичні фотографії та аудіозапис, створюючи «віртуальну реальність» справжнього спілкування. Доведено, що застосування мультимедійних матеріалів та комп'ютерних мереж скорочує час навчання майже втричі, а рівень запам'ятовування через одночасне використання зображень, звуку, тексту зростає на 30–40 відсотків» [4, с. 38].

Можна зробити підсумок, що застосування сучасних технологій, які ґрунтуються на творчому підході, у процес вивчення іноземної мови сприяє активному розвитку навчально-комунікативного процесу, надає доступ до різних матеріалів та джерел, розширює та видозмінює програму навчання у вищій школі, розкриває потенціал та мотивує студентів до навчання.

Література

1. Науменко У. В. Інноваційні методи навчання англійської мови в умовах модернізації. Молодий вчений. 2018. № 3. С. 118–122.
2. Ставицька І. В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті. URL: http://confesp.fl.kpi.ua/node/1103.
3. Стрельчук Л. І. Сучасні технології у викладанні англійської. Передовий педагогічний досвід. URL: http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=81356.
4. Яценко Ю. С. Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій в процесі навчання іноземних мов. URL: http://www.t21.rgups.ru/doc/5/21.doc. С. 37–41.

LA COMPÉTENCE DE COMMUNICATION DANS L'ENSEIGNEMENT /APPRENTISSAGE DU FLE

Пежинська О. М.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри романо-германської філології,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

En effet, le FLS (Français Langue Seconde) se définit comme «une domaine pédagogique de transition partant des apprentissages initiaux organisés selon une démarche caractéristique du FLE (Français Langue Etrangère), pour évoluer progressivement vers une approche et un traitement des contenus relevant du FML (Français Langue Maternelle). L'objectif est en effet de conduire des élèves à intégrer une classe du cursus ordinaire et à participer, comme les autres élèves, aux apprentissages qui s'y effectuent.

L'objectif de l'enseignement/apprentissage d'une langue étrangère est d'acquérir la compétence de communication. C'est la capacité que le locuteur développe pour produire et interpréter des énoncés adéquats à une situation donnée conformément aux contextes sociaux du pays. La compétence de communication se base sur la combinaison de plusieurs compétences partielles. La compétence de base est la *compétence linguistique*. Elle consiste à pouvoir formuler et interpréter des phrases grammaticales «*correctes*» et composées de mots pris dans leur sens habituel. Elle exige, à la réalisation des actes de parole, la maîtrise de la compréhension et expression orales et écrites, en fonction de la connaissance des éléments lexicaux, des

règles de morphologie, de syntaxe, de grammaire sémantique et de phonologie nécessaires pour pouvoir les pratiquer.

La compétence lexicale est la connaissance du vocabulaire et la capacité de l'utiliser. Il s'agit :

– d'élément lexicaux : des formules, des locutions figées *(il a cassé sa montre* – il est triste*)*, des structures figées *(pouvez vous me passer...)*, etc.

– d'élément grammaticaux: articles, quantitatifs, démonstratifs, pronoms personnels, interrogatifs et relatifs, possessifs, prépositions, auxiliaires, conjonctions.

La compétence sociolinguistique consiste à recourir au contexte ou à la situation de communication pour faire le choix de la forme à donner au message à construire ou pour donner un sens au message reçu. Elle exige l'analyse de l'intention de communication, des relations sociales et psychologiques des interlocuteurs, du lieu ou du moment de communication : statut, rôle, âge, sexe, lieu de l'échange (*qui parle, à qui, où, comment, pourquoi et quand*). Cette compétence est liée au vécu quotidien de l'étranger dont on apprend la langue. L'utilisateur de la langue doit adapter son comportement verbal au système de valeurs de la culture étrangère :

– règles des relations sociales (usage et choix des salutations, usage et formes d'adresse – *Monsieur le Directeur, Madame, Pierre*),

– règles de politesse (montrer de l'intérêt pour le bien-être de l'autre, exprimer l'admiration, etc.) ;

– expressions de la sagesse populaire ;

– distance, gestuelle, jurons, humour ;

– différences de registre (officiel : *Messieurs, la Cour!*, formel : *La séance est ouverte*, neutre : *Pouvons-nous commencer?*, informel : *On commence?*, familier : *On y va?* intime: *Alors, ça vient ?*)

– dialecte et accent (national, régional, étrangère), etc.

Cette compétence exige un certain nombre de connaissances factuelles (*dites/ne dites pas, faites/ne faites pas*) de préférence fondée sur un bagage géographique, historique, économique, sociologique, religieux, artistique, etc.

La compétence pragmatique renvoie à l'approche actionnelle et au choix de stratégies discursives pour atteindre un but précis (organiser, structurer le discours...). Elle fait le lien entre le locuteur et la situation en permettant de distinguer et d'identifier différents messages (publicité, conversation, discours officiels, conte, etc.). C'est cette compétence qui répond au «pourquoi > de la compétence sociolinguistique. Elle consiste à recourir aux stratégies de construction qui conviennent aux types de discours à produire ou à comprendre, qu'il s'agisse d'énoncés écrits ou oraux. C'est pourquoi on sensibilise l'apprenant aux divers types de discours et à la notion d'acte de parole. Cette compétence exige :

a) ***pour la production*** de textes écrits ou oraux (exposés, descriptions, narrations, résumés, exposés, argumentations, lettres, etc.) la maîtrise :

– de la structuration au moyen de connecteurs logiques ou chronologiques. – de la cohérence textuelle, de la disposition typographique.

– de la mise en valeurs de certains éléments.

– du protocole de présentation, etc.

b) ***pour la compréhension*** des textes mentionnés ci-dessus, mais aussi de messages écrits publics (informations, règlements, avertissements, affiches, etc.) ou de messages oraux (annonces dans les gares, aéroports, supermarchés, émissions de télévision, débats, etc.) la maîtrise :

– des aptitudes mentionnées pour la production et la capacité.

– d'interpréter les présupposés du texte et ses intentions.

– de rattacher le produit de la lecture ou de l'écoute à se propres connaissances.

– de fournir les informations manquantes ou omises délibérément.

La compétence stratégique consiste à recourir plusieurs moyens, linguistiques ou non, pour permettre la communication en dépit d'une maîtrise imparfaite de la langue. La compétence stratégique exige d'accepter comme normales ses propres lacunes (elles existent aussi en langue maternelle) plutôt que de renoncer à communiquer. Il s'agit de: reformulation, substitution par un terme générique, un synonyme ou un pronom, description ou définition, gestes ou mimiques.

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN STUDYING ENGLISH LANGUAGE AND MULTICULTURAL COMMUNICATION

Перун С. Т.
студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Regulations on the need to study a foreign language is inextricably linked to the native speaker's culture. That's why language is a product of culture, a part of culture, a condition for the existence of culture. Language and culture are the main codes by which people communicate. Modern civilized people need to realize the interconnectedness, integrity of the world and the need for intercultural cooperation between people. Various aspects of culture – lifestyle, mentality, national character, value system, beliefs – play a significant role in the area of intercultural communication.

Studying a foreign language is impossible without studying the culture of the country. So, students should get on the lesson this type of information. Though teacher use innovative technologies for developing interest in studying a foreign language and its culture. This is very popular among scientists. They created such technologies such as a "Brainstorm" (this technology is very useful for getting fast answer for question), "Microphone" (used for checking home assignment) and others. According to the topic of a lesson (for example, "Culture of Great Britain"), these methods help student refresh in their memory everything they know about it.

But nowadays there is the 21st century and everything needs something new.

During my school practice I tried to find such methods and technologies of studying which help students not only to remember grammar material but to find out something interesting and to continue communication with each other.

So, I used such innovative technologies:

1. Grabaminute. A student has a minute for explaining the word using gestures. The word is written on the card. Class needs to ask him about this word and the answer should be "yes" or "no". The words can be connected with theme of the lesson. According to this game/method, students learn to ask questions in correct order. It helps them to communicate not only with friends but with native speaker.

2. Role – playing game. For example, teacher gives students a short tale for playing. Students choose roles and prepare customs, transform themselves into characters. The tale can be "The King of cat" (famous English tale) or another one. This method is useful for finding out which actor you are and helps to know about special features of target language and culture.

3. Demonstration audio/video materials. This method is the most effective during studying the foreign language. The videos are free for downloading and contain very interesting information about different parts of our planet. Watching a video improves efficiency of studying and is a spur for it. Talking about audio materials they are useful for pronunciation difficult words and improving listening skills.

4. Skype conversation. There is a huge number of online bloggers who study language. It can be very great for students to communicate with one of these bloggers. They can train their skills and exchange the information about their languages.

Innovative technologies have the main aim – to prepare a multicultural student who is highly fluent in the language and can start the conversation without barriers. These technologies simulate the real situations from life and require limited use of native language.

LEARNER-CENTREDNESS IN IELTS PREPARATION

Плавуцька О. П.
кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри романо-германської філології,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Закордонець Н. І.
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

As migration trends are generally increasing day by day, more and more people need to take IELTS exam to live or study in another country. However, IELTS preparation can sometimes be a challenging process with a lot of struggle in order to achieve a desired score. Thus, creating learner-centred lessons that would help to reach IELTS goals becomes the matter of first necessity for the IELTS teacher.

Being learner-centred means alternative lesson shapes to the traditional lesson shapes where the teacher is the centre of the classroom. Traditional approaches have often been seen as authoritarian, hierarchical and lacking the room for learners. It's the principle where the learner becomes the focus of the lesson rather than the teacher.

We offer a learner-centred lesson of 8 -10 learners studying for the IELTS exam. The lesson focuses on reading and listening skills in class. The main goal is by the end of the lesson learners have a better understanding of one of the points mentioned above.

Aims:

– to enrich students' vocabulary on the topic 'Workplace' and their ability to use it in IELTS speaking parts 2,3 (based on the listening)

– to develop students' listening skills (word recognition and connected speech recognition) while working with listening tasks from Cambridge IELTS 7, test 1, section 3.

Level: upper – intermediate (number of students: 8-10)

Stage & timing	Procedure (What the students do)	Rationale (Predicted learning outcomes and	Potential problems and their solutions. (Include ideas for differentiation here).

		reasons for activity)	
Open schema 5 min	Ask students about possible differences between people in the workplace. Sts tell peers. Open class.	To create interest in lesson theme	It may be difficult for students to answer on the spot, so they will have one minute to think before answering.
Pre-teach lexis 5 min	Use visuals and narratives to elicit blocking lexis: fundamentally, neglect, overrated, incentive, break the mould	To make sure students have the lexis that will allow them to do listening tasks	Break the mould. Students may think that it literally means to remove fungus. Teacher uses CCQs (context check questions): 'Is this used in literal meaning or is it an idiom?' Idiom. Fundamentally. Students may think that fundamentally is an adjective. Teacher uses CCQs: 'Is this an adverb or an adjective?' Adverb. Incentive. Students may think that incentive is an adjective because of the ending -ive . Teacher asks: What part of speech is it? Noun. Neglect. Students may think that neglect means forget. Teacher uses CCQs: 'Does neglect mean 'forget' or 'fail to care? 'Fail to care. Overrated. Students may not pay enough attention to spelling of the word with double 'r', so teacher draws students' attention to this and writes the word on the board.
Gist listening 6 min	Sts look through the tasks quickly to get the general idea. The teacher turns on the recording. Sts do task individually.	To train separate words recognition for the IELTS listening.'	Students may not be attentive while reading the task. Teacher uses ICQs: 'Can you write more than one word?' No. You may write one word only.

	Sts check answers in pairs. Sts share answers in open class and decide if they agree.		
Detail reading 14 min	For students to process the listening in depth. Sts do task individually. Sts check answers in pairs. Sts share answers in open class and decide if they agree. If there are some places that some students don't hear, the teacher turns on the recording again.	To train connected speech recognition in detailed listening	Students may not know that all the questions are chronological. The teacher instructs about this.
Controlled practise 5 minutes	Sts describe a conflict in the workplace that was successfully resolved. Sts should describe the conflict, say when it happened, where it happened and why they think it was successfully resolved. Sts have 1 min to think, then work in pairs. Open class.	To train the target vocabulary in speaking, to train the speaking part 2 skills.	Sts may think they should speak for 1 minute only. Teacher asks 'How long should you speak?' Up to two minutes.
Free speaking practice 20 min	Sts answer part 3 questions What are the main reasons of the	To train speaking part 3 skills. Sts	Students may give very short answers. Explain that they should give developed answers and introduce the strategies ' I ……

	conflicts in the workplace? What are they? Are there many differences between individuals in the workplace? What are they? Why do you think this is?	speak in pairs (partner A acts as examiner, partner B as a candidate, then change roles), open class.	but/however/although ……' or 'I …….now but in the past I ……' to make answers longer.
5 min	Delayed correction	To correct mistakes	Sts may not understand the corrected mistakes, so the teacher writes sentences with mistakes on the w/b and asks 'Can we say like that?' encouraging students to think and correct themselves and gives the correct answer in the end.

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ КЕЙС-СТАДІ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ВНЗ

Польща М. М.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Сьогодні іноземна мова є не лише частиною культури певної нації, але і запорукою успіху, майбутньої успішної кар'єри студентів. Досягнення високого рівня володіння іноземною мовою неможливо без фундаментальної мовної підготовки у вищій школі. У більшості вузів країни студенти опановують принаймні дві іноземні мови.

Сучасні освітні технології, які використовуються для формування іншомовної комунікативної компетенції студента, є найбільш продуктивними для створення

освітнього середовища, яка забезпечує взаємодію всіх учасників навчального процесу.

Далі розглянемо один з новітніх методів вивчення іноземної мови у ВНЗ – метод кейс-стаді – це метод активного аналізу проблемної ситуації, заснований на навчанні шляхом вирішення конкретних ситуаційних завдань [1, с. 43] Суть цього методу полягає у тому, що поділені на групи, повинні проаналізувати ситуацію і виробити практичне рішення; закінчення процесу – оцінка запропонованих алгоритмів і обговорення їх в рамках загальної дискусії в контексті поставленої проблеми.

Вперше кейс-метод був застосований у навчальному процесі в 1870 році в школі права Гарвардського університету деканом юридичного факультету, професором права Христофором Колумбом Ленгделлом. «Використовуючи сократівське метод (питання - відповідь), розвиваючи метод проб і помилок, він запропонував студентам працювати з першоджерелами, а потім робити власні висновки, представляти власні інтерпретації і аналіз» [1, с. 44].

Варто зазначити що кейси можуть бути запропоновані в різних формах: ресурси з Інтернету і періодичних видань, статті з енциклопедій, оголошення, матеріали з архівів, і навіть у формі аудіо та відео форматів. Головне, щоб інформація, представлена в кейсі, мала чітку і доступну структуру з прийнятними і зрозумілими визначеннями і точними даними.

Отже, викладачеві важливо знати новітні методи викладання іноземної мови, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи інший метод викладання відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів.

Література

1. Адоніна Н. П. Кейс-стаді: історія і сучасність. *Вища освіта сьогодні.* 2012. № 11. С. 43–48.
2. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник / кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. Москва : Ленвіт, 1999. 320 с.
3. Оскольська І. А. Активне впровадження технології кейс-стаді в процесі навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей. *Вісник сучасної науки.* 2016. № 3-2 (15). С. 77–82.

INTERKULTURELLE KOMMUNIKATION ALS EINE LEHRERBILDUNGSTENDENZ IN DEUTSCHLAND

Рокіцька Н. В.
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри німецької філології та методики навчання німецької мови
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Вирста Н. Б.
кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології та методики навчання німецької мови
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Globalisierung und Modernisierung schaffen eine immer vielfältigere und zunehmend vernetzte Welt. Um die Welt zu verstehen und sich gut in ihr zurechtzufinden, sollten sich die Menschen beispielsweise mit technologischen Veränderungen auseinandersetzen, eine Vielzahl an verfügbaren Informationen interpretieren und sinnvoll umsetzen können. Als Gesellschaft stehen sie kollektiven Herausforderungen gegenüber.

Die gesellschaftliche Diskussion in Deutschland über das Zusammenleben unterschiedlich kulturell geprägter Menschen muss voraussichtlich unter sich verändernden Rahmenbedingungen in den nächsten Jahrzehnten immer wieder neu geführt werden. Unverzichtbare Aufgabe der Schule wird es dabei sein, ein friedliches und für alle Gewinn bringendes Zusammenleben zu initiieren, indem sie bikulturelle Schüler an die Gesellschaft in Deutschland bindet und gleichzeitig alle Schüler zu Offenheit und Akzeptanz gegenüber Fremden erzieht. Es ist die Aufgabe der Lehrerbildung, die Generationen von Lehrern mit dieser Aufgabe nicht alleine zu lassen.

Eine Verpflichtung für Lehramtsstudenten, sich mit der Thematik der Interkulturellen Erziehung auseinander zu setzen, gibt es im deutschen offenen Studiensystem nicht. In allen Universitäten werden jedoch im Rahmen des erziehungswissenschaftlichen Studiums Veranstaltungen zu dieser Thematik angeboten. In ihnen treffen sich interessierte, oft selbst betroffene oder durch den Freundeskreis sensibilisierte Studierende. Verpflichtend ist eine Teilnahme an einer Veranstaltung zum interkulturellen Diskurs nur für Studierende mit dem Erweiterungsfach Didaktik des Deutschen als Zweitsprache. Dieses mindestens dreisemestrige Erweiterungsstudium kann in Bayern parallel zum Regelstudium mit 1. und 2. Staatsexamen oder als nachträgliche, berufsbegleitende Erweiterungen an den

Universitäten Augsburg, Eichstätt, München und Nürnberg/Erlangen absolviert werden. Regelmäßig werden Zulassungsarbeiten für das erste Staatsexamen aus dem Themenbereich interkultureller Erziehung bearbeitet. Insgesamt muss jedoch konstatiert werden, dass sich nur ein Bruchteil der Studierenden während der Ersten Ausbildungsphase mit der interkulturellen Erziehung oder Deutsch als Zweitsprache auseinander setzt.

In der zweiten Phase der Ausbildung, dem *Referendariat*, ist für die Lehrämter an Grund-, Haupt- und Sonderschulen eine Ausbildung in „*Fragen der erziehlichen und unterrichtlichen Betreuung ausländischer Schüler (Ausländerpädagogik)*“ verpflichtend. Während des zweijährigen Referendariats erhalten die Lehramtsanwärter Referendare einen oder zwei Vormittage Ausbildung in den Bereichen Deutsch als Zweitsprache und interkulturelle Erziehung. Durchgeführt werden sollen diese Ausbildungstage in Zusammenarbeit des zuständigen Leiters des Seminars mit Fachberatern der Landkreise. Im Bereich der 3. Phase der Lehrerbildung, der Fortbildung voll ausgebildeter Lehrkräfte, bieten die Akademie für Lehrerfortbildung und Personalführung sowie die regionalen Fortbildungen stets Angebote in angemessener Zahl. Fachberater können von jeder Lehrkraft, die in einer Zweisprachigen Klasse, einer Übergangsklasse sowie einem Intensiv- oder Förderkurs arbeitet, zu einem Fachgespräch eingeladen werden. Ohne Unterstützung bleiben die Lehrer in den Regelklassen.

Der zeitliche Umfang der Ausbildung in allen Lehrämtern verhindert es, mehr als nur Ahnungen, bestenfalls ein Grundwissen aufzubauen. Ausbilder können nur hoffen, dass Ansätze davon in die Unterrichtspraxis der jungen Lehrer übergehen.

Aber dennoch lebt das Interkulturelle Lernen in der Schule:

– In den Lehrplänen wird explizit interkulturelle Erziehung eingefordert.

– In vielen Schulen und Klassen praktizieren Lehrkräfte und Schüler Interkulturelles Lernen.

– Interkulturelle Projekte finden in großer Zahl statt.

– Im schulischen Alltag findet interkulturelles Lernen aus der Situation geboren statt.

In Deutschland bleibt man aber froh, dass das wirkliche Leben stärker ist als strukturelle Vorgaben und viele Lehrer viel pragmatischer und selbstverantwortlicher sind, als es ihrem Bild in der Öffentlichkeit entspricht. Der kulturelle Wandel und die Entstehung neuer Kulturen setzen voraus, dass Menschen in der Lage sind, die gegebenen Wirklichkeiten zu reflektieren und sie in der Interaktion mit anderen zu verändern. Für das Verständnis von Kultur bedeutet das: Kultur ist ein Wissensvorrat, der sich aus unserem sozialen Umfeld ableitet und aus dem wir uns mit Interpretationen versorgen. Zunächst stellt sich die Frage nach dem Praxisbezug der Theorie der transkulturellen Kommunikation.

Література

1. Interkulturelles Lernen. Arbeitshilfen für die politische Bildung. Bonn : Bundeszentrale für politische Bildung, 1998. 384 s.

2. Krüger-Potratz M. Lehrerbildung interkulturell. Texte, Materialien, Dokumente. Münster, 2001. 188 s.
3. Interkulturelle Schule – Schule der Zukunft. *Fachtagung am 8. August 2001*. Hannover, 2002. 65 s.
4. Souris N., Hunscha S. Interkulturelle Kommunikation. URL: https://www.techfak.uni-bielefeld.de/ags/wbski/lehre/digiSA/KommIntelligenz/hunscha_souris.pdf

THE MODERN TECHNICAL MEANS AT TEACHING FOREIGN LANGUAGES AT UKRAINIAN HIGHER EDUCATION ESTABLISHMENTS

Сердюк Н. Ю.
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології,
перекладу та методики навчання,
Переяслав-Хмельницький
Державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди,
м. Переяслав-Хмельницький, Україна

At the present day using modern approaches and methods may not help to the process of teaching foreign languages be resulting, because they need to be equipped with modern technical means.

The modern technical means' usage is defined as one of the trends in methods of teaching foreign languages at higher education of Ukraine. The use of technical means (computers, laptops, tablets, smartphones, Ipads, portable speakers and others) in the methods of professional training has great didactic capabilities, implements the principles of accessibility, integration, interactivity, targeting, redundancy, sensitivity, versatility, updating educational communications; also it provides the opportunities to create an active, managed communicative learning environment.

We have tried to summarize the advantages of using modern gadgets in teaching foreign languages: creating a comfortable learning environment, activating student's learning activities, intensifying training and raising the level of motivation, forming self-assessment of students and creating conditions for their self-work, facilitating the perception and memorization of material, saving time etc. But also, with the advantages of using technical means at teaching foreign languages, Ukrainian institutions of higher education are facing a lot of problems from the material (expensiveness of purchase, installation, repair and improvement) to the others like replacing of a real-live communication to a virtual, etc. (except programs such as Skype, Viber, WhatsApp);

prevailing of monolingual foreign language (through videos, forums, blogging and pages in social networks, correspondence via e-mail, SMS messages, Messenger etc.) than dialogical. We would like to note that there are plenty of free programs that are useful for teaching foreign languages: e-dictionaries, encyclopedias, tests, computer translation programs, the program Enlightened Platinum 2000, Triple Play Please!, Bookshelf etc. (N. Serdiuk, N. Marchenko, 2017, p. 537). The use of technical means allows expanding the learners' knowledge of foreign languages, activating all kinds of their speech activities: listening, speaking, reading, writing.

Personal experience shows that during the teaching foreign languages using the most popular gadgeti nowadays a smartphone and a laptop enable the effective types of work with students as: 1) using an electronic dictionary or similar programs (like standard Lingvist, Duolingo, etc.) for oral or written answers, for translating texts from the first (or the second) foreign language into native and vice versa, for searching for new words and enrich their vocabulary; 2) listening audios (radio, songs, poems, etc.) and videos on Internet (TV, movies, vlogs, YouTube, Instagram, Twitter, etc.); 3) photographing information (tasks, texts, models, schemes, tables, etc.) to work with a grammatical or lexical material; 4) using dictaphone function to check the just learned text or information, to improve pronunciation, to analyze the use of lexical units, the correctness of used grammar structures, to control the timbre, rhythm and intonation, to write interesting ideas, or facts not to forget, to save the important material in oral; 5) playing games and doing tests on phone to widen the foreign vocabulary and improve knowledge of grammar and communicative models (English Grammar Test); 6) participating in web based classes, that offer trainings foreign language learning, speaking, reading and writing, to communicate with native speakers of the particular foreign language, a teacher, using a personal email account which is free, mailing a home work to it and getting results, revisions, feedback, suggestions in turn; 7) having students' own blogs (a personal or professional journal frequently updated for public consumption), which enable communicating with their teachers and friends who are far away, with the native language speakers to improve their speaking skills; 8) uploading the useful files and documents (Word, Pdf etc.), programs, audios and videos and others.

Teachers of many Ukrainian universities also use their personal smartphones, Ipads and others to create, save, upload, receive and send the documents, audios and videos, for example 3D Stereo Sound Portable Bluetooth Speakers are often used by them to perform some parts of lectures or for learners to listen audio materials at practical lessons, activating sound by smartphones. The students' and teachers' personal gadgets use during study can help learners to improve their foreign language knowledge and communicative skills very fast, to develop their creativity and self-study work. They are considered to be one of the most promising and progressive means for teaching foreign languages in Ukraine.

On the basis of the prospects of implementing technical means' for teaching foreign languages, we tried to determine the range of problems of a higher education

institution, which can be solved by using personal gadgets in the educational process, among which are: 1) the unrestricted accessibility of students to educational material, literature, etc., convenient anytime and anywhere; 2) the multi-functionality of gadgets that can replace certain distributive, visual or audio-video material, or other teacher information that is necessary for the effective teaching of foreign languages; 3) the economy of the financial resources of the institution (electricity, funds for the purchase of computers, multimedia whiteboards, etc., printing materials, maintenance of phonetic classes), and so on.

The modern technical means' usage in teaching foreign languages at higher education of Ukraine helps students to improve their linguistic knowledge, to train such skills as reading, writing, speaking, listening comprehension, combining theory and practice, to develop the ability of creative and resulting self-study working much more effectively and fast; supplies teachers with an opportunity to make the communicative learning environment more effective, active and interesting for both teacher and student; promotes universities' economy of the financial resources for technical equipment of the educational process.

References

1. Сердюк Н. Ю., Марченко Н. М. Сучасні гаджети в умовах трилінгвального навчання майбутніх учителів іноземних мов. *Молодий вчений.* Херсон : ТОВ «Видавничий дім «Гельветика», 2017. № 12. С. 535–538. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12.1/124.p

ІНТЕГРОВАНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ТА МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Скіба Н. Я.
кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
м. Львів, Україна

Проблема паралельного поетапного формування іншомовної комунікативної та методичної компетентностей студентів магістратури мовних спеціальностей впродовж вивчення відповідної навчальної дисципліни вимагає реалізації у навчальному процесі засад інтегрованого підходу. Пріоритетна побудова методики формування іншомовної комунікативної та методичної компетентностей майбутніх викладачів іноземних мов за професійним

спрямуванням на засадах інтегрованого підходу зумовлена ще й тим фактором, що студент на цьому етапі розвитку освіти не є ізольованим суб'єктом навчальної діяльності, але знаходиться в центрі усіх інтеграційних освітніх процесів.

Інтегрований підхід науковці визначають як органічне поєднання в ході заняття свідомих і підсвідомих компонентів процесу навчання, що передбачає паралельне оволодіння певними знаннями, навичками й уміннями [1, с. 82]. Інтегроване навчання заперечує розподіл знань за окремими дисциплінами і пов'язане із цілісним сприйняттям світу, що повністю відповідає сучасним поглядам на процес навчання та його результати [2, с. 80]. В інтеграції елементи мають утворювати «…системну єдність не на основі функціонально-цільової схожості, а за принципом взаємодоповнюваності їх функціонування, на основі поглиблення і розвитку внутрішньосистемних зв'язків» [3, с. 37].

До основних цілей процесу інтегрованого навчання відносять: практичну, освітню, розвивальну та виховну. Практична сприяє формуванню вмінь професійного мовлення для здійснення іншомовного спілкування у рецептивних і продуктивних видах мовленнєвої діяльності; освітня передбачає формування знань, навичок та умінь із різних дисциплін для поглибленого вивчення суті явищ; розвивальна полягає у розвитку вміння аналізувати одержану інформацію та порівнювати факти з різних галузей знань; виховна передбачає багатоаспектне вивчення предмета, обумовлюючи багатогранність виховного процесу [4, с. 140].

У зв'язку із специфікою нашого дослідження, реалізація інтегрованого підходу потребує урахування особливостей інтеграції таких компонентів процесу формування іншомовної комунікативної та методичної компетентностей майбутніх викладачів іноземних мов за професійним спрямуванням: змістового (зокрема: формування мовних знань, навичок та умінь з домінантою на засвоєнні професійно орієнтованої лексики за тематичним принципом, а також методичних знань, навичок та умінь) та організаційного (ефективне використання комплексу відповідних форм організації навчання, методів навчання, технологій, педагогічних прийомів і технік). Таким чином, саме цей підхід дозволяє інтегрувати зміст формування як іншомовної комунікативної, так і методичної компетентностей майбутніх викладачів іноземних мов за професійним спрямуванням, а також застосовувати як впродовж аудиторних занять, так і у процесі самостійної роботи різноманітні методи, технології, прийоми, техніки, види роботи з метою інтегрованого комплексного розвитку у майбутніх викладачів іноземних мов за професійним спрямуванням усіх компонентів як іншомовної комунікативної, так і методичної компетентностей. Окрім того, інтегрований підхід передбачає раціональне поєднання упродовж навчального заняття взаємопозитивного впливу різних видів мовленнєвої діяльності: як рецептивних (аудіювання, читання), так і продуктивних (говоріння, письмо) [2, с. 80].

Такий контекст застосування інтегрованого підходу у процесі формування іншомовної комунікативної та методичної компетентностей майбутніх викладачів іноземних мов за професійним спрямуванням базується на принципах системної єдності, новизни, індивідуальності, паралельного формування знань, навичок та вмінь [5]. Це надає можливість розширювати пізнавальні інтереси студентів, розвивати їхні здібності, суттєво підвищити мотивацію і стимулювати їх до самостійної та творчої діяльності з метою максимального наближення до реалій майбутнього педагогічної професії.

Література

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручн. для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич та ін.; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). Москва : ИКАР, 2009. 448 с.
3. Левченко В. В. Интегрированный поход к подготовке учителей начальных классов с правом преподавания иностранного языка: дис. … канд. пед. наук: 13.00.08. Москва, 2003. 183 с.
4. Маслова А. В. Сутність процесу інтегрованого навчання професійної педагогічної діяльності засобами англійської мови. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. Переяслав-Хмельницький, 2016. Вип. 3 (37). С. 137–144.
5. Морська Н. О. Інтегрований підхід до викладання іноземної мови. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка».* Львів, 2001. Вип. 419. С. 18–20.

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS У СТУДЕНТІВ ПОКОЛІНЬ «Y» ТА «Z» ЯК ВИМОГА СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Сокол М. О.
доктор педагогічних., професор
кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Царик О. М.
доктор педагогічних наук, професор
кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій,
Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль, Україна

Сокол З. С.
кандидат філософських наук., доцент, голова
циклової комісії візуальних та соціальних комунікацій
Тернопільський коледж закладу вищої освіти «Відкритий міжнародний
університет розвитку людини «Україна»
м. Тернопіль, Україна

На ринок праці поступово виходить населення народжене у 1998-2003 роках. Згідно теорії поколінь, таке населення одночасно відносять до поколінь «Y» та «Z». Для роботодавців стане викликом найманих працівників цих поколінь, адже їх цінності та установки сформовані під впливом інформаційних технологій. Більшість вітчизняних підприємств та організацій не готові та не вміють працювати у інформаційному суспільстві. З іншої сторони, вже сьогодні працедавці відчувають брак робочої сили, основними причинами зростання якого є швидкі темпи старіння населення та високі міграційні потоки працездатного населення в Україні. Така ситуація зумовлює інтенсивність найму працівників поколінь «Y» та «Z», незважаючи на те, що у них немає досвіду роботи та сформованих професійних навиків, про що свідчать результати досліджень [1]. Представники компаній-роботодавців відзначили, що у покоління «Y» наявні проблеми з практичною (59%) і теоретичною (36%) підготовкою, відсутністю важливих для роботи навичок (32%), при цьому 72% працедавців акцентували увагу на тому, що у цього покоління завищені очікування по заробітній платі, 53% – перебільшені уявлення про свої здібності, 51% - завищені кар'єрні очікування. А це свідчить про те, що рівень освіти не формує навички та компетенції, які затребувані роботодавцями сьогодні.

Спираючись на результати дослідження [2] лише 44% молодих українців задоволені якістю освіти в Україні загалом, і тільки третина вважає, що українська освіта відповідає потребам сучасного ринку праці. Для порівняння, опитування Eurobarometer 2014 року показало, що 73% молоді ЄС погоджуються, що їхня освіта дала їм необхідні навички для пошуку роботи відповідно до отриманої кваліфікації. Також, у 2016 році, 59% молоді ЄС заявляли, що їхня національна система освіти адаптована до сучасного ринку праці.

Неминуче реформування вищої освіти в Україні викликане необхідністю подолання наявного розриву між потребами ринку праці у навиках та компетенціях працівників та їх фактичною наявністю. Зокрема, представники

покоління «Y» та «Z», заявляють про невідповідність освітніх послуг чинним стандартам (62%), про брак матеріально-технічного, фінансового та іншого забезпечення закладів вищої освіти (60%), про неможливість або формальне проходження практики (52%) [2]. За таких умов роботодавці будуть змушенні інвестувати кошти у навчання майбутніх працівників покоління «Y» та «Z», а відсутність сформованих так званих м'яких навиків заважатиме поколінню «Y» та «Z» реалізувати свій трудовий потенціал.

У сучасних умовах так звані тверді навики (hard skills), тобто прямі професійні, відходять на нижчий щабель, про що свідчать результати інших проведених досліджень. Зокрема, у The Future of Jobs Report 2018 зазначено, що динамічні зміни у структурі та змісті професій майбутнього потребуватимуть формування м'яких навиків у працівників.

Досягнення балансу задоволення потреб між суб'єктами «працівник-роботодавець» вимагає здійснення подальших досліджень щодо ідентифікації можливостей отримання відповідних навиків та компетенцій в закладах освіти.

Література

1. Кашин А. Соціально-економічні дослідження (якості, яких не вистачає з точку зору роботодавців. *KMIC Review*. 2012. № 2. С. 21–25.
2. Twenge J.M., Konrath S., Foster J.D., Campbell W.K. & Bushman B.J. Egos inflating over time: A cross-temporal metaanalysis of the Narcissistic Personality Inventory. *Journal of Personality*. 2002. No 76. Pp. 875–901.
3. Shih W., Allen M. Working with generation-D: Adopting and adapting to cultural learning and change. *Library Management.* 2007. No 28(1/2). Pp. 89–100.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ІНОЗЕМНОГО СТУДЕНТА

Стефанишин К. Л.
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри української мови
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
м. Тернопіль, Україна

Прагнення України інтегруватися у світову спільноту робить її більш відкритою для політичних, економічних та культурних взаємин з різними країнами світу. З метою прискорення процесів адаптації вітчизняної науки і культури до глобальних економічних і соціальних моделей наша держава

делегує своїх фахівців до кращих світових навчальних закладів та дослідницьких центрів. У той же час і Україна приймає у себе іноземних громадян з аналогічною метою, частина яких це – студенти медичних закладів вищої освіти, які здобувають фах за спеціальностями «Медицина», «Стоматологія», «Фармація». Щоб опанувати їх, іноземні громадяни повинні розуміти мову викладання, знати її на відповідному рівні.

Методика навчання української мови як іноземної відрізняється від методики навчання української мови як рідної. Така різниця визначається низкою лінгвістичних, психологічних та лінгводидактичних чинників. Викладачі кафедри української мови ТНМУ імені І. Я. Горбачевського усвідомлюють, що основною метою формування україномовної компетенції іноземного студента є оволодіння мовою як засобом спілкування, унаслідок чого чільне місце у процесі навчання посідає використання інтерактивних технологій навчання, які передбачають активну взаємодію всіх учасників і сприяють покращенню навичок різних видів мовленнєвої діяльності – говоріння, аудіювання, читання та письма.

З цією метою на практичних заняттях із дисципліни «Українська мова як іноземна» викладачі активно використовують різні сучасні інтерактивні технології і технічні засоби навчання, зокрема: ***асоціативний метод і мовленнєву зарядку***, за допомогою яких на початку заняття можна з'ясувати рівень підготовки й обізнаності студентів із теми; ***проблемні запитання*** – для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів; ***відеосупровід*** і ***роздатковий матеріал,*** які дозволяють повторити вивчений раніше матеріал і розширити словниковий запас студентів; ***інтерактивні вправи-ігри*** з метою формування практичних навичок уживання мовних засобів і вдосконалення комунікативно-мовленнєвих умінь. Пропонуємо окремі зразки інтерактивних вправ-ігор до теми «Опис зовнішності», розроблені й апробовані автором публікації на практичних заняттях із дисципліни.

Гра «Добери до слова прикметник»

Батько усміхнені
Мама сірі
Дівчата спортивний
Волосся тонкі
Очі повна
Губи невисокий
Ніс бліде
Обличчя широкий
Брови кучеряве
Одяг симпатичні

Гра «Павутина слів»

З'єднайте стрілками прикметники, протилежні за значенням.

високий	*незграбний*
повний	*рум'яний*
красивий	*малий*
малий	*короткий*
стрункий	*худорлявий*
великий	*некрасивий*
світлий	*широкий*
блідий	*темний*
довгий	*низький*
тонкий	*великий*

Гра «Мікрофон»

Доповніть речення.

Зразок: *У мене є шапка. Вона синя.*

1. У мене є костюм. 2. У мене є спідниця. 3. У мене є куртка. 4. У мене є джинси. 5. У мене є футболка. 6. У мене є рукавиці. 7. У мене є штани. 8. У мене є кросівки. 9. У мене є пальто. 10. У мене є чоботи. 11. У мене є сорочка. 12. У мене є шкарпетки.

Гра «Яка команда краще знає слова» («Одяг» і «Взуття»)

Група ділиться на 2 команди. Студенти кожної команди по черзі називають українською мовою слова-назви одягу і взуття, записують їх на дошці. Перемагає команда, яка знає більше слів.

Гра «Хто у чому одягнений?»

І. Утворіть речення за зразком «Хто у чому?»

Зразок: *Я у зеленій спідниці і чорних туфлях.*

ІІ. Опишіть одяг і взуття Ваших одногрупників.

Зразок: *Ахмед у синіх джинсах і білих кросівках.*

Інтерв'ю

Розпитайте одногрупника про його друга / подругу, використовуючи різноманітні запитання.

Імітація

Читайте. Складіть подібний діалог про зовнішність Вашого брата (сестри).

– У тебе є брат (сестра)?

– У мене є сестра Селма.

– Скільки їй років?

– Їй вісімнадцять років.

– Яка вона на зріст?

– Селма середнього зросту.

– А якого кольору очі у твоєї сестри?

– Як і в мене, – чорні.

– А яке у неї волосся?
– У Селми темне кучеряве волосся.
– Вона гарна?
– Так, моя сестра дуже вродлива дівчина.

На нашу думку, використання методів навчальної гри, інтерв'ю, імітації тощо сприяє розвитку живого, спонтанного мовлення студентів, розвитку уваги та когнітивного мислення, дозволяє закріпити необхідний лексичний мінімум, повторити пройдений синтаксичний і граматичний матеріал.

Література

1. Українська мова як іноземна (англійськомовна форма навчання) : типова програма нормативної навчальної дисципліни для іноземних студентів вищих навчальних закладів МОЗ України. Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я» / уклад. : С. М. Луцак та ін. Київ, 2016. 202 с.
2. Українська мова як іноземна : навчальний посібник / І. І. Гаврищак та ін. ; за ред. М. П. Тишковець. Тернопіль : ТДМУ, 2018. 168 с.

ЧАТ-БОТИ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Турчин А. І.
кандидат педагогічних наук,
доцент, завідувач кафедри іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

У прийдешньому десятилітті очікується стрімкий розвиток розроблених на базі штучного інтелекту (ШІ) технологій, у тому числі EdTech (англ. *Educational technology*). Згідно з дослідженням Technavio, до 2021 р. використання технологій ШІ на ринку освіти зросте на 47,5%. [3]. За прогнозом дослідницько-консалтингової компанії Gartner, до 2021 р. 70% компаній послуговуватимуться ШІ, щоб поліпшити продуктивність праці персоналу, а до 2023 р. ШІ і методи глибокого навчання замінять традиційне машинне навчання [4].

Якщо перші проекти у сфері онлайн-освіти зіткнулися з низькою мотивацією студентів, переоцінкою можливостей гаджетів і гейміфікації, то нині формується друге покоління EdTech-проектів (AI-технології), які покликані повернути особистісний аспект в освітній процес. Один із сегментів нового ринку – чат-боти, яким прогнозують великі перспективи в секторі освітніх продуктів, зокрема у сфері навчання іноземних мов.

Віртуальний співрозмовник, або чат-бот (англ. *chatbot*) – програма, яка імітує мову людини. Це – персональний помічник з вивчення іноземної мови, який супроводжує студента скрізь і надає можливість спілкуватися іноземною мовою щодня в зручний час. Передумовою для цього є лише оформлення підписки на бота та її продовження, наприклад, щомісяця або щороку. Тоді чат-боти будуть виконувати ті функції, для яких вони, передусім, створювалися – допомагати вирішувати рутинні, повторювані завдання. Викладачі ж приділятимуть більше часу на пояснення складніших і багатогранніших питань та на спілкування зі студентами.

Окрім зазначених вище, чат-ботам притаманні такі функції.

Персоналізація навчання, в основі якої лежить аналіз даних конкретного студента, зіставлення їх з даними інших здобувачів вищої освіти, і, як результат, – постійне вдосконалення програми навчання.

Вимірювання прогресу навчання. Штучний інтелект дозволяє швидко й чітко аналізувати дані про успішність студентів і відстежувати прогрес у вивченні іноземної мови – від глобальних завдань до найдрібніших, щоденних.

Утримання студента в освітній траєкторії. Штучний інтелект дозволяє підтримувати стабільно високу мотивацію студентів за допомогою гейміфікації, а також завдяки можливості структурувати тривалу програму навчання на зрозумілі короткі складові, окреслюючи таким чином як короткострокову, так і довгострокову перспективу.

Легка інтеграція. Майбутнє штучного інтелекту сфері EdTech за кастомізованими продуктами, яким є чат-боти. Деякі медіа уже використовують термін „Bots as a service“ (BaaS), багато з них беруть курс на монетизацію конкретного бота, а не всієї навчальної платформи.

Реалізація концепції навчання упродовж життя. Отримати нові знання, відповіді на запитання, виконати завдання можна в будь-якому місці за допомогою смартфона. Настає ера, коли можна обговорити з чат-ботом нюанси перекладу нового слова в одному чаті месенджера, а уточнити домашнє завдання – в іншому чаті з викладачем.

На ринку освітніх послуг пропонують два основні типи чат-ботів, які допомагають вивчати іноземну мову, зокрема англійську. Перша категорія – це чат-боти, які спеціально створені для навчання англійської мови як іноземної, друга – ті, якими користуються носії мови для практичних цілей (віртуальні помічники). З їх допомогою можна перевірити свій рівень володіння мовою в реальних ситуаціях [1].

1. Чат-боти для навчання англійської мови. Ці віртуальні співрозмовники створені на базі ШІ. Вони можуть визначити рівень володіння мовою і допомагають інтенсифікувати навчання. Після декількох діалогів бот визначає сильні та слабкі сторони користувача і переналаштовує свої скрипти розмов відповідно до його мовних можливостей. Чим більше студент вправляєтеся, тим більше інформації запам’ятовує чат-бот, краще оперує інформацією, складає для

студента індивідуальні завдання, який навчатиметься уже в зручному темпі та з урахуванням власних запитів. Типовими представниками навчаючих чат-ботів є *Andy* та *Mondly*.

Andy – додаток, який розроблений спеціально для розмовної практики англійською мовою. Цей чат-бот – учитель і друг водночас, з яким можна невимушено спілкуватися на різні теми, грати в лінгвістичні ігри, поповнювати словниковий запас, вивчати граматичні правила. Користувачі з різним рівнем підготовки можуть обрати тему і одержати стисле пояснення відповідного граматичного явища. Якщо в студента виникли питання, він можете їх задати і отримати додаткові роз'яснення. У кінці кожної граматичної теми чат-бот запропонує пройти тест. У випадку допущення помилки Andy її пояснить, а якщо зустрілися незнайомі слова – подасть до них визначення та приклади використання в усній або письмовій формі.

Mondly – це програма для навчання американського або британського варіанту англійської мови, яка має дві версії – для браузера і мобільний додаток. З чат-ботом Mondly можна спілкуватися письмово або усно, використовуючи мікрофон у комп'ютері або смартфоні. Якщо в розмові з чат-ботом виникають труднощі з підбором необхідної лексики, програма запропонує кілька відповідей на вибір. Користувач може прослухати приклади відповідей, це сприяє також ознайомленню з фонетичними нормами. Після цього студент вибирає оптимальну, на його думку, відповідь, або ж проговорює чи друкує в діалоговому вікні власну, відмінну від запропонованих. Якщо чат-бот не розуміє висловлювання, то просить його повторити.

2. Віртуальні помічники.

Якщо студенти бажають вивчати мову в неформальній обстановці, доцільно звернутися до послуг віртуальних помічників. Багато онлайн-магазинів і сервісів мають чат-боти, які допомагають клієнтам здійснювати покупки чи замовляти послуги. Усі розмови з таким чат-ботом стосуватимуться лише конкретної теми, однак ці своєрідні англомовні експерти знають про свій предмет практично все.

У випадку, коли користувачам подобається вивчати мову на автентичних, а не адаптованих навчальних матеріалах, доречно спробувати *FluentU*, який має мобільну версію для iOS і Android. FluentU використовує неадаптовані англомовні відео – трейлери до фільмів, музичні кліпи, новини, публічні лекції – для створення індивідуальних уроків англійської мови. Кожне відео забезпечене субтитрами, навчальними картками і вправами, які допомагають запам'ятати нові слова безпосередньо під час перегляду. Відео диференційовані за жанрами, рівнем складності, і тому легко можна вибрати контент, який підійде конкретному студенту чи групі.

Hipmunk (віртуальний планувальник поїздок). Веб-сайт інтернет-компанії Hipmunk, яка підбирає для мандрівників інформацію про авіарейси, готелі, оренду автомобілів тощо, пропонує опцію віртуальних помічників, або чат-ботів,

з якими можна спілкуватися в соцмережах чи месенджерах (Facebook Messenger, Slack, Skype). Щоб почати розмову з чат-ботом на ім'я Hello Hipmunk, йому слід задати питання, наприклад, «Який найдешевший авіарейс з Лондона до Нью-Йорка в перший тиждень січня?». Якщо Hipmunk розуміє без проблем, значить, користувач на правильному шляху. Студент може повідомити Hello Hipmunk про свій намір помандрувати, і він запропонує йому різні варіанти на вибір. Це – дієвий спосіб заповнити прогалини в знаннях англомовних географічних назви, чисел, лексики до теми подорожі.

Mona (віртуальний помічник покупця). Mona – чат-бот, який допомагає користувачам здійснювати покупки. Mona вивчає асортимент інтернет-магазинів і підбирає товари, що відповідають вказаним параметрам пошуку. Боту можна розповісти про тип товару, його стиль, ціновий діапазон тощо, а він підбере найкращий варіант. З цим чат-ботом можна спілкуватися за допомогою повідомлень. Mona ставить навідні запитання і подає масу інформації у відповідних повідомленнях або меню. Це прекрасний спосіб тренувати навики читання, давати відповіді на запитання, а також запам'ятовувати слова, які позначають предмети побуту, терміни, пов'язані з модою, одягом, побутовою технікою тощо.

Якщо у студентів є запит на щоденну практику розмовної англійської мови – до послуг *голосові помічники* смартфонів, які функціонують на платформах iOS (*Siri*) чи Android (*Google Assistant*). Голосовому помічнику можна не тільки задати питання, а й звернутися з проханнями. Наприклад, Siri можна попросити налаштувати будильник на певний час. Для цього студент повинен уміти будувати різні типи пропозицій. Оскільки спілкування з Siri і Google проходить в усній формі, говорити слід чітко й зрозуміло. Якщо вимова буде неправильною, вони просто не зрозуміють. Це – відмінний спосіб перевірити правильність вимови, уміння будувати речення, зрозумілі без контексту і невербальних підказок.

Використання ШІ у навчанні іноземних мов здавалося ще декілька років тому фантастикою. Сьогодні це реальність. Однак глобальна інтеграція ШІ може посилити тенденцію до стандартизації навчання, позбавить його спонтанності, креативності, емпатії, можливості обміну знаннями. Тому ШІ доречно розглядати як ефективного помічника викладача, який забезпечує якісну аналітику і персоніфікацію навчального процесу.

Література

1. Выучить английский, болтая с чат-ботами? Это реально! URL: https://www.fluentu.com/blog/english-rus/%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D1%87%D0%B0%D1%82-%D0%B1%D0%BE%D1%82/ (дата звернення 28.02.2020). – Назва з екрана.
2. Чикунов А. Машина-учитель: как AI-технологии дадут новый импульс онлайн-образованию. URL: https://www.forbes.ru/tehnologii/342091-mashina-

uchitel-kak-ai-tehnologii-dadut-novyy-impuls-onlayn-obrazovaniyu (дата звернення: 28.02.2020). – Назва з екрана.
3. Artificial Intelligence Market in the US Education Sector 2018-2022. URL: https://www.researchandmarkets.com/reports/4613290/artificial-intelligence-market-in-the-us (дата звернення: 28.02.2020). – Назва з екрана.
4. Gartner Predicts 70 Percent of Organizations Will Integrate AI to Assist Employees' Productivity by 2021. URL: https://www.gartner.com/en/newsroom/press-releases/2019-01-24-gartner-predicts-70-percent-of-organizations-will-int (дата звернення: 28.02.2020). – Назва з екрана.

МЕТОД «ROUND TABLE» НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Турчак Н. І.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Навчання з використанням інноваційних технологій якісно перевищує класичну освіту. Воно інтегрує процеси, які не можна об'єднати в межах класичної освіти: навчання, працевлаштування, планування кар'єри, безперервну освіту. У процесі навчання найбільш доцільно використання, в першу чергу, тих методів, при яких: в учнів розвивається бажання до творчої, продуктивної праці; учні прагнуть до активних дій, досягають успіхів і мотивують власну поведінку. Одним із способів активізації навичок усного спілкування учнів на уроках іноземної мови є проведення «Round table». "Round table" – це інтерактивний метод, який спрямований на вирішення спільної проблеми [2]. Round table проводиться в формі дискусії, де учасники(учні) або вчитель обирає певну тему для обговорення. За круглим столом учні обговорюють та обмінюються ідеями з заданої теми. Загальною метою круглого столу є проведення пильного обговорення та вивчення конкретної теми. Круглий стіл, де всі учасники рівноправні і має на меті вирішити проблеми. Індивідуальна мета круглого столу буде різною в залежності від практики, тому використовують як разові заходи.

Пропоную розглянути походження і ровиток методу "Round table". Цей термін був запозичений з легендарного круглого столу короля Артура, за яким збиралися лицарі. Як засіб вирішення проблеми Round table використовувати почали пізніше, а саме у 1980-х роках. Застосування цього методу пов'язано із необхідністю досягнення загальної згоди у суперечливих питаннях для

виявлення проблем та пошуку шляхів вирішення стосунків між офіційними органами, які приймають рішення (такими як уряди та судові органи) та іншими секторами суспільства (наприклад, екологічні групи, громади та інші групи інтересів). Тим не менш, легендарні джерела круглого столу все ще актуальні, оскільки кругла форма столу означала, що ніхто не сидів біля голови, а всі, хто сидів, мали однаковий статус [2].

Дізнаємось як працює метод. “Round table” – це одна з популярних і улюблених учнями форм проведення занять, при якій учні у творчій і невимушеному середовищі обмінюються думками з різних питань і проблем. Обговорення теми часто проходить з опорою на мультимедійні презентації. Загалом кількість учасників круглого столу порівняно невелика – 10-12 осіб. Більшою кількістю людей можна керувати, якщо учасники розбиті на менші групи.Тему круглого столу зазвичай визначають заздалегідь. Час, відведений на круглий стіл, також може вплинути на те, як саме розвивається дискусія. Враховуючи обмежений час, учасники можуть вирішити роботу над досягненням певної мети чи результату. Учасники сидять за буквальним круглим столом або, принаймні, у колі і кожен в свою чергу вносить свої ідеї та експертизу з цієї теми. Крім того, оскільки вони знаходяться в колі, вони здатні бачити і чути один одного з легкістю. Кожен член групи за столом вносить свій внесок. Зазвичай кожен доповідач по черзі розглядає тему безперервно, а запитання, відповіді, коментарі та можливі короткі дискусії зберігаються до кінця.

Отож є 4 кроки, які учні проходять протягом 1 тижня для того, щоб краще підгтотуватись для засвоєння цього методу.

1. Учні подають незалежну відповідь на підказку для обговорення.
2. Учні дають один одному конструктивні відгуки на основі своїх початкових відповідей.
3. Учні збираються разом у класі та беруть участь в обговоренні віч-на-віч.
4. Нарешті, учні переглядають та розмірковують про резюме своїх занять та будь-які відгуки викладачів.

Відтак, дискусії за круглим столом не є складними, але представляють певні виклики щодо участі всіх в роботі. Однак при ретельному навчанні та підготовці, а також деякій гнучкості може бути проведено ефективне обговорення круглого столу.

Розглянемо переваги та недоліки цього методу.Формат круглого столу сприяє рівній участі, дозволяє швидше приймати рішення шляхом стихійної бесіди, дозволяє легко втручатися фасилітатору (вчителю) . Недоліки проведення включають обмеження можливостей, труднощі в управлінні дискусіями з жорсткою програмою, а також, щоб система розташування місць не порушила активність учнів. Метод круглого столу дає усім учасникам неабиякий шанс зробити свій внесок, що заохочує стихійну розмову завдяки мінімальному сприянню. Коли кожному учаснику надається справедливий шанс зробити свій

внесок, є більша ймовірність, що дискусія врахує всі важливі моменти, а саме спонтанна розмова спонукає учасників до вирішення питань та розбіжностей у зручний час. Тому ці переваги підвищують як якість рішень, так і швидкість процесу. Проведення дискусії полегшує втручанню фасилітатора (вчителя), якщо незгода між учасниками виявиться ворожою. Цей формат дискусії також є гнучким, оскільки дозволяє змінювати кількість учасників. Основним недоліком цього методу обговорення є невелика кількість учасників.

Аналізуючи вищезазначений матеріал, можна дійти висновку, що використання інтерактивного методу в реалізації особисто орієнтованого підходу та викладанні англійської мови дає змогу практично збільшити кількість розмовної практики на занятті, виявляється цікавим для учнів, допомагає засвоїти матеріал та використати його у подальших заняттях, виконує дидактичні та різні розвивальні функції. Таким чином, викладач стає наставником самостійної навчально-пізнавальної та творчої діяльності учнів. Підсумовуючи вище викладене, варто додати, що робота в такому напрямку є досить ефективна у навчанні учнів англійської мови.

Література

1. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ, 2004. 192 с.
2. Інтерактивні методи навчання / Упроряд. Л. Галіцина. Київ : Ред. загальнопед. газ., 2005. 128 с.
3. Шевченко Е. Б. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови. *Журнал «Англійська мова та література».* 2005. № 24.
4. Kolar C. Useful Roundtable Discussion Guidelines. *The Membership Management Report.* (2016) 12(7). P. 5.
5. Lupack A. (n.d.) The Round Table. University of Rochester. (2006). P. 5-20.

GAME-BASED LEARNING IN THE ENGLISH SPEAKING CLASSROOM

Фарина Н. І.
студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

It is very important to like the process of learning English language. Teachers don’t have to force their students to learn something that makes them bored as there is

such interesting up-to-date information in the modern world. There are many games specifically designed as educational games, as well as a number of entertainment games that have been successfully used for educational purposes. It should be said that educational games may help students to understand that being smart isn't something monotonous.

Definitions of game-based learning mostly emphasize that it is a type of game play with defined learning outcomes. Usually it is assumed that the game is a digital game, but this is not always the case. It involves the use of game elements, such as incentive systems, to motivate players to engage in a task they otherwise would not find attractive [6, p. 98]. One definition defines a game as "a system in which players engage in an artificial conflict, defined by rules, that results in a quantifiable outcome [8, p. 124]. Game-based learning may also include points and stars, would involve redesigning the homework activities, using artificial conflict and rules of play, to make them more interesting and engaging [7, p. 145].

Let's find out why we should use games in the classroom

Play and cognitive development

Psychologists have long acknowledged the importance of play in cognitive development and learning. Piaget J., for example, described play as being integral to, and evolving with, children's stages of cognitive development. According to Piaget, play becomes more abstract, symbolic, and social as children mature through different developmental stages [5, p. 64]. This understanding of the role of play in children's cognitive development has informed our understanding of educational games [3, p. 69].

Development of problem-solving skills

It is important to get students thinking and answering questions. Games help us develop essential problem-solving skills. For children, this is an especially vital skill to learn early on, because they are going to be mature.

Instant feedback

Sometimes it may be hard to know if your students understood their readings and your explanations. Nowadays old-fashioned ways of quizzing don't work so well. Whereas classroom games improve student engagement and give you instant, valuable feedback on how well students are really doing – because fun games open up even the shyest of students and get everyone involved [9, p. 43].

Player Engagement

Related to motivation, one of the most frequently cited reasons to consider digital games for learning is that they allow for a wide range of ways to engage learners. Which types of engagement are implemented depends on design decisions that reflect the specific learning goal, learner characteristics, and setting [2, p. 26]. For example, a game can engage the learner behaviorally by using gestures as input or inviting players to perform specific physical actions as part of play. Game characters engage the learner emotionally, and social features such as collaborative play support sociocultural engagement.

Adaptivity

Adaptivity is the capability of the game to engage each learner in a way that reflects his or her specific situation. This can be related to the learners' current level of knowledge, to cognitive abilities, or to the learners' emotions [1, p. 106].

Here's top 10 simple games to implement in the English speaking classroom [10]: Last Man Standing, Charades, Pictionary, Board Race, Taboo Words, Hangman, 20 Objects, Hot Seat, Chalkboard, Acronym, Categories.

Teaching strategies are usually quite abstract. Children learn formal definitions leaving almost no space for imagination thus requiring some exterior action, and not just intellectual absorption. It happens that children don't like their school and the second language because of excessive abstraction. It usually has nothing to do with reality. Educational games will give benefit to teachers and students. Results are quick and incredible because games create a rich environment full of interaction and simulations for the students.

References

1. Azevedo R., Cromley J. G., Moos D. C., Greene J. A., & Winters F. I. Adaptive content and process scaffolding: A key to facilitating students' self-regulated learning with hypermedia. Psychological Testing and Assessment Modeling, 2011, Pp. 106–140.
2. Domagk S., Schwartz R. N., & Plass J. L. Interactivity in multimedia learning: An integrated model. Computers in Human Behavior, 2010. P. 26.
3. Hodent C. Toward a playful and usable education. *F. C. Blumberg (Ed.), Learning by playing: Video gaming in education Oxford*. UK : Oxford University Press, 2014. Pp. 69– 86.
4. Ojeda Fernando Artaro. The role of word games in second language acquisition: Second language pedagogy, motivation and ludic tasks. University of Florida, 2004. P. 55.
5. Piaget, J. Play, dreams and imitation in childhood. New York, NY : W. W. Norton, 1962. P. 64.
6. Plass, J. L., Perlin, K., & Nordlinger, J. The games for learning institute: Research on design patterns for effective educational games. *Paper presented at the Game Developers Conference.* San Francisco, CA, 2010. P. 98.
7. Russell J. A. Core affect and the psychological construction of emotion. *Psychological Review,* 2003. Pp. 145–172.
8. Salen K., & Zimmerman E. Rules of play: Game design fundamentals. Cambridge, MA : MIT Press, 2004. P. 124.
9. Schultz M. and Fisher A. Interacting in the Language Classroom. Games for All Reasons. Massachusetts : Addison-Wesley Publishing Company, 1988. P. 43. URL: https://www.opportunity-china.com/blog/10-classroom

INNOVATIONS IN LEARNING TECHNOLOGIES FOR ENGLISH LANGUAGE TEACHING

Хомут А. М.
студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

In modern society foreign languages is becoming an essential component of professional training. Experts in different fields interested in a high level of language proficiency, because it affects the successful solution of issues and professional growth. In many areas there is a need to establish contacts with foreign partners 1. School would provide a basic set of knowledge that will help to study foreign language in higher educational institutions, training courses or independently. Today, there is a large set of training materials for people with different levels of language knowledge. The success and the achievement of this goal depends on the applied methods and teacher qualifications. The ability to use information technology and modern teaching methods contributes to the rapid understanding of new material. By combining different techniques, teacher will be able to solve specific educational programs 2,3. With this in mind, teachers and students should be familiar with modern methods of foreign languages most effective methods, techniques and tools during the preparation of specialists in various fields 4–6. The most important goal, according to scientists is the formation of a secondary language personality. Students must take a new language to a fundamentally new level. To do this, it is important to separate it from the mother tongue, in order to avoid errors in perception. During selection of innovative methods following criteria taken into account: Creating a comfortable and supportive atmosphere for student, promotion of natural interest and desire to learn a new foreign language. Involvement of emotions, feelings, experiences in the educational process to stimulate verbal, written and creative abilities [1, p. 111–114].

Use of the cognitive approach in the educational process. Call to work with the language on their own at the level of emotional and physical capabilities. Various forms of work will help to achieve these goals. Practical experience allows concluding that the personality and interests of the student directly affects the quality of foreign language understanding. To do this, it is important to use a variety of techniques and learning tools. By the end of the 20th century in pedagogy has accumulated a lot of interesting and effective methods and approaches. Scientists have enriched the methodology of foreign languages teaching, so it has become complex and multifaceted science 7–12 [2, p. 140–142].

Culturological Approach.When you create a methodical system of teaching a foreign language is often taken into account culturological approach. Its main objective is the formation of intercultural competence. On this based particular model of learning

and key principles. The teacher may choose a set of exercises, taking into account the task. The described method is based on the principles of private teaching, describing culturological direction of foreign language learning. Experts identify the following principles:

– Verbal orientation of training. Taking into account characteristics of speech activity in a foreign language.

– Modeling a situation of intercultural communication in the learning process. Taking into account consciousness and modularity.

– Rational use of native and foreign language.

– Taking into account personal needs of students.

– •The desire for systematicity in the preparation of exercise set [3, p. 180–184].

Exercises of verbal and conditionally verbal nature are always have bigger priorities. This is evidenced by the principle of the speech focus of the learning process in the culturological approach. Through this we can form intercultural communication skills. In the modern methods of foreign language teaching accepted division into vocabulary, spelling, phonetics, grammar, speech, language, receptive and productive skills. However, the practical goal of learning still amounts directly to the ability to maintain intercultural communication. An important role played the principle of exercise adequacy. They are designed to simulate situations for intercultural training. To do this, you must consider the culture, values, communication intentions and expectations, as well as background knowledge. The teacher should select tasks, taking into account various aspects, so students will be able to participate in intercultural communication at various levels. The possible exercise could be dialogue between students, discussing various texts and films, comparing features of native culture and the target language culture. Simulation of different situations allows you to expand your language skills and train your speaking skills [4, p. 99–103].

Problem Approach In the area of improving the efficiency and effectiveness of the training studies conducted continuously. One of the key areas – a problem-based learning, affecting the development of various aspects of a foreign language. Experts are looking for means to solve the problem tasks – development of cognitive activity, including in the work of all mental powers, stimulating creativity and independence. Pedagogy has concluded that the student should not be simply a passive object, perceiving the information, but a full participant in the process. Problem learning today refers to innovative methods of foreign languages teaching. It acts as a mean for skills self-development and students' thinking. The specific of the problem approach to learning is the involvement of students in the process by which they make their own specific findings, get new knowledge, it is the next stage of learning. They make assumptions and arguments in favor of certain conclusions, not just learn information provided. Thus, problem-based learning stimulates self-reliance and contributes to the formation of skills of teaching and research activities. Teachers who use the problem approach in training should pay attention to the systematic development of independent work of students in the group. The main goal is to help them to get knowledge by

themselves. Development of creative imagination, speculations and attention to detail help in further training. The main aspects of this method:

- The development of logical, creative and dialectical thinking.
- The conversion of conventional training material in a more demonstrative.
- Regular working of problematic situations.
- Creation of a training system [1, p. 138–142].

Teacher training and continuing professional development and ICT Research indicates that 'Training in ICT skills is crucial in implementing ICT integration in the teaching and learning of English' and 'the extent to which teachers are given time and access to pertinent training to use computers to support learning plays a major role in determining whether or not technology has a major impact on achievement' (Samuel and Zitun, 2007: 10). In many cases, however, this training is not given, and more likely than not, teachers are left to their own devices. More and more, it is a certain type of individual teacher who takes the initiative and implements technology into their classrooms. The case studies included in this chapter reflect this. Generally, these teachers are using readily available, free online tools and are finding out how to use them through social networks and online communities of practice (Lave and Wenger, 1991: 98). These teachers build their own personal learning network (Couros, 2008) and connect with other teachers around the world to share what they know and help others learn. Personal learning networks (PLNs) developed out of the idea of building a personal learning environment (PLE), which is built out of a collection of web tools set up and owned by the learner. In this way, the 'management of learning migrates from the institution to the learner' and learning also 'evolves from being a transfer of content and knowledge to the production of content and knowledge' (Downes, 2007: 19). Since 2007, the focus has shifted to PLNs to reflect that most of the learning in a PLE comes from connecting to other people. An example of the increased interest in using PLNs in language teaching is the aPLaNet project (www.aplanet-project.eu), which aims to help teachers build their own PLNs for professional development [5, p. 156–158].

References

1. Bocharova O. V., Kasharnaya S. M. The use of electronic textbooks in the teaching of subjects: Guidelines for teachers of UNPO. Kurgan : IPKiPRO of Kurgan Region. 2008.
2. Bocharova O. V., Arefyeva O. N. Application of ICT in the classroom and after school. Kurgan : IPKiPRO of Kurgan Region. 2008.
3. Kashina E. S. Tradition and innovation in the methods of teaching foreign languages. Samara : Univers-Grupp. 2006.
4. Galskova N. D. Modern methods of foreign languages teaching. Moscow : ARKTI. 2003.
5. Druzhinin V. I, Krivolapova N. A. Organization of innovative activity in educational institution. Kurgan : IPKiPRO of Kurgan region. 2008.

МІЖНАРОДНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Царик О. М.
доктор педагогічних наук,
професор кафедри іноземних мов та
інформаційно-комунікаційних технологій,
Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль, Україна

Рибіна Н. В.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов та
інформаційно-комунікаційних технологій,
Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль, Україна

Проблеми, повязані з пошуком ефективних способів і шляхів підвищення мотивації студентів немовних спеціальностей до вивчення іноземної мови, є актуальними і не достатньо дослідженими. З одного боку, студенти усвідомлюють, що фахівець, який вільно володіє принаймні однією іноземною мовою, має більше шансів знайти місце роботи і зробити успішну кар'єру, в тому числі і за кордоном, з іншого боку, рівень володіння іноземною мовою при вступі до ЗВО у більшості студентів є досить низьким. Крім того, дуже часто студенти не виявляють достатнього зацікавлення до вивчення іноземних мов. Таким чином, формування позитивної мотивації необхідно розглядати як спеціальне завдання при навчанні іноземної мови у ВНЗ.

У сучасній психології мотивація розглядається як складний механізм життєдіяльності людини, психологи визначають мотивацію і як один конкретний мотив, і як єдину систему мотивів, і як особливу сферу, що включає в себе потреби, мотиви, цілі, інтереси в складній взаємодії. За С. Рубінштейном, на особистість зовнішні причини впливають опосередковано, через внутрішні умови, якими для суб'єкта є внутрішній стан, формується система ставлень до певної життєвої ситуації, в якій повинна бути здійснена діяльність [3, с. 444]. Розцінюючи мотивацію як найважливіший фактор процесу вивчення іноземної мови, що забезпечує результативність, варто зазначити, що мотивація – сторона суб'єктивного світу студента, вона визначається його власними спонуканнями, усвідомленою потребою. Таким чином, викладач може лише опосередковано вплинути на мотивацію, створюючи передумови і формуючи підстави, на основі яких у студентів виникає особиста зацікавленість у навчанні.

Одним з основних шляхів підвищення мотивації є змістовна цінність мовного матеріалу, його відповідність життєвим інтересам студентів. Наступним

етапом на шляху підвищення рівня мотивації є організація навчальної діяльності, оскільки зміст навчального матеріалу засвоюється в процесі навчальної діяльності студентів, тому дуже важливим є вибір ефективних форм, методів і засобів навчання іноземної мови.

Вважаємо, що на мотивацію студентів до вивчення іноземних мов має позитивний вплив і міжнародна академічна мобільність.

Міжнародна академічна мобільність є одним із найважливіших факторів стратегії інтернаціоналізації закладів вищої освіти України. Основними видами академічної мобільності є: ступенева мобільність – навчання у вищому навчальному закладі, відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, з метою здобуття ступеня вищої освіти, що підтверджується документом про вищу освіту або про здобуття ступеня вищої освіти від двох або більше вищих навчальних закладів; кредитна мобільність – навчання у вищому навчальному закладі, відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, з метою здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи та відповідних компетентностей, результатів навчання [2].

Необхідною умовою забезпечення права студентів на міжнародну академічну мобільність є високий рівень знання принаймні однієї іноземної мови, позаяк право на академічну мобільність реалізується вітчизняними учасниками освітнього процесу в закордонних вищих навчальних закладах чи наукових установах. Так, наприклад, у рамках проекту Еразмус+ КА 107 студенти Тернопільського національного економічного університету та студенти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка можуть проходити семестрове навчання у Віденській вищій педагогічні школі (Pädagogische Hochschule Wien) (м. Відень, Австрія), вивчаючи міжнародну програму, яка складається з шести дисциплін (30 ECTS-кредитів).

1. Країнознавство. Основна мета цього курсу полягає в ознайомленні з Австрією та її столицею Віднем. Студенти вивчають факти про культуру, історію та географію Австрії та Відня, розширюють своє розуміння європейського виміру через особисті зустрічі, екскурсії, літературу, спостереження та інтелектуальний обмін. Основне завдання полягає в усвідомленні історичних та сучасних аспектів життя та функціонування установ Австрії. Студенти вивчають демографічну ситуацію у Відні, Відень після Другої світової війни, географію та архітектуру, а також віденські звичаї та традиції. Також студенти презентують свою державу та регіон, що передбачає обмін досвідом.

2. Міжкультурні компетенції та глобальні аспекти професії вчителя. Основне завдання дисципліни полягає у розвитку міжкультурної компетенції. Студенти ознайомлюються із теперішньою ситуацією багатомовності та культурного різноманіття в австрійських школах. У цьому напрямку порівнюються мови і культури країн походження школярів, аналізуються подібність та відмінність. Студенти полемізують щодо питань європейського та

глобального громадянства, аналізують свою власну роль як політичної людини та майбутнього педагога у єдиному всесвітньому суспільстві, перед якими поставлені спільні виклики. Підґрунтям для цього слугують документи Європейської ради та ЮНЕСКО.

3. Педагогічна практика в школі. Студенти ознайомлюються з різними типами шкіл з поглибленим вивченням окремих дисциплін та сучасними викликами в педагогічній системі Австрії. Основне завдання практикантів – спостереження, сприймання та аналіз занять та власного досвіду викладання з педагогічної та фахової перспективи. Студенти вдосконалюють навички презентації та управління аудиторією в класі. Також проводяться актуальні дискусії щодо системи освіти Австрії, обговорення успішності та заохочення до навчання, презентуються різні форми оцінювання знань учнів.

4. Курс німецької мови для іноземних студентів. Курс німецької мови для іноземних студентів передбачає рівні знання мови від A2 до C1. Семінарські заняття слугують мовною підтримкою для студентів Еразмус+ впродовж їхнього перебування у Відні. Середній рівень: базові знання німецької мови на рівні A2 / B1, залежно від індивідуального рівня знання мови студентів. Вищий рівень: базові знання німецької мови на рівні B2 / C1. Основний акцент робиться на шкільній та педагогічній фаховій мові, а також на особливостях австрійської німецької мови та країнознавства Австрії.

5. Медійні та інформаційні компетенції – MEKO. Медійні та інформаційні компетенції трактуються як суттєві фактори для медійної соціалізації та активного громадянства. Основна мета цього семінару передбачає розвиток критичного розуміння ролі та функціонування медійних засобів у суспільстві. Учасники ознайомлюються з потенціалом та небезпекою «суспільних медійних засобів» і можуть використовувати соціальні мережі для викладання та навчання. Також студенти отримують ґрунтовні знання для планування та проведення проектів з використанням цифрових медійних засобів. Проводяться екскурсії до установ медійної сфери (наприклад, друкарень, радіо- та телевізійних станцій, спортивних та комп'ютерних ігрових центрів). Значна увага приділяється вивченню теоретичних основ, а також практичним завданням щодо використання медійної роботи у школі.

6. Інклюзія та інтеграція. Студенти вивчають відмінності між відокремленням, інтеграцією та інклюзією і їхнім значенням у німецькомовному світі, структуру шкільної системи Австрії з особливим урахуванням інтеграції та інклюзії, аналізують спільне та відмінне в Австрії та у своїй країні. Після засвоєння теоретичних базових знань на науковій основі пропонується короткий огляд шкіл та центрів для дітей з особливими освітніми потребами [1].

Міжнародна програма є білінгвальною, передумовою навчання за цією програмою є досконале знання англійської та німецької мов.

Таким чином, співпраця з іноземними університетами, міжнародні проекти уможливлюють використання права студентів на міжнародну академічну мобільність та підвищують мотивацію до вивчення іноземних мов.

Література

1. International Courses for international students. URL: https://www.phwien.ac.at/incoming-students/international-courses-for-international-students
2. Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність/ Постанова Кабінету Міністрів України № 579 від 12.08.2015 р. URL: www:kmn.gov.ua.
3. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологи. Санкт-Петербург : Питер, 2001. 720 с.

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Шандра Н. А.
кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна

Кудринська Х. В.
асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна

Креативність та інновації стають невід'ємною частиною розвитку суспільства у 21 столітті. Освіта посідає одне з ключових місць у сприянню та розвитку цих важливих навичок. Одним із пріоритетних напрямків реформування освіти, визначених Державною національною програмою «Освіта. Україна XXI століття», є необхідність «досягнення якісно нового рівня у вивченні іноземних мов» [2]. На відміну від інших предметів, іноземна мова – це ціла галузь знань, оскільки розкриває перед людиною скарбницю іншомовної культури, нові стилі життя. Інтеграція України у світову спільноту потребує досконалого володіння іноземними мовами шляхом інноваційних технологій. Тому їх використання визначене як один з пріоритетних напрямів реформування освіти.

Одним із найважливіших векторів розвитку сучасної освіти є впровадження в освіту інноваційних технологій. Головними аспектами впровадження таких технологій в освіту є:

– технологізація всіх видів наукових досліджень;

– зміщення державного фінансування зі сфери фундаментальних досліджень у сферу технологічних імплікацій, розвиток соціальної та інформаційної інфраструктури науки;

– впровадження сучасних комп'ютерних технологій;

– зростання та широке застосування нових інформаційно-освітніх технологій [1].

Необхідною умовою використання інформаційних технологій є реформування системи освіти, розробка нових дидактичних і концептуальних засад освіти. Головними напрямками цього процесу мають бути:

– створення предметно-орієнтованих навчально-інформаційних середовищ, які дозволяють використовувати мультимедіа, системи гіпермедіа, електронні підручники тощо;

– освоєння для обміну інформацією засобів масової комунікації;

– ознайомлення з правилами «навігації» в інформаційному просторі;

– розвиток дистанційної освіти.

Навчання з використанням інноваційних технологій якісно перевищує класичну освіту. У процесі навчання іноземної мови найбільш доцільно використовувати ті методи, при яких у студентів розвивається бажання до творчої, продуктивної праці; прагнення до активної дії та досягнення успіху.

Взаємодія з інформаційними технологіями базується на усвідомленні користувачем можливостей технологій [4, с. 34]. Форми роботи з комп'ютерними навчальними програмами на заняттях іноземної мови професійного спрямування включають: вивчення лексики; відпрацювання вимови; вивчення діалогічної і монологічної мови; вивчення писемності; відпрацювання граматичних явищ.

Науковець Батлер-Паско виділяє 14 переваг використання технологій на заняттях з іноземної мови професійного спрямування. Наголошується, що технології:

1) забезпечують інтерактивні та комунікативні види діяльності професійним та академічним середовищами;

2) сприяють кращому розумінню соціо-культурних аспектів мови, застосовуючи її у різних галузях та професіях;

3) надають зрозумілу професійно орієнтовану інформацію та сприяють продуктивності студентів;

4) озброюють студентів необхідними стратегіями для розвитку мови та розуміння професійного контексту (моделювання, звернення до загальних знань студента, надання контексту, мета когнітивні види діяльності тощо);

5) використовують стратегії основані на розумінні професійно орієнтованих текстів;

6) використовують автентичний матеріал з різноманітних галузей;

7) надають доступ до спілкування з носіями мови, зокрема й експертами у різних сферах;

8) підтримують когнітивні здібності та навички критичного мислення необхідні у професійній галузі;

9) застосовують колективне навчання;

10) сприяють удосконалення навичок читання, письма, аудіювання та мовлення;

11) є орієнтованими на потреби студентів;

12) використовують багаточисленні тактики та методи для підтримки різних стилів навчання;

13) задовольняють ефективні потреби студентів: мотивацію, самоствердження та автономію;

14) надають відповідний зворотній зв'язок та оцінку знань та навичок з іноземної мови професійного спрямування [3, с. 2–3].

Навчання іноземних мов професійного спрямування буде ефективним саме завдяки комплексному застосуванню засобів новітніх інноваційних технологій. Використання комп'ютерних технологій дозволяє відійти від традиційних форм навчання й підвищити індивідуалізацію навчальної діяльності студентів, оптимізувати засвоєння мовних структур та граматичних правил, а також подолати монотонність заняття при формуванні мовленнєвої та комунікативної компетентностей студентів при навчанні іноземної мови професійного спрямування.

Література

1. Використання інноваційних технологій на уроках англійської мови. URL: https://naurok.com.ua/vikoristannya-innovaciynih-tehnologiy-na-urokah-angliysko-movi-18931.html.
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»)». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF.
3. Butler-Pascoe M. E. English for Specific Purposes (ESP), Innovation, and Technology. *English Education and ESP*. 2009. P. 1–15.
4. Ferrars A., Cachia R., Punie Y. Innovation and Creativity in Education and Training in the EU Member States: Fostering Creativity Learning and Supporting Innovative Teaching. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities. 2009. 57 p.

АКТУАЛЬНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ (НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ)

Шандригось А. В.
студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

Методика викладання іноземної мови – це наука, яка постійно знаходиться в пошуку найбільш ефективних способів навчання. У сучасному світі англійська мова є мовою міжнародного спілкування, а існуючий попит на вивчення мови вимагає стрімкого розвитку методик викладання. Кожного року створюються нові підручники, розробляються нові методики викладання, проводяться численні дослідження для розроблення найкращого способу навчання мови [1, с. 92].

Ми дослідили, що на актуальність цієї теми впливає те, що іноземна мова – це офіційна мова міжнародного ділового мовлення. У сьогоденні англійська та французька є мовами міжнародного спілкування, тому існуючий попит на вивчення мови вимагає стрімкого розвитку методики викладання.

Також, дослідивши те, що молодь зацікавлена навчатись та працевлаштуватись закордоном, ми встановили, що це важливий чинник у цьому контексті.

Однією із проблем, яка заважає учителям іноземної мови вивести своє викладання на сучасний рівень із новітніми та світовими досягненнями – їхня необізнаність. Встановлено, що педагоги не цілком ознайомлені із новітніми тенденціями у закордонній методиці викладання англійської та французьких мов.

Існує декілька тенденцій у галузі викладання іноземних мов для створення продуктивного навчання.

Однією із провідних слід назвати тенденцію поступового витіснення, що заключається у комунікативному підході. Цей метод полягає у широкому поширенні міжкультурного підходу, тобто при навчанні робити акцент не лише на навчанні спілкування мовними засобами, але й на формуванні комунікативних умінь. Тому, при застосуванні цієї тенденції у навчанні педагогу необхідно викладати спрощений варіант мови, який використовується лише для міжкультурних контактів.

Свою позицію щодо цього висловив О. Б. Тарнапольський [3, с. 197–199], котрий зазначає, що подібне відношення до комунікативного підходу є наслідком методичного непорозуміння, обумовленого тим, що до цього підходу

неправомірно приписується концентрація уваги на навчанні мови. Це невірно хоча б тому, що комунікативний підхід визначає виключно метод навчання (як вчити) і досить байдужий до його змісту [2, с. 99].

Аудіолінгвальний метод вивчення іноземної мови був розроблений у 40-50-х роках минулого століття. Його використовують при комунікативному підході. Джерелами цього методу став біхевіоризм в психології та структурна лінгвістика. Засновником цього методу є лінгвістструктураліст Ч. Фріз та методист Р. Ладо [4, с. 63–65]. Його сутність полягає в наступному: на першому етапі навчання учень багато разів повторює почуте вслід за викладачем або фонографом. І тільки починаючи з другого рівня, йому дозволяється говорити одну-дві фрази від себе, а все інше складається з повторів. Разом з аудіолінгвальним методом з'явились лінгафонні курси та лінгафонні класи. Прихильники аудіолінгвального методу вважали, що потрібно заучувати граматичні та фразеологічні структури мови шляхом багаторазового повторення їх в готових навчальних діалогах і тоді, в потрібний момент, учень вживатиме їх автоматично. Проте ми встановили те, що у реальному мовленні учневі важко влучно вжити завчену фразу чи певний мовний зворот. Саме тому науковці виділяють наступні недоліки такого методу: помилки учнів та їх невиправлення, пасивність, відсутність зворотного зв'язку із прямим носієм мови.

Останнім часом неабиякої популярності набуває проектна тенденція, яка заключається у тісному зв'язку з проектною культурою. . Проектна культура є тією загальною формулою, в якій реалізується мистецтво планування, винаходу, творення, виконання і оформлення. Опанувавши культуру проектування, учень вчиться творчо мислити, самостійно планувати свої дії, прогнозувати можливі варіанти, вирішувати завдання, що стоять перед ним, реалізовуючи при цьому засвоєні ним засоби і способи діяльності [1, с. 94].

Діяльна методика навчання іноземних мов, в даному випадку англійської та французької, має за основу діяльну концепцію навчання, представлену теорією поетапного формування розумових цілей. Спираючись на цю теорію, впродовж декількох років, велась розробка технології навчання, яку потім назвали діяльною методикою. Робота проводилася під керівництвом професора П. Я. Гальперіна та доцента І. І. Ільясова [4, с. 67–72; 5, с. 4–6]. Вона заключається у спеціальному підході, при якому педагог допомагає пізнати учневі навчання як творчу та активну діяльність. При правильному підході учень спробує охопити все більше нового матеріалу.

Отже, під час цієї роботи ми дослідили, що у сучасній методиці продуктивними є такі методики: діяльна, комунікативна та проектна. Дане дослідження підтверджує те, що необхідна нагальна увага до проблем вивчення іноземних мов в Україні, що є очевидною вимогою часу. Викладання англійської та французької мов повинне поєднувати у собі різноманітні методичні методи та

підходи щодо реалізації змісту та поставлених цілей навчального процесу у навчальних закладах нашої держави.

Література

1. Кравець О. В. Актуальні методи викладання іноземної мови. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота.* 2015. Вип. 35. С. 92–95.
2. Заболотська О. О. Актуальні проблеми методики викладання англійської мови. *Педагогічні науки : зб. наук. праць.* Херсон : ХДУ, 2011. Вип. 58. С. 98–104.
3. Методика англоязычного погружения в обучении английскому языку и специальным дисциплинам в экономических вузах: монография / под общей и научной редакцией О. Б. Тарнопольского, В. Е. Момота и С. П. Кожушко. Дніпропетровськ : ДУЕП, 2008. 236 с.
4. Громова О. А. Аудіо-візуальний метод і практика його застосування : навчальний посібник. Москва : Вища школа, 1977. 100 с.
5. Гальперин И. Р. О понятии «текст». *Лингвистика текста : материалы научной конференции.* Москва, 1974. Ч. I. С. 67–72.
6. Ильясов И. И. Структура процесса учения. Москва : МГУ, 1986. 87 с.

ВЕБІНАР ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ

Шипітка Г. О.
студентка філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Нова інформаційна ера, процеси глобалізації в усіх сферах людської діяльності змушують трансформуватися освіту, ведуть до появи нових форм і технологій навчання, серед яких провідне місце займають технології дистанційного навчання.

Останнім часом широкого використання набув один із найпопулярніших методів дистанційного навчання – вебінар. Вебінар – це «віртуальний» семінар, організований за допомогою Інтернет-технологій. Він володіє всіма перевагами традиційного семінару, крім можливості «кулуарного» спілкування між відвідувачами, а також «живого» спілкування між ними і доповідачем. Термін

«вебінар» – це буквальний переклад англійського терміна «webinar», який є скороченням web-based seminar, тобто це «семінар, організований за допомогою веб-технологій». У вебінарі, як і на звичайному семінарі, є можливість взаємодіяти з лектором – виконувати його завдання, відповідати на його питання і задавати свої [3, с. 125].

Таким чином, вебінар – це технологія, що дозволяє повною мірою відтворити умови загальної форми організації навчання, а саме семінарського, лабораторного занять, лекцій, використовуючи засоби аудіо-, відеообміну даними й спільної роботи з різними об’єктами, незважаючи на те, що його учасники можуть фізично перебувати в різних місцях. У такий спосіб створюється віртуальна "аудиторія", що поєднує всіх учасників вебінару.

Вебінар має такі характеристики:

– інтрактивність: студенти можуть взаємодіяти один з одним, з викладачем чи з інтернетом;

– мультимедійність: навчальні матеріали поєднують як мінімум 2 один з одним комбіновані засоби масової інформації, як тексти, картини, відео, звук або анімацію;

– відкрита структура: студенти можуть використовувати інформацію з Інтернету і не тільки прив'язану до ресурсів;

– керованість людиною або комп'ютером: навчальний процес контролюється викладачами або за певною процедурою за допомогою комп'ютерної програми [2].

Як відомо, вебінари можна використовувати для проведення навчальних занять у групі; дистанційного навчання, зокрема лекцій зі зворотнім зв'язком з викладачем у реальному часі; тематичних семінарів з опитуванням студентів; захисту виконаної самостійної роботи; групової роботи в проекті; проведення тестування студентів з візуальним контролем процесу виконання тестів [1, с. 127].

Варто зазначити, що віртуальне заняття іноземною мовою відкриває нові можливості як для однієї сторони, так і для другої сторони освітнього процесу. Додамо, що технологія вебінарів є одним із зручних, ефективних і економічно вигідних способів для організації навчання іноземних мов, що дозволяє бачити і чути один одного, обмінюватися даними і спільно обробляти їх в інтерактивному режимі, максимально наближує спілкування на відстані до реального живого спілкування.

Отже, вивчення і викладання іноземних мов сьогодні неможливе без інноваційної складової. Вебінар як інноваційна технологія, яку ми застосовуємо на заняттях іноземної мови, сприяє підвищенню мотивації до її вивчення, ефективності та індивідуалізації процесу навчання, активної педагогічної

взаємодії викладача і студентів, створює оптимальні умови для творчого використання інформації в самостійній пізнавальній діяльності студентів.

Література

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ, 2004. 127 с.
2. Капустянська О. М. Вебінари як нова освітня інформаційно-комунікаційна технологія. 2017. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/education/46395/
3. Крекотень О. Використання інноваційних педагогічних технологій на занятті з іноземної мови. С. 125.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ)

Ягнич М. Є.
студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Одним з найважливіших векторів розвитку сучасної освіти є впровадження в освіту інноваційних технологій. Головними аспектами впровадження в освіту інноваційних технологій є технологізація всіх видів наукових досліджень, зміщення державного фінансування зі сфери фундаментальних досліджень у сферу технологічних імплікацій, розвиток соціальної та інформаційної інфраструктури науки, упровадження сучасних комп'ютерних і мережевих технологій, зростання та широке застосування нових інформаційно-освітніх технологій.

Найбільш поширеними інноваційними методами навчання є: методи розвивального навчання, інтерактивні методи навчання, метод проєктів, метод особистісно-орієнтованого навчання, інформаційні методи навчання, ігрові методи навчання.

Ми встановили, що інтерактивні технології навчання передбачають запланований результат, окремі інтерактивні прийоми, що стимулюють процес, викликають інтерес, посилюють розумові можливості.

Залежно від мети уроку і форм організації навчальної діяльності учнів, у роботах О. І. Пометун, інтерактивні технології поділяються на такі типи:

інтерактивні технології кооперативного навчання («Карусель», «Коло ідей», «Спільний проект», «Акваріум» та ін.); інтерактивні технології колективно-групового навчання («Мікрофон», «Мозковий штурм», «Мозаїка» та ін.); інтерактивні технології ситуативного моделювання («Імітаційні ігри», «Рольові ігри» та ін.); інтерактивні технології ведення дискусії.

Вивчення іноземної мови потребує посидючості та неабиякого терпіння. Але знання, отримані без зацікавленості, не забарвлені особистим позитивним ставленням, не є корисними. Діти запам'ятовують слабко, якщо навчання не захоплює їх. Тому саме з метою активного засвоєння знань треба перетворити заучування матеріалу на захопливу гру. З огляду на типові розбіжності учнів доцільно комбінувати різні види ігрових вправ: рольові ігри (як засіб соціалізації дитини); пізнавально-художні дидактичні ігри, наприклад: «Послухай і намалюй», «Прочитай і намалюй», «Намалюй і розкажи» тощо; рухливі дидактичні ігри з інтелектуальним навантаженням (гра з м'ячем, гра-пантоміма); ігри-драматизації змісту пісень, віршів, римівок, сюжетів тексту підручника, над яким працюють учні, тощо; лексичні та граматичні ігри з елементами змагання (наприклад, гра «Хвальки»: похваліться, хто має більше корисних речей, «Мовленнєвий ланцюжок» тощо); ігри-змагання між командами, окремими учнями, парам, групами; ігри-конкурси: на кращого актора, гіда зоопарку, музею, перекладача тощо; інтелектуальні ігри за правилами (наприклад, "Bingo", "I Spy!"); спокійні й інтелектуальні ігри (відгадування мовних загадок, кросвордів, ребусів, вікторини тощо), наприклад:

Look at my face
and you see somebody.
Look at my back
and you see nobody.
A mirror

Dites-moi qui est-ce qui
peut voyager jour et nuit
sans jamais quitter son lit ?
La rivière

Виходячи з усього згаданого вище, я дійшла висновку, що використання інноваційних технологій навчання дозволяє створити принципово нову інформаційну освітнє сферу, що надає широкі можливості для навчальної діяльності, підвищує мотивацію, розвиває самостійність, забезпечує індивідуалізацію та диференціацію освітнього процесу, сприяє модернізації традиційної системи навчання. Розв'язання цього завдання можливе за умови зміни педагогічних методик і впровадження інноваційних технологій.

Література

1. Андреєва В. М. Інновації на уроках. Англійська мова та література. 2004. № 29. 15 с.
2. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : Видавництво АСК, 2004. 192 с.
3. Шевченко Е. Б. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови. *Англійська мова та література.* 2005. № 24. 31 с.

L'APPORT DU VISUEL DANS L'APPRENTISSAGE D'UNE LANGUE POUR DES ÉLÈVES PORTEURS DE HANDICAP

Odile Jacquot-Manoussakis
магістрантка університету Савуа Мон Блан
Франція

Tout d'abord, il convient de définir la notion de handicap.

A l'échelle internationale, la notion de handicap est définie par l'Organisation Mondiale de la Santé (OMS): « Est handicapée toute personne dont l'intégrité physique ou mentale est passagèrement ou définitivement diminuée, soit congénitalement, soit sous l'effet de l'âge ou d'un accident, en sorte que son autonomie, son aptitude à fréquenter l'école ou à occuper un emploi s'en trouvent compromises. »[1]

Si l'on se réfère au Rapport mondial sur le handicap, produit conjointement par l'OMS et la Banque mondiale, « 15% des habitants de la planète vivent avec une certaine forme de handicap. »[2] Ce serait ainsi plus d'un milliard de personnes qui souffriraient de handicap.

En 2015, 160 pays ont signé une convention relative aux droits des personnes handicapées. Les politiques sur le handicap dépendent néanmoins du système législatif de chaque pays dans ce domaine.

En France, la loi « pour l'égalité des droits et des chances, la participation et la citoyenneté des personnes handicapées » du 11 février 2005, dite « loi handicap », vise à réduire la situation discriminatoire dans laquelle se trouvent les personnes en situation de handicap. Les quatre familles de handicap (moteur, sensitif, cognitif et sensoriel) sont prises en compte même si celui-ci est temporaire. La loi apporte une évolution dans cinq grands domaines: la compensation, la scolarité, l'emploi, l'accessibilité, les Maisons départementales des personnes handicapées.

En ce qui concerne la scolarité, « Le droit d'inscrire à l'école tout enfant qui présente un handicap constitue une des évolutions fondamentales de la loi. »[3]

[1] CCAH (Comité national Coordination Action Handicap) https://www.ccah.fr/CCAH/Articles/Les-differents-types-de-handicap , consulté le 08.03.2020 pour la dernière fois.
[2] Site de l'OMS, https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report/fr/ , consulté le 08.03.2020 pour la dernière fois.
[3] https://www.cairn.info/revue-reliance-2006-4-page-81.htm, consulté le 08.03.2020 pour la dernière fois.

Parmi les handicaps qui affectent tout particulièrement l'apprentissage, les troubles cognitifs spécifiques sont légion. Communément appelés « troubles Dys », ils sont divisés en six catégories de troubles : les troubles spécifiques de l'acquisition du langage écrit (dyslexie, dysorthographie), du langage oral (dysphasie), du développement moteur et/ou des fonctions visuo-spaciales (dyspraxie), d'attention (avec ou sans hyperactivité) et dus à un haut potentiel intellectuel, du développement des processus mnésiques, des activités numériques (dyscalculie). Les élèves présentant de tels troubles ont des difficultés pour mémoriser, organiser les informations, raisonner, se repérer dans le temps et l'espace, communiquer… Or, malgré les difficultés d'apprentissage avérées et la lenteur de l'apprentissage, les compétences sont malgré tout bien présentes.

L'OMS insiste sur le fait que l'intégration des enfants handicapés dans le système éducatif suppose que l'on apporte des modifications au système lui-même et aux écoles. Il s'agira d'effectuer un centrage sur l'apprenant en modifiant les programmes de cours, les méthodes et les matériels pédagogiques, ainsi que les systèmes d'évaluations et d'examens.[4]

Le support visuel : une réponse possible à ces aménagements.

Devant le type de difficultés décrit plus haut, différents outils sont nécessaires en fonction du handicap détecté. Il en est un qui est régulièrement utilisé: le support visuel. Outre les pictogrammes et les photographies, la carte mentale (ou schéma heuristique) est couramment employée par les personnels d'aide au handicap mais également par les enseignants. En France, on peut noter que les manuels scolaires récents se sont approprié cet outil et l'utilisent pour aider à réviser une leçon ou pour expliquer une notion, en langue française par exemple. L'utilisation de cartes mentales pour tous les élèves (et non pas seulement pour ceux porteurs de handicap) ne relève pas d'un effet de mode mais bien d'un réel besoin. Quels en sont les utilités, les atouts et les lacunes?

Trois points sont essentiels pour l'apprentissage: apprendre, se concentrer et mémoriser.

La carte mentale permettra d'organiser et structurer les informations et facilitera la révision. Elle devra pour ce faire être concise: seules les informations essentielles devront y apparaître afin de ne pas surcharger l'apport de connaissances et ainsi décourager l'apprenant. Le concept cible devra figurer au centre de la page et les différents éléments seront disposés en étoile. La lisibilité de la carte, où l'on embrasse d'un seul coup d'œil toutes les notions à mémoriser, aidera à la lecture et servira à la construction des connaissances.

Pour l'élève, la carte mentale favorisera la mémoire visuelle mais pourra également l'aider à accéder à l'abstraction. De plus, dans certains cas, en provoquant une émotion, elle deviendra un outil mnémotechnique qui aidera à la mémorisation. En

[4] Site de l'OMS, https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report/fr/, consulté le 08.03.2020 pour la dernière fois.

faisant appel à quelque chose de connu qui déclenchera une réaction de l'ordre de l'émotionnel (positive ou négative), la représentation visuelle permettra un ancrage facilitant la mémorisation. Cette représentation sera d'autant plus efficace qu'elle s'adaptera à l'individualité de l'apprenant.

Par son aspect innovant et ludique, ce moyen captera l'attention de l'élève, qui pourra se l'approprier en tant qu'outil personnel.

Pour l'enseignant, la carte conceptuelle deviendra un véritable support de pédagogie en l'aidant à bâtir une synthèse de son cours, à présenter les contenus sur internet et à construire son parcours pédagogique. De plus, elle pourra être utilisée lors d 'évaluations, sous forme de carte totalement ou partiellement muette.

Comme le souligne Pascal Duplessis, « La cartographie conceptuelle s'avère ainsi pouvoir fournir au professeur documentaliste, comme au didacticien, un outil polyfonctionnel pertinent et efficace pour réfléchir, concevoir et mettre en œuvre la didactisation de la matière info-documentaire à enseigner. »[5]

Quelques exemples

Pour l'apprentissage des conjugaisons en français:

Le présent:

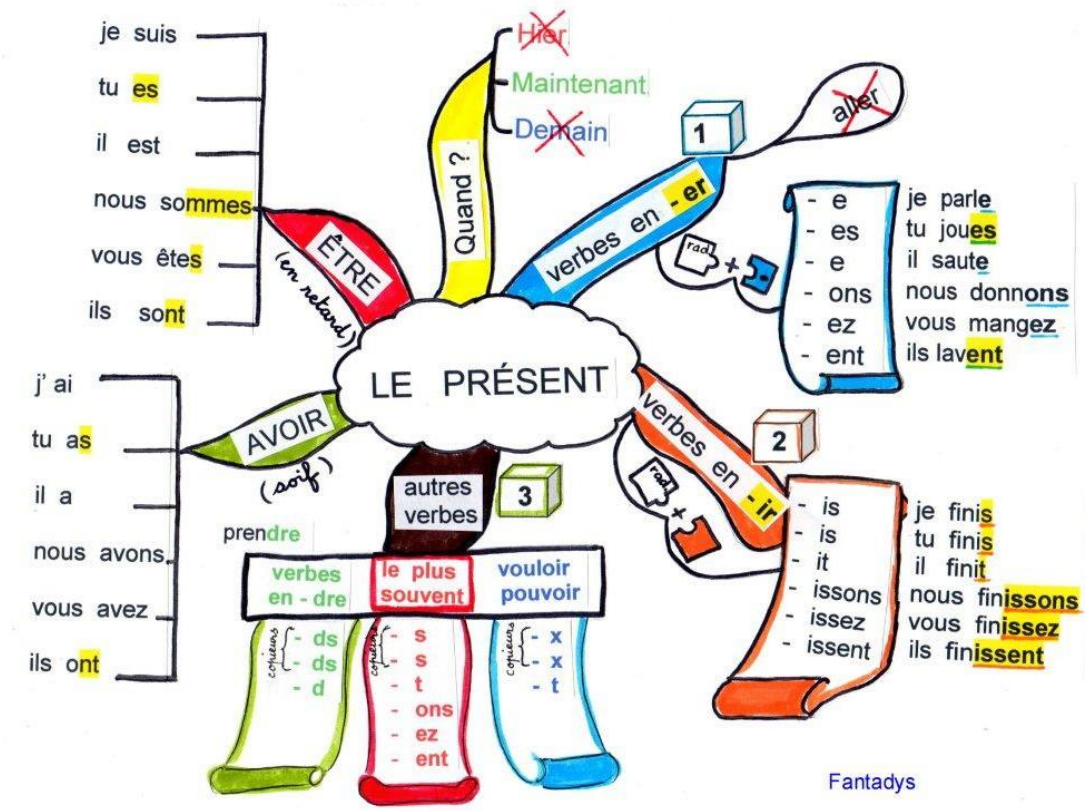

[5] Duplessis, Pascal, https://www.pedagogie.ac-nantes.fr/medias/fichier/duplessis_texte_1194083825265.pdf, consulté le 08.03.2020 pour la dernière fois.

https://fantadys.files.wordpress.com/2013/06/carte-present-f.jpg

L'imparfait :

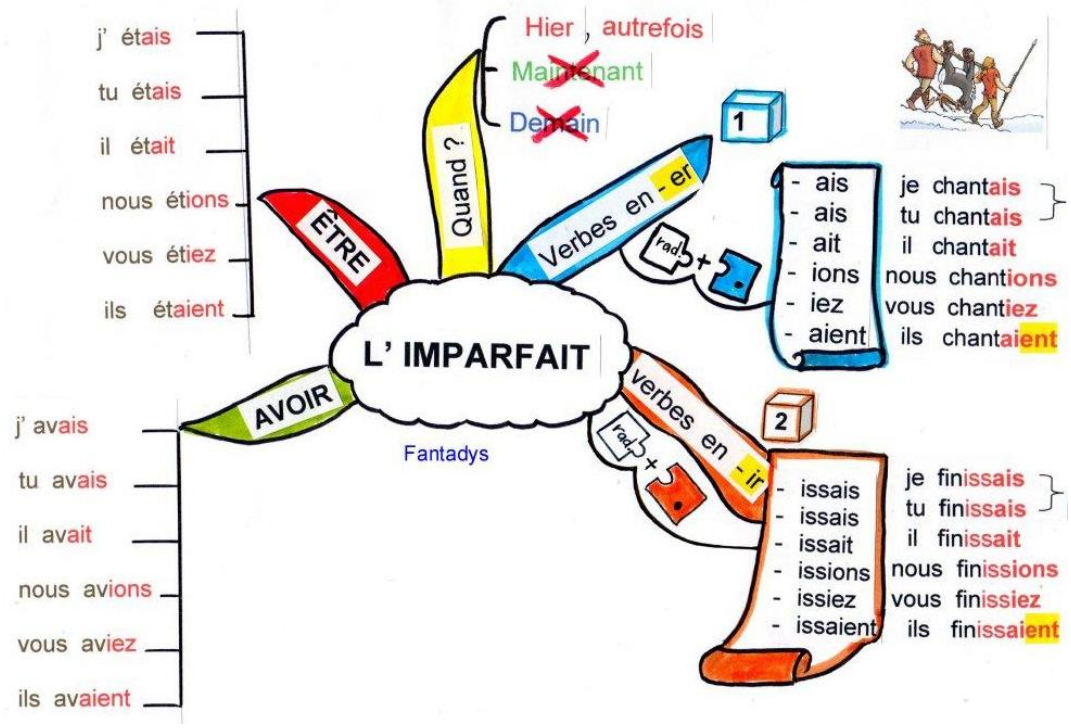

https://fantadys.files.wordpress.com/2013/06/carte-imparfait-f.jpg

Pour la nature des mots en français:

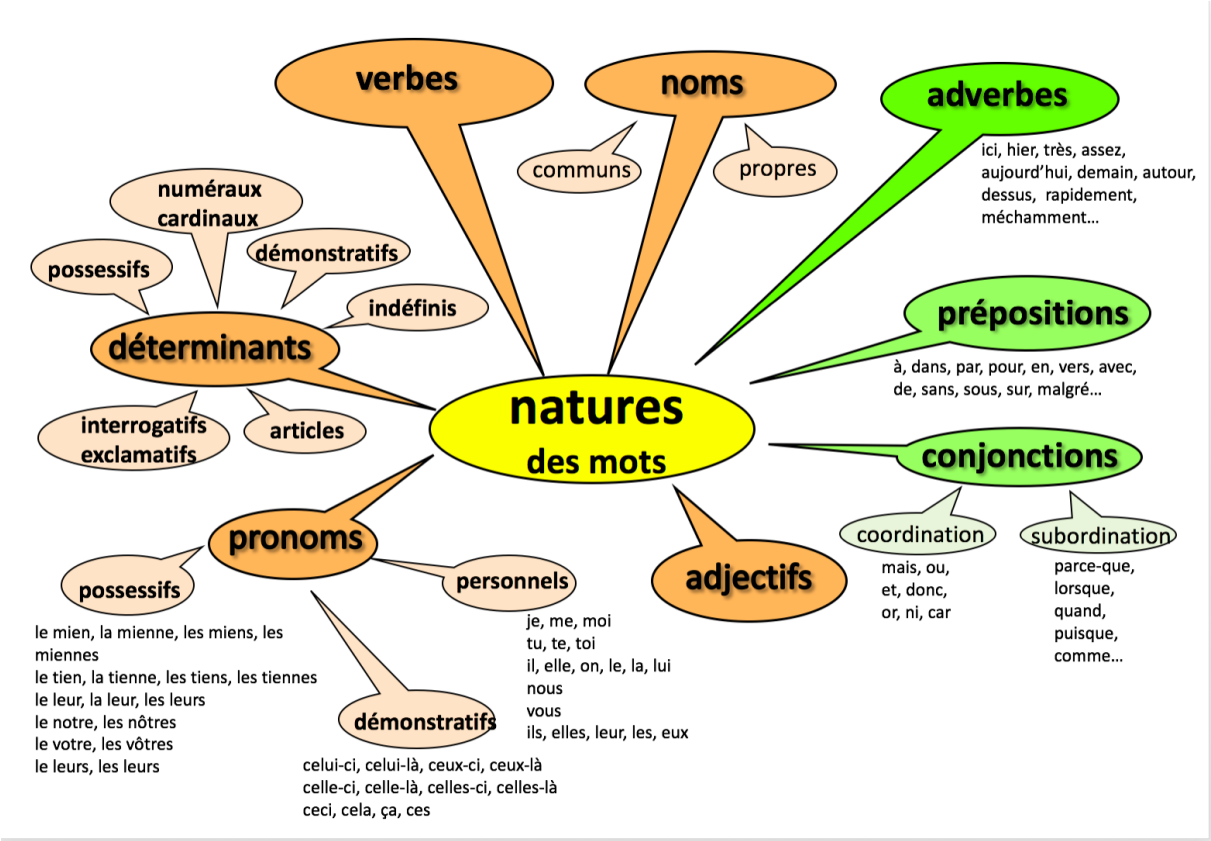

Un exemple de carte mentale élaborée pour une élève dyslexique que j'ai aidée dans ses apprentissages. Les mots invariables apparaissent dans des bulles vertes, alors que les mots variables dans des bulles orange. Cette carte a été créée petit à petit, au fur et à mesure d'une progression adaptée aux réactions individuelles de cette élève.

Un exemple probant : le cas de Nicolas

J'ai eu à aider Nicolas, un garçon de 9 ans, élève de CM1 (cours moyen première année) diagnostiqué porteur d'une importante dysphasie.

La **dysphasie** est un trouble structurel du développement du **langage oral.** Les difficultés sont diverses et touchent la programmation des sons et leur expression. Le discours d'un enfant dysphasique est déstructuré, il a des problèmes de syntaxe, il ne trouve pas ses mots. Souffrir de dysphasie entraine de manière presque automatique des troubles du langage écrit et des retards dans les apprentissages scolaires élémentaires.[6]

Il n'était pas possible pour Nicolas de mémoriser une histoire et encore moins de la restituer à la classe. Il bénéficiait de l'aide d'une éducatrice spécialisée, deux fois par semaine. Celle-ci l'aidait à se repérer dans le temps (il souffrait d'une incapacité à la compréhension du passé, du présent et du futur) et l'a conduit à la lecture d'un livre adapté à son âge, et non pas à son handicap. Chaque séance consistait en la lecture d'un chapitre qui était systématiquement suivie de la présentation d'une carte mentale.

[6] Site Mpedia, https://www.mpedia.fr/art-les-troubles-cognitifs/, consulté le 08.03.2020 pour la dernière fois.

L'histoire était donc dessinée au fur et à mesure, avec, sur chaque page, le titre du chapitre présenté au centre et les différentes actions en étoile. Des mots de liaison, des adverbes ou des expressions étaient notés devant chaque nouvelle situation. Nicolas s'entrainait à redire l'histoire, suivant ainsi la progression des images, sans omettre les indispensables mots de liaison qui ponctuaient le récit.

A la fin de l'année scolaire, Nicolas a pu présenter à sa classe, non sans fierté, l'histoire de son livre au complet, sans omettre les anecdotes. Il fut chaudement applaudi. Il venait de réaliser avec brio un exercice que l'on aurait cru impensable au vu de son handicap!

Il apparaît ainsi que le support visuel devient un outil indispensable à l'apprentissage pour un élève porteur de handicap, et tout particulièrement dans l'apprentissage d'une langue, qui est une difficulté majeure dans ce cas.

ВИКОРИСТАННЯ ҐАДЖЕТІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Пельц О. І.

студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
ім. Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Серед існуючих сьогоднішніх проблем, які пов'язані з науково-технічним прогресом і модернізацією навчання є використання смартфонів на уроках. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є використання ґаджетів у навчальних цілях, що підвищує пізнавальний інтерес учнів до навчання, допомагає впровадити нові методи навчання, підвищує ефективність засвоєння знань.

У процесі навчання учні використовують різні сервіси і додатки до смартфонів, як текстові, так і голосові, відеозв'язок, мережу Інтернет, месенджери та ін. Популярним серед вчителів, особливо старшої школи, є спосіб, що називається «Flipped classroom». Вони записують свої лекції на відео або аудіо і розсилають учням, це дає змогу учням краще засвоїти матеріал, шляхом повторного переслуховування матеріалу [2, с. 212].

Існує величезна кількість мобільних додатків, платформ та ресурсів (Google Forms, Kahoot), за допомогою яких учитель має можливість швидко оцінити знання та уміння учнів. Ці системи працюють в різних операційних системах, тому учень має змогу проходити тестування не зі стаціонарного комп'ютера, а на уроці за допомогою телефона і відразу дізнатись свою оцінку [1, с.21].

Персоналізація навчання - це більш глибокий рівень диференційованого навчання. Мобільні пристрої, зазвичай, власність учнів і тому знаходяться у їх розпорядженні протягом усього дня, а не лише під час уроків. Саме тому мобільні технології дозволяють у більшій мірі індивідуалізувати навчання

окремого учня, створити умови за яких він матиме власні завдання, які враховуватимуть його здібності та нахили, інтереси та досвід, коли учень використовуватиме мобільний пристрій для виконання завдань (розв'язування задач, читання текстів, перегляду контенту із навчально-виховним змістом тощо) у зручний для нього час. Водночас термін "персоналізація" має й інший зміст, який пов'язаний із збиранням інформації про користувачів мобільними технологіями. Різні користувачі віддають перевагу різним способам та формам перегляду та засвоєння інформації (таблиці, графіки, тексти тощо). Тому розвиток персоналізованих технологій дозволять в майбутньому учням вільно обирати форму зчитування інформації [2, с.213].

Ще один важливий аспект персоналізації навчання – різний темп засвоєння навчального матеріалу для учнів із неоднаковими здібностями. Якщо застосування традиційних методів навчання та ІКТ, пов'язаних із стаціонарними комп'ютерами, дозволяло лише частково диференціювати темп викладу та засвоєння нової інформації для учнів з різними навчальними можливостями, то використання мобільних пристроїв помітно розширює межі швидкості викладу та засвоєння навчального матеріалу. Це пов'язано з можливістю їх використання за межами навчальних кабінетів та класів [3, с. 179].

Підсумуємо, що за допомогою мобільних пристроїв отримуємо миттєвий зворотній зв'язок «вчитель-учень», ефективне використання навчального часу на уроках і в позаурочний час, неперервність навчального процесу і новий рівень управління навчальним процесом. Отже, використання мобільних пристроїв на уроках є корисним і воно підвищує ефективність викладання і засвоєння матеріалу на уроках. Залучаючи ґаджети до навчального процесу, можна говорити про гнучкість навчання і його ефективність. Поки ще тривають пошуки більшого удосконалення і модернізації навчання, можна сказати, що смартфони є хорошим варіантом для того, аби заохотити дітей до навчання і з користю використовувати плоди науково-технічного прогресу.

Література

1. Косик В.М. Використання мобільних пристроїв та планшетів на базі ОС Android в навчальному процесі // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2014. - №4. – С.21
2. .Прокопчук Н. Використання смартфонів на уроках англійської мови. //Актуальні питання гуманітарних наук. Вип.19, том 1, 2018. С.212-213.
3. Терещук С.І. Технологія мобільного навчання: проблеми та шляхи вирішення / С.І. Терещук // Вісник Чернівецького національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. – 2016. – Вип. 138. – С.179.

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ***СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ***

МОРФЕМНА СТРУКТУРА МОВИ В ПАРАДИГМІ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (***Бабій І. М.***) 3

ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE FOR SPANISH SPEAKERS (***Бендерська Ю. П.***) 6

THE INFLUENCE OF FRENCH ON THE ENGLISH LANGUAGE (***Боднарчук Н. Б.***) 8

РІЗНОЖАНРОВІ ТЕКСТИ ЯК КОМУНІКАТИВНІ СФЕРИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРМІНІВ (***Бойко І. І.***) 10

TRANSLATION AS A LINGUISTIC COMPONENT (***Височанська С. М.***) 13

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПОЛІСЕМІЇ (***Гінка Б. І.***) 14

LES MOTS D'ARGOT EN FRANÇAIS (***Голик М. П.***) 16

ПРЕФІКСАЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ТВОРЕННЯ НІМЕЦЬКОГО ДІЄСЛОВА (***Деркевич Н. А.***) 18

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (***Джинджириста С. В.***) 19

DICTONS FRANÇAIS LES PLUS CONNUS (***Добровольська В. А.***) 21

ЛІНГВОСИНЕРГЕТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ У ФОРМАТІ СЕМАНТИЧНОГО ОБСЯГУ ІМЕННИКОВОЇ ЛЕКСИКИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ (***Дребет В. В.***) 23

ВПЛИВ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ НА ФОРМУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ (***Заліпська І. Я.***) 26

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ІДІОМ (***Колачник Д. І.***) 27

ЗАСТОСУВАННЯ ЛЕКИЧНИХ ІГОР В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Кошулинська Р. П.***) 29

LES ANGLICISMES DANS LE LEXIQUE DU FRANCAIS CONTEMPORAIN (***Лагіш А. О.***) 31

МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ DUTY (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ) (***Ладика О. В.***) 33

ЕЛІПСИ ЯК МАРКЕРИ МОВНОЇ ЕКОНОМІЇ В НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ДИСКУРСІ (***Маєвська Л. І.***) 36

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ІНТОНАЦІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (***Микуляк*** **Т. В.**) 38

ЗАПОЗИЧЕННЯ З ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ У ПОБУТОВІЙ ЛЕКСИЦІ ПІДГАЄЧЧИНИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ (***Новіцька О. І.***) 40

ЕНАНТІОСЕМІЯ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ДЕТЕКТИВНОМУ РОМАНІ (***Ніколаєску Е. В.***) 42

DIFFERENCES BETWEEN FRENCH AND ENGLISH GRAMMAR (***Петрань З. Н.***) 44

ДО ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ КОНЦЕПТУ ПАРИЖ В УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНО-МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ (***Плавуцька І. Р.***) 47

LES NÉOLOGISMES FRANÇAIS ET LEUR ORIGINE (***Рибка Ю. Р.***)..... 50

ZOONYMS IN ENGLISH AND FRENCH PHRASEOLOGY (***Рудик Х. М.***)..... 52

СПОСОБИ ЗАПОБІГАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ (***Христич Н. С.***) 54

РОЛЬ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ШКОЛИ У ВИЗНАЧЕННІ ДЕФІНІЦІЇ ТЕРМІНА (***Шеремета Л. П.***)..... 56

МОВНІ ПОРТРЕТИ У ПОВІСТЯХ ВАСИЛЯ СЛАПЧУКА (***Штонь О. П.***)..... 59

LA LINGUISTIQUE FRANÇAISE (***Щигель А. І.***) 62

ПАРОНІМИ У МЕДИЧНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ МОВІ (***Юкало В. Я.***) 64

THE USAGE OF SLENG IN FRENCH LANGUAGE (***Юськів Х. А.***) 67

QUELQUES REMARQUES SUR L'HISTOIRE DE LA LANGUE FRANÇAISE (***Яцишин У. М.***)..... 69

СПЕЦИФІКА ПЕРЕНОСНИХ ЗНАЧЕНЬ НІМЕЦЬКИХ ІМЕННИКІВ-КОМПОЗИТІВ (***Яцюк І. Я.***)..... 70

КОНЦЕПТ «LÜGE» В НІМЕЦЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (***Ящик Н. Р.***) 73

НАПРЯМ 2. ***КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЧИННИК У ВИМІРІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ***

CULTURAL NEIGHBOURS: ENGLISH AND FRENCH MUTUAL INFLUENCE ON THEIR CULTURAL AND EDUCATIONAL LIVES (***Абрамович І. А.***)..... 77

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Базилевська Т. М.***)..... 80

ФРАНЦУЗЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ЯК РЕЗУЛЬТАТ МОВНИХ КОНТАКТІВ (***Білик О. М.***) 82

ОСОБЛИВОСТІ ЛІНГВОКОГНІТИВНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Боднар І. М.***)..... 84

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЧИННИК У ВИМІРІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Бондаренко А. С.***)..... 86

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Вівчар А. С.***) 88

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Григорович В. Й.***) 91

ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ РІЗНИХ МЕТОДІВ (***Демидась Ю. М.***) 93

LA FRANCOPHONIE EN TURQUIE DE L'EMPIRE À NOS JOURS (***Denizci Ömer Mert***) 95

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ІСТОРИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ПЕДУНІВЕРСИТЕТІВ ЗАСОБАМИ ЧИТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ (***Деркач Г. С., Олендр Т. М.***) 98

CULTURE AS A NECESSARY PART IN THE PROCESS OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE (***Дзяйло Х. М.***) 100

CULTURAL FACTORS IN TRANSLATOR`S LANGUAGE LEARNING (***Думай А. В.***) 101

КУЛЬТУРОЛОГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ В ОСВІТНІХ ПРОГРАМАХ ТУРИСТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ (***Задворний С. І.***) 102

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ (***Задорожна І. П.***) 106

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНО СПРЯМОВАНОГО НАВЧАННЯ У КОНТЕСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Захарків І. М.***) 109

ВИКОРИСТАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЇНОЗНАВЧОГО МАТЕРІАЛУ В НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ (***Зевако В. І.***) 111

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Кашуба О. М., Кравчук Т. О., Навольська Г. І.***) 113

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Козак А. В.***) 115

QUELQUES RÉFLEXIONS SUR L'AVENIR POUR LA LANGUE FRANÇAISE (***Косович О. В.***) 118

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК СКЛАДОВА ПОЛІТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ (***Кушіль В. Р.***) 120

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Лісова З. В.***) 122

FRANCOPHONIE ET SA VALEUR CULTURELLE (***Лобур В. А.***) 125

CULTURAL ASPECTS OF LANGUAGE LEARNING (***Мамрош І. Я.***)..... 126

ВЗАЄМОДІЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО КОМПОНЕНТА
ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Мартинюк Х. Є.***) 128

CULTURAL APPROACH OF FOREIGN LANGUAGE LEARNING
(***Нагірна Т. П.***)..... 131

ALSACE (***Ништа Т. І.***)..... 132

L'ASPECT DE LANGUE DE LA RÉGION RHÔNE – ALPES
(***Осика А. В.***)..... 135

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ (***Паламарчук М. Є.***) 136

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ
У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (***Перейма В. І.***)..... 138

LE MULTILINGUISME DES EUROPÉENS:
CROQUIS HISTORIQUES (***Пермякова О. Г., Федчишин Н. О.***)..... 140

FRANCOPHONIE IN THE MODERN WORLD (***Політило О. П.***) 142

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
НА РЕЛІГІЙНЕ ВИХОВАННЯ УКРАЇНЦІВ (***Розлуцька Г. М.***) 144

EUPHEMISMS IN ENGLISH AND FRENCH (***Рутило А. М.***) 146

THE IMPORTANCE OF CULTURE IN FOREIGN LANGUAGE
LEARNING (***Синява Т. В.***)..... 148

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ (***Слухинська І. А.***) 150

FRANCOPHONIE: RÔLE ET PERSPECTIVES MODERNES
(***Сороката Ю. О.***) 151

ВИВЧЕННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОГО АСПЕКТУ
В ПРОЦЕСІ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ
(НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ)
(***Стаднік А. Р.***) 153

АНГЛІЙСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ (***Угрин М. В.***) 156

LE NORMAND COMME UN DES PLUS IMPORTANTS PARLERS
DE LA LANGUE D'OÏL (***Уруська О. А.***) 157

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ПРИСЛІВ'ЇВ ТА
ПРИКАЗОК В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (***Федірко Х. Б.***) 159

АВТОРСЬКІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
(***Федор Н. І.***) 161

CULTURAL BACKGROUND KNOWLEDGE IS AN ESSENTIAL
PART OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE (***Федьків Х. Б.***) 162

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТОСФЕРИ «СІМ'Я»
В АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПАРЕМІЯХ
(***Чайківська В. І.***) 164

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СВІТІ (***Шайнюк Х. Ю.***) 167

FORMING SOCIOCULTURAL COMPETENCY THROUGH
LITERARY TEXT INTERPRETATION (***Шонь О. Б.***) 170

DIVERSITÉ CULTURELLE DE L'ESPACE FRANCOPHONE
(***Ясінська О. В.***) 172

НАПРЯМ 3. ***КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ ПОРІВНЯЛЬНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА, ТИПОЛОГІЧНОГО ТА ЗІСТАВНОГО МОВОЗНАВСТВА***

ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНІ ОЦІНКИ А. ПАЖЕСА ПРО РОМАН
ЕМІЛЯ ЗОЛЯ «ЖЕРМІНАЛЬ» (***Бубняк Р. А., Бубняк Г. М.***) 175

КОЛЬОРОПОЗНАЧЕННЯ В РОМАНІ Е. ЗОЛЯ «ЖЕРМІНАЛЬ» (***Войтович Т. Г.***) 177

НІМЕЦЬКА МОВА ЯК ДРУГА ІНОЗЕМНА: ЛЕКСИЧНИЙ АСПЕКТ (***Дутка М. В.***)..... 178

БАЙДУЖІСТЬ ГЕРОЯ ЯК ГОЛОВНА КОМПОНЕНТА ПОВІСТІ АЛЬБЕРА КАМЮ «СТОРОННІЙ» (***Золотий Д. М.***)..... 181

QUELQUES RÉFLEXIONS SUR LA LANGUE ET LA CIVILISATION (LA FRANCE) (***Ковпак Д. П.***)..... 183

ЕМОЦІЙНИЙ ТОН У ПЕРЕКЛАДАХ ПОЕЗІЙ ФРАНЦУЗЬКИХ КЛАСИКІВ ДЛЯ ДІТЕЙ (НА МАТЕРІАЛІ АНТОЛОГІЇ «ТРОЄ ЦУЦЕНЯТ ПОКИДАЮТЬ ПАРИЖ») (***Куца Л. П.***) 185

КОМУНІКАТИВНА ПРИРОДА ЕКОЛОГІЧНОГО ДИСКУРСУ (***Ляшенко О. О.***) 187

ФУНКЦІЯ ЧАСОПРОСТОРУ В АСПЕКТІ ЖАНРОВОЇ МЕТАМОРФНОСТІ ЯК ФОРМА ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУВАННЯ (***Наместюк С. В.***)..... 190

НАРАТИВНІ СТРАТЕГІЇ «ФРАГМЕНТАЦІЇ» І «ПОЄДНАННЯ» В ЖАНРІ КЛАСИЧНОГО ДЕТЕКТИВУ (***Перенчук О. З.***)..... 193

ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО РОМАНУ ВИХОВАННЯ (***Притолюк С. А.***)..... 195

ТЕХНІКА ПЕРЕФРАЗУВАННЯ ЯК СПОСІБ УНИКНЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ КОНФЛІКТОГЕНІВ У КОМУНІКАЦІЇ (***Чорній А. Л., Чорній Р. П.***) 198

РИСИ «ВТРАЧЕНОГО ПОКОЛІННЯ» У ТВОРАХ О. ТУРЯНСЬКОГО ТА Р. ОЛДІНГТОНА (***Шевчук К. В.***) 202

"LE PETIT PRINCE": COMMENT LE CONTE DE FÉES POUR ENFANTS EST-IL DEVENU LE PRINCIPAL TRAVAIL D'EXISTENTIALISME? (***Шилюк К.***) 205

НАПРЯМ 4. ***ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ТА МІЖКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ***

РОЛЬ ІНШОМОВНОЇ ТЕКСТОТВОРЧОСТІ ТА ЇЇ ВИДИ У НАВЧАННІ ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ (***Адамова Г. В.***) 208

INTERCULTURAL FEATURES OF TRANSLATION IN GLOBALIZATION (***Бас В. М.***) 210

РОЛЬ ПЕРЕКЛАДУ У ПРОЦЕСІ МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ (***Блащак В. І.***) 211

МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ В ПЕРІОД ГЛОБАЛІЗАЦІЇ (***Вараніцька А. В.***) 213

TRANSLATING METHODS OF IDIOMS (***Вирста Д. І.***) 215

КОНЦЕПЦІЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ ВІДЕОІГОР (***Головацька Ю. Б., Новосад Ю. І.***) 217

TRANSLATION PECULIARITIES OF AUTOBIOGRAPHICAL GENRE (***Горенко І. В., Гупка-Макогін Н. І.***) 220

TRANSLATION PECULARITIES OF ECONOMIC TERMINOLOGY (***Гупка-Макогін Н. І., Горенко І. В.***) 222

ПЕРЕКЛАД: СЛОВО І СМИСЛ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Денисюк Н. Р., Назаревич Л. Т.***) 224

МІЖКУЛЬТУРНА ОСОБЛИВІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ (***Кантицька І. В.***) 227

CHALLENGES IN MEDICAL TRANSLATION (***Караневич М. І., Венгер І. К., Зарудна О. І., Куца О. І.***) 229

ЗНАЧЕННЯ МІЖКУЛЬТУРНОГО ПЕРЕКЛАДУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ (***Квасецька Г.-І. С.***) 231

METHODS OF ABBREVIATIONS IN TRANSLATION (***Кіцак Т. В.***) 234

МІЖКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ «ФАЛЬШИВИХ ДРУЗІВ ПЕРЕКЛАДАЧА» У ФРАНКО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ (***Крушельницька Т. В.***) 235

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАНЦУЗЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (***Лейбич Я. Р.***)..... 238

КРОС-КУЛЬТУРНА ОБІЗНАНІСТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА В ПОЛІКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ (***Меджидова Дж. М. К.***)..... 241

МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ ТА ЇХ РОЛЬ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ (НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ) (***Мельник Х. Ю.***)..... 243

TRANSLATION OF CULTURAL REALIA IN THE CONTEXT OF LOCALIZATION (***Олеськів М. І.***)..... 247

REALIA AS THE CULTURAL PECULIARITY (***Паскар Ю. М.***)..... 248

TRANSLATION FEATURE IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION (***Пукало М. О.***)..... 250

ПОЕЗІЇ ЛІНИ КОСТЕНКО НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ (***Рокіцька Н. В.***).... 252

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВ ФРАНЦУЗЬКИХ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ НА УКРАЇНСЬКУ ТА АНГЛІЙСЬКУ МОВИ (***Сеньків І. Д.***)..... 255

ВІДТВОРЕННЯ ОБРАЗНОСТІ У ПІДСИЛЮВАЛЬНИХ КОМПАРАТИВНИХ КОНСТРУКЦІЯХ (***Цепенюк Т. О.***)..... 257

THE PROBLEMS OF CROSS CULTURAL ASPECTS IN TRANSLATION. THE APPEARANCE OF NEOLOGISMS AS A RESULT OF GLOBALIZATION (***Черненька О. О.***)..... 260

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ПЕРЕКЛАДАХ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ (***Чумак Г. В.***)..... 262

LA TRADUCTION COMME OUTIL DE MONDIALISATION (***Шаблій О. В.***)..... 266

ЗНАЧЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ У МІЖКУЛЬТУРНОМУ СПІЛКУВАННІ (***Шуповал І. Л.***)..... 268

НАПРЯМ 5. ***СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ І ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ***

АВТОНОМІЯ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ (***Белявська О. О.***) 270

КЛЮЧОВІ СКЛАДОВІ МЕТОДУ КАЛЛАНА (***Бевська О. В.***) 273

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ (***Бетлей В. А.***) 275

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ МЕТОДУ “BRAINSTORMING” (***Борак А. І.***)..... 277

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGES TEACHING (***Будола М. Р.***) 279

МЕТОД СПІЛЬНОГО НАВЧАННЯ «THINK-PAIR-SHARE» У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Вацлава Х. В.***) 281

БІЛІНГВАЛЬНА ОСВІТА І МОТИВАЦІЯ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ (***Винарчик М. П.***)..... 283

ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ФІЛОЛОГІВ (***Волошина А. Ю.***)..... 285

МОДЕЛЮВАННЯ СИТУАЦІЇ ЯК СПОСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЛОВОЇ ГРИ ПРИ ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ (***Гаврищак І. І., Проців О. Я.***)..... 288

USING THE INTENET RESOURCES AND MODERN TECHNOLOGIES FOR TEACHING FOREIGN LANGUAGES (***Галабіцька Д. О.***)..... 290

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО КОМПЛЕКСУ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (***Галібей Т. В.***) 292

ІНОЗЕМНА МОВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ (***Гевко В. Р.***) 294

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Гулик Т. С.***)..... 297

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Гуцул С. Є.***) 300

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ З ОВОЛОДІННЯ ГРАМАТИЧНОЮ КОМПЕТЕНТНІСТЮ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Даниленко О. О.***) 302

DESIGNING AUTHENTIC SPEAKING TASKS FOR ADVANCED FOREIGN LANGUAGE LEARNERS (***Дацків О. П.***)..... 304

LE NUMERIQUE DANS L'APPRENTISSAGE ET L'ENSEIGNEMENT DES LANGUES (***Дзись Г. С., Дзись Т. В.***) 307

«МОВЧАЗНИЙ» МЕТОД ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Дюс Н. П.***)..... 311

MOBILE DEVICES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING (***Заблоцька Л. М., Цар І. О.***) 313

ПОНЯТТЯ «МЕТОД ПРОЕКТУ» У НУШ (***Зубкевич О. Я.***)..... 316

ТЕХНОЛОГІЇ ВЕБ 2.0 В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Карівець С. Р.***)..... 319

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ «ГРОМАДИ» ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Ковалишин З. О.***) 321

MODERN INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN THE TEACHING OF FOREIGN LANGUAGE AND MULTICULTURAL COMMUNICATION (***Козак Є. А.***)..... 323

PEDAGOGICAL AND HISTORICAL APPROACH OF "DISABLED PEOPLE" DEFINITION (***Kokkali D.***)..... 325

PEDAGOGICAL CHARACTERISTICS OF MODERN SCHOOL LEADERSHIP (***Lema O.***)..... 327

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (***Лісовик Н. О.***) 329

МЕТОД «CASE STUDY» ЯК ФОРМА ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ (***Любінська М. С.***) 331

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (***Люта С. А.***) 333

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ (***Малота А. А.***)..... 335

BRAIN STORM OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE (***Мамус Н. О.***) 337

ПОРТФОЛІО ЯК ОДИН З АСПЕКТІВ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Марковська М. В.***)..... 338

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Маслюх І. Б.***) 340

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ (***Мельник Т. П.***) 343

ІНТЕГРОВАНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ ТА ПИСЬМІ (***Миколів М. В.***)..... 344

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВЛЕНОГО ІНШОМОВНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗСУ (***Митник М. М.***)..... 347

PEDAGOGICAL PROBLEMS OF THE AUTISM SPECTRUM DISORDER IN REFUGEE CHILDREN (***Mizythra S.***) 350

КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ ПАРАДИГМИ ВИБОРУ СТУДЕНТА ЗА УМОВ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ (***М'ясковський М. Є.***) 353

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Нечай В. Б.***)..... 356

LA COMPÉTENCE DE COMMUNICATION DANS L'ENSEIGNEMENT /APPRENTISSAGE DU FLE (***Пежинська О. М.***) 357

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN STUDYING ENGLISH LANGUAGE AND MULTICULTURAL COMMUNICATION (***Перун С. Т.***) 359

LEARNER-CENTREDNESS IN IELTS PREPARATION (***Плавуцька О. П., Закордонець Н. І.***) 361

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ КЕЙС-СТАДІ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ВНЗ (***Польща М. М.***) 364

INTERKULTURELLE KOMMUNIKATION ALS EINE LEHRERBILDUNGSTENDENZ IN DEUTSCHLAND (***Рокіцька Н. В., Вирста Н. Б.***) 366

THE MODERN TECHNICAL MEANS AT TEACHING FOREIGN LANGUAGES AT UKRAINIAN HIGHER EDUCATION ESTABLISHMENTS (***Сердюк Н. Ю.***) 368

ІНТЕГРОВАНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ТА МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ (***Скіба Н. Я.***) 370

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS У СТУДЕНТІВ ПОКОЛІНЬ «Y» ТА «Z» ЯК ВИМОГА СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ (***Сокол М. О., Царик О. М., Сокол З. С.***)..... 372

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ІНОЗЕМНОГО СТУДЕНТА (***Стефанишин К. Л.***)..... 374

ЧАТ-БОТИ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ (***Турчин А. І.***) 377

МЕТОД «ROUND TABLE» НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (***Турчак Н. І.***) 381

GAME-BASED LEARNING IN THE ENGLISH SPEAKING CLASSROOM (***Фарина Н. І.***) 383

INNOVATIONS IN LEARNING TECHNOLOGIES FOR ENGLISH LANGUAGE TEACHING (***Хомут А. М.***)..... 386

МІЖНАРОДНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ (***Царик О. М., Рибіна Н. В.***)..... 389

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ (***Шандра Н. А., Кудринська Х. В.***)..... 392

АКТУАЛЬНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ (НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ) (***Шандригось А. В.***)..... 395

ВЕБІНАР ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ (***Шипітка Г. О.***)..... 397

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ) (***Ягнич М. Є.***) 399

L'APPORT DU VISUEL DANS L'APPRENTISSAGE D'UNE LANGUE POUR DES ÉLÈVES PORTEURS DE HANDICAP (***Odile Jacquot-Manoussakis)***……...401

ВИКОРИСТАННЯ ҐАДЖЕТІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ***(Пельц О.І.)***……..406

Матеріали
ІІ Міжнародної науково-практичної
конференції

«Франкофонія в умовах глобалізації і полікультурності світу»

19 березня 2020 р.

м. Тернопіль

Головний редактор *Ольга Косович*
Заступники головного редактора:
Мар'яна Сокол, Ірина Бойко

Комп'ютерна верстка *Наталії Богоніс*

Підписано до друку 31.03.2020 р. Формат 60х84 1/8.
Папір друкарський. Умовних друкованих аркушів 25,02.
Замовлення № 25. Тираж 300 прим.
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
46027, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2